

MUURMANNIN RANNALLE JA VENÄJÄN LAPPIIN

Suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalle ja
kuolansuomalaiset 1858–1917

MIKKO KUITULA

Pro gradu -tutkielma

Suomen ja Pohjoismaiden historia

Humanistinen tiedekunta

Helsingin yliopisto

Marraskuu 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		
Tekijä – Författare – Author Mikko Kuitula		
Työn nimi – Arbetets titel – Title Muurmannin rannalle ja Venäjän Lappiin – Suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalle ja kuolansuomalaiset 1858–1917		
Oppiaine – Läroämne – Subject Suomen ja Pohjoismaiden historia		
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum – Month and year Marraskuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 91 + 329 (420)
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Tutkielma käsittelee suomalaisten siirtolaisuutta Kuolan niemimaalle ja kuolansuomalaisten historiaa niemimaan valtiollisen kolonisaatioprosessin alusta keisariajan loppuun vuosina eli vuosina 1858–1917. Tutkielmassa tarkastellaan miten, miksi ja milloin suomalaisten siirtolaisuus alkoi ja suomalainen asutus syntyi Kuolan niemimaalle sekä kuolansuomalaisten elämää ja oloja Luoteis-Venäjällä sekä niihin vaikuttaneita tekijöitä.</p> <p>Tutkielma jakautuu kahteen käsittelylukuun, joista ensimmäisessä tarkastellaan erityisesti suomalaisten siirtolaisuuden taustaa ja Kuolan niemimaan kolonisaatiota sekä suomalaissiirtolaisia, heidän lähtöalueitaan, muuttojaan ja lukumääräänsä. Tutkielman toisessa käsittelyluvussa tarkastellaan kuolansuomalaisten elämää ja elinkeinoja sekä hallinnollisia ja hengellisiä oloja heidän asumallaan alueella. Tutkielman liitteenä on esitetty reilun 4 000 kuolansuomalaisen tiedot sisältävä kuolansuomalaisten matrikkeli.</p> <p>Tutkielmassa on käytetty lähteinä Kuolan niemimaalla toimineiden luterilaisten pappien laatimia matka- ja toimintakertomuksia sekä eri viranomaisten arkistoissa säilyneitä aiheeseen liittyviä asiakirjoja, päätöksiä, kirjeenvaihtoa ja muistioita. Lisäksi lähteinä on käytetty myös eri aloilla toimineiden suomalaisten ja venäläisten kirjoittamia painettuja matkakertomuksia. Käytetty kirjallisuus muodostuu suomalaisesta, norjalaisesta ja venäläisestä tutkimuskirjallisuudesta.</p> <p>Suomalaisten siirtolaisuus alkoi 1850-luvun lopulla ja jatkui aina keisariajan loppumiseen saakka. Korkeimmillaan siirtolaisuus oli 1860–1880-luvuilla. Tutkielman tarkastelemana ajanjaksona Kuolan niemimaalle lähdettiin siirtolaiseksi ennen kaikkea Pohjois-Suomesta ja hakemaan parempaa elintasoja. Keisariajan loppuun mennessä Muurmannin rannalle ja Venäjän Lappiin syntyi kymmeniä kyliä, joissa asui yhteensä noin 1700 kuolansuomalaista. Muurmannin rannalla pääelinkeino oli kalastus, mutta kuolansuomalaiset harjoittivat myös maanviljelyä ja karjanhoitoa. Siirtolaisina suomalaisia pidettiin esimerkillisinä, vaikka he pitivät kiinni tiukasti kielestään, kulttuuristaan ja kotimaastaan. Haasteita kuolansuomalaisten elämälle aiheuttivat karujen olojen lisäksi heikko oikeudenhoito sekä venäläinen byrokratia ja viranomaisten kielteinen suhtautuminen ulkomaalaisiin siirtolaisiin.</p> <p>Kuolansuomalaiset ovat olleet pitkään monella tapaa historian unohtamia. Neuvostoliiton 1930-luvun poliittisten vainojen ja vuoden 1940 pakkosiirtojen seurauksena Kuolan niemimaan suomalainen yhteisö yksinkertaisesti katosi ja lakkasi olemasta. Tämä tutkielma päivittää ja korjaa aiemman tutkimuksen puutteita sekä täydentää kokonaisuutta kuolansuomalaisten varhaisemmasta historiasta.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords siirtolaisuus, kolonisaatio, Venäjä, Kuolan niemimaa, kuolansuomalaiset, keisariaika		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto (E-thesis)		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information — —		

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuksen aihe ja tausta.....	1
1.2. Aiempi tutkimus ja kirjallisuus	4
1.3. Tutkimuskysymykset, lähteet ja käsitteet.....	7
2. MUURMANNIN RANNALLE.....	13
2.1. Ensimmäiset siirtolaiset ja varhaisia Kuolan kävijöitä	13
2.2. Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessi	18
2.3. Suomalaisten muutot ja niiden taustat.....	26
2.4. Suomalaisten lähtöalueet ja lukumäärä	33
2.5. Amerikan siirtolaisuus.....	42
3. VENÄJÄN LAPISSA	47
3.1. Elämä ja elinkeinot.....	47
3.2. Kylät, kieli ja kulttuuri	56
3.3. Henkilösuhteet ja yhteisö	60
3.4. Hallinnolliset ja oikeudelliset olot.....	63
3.5. Sielunhoito ja hengelliset olot.....	71
4. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	80
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	83
Painamattomat lähteet	83
Painetut lähteet.....	84
Verkkoaineistot	86
Dokumenttielokuvat.....	86
Tutkimuskirjallisuus	86

LIITTEET	92
----------------	----

Liite 1: Suomalaisten asumat Kuolan niemimaan koloniat ja kylät	92
---	----

Liite 2: Kuolansuomalaisten matrikkeli 1858–1917	103
--	-----

KAAVIOT

Kaavio 1: Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessi	19
---	----

Kaavio 2: Syntyneet kuolansuomalaiset vuosittain (1860–1917)	38
--	----

Kaavio 3: Kuolansuomalaisten lukumäärän kehitys 1864–1920	40
---	----

Kaavio 4: Muurmannin rannan elinkeinojen vuosikierto	48
--	----

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen aihe ja tausta

Suomalaisten harjoittamalla Jäämeren kaukokalastuksella on pitkä historia ja sen seurauksena Norjan pohjoiselle rannikolle alkoi muodostua pysyvää suomalaista, norjalaisittain kveeniasutusta jo 1700-luvulla.¹ Venäjän puoleiselle Jäämeren rannikolle, Muurmannerannalle, ensimmäiset suomalaiset asettuivat pysyvästi asumaan kuitenkin vasta 1800-luvun puolivälin jälkeen. Tälle rannalle suuntautuneen siirtolaisuuden kaikkein vahvimpana syynä on yleensä näihin päiviin asti pidetty 1860-luvun loppupuolen nälkävuosia,² joskin muuttoliike Suomesta Venäjän luoteisosaan pysyi jatkuvana aina 1900-luvun alkupuolelle saakka. Myöhemmin kuolansuomalaisten lukumäärää kasvattivat erityisesti 1910-luvulla Muurmanneradan rakentajiksi lähteneet, metsäsavotoille ja tukinuittoihin pestautuneet sekä Suomen itsenäisyyden jälkeen punapakolaisina vuoden 1918 tapahtumien aikana ja niiden jälkeen rajan yli itään siirtyneet. Keisariajan loppuun mennessä Kuolan niemimaalle oli syntynyt kymmeniä suomalaisten perustamia kyliä ja alun kymmenistä suomalaisista siirtolaisista oli muodostunut merkittävä noin 1 700 hengen vähemmistö, kuolansuomalaiset, joka oli koko niemimaan etnisistä vähemmistöistä suurin. Suurimmissa suomalaiskylissä oli satoja asukkaita, joiden pääelinkeino oli kalastus. Tämän tutkielman aiheena on näiden kuolansuomalaisten historia ja suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalle siirtolaisuuden alusta 1850-luvun lopulta keisariajan päättymiseen vuoteen 1917.

Laajamittainen merikalastuksen Venäjän puoleisella Jäämeren rannalla aloittivat muualta tulleet kausikalastajat. Kevät- ja kesäkausina rannikolla kävi kalassa kotiseuduiltaan matkanneiden Pohjois-Suomen asukkaiden lisäksi kalastusalueitaan laajentaneet Ruijan norjalaiset ja kveenit sekä Viananmeren rannikkoseutujen asukkaat Venäjältä. Osa kausikalastajista lakkasi 1850-luvulla palaamasta talvikaudeksi takaisin kotiseudulleen ja he asettuivat asumaan ympärivuotisesti Venäjän puoleisen Jäämeren rannan läntisimpiin vuosiin ja Kalastajasaarennolle.³ Vuonna 1859 mainitaan muutamien perheiden pyytäneen virallista lupaa saada asettua asumaan vakituisesti Muurmannerannalle ja vuonna 1860 Venäjän keisari Aleksanteri II antoi norjalaisille sekä muille ulkomaalaisille oikeuden

---

¹ Suomalaisten Pohjois-Norjan kaukokalastuksesta ja siirtolaisuudesta esim. Jokipii 1981, 19–41.

² Esim. Lappalainen 2019, 23–25.

³ Alavuotunki 1999, 41; Engman 2005, 299–300.

asua pysyvästi Jäämeren Venäjän puoleiselle rannalla sillä ehdolla, että he siirtyvät Venäjän alamaisiksi.⁴

Venäjän keisarikunnan pohjoinen, taloudellisesti ja strategisesti merkittävä rannikko oli ajan saatossa kehittynyt periferiaksi, alueeksi ilman merkittävää pysyvää asutusta ja kunnollisia yhteyksiä valtakunnan keskusalueille.⁵ Pohjois-Norjan talouden kehittyessä ja norjalaisten vaikutusvallan kasvaessa Jäämerellä Venäjän valtiovallan tavoitteeksi tuli *kolonisoida* eli asuttaa alue pysyvästi.⁶ Houkutellakseen Jäämeren rannalle lisää asukkaita annettiin vuonna 1868 keisarillinen asetus *kolonistien* eli siirtolaisten oikeuksista, jotka vapauttivat tulijat veroista ja sotaväenotoista määrääjoiksi sekä mahdollistivat tulivapaan ulkomaankaupan ja elinkeinojen vapaan harjoittamisen.⁷ Hallinto ja taloudelliset olot järjestettiin alueella Venäjän mallin mukaan siten, että metsät olivat valtion omistuksessa, niityt pysyivät kaikkien yhteisinä, ja alueen paikallishallintoa uudistettaessa siirtolaisille perustettiin oma Muurmannin siirtolaisvolosti (kunta) vuonna 1871.⁸

Suomessa Muurmannin rannalle suuntautuneeseen siirtolaisuuteen ei aluksi kiinnitetty paljoakaan huomiota. Ensimmäisenä asiaan kiinnitti huomiota Kuolajärven kirkkoherra Johan Fredrik Thauvón vuonna 1868. Tuolloin hän sai kuulla mainituilla seuduilla asuneista suomalaissiirtolaisista ja kirjoitti asian välittömästi Kuopion tuomiokapitulille saadakseen tehdä sielunhoitomatkan näiden noin 300 Muurmannin rannalla asuneen suomalaisen keskuuteen. Thauvónin matka toteutui kesällä 1870, kun lupa siihen oli saatu Venäjän keisarikunnan sisäasiainministeriöltä ja Suomen Senaatti oli myöntänyt varat matkaa varten.⁹

Vuoden 1870 jälkeen kirkkoherra Thauvón teki Jäämeren rannalle matkan vielä seuraavana neljänä kesänä, minkä jälkeen Suomen valtion varoin Muurmannin rannalle lähetettiin epäsäännöllisin välein yhdeksän kertaa suomalainen pappi vuoteen 1890 asti, jolloin luterilaisten pappien vierailut Suomesta kiellettiin väitettyyn ortodoksien käännähtämiseen vedoten.¹⁰ Tämän jälkeen Suomen valtio kustansi Muurmanniin rannalle luterilaisia

---

⁴ Davydov 2005, 38.

⁵ Alueen varhaisemmasta historiasta ja muuttuneesta asemasta esim. Lähtenmäki 2004, 429–437.

⁶ Kolonisaatiolla tarkoitetaan asuttamista ja kolonioiden perustamista laajamittaisen väestön siirtymisten seurauksena. Kolonisaatio voi olla myös kolonialistista, riippuen toimeenpanevasta poliittisesta järjestelmästä. Howe 2002, 31.

⁷ Davydov 2005, 41–42

⁸ Engman 2005, 302; Granö et al. 1918, 5.

⁹ Lähtenmäki 2004, 451; Engman 2005, 305.

¹⁰ Pingoud 1909, 160–161; Osmonsalo 1944, 353.

pappeja Inkeristä lähes vuosittain, kunnes vuonna 1903 rannikolle perustettiin oma Muurmannin evankelis-luterilainen seurakunta ja Kuolan niemimaan luterilaiset saivat oman vakituksen papin. Muurmannin seurakunnan toiminta lakkasi sen kirkkoherran Antti Kus-taa Vuotilan tultua Venäjän sisällissodan aikana lopullisesti karkotetuksi vuonna 1917.¹¹

Keisari Aleksanteri II antoi vuonna 1864 asetuksen, jossa lupasi korvata Siestarjoen ase-tehtaan siirtämisen Suomen suuriruhtinaskunnasta Pietarin kuvernementtiin alueella Jää-meren rannalta. Asetus ei kuitenkaan johtanut konkreettisiin päätöksiin, eikä myöhemmin vuonna 1882 Suomen suuriruhtinaskunnan valtiopäivillä tehty anomus suomalaisten toi-vomaan lopputulokseen. Myöhemmin tämän suuntaiset hankkeet eivät sopineet keisaril-lisen Venäjän suurvalta- ja yhtenäistämisyhtymyksiin, joten keisarin lupaus jäi täyttämättä.¹² Suomalaisten hallinnoima alue Jäämeren rannalla toteutui kuitenkin itsenäisty-misen jälkeen, kun Tarton rauhassa vuonna 1920 osa läntistä Muurmannin rantaa tuli lii-tetyksi Suomeen Petsamona. Noin kaksi kolmasosaa kuolansuomalaisista jäi kuitenkin rajan itäpuolelle ja suurin osa heistä jatkoi elämää Neuvosto-Venäjällä ja myöhemmin Neuvostoliitossa.¹³

Suomen ja Neuvostoliiton välinen aiemmin suhteellisen avoimena ollut raja Petsamossa sulkeutui 1920-luvun puolivälissä.¹⁴ Neuvostohallinto tavoitti Kuolan niemimaan hiljal-leen ja viimeiset rajan itäpuolelle jääneet kuolansuomalaisten asuttamat kylät kollektivi-soitiin 1930-luvulla. Lopulta tuhannet suomalaistaustaiset Kuolan asukkaat menettivät henkensä tai tuomittiin pitkiin vankeusrangaistuksiin Stalinin poliittisissa vainoissa 1930-luvun loppupuolella.¹⁵ Viimeiset Kuolan suomalaiskylät tyhjenivät vuonna 1940, kun NKVD:n eli Neuvostoliiton sisäasiainkomissariaatin käskyllä koko Kuolan niemimaa tyh-jennettiin ”rajanaapurikansoista”, kaikista ei-venäläisistä, ja alueelta pakkosiirrettiin yh-teensä 6 973 suomalaista, norjalaista ja ruotsalaista asukasta Karjalan sosialistiseen neu-vostotasavaltaan.¹⁶ Karjalasta heitä evakuoitiin jatkosodan tieltä edelleen Arkangelin alu-eelle. Toisen maailmansodan jälkeen vain harva karkotuksista selvinneistä pääsi tai pystyi palaamaan kotiseuduilleen Kuolan niemimaalle.¹⁷

---

¹¹ Seurakunnan viimeisistä vaiheista esim. Onnela 1980b, 32–33.

¹² Engman 2005, 302–303.

¹³ Petsamon liittämisestä Suomeen Kaarninen 1999, 69–73.

¹⁴ Kotljarchuk 2014, 62.

¹⁵ Stalinin vainoista ja kuolansuomalaisten kohtaloista esim. Lappalainen 2019, passim.

¹⁶ Kotljarchuk 2014, 68–70.

¹⁷ Lokka 1993, passim; Onnela 1999, 105; Luukkainen & Markkula 2014, 44–47.

Vainojen ja pakkosiirtojen seurauksena Kuolan niemimaan suomalainen yhteisö yksinkertaisesti katosi ja lakkasi olemasta. Kuolansuomalaisten kohtaloista dokumenttiromaanien trilogian kirjoittaneen kuolansuomalaisen kirjailija Sven Lokan mukaan syntyperäisiä *vanhoja* kuolansuomalaisia oli 1990-luvun lopulla elossa enää vain kymmeniä. Muutamaa Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen pystytettyä pientä muistomerkkiä lukuun ottamatta lähes kaikki jäljet Kuolan niemimaan suomalaisesta historiasta on pyyhitty näkyvistä. Konkreettisella tavalla tämä näkyy esimerkiksi Uurassa, aiemmassa Muurmannin rannan suurimmassa suomalaiskylässä, missä suomalaisten vanha hautausmaa on päällystetty betonilla ja sen päälle on rakennettu venäläinen rajavartioasema.¹⁸ Kuolansuomalaisista on tullut monella tapaa *historian unohtamia*. Tämä käy hyvin ilmi esimerkiksi samannimisestä Esko Rannan ohjaamasta dokumenttielokuvasta (2006). Rannan ja Greger Grönqvistin (2007) dokumenttielokuvat ovat olleet Sven Lokan kirjallisen ja maalaustaiteellisen tuotannon ohella merkittävimpiä kuolansuomalaisten historiasta ja kohtaloista aiemmin suuremmalle suomalaisyleisölle kertoneista teoksista.¹⁹

1.2. Aiempi tutkimus ja kirjallisuus

Tieteellisessä kirjallisuudessa Venäjän puoleiselle Jäämeren rannalle suuntautunutta siirtolaisuutta on yllättäen ensimmäisen kerran käsitelty yksittäisessä artikkelissa Yhdysvalloissa 1940-luvulla,²⁰ mutta tutkimuskirjallisuuden perusteella tätä artikkelia ei ole Suomessa tunnettu lainkaan ennen 2000-luvun alkua.²¹ Ensimmäisen kerran Muurmannin rannalle suuntautuneen muuttoliikkeen kokonaiskuvaa ja luonnetta pyrki selvittämään 1970-luvun alkupuolella artikkelissaan erityisesti Pohjois-Suomen historiaan erikoistunut Oulun maakunta-arkiston pitkäaikainen johtaja Samuli Onnela, jonka artikkeli on varhaisin varsinainen tämän tutkielman aiheeseen liittyvä tieteellinen tutkimus.²² Onnela käytti artikkelissaan ensimmäistä kertaa myös painamattomia arkistolähteitä. Aiemmin kirjallisuudessa esitetyt tiedot Muurmannin rannan siirtolaisuudesta ja suomalaisista olivat

---

¹⁸ Engman 2005, 315.

¹⁹ Stalinin vainot kokenut kuolansuomalainen Sven Lokka (1924–2008) kirjoitti elämänsä aikana useita teoksia, joista tunnetuin on Muurmanni-trilogia (Lokka 1993, 1999 & 2006), sekä maalasi satoja tauluja (Lokka 2008), joissa hän kuvasi kuolansuomalaisten elämää, vaiheita ja kohtaloita 1900-luvun Neuvostoliitossa. Lokasta ja hänen tuotannosta esim. Mänty 2017, 16–17.

²⁰ Kolehmainen 1945.

²¹ Ko. artikkeliin on viitannut tietävästi vain Engman Muurmannin rannan Amerikan siirtolaisuutta käsitellessään, vaikka ko. artikkeli löytyy useista artikkelitietokannoista. Engman 2005, 312.

²² Onnela 1973. Venäjän ja Neuvostoliiton siirtolaisuuden varhaisemman kirjallisuuden bibliografia, ks. Koivukangas & Toivonen 1978.

perustuneet, kuten Onnelakin artikkelissaan toteaa, lähes yksinomaan Muurmannin rannalle matkoja tehneiden pappien ja muutaman tiedemiehen painettuihin matkakertomuksiin.²³ Ainoa ennen tätä tutkielmaan julkaistu opinnäytetyö kuolansuomalaisiin liittyen on Sirpa Männyn etnologian maisteritutkielma, joka käsittelee haastattelu- ja arkistoaineistoon nojaten kuolansuomalaisen asutuksen kehittymistä ja yhteisön elinkaarta 1800-luvulta vuoteen 1940. Tutkielmassaan Mänty tarkastelee aihettaan yhden Kuolan suomalaiskylän kautta.²⁴

Laajin ja kattavin esitys Kuolan niemimaan asutushistoriasta on norjalais-venäläisen yhteistyön tuloksena vuonna 2005 julkaistu teos *In the North My Nest is Made – Studies in the History of Murman Colonization 1860–1940*, jossa alueen kolonisaatiota ja sen vaiheita tarkastellaan erityisesti poliittisista, hallinnollisista, lainsäädännöllisistä ja taloudellisista näkökulmista yhdeksän eri artikkelin kautta. Teoksessa venäläinen näkökulma ja norjalaisten rooli korostuvat monilla tavoin.²⁵ Teoksen kirjoittajista ainoastaan yksi on suomalainen ja hänen artikkelinsa käsittelee suomalaisten läsnäoloa alueella Tarton rauhan jälkeisenä Petsamon aikana vuosina 1920–1944.²⁶ Kyseisen teoksen erityiseksi ansioksi on luettava se, että siinä on ensimmäistä kertaa käytetty ja myös julkaistu englanninkielisinä käännöksinä aiheeseen liittyviä venäläisiä arkistolähteitä, joita säilytetään Arkangelin ja Murmanskin oblastien valtiollisissa arkistoissa Venäjällä.²⁷

Onnelan artikkelin jälkeen suomalaisten Kuolan siirtolaisuutta ja kuolansuomalaisten historiaa ovat käsitelleet esimerkiksi Jouni Alavuotunki Petsamon historiassa *Turjanmeren maa – Petsamon historia 1920–1944* (1999), Maria Lähteenmäki kirjassaan *Kalotin kansaa – Rajakäynnit ja vuorovaikutus Pohjoiskalotilla 1808–1889* (2004) sekä Max Engman teoksessaan *Suureen itään – Suomalaiset Venäjällä ja Aasiassa* (2005). Aikaisemmasta tämän tutkielman aihetta käsitelleestä tietokirjallisuudesta voi yleistäen sanoa, että kaikki aiheesta kirjoitettu on lähes poikkeuksetta esitetty osana jotain suurempaa kokonaisuutta tai tietystä rajatusta näkökulmasta. Aiemmat esitykset ovat myös perustuneet

---

²³ Onnela 1973, 55–56.

²⁴ Mänty 2017.

²⁵ Norjassa kuolannorjalaisten sekä Norjan ja Venäjän välisten suhteiden historiasta on julkaistu useampia teoksia ja tutkimuksia (esim. Nielsen 2005). Yksi tunnetuimmista kuolannorjalaisten historiaa käsittelevistä teoksista lienee journalisti Morten Jentoften teos *De som dro østover – Kola-nordmennenes historie* (2005), mistä on otettu useampia painoksia.

²⁶ Nyssönen 2005.

²⁷ Venäläisistä lähteistä esim. Davydov 2005, 28 & 50–54.

lähinnä painettuun kirjallisuuteen ja esityksissä kirjallisuutta on usein käytetty suhteellisen kapeasti ja määrällisesti vähän.

Tähän mennessä ainoa Suomessa julkaistu ainoastaan Kuolan niemimaan ja siellä asuneiden suomalaisten historiaan keskittyvä tietokirja on Tarja Lappalaisen ja Martti Turtolan teos *Stalinin tappamat – Muurmannin suomalaisten pitkä ja musta yö* (2019), joka muodostuu oikeastaan kahdesta eri teoksesta, sillä kirjoittajien osia yhdistää vain lyhyt yhteinen johdanto ja muulla tavoin osia ei ole kytketty toisiinsa. Lappalaisen osa teoksessa käsittelee kuolansuomalaisten historiaan siirtolaisuuden alkuvaiheista Stalinin vainoihin saakka. Turtola puolestaan tarkastelee omassa osassaan Kuolaa ja sen lähialueita lähinnä sotahistorian näkökulmasta. Kuten dosentti Lasse Saressalo on kirja-arvostelussaan tuonut esille, Lappalaisen osuus mainitussa teoksessa on melko hajanainen, toisteleva ja otteeltaan journalistinen, ”ei niin tieteellinen”, mutta se tuo kuitenkin esille uutta ja tarkennettua kuvaa kuolansuomalaisten historiasta.²⁸

Aiemmassa tutkimuksessa, kuten mainitussa Onnelan artikkelissa, on kiinnitetty huomiota erityisesti Kuolan niemimaalla asuneiden suomalaisten määrään ja lähtöalueisiin, mutta ei esimerkiksi siirtolaisuuden ajalliseen painottumiseen tai siirtolaisuuteen johtaneisiin lähtöalueiden työntäviin ja kohdealueen vetäviin tekijöihin. Viimeksi mainitut tekijät edustavat yleistä ja yksinkertaista historian­tutkijoidenkin muuttoliikkeiden ja siirtolaisuuden tutkimuksessa käyttämää niin sanottua ”push and pull” -selitysmallia, joka ottaa huomioon muun muassa muuttoliikkeiden taustalla olevat sosiaaliset, ekonomiset ja demografiset tekijät.²⁹ Onnela pyrki artikkelissaan selvittämään Muurmannin rannikolle muuttaneiden suomalaisten taustaa pastori Matti Hinkulan sielunhoitamatkoillaan vuosina 1887 ja 1888 alueen luterilaisista laitimien luetteloiden perusteella vertailemalla tietoja eri seurakuntien kirkonkirjojen antamiin tietoihin, jotka eri seurakuntien papit olivat hänelle kirjoista poimineet ja lähettäneet.

Jos Onnela olisi tarkastellut kirkonkirja itse ja kiinnittänyt huomiota kaikkiin kirkonkirjoissa esiintyviin merkintöihin tai niiden puuttumiseen, olisi hän todennäköisesti huomannut, että 1860-luvulla pysyvästi Muurmannin rannikolle siirtolaisiksi lähteneiden suomalaisten perheiden, pariskuntien ja naimattomien määrä oli samaa tasoa kuin vielä seuraa-

---

²⁸ Saressalo 2019. Lappalaisen teoksesta voi löytää myös muutamia pieniä asia- ja detaljivirheitä. Esim. Muurmannin rannalla vaikuttanut tanskalainen kauppias ja pääkonsuli Hans Jenssen Pallisen Pietarista on ko. teoksessa ”kenraali-konsuli H. I. Pallinen”. Lappalainen 2019, 61.

²⁹ Ko. mallista esim. Enbuske 2017, 124–125.

vana kahtena vuosikymmenenä, kuten tässä tutkielmassa tullaan osoittamaan. Edellä kerrotun perusteella voi asettaa kyseenalaiseksi esimerkiksi nälkävuodet *vahvimpana* pohjasyynä suomalaisten Kuolan niemimaalle suuntautuneelle siirtolaisuudelle. Sen sijaan voidaan korostaa venäläisviranomaisien toimien, esimerkiksi vuoden 1868 privilegioasetuksen, vaikutuksia sekä pitkän historian omaavan suomalaisten Jäämeren kausikalastuksen perinteen merkitystä siirtolaisuuden syntymiselle ja voimistumiselle.

Aiemmissa tutkimuksissa esiintyy myös lähteiden käyttöön ja lähdekritiikkiin liittyviä puutteita ja väärinkäsityksiä. Esimerkiksi Lappalainen on sisällyttänyt mainitussa *Stalinin tappamat* -teoksessa tekstiinsä pitkiä suoria lainauksia osin täysin kritiikittömästi ja teoksesta on jätetty lähdeviitteet kokonaan pois. Onnela on puolestaan poiminut kaksi pastori Hinkulan luetteloa yhdestä Muurmannin rannan suomalaisia käsittelevästä Suomen kenraalikuvernöörinkanslian aktista käyttämättä lainkaan muita sen sisältämistä useista asiakirjoista, joita ei ole ennen tätä tutkielmaa juurikaan käytetty tutkimuksessa.³⁰ Onnelan puolustukseksi tosin on todettava, ettei hän pyrkinytkään kirjoittamaan varsinaisesti kuolansuomalaisten historiaa koko keisariajan osalta, vaan hänen artikkelinsa keskittyi rajattuun teemaan.

1.3. Tutkimuskysymykset, lähteet ja käsitteet

Tässä tutkielmassa tarkastellaan miten, miksi ja milloin suomalaisten siirtolaisuus alkoi ja suomalainen asutus syntyi Kuolan niemimaalle. Lisäksi tutkielmassa käsitellään kuolansuomalaisten historiaa, vaiheita ja heidän elämänsä vaikuttaneita tekijöitä 1800-luvun puolivälistä keisarivallan loppuun saakka eli vuoteen 1917. Näistä lähtökohdista tutkielma paikkaa aiemman tutkimuksen ja kirjallisuuden jättämiä aukkoja ja täydentää kokonaisuutta kuolansuomalaisten historiasta. Aiempien tutkimusten ja julkaisujen perusteella voidaan todeta, että Kuolan niemimaan suomalaisista siirtolaisista ja kuolansuomalaisten historiasta ei ole aikaisemmin julkaistu lähdeviittein varustettua laajempaa esitystä tai tieteellistä monografiaa. Tämä tutkielma myös jatkaa suomalaisten Venäjälle suuntautuneen siirtolaisuuden tutkimusta.³¹

Tutkielman ajallisen rajauksen päättäminen vuoteen 1917 on seurausta Suomesta käsin käytettävissä olevista lähteistä sekä Venäjän keisarikunnan romahtamisen jälkeen Kuolan

---

³⁰ Lappalainen 2019 & Onnela 1973, passim. Engman (2005) on omassa teoksessaan käyttänyt jotain ko. aktin sisältämiä asiakirjoja.

³¹ Suomalaisten Venäjän siirtolaisuudesta sekä sen tutkimuksesta ja lähteistä Engman 1978 & 2005.

niemimaalla tapahtuneista hallinnollisista muutoksista, kuten Tarton rauhan mukaisesta rajanvedosta. Lisäksi alueelle suuntautui mainitun vuoden jälkeen perinteisestä siirtolaisuudesta poikkeavia väestöliikkeitä, kun alueelle siirtyi mainittuja punapakolaisia, ja alueella toteutettiin neuvostohallinnon toimesta erilaisia väestönsiirtoja.³² Aikarajauksen alku on puolestaan asetettu vuoteen 1858, jolloin ensimmäisen suomalaiset tiedetään asettuneen siirtolaisena asumaan Kuolan niemimaalle.

Tutkielmassa on käytetty pääasiallisina lähteinä viranomaisten laatimia asiakirjoja sekä erilaisia matka- ja toimintakertomuksia. Tärkeimmät käytetyt viranomaislähteet ovat Suomen kenraalikuvernöörinkanslian, keisarillisen Suomen Senaatin ja Oulun läänin lääninkanslian arkistoissa säilyneitä aiheeseen liittyviä asiakirjoja, päätöksiä, kirjeenvaihtoa ja muistioita. Tutkielmassa lähteinä käytetyt matka- ja toimintakertomukset ovat pääasiassa Kuolan niemimaalla toimineiden pappien laatimia, mutta joukossa on myös eri aloilla toimineiden suomalaisten ja venäläisten kirjoittamia painettuja matkakertomuksia, joissa kuvataan alueen siirtolaisia ja heidän elämäänsä. Painetut lähteet ja kirjallisuus on esitetty tarkemmin lähdeluettelossa. Koska tutkimuksessa ei ole käytetty systemaattisesti mitään yksittäisiä sanomalehtiä, käytetyt lehdet on esitetty vain lähdeviitteissä.

Kuten aiemmin jo mainittiin, kirkkoherra Thauvón teki Muurmannin rannalle yhteensä viisi matkaa perättäisinä vuosina 1870–1874, minkä jälkeen alueen luterilaisten parissa vierailivat Pudasjärven kirkkoherra Gustaf Adolf Snellman vuonna 1876, Kuopion lyseon lehtori Johannes Mustakallio (aiemmin Schwartzberg) vuonna 1882, Muhoksen varapastori Algoth Hanell vuonna 1884, Kuopion sokeainkoulun opettaja, myöhempi Inarin kirkkoherra Matti Hinkula vuosina 1885–1888 sekä viimeisenä suomalaisena pappina Kuopion lääninvankilan saarnaaja Karl Ruben Jauhiainen vuonna 1889. Nämä suomalaiset papit lähettivät myöhemmin Kuopion tuomiokapitulille jokaisesta matkastaan kertomuksen kahtena kappaleena, joista toinen lähetettiin edelleen Senaattiin. Näin ollen lähes jokaisesta pappien lähettämästä yhteensä kolmestatoista ruotsin- tai suomenkielisestä matkakertomuksesta on säilynyt kappaleet sekä Kuopion tuomiokapitulin saapuneissa kirjeissä että Senaatin talousosaston registraattorinkonttorin kirje- tai anomusakteissa.³³

---

³² Punapakolaisten siirtymisestä Neuvosto-Venäjälle ja Kuolan niemimaalle esim. Nevalainen 2002, passim; Lappalainen 2019, 185. Amerikansuomalaisten muuttoliikkeestä Golubev & Takala 2014. Inkeriläisiä pakkosiirrettiin 1920- ja 1930-lukujen taitteessa Siperian ja Karjalan lisäksi Kuolan niemimaalle.

³³ Tutkielmassa käytettyjä Kuopion tuomiokapitulin asiakirjoja säilytetään Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin arkistossa (OTKA). Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli ja piispanistuin siirrettiin

Kun suomalaisten pappien matkat Kuolan niemimaalle kiellettiin, lähetti Pietarin evankelis-luterilainen konsistori alueen luterilaisten keskuuteen Suomen valtion vuonna 1883 vakinaistamalla määrärahalla viisi inkeriläistä pastoria: Lempaalan kirkkoherra Otto Rokkasen vuonna 1891, Kelton kirkkoherra Paavo Watasen vuonna 1893, Moloskovitsan kirkkoherra Johan Edvard Schwindtin vuonna 1895, Inkeren kirkkoherra Konstantin Siitosen vuonna 1899 ja pastori Rokkasen vielä uudelleen vuosina 1900 ja 1902.³⁴ Näiden pappien laatimat viisi saksankielistä kertomusta löytyvät myös edellä mainituista Senaatin akteista. Suomalaisten ja inkeriläisten pappien kertomusten lisäksi Senaatin talousosaston kirjeakteissa on säilynyt Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkkoherra Antti Kustaa Vuotilan laatimat venäjänkielinen selvitys kirkollisista toimituksista vuodelta 1904 sekä suomenkieliset toimintakertomukset vuosilta 1905–1907 ja vuodelta 1910. Seurakunnan vuoden 1909 toimintakertomus mainitaan Senaatin seuraavan vuoden kirjediaarissa, mutta itse asiakirjavihko on kadonnut, ja vuoden 1912 kertomuksesta on säilynyt vain pastori Vuotilan allekirjoittama saatekirje.³⁵

Muurmannin rannikolla käyneiden suomalaisten pappien laatimista matkakertomuksista Thauvónin vuoden 1870 matkan pohjalta laadittu kertomus on julkaistu perättäisinä osina *Kirjallisen Kuukauslehden* neljässä eri numerossa vuonna 1870 (Thauvón 1870) ja lehtori Johannes Mustakallio kirjoitti tekemänsä matkan pohjalta matkakertomuksen, joka julkaistiin kaksi vuotta hänen matkansa jälkeen nimellä *Matka Jäämeren rannalle kesällä 1882* (Mustakallio 1884). Muista painetuista matkakertomuksista mainittakoon lehtimies August Vilhelm Ervastian omalla kustannuksellaan vuonna 1884 julkaisema teos *Suomalaiset Jäämeren rannalla* (Ervasti 1884), joka perustuu Ervastian Mustakallion kanssa samana vuoden 1882 kesänä Muurmannin ja Ruijan rannoille tekemään matkaan.

Tutkielman toisena liitteenä on Kenraalikuvernöörinkanslian akteissa säilyneiden siirtolaisista laadittujen väestöluetteloiden ja Muurmannin evankelis-luterilaisen seurakunnan rippi- ja historiakirjojen sisältämiä tietoja täydentämällä laadittu matrikkeliä kuolansuomalaisista (Liite 2). Laajan sukututkimukselle tyypillisen arkistotutkimuksen pohjalta syntyneestä matrikkelista ja sen lähteistä on kerrottu tarkemmin liitteen alussa. Muurman-

---

keisarillisella julistuksella Kuopiosta Ouluun vuonna 1900 ja hiippakunnan nimi muutettiin asetuksella Oulun hiippakunnaksi vuonna 1923.

³⁴ Osmonsalo 1944, 354.

³⁵ Luettelot Aunuksen, Siperian, Verne Suetukin ja Muurmannin Suomen valtion varoin tuettujen Venäjän seurakuntien säilyneiden kertomusten viitetiedot julkaistu Engman 2004, 66–69. Engmanin luettelo ei tosin ole täydellinen.

nin seurakunnan alkuperäisiä kirkonkirjoja säilytetään Murmanskin oblastin valtiollisessa arkistossa Venäjällä ja niiden yksityishenkilön tekemistä kopioista on muodostettu kokoelma Kansallisarkiston Oulun toimipisteessä. Suomessa kokoelma on tosin nimetty virheellisesti Petsamon seurakunnan kokoelmaksi.³⁶ Kyseisiä Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoja on tässä tutkielmassa ensimmäistä kertaa laajemmin tutkittu ja käytetty lähteenä.

Sen lisäksi, että tutkimuksessa käytetyt lähdeaineistot ovat erittäin hajanaiset ja katkonaiset, niihin liittyy myös lähdekriittisiä haasteita. Yleisesti ottaen matkakertomusten anti on kaiken kaikkiaan selkeästi kaksitasoista: niistä voidaan poimia matkailijoiden näkemyksiä väestöstä ja heidän elämästään. Toisaalta ne ovat itse tekijöidensä oma tarina, missä fyysinen, todellisuudessa toteutunut matka saattaa erota huomattavallakin tavalla kerrotusta matkasta. Pappien painettujen matkakertomusten lähdearvoa ei osana kuolansuomalaisten historian tutkimusta ole aiemmin juurikaan arvioitu tai kyseenalaistettu, vaikka aikalaiset itsekkin kiinnittivät tähän huomiota.³⁷ Toisaalta eri tahojen ja toimijoiden arkistoissa säilyneet matkakertomukset ovat rinnastettavissa viranomaisraportteihin, joissa käyttötarkoitus ja kohdeyleisö on täysin eri kuin laajalle yleisölle tarkoitetuissa ja viihhteellisessä, epätieteellisessä matkakirjallisuudessa tai tieteellisyyteen pyrkivissä kuvauksissa.

Toisaalta viranomaisraporteilla pyrittiin vaikuttamaan ja siksi asiat saatettiin esittää parhain päin tai epäkohtia liioitellen. Lähdekriittisesti tarkasteltuna painettu matkakertomuskirjallisuus on yleensä aina kirjoittajien tulkintaa, eikä siitä siten voida löytää *faktaa* sellaisenaan. Esimerkiksi Pohjoiskalotin rajakäyntejä ja vuorovaikutuksia tutkineen professori Maria Lähteenmäen mukaan matkakertomus voi silti olla yhtä arvokas lähde kuin virkamiesraporttikin sen mukaan, mitä tutkitaan tai mitkä ovat tutkimuskysymykset.³⁸ Lähteenmäen mukaan matkakirjallisuus välittää parhaimmillaan tunnelmia, asenteita ja mentaliteetteja, joiden tutkiminen kuolansuomalaistenkin kohdalla on tärkeää.

---

³⁶ Virallisesti Kuolan niemimaalla Aleksandrovsin kaupungista käsin toimineen luterilaisen seurakunnan nimi oli Muurmannin evankelis-luterilainen seurakunta (ven. Евангелическо-Лютеранская Церковь на Мурмане, *Evangelitšesko-Ljuteranskaja Tserkov na Murmane*). Vuonna 1921 toimintansa aloittanut Petsamon luterilainen seurakunta toimi poikkeusjärjestelyin, eikä se jatkanut Muurmannin seurakunnan toimintaa. Petsamon seurakunta ei myöskään perinyt Muurmannin seurakunnan kirkonkirjoja tai arkistoja (ks. Luku 3.5.). Petsamon luterilaisesta seurakunnan varhaisvaiheista Alenius 1999, 465–467.

³⁷ Esim. Ervasti 1884, 346.

³⁸ Lähteenmäki 2004, 468–469.

Aikalaisasiakirjoissa Venäjän puoleiselle Jäämeren rannalle muuttaneiden suomalaisten mainitaan – erotuksena Norjan puoleiselle Ruijanrannalle menneistä – muuttaneen *Kuolaan*, *Venäjän Lappiin*, *Ryssänrannalle*, *Venäläiselle Jäämerelle* tai *Muurmannin rannalle*, jotka kaikki termit esiintyvät käytetyissä lähteissä sekä suomeksi että ruotsiksi (Kola, Ryska Lappmark, Ryska kusten, Ryska Ishavet, Murmanska kusten).³⁹ Maantieteellisesti Muurmannin rannalla tarkoitetaan Kuolan niemimaan pohjoista rannikkoa, Kalastajasaarento mukaan luettuna, Norjan ja Venäjän rajan Vuoremijoesta aina Pyhään niemeen (Svjatoi Nos), mistä niemimaan rannikko jatkuu Turjan rantana kaartuen kohti Vienanmerta. Kuolanvuono jakaa rannikon läntiseen ja itäiseen Muurmanniin, joista jälkimmäistä on kutsuttu myös Jäämeren venäläiseksi rannaksi.⁴⁰

Tässä tutkielmassa Kuolan niemimaalla asuneista Suomessa syntyneistä henkilöistä ja heidän jälkeläisistään puhuttaessa käytetään termiä *kuolansuomalainen*, minkä synonyyminä on yleisesti käytetty termiä *muurmanninsuomalainen*. Viimeksi mainittu termi voi kuitenkin joissain tapauksissa olla harhaanjohtava, sillä suomalaisia asui itse rannikon lisäksi myös Kuolan niemimaan sisäosissa. Siirtolaisten asuttamaa Venäjän puoleista Jäämeren rantaa tässä tutkimuksessa kutsutaan edellä mainitun maantieteellisen määritelmän mukaisesti *Muurmannin rannaksi* tai *Muurmanniksi*.⁴¹

Kuolan niemimaalla tutkielman käsittelemänä ajanjaksona Suomesta muuttaneet ja heidän jälkeläiset eli aikalaiset kutsuivat itseään ja venäläiset viranomaiset määrittelivät heidät *suomalaisiksi*, joten on korostettava, että termit *kuolansuomalainen* tai *muurmanninsuomalainen* eivät ole tässä tutkielmassa käytettyjen lähteiden näkökulmasta aikalaistermejä.⁴² Venäläisten viranomaisten asiakirjoissa Muurmannin rannikon asukkaat olivat *kolonisteja* (ven. колонист, *kolonist*) ja he asuivat *kolonioissa* (ven. колония, *kolonija*), mistä termeistä suomenkieliset aikalaiset käyttivät edellä mainittujen venäläistermien rinnalla myös termejä *siirtolainen* ja *siirtokunta* tai *siirtola*. Kolonioista puhuttiin yleisesti

---

³⁹ Alkuperäislähteissä henkilöiden mainitaan menneen myös *Pohjoiselle Jäämerelle* (till Norra Ishavet), jolloin ei aina tehdä eroa sille, suuntautuko henkilöiden muutto Venäjän vai Norjan puolelle. Suomeksi ko. rannikko esiintyy lähteissä myös termillä *Muurmannilainen ranta*.

⁴⁰ Muurmannin rannan määritelmä esim. Granö et al. 1918, 9–11.

⁴¹ Pohjois-Venäjän nykyinen Murmanskin oblasti on perustettu vasta vuonna 1938 ja se on saanut nimensä vuonna 1916 perustetusta Murmanskin kaupungista, jota aiemmin kutsuttiin suomen kielessä myös virallisesti Muurmanniksi.

⁴² Männyn etnografian tutkielmassa todetaan kuolansuomalaisten identiteetin muuttuneen vasta myöhemmin suomalaisesta kuolansuomalaiseksi kuluneiden ajanjaksojen ja ympäröivien valtioiden rajojen muutosten muovattua heidän identiteettiään. Mänty 2017, 28–29.

myös kylinä. Sisämaan uudisasutusten eli kylien asukkaat määriteltiin puolestaan talonpojiksi (ven. крестьянин, *krestjanin*). Kolonistien ja talonpoikien eroa tarkastellaan tutkielmassa jäljempänä. Tutkielmassa venäjänkieliset tekstit on translitteroitu Suomen kansallisen standardin mukaisesti.⁴³

---

⁴³ SFS 4900. Kyrillisten kirjainten translitterointi 1998.

2. MUURMANNIN RANNALLE

2.1. Ensimmäiset siirtolaiset ja varhaisia Kuolan kävijöitä

Vuoden 1868 loppiaispyhänä Kuolajärven kirkkoherra Johan Fredrik Thauvón tapasi pitäjän kirkolla pari seurakuntansa miestä, jotka olivat olleet muutamana edellisenä keväänä ja kesänä kalassa Venäjän puoleisella Jäämeren rannalla. He kertoivat kirkkoherralle, että täällä Uurajoen rannalla ja Kuolan kaupungissa asui joukko uudisasukkaita, lähes parisataa suomalaista, jotka ”hallawuosien pakosta osittain Norjalaisen Ruijan kautta, osittain suoraan Suomesta oliwat sinne siirtyneet kalanpyynnöllä elatusta itselleen hankkimaan.” Kirkkoherralle tieto Jäämeren rannalla asuvista suomalaisista tuli odottamatta ja yllätyksenä, mikä sai hänet kiinnostumaan todella maanmiestensä oloista ja elämästä pohjoisessa rajan toisella puolen.⁴⁴

Kaksi päivää loppiaisen jälkeen Thauvón tarttui sulkakynäänsä ja kirjoitti Kuopion tuomiokapitulille kirjeen, jossa kertoi kuulemastaan ja teki myös siirtolaisten oloja koskevan ehdotuksen.⁴⁵ Tuomiokapitulille tieto suomalaissiirtolaisista ei liene tullut yllätyksenä, sillä jo lähes kolme vuotta aikaisemmin kapitulin ja Kemin lääninrovastin välisessä kirjeenvaihdossa oli käynyt ilmi rovastikunnan alueelta muuttaneen useampia kymmeniä perheitä Jäämeren rannalle Venäjälle.⁴⁶ Maallisellakin puolella ja sanomalehdissä muutoliikkeestä oltiin jo tietoisia. Oulun läänin kuvernööri George von Alftan mainitsi asiasta ensimmäisen kerran vuonna 1866 keisarille osoittamassaan kertomuksessa. Kuvernööri oli kesän 1864 vierailullaan Lappiin saanut kuulla Lapinmaan kihlakunnan kruunuvouti Conrad Plantingilta, että eräs Jaakko Arvonon Sodankylästä oli muuttanut neljän tai viiden muun perhekunnan kanssa Venäjän puoleiselle Muurmannin rannalle, asettunut täällä Salmijärvelle ja saanut muiden kanssa tukea Venäjän hallitukselta uudisasutuksen pystyttämiseen. Lisäksi kuvernööri kertoi lukeneensa samasta aiheesta, Muurmannin rannan kolonisaatiosta myös suomalaisesta sanomalehdestä. Lehdessä oli kerrottu muun muassa rannalla asuneista suomalaisista, ruotsalaisista ja norjalaisista sekä heidän oikeuksista ja velvollisuuksista.⁴⁷

---

⁴⁴ Thauvón 1870, 214.

⁴⁵ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 162/1869, Ea:81: Thauvón Kuopion tuomiokapitulille 8.1.1868.

⁴⁶ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 490/1865, Ea:66: Tuomiokapituli Kemin lääninrovastille 23.8.1865.

⁴⁷ KA, OLKA, Kirjetoisteet 277/1866, Da:64: Oulun kuvernöörin kertomus keisarille 6.3.1866.

Vaikka suomalaisten muutto Jäämeren rannalle mainitaan sekä hengellisen että maallisen hallinnon asiakirjoissa, eivät nämä maininnat näytä johtaneen mihinkään toimenpiteisiin Suomessa. Thauvón sen sijaan katsoi edellä mainitussa tuomiokapitulille lähettämässään kirjeessä, että toimenpiteille olisi tarvetta.

Thauvónin kuuleman mukaan ensimmäiset suomalaisten perustamat koloniat Muurmannin rannalla olivat Pummanki, Uura ja Kervanto, joista ensiksi mainittuun oli ensimmäisenä asukkaan asettunut kemiläinen Jaakko Hiukka eli Helander vaimoineen vuonna 1858. Hiukka ja hänen perheensä eivät kuitenkaan jääneet paikan pitkäaikaisiksi asukkaiksi, vaan he muuttivat myöhemmin Muonioon ja sieltä edelleen Ruotsin puolelle.⁴⁸ Thauvónin mukaan Hiukan jälkeen Pummanki sai seuraavat pysyvät suomalaisasukkaat vuonna 1864 ja tuolloin muuttaneista muutamista henkilöistä suurin osa oli kotoisin Kuusamosta ja tulleet Muurmannin rannalla Vesisaaresta, Norjan puolelta, mutta osittain myös Kuolan kautta suoraan Suomesta. Uuran ensimmäisiksi asukkaiksi Thauvón puolestaan mainitsee vuonna 1860 sinne asettuneen sodankyläläisen Pekka Marjavaaran vaimoineen, kuusamolaisen Tuomas Törmäsen ja Ruijassa syntyneen Juhana Aaprami Arpelan. Kervannon Thauvón sanoo saaneen ensimmäisen asukkaansa kuusamolaisesta Konrad Vilhelm Granrothista vuonna 1865. Näiden kolmen kylän lisäksi Thauvónin mukaan suomalaisia oli alueella asunut Vaitolahdessa vuodesta 1866 alkaen.⁴⁹

Myöhemmin kesällä 1882 Muurmannin rannalle matkan tehneelle oululaiselle lehtimies August Vilhelm Ervastille puolestaan kerrottiin, että Uuran kylän varakkain ja vanhin talo oli nimeltään Pelto. Tämän tilan perustajan kerrotaan olleen eräs kemiläinen, joka oli kolmattakymmenettä vuotta aikaisemmin asettunut paikalle kolmen muun miehen kanssa, joiden Ervasti arvelee omassa matkakertomuksessaan olleen melko varmasti Thauvónin mainitsemat Marjavaara, Törmänen ja Arpela. Hyvät ystävykset Marjavaara ja Arpela olivat vielä Ervastin matkan aikaan elossa. Arpela kertoi Ervastille olevansa kotoisin Alatornion Vanhasta kartanosta ja muuttaneensa veljensä Salomon Arpelan kanssa vuonna 1860 ensinnä Pummankiin, sieltä parin vuoden päästä Muotkaan ja asettuneen Uuraan vasta vuonna 1863 tai 1864.⁵⁰

---

⁴⁸ Thauvónin mukaan Hiukan jälkeen Pummankiin muutti myös muita suomalaisia, jotka joutuivat kuitenkin tämän tekemän kiusan seurauksena siirtymään edelleen Uuraan. Viranomaiset vangitsivat Hiukan teoistaan, mutta tämä pääsi pakenemaan Suomeen. Hiukasta on kerrottu tarkemmin liitteenä olevassa matriikkelissa.

⁴⁹ Thauvón 1870, 259 & 299.

⁵⁰ Ervasti 1884, 66.

Vuonna 1864 Arkangelin kuvernööri määräsi norjan kielen taitoisen Kemin ujestin (kihlakunta) poliisitarkastaja Amonin selvittämään, miten kolonistien asettuminen oli alkanut sujua neljä vuotta aikaisemmin annetun ensimmäisen privilegioasetuksen jälkeen. Samalla Amonia käskettiin selvittää norjalaisten tekemät valitukset venäläisistä kalastajista.⁵¹ Tehtävänsä suoritettuaan Amon laati kuvernöörille raportin lisäksi myös ensimmäistä kertaa luettelon ulkomaalaisista, jotka olivat asettuneet Muurmannin rannikolle eri paikkoihin ja ottaneet Venäjän kansalaisuudet. Luetteloon Amon kirjasi kaikkien alueen siirtolaiset puolisoineen ja lapsineen sekä iät, kotipaikat, muuttovuodet, asuinpaikat rannikolla, kotieläimet sekä kuvaukset kunkin siirtolaisen asumuksista ja elinkeinosta.⁵²

Amonin kuvernöörille lähettämässä raportissa mainitaan kaikkiaan kuudessa eri kylässä kolonisteina yhteensä 105 henkeä, 59 miestä ja 46 naista. Kaikkiaan kylissä asui 20 kahden tai useamman henkilön taloutta sekä 12 yksittäistä henkilöä, joista viimeksi mainituista kaikki kahta naimatonta naista lukuun ottamatta olivat miehiä. Perheistä yhdeksän oli kotoisin Suomesta, kahdeksan Norjasta ja neljä Ruotsista. Raportin mukaan nämä kolonistit – kalastuksen lisäksi – viljelivät perunoita, porkkanoita, nauriita, retiisejä ja muita juureskasveja sekä harjoittivat erityisesti karjanhoitoa. Yhteensä heillä oli karjana 42 lehmää, kahdeksan härkää, 16 vasikkaa ja 112 lammasta. Kussakin perheessä arvioitiin olleen keskimäärin kolme sarvieläintä ja kuusi lammasta.

Amonin raportin mukaan Muurmannin rannan kaikkein ensimmäiset kolonistit eli Venäjän alamaisiksi kirjautuneet siirtolaiset olivat kaikki suomalaisia, vuonna 1859 mainituissa luettelossa saapuneeksi kirjatut ”Johan Jakob Gilander” eli Thauvónin mainitseman Jaakko Hiukka eli Helander Pummangissa ja ”Solomon Karlsen” eli Salomon Kaarlenpoika Arpela Uurassa. Juho Hannunpoika Pellon, Ervastin mainitseman Uuran Pellon tilan ilmeisen perustajan, mainitaan saapuneen Tervolasta vuonna 1860, kuusamolaisen Tuomas Törmäsen ja Oulun läänin kuvernöörin mainitseman Jaakko Arvosen 1861 sekä sodankyläläisen Pekka Marjavaaran perheineen vuonna 1862. Norjalaisista ensimmäisen

---

⁵¹ Davydov 2005, 38. Amonin raportti tunnettiin myös Suomessa, sillä sen tietoja julkaistiin marraskuussa 1864 julkaistussa sanomalehtiartikkelissa, mihin esim. Oulun läänin kuvernööri von Alftan keisarille osoittamassa kertomuksessa viittaa. Kolonisationen af Murmanska kusten Ryssland, *Finland Allmänna Tidning* 8.11.1864.

⁵² Amonin laatima 13.6.1864 päivätty ”Statistinen luettelo Suomen, Ruotsin ja Norjan kansalaisia, jotka ovat tulleet asettua Venäjälle ja ottaakseen Venäjän kansalaisuuden, ja ovat asettuneet eri paikkoihin venäläisellä Muurmannin rannalla” on julkaistu kokonaisuudessaan liitteenä englanninkielisenä käännöksenä Schrader 2005, 71–77. Alkuperäistä luetteloa säilytetään Murmanskin oblastin valtioliikessä arkistossa.

mainitaan kirjautuneen kolonistiksi vuonna 1860 Vaihtolahteen, minkä lisäksi norjalaisia asui Pummangissa, Petsamossa ja Muotkassa.

Kaiken kaikkiaan Amonin raportin mukaan suomalaisia oli siis muuttanut Muurmannin rannalle vuonna 1859 kaksi perhettä, 1860 yksi perhe ja yksi naimaton mies, 1861 kaksi naimatonta miestä ja yksi perhe, 1862 viisi perhettä, 1863 yksi naimaton mies ja yksi nainen sekä 1864 kesään mennessä yksi naimaton nainen. Lisäksi raportissa mainitaan kaksi suomalaista miestä ilman muuttovuotta. Suurin osa suomalaisista asui Uurassa, minkä lisäksi Jaakko Hiukka eli Helander asui perheineen Pummangissa kahden palkollisensa ja toisen suomalaisperheen kanssa, ja Muotkassa kolme naimatonta suomalaista oli pestautunut Ruotsista tulleeaksi mainitun Mauritz Bergströmin palvelukseen. Näyttää siis siltä, että ensimmäiset suomalaissiirtolaiset asettuivat pysyvästi Muurmannin rannalle 1850- ja 1860-lukujen taitteessa.

Vaikka ennen vuoden 1860 asetusta ulkomaalaiset eivät voineet laillisesti asettua alueen pysyviksi asukkaiksi, tästä huolimatta esimerkiksi alueen tuolloin ainoassa kaupungissa Kuolassa mainitaan tavatun suomalaisia jo 1800-luvun alkupuolella. Esimerkiksi Utsjoen kirkkoherrana toiminut rovasti Jakob Fellman kertoo Lapin aikojensa muistiinpanoissaan, ettei Kuolan kaupungissa kukaan puhunut suomea hänen siellä vieraillessa vuonna 1829, mutta ”yksi jos toinenkin Suomesta tänne oli muuttanut kaupunkilaiseksi”.⁵³ Tiedemies Elias Lönnrot kirjoitti puolestaan päiväkirjaansa vuonna 1837 tavanneensa samaisessa Kuolan kaupungissa muun muassa erään Kemistä syntyjään olleen, Venäjän armeijassa palvelleen sotamiehen, joka puhui venäjää ja toimi hänen tulkkinaan.⁵⁴

Aiemmissa tutkimuksissa on mainittu 1810-luvulla olleen voimakasta muuttoliikettä Venäjälle, etenkin Kuusamosta, Kemijärveltä ja Sodankylästä, ja Lähteenmäki kirjoittaa Onnelan artikkeliin viitaten, että Kemin rovastikunnan tietojen mukaan jo mainitun vuosikymmenen alussa suomalaisia olisi muuttanut Kuolan niemimaalle.⁵⁵ Alkuperäisestä lähteestä tällaista ei kuitenkaan voida päätellä. Onnelan lähteenä olleen Kemin rovastikunnan vuoden 1815 väkilukutaulun mukaan etenkin katovuosina 1810 ja 1812 ”paljon kansaa muutti pois Venäjälle, Norjaan ja eteläisille seuduille, Kuusamosta lähes 500 henkeä, Kemijärveltä yli 200, Sodankylästä yli 200 jne.”.⁵⁶ Siinä Lähteenmäki on oikeassa, että

---

⁵³ Fellman 1906, 569.

⁵⁴ Lönnrot 1911, 251–262; Elias Lönnrotin päiväkirja, Kuola 13.2.–9.3.1837.

⁵⁵ Lähteenmäki 2004, 448; Onnela 1973, 58; myös Enbuske 2008, 316.

⁵⁶ KA, Kemin rovastikunta, Väkilukutaulut 1749–1824, Ka:1.

juuri näitä nälkävuosina liikkeelle lähteneitä suomalaisia tavattiin Venäjällä köyhissä oloissa 1830-luvulla, mutta ei Kuolan niemimaalla, vaan huomattavasti paljon etelämpänä.

Mainittu rovasti Fellman tapasi Venäjän Karjalassa yhteensä 11 köyhää suomalaisten asumaan kylää, jotka kaikki sijaitsivat myöhemmässä Arkangelin kuvernementin Kemin ujestissa, Kantalahden eteläpuolella. Kantalahdessa hän puolestaan mainitsee tavanneen kaksi ”kreikkalaiseen uskoon” kääntynyttä vanhempaa miestä, joista toinen oli muuttanut tänne Kuusamosta vuonna 1810 ja toinen vuonna 1812.⁵⁷ Lönnrotin tapaamaa suomalaista sotamiestä, oman kertomansa mukaan passitta Vienan Kieretin kautta Kuolaan päätynyttä Henrik Naakkulaakin paikalliset kutsuivat Grigoriksi, ja Lönnrot arveli miehen kääntyneen ortodoksiksi, vaikka mies itse kiisti tämän ja vakuutteli takaisinpaluuaikeitaan Suomeen.⁵⁸

Myöhemmin esimerkiksi Thauvón tapasi kesän 1870 matkallaan Kuolan kaupungissa vanhemman venäläisen porvarin, joka kertoi isoisänsä muuttaneen aikanaan Kuusamosta, ja Kuolanvuonolla Thauvónille kerrottiin eläneen ”erään suomalaisen suvun” täysin venäläistyneinä ja ”kreikkalaiseen kirkkoon” kääntyneinä.⁵⁹ Toista kymmentä vuotta myöhemmin varapastori Hanell tapasi ilmeisesti näitä Thauvóninkin kohtaamia henkilöitä, jotka työskentelivät venäläisomisteissa valaanpyyntitehtaassa Kuolanvuonon suulla. Hanellin mukaan nämä suomalaiset olivat ”suurena halla-aikana vanhempainsa kanssa vaeltanut Venäjälle, siellä ne kadotettuaan, eläneet hoidotta ja asutuksetta” ja heidät erotti venäläisistä ainoastaan se, että heidät oli aikanaan kastettu luterilaisiksi. Näitä kurjiksi kansalaisikseen kuvaamia ja ”luonnollisissa avioliitoissa” eläneitä suomalaisia Hanell yritti houkutella saapumaan seuraavana kesänä Uuraan luterilaisten suomalaissiirtolaisten pariin ja pappia katsomaan.⁶⁰

Onnela mainitsee artikkelissaan Kuolan niemimaan varhaiseen siirtolaisuuteen liittyen, että Inarissa vuoden 1847 rovastintarkastuksessa todettiin 11 inarilaisen perheen asuneen Venäjän puolella Kuolan ujestissa vuodesta 1837 alkaen.⁶¹ Nämä muuttajat eivät kuiten-

---

⁵⁷ Fellman 1906, 538–539. Lönnrotin tapaamista kuusamolaisista toinen saattoi olla eräs Matti Hänninen, jonka perhe kunta oli Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskellut Venäjällä vuodesta 1810. Hännisen Anna-tyttären mainitaan synnyttäneen Venäjällä aviottomat ortodoksilapset Alexein, Ivanin ja Marfan.

⁵⁸ Lönnrot 1911, 251–262: Elias Lönnrotin päiväkirja, Kuola 13.2.–9.3.1837.

⁵⁹ KA, STO KD 29/305 1870: Thauvónin päiväämätön kertomus 1870.

⁶⁰ KA, STO KD 8/304 1885: Hanellin kertomus 24.1.1885.

⁶¹ Onnela 1973, 58.

kaan olleet suomalaisia, vaan Norjasta Utsjoen kautta Inariin kulkeutuneiden kolmen porosaamelaisuvun jäseniä. Venäjällä näitä Petsamonvuonolle ja Muotkavuonon seuduille asettuneita luterilaista uskontoa tunnustaneita ja pohjoissaamea puhuneita tulijoita kutsuttiin *filmaaneiksi* erotuksena ortodoksiseen kirkkoon kuuluneista *lopareista* eli koltta-saamelaisista. Vastaavaa saamelaisten muuttoliikettä Norjasta Venäjän puoleiselle Jäämeren rannalle tunnetaan jo 1700-luvun puolelta.⁶²

Edellä mainittuina 1800-luvun alun nälkävuosina ja niitä seuranneina vuosikymmeninä liikkeelle lähteneen suomalaiset – kuten edellä mainitut Kemin rovastikunnan väkilukutaulutkin osoittavat – kulkeutuivat pohjoiseen Jäämerelle suunnatessaan pääasiassa Norjan puoleiselle rannalle ja Oulun läänistä Venäjälle päin suunnanneet asettuivat ennen kaikkea Kantalahden eteläpuoliseen Vienan Karjalaan.⁶³ Nämä varhaiset muuttajat näyttävät lähteneen liikkeelle poikkeusaikoina, luonnollisesti passitta, ja assimiloituneen Venäjällä paikalliseen väestöön, omaksuen heidän kielensä ja uskonnon niin, ettei puhtaasti suomalaisia kyliä tai muita asutuskeskittymiä syntynyt. Voidaan siis todeta, että Kuolan niemimaalla ennen 1800-luvun puoltaväliä asuneet suomalaiset olivat yksittäistapauksia ja varsinainen suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalle alkoi vasta myöhemmin 1850-luvun loppupuolella.

2.2. Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessi

Kuolan niemimaan alkuperäisiä asukkaita olivat nomadeina poroja paimentaen, metsästäen ja kalastaen eläneet saamelaiset, jotka pysyivät alueen lähes ainoina asukkaina aina 1800-luvun puoliväliin saakka. Vaikka Tanskan, Ruotsin ja Venäjän kruunujen vaikutusvalta oli löytänyt tiensä Jäämerelle jo kaukaisella keskiajalla, Venäjän keskusvallan ote Kuolan niemimaan lähes autioista rannoista oli 1800-luvun alkupuolelle saakka heikko.⁶⁴

---

⁶² Filmaaneista ja heidän muutoista Leinonen 2009.

⁶³ Enbuske 2008, 316–317. Enbuske mainitsee, että esim. Sodankylästä oli lähtenyt seurakunnan muuttaneiden luetteloiden mukaan kymmenessä perhekunnassa 43 henkeä vuonna 1810 nimenomaan Norjaan, minkä myös seurakunnan kirkkoherra mainitsee laatimassaan vuoden 1810 väkilukutaulussa.

⁶⁴ Kirjallisuudessa on jopa todettu keskusvallan heikkoon otteeseen viitaten, että Kuolan niemimaa oli kolonisaatioprosessin alkuun asti vain muodollinen osa Venäjää norjalaisten käyttäessä aktiivisesti hyväkseen. Kauppala 1998, 15.

Kaavio 1: Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessi

Vaihe	Aika	Tapahtumat
1.	1858–1860	Läntisen muuttoliikkeen ensimmäinen vaihe ja Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessin alku; suomalaisten ja norjalaisten epävirallinen siirtolaisuus ja ensimmäisten kolonioiden perustaminen
2.	1860–1868	Läntisen muuttoliikkeen toinen vaihe (norjalaiset, suomalaiset, ruotsalaiset); ensimmäinen privilegioasetus 1860
3.	1868	Läntisen muuttoliikkeen kolmas (suomalaiset, norjalaiset) ja itäisen muuttoliikkeen ensimmäinen vaihe (pomorit, karjalaiset); toinen privilegioasetus 1868; venäläisten viranomaisten kielteinen suhtautuminen norjalaisiin
4.	1880-luku	Venäläisten viranomaisten kielteisen suhtautumisen laajeneminen kaikkiin ulkomaalaisiin siirtolaisiin, myös suomalaisiin
5.	1890-luvun alku	Kuolanvuonon sisäinen kolonisaatio suomalaisten toimesta
6.	1890-luvun loppu	Itäisen muuttoliikkeen toinen vaihe (pomorit, karjalaiset, venäläiset); säännöllinen höyrylaivaliikenne kolonioiden ja Arkangelin välille
7.	1917–1920	Kolonisaatioprosessin loppu; Venäjän keisarikunnan hajoaminen 1917 ja sisällissota, neuvostohallinnon ulottuminen Kuolan niemimaalle, norjalaisten (ja suomalaisten) maastamuutto, punapakolaiset Suomesta, Tarton rauha ja Petsamon liittäminen Suomeen 1920

Kaavio esittää Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessin seitsemän vaiheita. Kaavio perustuu Alexei Yurchenkon tutkimuksiin. Yurchenko on esittänyt kyseessä olevalle prosessille yksitoista vaihetta, ja hänen esityksensä jatkuu aina vuoden 1940 karkotuksiin saakka. (Yurchenko 2002, 9–16 & 2005, 94–98)

Kuten aikaisemmin jo todettiin, alueella ei ollut pysyvää asutusta Kuolan kaupunkia lukuun ottamatta, vaikka vuosittain tuhannet kalastajat vaelsivat Vienan Karjalasta ja Onegan seuduilta kausikalaan itäiselle Jäämeren rannalle. Kuola niemimaan taloudellisen ja strategisen merkityksen kasvaessa alue kolonisoitiin eli asuttamiseen alettiin kiinnittää enemmän huomiota.⁶⁵

Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessi 1800-luvun puolivälistä 1900-luvun alkuun voidaan jakaa kahteen siirtolaisuuden päävirtaukseen: pääasiassa norjalaisten ja suomalaisten muodostamaan läntiseen muuttoliikkeeseen sekä pomorien⁶⁶, karjalaisten ja sisämaan venäläisten muodostamaan itäiseen muuttoliikkeeseen. Muurmannin rannan asutushisto-

⁶⁵ Kuolan niemimaan varhaisesta historiasta esim. Ahvenainen 1970, 23–41; Alavuotunki 1999, 35–38; Turtola 2019, 213–234.

⁶⁶ Pomorit (ven. поморы, *pomory*) ovat etninen ryhmä Vienanmeren ympäristöstä Venäjältä ja he itse pitävät itseään alkuperäiskansana ja puhumaansa pomoria omana kielenä, mutta usein heidät luetaan venäläisiksi ja heidän puhumansa kieli venäjän yhdeksi murteeksi. Kolskogo Severa, Entsiklopedistšeskii slovar 2013: Pomory kolskie.

riaa tutkinut venäläinen historiantutkija Alexei Yurchenko on jakanut kolonisaatioprosessin etenemistä kuvaaviin vaiheisiin. Edellisellä sivun kaaviossa on esitetty nämä vaiheet täydennettyinä ja tämän tutkielman aiheen näkökulmasta muotoiltuina (Kaavio 1). Seuraavaksi käsitellään kaavion esittämien vaiheiden mukaisesti pääasiassa tutkimuskirjallisuuteen nojaten Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessia, jotta voidaan ymmärtää suomalaisten siirtolaisuuden alkamista, taustaa ja vaiheita.

Tarkkaa vuotta, milloin Kuolan niemimaan kolonisaatio alkoi, on mahdotonta sanoa. Virallisella tasolla asiaa käsiteltiin ensimmäisen kerran vuonna 1857, jolloin Norjan Kristianian (Oslo) venäläinen pääkonsuli Leo Mekhelin nosti kolonisaatiokysymyksen esille kirjeessään Pietariin ja kirjeen jälkeen seuraavien vuosien aikana useiden norjalaisten sanotaan ilmaisseen toiveensa saada asettua pysyvästi asumaan Muurmannin rannalle.⁶⁷ Samaan aikaan Kuolan paikallisviranomaiset olivat nostaneet esille huolen Norjan Jäämeren rannan taloudellisesta kehityksestä, mikä oli huomattavasti Venäjän puoleista rantaa pidemmällä ja nopeampaa.⁶⁸ Pääkonsuli Mekhelinin aloittama keskustelu, ensimmäisten kolonistien asettuminen Muurmannin rannalle sekä huoli Pohjois-Norjan taloudellisesta kehityksestä johtivat ensimmäiseen privilegioasetukseen, joka annettiin elokuussa 1860. Vuosien 1857–1860 ajanjaksoa on yleensä pidetty Kuolan niemimaan kolonisaation alkupisteenä, vaikka hyvin todennäköisesti aivan ensimmäiset siirtolaiset olivat asettuneet Kalastajasaarenolle ja lännemmäs Petsamonvuonolle jo muutamia vuosia aikaisemmin 1850-luvun alkupuolella.⁶⁹ Ennen vuoden 1860 asetusta tapahtuneita muuttoja pidetään läntisen muuttoliikkeen ensimmäisenä vaiheena ja luonteeltaan epävirallisina.

Vuoden 1860 asetuksella norjalaisille ja muille ulkomaalaisille myöhennettiin oikeus asettua asumaan hallinnollisesti Arkangelin kuvernementin Kemin ujestiin kuuluneelle Muurmannin rannalle ehdoilla, että he ottavat Venäjän kansalaisuuden ja hankkivat asuinpaikkansa käyttöön yksityisomaisuuden tapaan tai asettuvat valtion omistamalle maalle paikallisten suostumuksella. Asetuksen säätänyt komitea piti myös mahdollisena,

---

⁶⁷ Davydov 2005, 29–31.

⁶⁸ Lajus 2011, 171.

⁶⁹ Kuolanvuonolta vuonna 1899 kerätyn perimätiedon mukaan ensimmäiset asukkaat olisivat asettuneet Muurmannin rannalle ”sata vuotta sitten tai aikaisemmin”. Toisen tiedon mukaan Läätsin olisi perustanut läntiselle Muurmannille eräs Lazarev-niminen karjalainen vuonna 1833. Krimin sodan aikaan 1850-luvulla Kuolan porvareiden tiedetään asettuneen myöhempien kolonioiden paikoille, mutta ennen varsinaisen kolonisaation alkua ne olivat kuitenkin autioita. Yurchenko 2005, 95 & 107.

että siirtolaiset voitaisiin myös vapauttaa verovelvollisuuksista ja asevelvollisuusrekrytoinneista, kuten uudisasukkaiden kohdalla yleensä Venäjällä oli käytäntö.⁷⁰

Asetuksen myötä alkoi vuodet 1860–1868 kestänyt läntisen muuttoliikkeen toinen vaihe, jonka aikana läntiselle Muurmannille syntyi norjalaisten ja suomalaisten toimesta yhdeksän ensimmäistä koloniaa, Pummanki, Kervanto, Vaitolahti, Supuska, Tsipnavolak, Eina ja Muotka Kalastajasaarennolle sekä Läätsi ja Uura kahteen suurimpaan rannikon vuonoon Kalastajasaarenon ja Kuolanvuonon välille.⁷¹ Yhtään koloniaa ei syntynyt vielä itäiselle, Kuolanvuonon itäpuoliselle Muurmannin rannalle. Suurin syy edellä mainittuun lienee ollut se, että norjalaiset ja suomalaiset harjoittivat pääelinkeinonsa kalastuksen rinnalla maanviljelyä ja karjankasvatusta, eikä itäinen Muurmanni tähän juurikaan soveltunut.⁷² Vuonna 1864 Arkangelin kuvernööri Nikolai Garting ilmoitti raportissaan keisarille, että kolonisaatio oli lähtenyt liikkeelle onnistuneesti, minkä kuvernöörin mukaan osoitti asutuksen syntyminen entisille autiolle seuduille, etenkin Kuolan niemimaan luoteisosaan.⁷³

Venäjän valtiovallan utopistinen idea vuoden 1860 privilegioasetusta antaessaan oli, että norjalaiset ja suomalaiset olisivat toimineen esimerkkeinä venäläisille niin, että nämä olisivat innostuneet enenevässä määrin lähtemään siirtolaisiksi Jäämeren rannalle ja omaksuneet esimerkkiensä maanviljelyksen harjoittamisen.⁷⁴ Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan venäläisten läsnäolo Muurmannin rannalla rajoittui edelleen pitkälti ainoastaan Kuolan kaupunkiin ja pomorien kevät- ja kesäkalastukseen itäisellä Muurmannilla, eikä esimerkiksi Etelä-Venäjän maaseudun asukkailla näytä olleen kovinkaan suurta intoa lähteä hyvin vieraisiin olosuhteisiin pohjoiseen.⁷⁵ Tästä syystä edellä mainittua Gartingia Arkangelin kuvernöörinä seuranneen ruhtinas Sergei Gagarinin johdolla Muurmannin rannikolle laadittiin uusi kolonisaatiosuunnitelma, ja sen myötä annettiin vuonna 1868 toinen, ensimmäinen varsinainen privilegioasetus, joka koski kaikkia siirtolaisia. Asetuksella siirtolaisuuteen kannustettiin ja uusien siirtolaisten asettumista Kuolan niemimaalle helpotettiin lukuisin oikeuksin.⁷⁶

---

⁷⁰ Davydov 2005, 38.

⁷¹ Yurchenko 2005, 95.

⁷² Yurchenko 2005, 95–96.

⁷³ Davydov & Orekhova 2017, 18.

⁷⁴ Lajus 2011, 171; Davydov & Orekhova 2017, 17.

⁷⁵ Yurchenko 2005, 96; Kauppala 1998, 15.

⁷⁶ Davydov, 2005, 41–42.

Uudella asetuksella kolonisteille myönnettiin samat oikeudet kuin pomorikauppiailla⁷⁷ oli Norjan-kauppaan eli oikeus tuoda tullivapaasti tavaroita ulkomailta omaan käyttöön ja myytäväksi kolonioissa. Kolonistit saivat myös oikeuden valtion myöntämään 50–150 ruplan lainaan kuuden vuoden maksuajalla, ottaa vapaasti puuta valtion metsistä talojen ja veneidensä rakennustarpeisiin, oikeuden lainata tai ostaa viljaa valtion makasiineista sekä oikeudet metsästykseseen ja kalastukseen asuinpaikkansa lähitienoilla. Kaiken tämän lisäksi muuttajat saivat kuuden vuoden vapautuksen sotamiesten majoittamisesta, vapautuksen kolmista peräkkäisistä sotaväenotoista muuttovuodesta alkaen sekä kahdeksan vuoden vapautuksen kaikista veroista ja maksuista niin, että toiset neljä vuotta maksettiin puolta maaverosta. Lopuksi kaikille venäjää taitamattomille suomalaisille ja norjalaisille myönnettiin oikeus asioida kuvernementin viranomaisten kanssa omalla kielellään ja vastedes uudet tulijat saattoivat ilmoittaa halunsa siirtyä Venäjän alamaiseksi ja vannonaa uskollisuudenvalan paikallisen poliisiviranomaisen tai rauhantuomarin luona.⁷⁸

Toisen privilegioasetuksen seurauksena alkoi Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessin itäisen muuttoliikkeen ensimmäinen vaihe. Ensimmäinen merkki tästä oli vuonna 1869 tapahtunut yhteensä 45 pomori- ja karjalaisperheen muuttaminen Vianmeren rannalta Muurmannin rannalle, suomalaisten perustamiin Läätsiin ja Uuraan sekä heidän itsensä perustamiin Petsamon, Teriberkan ja Gavrilovon kolonoihin.⁷⁹ Tämä muuttoliikkeen vaihe jatkui aina 1890-luvulle saakka. Vuoden 1868 asetuksella oli myös suuri vaikutus suomalaisten siirtolaisuudelle, mutta myös paikallisille saamelaisille, joita annettu asetus heidän niin halutessaan myös koski.⁸⁰

Tullivapaasta ulkomaankaupasta ja erityisesti alkoholista kauppatavarana tuli merkittävimmät seuraavina vuosina kolonisaatiota ohjanneista tekijöistä, sillä ne eivät kasvattaneet ainoastaan siirtolaisvirtoja Kuolan niemimaalle, vaan saivat myös kauppiaita kirjautumaan kolonioiden asukkaiksi. Näistä kauppiaista suurin osa oli norjalaisia, ja heistä harva asettui oikeasti asumaan johonkin koloniaan, vaan he kolonisteiksi kirjautumalla hankkivat itselleen laillisen oikeuden nauttia privilegioasetuksen eduista.⁸¹ Norjalaisten

---

⁷⁷ Pomorikaupasta ja sen historiasta tarkemmin esim. Lähteenmäki 2004, 437–440.

⁷⁸ Lähteenmäki 2004, 447; Davydov 2005, 52–53.

⁷⁹ Yurchenko 2005, 96.

⁸⁰ Davydov 2005, 53. Jauhiaisien matkakertomusten mukaan ensimmäiset kolttsaamelaiset, jotka hylkäsivät nomadisen elämänmuotonsa ja ryhtyivät kolonisteiksi, lienevät olleet Paatsjoen varrella Boris Glebissä ainakin jo 1880-luvulla kesät talvet asuneet koltat. KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisien kertomus 25.1.1890.

⁸¹ Yurchenko 2002, 12.

kauppaama niin kutsuttu ”norjalainen rommi” sai venäläiset viranomaiset kuitenkin syyttämään heitä jo 1870-luvun alussa *normaalin* kolonisaation estämisestä. Lisäksi viranomaisten mukaan kauppiaiden myymällä alkoholilla oli ”tuhoisa vaikutus” kolonisteihin ja siten myös koko kolonisaatiolle.⁸² Yurchenkon mukaan samaan aikaan edellä mainitun kanssa norjalaisten ja suomalaisten keskuudessa alkoi viritä ajatus heidän asuttamansa alueen irrottamisesta Venäjästä, joten Venäjän valtiovallan suhtautuminen ulkomaisiin siirtolaisiin alkoi muuttua entistä kielteisemmäksi. Lopulta tämä johti kolmannen, nyt ennen kaikkea venäläisille siirtolaisille suunnatun privilegioasetuksen antamiseen vuonna 1876 sekä väkijuomakaupan kieltämiseen vuonna 1884.⁸³

Tässä välissä on korostettava, että Muurmannin rannan kauppa ei tietystikään ollut vain ”norjalaisen rommin” kauppaa, eivätkä kauppiaat olleet ainoastaan norjalaisia. Vuoden 1868 asetuksen seurauksena Muurmannin rannikolle syntyi toimiva ja laaja tavaroiden ostamisen ja kalasaaliiden myymisen mahdollistanut kauppapaikkojen verkosto. Verkoston syntyminen edisti huomattavalla tavalla koko Kuolan niemimaan taloudellista kehitystä.⁸⁴

Kolonisaatioprosessin itäisen muuttoliikkeen toisen vaiheen alku ajoittuu 1890-luvun loppupuolelle, jolloin Arkangelin kaupungista kolonioihin ja kolonioiden välille saatiin pysyvä höyrylaivaliikenne, mikä kasvatti siirtolaisuutta.⁸⁵ Pomoreiden siirtolaisuudelle oli koko kolonisaatioprosessin ajan ominaista, myös toisessa vaiheessa, heidän asettumisensa vanhoille kausikalastuspaikoilleen, jotka sijaitsivat poikkeuksetta itäisellä Muurmannin rannalla. Venäjän sisämaasta muuttaneet venäläiset siirtolaiset puolestaan asettuivat suurimmilta osin Muurmannin rannan länsiosaan, lähinnä Petsamonvuonolle ja Titovkaan, missä heidän perinteisesti harjoittamalleen maanviljelylle oli paremman edellytykset. Kolmas itäinen muuttajaryhmä oli karjalaiset, jotka itse asiassa jakautuvat kahteen ryhmään, Vienan pohjoisosien karjalaisiin ja venäläistyneisiin karjalaisiin. Heistä viimeksi mainitut omaksuivat pomorien merikalastuksen ja asettuivat siten itäiselle Muurmannille.

---

⁸² Davydov 2005, 42–44.

⁸³ Yurchenko 2005, 12. Venäläisten viranomaisten kielteisestä suhtautumisesta ulkomaalaisiin, erityisesti norjalaisiin, siirtolaisiin ja sen ilmenemismuodoista tarkemmin Peresadilo 2005, 86–89.

⁸⁴ Yurchenko 2002, 12.

⁸⁵ Yurchenko 2005, 97. Thauvón tosin mainitsee, että Vuoreijan ja Arkangelin välillä kulki jo kesästä 1870 alkaen säännöllisesti venäläinen höyrylaiva Alexei, jota myös Muurmannin rannan siirtokunnista käsin pystytettiin hyödyntämään. KA, STO AD 2309/213 1871: Thauvónin kertomus 24.10.1871; STO AD 1314/214: Thauvónin kertomus 18.9.1873.

Vienan pohjoisosien karjalaiset taas jatkoivat maanviljelyskulttuuriaan myös Kuolassa, joten suurin osa heistä asettui läntiselle Muurmannille.⁸⁶

Kuolanvuonon rannat saivat pysyvän asutuksen 1890-luvulla, jolloin sisäisen muuttoliikkeen kautta suomalaiset asuttivat ne ja perustivat vuonon rannoille uusia kolonioita.⁸⁷ Tälle muuttoliikkeelle oli kaksi selkeää syytä: kalastuksen pääasiallisena saaliina olleen turskan siirtyminen entistä idemmäksi ja vuonna 1886 uudelleen avattu Petsamon luostari, joka sai haltuunsa suuren osan sitä ympäröivistä, lähinnä suomalaisten kolonistien hallussa olleista kalastusalueista.⁸⁸ Luostarin laajoista omistuksista eivät ilmeisesti vain suomalaiset olleet pahastuneet, sillä luostariin mainitaan olleen ”katkeroituneita kaikki Jäämeren ’kolonistat’, jopa karjalaiset ja venäläisetkin”.⁸⁹ Kaiken kaikkiaan 1890-luvulla ja 1900-luvun ensimmäisinä vuosina Kuolanvuonolle syntyi kymmenen koloniaa, joista pienimmissä asui vain yksittäisiä perheitä.

Vuoden 1868 toinen privilegioasetus sai aikaan voimakkaan kasvun norjalaisten ja suomalaisten siirtolaisuudessa Kuolan niemimaalle, mutta tämä kehitys taittui 1880-luvulla. Tämä oli Yurchenkon mukaan yksinkertaisesti seurausta Venäjän silloisen hallinnon kielteisestä suhtautumisesta kaikkiin ulkomaalaisiin siirtolaisiin, ja uusilta tulijoilta pyrittiin epäämään heille aiemmin myönnettyt edut.⁹⁰ Venäläisten suhtautuminen ei kuitenkaan katkaissut kokonaan muuttovirtoja, vaan esimerkiksi suomalaisten siirtolaisuus jatkui aina keisariajan loppuun saakka. Keisariajan viimeisen siirtolaispiikin Kuolan niemimaalle aiheutti Muurmannin rautatien rakentaminen vuosina 1915–1917, minkä seurauksena pysyvän venäläis- ja suomalaisväestön osuus koko niemimaalla kasvoi voimakkaasti. Mainittuna ajanjaksona esimerkiksi erään Sorokan pienen kalastajakylän sanotaan paisuneen jopa uudeksi ”venäläiseksi metropoliksi” alueella.⁹¹

Kun kuolansuomalaisten historiaa on aiemmin käsitelty, on usein unohdettu, että 1800-luvun aikana siirtolaisia asettui asumaan myös Kuolan niemimaan sisäosiin, jokien ja järvien rannoille. Sisämaahan syntyi 1800-luvulla kaksi suomalaiskylää: Salmijärven kylä Norjan rajan tuntumaan jo samoihin aikoihin 1850- ja 1860-lukujen taitteessa ensimmäis-

---

⁸⁶ Yurchenko 2005, 96–97.

⁸⁷ Yurchenko 2005, 97.

⁸⁸ Yurchenko 2002, 13. Petsamon luostarin uudelleen perustamisesta ja perustamisen vaikutuksista alueen kolonisteille tarkemmin Alavuotunki 1999, 45.

⁸⁹ Itkonen 1918, 149.

⁹⁰ Yurchenko 2005, 97.

⁹¹ Harjula 2007, 25.

ten Muurmannin rannan siirtolaisten kanssa ja Nivankylä Nuorttijärvelle 1880-luvun alussa.⁹² Sisämaan uudisasutuksiksi luetaan myös 1900-luvun alussa Kuolanvuonolta etelään Tuulomajoen vesistön ympäristöön syntyneet kylät, kuten Päiväjärvi, Kuivakoski, Vierukoski ja Lutto.⁹³ Näiden kylien asukkaat kirjattiin talonpojiksi, ja oikeudellisesti talonpojat olivat eri asemassa rannikon kolonistien kanssa, sillä sisämaakylien asukkaat eivät nauttineet automaattisesti privilegioasetusten antamia etuja.⁹⁴ Kolonistiksi pääseminen vaati usein paljon paperityötä, muun muassa lähtömaasta hankitun nuhteettomuuden, velattomuuden ja kansalaisluottamuksen nauttimisen osoittavan todistuksen esittämisen. Talonpojaksi ryhtyminen oli paperitöiltä huomattavasti helpompaa, minkä lisäksi maanviljelyn harjoittamisen paremmat edellytykset houkuttelivat siirtolaisia sisämaan asukkaiksi.⁹⁵ Esimerkiksi täysin erillään muista Kuolan niemimaan suomalaisasutuksista erämaassa sijainneen Nivankylän pääelinkeinoina mainitaankin olleen maanviljelys ja karjankasvatus.⁹⁶ Tutkielman liitteenä on kartta, missä on esitetty kaikki suomalaisten vuosina 1858–1917 asumat Kuolan niemimaan koloniat ja uudisasutukset, ja kartan jälkeen on esitetty näiden kylien tarinat lyhyesti venäläiseen Kuolan niemimaan ensyklopediaan perustuen (Liite 1).

Vuosisatojen taitteeseen tultaessa Kuolan niemimaalla asui pääasiassa viiden eri etnisen ryhmän edustajia, suomalaisia, venäläisiä norjalaisia, karjalaisia ja saamelaisia. Heidän asumansa koloniat olivat lähes poikkeuksetta etnisesti jakautuneita, sillä kaikki tulijat sopeutuivat vallinneisiin olosuhteisiin omien kulttuuritraditioiden puitteissa.⁹⁷ Puolessa vuosisadassa Kuolan niemimaan väkimäärä noin kaksikymmenkertaistui. Vuonna 1899 kolonisteja oli yhteensä 2 185 ja heistä suurin osa, 920 henkeä eli hieman vajaat 42 prosenttia oli suomalaisia. Toiseksi suurin kolonistien entinen ryhmä oli pomorit mukaan luettuina venäläiset, joita oli 509 henkeä eli noin 27 prosenttia. Heidän jälkeensä tulivat karjalaiset hieman yli 17 prosentin osuudella (400 henkeä), norjalaiset noin seitsemän prosentin osuudella (200 henkeä) ja pienimpänä ryhmänä saamelaiset noin viiden prosen-

---

⁹² Paasilinna 1984, 70; Alavuotunki 1999, 41. Nivankylän ensimmäiseksi asukkaaksi tunnettu Pekka Ketola lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Venäjän Lappiin vuonna 1880, mutta toisen tiedon mukaan kylä olisi perustettu jo vuonna 1879. Kolskogo Severa, Entsiklopedistšeskii slovar 2013: Nivankjul.

⁹³ Lutto tai kylän asukkaat eivät esiinny Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa, vaikka Hulkan perheen tiedetään asettuneen paikalle ilmeisesti jo 1890-luvulla. Itkonen 1913, 177–178.

⁹⁴ Sisämaahan muuttota lieene kuitenkin tuettu ja edistetty joillakin eduilla. Esim. Muilu 1966, 11.

⁹⁵ Mänty 2017, 24–25.

⁹⁶ Itkonen 1913, 178.

⁹⁷ Lajus 2011, 171.

tin osuudella (93 henkeä). Vuosisatojen taitteessa koko Kuolan niemimaan reilusta 9 000 asukkaasta noin 11 prosenttia oli kuolansuomalaisia. Suurin osa heitä asui Muurmannin rannalla, jonka asukkaista hieman yli 40 prosenttia oli suomalaisia, ja he muodostivat rannan suurimman etnisen ryhmän.⁹⁸

2.3. Suomalaisen muutot ja niiden taustat

Kun Suomi liitettiin vuonna 1809 suuriruhtinaskuntana Venäjän keisarikuntaan, määrättiin, että suomalaisilla tuli olla passi heidän matkustaessa rajan yli itään ja suomalaisille voitiin myöntää 1800-luvulla matka- tai oleskelupassi, määrättyksi tai määräämättömäksi ajaksi myönnetty matkustusasiakirja. Matkapassin voimassaoloaikaa voitiin jatkaa, maa-herrojen myöntämät matkapassit säädettiin jatkettavaksi määräämättömiksi ajoiksi vuodesta 1849 alkaen ja myönnettyjen oleskelupassien katsottiin koskevan passinhaltijan lapsia ja jälkeläisiä. Viimeksi mainittu vahvistettiin säädöksellä vuonna 1850. Passia varten tuli hankkia papintodistus tai kruununvoudin kirjoittama esteettömyystodistus.⁹⁹

Passisäädökset koskivat luonnollisesti myös Kuolan niemimaalle suunnanneita suomalaisia. Näin ollen voisi olettaa, että säilyneiden passiluetteloiden perusteella voitaisiin tehdä päätelmiä siitä, kuka muutti ja milloin Kuolan niemimaalle. Näin ei kuitenkaan ole, sillä passista muutot ja passien käyttämättä jättämiset eivät käy ilmi luetteloista.¹⁰⁰ Lisäksi Oulun läänin lääninkanslian passiluetteloissa 1800-luvulla puolivälissä passeja Venäjälle mainitaan myönnetyn vaihtelevasti Venäjälle, venäläisiin kuvernementteihin tai tiettyyn kaupunkiin ja kuvernementtiin, lähinnä Pietariin ja Arkangelin kuvernementtiin, ja mainitun vuosisadan loppupuolelle tultaessa passeja mainitaan myönnetyn määrättyksi tai määräämättömäksi ajaksi yksinkertaisesti vain Venäjälle.¹⁰¹ Näin ollen ei voida varmasti tietää passin saaneiden lopullista muuttokohdetta. Kuolan niemimaalle siirtolaisiksi läheneille venäläisen viranomaiset myönsivät myös erityisiä kolonistipasseja, eivätkä he siten käyttäneet Suomen passiviraston passeja, ja kuten edellä on todettu, nauttiakseen

---

⁹⁸ Yurchenko 2005, 97–98; Horváth 2010, 7–9. Mainituista saamelaisista suurin osa oli filmaaneja.

⁹⁹ Passilainsäädännöstä esim. Engman 2004, 29–31.

¹⁰⁰ Koivukankaan ja Toivosen mukaan vuosina 1862–1892 laaditut passiluettelot eivät anna tarkkaa kuvaa siirtolaisuudesta, varsinkaan Oulun läänissä, johtuen sekä passista muutoista että passien käyttämättä jättämisistä, mitkä eivät käy ilmi luetteloista. Koivukangas & Toivonen 1978, 15. Toisaalta siirtolaisuuden tutkimuksessa myös passiluetteloiden käytettävyyttä on korostettu Haapala 1989, 65.

¹⁰¹ KA, OLKA, Passiluettelot 1849–1902, BIIb:11–16.

säädetyistä privilegioita kolonistien tuli siirtyä Venäjän alamaiseksi. Tämä tekee haastavaksi Kuolan niemimaalle muuttaneiden suomalaisten muuttojen tarkastelun.

Oulun läänin passiluetteloista voidaan kuitenkin identifioida Kuolan niemimaalle siirtolaisiksi lähteneitä perheitä ja henkilöitä, mikäli heidät tiedetään muiden lähteiden perusteella siirtolaisiksi. Passiluetteloiden ja muiden käytettyjen lähteiden perusteella näyttää kuitenkin siltä, että suurin osa suomalaisista suuntasi Venäjän puoleiselle Jäämeren rannalle ilman passia tai passi hankittiin vasta useampi vuosi muuton jälkeen, ilmeisesti paikallisten viranomaisten sitä vaadittua.¹⁰² Ilmeisesti oli siis juuri niin, kuten vanhat kuusamolaiset aikanaan totesivat: ”Raja ei pitänyt mitään”.¹⁰³ Joissakin harvoissa yksittäisissä tapauksissa näyttää siltä, että Kuolan niemimaalle lähteneet ovat kotiseurakuntiansa kirkonkirjojen mukaan ottaneet lähtiessään papilta muuttotodistuksen suoraan Muurmannin rannalle tai Venäjän Lappiin, mutta yleisempi tapa näyttää olleen ottaa muuttotodistus johonkin Lapin rajaseurakuntaa, ilman tarkoitustakaan jättää todistusta siinä mainittuun kohdeseurakuntaan. Toinen vaihtoehto näyttää olleen ottaa mukaan mainetodistus, joka ei ollut varsinainen muuttoasiakirja, mutta sillä lienee pystynyt todistamaan kelpoisuutensa kolonistiksi.

Suomalaisten Kuolan siirtolaisuuden taustaa tarkastellessa rinnastuu se ennen kaikkea muihin Pohjois-Suomen muuttoliikkeisiin, etenkin Pohjois-Norjan eli Ruijan siirtolaisuuteen, ja nostaa esiin laajempia asutushistoriallisia prosesseja, jotka muodostavat satojen vuosien jatkumon.¹⁰⁴ Työntävänä tekijänä kaikille pohjoisen muuttoliikkeille oli ensimmäisenä väestön voimakas kasvu 1800-luvun alkupuolella ja siitä seurannut paine siirtyä uusille asuinalueille, sillä maata ei useimmillakaan perhekunnilla riittänyt jaettavaksi useamman lapsen kesken. Etelän suunnalla ei ollut vielä mitään yksittäistä suurta vetotekijää, eikä tietä Atlantin valtameren taakse Amerikkaan ollut vielä löydetty. Näin ollen pohjoinen oli luonnollinen muuttosuunta. Jäämeren ranta myös tunnettiin, sillä sinne kulkivat Torniojokilaaksosta ikiaikaiset kauppareitit ja meren rantaan oli tehty ylimuistoiset ajat kalastusmatkoja.

---

¹⁰² Passitta muuttoon löytyy useampia viitteitä myös suomalaisten pappien matkakertomuksista. Esim. Thauvón mainitsee tavanneensa vuoden 1870 matkansa alussa ensimmäiset suomalaiset uudisasukkaat Venäjän puolella Juonissa, minne hänen mukaansa oli parin viime vuosikymmenen asettunut asumaan aikana ilman passia muutamia perheitä Kuolajärveltä ja Kuusamosta. Thauvón 1870, 216.

¹⁰³ Ervasti & Vasara 1978, 481.

¹⁰⁴ Suomalaisten Ruijan siirtolaisuudesta ja sen taustoista Enbuske 2017, 125–135.

On vaikea kuvitella, että suomalaiset – varsinkaan kokonaiset perheet – olisivat lähteneet kotiseuduiltaan siirtolaisiksi Muurmannin rannalle ja Venäjän Lappiin, satojen kilometrien matkan taakse, tuntematta aluetta tai vierailematta siellä aikaisemmin itse. Tutkielmassa käytetyistä lähteistä löytyy viitteitä siitä, että ainakin osa siirtolaisiksi lähteneistä oli käynyt kausikalassa Jäämeren rannalla ennen kuin varsinainen siirtolaiseksi lähteminen tapahtui.

Esimerkiksi Uuran ensimmäisiin asukkaisiin lukeutuneista Arpelan veljeksistä nuoreman, ennen siirtolaiseksi lähtemistään Inarissa uudisasukkaana hetken asuneen Salomon Arpelan mainitaan oleskelleen passilla viiden inarilaisen kalastajasaamelaisen kanssa Muurmannin rannalla tammikuusta toukokuuhun vuonna 1858.¹⁰⁵ Venäläisten tietojen mukaan Arpela siirtyi rannan vakinaiseksi asukkaaksi vasta seuraavana vuonna ja Inarin kirkonkirjojen Arpelan perhe asui Uurassa 1860-luvun alusta alkaen.¹⁰⁶ Samoin Kuusamosta Muurmannin rannalle siirtolaisiksi lähteneiden Stjernan sisarusten isän Juuso Stjernan mainitaan saaneen kahden poikansa kanssa passin Arkangelin kuvernementtiin vuonna 1856 ja toistamiseen Venäjälle vuonna 1871,¹⁰⁷ mitä ilmeisemmin juuri kausikalaan Jäämeren Venäjän puoleiselle rannalle. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan Juuso Stjernan neljä poikaa ja kaksi tytärtä – kaksi poikaa ja yksi tytär perheineen ja yksi poika ja tytär naimattomina – lähtivät siirtolaisiksi Muurmannin rannalle vasta 1880-luvun alussa ja vanhemmat jäivät Kuusamoon. Siirtolaisiksi Stjernat näyttävät lähteneen Kuusamosta tavalliseen tapaan ilman passia, kuten myös Arpela Inarista. Arpela tosin haki kirkonkirjamerkintöjen mukaan Inarista mainetodistuksen itselleen toistakymmentä vuotta myöhemmin maaliskuussa 1874.

Vaikka kirkonkirjoista harvemmin löytyy tarkkaa vuotta, jolloin siirtolaiseksi on lähdetty, voidaan kirjojen merkintöjen perusteella kuitenkin arvioida suhteellisen luotettavasti vuosikymmen, jolloin muutto tapahtui. Tämä voidaan päätellä siitä, milloin henkilöiden kohdalla merkinnät kotiseurakuntien kirjoissa loppuvat, tai siitä, missä perheiden lapset on kirjattu syntyneiksi eri lähteissä. Kun tarkastellaan kirkonkirjojen merkintöjä kaikkien tunnettujen Suomesta siirtolaiseksi lähteneiden kohdalla, voidaan todeta, että suurimmillaan siirtolaisuus Suomesta Kuolan niemimaalle oli 1860- ja 1870-luvuilla. Mainittujen vuosikymmenten aikana kaikista tunnetuista suomalaisten perheiden ja pariskuntien

---

¹⁰⁵ KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12.

¹⁰⁶ Schrader 2005, 77.

¹⁰⁷ KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12; 1868–1882, BIIb:13

muutoista tapahtui noin 65 prosenttia ja naimattomien muutoista noin 60 prosenttia. 1880-luvulla perheiden ja naimattomien muuttoja tapahtui kuitenkin lähes yhtä paljon kuin edeltävänä vuosikymmenenä, mutta seuraavina vuosikymmeninä muuttojen määrä romahti, varsinkin perheiden kohdalla. Kaikista tunnetuista perheiden muutoista tapahtui vain alle 10 prosenttia 1890-, 1900- ja 1910-luvuilla, ja vielä niin, että 1900-luvun puolelta niitä tunnetaan vain muutamia yksittäisiä tapauksia. Naimattomien kohdalla siirtolaisuuden määrä laski hitaammin ja naimattomien tunnetuista muutoista viimeksi mainituina kolmena vuosikymmenenä tapahtui hieman yli 20 prosenttia.¹⁰⁸

Kirkonkirjojen merkinnöistä ei aina voi sanoa varmuudella, mikä niistä on tietyn henkilön tai perheen kohdalla viimeinen merkintä ennen siirtolaiseksi lähtemistä. Kirkonkirjojen perusteella osa siirtolaisiksi lähteneistä näyttää nimittäin pitäneen yhteyttä kotiseutuunsa ja vierailleen kotipitäjissään vielä vuosien jälkeenkin niin, että heidän kohdalleen kirkonkirjoihin on tehty merkintöjä. Toisaalta tämä saattaa kertoa myös siirtolaiseksi lähtemisen monivuotisesta prosessista, mistä löytyy viitteitä myös pappien matkakertomuksista. Thauvón mainitsee Kuolan kaupungissa asuneen 1870-luvun alussa suomalaisia vaihteleva määrä, kuitenkin vähintään 40 Kuusamosta, Sodankylästä, Rovaniemeltä, Pudasjärveltä, Iistä ja Kiimingistä lähtöisin ollutta henkeä, jotka eivät olleet saaneet kirjautua kaupungin asukkaiksi. Tämän vuoksi he eivät olleet kirjoilla missään kolonioissa, eikä siten olleet kolonisteja. Suurin osa heistä asui kesäisin muiden, etenkin Uuran suomalaisten talouksissa siirtyen vain talvikausiksi kotiseudulleen tai kaupunkiin työn perässä. Ervastin mukaan suomalaisia asettui pysyvästi Kuolan kaupunkiin ja sen lähiympäristöön aikaisintaan vasta aivan 1880-luvun alussa.¹⁰⁹

Kirkonkirjojen antamien tietojen perusteella kuolansuomalaiset olivat sosioekonomiselta taustaltaan melko samankaltainen joukko. Heistä suurin osa oli maaseudun pieneläjiä, torppareita, mäkitupalaisia ja itsellisiä tai näiden lapsia, joskin joukkoon mahtui myös talollisia, uudistilan viljelyä yrittäneitä ja muutamia ammatinharjoittajia. Käytettyjen lähteiden perusteella siirtolaiseksi lähteneet – varsinkin kolonisaatioprosessin alussa ja loppupuolella – suuntasivat ennen kaikkea vain Jäämerelle. Toisin sanoen päätös juuri Venä-

---

¹⁰⁸ Esitetyt tiedot perustuvat liitteenä olevaan matrikkeliin (Liite 2). Matrikkelissa mainittavista kaikista siirtolaisiksi lähtemisistä ja Kuolan niemimaalle muutoista noin neljä viidesosaa on pystytty ajoittamaan vuosikymmenen tarkkuudella. Noin viidesosan kohdalla luotettavaa arvioita muuttamisen ajankohdasta ei käytettyjen lähteiden perusteella ole voitu tehdä. Suomalaisten Ruijan siirtolaisuudessa oli hyvin samankaltainen ajallinen painottuminen. Enbuske 2017, 131–133.

¹⁰⁹ Thauvón 1870, 243; Ervasti 1884, 46.

jän puoleiselle rannalle asettumisesta tehtiin vasta myöhemmin. Monen siirtolaisen kohdalla kulkeutuminen on muuttoa kuvaavampi termi. Osin tästä kertoo myös se, että muutamien perheiden mainitaan oleskelleen ennen Muurmannin rannalle suuntaamistaan Vienan Karjalassa ja useampien, etenkin ensimmäisten suomalaissiirtolaisten, mainitaan tulleen Norjan kautta.¹¹⁰

Pysyvän siirtolaisuuden rinnalla kausikalastus Venäjän puoleisella Jäämeren rannalla jatkui Pohjois-Suomen pitäjistä aina 1900-luvun alkupuolelle saakka. Läheskään kaikki Kuolan niemimaalla kulkeneet eivät siis olleet siirtolaisia. Esimerkiksi Kuusamosta mainitaan vuonna 1882 menneen Kantalahden kautta Pummankiin kalastamaan yhteensä 89 talollista ja itsellistä miestä ja vuosina 1883 ja 1888 menijöitä ”kalastushommiin Jäämeren rannalle” Kuusamosta mainitaan olleen molempina vuosina lähes parisataa henkeä.¹¹¹ Talollisten mainitaan viihtyneen kalassa Venäjän ja Ruijan vesillä aina juhannuksen aikoihin asti, kun taas itselliset palasivat kotiseudulle vasta syksyllä. Kausikalastuksessa oli kyse myös vuosittain toistuvasta traditiosta. Eräs kuusamolainen Alarik-niminen kyytiäjä kertoi vuonna 1907 käyneensä peräti 18 peräkkäisenä vuotena kalassa Jäämeren rannoilla. Alarikille tuttuja kalastusseutuja olivat rannat Kuolanvuonolta aina Norjan puolelle Trondheimiin saakka.¹¹²

Suomalaisten lisäksi Vienan karjalaisilla jatkui samanlainen perinne käydä kausikalassa Jäämerellä. Esimerkiksi 1880-luvun puolivälissä tiedettiin sanomalehdissä kertoa, että ”kesän aikana miehenpuolet Karjalan rantakylistä melkein jokaino owat jäämerellä kalanylpyynnissä, suurin osa ns. Muurmannin rannalla”.¹¹³ Suurin osa, jopa 80 prosenttia kaikista kausikalastajista oli Venäjältä, pääasiassa Kemin ja Onegan ujesteista. 1870- ja 1880-lukujen taitteessa Muurmannin rannalle mainitaan olleen vuosittain yhteensä viiti-

---

¹¹⁰ Esim. Mustakallio ilmoittaa matkakertomuksessaan tilastoliitteessä Venäjän Karjalan ja Norjan kautta tulleet ja Hinkulan laatimien luetteloiden perusteella osan voidaan päätellä tulleen em. alueiden kautta. KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882; KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluvista asukkaista muurmannilaisella rannalla, Inarin kirkkoherra Matti Hinkula 1.8.1887 & Lutherilaiseen uskontoon kuuluvat asukkaat, Kirkkoherra M. Hinkula Stolbovassa 8.7.1888.

¹¹¹ Kirjeitä Maaseudulta, *Pohjois-Suomi* 9.2.1881; Oulun läänin kunnista, *Oulun Lehti* 14.2.1883; Kalastusretkelle Muurmannin rannalle..., *Kaiku* 8.3.1888.

¹¹² Weljien wieraana Wäinön purren weistämöllä, *Keski-Suomi* 6.7.1907.

¹¹³ Wienan merellä, *Uusi Suometar* 14.7.1886. Myös edellä mainittu Alarik mainitsi karjalaiset kalastajat.

sen tuhatta kävijää ja vuosisadan vaihteen molemmin puolin kausikalastajien määrän arvioitiin olleen noin 3 000–4 000 henkeä.¹¹⁴

Mitenkään taloudellisesti merkityksettömiä nämä vuosittaiset kalareissut eivät kävijöilleen olleet. Itse asiassa yksi merkittävä suomalaisten Kuolan siirtolaisuuden ja kausikalastuksen vetävistä tekijöistä oli nimenomaan tuottoisa merikalastus. Muurmannin rannoilla ja Norjassa 1880-luvulla kalassa käyneiden kuusamolaisten, suomussalmelaisten ja taivalkoskelaisten kerrotaan nimittäin muutaman kuukauden työnteon jälkeen kantaneen Jäämereltä kotiin leivän perheelleen koko vuodeksi, joskin tiettyinä vuosina vaivojen mainitaan menneen hukkaan, ilmeisesti mainitun vuosikymmenen huonoihin kalavuosiin viitaten.¹¹⁵

Valitettavasti kuvauksia siitä, miten suomalaissiirtolaisten muutot käytännössä Kuolan niemimaalle tapahtuivat, on säilynyt erittäin vähän. Yksi tällaisista harvoista kuvauksista on sisämaan Nuorttijärvelle ensimmäisen uudisasumuksen perustaneen Pekka Ketolan kertomus, jonka Lapinmaan kruununvouti Charles Emile Ahnger julkaisi nimimerkillä yhdeksässä osassa *Pohjois-Suomi*-lehdessä vuonna 1881.¹¹⁶ Pekka Ketolan mukaan hän lähti vaimonsa, poikansa sekä erään Erkki Toivolan perheen ja parin muun miehen kanssa matkalle Kittilästä Kuolaan viikkoa ennen juhannusta 1880. He matkustivat vesistöjä pitkin, ensin Jeesiötä ja Kitistä myöten Kemijoelle ja täältä edelleen Nuorttijoan kautta Kuolanvuonolle. Vesistöjen väliset matkat kuljettiin ”muotkaten” eli veneitä maitse kuljettaen. Kuolassa seurue hakeutui ensin yhteyteen alueen suomalaisten kanssa, lähinnä tulkin saadakseen. Tämän jälkeen he esittivät asiansa Kuolan ispravnikalle, joka antoi luvan perustaa uudistilan Nuorttijärvelle, mikäli paikalliset saamelaiset siihen suostuivat. Luvan saatuaan Pekka Ketolan johtama seurue palasi vielä takaisin Kittilään ja varsinainen siirtolaiseksi lähtö tapahtui vasta tämän jälkeen. Toisin sanoen Ketoloidenkin kohdalla muutto oli yhtä suoraa siirtymistä pidempi prosessi, mihin jo edellä viitattiin. Toivolat

---

¹¹⁴ Paasilinna 1984, 95; Engman 2005, 300. Kaiken kaikkiaan Jäämeren rannalla kävi mainittujen vuosikymmenten taitteessa vuosittain yli 13 000 kausikalastajaa, kun mukaan lasketaan myös Norjan puoleinen Jäämeren ranta. Esim. kuusamolaiset ja kuolajärveläiset kuljettivat maksua vastaan näitä Muurmannin rannalle pyrkiviä kalastajia. Ervasti & Vasara 1978, 502.

¹¹⁵ Muurmannin rannoille..., *Uusi Suometar* 12.4.1882.

¹¹⁶ Siirtoretki Kittilästä jäämerelle Kittinaan, *Pohjois-Suomi* 9.7.1881, 13.7.1881, 16.7.1881, 20.7.1881, 27.7.1881, 3.8.1881, 10.8.1881, 13.8.1881 & 20.8.1881. Vaikka nimimerkin ”C.E.A.” takana voidaan ehkä päätellä etunimien kirjaimista kruununvouti Charles Emile Ahnger, nimimerkin henkilöllisyyden vahvistaa pastori Hinkula vuoden 1887 matkakertomuksessaan. KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 677/1887, Ea:135: Hinkulan kertomus 28.9.1887.

muuten päätyivät ensinnä asumaan Kiltinän saarelle, mistä he ostivat Ketolan mukaan talo, ”pöksän, tehyn turpeista”, ja myöhemmin Toivolat asettuivat kolonisteiksi Kuolan kaupungin läheiselle Saitavuonolle.

Pekka Ketolan johtaman siirtolaisseurueen käyttämä reitti Kuolan niemimaalle oli yksi ”kolmesta tiestä Pohjoiseen” ja näistä reiteistä keskimmäinen. Toinen tie kulki Norjan puoleisen Jäämeren rannan kautta ja kolmas idässä Vienan Karjalan kautta. Läntinen reitti Kuolaan kulki tarkemmin Tornion- ja Muonionjokien kautta Hammerfestiin, Tromssaan tai Kemijoen kautta Varanginvuonon etelärannalle Näätämöön, lähelle Vesisaaren kaupunkia. Täältä Jäämeren Norjan puoleisella rannalla matka jatkui meriteitse kohti itää. Itäinen reitti Venäjän puoleiselle Jäämeren rannalle kulki puolestaan Kuusamosta Vienanmeren rannan Kantalahden kautta vesistöjä pitkin pohjoiseen ja lopulta Kuolanvuonoon.¹¹⁷ Nämä olivat reitit, joita suomalaiset siirtolaiset pääasiassa käyttivät Kuolan niemimaalle mennessään.

Kuten tutkielman johdannossa jo todettiin, aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa ja tietokirjallisuudessa on ollut vahva käsitys siitä, että Muurmannin rannan suomalaisasutus sai alkunsa 1860-luvulla ja se oli nimenomaan vuosien 1866–1868 suurten nälkävuosien seurausta. Tämä näkemys on kuitenkin tällaisenaan hyvin yksioikoinen ja kapea, sillä yksinomaan nälkävuosien painottaminen jättää huomiotta privilegioasetukset sekä Jäämeren kaukokalastuksen pitkän historian. Suurilla nälkävuosilla oli tietysti oma roolinsa siirtolaisuudelle sekä vaikutu sen voimistumiselle, mutta se tulee silti nähdä vain yhtenä muuttoliikkeeseen vaikuttaneena tekijänä.

Matkakertomuksissa yleinen ja lähes tulkoon ainoa narratiivi, jolla selitettiin suomalaisten Kuolan siirtolaisuuden taustat, oli suuret nälkävuodet. Narratiivi pysyi myös samanalaisena läpi tämän tutkielman tarkasteleman ajanjakson. Esimerkiksi Thauvón kirjoitti vuonna 1870 suomalaisten lähteneen ”hallawuosien pakosta” ja 1910-luvun lopulla ”Putki-Mikko” eli kolonisti Mikko Putkivaara Muotkasta kertoi eräälle kyselijälle ”olleensa ensimmäisiä suomalaisia erämiehiä Jäämeren rannalla; [ja] suuret nälkävuodet

---

¹¹⁷ Reiteistä Kuolan niemimaalle ja Muurmannin rannalle esim. Koutaniemi 1999, passim. Thauvónin käyttämien reittien perusteella kuusamolaisten käyttämä reitti lienee kulkenut tarkemmin Kuusamosta pohjoiseen Kuolajärven kautta Sallan- ja Tenniöjokea myöten Kemijoelle ja sieltä Nuorttijoan ja Tuuloman kautta Kuolanvuonoon (vrt. Ketoloiden käyttämä reitti), tai Kuusamosta itään Vienanmeren rannan Knäsöin ja Kantalahden kautta vesistöjä pitkin Kuolanvuonolle. KA, STO AD 2309/213 1871: Thauvónin kertomus 24.10.1871.

olivat silloin pakottaneet suomalaisia etsimään toimeentuloaan täältä”.¹¹⁸ Todellisuudessa me emme tiedä, mitä matkakertomuksen kirjoittajat ovat aikalaisilta kysyneet, tai miten vastaajat ovat heille esitetyt kysymykset ymmärtäneet. Vaikuttaa siltä, että Kuolassa matkailleet eivät ole olleet lähtökohtaisesti kiinnostuneita yksittäisten henkilöiden tai perheiden matkoista, vaan halusivat saada vastauksen kysymykseen, miten suomalaisten siirtolaisuus Muurmannin rannalle oli alkanut. Tällaiseen kysymykseen helppo kollektiivinen vastaus oli nälkävuodet.

Valitettavasti matkakertomukset eivät juurikaan kerro edellä mainittuja esimerkkejä tarkemmin suomalaisten muuttojen takana olleista yksilöllisistä tekijöistä. Esimerkiksi suomalaisia pappeja nämä kertomukset eivät kiinnostaneet, tai heillä ei ollut aikaa kirjoittaa tai he eivät ainakaan kirjoittaneet kovinkaan tarkkaan ylös näitä kertomuksia siitä, mitä he suomalaisten siirtolaisten muutoista ja muuttomatkoista Jäämeren rannalle kuulivat. Esimerkiksi Mustakallio tapasi Saanivuonossa Lyhytniemen talon emännän, joka kertoi olleen miehensä ja anoppinsa tavoin kotoisin Kuusamosta, ja Mustakallion mukaan ”kuinka tänne olivat Kuusamosta tulleet, siitä olisimme tarkastikin saaneet kuulla, jos olisimme jaksaneet, mutta kun emme jaksaneet, täytyi se jäädä wastaiseksi”.¹¹⁹ Jos Mustakallio emännän tarinan myöhemmin kuuli, ei hän sitä ainakaan Kuopion tuomiokapitulille lähettämäänsä ja painettuun matkakertomukseensa sisällyttänyt.

2.4. Suomalaisen lähtöalueet ja lukumäärä

Thauvón mainitsee tavanneensa ensimmäisellä matkallaan vuonna 1870 Uurassa Arkan-gelista tulleen reviisorin, joka oli tullut tutkimaan kolonistien tilaa Muurmannin rannalla. Yhdessä Kuolan stanovoin kanssa toimitetussa tutkinnassa tämän virkamiehen sanotaan katsastaneen siirtolaisten asumukset ja laatineen jonkinlaisen vanhempien ja heidän lastensa nimet sisältäneen henkikirjoituksen, joita ”sanottiin useasti ennenkin tapahtuneen”.¹²⁰ Siitä, kuinka usein vastaavia luetteloita venäläisten viranomaisen toimesta todellisuudessa laadittiin, ei ole tietoa. Ainakin 1880-luvun lopulla sanotaan esimerkiksi Salmijärvellä asuneen jopa kolmannella kymmenennellä ikävuodella olleita henkilöitä, joita ei ollut kirjoitettu mihinkään kirjoihin ennen suomalaisten pappien laatimia kirkonkirjoja. Venäläisiä viranomaisia sanotaan kiinnostaneen vain sotaväki, ja väenottoja Ku-

---

¹¹⁸ Halme 1930, 159.

¹¹⁹ Mustakallio 1884, 47.

¹²⁰ Thauvón 1870, 302.

lan niemimaalla tiedetään tapahtuneen.¹²¹ Mustakallio mainitsee 1880-luvun alussa, että suomalaisissa kylissä ei olisi toimitettu henkikirjoitusta 25 vuoteen. Siirtolaisten kannalta tämä oli hyvä asia, sillä verot kannettiin kyläkohtaisesti, ja koska viranomaiset eivät olleet tietoisia kylien todellisista asukasluvuista, kyliltä perittiin liian vähän veroa. Mustakallion mukaan joissain kylissä tämä aiheutti sen, että uudet tulokkaat olivat verovapaavuosien loputtuakin vielä pitkään käytännössä vapaita veroista.¹²² Todennäköisesti näitä viranomaisten laatimia asiakirjoja ja luetteloita on säilynyt Venäjällä.¹²³

Mustakallio kiinnitti ensimmäisenä matkakertomuksessaan huomiota siihen seikkaan, että Kuolan niemimaalla asui koko joukko suomalaisia, jotka eivät olleet kirjoilla missään. Mustakallion mukaan suuri osa näistä oli toisen polven kolonisteja, minkä vuoksi heillä ei ollut esimerkiksi esittää kirjallista todistusta esteettömyydestään avioliittoon.¹²⁴ Hanell toistaa edellä mainitun omassa kertomuksessaan viitaten edellisiin pappisvierailuihin ja mainitsee tämän puutteen korjatakseen vierailleensa jokaisessa Muurmannin rannan suomalaistalossa ja kirjoittaneensa ylös kaikkien henkilöiden nimet, iät ja syntymäpaikat. Hanell tosin mainitsee tietojen jääneen puutteellisiksi, sillä tiedot perustuivat kaikkien todistusten puuttuessa henkilöiden omiin ilmoituksiin. Hanell siis laati ensimmäisenä pappina luettelon Muurmannin rannan luterilaisista, mutta hänen laatimansa luettelon kohtaloa ei tunneta, vaikka hän mainitsee jättäneensä sen tuomiokapitulille matkakertomuksensa ohessa, jotta ”voivat vasta siellä käyvät papit näitä luetteloita täydentää ja korjailla”.¹²⁵

Suomessa Kuolan niemimaalle suuntautuneesta muuttoliikkeestä ja sen laajuudesta kiinnostuttiin tarkemmin Thauvónin ja Snellmanin matkojen jälkeen 1870- ja 1880-lukujen

---

¹²¹ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890. Sotaväenotoista kertoo maininta, jonka mukaan erään pummankilaisen lesken poika oli osallistunut Turkin sotaan (1877–1878) ja sodasta palatessaan kuollut tautiin Arkangelissa. Mustakallio 1884, 57. Ensimmäisessä maailmansodassa haavoittuneiden ja kaatuneiden tietoja on esitetty liitteenä olevassa matrikkelissa.

¹²² Mustakallio 1884, 57.

¹²³ Murmanskin oblastin valtiollisen arkiston yleisluettelon mukaan Kemin, Kuolan ja Aleksandrovsikin ujestien poliisiviranomaisten asiakirjoissa (1863–1917) on säilynyt mm. luetteloita Muurmannin rannan kalastajista ja kolonisteista sekä asiakirjoja Muurmannin kolonistivolostissa luvattomasti asettuneita suomalaisia ja norjalaisia. Lisäksi esim. Thauvón mainitsee saaneensa tietoja siirtolaisten lisäksi myös viranomaisilta, kuten kuvernöörille raportoineelta Kuolan stanovoilta. Näin ollen kuolansuomalaisia koskevaa arkistoaineistoa löytyy Murmanskin ja Arkangelin oblastien valtiollisista arkistoista Venäjältä. Putevoditel, Gosudarstvennyi arhiv Murmanskoi oblasti 2017, 19–20; Thauvón 1870, 219. Venäläisistä lähteistä myös esim. Davydov 2005, 28 & 50–54.

¹²⁴ KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882.

¹²⁵ KA, STO KD 8/304 1885: Hanellin kertomus 24.1.1885.

taitteessa. Eri seurakunnissa pois muuttaneiden henkilöiden tila oli väestökirjapidollisesti avoin, ja se haluttiin ratkaista. Tämän johdosta Kuopion tuomiokapituli lähetti toimialueensa rovastikunnille siirtolaiseksi lähteneitä koskevan tiedustelun joulukuussa 1881.¹²⁶ Tuomiokapituliin saapuneet vastaukset ovat kuitenkin sekalainen joukko kirjeitä – ilmeisesti papit eivät olleet ymmärtäneet kyselyä samalla tavalla – ja vastausten perusteella ei voi tehdä juurikaan päätelmiä siirtolaisuuden laajuudesta tai siirtolaisten lähtöalueista. Papeilla näyttää olleen erittäin epämääräinen kuva seurakunnistaan ulos suuntautuneiden muuttoliikkeiden kokonaisuudesta ja laajuudesta. Vastauksissa osassa seurakunnista annettiin tarkka lukumäärä lähtijöistä, osassa ei ollut mitään tietoa mahdollisista muutoista ja osa ilmoitti, että muuttajat eivät ole enää kirkonkirjoissa.¹²⁷ Mielenkiintoisinta tietoa suomalaisten Venäjälle suuntautuneesta siirtolaisuudesta yleensä sisälsi Kuhmosta annettu vastaus. Vastauksen mukaan Muurmannin rannalla oli korkeintaan viidestä kuuteen ”miehenpuolta” Kuhmosta, mutta ”sitä vastoin muualla Venäjän keisarikunnan alueella oli seurakuntalaisia lukuisasti, 900–1 000, joista suurin osa asui Petroskoin kaupungin tienoilla”.¹²⁸

Mikäli seurakunnissa papit olisivat merkinneet kirkonkirjoihin tarkasti kaikki tiedot seurakuntalaistensa muutoista – ja siirtolaiseksi lähteneet olisivat hankkineet itselleen aina papilta muuttotodistuksen tai mainetodistuksen – voisi kirkonkirjatietojen perusteella tehdä luotettavia päätelmiä siirtolaisuuden lähtöalueista sekä siirtolaiseksi lähteiden lukumäärästä. Näyttää siltä, että mikäli pappi tiesi tai kuuli seurakuntalaistensa lähteneen siirtolaiseksi, teki hän tästä merkinnän kirkonkirjaan. Usein merkintä oli niin pelkistetty, ettei siitä käy ilmi tarkka muuttoaika tai muuttosuunta. Näin ollen kirkonkirjojen perusteella Pohjois-Suomen siirtolaisuutta tutkineiden Savolaisen ja Kokkosen tutkimustulokset eivät voi antaa tarkkoja tietoja Venäjälle tai Kuolan niemimaalle suuntautuneista muuttoliikkeistä. Savolaisen ja Kokkosen mukaan Iijoen pohjoispuolen seurakunnista muutti Venäjälle vuosien 1808–1930 välisenä aikana yhteensä 1 379 henkeä, joista vain 115 ennen vuotta 1850.¹²⁹ Koska Pohjois-Suomesta Venäjälle suuntautuneen muuttoliik-

---

¹²⁶ Onnela 1972, 59.

¹²⁷ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 865/1881: Kuopion tuomiokapitulin kysely 27.12.1881; Oulun rovastikunnan vastaus 12.4.1882; Lapin rovastikunnan vastaus 25.7.1882; Kemin rovastikunnan vastaus 8.3.1882; Kajaanin rovastikunnan vastaus 6.11.1882.

¹²⁸ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 865/1881: Kajaanin rovastikunnan vastaus 6.11.1882. Kuopion tuomiokapitulin vuoden 1881 kyselystä ja rovastikunnittain annetuista vastauksista aikaisemmin myös Onnela 1973, 59–61.

¹²⁹ Savolainen & Kokkonen 1964, 606.

keen tärkein kohde oli Muurmannin ranta, suurin osa edellä mainituista reilusta tuhannesta henkilöstä melko varmasti päätyi siirtolaiseksi Kuolan niemimaalle.

Maallisen hallinnon puolella siirtolaisista ei oltu Suomessa lähtökohtaisesti kiinnostuneita, mihin tutkielmassa on jo aikaisemmin viitattu. Esimerkiksi 1870- ja 1880-luvulta Oulun läänin lääninkanslian asiakirjoista löytyy vain muutamia tapauksia, joissa kenraalikuvernööri tiedusteli Arkangelin kuvernementin viranomaisten pyynnöstä oliko kolonistihakemuksen jättäneiden siirtolaisten kotipaikkakuntien asukkailla mitään kyseisten henkilöiden Kuolan niemimaalle kolonistiksi asettumista vastaan.¹³⁰ Oulun läänin kuvernööri lähetti esimerkiksi syksyllä 1872 kenraalikuvernöörin kehotuksesta lääninsä nimismiehille tiedustelun, jossa tiedusteli näiltä oliko kolmen inarilaisen, kolmen kemiläisen, yhden tervolalaisen, seitsemän kuusamolaisen, yhden pulkkilalaisen, yhden muoniolaisen ja yhden sodankyläläisen perheen kotiseutujen asukkailla mitään sitä vastaan, että nämä perheet pyrkivät kolonisteiksi Muurmannin rannalle.¹³¹ Suurimpaan osaan tiedusteluista vastattiin, että mitään estettä tai huomautettavaa ei ollut.¹³² Kuusamosta kunnallislautakunnan esimies J.H. Luoma muun muassa ilmoitti joulukuussa 1872 Oulun läänin kuvernöörille pitäjäläisten puolesta, että ”heillä ei ole sanottuin henkilöiden muuttoa vastaan mitään vastaan sanomista”, ja Kuusamon varapastori Johan Gabriel Wilanderkin oli tyytyväinen, kunhan vain kolme kolonistiksi pyrkinyttä kuusamolaismiestä suoritti heiltä muutamana vuonna maksamatta jääneet kirkolliset pääsiäisrahat.¹³³ Yleensä huomautettavaa näyttää löytyneen vain tapauksissa, joissa siirtolaiseksi lähteneellä oli jäänyt veroja tai muita maksuja maksamatta.¹³⁴

Kun kirkonkirjojen perusteella ei voida tehdä päätelmiä, eikä maallisen hallinnon puolella ole säilynyt asiaa kuvaavia asiakirjoja, suomalaisten pappien Kuolan niemimaalle suuntautuneiden matkojen matkakertomukset muodostavat ensisijaisen lähdeaineiston, kun tarkastellaan siirtolaisiksi lähteneiden suomalaisten lukumäärää ja lähtöalueita. Onnela

---

¹³⁰ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1.1872. Aikaisemmin esim. Onnela 1972, 59.

¹³¹ KA, OLKA, Kirjetoisteet 1872, Da:70: Oulun läänin kuvernööri nimismiehille 29.10.1872.

¹³² KA, OLKA, Kirjetoisteet 1883, Da:71: Oulun läänin kuvernööri kenraalikuvernöörille 28.3.1873.

¹³³ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kuusamon kunnallislautakunnan esimies J.H. Luoma Oulun läänin kuvernöörille 1.12.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

¹³⁴ Vastaavia esteettömyystiedusteluja toteutettiin myöhemminkin, esimerkiksi vuosina 1875 ja 1880. KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1875–1876, Ea2:36: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.8.1875; Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1875–1876, 1880, Ea3:30: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.6.1880.

mainitsee artikkelissaan, että ainakin 1880-luvulta alkaen papit pitivät matkoillaan asukkaista normaalien suomalaisten kirkonkirjojen kaltaista pää- eli rippikirjaa, joka matkan jälkeen palautettiin aina takaisin Kuopion tuomiokapitulille ja täältä se luovutettiin aina seuraavalle sielunhoitomatkalle lähtevälle papille.¹³⁵ Tämä pitäne paikkansa, sillä esimerkiksi Hinkula mainitsee matkakertomuksissaan täyttäneensä – mahdollisesti edellä mainitun varapastori Hanellin laatiman luettelon pohjalta – rippikirjaa erikseen jokaisessa kylässä. Vuoden 1887 kertomuksensa saatekirjeessä hän mainitsee lähettävän matkakertomuksensa ohessa myös muita laatimiaan asiakirjoja, kuten ”kirkonkirjat asukkaista Muurmannilaisella rannalla”.¹³⁶ Koska pappien laatimissa matkakertomuksissa mainitut tilastolliset tiedot alueen suomalaisista perustuvat mitä suurimmalla todennäköisyydellä jatkuvasti täydennettyyn kirkonkirjaan, kertomuksissa esitettyjä tietoja voidaan pitää varsin luotettavina.

Pastori Mustakallio oli ensimmäinen Muurmannin rannalla vieraillut suomalainen pappi, joka sisällytti vuonna 1882 matkakertomukseensa tarkkoja tietoja siirtolaisiksi lähteiden suomalaisten kotipaikkakunnista. Mustakallio liitti matkakertomukseensa ”statistisia tietoja” eli tilastotietoja matkansa aikana suorittamistaan kirkollisista toimituksista sekä kuolansuomalaisten lukumäärästä ja syntymäpaikoista.¹³⁷ Nämä tiedot osoittavat, että siirtolaisiksi Muurmannin rannalle lähdettiin etupäässä Oulun läänin pohjois- ja itäosista, erityisesti Kuusamosta, Suomussalmelta ja Kuhmosta sekä Kittilästä ja muista Lapinmaan kihlakunnan pitäjistä. Eteläisimmät muuttajat olivat Vaasan läänin lukeutuneelta Lohtajalta. Mustakallion mukaan ylivoimaisesti suurimman siirtolaisryhmän muodostivat kuusamolaiset, joita hän mainitsee tilastoissaan olleen yhteensä 264 eli noin 42 prosenttia hänen ilmoittamastaan 625 kuolansuomalaisesta. Muiden pitäjien osuudet jäivät Mustakallion tilastoissa alle kymmeneen prosenttiin ja lukumäärältään alle kymmenestä puoleen sataan henkeä.¹³⁸

Pastori Hinkulan vuosina 1887 ja 1888 laatimat luettelot Muurmannin rannan luterilaisista, Venäjän keisarikunnan vuoden 1897 väestölaskennan tiedot sekä Muurmannin lu-

---

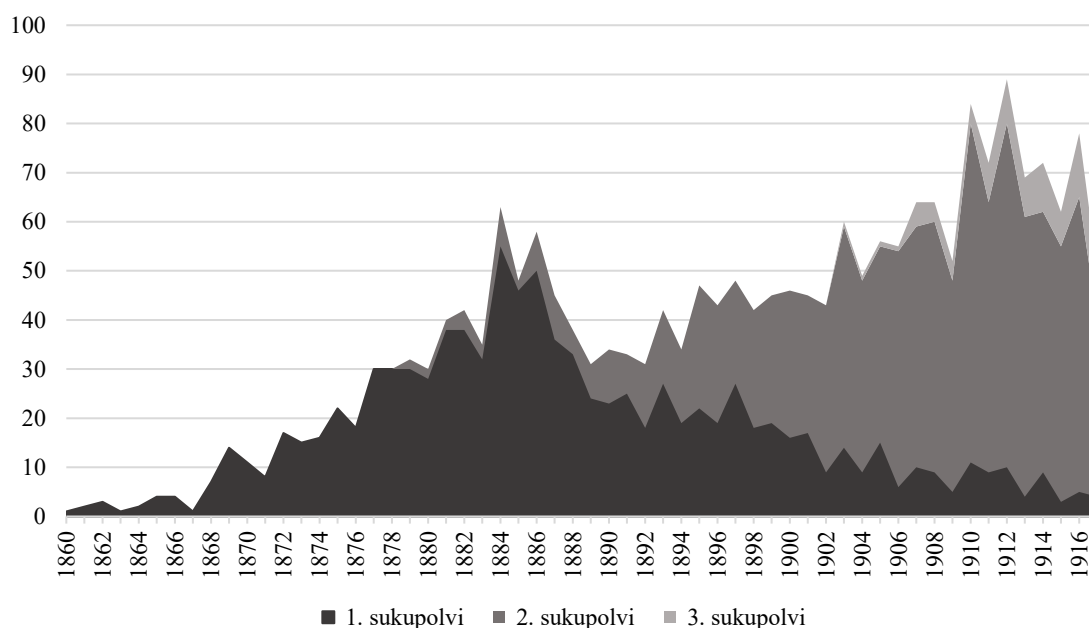
¹³⁵ Onnela 1973, 62–63.

¹³⁶ KA, STO KD 29/303: Hinkulan kertomus 18.10.1886; OTKA, Saapuneet kirjeet 677/1887, Ea:135: Hinkulan kertomus 28.9.1887.

¹³⁷ KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882.

¹³⁸ Mustakallion mukaan Kuusamosta tulleita oli 264, Suomussalmelta 45, Kemistä 44, Sodankylästä 43 ja Kuhmosta 36. Lisäksi kymmenestä kahteenkymmeneen tulijaa oli Simosta, Iistä, Muoniosta, Rovaniemeltä ja Torniossa. Loput 43 henkeä oli kotoisin muista Oulun läänin pitäjistä. KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882.

Kaavio 2: Syntyneet kuolansuomalaiset vuosittain (1860–1917)

Kaavio esittää syntyneiden kuolansuomalaisten lukumäärän vuosittain aikavälillä 1860–1917 ryhmiteltynä edustamansa sukupolven mukaan. Kaavio vahvistaa käsitystä siirtolaisuuden taittumisesta 1880-luvulla ja osoittaa kuolansuomalaisten lukumäärän kasvaneen syntyvyyden kautta. Kaavion tiedot perustuvat tutkielman liitteenä olevan matrikkelin tietoihin (Liite 2).

terilaisen seurakunnan kirkonkirja 1904–1917 antavat hyvin samansuuntaisen kuvan kuin Mustakallion ilmoittamat tilastotiedot.¹³⁹ Väestölaskentatietojen mukaan Kuolan piirin, eli käytännössä Kuolan niemimaan pohjoisen rannikon ja sisämaan, 410 Suomessa syntyneestä asukkaasta yhdeksää lukuun ottamatta kaikki oli syntynyt Oulun läänin alueella. Mainituissa Muurmannin kirkonkirjoissa Suomessa syntyneiksi kirjatuihin ylivoimaisesti suurin osa, hieman alle 40 prosenttia oli syntynyt Kuusamossa ja seuraavaksi suurimmat ryhmät muodostivat Suomussalmella ja Kittilässä syntyneet. Suomessa syntyneiden osuus Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa on vain noin 22 prosenttia, kun taas Kuolan niemimaalla syntyneiden osuus on noin 67 prosenttia. Kirkonkirjat myös selkeästi osoittavat, että suomalaisten siirtolaisuus oli vähentynyt merkittävästi 1800-luvun loppupuolelle tultaessa.

Yllä on esitetty tutkielman liitteenä olevan kuolansuomalaisten matrikkelin tietojen pohjalta laadittu kaavio vuosina 1860–1917 syntyneistä kuolansuomalaisista ryhmiteltynä

¹³⁹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluvista asukkaista muurmannilaisella rannalla, Inarin kirkkoherra Matti Hinkula 1.8.1887 & Lutherilaiseen uskontoon kuuluvat asukkaat, Kirkkoherra M. Hinkula Stolbovassa 8.7.1888.

heidän edustaman sukupolven mukaan (Kaavio 2). Kaaviossa ensimmäisellä sukupolvella tarkoitetaan siirtolaiseksi lähteneille vanhemmille syntyneitä lapsia ja toisella sukupolvella Kuolan niemimaalla syntyneille tai lapsena vanhempiensa mukana siirtolaisiksi lähteneille vanhemmille syntyneitä lapsia. Kaaviosta on selkeästi nähtävissä ensimmäisen sukupolven edustaneiden syntyneiden lasten lukumäärän taittuminen 1880-luvulla, mikä kertoo jo edellä mainitusta siirtolaisuuden merkittävästä vähentymisestä sekä jäljempänä käsiteltävästä Muurmannin rannalta Amerikkaan suuntautuneen muuttoliikkeestä ja sen vaikutuksesta.¹⁴⁰

Kaavion perusteella voidaan todeta kuolansuomalaisten määrän kasvaneen ennen kaikkea syntyvyyden kautta sekä saada vahvistusta sille, että suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalle oli suurimmillaan 1860- ja 1870-luvuilla, mikä edelleen tarkentuu jäljempänä kuolansuomalaisten lukumäärän kehitystä tarkastellessa. Kuolansuomalaisten lukumäärää ja lähtöalueita aiemmin osana suomalaisten Venäjän siirtolaisuutta tarkastelleen Engmanin arvion mukaan Muurmannin luterilaisen seurakunnan jäsenistä yli kolme neljäsosaa oli keisariajan lopulla toisen – tai kolmannen – sukupolven asukkaita Jäämeren rannalla.¹⁴¹

Venäjän keisarikunnan vuoden 1897 väestölaskennan mukaan Arkangelin kuvernemennissa asui yhteensä 1 276 suomenkielistä, joista 383 oli edelleen Suomen kansalaisia.¹⁴² Osuus on suhteellisen suuri, kun ottaa huomioon, että Kuolan niemimaalle kolonistiksi asettumisen ehtona oli jo lähes 40 vuotta ollut Venäjän alamaiseksi siirtyminen. Osa suomalaisista oli epävarmoja siitä, minkä maan alamaisia he oikeastaan olivat, ja osa näyttää hyödyntäneen alamaisuuskysymyksessä rajaseudun suomia mahdollisuuksia.¹⁴³ Osalla suomalaisista Venäjän keisarikunnan alamaiseksi siirtymiseen kului huomattavan pitkä aika, eli toisin sanoen kolonistioikeuksia ei näytä saadun automaattisesti ja heti muuttamisen jälkeen. Esimerkiksi 1880-luvulta alkaen Uurassa asunut Juho Lämsä sai perheensä kanssa Venäjälle siirtymistä varten esteettömyystodistuksen vasta vuonna 1904, 1870-luvulla siirtolaiseksi lähteneen Sihveri Kustaa Törmäsen Suomen keisarillinen Senaatti vapautti kansalaisuudesta helmikuussa 1910 ja samoin viimeksi mainittuna vuonna Antti

---

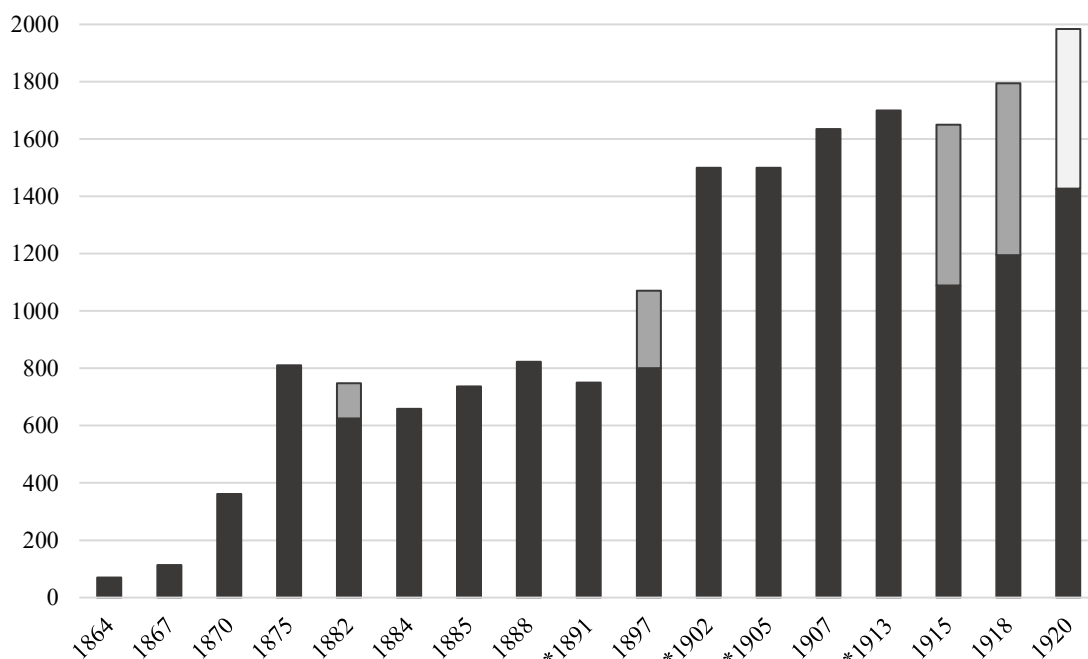
¹⁴⁰ Enbusken mukaan suomalaisten siirtolaisuus Ruijaan taittui myös 1880-luvulla. Enbuske nostaa taittumista selittäväksi tekijäksi Amerikan siirtolaisuuden ja pitää siirtolaisuutta Amerikkaan jatkumona Ruijan siirtolaisuudelle. Enbuske 2017, 136–137

¹⁴¹ Engman 2005, 307.

¹⁴² Pervaja Vseobščaja perepis naselenija Rossijskoi imperii 1897 g. 1: Arhangel'skaja gubernija 1899.

¹⁴³ Engman 2005, 304; Lappalainen 2019, 43–44.

Kaavio 3: Kuolansuomalaisten lukumäärän kehitys 1864–1920

Kaavio kuvaa kuolansuomalaisten lukumäärän kehitys Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessin alusta vuoteen 1920. Kaaviossa vaaleanharmaat kohdat palkeissa osoittavat eroja kyseisinä vuosina eri lähteissä esitetyissä lukumäärissä ja asteriski vuosiluvun edessä ilmaisee lukumäärän ilmoitetun käytetyssä lähteessä arvioksi. (Schrader 2005, 71–77; Friis 1871, 271 & 280; KA, STO KD 29/305: Thauvónin päiväämätön kertomus 1870; Ervasti 1884, passim; KA, KD 8/304 1885: Hanellin kertomus 24.1.1885; KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 792/1888, Ea:139, Hinkulan kertomus 12.9.1888; KA, STO KD 140/15 1892: Rokkasen päiväämätön kertomus 1891; KA, STO Yhteisistuntopöytäkirjat I 1897, Ca:447: 19.1.1897, f. 304; Pervaja Vseobštšaja perepis naselenija Rossijskoi imperii 1897 g. 1: Arhangelskaja gubernija 1899; KA, STO KD 450/35 1902: Pietarin evankelis-luterilaisen konsistorin pääsuperintendentti Guido Pingoud Suomen suuriruhtinaskunnan ministerivaltiosihteerille 24.10.1902; Pingoud 1909, 161; Wäkiluvunmuutoksia, Inkeri 22.2.1908, Kirjekortti Muurmannilta, Uusi Suometar 7.2.1914; Granö et al. 1918, 43–46; Kolskogo Severa, Entsiklopedistišeskii slovar 2013: Finny na Murmane)

Marianpoika Karjalaisen kohdalla Oulun läänin kuvernööri ilmoitti, ettei ollut mitään esitettä Karjalaisen kohdallaan siirtymiselle keisarikunnan asukkaaksi.¹⁴⁴ Kaikki edellä mainitut miehet olivat lähtöisin Kuusamosta.

Yllä olevassa kaaviossa on esitetty kuolansuomalaisten lukumäärän kehitys 1860-luvun puolivälistä vuoteen 1920 (Kaavio 3). Kaaviossa vaaleanharmaat kohdat palkeissa osoittavat eroja kyseisinä vuosina eri lähteissä esitetyissä lukumäärissä lukuun ottamatta vuotta 1920. Vuoden 1920 kohdalla vaaleimmalla harmaalla palkinosalla on esitetty Petsamon alueliitoksen myötä Suomeen siirtyneiden lukumäärä ja tummanharmaalla palki-

¹⁴⁴ KA, KKK Yleiset aktit 13/26 1904, XIII/49 1910 & XVI/109 1910. Vastaavia tietoja löytyy lukuisista kuolansuomalaisista kenraalikuvernöörinkanslian yleisistä akteista.

nosalla Tarton rauhan mukaisen valtakunnanrajan itäpuolelle Neuvosto-Venäjälle jääneiden kuolansuomalaisten lukumäärä.

Suomen ulkoministeriön arkistossa säilyneen Petsamon kysymyksen valmistelujen yhteydessä ennen Tarton rauhaa laaditun arvion mukaan vuonna 1918 läntisellä Muurmannilla, Kuolanvuonon rannoilla sekä Paatsjoen–Petsamon alueella asui 216 talossa yhteensä 1 195 suomalaista.¹⁴⁵ Luvuista puuttuvat kuitenkin kokonaan itäisen Muurmannin ja Kuolan niemimaan sisäosien suomalaiset, sillä niiden osalta ei arvion laatijalla näytä olleen tietoja. Muissa lähteissä 1900-luvulla esitettyt kuolansuomalaisten lukumäärät ovat edellistä arviota suuremmat, joten voidaan todeta, ettei Suomessa ollut vielä 1910-luvun lopullakaan todellista käsitystä Kuolan niemimaalla asuneiden suomalaisten ja heidän jälkeläistensä määrästä.¹⁴⁶ Venäjän vuoden 1897 väestölaskentatietojen mukaan – jolloin Suomen Senaatin arvio kuolansuomalaisista oli yli 800 henkeä – koko Kuolan niemimaalla asui yhteensä 9 291 henkeä, joista 1 056 eli hieman yli 11 prosenttia mainitaan suomalaisiksi.¹⁴⁷ Tämän jälkeen suomalaisten suhteellinen osuus lienee hieman laskenut. Venäläisten lähteiden ilmoittamia lukumääriä tulee kuitenkin tarkastella kriittisesti, sillä jo vuoden 1897 väestölaskennassa oli tapana kirjata kaikki venäjää puhuneet venäläisiksi.

Kun tarkastellaan kuolansuomalaisten lukumäärän kehitystä, näyttää määrä nousseen tasaisesti ensimmäisten siirtolaisten Muurmannin rannalle asettumisen jälkeen seuraavan kolmenkymmenen vuoden ajan. Tämä korreloi myös kirkonkirjoista tehtyjen tulkintojen kanssa. Nälkävuosien keskellä vuonna 1867 Muurmannin rannalla vierailleen tanskalaisen kielitieteilijä Jens Andreas Friisin mukaan suomalaisia kolonisteja oli 114, Thauvónin mukaan nälkävuosien jälkeen vuonna 1870 yhteensä 361, ja 1880-luvun alussa matkakertomuksissa esitettyt suomalaisten lukumäärät vaihtelevat reippaan 600 ja noin 750 välissä.¹⁴⁸ Näyttää siis siltä, että suomalaisten Kuolan niemimaalle suuntautunut siirtolaisuus oli ennen kaikkea jatkoa perinteiselle kausikalastukselle Jäämeren rannalla sekä

---

¹⁴⁵ UMA, Petsamon kysymys, Muistioita, tilastotietoja ja sekalaisia asiakirjoja 1918–1922.

¹⁴⁶ Itkosen mukaan jo vuonna 1914 kuolansuomalaisten lukumäärä olisi ollut jo noin 2000 henkeä. Itkonen 1918, 141.

¹⁴⁷ Pervaja Vseobščaja perepis naselenija Rossijskoi imperii 1897 g. 1: Arhangelskaja gubernija 1899.

¹⁴⁸ Friis 1871, 217 & 280; Thauvón 1870; KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882; Ervasti 1884, passim.

suomalaisten aiemmalle Ruija siirtolaisuudelle, ja että muuttoliikettä kasvatti ennen kaikkea vuoden 1868 toinen privilegioasetus.¹⁴⁹

2.5. Amerikan siirtolaisuus

Vuoden 1873 matkansa kertomuksensa lopussa Thauvón katsoi tarpeelliseksi kertoa, että kolmena edeltävänä kesänä Muurmannin rannan läntisistä kolonioista, etenkin Pumman-gista ja Kervannosta, oli suuntautunut muuttoliikettä Amerikkaan. Hän mainitsee lähti-jöiden määrän nousseen jopa suuremmaksi kuin itse kolonoihin suuntautunut muutto Ve-sisaaren suunnalta eli Norjasta ja Suomen puolelta yhteensä. Thauvón ei ollut tilanteesta kuitenkaan huolissaan, sillä hän uskoi kesän rikkaiden kalasaaliiden houkuttelevan jou-koittain uutta väkeä Pohjois-Suomesta Jäämeren rannalle jälleen seuraavana kesänä.¹⁵⁰ Vuoden 1874 kertomuksessaan Thauvón kirjoittaa, että kiihko lähteä Amerikkaan näytti olevan suomalaisten keskuudessa laantumaan päin. Syyksi hän epäilee lähteneiden suku-laisilleen ja ystävilleen lähettämiä tietoja, joita hän kuvailee valitusvirsiksi. Osa lähtijöistä oli tullut katumapäälle, ja he toivoivat saada palata takaisin Muurmannin rannalla.¹⁵¹

Tiedot Muurmannin rannikolta Amerikkaan suuntautuneista massamuutoista kantautui-vat myös Arkangelin kuvernööri Nikolai Ignatjevin tietoon syksyllä 1873. Kuolan isprav-nikan lähettämän raportin mukaan enemmän kuin kymmenen perhettä oli myynyt talonsa Uurassa, Pumman-gissa ja Kervannossa ja lähteneet Norjaan tarkoituksenaan seilata Ame-rikkaan. Huhujen mukaan Atlantin takana olisi helppo ansaita elantonsa. Kuvernööri piti asiaa niin poikkeuksellisenä ja epätavallisena, että hän mainitsee sen vuosittaisessa ker-tomuksessaan keisarille. Kuvernööri oletti lähteneiden olleen jollain tavalla pakotettuja luopumaan kaikesta ja muuttamaan Amerikkaan ilman tietoa tulevaisuudestaan.¹⁵²

Arkangelin kuvernementin, erityisesti Kuolan paikalliset viranomaiset olivat raivoissaan lähtijöille, sillä lähdöt olivat tapahtuneet ilman minkäänlaista virallista lupaa ja lähtijöi-den joukossa tiedettiin olevan ”norjalaisten kolonistien parhaimpia perheitä”, esimerkiksi Uuran kolonian kylänvanhin Erkki Hänninen perheineen. Tapauksen seurauksena arkan-gelilainen rikos- ja siviilituomioistuin julisti syyskuussa 1873, että kolonisteilta, jotka

---

¹⁴⁹ Kausikalastuksen merkityksen on aiemmin nostanut esille esim. Engman 2005, 299–300, suomalaisten aiemman Ruijan siirtolaisuuden on maininnut Horváth 2020, 9, ja privilegioasetuksen vaikutusta on aiemmin korostanut venäläiseen tutkijaan viitaten esim. Mänty 2017, 27.

¹⁵⁰ KA, STO AD 1314/214 1873: Thauvónin kertomus 18.9.1873.

¹⁵¹ KA, STO KD 11/121 1874: Thauvónin kertomus 23.9.1874.

¹⁵² Davydov 2005 44–45.

luvatta olivat lähteneet Amerikkaan, riistettiin kaikki oikeudet ja heitä kiellettiin palaamasta takaisin. Tuomion mukaan ne, jotka sattuisivat palaamaan takaisin, määrättiin karkotettaviksi Siperiaan. Venäläisen tutkijan Alexei Davydovin mukaan jo Amerikkaan menneisiin oikeuden päätös ei luonnollisestikaan vaikuttanut, mutta se aiheutti ongelmia jääneille kolonisteille. Kolonistit ostivat Amerikkaan lähteneiltä, karkureiksi katsotuilta maanmiehiltään, näiden jättämää omaisuutta ja viranomaiset katsoivat kaupat edellä mainitun tuomion jälkeen laittomiksi.¹⁵³

Oikeuden päätöksestä huolimatta Amerikan siirtolaisuudesta tuli jatkuva ilmiö Muurmannin rannan suomalaissiirtolaisten parissa. Siinä Thauvón tosin oli oikeassa, että muutoliikkeen voimakkuus oli laantumaan päin 1870-luvun loppupuolella, mutta jo alle vuosikymmen myöhemmin lähtijöiden määrä oli jälleen kasvussa. Pastori Hinkula mainitsee vuoden 1887 matkakertomuksessaan, että Pummangin kylässä suomalaisten kolonistien taloudellinen toimeentulo oli huono, sillä kalasaaliit olivat edellisiin vuosiin nähden pienentyneet. Tämän vuoksi joitakuita perheitä oli muuttanut Amerikkaan, minkälaisia ajatuksia tuntui Hinkulan mukaan olleen myös useilla muilla kylän asukkailla.¹⁵⁴ Pastori Jauhiainen kertoo pari vuotta myöhemmin tapahtuneen matkansa kertomuksessa puolestaan, että

*”hankaluuksien vuoksi yhä useammat sekä perhekunnat että yksityiset ovat siirtyneet Amerikkaan. Piletti piletin perästä kulkee postin kautta ja heti on talo myyty, mistä hinnasta vaan voitu, eläimet, jos niitä on, samoin ja tuota pikaa Atlantin länsipuolelle. Niinpä muutti esim. menneen kesän kuluessa yksin Pummangista, josta ensin muutetaan, 8 tai 9 perhekuntaa mainittuun maahan ja Lapinhaminan kahdesta perheestä jo toinen minun siellä ollessani teki lähtöä ja mies jo menikin.”*¹⁵⁵

Pappien kertomuksissa ja venäläisviranomaisten asiakirjoissa lähteneiden sanotaan menneen ensiksi Norjaan ja lähteneen tarkemmin kertomatta sieltä Amerikkaan, tai vain lähteneen yksinkertaisesti Amerikkaan. Käytännössä kaikkien lähteneiden merimatka Atlantin taakse lienee alkanut Trondheimin satamasta, mistä oli Muurmannin rannalta katsotuna lähin, Norjan pohjoisin laivaliikenneyhteys Britannian kautta Amerikkaan. Trondheimin poliisikamarin emigranttipöytäkirjojen mukaan vuosina 1867–1917 kaupungin

---

¹⁵³ Davydov 2005, 45.

¹⁵⁴ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 677/1887, Ea:135: Hinkulan kertomus 28.9.1887.

¹⁵⁵ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890.

sataman kautta Amerikkaa kohti lähti yhteensä 2 289 Suomen kotipaikakseen (norj. hjemsted) ja 106 Venäjän kotipaikakseen ilmoittanutta matkustajaa.¹⁵⁶ Näiden joukosta löytynee myös suurin osa Muurmannin rannan kolonioista lähteneistä, vaikkakin suurin osa Suomen kotipaikakseen ilmoittaneista lienee muualta Pohjois-Suomesta Amerikkaan menneitä. Muurmannin rannalta lähteneiden yksilöiminen mainituista pöytäkirjoista on haastavaa, sillä esimerkiksi osa lähtijöistä näyttää selvästi ilmoittaneen kotipaikakseen synnyinmaan ja osa asuinmaan. Pöytäkirjoihin yleensä vain norjalaisten kohdalle kirjattiin kotipaikka pitäjän tarkkuudella. Näin ollen emigranttipöytäkirjoja voi käyttää Muurmannin rannalta Amerikkaan lähteneiden tutkimisessa ainoastaan silloin, kun muutto on saatu selville muista lähteistä.

Venäläiset viranomaiset laativat Muurmannin rannalta Amerikkaan vuonna 1873 menneistä listan, jossa mainitaan 12 perhettä, kaksi Uurasta, yksi Vaitolahdesta, neljä Kervannosta ja viisi Pummangista, vaimot ja lapset mukaan luettuna yhteensä 36 henkeä.¹⁵⁷ Kaikki listassa mainitut olivat suomalaisia, myös ”norjalaisten kolonistien” parhaimmistoön venäläisten lukema Uuran kylänvanhin Erkki Hänninen.

Mainittakoon, että varakkain lähtijöistä venäläisten laatimassa luettelossa oli selvästi mainittu Hänninen, jonka mainitaan myyneen ennen matkaansa toiselle paikalliselle kolonistille turvemökkinsä ja taloa varten valmiina olleet hirret. Karjansa, kaksi lehmää ja seitsemän lammasta, hän otti lähtiessään mukaansa, mutta myi ne varmasti viimeistään Norjassa.¹⁵⁸ Trondheimin poliisikamarin emigranttipöytäkirjan mukaan Suomen kotipaikakseen ilmoittanut kalastaja ”Erik Henninen” nousi vaimonsa Marian ja kahden lapsensa kanssa The Allan Line -laivanvarustamon Tasso-aluksen kannelle 21. elokuuta 1873 ja he aloittivat yhteensä 111 taaleria 30 shillinkiä maksaneen merimatkinsa lopullisena kohteenaan Yhdysvaltain Michiganin osavaltion Hancock.¹⁵⁹

Vaikka käytettävissä olevien lähteiden valossa näyttää siltä, että suurin osa Amerikkaan lähtijöistä myi kaiken omaisuutensa ennen lähtöä ja perheelliset ottivat vaimot ja lapset

---

¹⁵⁶ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoller I–XV (1867–1926). Lukumäärästä puuttuvat ne nimitietojen perusteella mahdolliset suomalaiset, jotka ovat ilmoittaneet kotipaikakseen Norjan tai jonkin Norjan pitäjän. Osa em. on todennäköisesti myös kveenejä. Nimitietojen perusteella osa Venäjän kotipaikakseen ilmoittaneista matkustajista on selvästi suomalaisia. Aiemmin Norjan kautta Amerikkaan on arvioitu menneen kaikkiaan noin 2 000 pohjoissuomalaista. Enbuske 2017, 136.

¹⁵⁷ Luettelo on julkaistu englanninkielisenä käännöksenä Davydov 2005, 53–54.

¹⁵⁸ Davydov 2005, 53.

¹⁵⁹ STA, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll III (1872–1878): nro 1707–1710.

mukaansa, muutamat miehet näyttävät lähteneen yksin jättäen ainakin vaimoja Muurmannin rannalle. Esimerkiksi eräs Sara Kaisa Koskela Vaitolahdesta ilmoitti *Suomalaisessa Wirallisessa Lehdessä* elokuussa 1876, että jos ei hänen viisi vuotta aikaisemmin Amerikkaan matkustanut miehensä Aaprami Vilpola, josta ei lähdön jälkeen oltu kuultu mitään, määrättyssä ajassa ”löydytä itseään elämään avioliitossa” hänen kanssaan, aikoi Sara Kaisa astua uuteen avioliittoon.¹⁶⁰ Vastaavia avioerokuulutuksia tekivät myös muutamat muut yksittäiset ”Amerikanlesket”.

Matkakertomuksessaan Thauvón viittaa myös Suomessa julkaistuihin sanomalehtitietoihin Amerikkaan muutosta, ilmeisesti *Morgonbladetissa* elokuussa 1873 julkaistuun artikkeliin viitaten, jonka mukaan norjalaisten ja suomalaisten muuttoa Muurmannin rannalta oli mahdotonta estää, sillä kolonistien tilanne oli niukkojen luonnonvarojen keskellä melko vaikea, luvatuista lainoista ja privilegioista huolimatta.¹⁶¹ Kuolansuomalaisten muuttoliikettä Amerikkaan jatkui aina keisariajan loppuun asti. Esimerkiksi Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa 1904–1917 mainitaan muutamia yksittäisiä Amerikkaan lähteneitä. Osa kirkonkirjojen mukaan Amerikkaan lähteneistä on löydettävissä edellä mainituista Trondheimin poliisilaitoksen emigranttipöytäkirjoista.¹⁶² Thauvónin ja Hinkulan mainitsemia 1870- ja 1880-lukujen muuttopiikkejä ei enää kuitenkaan näytä myöhemmin tapahtuneen.

Käytettävissä olleiden lähteiden perusteella on vaikea arvioida, kuinka paljon suomalaisia kokonaisuudessaan virtasi Amerikkaan Muurmannin rannan kautta. Eri pappien ilmoittamia kuolansuomalaisten kasvavia lukumääriä tarkastellessa voi havaita pienen notkahduksen kasvussa 1880-luvulla (Kaavio 2), mutta tämä saattaa yhtä hyvin olla myös seurausta pappien erilaisista tavoista laskea suomalaisten lukumäärä.¹⁶³ Erään tiedon mukaan

---

¹⁶⁰ Wirallisia ja laillisia julistuksia, *Suomalainen Wirallinen Lehti* 14.9.1876. Sanomalehdessä julkaistujen kirjetietojen mukaan kausikalastajien matkat suuntaansa kestivät saamelaisten porokyydillä kolme viikkoa, ja perillä heidän tuli maksaa veroa Venäjällä 75 kopeekkaa mieheen ja Norjan puolella neljä kruunua.

¹⁶¹ Emigration från ryska Lappmarken, *Morgonbladet* 27.8.1873.

¹⁶² KA, Petsamon seurakunnan kokoelma, Rippikirja 1904–1920, B:1; SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoller I–XV (1867–1926). Ko. pöytäkirjoista löydetty kuolansuomalaisiin liittyvät tiedot on esitetty liitteenä olevassa matrikkelissa (Liite 2).

¹⁶³ Ervastin mukaan vuonna 1882 suomalaisia kolonisteja oli 748 henkeä, Hinkulan tietojen mukaan 737 vuonna 1885 ja 823 vuonna 1888 ja Jauhiaisien mukaan noin 750 vuonna 1889. Esim. Ervasti laski ilmoittamaansa lukumäärään Salmijärven asukkaat, mutta Hinkula ei, kuten ei myöskään Ervastin kanssa samaan aikaan Muurmannin rannalla vieraillut Mustakalliokaan. Ervasti huomioi painetussa matkakertomuksessaan eron omien tietojensa ja Mustakallion ilmoittaman lukumäärän välillä. Ervasti 1884, passim; KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 65/1886, Ea:131, Hinkulan kertomus 14.1.1886;

vuonna 1882 Muurmannin rannalta olisi lähtenyt Amerikkaan yhteensä 60–70 henkeä.¹⁶⁴ Karkeasti arvioiden suomalaislähtijöiden kokonaismäärä lienee ollut pari–kolmesataa henkeä tutkielmassa tarkastellulla ajanjaksolla.

Saapuneet kirjeet 792/1888, Ea:139, Hinkulan kertomus 12.9.1888; Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisien kertomus 25.1.1890.

¹⁶⁴ Granö et al. 1918, 37.

3. VENÄJÄN LAPISSA

3.1. Elämä ja elinkeinot

Muurmannin rannikon kaikkien kolonioiden pääelinkeino oli yksiselitteisesti kalastus ja sen sanelivat alueella vallinneet luonnonolot. Venäjän Jäämeren rannikkoa lämmitti Golfvirran sivuvirtaus, joka kulki lähellä läntistä Muurmannin rannikkoa lämmittäen voimakkaasti ilmastoa. Niinpä talvella ainoastaan syvimmat vuonot jäätyivät ja muutoin esimerkiksi Kalastajasaarenolla oli sama vuosittainen keskilämpötila kuin esimerkiksi Kajaanissa, melkein kuusi leveysastetta etelämpänä. Tämä meri-ilmasto vaikeine sumuineen vallitsi ainoastaan kapealla rannikkokaistaleella. Jo vuonojen pohjukoissa vallitsi mannermaisempi ilmasto. Kuolan niemimaan sisäosissa, missä suomalaiskylien pääelinkeinoina olivat yleensä maanviljely ja karjankasvatus, vallitsi tyystin toisenlainen, huomattavasti ankarampi ilmasto ja luonnonolot.¹⁶⁵

Muurmannin rannan kolonistien taloudellista sopeutumista tutkinut venäläinen Alexei Yurchenko on esittänyt vuosina 1899, 1900 ja 1902 kerättyjen tilastotietojen perusteella kolonistien elämää rytmittäneen elinkeinojen vuotuiskierron tutkimuksissaan.¹⁶⁶ Seuraavan sivun kaaviossa on esitetty Muurmannin rannan elinkeinojen vuosikierto kuolansuomalaisien näkökulmasta (Kaavio 4). Kuten kaavio kertoo, läntisen Muurmannin, missä suurin osa kuolansuomalaisista asui, kolonisteista suurin osa sai elannon turskanpyynnistä, jota harjoitettiin toukokuusta syyskuulle.¹⁶⁷ Pastori Mustakallion mukaan suomalaiset aloittivat 1880-luvulla kevätkalastuksen merellä Maarian päivän aikoihin ja jatkoivat sitä aina juhannukseen saakka. Juhannukselta pidettiin noin parin viikon mittainen lomakausi. Tämän jälkeen merelle palattiin kesäkalaan, joka jatkui aina syksyyn, elokuun alkuun tai keskivaiheille saakka.¹⁶⁸ Yurchenkon mukaan talvikuukaudet läntisellä Muurmannilla puolestaan kuluivat pääasiassa järvikalastuksen, merinisäkkäiden pyynnin sekä

---

¹⁶⁵ Granö 1918, 19–24; Engman 2005, 300.

¹⁶⁶ Yurchenko 2005, 100–101.

¹⁶⁷ Mustakallion mukaan turskankalastus oli myös kaikkein tuottoisinta. Mustakallio mainitsee turskan ohessa kalastetun runsaasti myös suurissa parvissa liikkunutta saita. Mustakallio 1884, 49 & 51–52.

¹⁶⁸ Mustakallio 1884, 49.

Kaavio 4: Muurmannin rannan elinkeinojen vuosikierto

Kuukausi	Elinkeinot
Tammikuu	Metsästys sekä polttopuiden, heinän ja jäkälän varastointi; itäisellä Muurmannilla haikalastus ja Kuolanvuonolla merinisäkkäiden (hylkeet, mursut) pyynti; asumusten kunnostus
Helmikuu	Merinisäkkäiden (hylkeet, mursut) pyynti, metsästys sekä polttopuiden, heinän ja jäkälän varastointi; itäisellä Muurmannilla lisäksi haikalastus
Maaliskuu	Merinisäkkäiden pyynti (hylkeet, mursut); itäisellä Muurmannilla lisäksi haikalastus
Huhtikuu	Merinisäkkäiden pyynti (hylkeet, mursut); itäisellä Muurmannilla lisäksi merikalastus (hait, turska); kausikalastajien keväästä syksyyn kestäneen osittaisen majoittamisen alku
Toukokuu	Merikalastus (turska, lohi); itäisellä Muurmannilla lisäksi villakuoreen kalastus
Kesäkuu	Merikalastus (turska, lohi)
Heinäkuu	Merikalastus (turska, lohi, seiti) sekä sienien ja marjojen keräys; Kalastajasaarennolla lisäksi turpeen kaivaminen
Elokuu	Merikalastus (turska, lohi, seiti), heinänteko sekä poronjäkälän, sienien ja marjojen keräys; Kalastajasaarennolla lisäksi turpeen kaivaminen
Syyskuu	Merikalastus (turska, lohi), heinänteko sekä poronjäkälän, sienien ja marjojen keräys
Lokakuu	Sumujen myötä merikalastus loppui ja järvikalastus alkoi; talvikuukaudet jatkunut kausikalastajien omaisuuden vartiointin alku
Marraskuu	Järvikalastus sekä polttopuiden, heinän ja jäkälän varastointi
Joulukuu	Järvikalastus sekä polttopuiden, heinän ja jäkälän varastointi; Kuolanvuonolla lisäksi merinisäkkäiden (hylkeet, mursut) pyynti

Kaavio esittää elinkeinojen vuosikiertoa Muurmannin rannalla kuolansuomalaisen näkökulmasta. Kaavio perustuu Alexander Yurchenkon tutkimuksiin sekä Muurmannin rannalla pitkään asuneen venäläisen postin ja lennätinlaitoksen päällikkö Aleksandr Andrianovin aikaaiskuvaukseen kolonistien elämästä ja elinkeinoista vuodelta 1909. (Yurchenko 2005, 100–101; Andrianov 1909, 41–43)

polttopuiden ja jäkälän varastoinnissa. Heinänteon jälkeen syksyllä kerättiin lisäksi sieniä ja marjoja. Turskan lisäksi kalastettiin koljaa ja seitiä, haiden lisäksi myös valaita noin vuoteen 1890 saakka sekä merinisäkkäistä erityisesti hylkeitä talvikuukausina 1890-luvulta alkaen.¹⁶⁹

Suurin osa suomalaisista pestautui siirtolaiseksi lähdettyään aluksi kalastajiksi vieraiden palvelukseen, sillä tulijat olivat usein niin varattomia, ettei heidän ollut mahdollista hankkia heti omaa venettä. Pidempään Muurmannin rannalla asuneilla ja paremmassa taloudellisessa asemassa olleilla muutamilla varakkaimmilla suomalaisilla saattoi 1880-luvulla olla jopa kaksi–kolme kalastusvenettä. Veneiden hankkimisen teki kalliiksi niiden suuri koko, joka oli vaatimus merikelpoisille kalastusveneille. Tämän vuoksi veneitä

¹⁶⁹ Granö et al. 1918, 51–60; Engman 2005, 300.

hankittiin myös yhteisomistukseen, esimerkiksi puoleksi kahden saman kolonian naapuritalon kesken.¹⁷⁰

Yleisin käytetty venemalli oli yhdellä mastolla ja suurella purjeella varustettu *vämpööri* (norj. fembøring), jonka pituus kokasta kokkaan oli yleensä seitsemän–kahdeksan syltä, noin 10–14 metriä. Näissä suurehkoissa veneissä kokat olivat yleensä korkeat, ja suomalaisilla oli tapana maalata ainakin 1880-luvulla ylin kylkilauta siniseksi tai keltaiseksi, millä haluttiin erottautua venäläisistä, maalaamattomista veneistä. Joillakin suomalaisilla oli myös pienempiä, venäläisille yleisiä *tronikoita* eli *otrinkeja* (norj. åtring). Suurin käytetty venemalli oli kaksimastoinen ”lyysterpooti” (norj. listerbaad, lysterbåt), ja se oli taklausta lukuun ottamatta vämpöörin mallinen, hieman isompi vene. Lysterpooteja oli harvoilla suomalaisilla, ainakin siirtolaisuuden alkuvuosikymmenillä. Kaikissa – pieniä sou-tuveneitä ja varsinaisia pyyntöveneitä avustaneita *paaseja* (norj. bask) lukuun ottamatta – kalastusveneissä oli perässä kajuutta, jossa oli yleensä kaksi–kolme reikäinen rautauuni pannuineen ja patoineen sekä ympäriinsä seiniin naulatut penkin.¹⁷¹ Keisariajan loppupuolella norjalaisilla ja suomalaisilla kolonisteilla alkoi olla myös moottoriveneitä ja kehittyneempiä kalastusvälineitä, mutta venäläiset pitäytyivät pitkään alkeellisimmissä kalastustavoissa ja perinteisissä veneissään.¹⁷²

Muurmannin rannikolla merikalastus oli organisoitu perinteisesti niin, että kussakin venekunnassa oli tyypillisesti neljä–viisihenkinen miehistö ja kapteenina toimi yleensä veneen omistaja. Kalasaalis jaettiin miehistön kesken siten, että veneen omistaja sai puolet koko saaliista. Toisen puolikkaan jakoi keskenään muu miehistö. Toisen puolikkaan jakotapaan saattoi vaikuttaa esimerkiksi kunkin tehtävä venekunnassa ja työtehtävistä suoriutuminen. Lisäksi vastuullisissa tehtävissä olleille saatettiin maksaa kevättalvisin käsi-rahoja ennakoon, ehkä siksi, että hyvistä työntekijöistä haluttiin pitää kiinni.¹⁷³ Kalastus ei keskittynyt Muurmannin rannalla vain vuonoissa sijainneiden kolonioiden lähivesille, vaan parhaissa tapauksissa merelle kalaan lähdettyä ajaututtiin kalaparvien perässä län-

---

¹⁷⁰ Mustakallio 1884, 49–50.

¹⁷¹ Esim. Ervasti 1884, 67; Mustakallio 1884, 51.

¹⁷² Luzin et al. 1994, 3.

¹⁷³ Thauvón 1870, 241; Mustakallio 1884, 51. Thauvónin mukaan 1870-luvulla kussakin venekunnassa oli yleensä veneen omistanut perämies, kaksi kipparia ja kaksi syöttäjä. Mainituista kippareille maksettiin tämän lisäksi kevättalvella käsirahaa noin 20 ruplaa.

nessä aina Norjan puoleiselle Ruijanrannalle ja idässä Kuolanvuonon itäpuolelle, Kiltinän saaren tienoille saakka.¹⁷⁴

Kun saaliin kanssa palattiin maihin, myytiin kalat suoraan kauppapaikoilla tai kuljetettiin kotiin tilanteen mukaan. Jos kauppapaikka sattui olemaan lähellä – tai rahapula vaivasi – myytiin kalat Muurmannin rannalla painon mukaan mitattuina. Jossain tapauksissa saalis saatettiin kuljettaa myös Norjan puolelle Vuoreijan tai Vesisaaren kaupunkeihin, missä kalat myytiin kappaleina sadoittain. Suuri osa kalasta lienee päätynyt Muurmannin rannalta Arkangelin ja Pietarin kaupunkeihin, mutta erään tiedon mukaan Jäämeren turskaa syötiin jopa Kuopiossa.¹⁷⁵ Mikään ihme ei sekään olisi, että Muurmannin rannan kalaa olisi syöty myös läntisessä Euroopassa, sillä esimerkiksi Thauvón matkusti kesällä 1873 Arkangelista Vuoreijaan norjalaisen kapteeni Kiellandin aluksella, joka oli täydessä lastissa matkalla Lontooseen.¹⁷⁶ Mikäli kalastajat veivät kalasaaliinsa mukanaan kotiin, kalat joko kuivattiin tai suolattiin. Kuivatettavista kaloista leikattiin päät irti, ja ne asetettiin roikkumaan rannoille rakennetuille pitkille tangoille, norjalaiseen malliin pyrstöstä tai venäläiseen malliin niskasta. Kuivakalaa tehtiin yleensä enemmän alkukevästä, kun taas myöhemmin keväällä ja kesällä kalat suolattiin, sillä lämpiminä aikoina vaarana olivat toukat ja saaliin pilaantuminen.¹⁷⁷

Kuolan niemimaalla oli myös paljon järviä ja jokia. Joki laski myös lähes jokaiseen vuonoon, joissa koloniat tyypillisesti sijaitsivat. Joista saattoi saada lohikaloja, haukia ja maitteita, mutta näitä ainakaan suomalaiset eivät kovinkaan paljoa hyödyntäneet. Mustakallion mukaan 1880-luvulla suomalaisten kolonioiden asukkaat eivät harjoittaneet joki- ja järvikalastusta, muutoin kuin merikalastukselta joutessa ja lomakausina, joskin naisväen hän mainitsee sitä silloin tällöin harrastaneen. Myös riistaa suomalaiset metsästivät Mustakallion mukaan harvemmin, vaikka sitä olisi ollut tarjolla.¹⁷⁸

1880-luvun puolivälistä alkaen suomalaisten taloudellisen tilanteen Muurmannin rannalla mainitaan muuttuneen huonommaksi, sillä kalasaaliit useana vuonna olivat jääneet kehnonlaisiksi. Esimerkiksi vuonna 1887 kevätkalaa oli tuskin saatu ja kesäkalakin oli jäänyt saaliiltaan pieneksi. Ilmat olivat kuukaudet läpeensä olleet myrskyisät ja niin vaaralliset,

---

¹⁷⁴ Mustakallio 1884, 49–50.

¹⁷⁵ Mustakallio 1884, 79.

¹⁷⁶ KA, STO AD 1314/214 1873: Thauvónin kertomus 18.9.1873.

¹⁷⁷ Ervasti 1884, 71–72; Mustakallio 1884, 49.

¹⁷⁸ Mustakallio 1884, 48–49, 55.

niin että kalastajat eivät olleet uskaltaneet veneillään merelle. Vastavuoroisesti kuitenkin kaloista saatavat hinnat nousivat, osittain jopa yli kaksinkertaistuivat Kiltinän saarella ja Kuolan kaupungissa. Leimallista elämälle Kuolan niemimaalla olikin elinolojen ja taloudellisen tilan vaihtelu. Yleensä oloihin vaikutti eniten sää, kuten erityisesti vuosina 1903–1904, jolloin vaivana olivat myös sopulit. Vaikka huonoina vuosina kolonisteja tuettiin kruunun viljavarastoista, monet sairastuivat keripukkiin, ja heinän puutteen vuoksi kotieläimiä jouduttiin teurastamaan.¹⁷⁹ Elinolojen huononemisella 1880-luvun puolivälistä alkaen oli varmasti vaikutusta myös sille, että suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalla kääntyi määrällisesti laskuun, kuten jo aiemmin todettiin.

Kuolassa elinolot olivat siis karut ja toimeentulo niukkaa, eikä kalastukseen ollut mikään riskitön elinkeino, vaan itse asiassa melko vaarallinen. Tästä löytyy useita esimerkkejä käytetyistä lähteistä. Thauvón mainitsee haudanneensa kesällä 1871 seitsemän ruumista, jotka olivat menehtyneet toukokuussa 1868 tapahtuneessa surullisen kuuluisassa veneonnettomuudessa, missä 23 norjalaisen ja 50 suomalaisen kalastaja-alusten miehistöjen jäsentä oli joutunut veden varaan ja suurin osa heistä oli hukkunut aaltoihin.¹⁸⁰ Keväällä 1878 puolestaan kerrotaan erään myrskyn aikana Kalastajasaarennon itäpuolella kaikkiaan noin 90 vämpöörin ja 25 muun kalastusveneen joutuneen haaksirikkoon.¹⁸¹ Tietoja kalastuksessa ja muuten merillä tapahtuneista tapaturmista levisi sanomalehtien välityksellä Suomeenkin harva se vuosi aina keisariajan viimeiselle vuosikymmenelle saakka.¹⁸² Muurmannin rannalla ei myöskään sosiaaliturvaa tunnettu ja käsitykset olivat hyvin ankarat. Yleinen ajatus oli se, että ”joka näillä mailla ei itse elätä henkeään, kuolkoon.” Lailliseksi vaivaiseläkkeeksi kutsuttua sosiaaliturvaa oli turha kysellä. Myös tapaturmaisesti työkykynsä menettäneet ja sen vuoksi köyhyyteen joutuneet joutuivat luottamaan ainoastaan ihmisten hyvyyteen ja siitä annettuun apuun.¹⁸³

Kalastuksen lisäksi Kuolan niemimaalla oli hyvin vähän muuta vakituista työtä tarjolla. 1900-luvulle tultaessa Aleksandrovskein ujestissa, mihin kuolansuomalaisten asumat alueen kuuluivat, oli alle sata teollisuuslaitosta, 87 rasvansulattamoita, kuusi vakinaista sahalaistoa, yksi säilyketehdas ja yksi säämiskätehdas. Nämä työllistivät yhteensä vain noin 554 henkeä eli noin viisi prosenttia koko ujestin asukkaista. Keisariajan loppuun men-

---

¹⁷⁹ Kirje Muurmannin rannikolta, Wiipuri 20.5.1904; Engman 2005, 301.

¹⁸⁰ KA, STO AD 2309/213 1871, Thauvónin kertomus 24.10.1871.

¹⁸¹ Mustakallio 1884, 70.

¹⁸² Esim. Kirje Muurmannin rannikolta, Wiipuri 20.5.1904.

¹⁸³ Mustakallio 1884, 51.

nessä myöskään kaivosteollisuutta ei saatu kukoistamaan, vaikka sitä oli ensimmäisen kerran niemimaalla harjoitettu jo 1700-luvun alkupuolella. 1890-luvulla alkanut, osin hyvinkin onnistunut lyijyn louhinta päättyi pääomien puutteeseen ja louhinta käynnistettiin uudelleen vasta ensimmäisen maailmansodan aikana ja osin sodan jälkeen.¹⁸⁴

Kausityötä kalastuksen lisäksi niemimaalla tarjosivat vähäisessä määrin myös metsätalous, joskin se nousi alueella merkittäväksi työllistäjäksi vasta keisariajan päätyttyä.¹⁸⁵ Koska rannikkoseuduilla metsää oli hyvin vähän, ehkä juuri ja juuri kylien asukkaiden polttopuutarpeisiin vuonojen pohjukoissa, merkittäväksi metsätalous alueeksi nousi Tuulomajoen seutu ja joesta tuli alueen tärkein tukinuittoväylä. Suurin osa Muurmannin rannikon rakennustarpeista hankittiin näiltä seuduilta, ellei hirsii sitten kuljetettu kauempaa Vienasta, kuten esimerkiksi tapahtui Aleksandrovskin kaupunkia rakennettaessa 1890-luvulla. Metsänhakkuuseen ja tukinuittoon osallistui lähialueiden kolonistien lisäksi kausityöntekijöitä etenkin Suomesta sekä etelämpää Vienan Kemistä ja Vologdan kuvernementista.¹⁸⁶

Muuta kausi- ja sivutyötä läntisen Muurmannin asukkaille tarjosi rahdinkuljetus, etenkin venäläisten kauppiaiden palveluksessa heidän viedessä rahtia Norjaan, sekä niin sanotut ”Norjanmatkat”. Viimeksi mainitulla tarkoitettiin palkkatyötä esimerkiksi Vuoreijan satamassa ja Kirkkoniemen kaivoksilla. Muurmannin rannikon pysyville asukkaille pientä sivutuloa tuotti myös alueelle kevään ja kesän aikana oleskelleiden tuhansien kausikalastajien majoittaminen sekä näiden omaisuuden vartiointi, sillä kaikkia mukana tuotuja tarvikkeita ei voinut kuljettaa mukana kalassa ja talveksi jätetyt tavarat eivät olisi säilyneet ilman vartiointia seuraavaan kevääseen.¹⁸⁷ Keisariajan loppupuolella toteutettu Jäämeren rannan Pietariin yhdistänyt Muurmannin radan rakentaminen työllisti rakennusvuosina 1915–1917 yhteensä yli 70 000 rakentajaa, paikallisia ja kausityöntekijöitä, joskin radan rakennuksessa käytettiin myös useita kymmeniätuhansia sotavankeja.¹⁸⁸

---

¹⁸⁴ Granö et al. 1918, 62–63; Luzin et al. 1994, 3.

¹⁸⁵ Esim. vuonna 1908 Jäämeren rannan ja Kantalahden välisellä alueella sanotaan metsätalouden parissa työskennelleen 270 henkeä ja Tuulomajoella vain 30 henkeä. Rautateiden mahdollistamaa metsätalouden kasvua Pohjois-Venäjällä ennakoitiin Suomessa jo 1910-luvulla, ja tuolloin ehdotettiin perustettavan Jäämeren rannalle suomalaisia sahalaitoksia ja Arkangeliin kauppa- ja teollisuusyhtiöitä. Granö et al. 1918, 65; Kilpailijamme Venäjän markkinoilla, *Kauppalehti* 22.11.1916.

¹⁸⁶ Granö et al. 1918, 61–62; Nevalainen 2002, 23.

¹⁸⁷ Granö et al. 1918, 65.

¹⁸⁸ Luzin et al. 1993, 4; Harjula 2007, 24–25.

Merikalastuksen rinnalla suomalaiset harjoittivat norjalaisten ja karjalaisten tapaan myös maanviljelyä sekä karjankasvatusta. Maanviljelys oli kuitenkin selvästi sivuelinkeino Muurmannin rannan kolonioissa, sillä näillä seuduilla sille oli ilmastollisesti huonot edellytykset ja soveltuvaa viljelysmaata oli hyvin vähän. Viimeksi mainitusta huolimatta juureksia, kuten perunaa ja nauriita, viljeltiin lähes jokaisessa Kuolan niemimaan koloniassa lukuun ottamatta Kalastajasaarennon aivan pohjoisimpia kyliä.¹⁸⁹ Erään venäläisen tiedon mukaan suomalaiset aloittivat ensimmäisenä perunanviljelyn sekä Pohjois-Norjassa että Muurmannilla.¹⁹⁰ Niemimaan sisäosissa, etenkin Salmijärvellä eli Paatsjokilaaksoon, maanviljelys oli yleisempää. Karjankasvatus sen sijaan oli kiinteä osa kuolansuomalaisten asumien kolonioiden elinkeinoa. Suomalaiset pitivät erityisesti lehmiä ja lampaita, mutta myös hevosia ja poroa.¹⁹¹ Muurmannin rannikolla yli vuosikymmen asuneen postin ja lennätinlaitoksen päällikön Aleksandr Andrianovin vuonna 1909 julkaistujen havaintojen mukaan kolonisteista ”venäläisellä ei ollut lehmiä, ei lampaita, ei poroja, ikään kuin karjankasvatusta ei olisikaan, mutta suomalainen – hän ei todellakaan voi elää ilman maitoa ja pitää 2–4 lehmää, tusinaa lampaita ja 10 poroa”. Havainnoissaan Andrianov antoi suomalaisille myös muutenkin tunnustusta, sillä hänen mukaansa suomalaiset olivat ahkeria ja osasivat käyttää Muurmannin lahjoja tehokkaasti ympäri vuoden.¹⁹²

Kuolansuomalaisten keskuudessa merikalastuksen katsottiin kuuluvan ainoastaan miehille, minkä lisäksi he eivät aikalaiskuvausten mukaan juurikaan muuta tehneet. Näin olleen suurin osa kotitalouksien töistä jäi naisten harteille. Pastori Mustakallio sattui kesällä 1882 kysymään Uuran miehiltä mitä naiset tekivät heidän ollessa kalassa ja sai kysymyksen lyhyen vähättelevän vastauksen: ”juovat kahvia ja käyvät kylässä”. Todellisuudessa niissä taloissa, joihin oli ollut vara hankkia useampia edellä mainittuja kotieläimiä, jäi niiden hoitaminen naisten vastuulle. Tässä riittikin työtä, sillä suurimmassa osassa kolonioita niityt olivat pieniä ja ne tuottivat verrattain vähän heinää. Tästä syystä kotieläimiä jouduttiin ruokkimaan myös metsäkankailta kerätyllä poronjäkälällä ja hauteella, jota saatiin keittämällä yhdessä jäkälää ja kuivattuja turskanpäitä. Lampaita pidettiin villan saamiseksi, mistä tehtiin päällysvaatteita ja sukkia, mutta muut vaatteet mainitaan hankitun yleensä ostamalla.¹⁹³ Heinän suhteen Pummangin kylä oli poikkeus, sillä sen ympäris-

---

¹⁸⁹ Granö et al. 1918, 50; Engman 2005, 301.

¹⁹⁰ Ostrovski 1889, 5.

¹⁹¹ Granö et al. 1918, 50–51.

¹⁹² Andrianov 1909, 41

¹⁹³ Mustakallio 1884, 54.

tössä oli hyvät heinämaat, talojen välissä olevia laitumia ja lähellä kaksi heinää kasvavaa lunnisaarta, joista heinää riitti myös myytäväksi Norjan puolelle. Vesisaarella ja Vuoreijassa heinistä saatiin hyvä hinta.¹⁹⁴

Elinkeinojen vuotuiskierron lisäksi kuolansuomalaisten elämää rytmittivät vuoro- ja nousuvedet sekä kaamosaika. Esimerkiksi kolonioista pois ja kaupunkeihin matkustaminen tuli tapahtua ennen nousuveden aikaa, sillä laskuveden aikana vuonon pohjukka täyttyi lietteellä, joka hankaloitti liikkumista. Vesireitit olivat pääsääntöisiä kulkureittejä, sillä muutoin olisi joutunut koloniasta toiseen kulkiessa ”kiertämään poluttomia rantatörmä”. Talvella liikkuminen ja elämä hidastuivat huomattavasti, kun marraskuun lopulta tammi-kuun puoleenväliin jatkunut ”yhtämittäinen yö” eli kaamos valtasi niemimaan, eivätkä kolonistit uskaltaneet merelle pimeimpien kuukausien aikana.¹⁹⁵

Matkakertomuksissa ihmeteltiin usein suomalaisten elämää karuissa ja haastavissa olosuhteissa Kuolan niemimaalla, eivätkä kolonistit itsekään omia olojaan kovin auvoisiksi kuvailleet. Ainoaksi nautinnoksi mainitaan usein alkoholi, joten ei ihmeekään, että se nousi aiemmin mainitusti yhdeksi tärkeimmäksi kauppatavaraksi Muurmannelle. Edellä mainitusta hyvä esimerkki on Tie- ja vesirakennuksen ylläpidon Kuolaan lähettämän Matti Olinin antama kuvaus vauraahkona pitämänsä Vaitolahden asukkaista vuodelta 1916:

*”Ensimmäisenä ajatuksena, joka itsestään, välittömästi mieleen juolahti, oli kysymys, mikä on ajanut ihmisiä asumaan tänne, noin tylylle paikalle, kun maailmassa kuitenkin oli tilaa muuallakin. – Heidän luonteensa on karu luonto tehnyt kovaksi ja luoksepääsemättömäksi; vain alkoholi kykenee kirvoittamaan kielenkannat, ja se onkin heidän ainoa nautintonsa”.*¹⁹⁶

Vuonna 1873 venäläinen kirjailija ja tutkimusmatkailija Vasili Nemirovitš-Dantšenko teki matkan Kuolan niemimaalle, missä hän tutustui paikallisiin asukkaisiin ja heidän elämäänsä sekä keräsi alueen saamelaisten kansanperinnettä. Myöhemmin julkaisemassaan matkakertomuksessa Nemirovitš-Dantšenko kertoo Muurmannelle asuneen hänen matkansa aikoihin noin 800 kolonistia, joista 305 suomalaista, 245 norjalaista ja 250 karjalaista. Näistä syrjäisten seutujen asukkaista luotettavimmiksi hän nosti raittiit, ahkerat ja rehelliset suomalaiset. Heidän jälkeensä tulivat hänen mukaansa venäläiset, karjalaiset

---

¹⁹⁴ Mustakallio 1884, 81.

¹⁹⁵ Mustakallio 1884, 47 & 77–79; Granö et al. 1918, 19–20.

¹⁹⁶ Olin 1921, 16–17 & 20.

ja muutamat harvat ruotsalaiset, mutta norjalaisista hänellä ei ole hyvää sanottavaa. Nemirovitš-Dantšenkon mukaan norjalaiset levittivät rommikaupallaan vain juopumusta, köyhyyttä ja toimeettomuutta ihmisten keskuuteen.¹⁹⁷ Myös muut alueella käyneet venäläiset kuvaavat Muurmannin rannan parhaiden kolonioiden olevan suomalaisten perustamia ja suomalaiset yksinkertaisesti parhaina kolonisteina.¹⁹⁸

Venäläinen etnografi Aleksander Podvysotski antaa omassa vuoden 1875 matkakertomuksessaan mielenkiintoisen kuvan Jäämeren rannan asukkaiden alkoholinkäytöstä yrittäessään ymmärtää pomorien moraalia ja näiden lähes jokapäiväistä juomista. Podvysotskin mukaan norjalaista rommia – ”inhottavaa nestettä, joka on hyvin samankaltaista kuin puusepänlakka” – juovat norjalaiset elämän tylsyyteen, suomalaiset väkivaltaisuuttaan ja loparit eli kolttasaamelaiset tajunnan menettääkseen.¹⁹⁹ Juopuneisiin suomalaisiin Podvysotski törmäsi matkansa aikana muutamaan otteeseen. Kalastajasaarennon Pumman-gista takaisin Kuolan niemimaalle päästäkseen hän maksoi kyydistä kolmelle suomalaiselle, joista yksi kaivoi matkaan päätyttyä rommipullon taskustaan, otti pari huikkaa ja tarjosi tämän jälkeen toisille, kahdelle nuorelle soutajalle, jotka kuitenkin kieltäytyivät. Ryppyjensä jälkeen mies Podvysotskin mukaan kajautti villillä äänelle ilmoille jonkin kansallislaulun – kovaa ja korkealta, ilman rytmiä tai melodiasia. Podvysotskin ei ymmärtänyt tai tunnistanut laulua, mutta arveli sen olleen nokkela, sillä jokaisen säkeen jälkeen miehen kasvoille oli levinnyt typerä virne.²⁰⁰

Venäläisten viranomaisten huoli norjalaisten harjoittaman alkoholikaupan negatiivisesta vaikutuksesta kolonisteihin ja kolonisaatioon sekä tämän myötä kielteisemmäksi muuttunut suhtautuminen norjalaisiin vaikuttaa täysin ymmärrettävältä. Muurmannin rannikolle asetetulla väkijuomakiellolla oli ainakin suomalaisten keskuudessa alkoholin käyttöä vähentävä vaikutus.²⁰¹ Kiellon mukaan Norjan puolelta ei saanut tuoda alkoholia ollenkaan ja Arkangeliin, josta sitä olisi saanut laillisesti tuoda, oli matka pitkä ja matkanteko kallista. Näin ollen suuri osa siirtolaisista tyytyi vuonna 1889 matkan tehneen pastori Jauhiaisien mukaan olemaan ”ilman tätä tavaraa ja pysyivät miehet väkisinkin selvinä siivoina

---

¹⁹⁷ Nemirovitš-Dantšenko 1877, 148–149.

¹⁹⁸ Esim. Ostrovski 1889, 5.

¹⁹⁹ Podvysotski 1876, 35–36. Pomorien juomisesta Podvysotski antaa esimerkin erään kauppias Smolinin tilikirjasta, jonka mukaan eräs pomori Stepan Burkov oli ostanut kesäkuun kymmenestä ensimmäisestä päivä kahdeksana päivänä kunakin yhdestä kolmeen pulloa rommia.

²⁰⁰ Podvysotski 1876, 55.

²⁰¹ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 792/1888, Ea:139, Hinkulan kertomus 12.9.1888.

ja rahat säästössä”. Jauhiaisen mukaan silti Norjan puolella kevätkalassa olleista ”joilta-kuilta siirtyä osa saaliista siirtyä norjalaisten viinaporvarien kukkaroihin”. Viranomaisten asettamaa viinakieltoa myös valvottiin. Esimerkiksi Jauhiaisen mukaan eräs kauppias oli yrittänyt kuljettaa 25 ankkuria viinaa Tsipnavolakin kylään, mutta oli jäänyt kiinni asiasta vihiä saaneelle venäläiselle poliisilaivalle. Viinat ja niitä kuljettanut jaala takavarikoitiin ja kauppias tuomittiin ainakin parintuhannen ruplan sakkoihin.²⁰² Kiellosta ja sen valvon- nasta huolimatta laiton viinanmyynti jatkui aina keisariajan loppuun saakka. Kielto ai- heutti jonkin verran myös salakapakointia, joka oli kuitenkin tehostetun poliisivalvonnan seurauksena vähenemään päin 1910-luvulla.²⁰³

3.2. Kylät, kieli ja kulttuuri

Suurin osa Muurmannin rannan suomalaiskolonioista syntyi siirtolaisuuden aktiivisim- man kauden eli 1860–1880-lukujen aikana. Ainoastaan Kuolanvuonon koloniat ja Tuu- loman kylät syntyivät kolonisaation myöhemmässä vaiheessa. Keisariajan loppuun men- nessä kuolansuomalaisia asui kaiken kaikkiaan noin 40 eri kylässä tai asuinpaikassa.²⁰⁴ Pastori Mustakallio kuvaa uusien siirtolaisten saapumista ja kolonioiden syntyä matka- kertomuksessaan seuraavasti melko osuvalla tavalla:

*”[K]un [uusi siirtolainen] rikkaan meren köyhälle rannalle saapuu, katsoo hän ensi työkseen ympärilleen, mistä wakaan jalansian keksisi; hän rakentaa mökin it- selleen, jos ei muusta, niin maan turpeista; – – Sitte on hänelle mieleen yhteis- elämä; yhden mökin wiereen nousee toinen, ja kolmas; ja niin syntyy kylä.”*²⁰⁵

Edellä mainitusta lainauksesta poiketen, kaikki tulijat eivät hankkineet heti tai edes mis- sään vaiheessa omaa asumusta. Heitä pappien matkakertomuksissa kutsutaan yleensä ”hyryläisiksi”, huonemiehiksi tai itsellisiksi. Keisariajan loppupuolella oma asunto puuttui lähes joka kymmenenneltä kolonistiksi kirjautuneelta ja kirjautumattomista vain

---

²⁰² KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890.

²⁰³ KA, STO KD 28/433 1911: Murmanin Evangelis-Lutherilaisen seurakunnan papin virallinen kertomus seurakunnan tilasta ja toiminnasta kalenterivuonna 1910.

²⁰⁴ Vuotila mainitsee suomalaisia asuneen 28 kylässä, mutta Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkon- kirjojen mukaan heitä asui 43 eri nimetyssä paikassa. Vuotilan ilmoittama määrä kertonee hallinnolli- sesti eri kolonioiksi tai kyliksi katsottujen asuinpaikkojen määrän. KA, Kirkollisasiaintoimikunta KD 47/363 1908: Virallinen kertomus Suomen valtiovaroista vuotuista palkkaa nauttivan evankelisluteri- laisen papin toimista suomalaisten keskuudessa Muurmannin rannalla 1905–1907; KA, Petsamon seu- rakunnan kokoelma: Rippikirja 1904–1920, B:1.

²⁰⁵ Mustakallio 1884, 55.

alle puolella oli oma asunto.²⁰⁶ Tämä tarkoittaa sitä, että kuolansuomalaisten keskuudessa kotitalouksien on täytynyt olla monessa tapauksessa omaa perhettä suurempia.

Ervastin ja Mustakallion kuvaukset kesältä 1882 Saanivuonossa asuneen Juhana Petter Lyhytniemin turvekattoisesta hirsitalosta kuvaavat hyvin tyypillistä kuolansuomalaisten asumusta tässä tutkielmassa tarkastellulla ajanjaksolla. Lyhytniemen talossa oli kaksi tupa yhdistettynä porstualla, josta oli portaat ja ovi pihamaalle. Porstuasta katsottuna oikealla kädellä oli tupa, vasemmalla pirtti ja porstuan perällä maitokamari. Tavallisesti suomalaisten melko vaatimattomasti kalustettuja pirttejä lämmitti leivinuuni, kun taas tuvissa ja kamareissa lämpöä tuotti kakluuni tai kamiina. Lämmitykseen käytettiin puuta, mutta rannikon puuttomilla seuduilla ja Kalastajasaarennolla yksinomaan turvetta. Pysyaidalla aidatun Lyhytniemen pihamaan toisella puolella oli puolestaan viidelle-kuudelle lehmälle navetta, kota sekä pieni nurminiitty. Jotkut suomalaiset olivat kattaneet rakennukset turpeen sijasta myös laudoilla, myöhemmin myös asfalttihuovalla, ja kodan sijasta saattoi olla myös jonkinlainen vaja. Useimmilla suomalaisilla lämpeni ulkopihalla myös sauna, joita muita etnisiä ryhmiä edustaneilla kolonisteilla ei juurikaan ollut.²⁰⁷

Kolonioiden sisällä talot sijoittuivat yleensä vuonoihin laskevien jokien suille, jokien var-sille sekä vuonon rannoille ja pohjukkaa. Esimerkiksi Muurmannin rannan merkittävim-mässä Uuran koloniassa oli 1880-luvulla parikymmentä taloa, joista kahta turpeista ra-kennettua lukuun ottamatta muut olivat hirsisiä, ja talot sijaitsivat vuonon suulta katsot-tuna vasemmalla rannalla runsaan kolmen kilometrin matkalla. Oikealla rannalla oli ai-noastaan yksinäinen saamelaisasumus. Lisäksi taloja oli vuonon pohjukassa siihen laske-van joen molemmilla rannoilla sekä hieman ylempänä jokivarressa.²⁰⁸ Mainittakoon, että tuohon aikaan Uuran komeimman talon sanotaan kuuluneen norjalaiselle Ludvig Berg-strömille. Hänen kaksikerroksisessa talossaan oli kolme huonetta molemmissa kerrok-sissa ja ainakin osa kamareista oli oikein ”tapetseerattu”.²⁰⁹

Kuolansuomalaisten talot eivät eronneet juurikaan seudun muiden koloniestien asumuk-sista, lukuun ottamatta puhtaasti norjalaisia kyliä. Tsipnavolakissa, missä asui pääasiassa vain norjalaisia, kaikki talot oli jo varhain poikkeuksetta rakennettu hirsistä, osa oli kak-sikerroksisia ja kaikki punamullalla maalattuja. Talojen ulkoasua paremmin norjalaisten

---

²⁰⁶ Granö et al. 1918, 70.

²⁰⁷ Ervasti 1884, 60; Mustakallio 1884, 46; Granö et al. 1918, 69.

²⁰⁸ Mustakallio 1884, 48; Ervasti 1884, 65.

²⁰⁹ Ervasti 1884, 63.

vauraus näkyi talojen sisällä, sillä ”hywissä varoissa” olevat norjalaiset lämmittivät talonsa ”sirosta koristelluilla” rautakaminoilla, joita esimerkiksi Mustakallion mukaan saattoi koverretuista ovista päätellen erehtyä luulemaan jopa seinustalle asetetuiksi koriste-kaapeiksi.²¹⁰ Norjalaisten varakkuudesta kertoo jotain myös se, että Mustakallion mukaan Vaitolahden suuremman, norjalaisen kaupan pitäjä joi hänen kanssaan ”punaisessa kartanossaan” samppanjaa, mitä pastori ei ollut odottanut tapaavan noilla seuduilla lainkaan.²¹¹

Pappien matkakertomuksissa suomalaisten asumusten – olivatpa ne sitten hirsisiä rakennuksia tai maalattiaisia turvekammeja – korostuu niiden siisteys, puhtaus ja valoisuus. Tähän on kuitenkin suhtauduttava varauksella, sillä tämä vaikuttaa olevan hyvin arvolutunutta. Esimerkiksi pastori Mustakallion mukaan ennen suomalaisten kolonistien asumusten näkemistä Muurmannin rannikolla, hän oli viimeksi Suomessa nähnyt siisteyden näkyvänä merkinä pitämiään pystyaidalla ympäröityjä pihamaita, vaikka oli kulkenut Kantalahden venäläiskylien kautta.²¹² Toisaalta samanlaisia huomioita kuolansuomalaisista ja heidän asumuksistaan tekivät myös Muurmannilla asuneet Kuolassa liikkuneet venäläiset.²¹³

Muurmannin rannikon koloniat voidaan luokitella niiden asukkaiden etnisyyden mukaan suomalaisiksi, norjalaisiksi, karjalaisiksi tai venäläisiksi. Yksinkertaisesti syy tällaisen jaon syntymiseen oli se, että jokaisen uuden tulokkaan tuli saada muilta, kylien vanhemmilta asukkailta suostumus päästäkseen kolonian vakinaiseksi asukkaaksi.²¹⁴ Tämä oli ehkä omiaan tekemään kolonioista yhtenäisiä ja tiiviitä yhteisöjä. Koloniat eivät kuitenkaan noudattaneet tiukasti etnisiä jakolinjoja, vaan useissa niistä asui esimerkiksi suomalaisia, filmaaneja eli luterilaisia saamelaisia ja norjalaisia rinnatusten. Edellä mainittujen ja Venäjältä saapuneiden kolonistien kesken rajat olivat puolestaan tiukempia. Norjalaiset eivät mielellään päästäneet lainkaan venäläisiä ja karjalaisia asumiinsa kolonioihin, mutta suomalaisissa kolonioissa oli useasti muutamia yksittäisiä karjalais- tai venäläistaloja.²¹⁵ Näyttääkin siltä, että etnistä rajalinjaa näkyvämpi erottaja kolonistien kesken oli uskonto.

---

²¹⁰ Mustakallio 1884, 69 & 72.

²¹¹ Mustakallio 1884, 79.

²¹² Mustakallio 1884, 46.

²¹³ Esim. Andrianov 1909, 41 & Kiseljov 1989, 91.

²¹⁴ Engman 2005, 302.

²¹⁵ Esim. Saanivuonossa Lyhytniemen talo oli vuonon länsirannalla ja vuonon itärannalla oli kolmen muun suomalaisperheen talot sekä yksi karjalainen talo. Mustakallio 1884, 48

1900-luvun puolelle tultaessa kuolansuomalaisten sisällä suuria kulttuurieroja ei liene ollut. Todennäköisesti ajan kuluessa kolonistien mahdollisesti kotiseuduiltaan mukanaan tuomat erot käytöksessä ja tavoissa tasoittuivat ja hämärtyivät. Tällaisesta kehityksestä kuvaava pieni esimerkki on Mustakallion kesällä 1882 tekemä huomio siitä, että kuolansuomalaisten keskuudessa syötiin yleisesti – ja he olivat myös saamelaisia opettaneet syömään – Pohjanmaan makeaa leipäjuustoa.²¹⁶ Esimerkki kertoo juuri siitä kehityksestä miten suomalaisista muotoutui lopulta identiteetiltään vahva ja yhtenäinen suomalainen yhteisö, vaikka kuolansuomalaiset eivät olleet taustaltaan yhtenäinen joukko, vaan tulivat toisistaan eroavista paikallisista kulttuuripiireistä.²¹⁷

Vaikka kolonisteille vuonna 1868 myönnetyt privilegit mahdollistivat asioinnin viranomaisten kanssa omalla äidinkielellä, ajan saatossa osalla kolonisteista kielitaito karttui, sekä venäjässä että saamessa. Tulkkeina toimivat yleensä tietyt henkilöt, jotka vaikuttavat olleen lähes aina vanhempaan siirtolaissukupolveen kuuluneita ja kauan kolonisteina olleita mieshenkilöitä. Mustakallion apuna saamelaisten kanssa tulkkina toimi Uurassa Aaprami Arpela, joka osasi ilmeisen hyvin saamea, joskaan kaikki äänteet eivät tulleet Mustakallion mukaan luontevasti.²¹⁸ Norjalaisten kanssa suomalaiset tulivat toimeen ruotsin kielellä, jota norjalaiset esimerkiksi suomalaisten pappien kanssa puhuessa sanoivat ymmärtävänsä hyvin.²¹⁹ Ensimmäisiä venäjätaitoisia suomalaisia tavataan jo vuodelta 1870.

Suurin osa kuolansuomalaisista lienee silti osannut vain suomea. Esimerkiksi norjalaisen Hammerfestin kaupungin venäläinen konsuli Dmitri Ostrovski kuvaa suomalaisia Muurmannin rannan parhaiksi kolonisteiksi, mutta siinä mielessä kummallisiksi, että nämä pitivät itsepintaisesti kiinni kotimaastaan, kielestään ja tavoistaan.²²⁰ Samoin eräs venäläinen alikapteeni Morozov kuvaili vuonna 1901 suomalaisia – erinomaisia esimerkkejä venäläisille kolonisteille – lukutaitoisiksi, mutta ei juurikaan venäjää osaaviksi, sekä eristäytyneiksi, sillä nämä olivat kovin vähän kosketuksissa venäläisten kanssa.²²¹

Konsuli Ostrovskin tekemä huomio kuolansuomalaisten voimakkaasta identifioitumisesta Suomeen ja suomalaisiksi käy ilmi erinomaisella tavalla erään tuntemattomaksi jää-

---

²¹⁶ Mustakallio 1884, 59.

²¹⁷ Mänty 2017, 29.

²¹⁸ Mustakallio 1884, 53.

²¹⁹ Mustakallio 1884, 72.

²²⁰ Ostrovski 1889, 5.

²²¹ Kiseljov 1989, 90–91.

vän Kervannossa asuneen kolonistin vuonna 1904 oululaisessa *Kaiku*-lehdessä julkaisusta kirjeestä. Kirjeen kirjoittaja oli osoittanut Suomessa asuville maanmiehilleen ja kirje alkaa lauseella ”Olen ja tahdon olla Suomalainen”.²²² Hyvin paatoksellisessa ja uskonnollissävyyteisessä kirjeessä kirjoittaja kuvaa suomalaisten oloja ja elämää Jäämeren rannalla. Kirjoittaja pyytää myös Suomessa olevia kansalaisiaan veljellisellä rakkaudella uhraamaan vaivoja heidän hyväkseen, muistamaan heitä ja rientämään heidän avukseen. Tähän tematiikkaan palataan tutkielmassa vielä jäljempänä uudelleen, erityisesti kun käsitellään kuolansuomalaisten hallinnollisia ja hengellisiä oloja Kuolan niemimaalla.

3.3. Henkilösuhteet ja yhteisö

Pastori Thauvón sai ensimmäisellä matkallaan vuonna 1870 kuulla, että Vaitolahdessa eli eräs vaimonsa Suomeen jättänyt haukiputaalainen mies salavuoteudessa erään kuusamolaisen naisen kanssa, joka oli synnyttänyt miehelle ainakin yhden lapsen ja ollut tälle toisenkin kerran raskaana.²²³ Vastaavanlaisen tarinan ”rikoksesta” sai kuulla myös Hinkula, joka kertoo omassa kertomuksessaan Haapajärveltä kotoisin olleesta Adolf Eerikkilästä, joka oli jättänyt vihityn vaimonsa Suomeen ja tästä huolimatta vihityttäneen itsensä syyskuussa 1885 Ruijassa Akkulanniemen (Kirkkonieniemi) kirkossa kuusamolaisen naimattoman naisen Anna Kreeta Karjalaisen kanssa.²²⁴ Hinkulan mukaan Norjan kirkkoissa pääsi vihille ilman papintodistusta, siis ilman avioesteiden tutkimista, kun vain sai hankittua kaksi todistajaa. Eerikkilänkin tapauksessa kaksi pummankilaista miestä oli mennyt todistamaan asiassa ilman parempaa tietoa. Hinkulan mukaan syypää mainittuun rikokseen oli vain Eerikkilä, joka oli sittemmin hylännyt myös Muurmannin vaimonsa ja liitosta syntyneen lapsen köyhyyteen paeten itse Norjan puolelle.

Hinkulan mukaan etenkin nuoria miehiä Suometa ilmaantui Muurmannin rannalle ilman minkäänlaisia todistuksia, ja hän varoitti siirtolaisia eräällä matkallaan siitä, etteivät he ”sallisi tyttäriensä ruveta minkäänlaisiin naimapuuihin sellaisten kuljeksijain kanssa, joilla ei ole seurakuntainsa papintodistusta, joka näyttää millaisia miehiä he ovat.”²²⁵ Hinkulan mukaan Muurmannin ranta ja varsinkin Norjan puoleinen Ruija olivat ”kaikkelaisten rikostentekijäin ja seikkailijan luvattuna maana” ja hän toivoi, että tämä ”passiton

---

²²² Kerwanassa Muurmannin rannalla, *Kaiku* 29.2.1904.

²²³ Thauvón 1870, 300.

²²⁴ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 677/1887, Ea:135: Hinkulan kertomus 28.9.1887.

²²⁵ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 792/1888, Ea:139, Hinkulan kertomus 12.9.1888.

kulkurielämä ainakin muurmannilaisella rannalla loppuisi niin pian kuin mahdollista”. Siinä Hinkula oli oikeassa, että seikkailijoita osa Kuolan niemimaalle päätyneistä suomalaisista varmasti oli, mutta rikoksenteekijöiden kohdalla hän liioittelee. Käytettyjen lähteiden perusteella vain yksi suomalaissiirtolainen oli tuomittu rikoksesta vankeuteen ennen Muurmannin rannalle saapumistaan.²²⁶

Pastori Jauhiainen mainitsee, ettei ennen hänen vuoden 1889 matkaansa yksikään luterilainen pappi ollut vielä käynyt Salmijärvellä eli Paatsjokilaaksossa, minkä johdosta hän katsoi kylän asukkaiden keskuudessa olleen useita epäkohtia. Esimerkkeinä hän mainitsee yhden pariskunnan, jota ei ollut vihitty Norjassa tapahtuneista kuulutuksista huolimatta, luvattomasti yhdessä elävät kolme paria ja yhden nuoren miehen, joka lesken naituaan oli hylännyt tämän ja karannut teille tietymättömille. Jauhiaisen mukaan suurin osa Salmijärven väestä piti mainittuja tapauksia ”ikävinä selkkauksina”, mutta venäläisiä poliisiviranomaisia eivät tapaukset olleet kiinnostaneet, vaikka niistä heille oli kyläläisten toimesta tehty ilmoituksia.²²⁷

Suomalaisten siirtolaisten parissa jatkuvana ongelmana perheiden perustamiselle oli se, että heistä huomattavasti naisia suurempi osa oli miehiä. Vaikka mies olisikin halunnut perheen perustaa, vaimoa oli kolonistien parista vaikea löytää. Tämän lisäksi vaimon ”noutaminen” Suomen puolesta koettiin usein kalliiksi ja vaivalloiseksi tehtäväksi.²²⁸ Vaikka 1900-luvulle tultaessa kuolansuomalaisten miesten ja naisten määrät tasoittuivat, ja lopulta naisia oli jopa miehiä enemmän,²²⁹ puolisoehdokkaita oli silti edelleen harvassa. Näin voi ainakin päätellä eräästä sanomalehti-ilmoituksesta, jossa sukunimensä ilmeisesti nimimerkkien taakse kätkeneet 22-vuotias Jussi Vihuri ja 24-vuotias Viktor Tuulispää Muurmannin rannan Aleksandrovsista ilmoittivat, että kaksi ”Jäämeren poikaa olisi vailla omaa heilaa avioliiton tarkoituksella”. Miehet olivat kaiketi tosissaan, sillä ilmoituksen loppuun he kirjoittivat ”pila kielletty, vaan leikki tunnetaan”.²³⁰ Miesten ja

---

²²⁶ Oulun kirkonkirjojen mukaan Gustaf Adolf Torvinen eli Turunen tuomittiin murtovarkaudesta Vaasan hovioikeudessa ja suoritti vankeustuomion ennen siirtolaiseksi lähtemistään. Ko. tapauksen lisäksi kirkonkirjoissa mainitaan muutamia yksittäisiä sakkotuomioita.

²²⁷ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890.

²²⁸ Mustakallio 1884, 54.

²²⁹ Vuotilan mukaan vuonna 1910 Muurmannin luterilaisessa seurakunnassa oli yhteensä 1 735 jäsentä, joista ”852 miehenpuolta ja 873 vaimonpuolta”. KA, STO KD 28/433 1911: Murmanin Evangelis-Lutherilaisen seurakunnan papin virallinen kertomus seurakunnan tilasta ja toiminnasta kalenterivuonna 1910.

²³⁰ *Työmies* 12.7.1909.

naisten lukumäärien eroista johtuneista seurauksista kirjoitti eräs Kuolan niemimaalla 1910-luvun lopulla oleskellut suomalainen seuraavasti:

”Pohjois-Jäämeren rannalla [ei] ole yhtään ikäneitoa, vanhaapiikaa, sillä viimeistään 16-vuotiaana on jokaisella neidolla niin paljon kosijoita, että varmasti niistä jo joku kelpaa, niin ettei lainkaan tarvitse varata Kyöpin matkalle kahvipannua eikä kisaa. Samoin en nähnyt ainoatakaan leskirouvaa, joka olisi pitänyt tavanomaista pitemmän surukauden.”²³¹

Koko tutkielman tarkasteleman ajanjakson aikana kuolansuomalaiset avioituivat yleensä keskenään, siis suomalaiskolonistien pojat toisten suomalaiskolonistien tyttärien kanssa. Tämän voi helposti havaita jo selaamalla hieman tämän tutkielman liitteenä olevaa matrikkeliä. Varhaisemmassa vaiheessa näyttää olleen hyvin tavallista, että perheelliset ja naimattomat siirtolaismiehet saivat seurakseen lähtiessään ja hieman myöhemmin naimattomia sisariaan, jotka päätyivät naimisiin myöhemmin Kuolassa. Etenkin kuusamolaiset näyttävät hakeneen myös vaimoja kotiseuduiltaan.

Muista kolonistien etnisistä ryhmistä suomalaiset solmivat avioliittoja filmaanien eli luterilaisten saamelaisten ja norjalaisten kanssa. Esimerkiksi Kalastajasaarenon pohjoisrannan Supuskan täysin norjalaisessa kylässä oli 1880-luvun alussa kaksi suomalaista emäntää, joista toinen oli norjalaisen kauppiaan rouva ja hän oli kauppiaan piian, kylän kolmannen suomalaisen naisen, tavoin kotoisin Kuusamosta.²³² Suomalaisen ja Venäjältä tulleiden siirtolaisten väliset avioliitot olivat puolestaan harvinaisia aina keisariajan loppuun saakka. Yksittäisiä liittoja suomalaisten ja karjalaisten välillä tiedetään kuitenkin solmitun. Esimerkiksi Mustakallio mainitsee vihkineensä kesällä 1882 Uurassa parin, jossa oli ”mies evankelis-luterilainen suomalainen ja vaimo Venäjän karjalainen kreikkalais-venäläistä uskoa”.²³³

Avioliittojen lisäksi suomalaiset olivat myös muulla tavoin läheisessä kanssakäymisessä norjalaisten kanssa. Tämän näkyi paikoin myös kuolansuomalaisten puhumassa kielessä. Vuonna 1897 Muurmannin rannalla vieraillut Julius Ailio kirjoitti matkakertomukseensa, että

---

²³¹ Halme 1930, 150.

²³² Mustakallio 1884, 77.

²³³ KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882.

*”koulun ja kirkon sivistävän vaikutuksen puute von tehnyt asukkaiden olon henkisesti kuolleeksi. Kieli on kyllä suomea, mutta sivistyssanat, kaikkein tavallisemmatkin, ovat lainattuja harvalukuisilta [Kalastaja]saare[nno]lla asuvilta norjalaisilta.”*²³⁴

Mainittakoon, että vuonna 1910 kuolansuomalaisten lukutaitoa kuvattiin yleisesti välttäväksi, joskin Salmijärvellä taidon sanotaan olleen heikkoa. Opetuksesta vastasi pientenlastenkoulussa ”sisälukua, uskontoa ja veisuuta” opettanut pappi sekä paikalliset venäläiset koulut, joita sijaitsi Aleksandrovskin kaupungin lisäksi ainakin Uurassa, Pumman-gissa, Salmijärvellä ja Tsipnavolakissa. Ainoa kolonistien oma ”sivistyslaitos” oli heidän yhteinen kirjastonsa, jossa vuonna 1910 oli yhteensä 431 lainattavaa nidettä. Lainoja mainittuna vuonna tehtiin 1 420 kappaletta.²³⁵

Kuolansuomalaisten identiteettiä etnografian alan maisteritutkielmassa käsitelleen Sirpa Männyn mukaan etenkin yhteinen uskonto ja sen harjoittaminen vahvistivat suomalaista identiteettiä ja loivat yhteisön sisälle yhtenäisyyden tunnetta.²³⁶ Samankaltainen sosio-ekonominen tausta sekä yhteinen uskonto ja kieli olivat merkityksellisessä rooleissa kuolansuomalaisten sopeutumisessa, eikä vähemmässä määrin vieraiksi koettujen venäläisten byrokratian ja instituutioiden keskellä. Ehkä juuri kuolansuomalaisten identifioituminen tiiviinä yhteisönä voimakkaasti suomalaisiksi sai heidät ongelmien ja vastoinkäymisten edessä kääntämään katseensa kotimaakseen kokemaansa Suomeen. Yleisesti kolonisaatioon liittyikin siirtolaisten vahvojen yhteyksien säilyminen omaan ja esivanhempien kotimaahan.²³⁷

3.4. Hallinnolliset ja oikeudelliset olot

Ennen vuoden 1868 privilegioasetusta siirtolaiset asuivat Kuolan niemimaalla ilman varsinaisia oikeuksia, mutta heidän oli annettu vapaasti viljellä maata, kaataa halkometsää ja harjoittaa kalastusta merellä. Esimerkiksi Kuolan stanovoi oli avokätisesti antanut velkaa

---

²³⁴ Ailio 1899, 21.

²³⁵ KA, STO KD 28/433 1911: Murmanin Evangelis-Lutherilaisen seurakunnan papin virallinen kertomus seurakunnan tilasta ja toiminnasta kalenterivuonna 1910.

²³⁶ Kuolansuomalaisten identiteetistä ja yhtenäisyydestä Mänty 2017, 30.

²³⁷ Howe 2002, 31.

vastaan jauholainoja kruunun makasiineista.²³⁸ Asetuksessa kolonisteille vahvistettiin oikeudet muun muassa kaikki edellä mainittuihin.

Asutuksessa luvattuja valtion myöntämiä lainoja ei kuitenkaan alkuvaiheessa kukaan kolonisti saanut, jauholainoja lakattiin antamasta ja kolonistien mukaan heidän Arkangelin kuvernöörille lähettämiinsä anomuksiin ja kanteisiin ei vastattu. Suomalaissiirtolaisten mukaan viimeksi mainittuun syynä oli Kuolan postiherranakin toiminut ispravnik, jonka he epäilivät tehneen yhteistyötä Kuolan porvarien kanssa, jotka hyötyivät siirtolaisista enemmän omina kalastajina ja renkeinä kuin itsenäisinä kalastajina. Kuolan kaupungin asukkaat herjasivat kolonisteja virkamiehelle ja haukkuivat näitä ”kelvottomiksi raukoiksi”. Heti asetuksen jälkeen siirtolaiseksi lähteneet luonnollisesti kysyivät luvatuista lainoista, mutta niitä virkamiehet eivät uskaltaneet luvata ainakaan kovin pian. Paikallisviranomaisten peli ulkomaalaisia siirtolaisia vastaan kantautui ylempien viranomaisten tietoon ainakin vuonna 1870 erään virkamiehen vieraillessa Kuolassa. Tuolloin paikallinen ispravnik yritti hiljentää puheet omista toimistaan virkaheitoksi joutumisen pelossa, mutta eräs suomalainen siirtolainen, venäjän kielen taitoinen Tuomas Törmänen puhui suunsa puhtaaksi. Valitettavasti Törmäsen puheiden vaikutusta ei tunneta, mutta ainakin melko pian tapauksen jälkeen Arkangelin kuvernööri teki henkilökohtaisen vierailun Muurmannin rannan kolonioihin.²³⁹

Kuvernöörin vierailulla oli myös konkreettisia vaikutuksia, sillä sen jälkeen heinäkuussa 1872 kerrotaan Arkangelista lähetetyn Muurmannin rannan kolonisteille ilmaiseksi jaettavaksi kalastajalaiva *Suuriruhtinas Alekseilla* yhteensä 23 siitoseläintä, viisi härkää ja 18 lehmää. Eläinten saajien mainitaan olleen pääasiassa suomalaisia kolonisteja, joilla kuvernööri oli tarkastusmatkansa aikana huomannut olleen karjaa, ja joilta katsottiin voivan odottaa parhaita tuloksia.²⁴⁰ Kuvernöörin vierailusta kolonisteille ei kuitenkaan jäänyt kovin mairittelevaa kuvaa. Mustakallion tallentaman kertomuksen mukaan kuvernööri oli saapunut kolmen aluksensa kanssa Kalastajasaarennolle Tsipnavolakin kylään, siirtynyt kylästä maitse kävelymatkan päässä sijainneeseen Supuskaan ja siirtynyt täältä laivallaan edelleen saarennon pohjoisosan Vaitolahteen, missä oli antanut soutaa itseään lahdella.

---

²³⁸ Esim. Thauvón 1870, 261.

²³⁹ Thauvón 1870, 302. Lainojen antaminen väheni entisestään 1890-luvulla Peresadilo 2005, 88.

²⁴⁰ Från Murmanska kusten, *Finlands Allmänna Tidning* 11.9.1872.

Tämän jälkeen kuvernööri oli lähtenyt takaisin Arkangeliin kyselemättä itse kolonisteilta mitään oloista tai heidän kohtaamista ongelmista.²⁴¹

Kuten aiemmin Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessia tarkasteltaessa kävi ilmi, venäläisten viranomaisten kielteinen suhtautuminen ulkomaisiin kolonisteihin alkoi 1880-luvulla ulottua myös suomalaisiin. Suomalaisten käsityksen mukaan syy tähän oli se, että venäläiset alkoivat pitää Jäämeren rannikon maa-alueita yksinomaan venäläisille kuuluvina. Suomalaiset, jotka pitivät itseään yhtä lailla Venäjän keisarin alamaisina, eivät halunneet luopua heille myönnettyistä eduista.²⁴² Venäläisten tavoite koko Kuolan kolonisaatioprosessissa oli alusta alkaen asuttaa Kuolan niemimaa venäläisillä, ja koska venäläisten määrä ei kasvanut toivotulla tavalla ja alueen strateginen merkitys kasvoi edelleen, kääntyivät venäläiset pitämään kaikkia ei-venäläisiä turvallisuusriskeinä.²⁴³ Asennemuutos alkoi pikkuhiljaa näkyä kaikessa, myös pienissä asioissa. Esimerkiksi Hanellin mukaan Tsipnavolakissa oli ortodoksikirkko ja sairashuone, jotka molemmat olivat hänen kylässä vieraillessaan lukitut ja sinetöidyt, sillä papin ja venäläisen lääkärin kerrottiin saapuneen paikalle vain kevään pyyntiaikaan, jolloin kylässä oleskeli venäläisiä kausikalastajia.²⁴⁴

Alusta alkaen Muurmannin rannikolla oli kiistoja ja väärinymmärryksiä vakinaisten kolonistien, lähinnä suomalaisten ja norjalaisten, ja kevät- ja kesäkalaan rannikolle saapuneiden venäläisten kausikalastajien välillä. Vilkkaimpaan kalastusaikaan merellä kävi kova kuhina, eikä yhteentörmäyksiltä ja kahakoilta vesillä voitu välttyä.²⁴⁵ Riidat lukuisien ja usein myös hyvin aggressiivisiksi osoittautuneiden venäläisten kanssa saattoivat muodostua myös vakavaksi ongelmaksi, joka uhkasi kolonistien toimeentuloa. Esimerkiksi kesällä 1870 norjalainen kolonisti Ludvig Fredriksen kirjoitti Arkangelin kuvernöörille rannikolla vallitsevista laittomuuksista. Kirjeessään Fredriksen ei tyytynyt vain valittamaan laeista piittaamattomien venäläisten aiheuttamista ongelmista, vaan tarjosi kuvernöörille myös neuvoja rannikon asukkaiden elämän parantamiseksi.²⁴⁶

---

²⁴¹ Mustakallio 1884, 76.

²⁴² Mustakallio 1884, 56.

²⁴³ Engman 2005, 302.

²⁴⁴ KA, STO KD 8/304 1885: Hanellin kertomus 24.1.1885.

²⁴⁵ Esim. vuonna 1891 mainitaan Vuoreijasta saatuun tietoon nojautuneen norjalaisten ja venäläisten kalastajien välille syntyneen niin hurja tappelu, että sitä jouduttiin selvittämään poliisin voimin. Murmannin rannalta, *Oulun Ilmoituslehti* 31.5.1891.

²⁴⁶ Davydov 2005, 40–41.

Kirjeessään kuvernöörille Fredriksen valitti Viananmereltä tulleista venäläisistä, jotka olivat ilman maksua ottaneet kolonisteilta tarvikkeita, kuten polttopuita. Syyllisiä oli mahdotonta myöskään saada vastaamaan teoista, sillä lähimmät viranomaiset olivat niin kaukana, että syylliset ehtivät kaikota paikalta ennen viranomaisten saapumista. Tämän lisäksi myös kielitaidon puute aiheutti haasteita. Kaikkien rasitteiden ja riitojen ratkaisuksi Fredriksen esitti viranomaisten toimesta paikallista valvontaa kalastajakyltiin Norjan malliin. Mallissa jokaiseen paikkaan, missä harrastettiin kalastusta, oli asetettu kiista- ja riita-asioita varten tuomari ja talonpoikaistuomioistuin. Fredriksenin mukaan Norjan mallin mukaisen järjestelmän perustamisen jälkeen rannikolle asettuisi ainoastaan uutteria ja rehellisiä ihmisiä niiden sijaan, jotka nyt vain tarkoituksenmukaisesti ja yksinomaan hyödynsivät vallitsevaa oikeuden puutetta.

Fredriksen tuskin tiesi, että Arkangelin kuvernööri Sergei Gagarin oli jo vuosien ajan pyrkinyt menestyksettä järjestämään Muurmännin rannikolle parempaa hallintoa ja oikeuslaitosta. Kuvernööri Gagarinin Venäjän sisäasiainministeriöön lähettämät ehdotukset olivat suurimmilta osin palautuneet takaisin varustettuna kommenteilla, jotka koskivat lähinnä ehdotusten tyyliä ja muotoa. Venäläisen historiantutkija Ruslan Davydovin mukaan suurin este paikallisen oikeuden perustamiselle oli Venäjän tuolloinen oikeusjärjestelmä. Muotoseikkoihin liittyen Davydov viittaa tutkimuksessaan Arkangelin kuvernöörin sisäasiainministeriöstä saamaan vastauskirjeeseen vuodelta 1868, jonka mukaan ehdotettu volostin talonpoikaisoikeus ei täyttäisi tehtäväänsä, sillä kalastajakyltien väliaikaiset asukkaat muodostuvat rahvaan lisäksi osittain myös alemmasta keskiluokasta.²⁴⁷

Venäjän valtiovallan kielteinen suhtautuminen suomalaisiin ja norjalaisiin siirtolaisiin näkyy ehkä selviten Arkangelin kuvernöörin vuonna 1886 antamasta määräyksestä, jonka mukaan kaikkien niiden, joilla ei ollut kirjallista kolonistioikeutta, oli lähdettävä asuinpaikoiltaan.²⁴⁸ Määräystä ei kuitenkaan heti laitettu toimeen. Taustalla oli Venäjän sisäasiainministeriössä tehty huomio, että Kuolan niemimaalle oli syntymässä vauras norjalais-suomalainen talousalue, jonka kehitystä eräässä ministeriön salaisessa raportissa kuvattiin ”länsirannikkomme rauhanomaiseksi valloittamiseksi”.²⁴⁹

Hinkulan mukaan oikeudettomat suomalaissiirtolaiset, joista useat olivat ehtineet perustaa jo perheen, rakentaneet asumuksensa ja hankkineet veneitä kalastustarpeineen, eivät

---

²⁴⁷ Davydov 2005, 41.

²⁴⁸ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 677/1887, Ea:135: Hinkulan kertomus 28.9.1887.

²⁴⁹ Kotljarchuk 2014, 57.

olleet saaneet venäläisiltä viranomaisilta kolonistioikeuksia, vaikka he olivat esittäneet Suomesta hankitut todistukset ja passit.²⁵⁰ Varsinaista syytä Hinkula ei osaa venäläisten viranomaisten käytökselle matkakertomuksessaan antaa, eikä hänellä näytä olleen käsitystä Venäjän keskusvallan asenteista. Niinpä hän mainitsee kuulleen viranomaisten panttaavan oikeuksien myöntämistä sen pelossa, että kolonisteille jaettavat niityt pienensivät, mitä hän ei tosin voinut ymmärtää, sillä olihan alueen pääelinkeino kuitenkin niityihin mitenkään liittymätön kalastus. Esimerkiksi kolonistioikeudettomien pummankilaisten mainitaan maksaneen vuosittain kahdeksan ruplaa arentia eli vuokraa Venäjän kruunulle suurista ja heinävistä niityistä, ja arentien maksamisen mainitaan loppuneen sen jälkeen, kun he olivat saaneet itselleen täydet kolonistioikeudet.²⁵¹

Arkangelin kuvernöörin antama määräys, jolla ensinnä uhkailtiin, ja jota lopulta alettiin laittaa myös täytäntöön, hätänsänsäntti suomalaiset, ja suomalaiskolonistien puolesta Herman Takkinen Kervannosta lähetti kirjeen vanhalle tutulleen, Iin kirkkoherraksi nimiteylle Thauvónille. Takkisen mukaan kolonistiksi pääseminen oli tehty vaikeaksi, ja vaikka hänelle itselläkin oli ollut aikaisemmin voimassa ollut passi, ei hänkään ollut saanut kuvernööriltä lopullista päätöstä kolonistiksi ottamisesta, vaikka paikalliset viranomaiset olivat sitä lupailleet. Eräs venäläinen Tsipnavolakin kauppias Smolin oli käyttänyt tilannetta hyväkseen ja huijannut yli 20 suomalaismieheltä raahaa lupaamalla täyttää heille varmat hakemukset, joita ei kuitenkaan hyväksytty edes eteenpäin lähetettäväksi. Edellä mainitut kerrottuaan Takkinen kirjoittaa kirjeeseen seuraavasti kuvaten kuvernöörin antaman määräyksen vaikutuksia:

”Kaikeksi ihmeeksemme käwi Stanovoi ja Ispravnikka lukemassa lain, että joka ei ole kolonista, niin pitää olla werekset Passit, eikä saa olla itsellään huonetta, vaan pitää olla Kolonistoin Huonemiehenä, eikä saa ottaa Puuta eikä Heiniä. Joilla on huoneet ja ei ole Kolonistat niin ne saa ottaa matkaansa, jos ei Kolonistat osta. Näin olemme joutuneet nyt jossakin katsannossa Kolonistain Orjaksi ja joka suunnalta ahtistettu, niin että ei ole soma tällä kannalla olla. Enin osa täällä asuvia on jotka ei ole päässeet Kolonistoiksi, ehkä ovat asuneet täällä jo lopulle parikymmentä vuotta, montakin on jotka on asunu 10 vuotta. — Me olemme ja tulemme aina kurjempaan tilaan, jos ei Suomen hallitus ja Suomen miehet weljellisestä

---

²⁵⁰ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 792/1888, Ea:139, Hinkulan kertomus 12.9.1888.

²⁵¹ Thauvón 1870, 301.

rakaudesta auta meitä tästä sorrosta ja ahdistuksesta. Me tiedämme sen, että ei nämä ole Keisarin ja parempain tarkoitus menetellä tällä tavalla meidän kanssa, vaan me olemme kielettömät ja mielettömät.”²⁵²

Thauvón lähetti kirjeen eteenpäin, ja asia tuli lopulta käsiteltäväksi Suomen kenraalikuvernööri kreivi Fjodor Heidenin työpöydälle. Heiden päätti lähettää kesällä 1888 kenraalikuvernöörinkanslian registraattorin, varatuomari Karl Hjalmar Schreckin tutkimaan Muurmannin rannikon ja siellä asuneiden suomalaisten oloja sekä varustamaan heidät suomalaisilla passeilla. Suoritettuaan tehtävänsä Schreck lähetti asiasta muistion kenraalikuvernöörille.²⁵³ Muurmannin rannalle vallinneita oloja Schreck kuvasi seuraavasti:

”Vaikuttaa nyt nimittäin siltä, ettei missään olosuhteissa haluta antaa suomalaisten asettua Muurmannin rannalle. – – Eräs virkamies täällä – – kertoi minulle: ’Suomalaiset haluavat yhdistää rannan maahansa, mutta jos he eivät onnistu siinä, silloin lähettävät he kolonisteja tekemään sen suomalaiseksi’, ja tämä vaikutti olevan osoitus yleisestä mielipiteestä täällä.”²⁵⁴

Kuolansuomalaiset olivat Schreckin toimittamista uusista passeista ylitsevuotavan kiittolisia sekä kenraalikuvernööri Heidenille että varatuomari Schreckille itselleen. Tämä käy ilmi heidän *Uudessa Suomettaressa* lokakuussa 1888 julkaistusta ”kiittollisuuden lauseestaan”. Tässä julkisessa kiitoskirjeessä ”Muurmannilaisen rannan” suomalaiset kiittivät siunauksin Schreckiä ahkeruudesta, toimeliaisuudesta ja kärsivällisyydestä asiassa, joka oli syntynyt heidän itsensä mukaansa omasta tyhmyydestä ja saamattomuudesta. Kreivi Heiden puolestaan sai kiitokset heille osoitetun ”isällisen huolenpidon ja rakkauden edestä”. Saman kirjeen lopussa kiitettiin vielä Senaattori Yrjö Koskista, joka oli tehnyt jonkin suuressa arvossa pidetyn lahjoituksen kolonistien kirjastolle.²⁵⁵

Ennen Schreckin matkaa ehdittiin julkaista *Suomen Wirallisessa Lehdessä* pieni toimittuksellinen teksti, jossa mainittiin suomalaisten joutuneen Muurmannin rannikolla pahaan pulaan. Syynä tähän kerrotaan olleen se, että suomalaiset eivät olleet ottaneet Venäjän kansalaisuutta, vaan oleskelivat alueella suomalaisilla passeilla. Sitten venäläiset

---

²⁵² KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Herman Takkinen Iin kirkkoherra Thauvónille, Vaitolahti 8.9.1886.

²⁵³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Karl Schreckin muistio kenraalikuvernöörille 11.10.1888.

²⁵⁴ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Karl Schreckin kirje, Arkangeli 28.7.1888. Schreck on osoittanut em. kirjeen johtajalle (direktör) nimeämättä vastaanottajaa tarkemmin.

²⁵⁵ Kiittollisuuden lause, *Uusi Suometar* 30.10.1888.

viranomaiset olivat huomanneet suomalaisten passien vanhentuneen ja vaatineet hankki-
maan uudet passit sillä uhalla, että he muuten saisivat lähteä tiehensä.²⁵⁶ Tämä kiteyttää
hyvin sen, mistä asiassa oli kyse, ja ”tyhmyyden”, jonka suomalaiset itsekkin kiitoskirjees-
sään myönsivät. Suomalaisille myönnetty kenraalikuvernöörin kahden vuoden oleskelu-
passit tekivät väliaikaisesti lopun kaikille karkottamistoimenpiteille, mutta Jauhiaisen
mukaan vuonna 1889 suomalaiset elivät jälleen pelossa ja toivoivat passien uudista-
mista.²⁵⁷ Passien voimassaolon valvominen ja kolonisteiksi aikoneiden hakemusten kä-
sittelyn pitkittäminen olivat näkyvimpiä merkkejä Venäjän hallinnon kielteiseksi muut-
tuneesta suhtautumisesta myös suomalaissiirtolaisia kohtaan.

Mainittakoon, että Herman Takkinen kirjoitti Thauvónille kirjeessään laittaneensa edel-
tävänä vuoden 1885 kesänä itselleen 600 markan arvoisen hirsitalon, jonka lisäksi hänellä
oli kolme lehmää ja kaksi venettä. Takkinenkin lienee passinsa Schreckiltä aikanaan saa-
nut, mutta jostain syystä hän näyttää myöhemmin ajautuneen suureen ahdinkoon ja hänen
mielentilansa järkkäsi niin, että hän yritti kevättalvella 1909 surmata maitoon sekoitetulla
ketunmyrkyllä kolme alaikäistä lastaan. Lapset jättivät kuitenkin oudon hajun vuoksi
maidon juomatta ja pelastivat itsensä näin kuolemalta. Tapauksesta Suomessa kertoneen
lehti uutisen mukaan Takkinen itse joutui teoistaan ”sellaiseen mielentilaan, että meni ait-
taansa ja söi siellä ketunmyrkkyä, josta kuoli”.²⁵⁸

Takkisen kirjeessä mainitsemat *ispravnik* ja *stanovoi* olivat paikallishallinnon virkamie-
hiä. Thauvónin vuoden 1870 matkakertomuksen mukaan Kuolassa oli hyvin vähän vir-
kamiehiä ja koko alueen päämiehenä toimi *ispravnik* (poliisipäällikkö), jota norjalaiset
kutsuivat voudiksi ja suomalaiset myös pormestariksi. Thauvónin mukaan muita virka-
miehiä olivat *stanovoi* (nimismies), *kvartalnoi* (viskaali), *pomošnik* (ispravnikan apu-
mies) ja *sledovatel* (maatuomari), jotka kaikki olivat ispravnikan alaisia niin, että esimer-
kiksi toisinaan Kuolassa asuneen tuomarin päätökset saivat lainvoiman vasta ispravnikan
allekirjoituksella.²⁵⁹ Vuonna 1871 perustettiin Muurmannin kolonistivolosti (ven. Мур-
манско-Колонистская волость, *Murmansko-Kolonistskaja volost*), joka toimi Vaitolah-

---

²⁵⁶ Toimituksen Osasto, *Suomalainen Wirallinen Lehti* 10.7.1888.

²⁵⁷ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890.

²⁵⁸ Kamala rikos Muurmannin rannalla, *Tornion Lehti* 26.5.1909.

²⁵⁹ Thauvón 1870, 142. Kuolansuomalaiset näyttävät käytettyjen lähteiden perusteella käyttäneen annettuja
venäjänkielisiä nimikkeitä paikallisille virkamiehille. Suluissa on esitetty Thauvónin käyttämän suo-
menkieliset vastikkeet venäläisille nimikkeille.

nessa kesäisin ja muina aikoina Petsamonvuonon Parkkinan koloniassa.²⁶⁰ Paikallishallinnon tehtäviä hoitaneen ja Muurmannin rannan kolonioista muodostuneen volostin toimintaan tyytymätön Arkangelin kuvernööri Aleksandr Baranovin ehdotti volostin lakauttamista jo 1880-luvun alussa. Hän perusteli ehdotustaan sillä, ettei hän ollut saanut vähään aikaan ainoatakaan raporttia Muurmannin kolonioista. Todellisuudessa taustalla oli Baranovinkin jakama ajatus siitä, että ulkomaalaisilla kolonisteilla oli liian paljon oikeuksia. Kolonistivolostin tehtävät siirrettiin pian kuvernöörin esityksen jälkeen erityiselle kolonistiasioista vastanneelle virkamiehelle.²⁶¹

Suomalaisten kolonistien mahdollisesti harjoittamasta keskinäisestä paikallis- tai kylähallinnosta ei ole tarkempia tietoja. Thauvón järjesti Uuran, Kervannon ja Pummangin kylissä matkansa aikana vuonna 1870 Suomessa ennen kunnallishallinnon perustamista pidettyjä pitäjän- ja kirkonkokouksia muistuttaneita ”yhteisiä kokouksia”. Näiden kokousten muutamien kyläläisten puumerkeillä vahvistamat pöytäkirjat Thauvón lähetti matkakertomuksensa mukana Kuopion tuomiokapitulille.²⁶² On mahdollista, että siirtolaiset omaksuivat tämän kokouskäytännön ja järjestivät niitä myöhemminkin, joskaan mahdollisista kokouksista ei näytä säilyneen varsinaisia asiakirjalähteitä.

Kyläjärjestys, veronkanto ja hallinto yleensä oli Kuolan niemimaalle järjestetty Venäjällä vallinneen tavan mukaisesti. Jokaiselle kylälle valittiin kolmivuotiseksi kaudeksi *starosta* (isäntämies, kylänvanhin), joka vastasi kyläkohtaisen verosumman keräämisestä ja niiden suorittamisesta viranomaisille.²⁶³ Ainakaan 1880-luvun alkupuolella jokainen kylämaainen asutuskeskittymä ei muodostanut hallinnollisesti omaa kylää, vaan starosta valittiin kolmelle kylälle. Ensimmäisen kylän muodostivat pääasiassa Uura ja Läätsi, toinen kylä kattoi koko Kalastajasaarenon ja sen mantereeseen yhdistävän kannaksen eli koloniat Tsipnavolakista Pummankiin ja kolmannen kylän muodostivat Petsamonvuonon koloniat. Kukin starosta oli Kuolassa asuneiden stanovoin ja ispravnikan alaisia, joiden päätöksistä puolestaan pystyi valittamaan kuvernöörille.²⁶⁴

Kuolansuomalaisten jatkuvan valituksen kohteena oli laillisen järjestyksen ja sen valvonnan puute. Näistä valitettiin kaikille Muurmannin rannikolla vierailleille papeille jokai-

---

²⁶⁰ Kolskogo Severa, *Entsiklopedičeskii slovar* 2013: Murmansko-Kolonistskaja volost.

²⁶¹ Schrader 2005, 67.

²⁶² Uuran pidetyn kokouksen kymmenenkohtainen pöytäkirja on esitetty puhtaaksikirjoitettuna Thauvónin painetussa matkakertomuksessa. Thauvón 1870, 263–264.

²⁶³ Mustakallio 1884, 56–57.

²⁶⁴ Mustakallio 1884, 57.

sessä sen kolonioissa vuosi toisensa perään. Suomalaisten keskinäisille ja muiden ryhmien edustajien kanssa syntyneille riidoille ei tahtonut löytyä ratkaisijaa. Vaikka venäläisiä virkamiehiä Kuolan niemimaalla oli, he olivat rannikon kylistä katsottuna kaukana Kuolassa, ja myöhemmin Aleksandrovskissa, ja pitkien etäisyyksien lisäksi kielimuuri siirtolaisten ja viranomaisten välillä teki kaikenlaisen asioinnin haastavaksi.²⁶⁵ Mustakallion mukaan laillisen järjestyksen puutteen vuoksi

*”Irstaisuus turmelee paljon näillä ilman laitta olevilla syrjä-seuduilla perheelliset olot, mutta suurin ja pahin turmio on koko rannikolla juoppous; kun kesällä ansaitut rahat on pantu rommiin, saa koko perhe talvisajan kitua köyhyydessä.”*²⁶⁶

Jossain tapauksissa kolonioissa laillisen järjestyksen ja oikeudenhoidon puutteista johtuen jaettiin myös omankädenoikeutta, josta päätettiin kyläläisten kesken, ja jota valvottiin kyläläisten toimesta.²⁶⁷ Kalastajasaarennolla sanotaan olleen jopa oma ”Pummangin peruslaki”, jota jaettiin yhteisellä päätöksellä ja kylän starostan johdolla. Käytännössä lain jakaminen tapahtui niin, että starosta nuhteli ensinnä rikoksesta kiinni saatua, mutta jos tämä kielsi ja vaati rikoksen toteen näyttämistä, ”ei auttanut nyt juridiika”, vaan rikoksentekijälle annettiin muutta mutkitta selkäsauna ja hänet karkotettiin tai hän pakeni kylästä, kertomusten mukaan yleensä aina Amerikkaan.²⁶⁸ Ilmeisesti mainittua ”Pummangin peruslakia” sovellettiin vain pienempiin rikoksiin ja keskinäisiin kiistoihin, kuten eräässä esimerkissä kerrottuun rannalla tapahtuneen kalavarkauden kaltaisiin tekoihin. Matkakertomusten ja muiden käytettyjen lähteiden perusteella vakavat rikokset, kuten henkirikokset, näytetään viedyn aina venäläisten viranomaisten ratkaistavaksi.

3.5. Sielunhoito ja hengelliset olot

Kuten aiemmin tutkielmassa on kerrottu, pastori Thauvónin vuoden 1870 matkan jälkeen kuusi suomalaista pappia vieraili kuolansuomalaisten keskuudessa seuraavan parinkymmenen vuoden aikana. Heidän jälkeensä jälkeen inkeriläiset papit ottivat vastuun Kuolan niemimaan luterilaisten sielunhoidosta vuosikymmenen ajaksi. Mainittakoon, että kovin moni suomalainen pappi ei ollut itse asiassa aikanaan halukas lähtemään siirtolaisten

---

²⁶⁵ Esim. Mustakallio 1884, 55.

²⁶⁶ KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882.

²⁶⁷ Mustakallio 1884, 57. Lappalainen on teoksessaan kertonut erään tapauksen omankädenoikeuden jakamisesta varkaustapauksessa ja sen päättämisestä rikoksesta syytetyn tappoon. Lappalainen 2019, 74–76.

²⁶⁸ Mustakallio 1884, 81; Engman 2005, 302.

pariin Jäämeren rannalle. Esimerkiksi Kuopion lääninvankilan ja sairashuoneen saarnaaja Karl Ruben Jauhiainen oli ainoa Kuopion tuomiokapitulin avoimeen sanomalehtikuulutukseen vastannut pappismies ja tuli siten valituksi.²⁶⁹

Pohjois-Norjan kirkonkirjojen perusteella näyttää siltä, että ennen suomalaisten pappien vierailuja, suomalaiset siirtolaiset tukeutuivat hengellisissä asioissa ja papillisissa toimituksissa Etelä-Varangin Kirkkoniemen sekä Vesisaaren ja Vuoreijan kaupunkien pappeihin. Tämän huomasi myös Thauvón pitäessään kesällä 1871 Vuoreijan kaupungin kirkossa norjalaisen pastori Wisløffin luvalla suomenkielisen jumalanpalveluksen, jolloin huomasi läsnä olevan useampia suomalaisia Pummangista ja Kervannosta.²⁷⁰

Norjalaisten kirkonkirjojen perusteella kuolansuomalaisten kannalta tärkein kaupunki Ruijan puolella oli Vuoreija. Tämän voi havaita myös Vuoreijassa toimineen Brodtkorb-kauppahuoneen tilikirjoista, joiden mukaan suomalaiset ostivat kaupungista tarvitsemiin tavaroita, kuten kalastusvälineitä, veneitä ja kahvia.²⁷¹ Vuoreijan kirkonkirjoista löytyy yli 200 merkintää Muurmannin rannalla asuneiden suomalaisten solmimista avioliitoista, ja suomalaisten vihillä Vuoreijassa käynnit näyttävät jatkuneen tasaisina keisariajan loppuun saakka. Vuoreijan lisäksi vihkitietoja löytyy Vesisaaren kirkonkirjoista parisenkymmentä ja Etelä-Varangin kirjoista 70 kappaletta. Viimeksi mainituissa kirjoissa esiintyvistä merkinnöistä suurin osa oli Salmijärvellä asuneiden vihkimisiä rajan toisella puolella suhteellisen lähellä sijainneessa Akkulanniemen eli Kirkkoniemen kirkossa. Viimeksi mainittu on täysin luonnollista, sillä Muurmannin rannalla vierailleet papit tavoittivat Salmijärven suomalaiset vasta 1880-luvun loppupuolella. Syntyneiden lasten kastaminen ei kuolansuomalaisille näytä olleen kovinkaan tärkeää, sillä kastamerkin­töjä löytyy parikymmentä kappaletta Vuoreijan kirkonkirjoista, kaikki ajalta ennen Thauvónin ensimmäistä vierailua. Tämä selittääkin hyvin sen, miksi Thauvónilla ja hänen jälkeensä Muurmannin luterilaisten keskuudessa käyneillä papeilla riitti työsarkaan siirtolaisten lasten kastamisissa. Kuolleita norjalaisten seurakuntien kirkonkirjoihin näyttää päätyneen yleisimmin tapauksissa, joissa kuolansuomalainen menehtyi vierailun aikana

---

²⁶⁹ Kuopion hiippakunnan sanomia, *Oulun Ilmoituslehti* 16.3.1889.

²⁷⁰ KA, STO AD 2309/213 1871: Thauvónin kertomus 24.10.1871.

²⁷¹ VM, Brodtkorp handel, Konto for kvener og nordmenn på Kolahalvøya 1868–1915. Tilikirjat sisältävät tietoja Muurmannin rannan kolonistien ja ko. kauppahuoneen välisistä kauppasuhteista. Tässä tutkielmassa tilikirjoja ei ole laajemmin tutkittu. Aiemmin Vuoreijasta kolonisteille tärkeänä kauppakaupunkina Kotljarchuk 2014, 62.

jossain mainitusta kaupungeista tai hukkui tapaturmaisesti Ruijanrannan puoleisella Jäämerellä.

Suomesta lähetettyjen pappien ensisijainen tehtävä Muurmannin rannikolla oli alueen luterilaisten sielunhoito: lasten kastaminen ja hätäkasteiden vahvistus, kuulutukset, vihkimiset ja hautaamiset, rippikoulun järjestäminen ja konfirmointi, kansan lukutaidon ja kristinopin tutkiminen eli kinkereiden pito, raamatunselitykset sekä tavalliset jumalanpalvelukset rippeineen ja ehtoollisineen, kuten Thauvón tiivistetysti viimeisen Muurmannin sielunhoitomatkinsa matkakertomuksessa kuvaa.²⁷² Papit eivät toimittaneet sielunhoitoa ainoastaan suomalaisille, vaan myös Muurmannin rannan muillekin luterilaisille, norjalaisille ja saamelaisille.²⁷³ Norjalaisille jumalanpalveluksia papit pitivät ruotsiksi, mutta saamelaisten kanssa toimittiin tulkin välityksellä. Esimerkiksi Snellmanin apuna toimi Uurassa hänen mukaansa ”hyvä tulkki, lastenopettaja Aaprami Arpela, joka aivan selvästi osasi lapin kielen niin kuin suomenkin”.²⁷⁴

Koska pappien vierailuja tapahtui harvoin, parhaimmassa tapauksessa yksi henkilö saattoi papin vieraillessa samalla kertaa suorittaa rippikoulun, tulla konfirmoiduksi, kuuluttaa kolme kertaa avioliittoon, osallistua jumalanpalvelukseen miehensä kanssa, käydä esiripillä sekä tulla vihityksi avioliittoon ja kirkotetuksi kahdesta lapsesta, jotka samassa tilaisuudessa vielä kastettiin. Näin kävi eräälle kuusamolaiselle naiselle pastori Mustakallion vieraillessa Kalastajasaarennon pohjoisrannan Supuskassa kesällä 1882.²⁷⁵

Pappien sielunhoitomatkat olivat kuolansuomalaisille suuria kohokohtia. Edellisillä kerroilla käyneiden pappien kuulumisia kyseltiin ja kaikilta vierailijoita tiedusteltiin, josko he sattuisivat tietämään seuravasta papin tulosta.²⁷⁶ Uurassa Bergströmin talon seinällä roikkui jopa kuva siirtolaisten parissa ensimmäisenä käyneestä rovasti Thauvónista, jonka tyttären nimen mukaan myös yksi mainitun kylän läheisyydessä sijainnut korkea tunturi tuli nimetyksi suomeksi Sallinvaaraksi.²⁷⁷ Ilmeisesti myös papeille ja hengen ravinnolle oli tarvetta. Jos seuraavaa pappia ei alkanut kuulua, suomalaiskolonistit lähettivät Suo-

---

²⁷² KA, STO KD 11/121 1874: Thauvónin kertomus 23.9.1874.

²⁷³ Esim. Mustakallio mainitsee kertomuksessaan, että hänen matkinsa aikana ”pidettiin, niin kuin ennenkin on tavallista ollut, ruotsalainen jumalanpalvelus ja muut papilliset toimet norjalaisille, sillä Norjasta ei täällä käy milloinkaan pappia”. KA, STO KD 4/299 1883: Mustakallion kertomus 28.12.1882.

²⁷⁴ KA, STO KD 14/317 1876: Snellmanin kertomus 1.9.1876.

²⁷⁵ Mustakallio 1884, 77.

²⁷⁶ Esim. Mustakallio 1884, 52–53; Ailio 1899, 21.

²⁷⁷ Ervasti 1884, 63, 65.

meen anomuksen sellaisen saamiseksi,²⁷⁸ ja esimerkiksi Hanellin mukaan kesällä 1884 Pummangissa

*”Jumalanpalvelusta varten oli tilattu kylän suurin rakennus. Täpösen täynnä oli se pyhä aamuna, ja jumalanpalveluksen alla täytyi yhden osan seisoskella kartanolla, ’akkunoitten seuduissa’, kuullakseen jotakin saarnasta”.*²⁷⁹

Pappien vierailuiden vähyydellä oli kirkollisten toimitusten kasaantumisten lisäksi myös toisenlaisia seurauksia. Vuoden 1874 matkansa jälkeen Thauvón mainitsee muun muassa suurimman osan Kervannon asukkaista kuuluneen ”uskon-opilliseen lahkokuntaan”, Pajalan kirkkoherra Lars Levi Laestadiuksen mukaan nimettyyn lestadiolaiseen herätysliikkeeseen viitaten. Matkakertomuksessaan Thauvón antaa kervantolaisille tunnustusta, kun nämä kuuluivat talvi-iltaisain kokoontuneen yhteen ”Jumalan sanaa wiljelemään” ja välttivät ”wäkevään juomain ylöllistä nautintoa ja kaikkea muuta riettautta”.²⁸⁰ Kuolan niemimaalla siirtolaisten parissa tiedetään käyneen myös lestadiolaisia saarnamiehiä Suomen puolelta.²⁸¹ Näyttää siltä, että pappien puute loi tilaa herätysliikkeelle ja mahdollisti sen leviämisen Muurmannin rannan asukkaiden keskuudessa.

Lestadiolaisuus näyttää keskittyneen tiettyihin suomalaisten asumiin kolonioihin, erityisesti Pummankiin ja Kervantoon. Lestadiolaisten ja pappien näkemykset tietyissä uskonopillisissa kysymyksissä poikkesivat toisistaan, ja tämä aiheutti konflikteja heidän välilleen. Esimerkiksi Snellman kirjoitti matkakertomukseensa, että Pummangissa

”suurin osa – – siirtolaisista kuului siihen lahkokuntaan, joita ’hihhuleiksi’ kutsutaan; näitten kanssa en saattanut olla yksimielinen kristillisyydestä, koska tulin nyt, niinkuin ennenkin, siihen vakuutukseen, että tämä lahko anastaa itsellensä sen täydellisen [t]uomiovallan sieluin ylitse, joka Jumalalle [ainoastaan] tulee. Ikävää oli minulle olla näitten seurassa.”

---

²⁷⁸ Esim. vuonna 1881 kuusi kuolansuomalaista miestä lähetti Kuopion tuomiokapitulille anomuksen saada pappi jälleen heidän keskuuteensa, kun edellisestä Snellmanin kesän 1876 matkasta oli tullut kuluneeksi jo viisi vuotta. KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 1881, Ea:118: Pummankilaisten päiväämätön ja diaariin merkitsemätön anomus Kuopion tuomiokapitulille. Ko. anomuksen on aiemmin maininnut Onnela 1980a, 16–17.

²⁷⁹ KA, STO KD 8/304 1885: Hanellin kertomus 24.1.1885.

²⁸⁰ Thauvón 1870, 300.

²⁸¹ Esim. Muilu 1966, 13.

Uurassa Snellmanin mukaan ei puolestaan ”ilmaantunut mitään erimielisyyttä Jumalan sanan ymmärryksestä ja käsityksestä niin kuin Pummangissa”, vaan ”Uuralaiset näkyivät kiitollisuudella vastaanottavan sitä sanaa, jota julistin, josta syystä minulla oli oikein hu- paista ja iloista oleskella näitten suomalaisten seurassa”.²⁸²

Thauvónin ensimmäisen vierailun aikana vuonna 1870 laitettiin siirtolaisten yhteisessä kokouksessa alulle rukoushuoneen rakentaminen Uuraan. Puolet rakennuskustannuksista päätettiin kerätä kolonisteilta ja puolet anoa Suomen Senaatilta. Kesään 1873 mennessä varat oli saatu kerättyä: Senaatti oli myöntänyt 1 200 markkaa eli 400 ruplaa, kolonistit olivat saaneet kasaan noin 100 ruplaa ja Venäjän kruunu lupasi rakennustarpeet omasta metsästään. Rakennustyöt annettiin uuralaiselle Mauritz Bergströmille, mutta Thauvónin viidennen ja viimeisen kerran vieraillessa Uurassa kesällä 1874, rakennuksesta seiso i paikallaan vain kivijalka. Epärehelliseksi osoittautunut Bergström oli lähtenyt rahojen kanssa Amerikkaan, eikä Thauvónin myöhemmin starosta Filipoville lähettämä kirje, jossa hän vaati Bergströmin takaajien ”ahdistelemista”, johtanut mihinkään. Kahdeksan vuotta myöhemmin Uurassa vieraillut Mustakallio kirjoitti matkakertomukseensa, että ”Semmoinen on Uuran kirkon historia”, ja että ”Uuraalaiset eivät ole pystyneet väärälle tolalle päästettyä rakennusjuttuansa korjaamaan”.²⁸³

Ilmeisesti Mustakallioon viitaten Lappalainen toteaa teoksessaan, että uuralaiset eivät saaneet kirkkorakennusta valmiiksi ikinä.²⁸⁴ Näin lyhyt ei kuitenkaan rakennuksen historia ollut, vaan rukoushuoneen rakentaminen jatkui 1880-luvun jälkipuolella. Ennen Hinkulan kesän 1887 matkaa Suomen Senaatti oli myöntänyt rakentamiselle uudet 1 000 markkaa, ja matkan aikana uudeksi rakentajaksi valittiin Petter Abraham Peltö. Hinkulan seuraavan vuoden matkaan mennessä Peltö oli ”muutoin valmiiksi saanut ja tehnyt kaikki työt kiitettävällä huolella, vaan huoneen sisämaalausta ei hän vielä ollut toimittanut”.²⁸⁵ Rakennuksen valmistumiselle harmia aiheutti kuitenkin Hinkulan vuonna 1888 toteuttamassa tarkastuksessa vesikatto, joka oli vanha, rakennettu ennen Pellon aloittamia töitä ja laskenut edellisenä keväänä sulaneet lumet välikaton kautta rakennuksen sisälattialle.

---

²⁸² KA, STO KD 14/317 1876: Snellmanin kertomus 1.9.1876. Muurmannin rannan lestadiolaisista, heidän uskonopeistaan sekä heihin suhtautumisesta tarkemmin Ervasti 1884, 116–117.

²⁸³ Mustakallio 1884, 79–80.

²⁸⁴ Lappalainen 2019, 39.

²⁸⁵ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 792/1888, Ea:139, Hinkulan kertomus 12.9.1888.

Vielä kesällä 1889 rukoushuoneen kattoa ei ollut korjattu, joten pastori Jauhiainen ei voinut toimittaa sen vihkimistä,²⁸⁶ mutta tämä ”Uuran kirkko” valmistui aikanaan.²⁸⁷

Mainittakoon, että Mauritz Bergströmin nuorempi veli Ludvig näyttää poteneen huonoa omaatuntoa veljensä epärehellisyydestä ja lahjoitti Jeretikin valaanrasvatehtaan johtajan, entisen merikapteeni P.A. Hornin tavoin ”kauniin pronssilampun Uuran rukoushuoneeseen, jotka molemmat lamput Heinäk[uun] 28 p[äivän]ä [1888] lahjoittajain toimesta ripustettiin rukoushuoneen kattoon”, kuten Hinkula kirjoitti matkakertomukseensa. Hinkulan mukaan lamput koristivat huomattavasti pientä kirkkorakennusta.²⁸⁸

Vaikka rukoushuoneen rakentaminen osoittautui perin monimutkaiseksi hankkeeksi, luterilaisia hautausmaita sen sijaan Muurmannin rannalle perustettiin nopeasti useita. Ainakin kaikilla suurimmilla kolonioilla oli omat hautausmaat. Esimerkiksi Kuolassa perustettiin kalmisto vanhaan ortodoksiseen kirkkosaareen, jonne pääsi laskuveden aikana kahlaamalla.²⁸⁹ Hanell puolestaan kesällä 1884 määräsi Pummangin ja Läätsin hautausmaat aidattaviksi, mihin paikalliset suostuivat, ja Supuskaan Hanell vihki uuden hautausmaan.²⁹⁰

Kuopion tuomiokapitulia kiellettiin pastori Jauhiaisen vuoden 1889 matkan jälkeen lähettämästä enää suomalaisia pappeja Jäämeren rannalla asuneiden luterilaisten keskuuteen, kuten aikaisemmin on jo kerrottu. Taustalla oli Arkangelin kuvernöörin valitus, jonka mukaan suomalaiset papit olivat levittäneet ”oppiansa myöskin kreikkalais-venäläisistä uskoa tunnustaville elinkeinonharjoittajille ja asukkaille, erityisesti lappalaisille ja karjalaisille”. Valituksen seurauksena Venäjän keisarikunnan sisäasiainministeriö päätyi kieltämään sielunhoitomatkat. Suomessa Senaatti halusi kuitenkin ensinnä selvittää, mitä todellisuudessa oli tapahtunut, ennen kuin sisäasiainministeriön esityksestä sielunhoito olisi siirretty Arkangelin ”evangeliselle” papille.²⁹¹ Lopulta Kuolan niemimaan

---

²⁸⁶ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890.

²⁸⁷ Uuran rukoushuoneen valmistuminen mainitaan myöhemmin eräässä Petsamon luterilaista seurakuntaa käsittelevässä opetusministerin kirjelmässä ulkoministeriölle. UMA, Ulkoasiainministeriön antama virka-apu, Petsamon evankelisluterilainen seurakunta: Opetusministeri Mantereen kirjelmä ulkoasiainministeriölle 7.4.1933.

²⁸⁸ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 792/1888, Ea:139, Hinkulan kertomus 12.9.1888.

²⁸⁹ KA, STO KD 29/305 1870: Thauvónin päiväämätön kertomus 1870; AD 1314/214: Thauvónin kertomus 18.9.1873; KD 11/121 1874: Thauvónin kertomus 23.9.1874. Mustakallio 1884, 37.

²⁹⁰ KA, STO KD 8/304 1885: Hanellin kertomus 24.1.1885.

²⁹¹ KA, VSV, Akti 219/1890, Fa:1065: Suomen kenraalikuvernööri Senaatin kirkollisasiantoimikunnalle 16.10.1889; Osmonsalo 1944, 353–354.

luterilaisten sielunhoito päätettiin siirtää Pietarin evankelis-luterilaisen konsistorin vastuulle ja tehtävään lähetettiin Inkerin kirkon suomenkielentaitoisia pappeja vuodesta 1893 alkaen.

Se, tekivätkö suomalaiset papit todellisuudessa käännytystyötä ortodoksien parissa, jää epäselväksi. Tässä tutkielmassa käytetyissä lähteissä ei esiinny yhtään ortodoksin kääntymistä luterilaiseksi, eikä Senaatin esittämän selvityksen kohtaloa tunneta. Sen sijaan muutaman luterilaisen tiedetään Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjojen perusteella vaihtaneen uskontoa. Esimerkiksi karjalaisen kolonistin tyttären kanssa kesällä 1910 avioitunut Juho Henrikinpoika Karjalainen kastettiin ortodoksiksi niemellä *Apoloni Genrihovits* muutamaa kuukautta ennen avioliittoaan, ja Petsamonvuonolla asunut filmiaani Fredrik Aslakinpoika Inger esiintyy 1900-luvun alkupuolella kolttasaamelaisen vaimonsa kanssa Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirjoissa nimellä *Fedor Osipovitš*.²⁹²

Muurmannin luterilaisten ensimmäistä kertaa ilmeisesti 1880-luvulla herännyt ajatus omasta papista alkoi toteutua,²⁹³ kun heidän oman seurakuntansa perustava kokous pidettiin Uurassa kesällä 1902. Tuolloin paikalle oli kokoontunut 28 eri kolonian edustajia, ja sielunhoitomatalla ollut pastori Rokkanen johti kokousta lautakasan päällä seisten. Erään silminnäkijän mukaan tällaista kokousta ei ollut koskaan aikaisemmin koettu, ja kolonistit olivat aiemmin ajatelleet, että ”tuskin luterilainen kirkko heistä huolehtii”.²⁹⁴ Paikalla kokouksessa oli myös tarkastusmatkalla ollut Pietarin evankelis-luterilaisen konsistorin pääsuperintendentti Guido Pingoud, joka vei perustavan kokouksen päätöksen ehdotuksena Suomen kenraalikuvernöörille.²⁹⁵ Kun keisarin siunaus hankkeelle oli saatu ja määrärahat myönnetty, Pietarin konsistori valitsi vuoden 1903 alussa Muurmannin rannalle lähetettävän papin, jonka tehtäväksi asetettiin ”sielunhoito ja papilliset toimituksen Kuolan niemimaalla asuville suomalaisille kolonisteille”.²⁹⁶

---

²⁹² KA, Petsamon ortodoksisen seurakunnan metrikat 1900–1908, I Ca:6.

²⁹³ Jauhiaisen mukaan vuonna 1889 kuolansuomalaiset ”toivoivat ja olivat jo kauan toivoneet saavansa – vakinaisen papin”. Lisäksi Jauhiainen mainitsee, että Ludvig Bergström tarjosi omaa taloaan Uurasta mahdollisen vakinaisen papin ensimmäiseksi asuinpaikaksi sen jälkeen, kun suomalaisten pappien vierailut oli kielletty. KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890.

²⁹⁴ Ahtia 1903, 4.

²⁹⁵ KA, STO AD 450/34 1902: Pietarin evankelis-luterilaisen konsistorialueen pääsuperintendentin alainen anomus Suomen kenraalikuvernöörille, Pietari 24.10.1902.

²⁹⁶ KA, STO KD 56/5 1903.

Muurmannin luterilaisen seurakunnan ainoaksi papiksi mainitaan usein Pietarin konsistorin toukokuussa 1904 kirkkoherraksi nimittämä entinen Inkerin Tuuterin rovastin apulainen Antti Kustaa Vuotila,²⁹⁷ joka toimi virassa aina jo aiemmin mainittuun vuonna 1917 tapahtuneeseen karkotukseensa saakka. Vuotilaa ennen Muurmannin luterilaisen seurakunnan ensimmäisenä pappina ehti kuitenkin toimia lyhyen aikaa Inkerin Kattilan seurakunnan entinen kirkkoherra Frans Simeon Suokas, joka kuoli papin asemapaikaksi määrättyssä Aleksandrovsikin kaupungissa vilustumista seuranneeseen munuaistulehdukseen vain 32-vuotiaana tammikuussa 1904.²⁹⁸

Muurmannin seurakunnan perustamisen taustalla oli se, etteivät kesäisin vierailleet papit viipyneet Kuolassa kuin kolmesta neljään viikkoa, joten kaikkien alueen luterilaisten sielunhoitoa ei ehditty hoitaa tyydyttävällä tavalla. Vuotilan aikana Muurmannin luterilainen seurakunta oli jaettu viiteen piiriin (Aleksandrovsk, Uura, Pummanki, Salmijärvi sekä Tuuloma ja Nuortti) ja Vuotila pyrki vierailemaan kussakin piirissä vuoden aikana yhdestä kolmeen kertaan. Tämän lisäksi hän suoritti papillisia toimia Aleksandrovsista käsin, missä hänellä oli seitsemän huoneen pappila, ja minne vuosina 1906–1907 rakennettiin oma rukoushuone. Vakinaisesta toimestaan huolimatta kaikkia kuolansuomalaisia Vuotilakaan ei pystynyt palvelemaan tasapuolisesti. Esimerkiksi Tuulomajoen ja Nuorttijärven seuduilla Vuotila vieraili vain kerran kesällä 1905, jolloin Nivankylässä mainitaan vanhusten silmien vettyneen heidän nähdessä ensimmäisen luterilaisen papin yli 30 vuoteen ja viettäessään jumalanpalvelusta omalla kielellään, mitä he eivät olleet enää uskoneet koskaan tapahtuvan.²⁹⁹ Muurmannin luterilainen seurakunta toimi kevätkesään 1917 saakka, jolloin oli ”Vuotila pakotettu muuttamaan pois Aleksandrowskista ja jättämään sinne mm. kaikki kirkonkirjat ja kirkollisen arkiston”.³⁰⁰

Koska Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjat ovat tämän tutkielman liitteenä olevan matrikkelin tärkeimmät lähteet, kerrottakoon lyhyesti kirkonkirjojen vaiheet vuoden 1917 jälkeen. Suomessa näiden kirkonkirjojen luultiin pitkään kadonneen ja tuhoutuneen, sillä eräs kuolansuomalainen kalastaja Albert Lakkala, jonka haltuun Vuotila oli

---

²⁹⁷ Till emigrantpräst..., *Finlands Allmänna Tidning* 15.6.1904.

²⁹⁸ Esim. Muistosanoja, *Uusi Suometar* 8.1.1904; myös Osmonsalo 1944, 355.

²⁹⁹ KA, Kirkollisasiuntoimikunta KD 47/363 1908: Virallinen kertomus Suomen valtiovaroista vuotuista palkkaa nauttivan evankelisluterilaisen papin toimista suomalaisten keskuudessa Muurmannin rannalla 1905–1907.

³⁰⁰ UMA, Ulkoasiainministeriön antama virka-apu, Petsamon evankelisluterilainen seurakunta: Opetusministeri Mantereen kirjelmä ulkoasiainministeriölle 7.4.1933.

kirjat ennen karkotustaan luovuttanut, oli kertonut bolsevikkien ottaneen vallankumouksen jälkeen pappilan käyttöönsä sekä takavarikoineen ja myöhemmin polttaneen kirkonarkiston.³⁰¹

Vuonna 1921 perustetun Petsamon luterilaisen seurakunnan aloitteesta kadonneita kirkonkirjoja päätettiin tiedustella Neuvostoliitosta vuonna 1933 ja vaatia Tarton rauhan ehtoihin vedoten mahdollisesti säilyneitä kirjoja luovuttaviksi Suomeen tai vähintään viranomaiskäyttöön jäljenteet kirjoista. Ulkoministeriön toimesta Suomen Moskovan lähetystö antoi asiassa verbaalinootin Neuvostoliiton ulkoasiainkansankomissariaatille toukuussa 1934. Seuraavan vuoden tammikuussa nootti tuli loppuun käsitellyksi, kun Moskovasta ilmoitettiin Suomeen komissariaatin tiedottaneen, ettei kyseisiä kirkonkirjoja ollut löydetty. Vastauksessa mainitaan Venäjän Historiallisen Keskusarkiston Pietarin osaston ja Pohjoisen oblastin arkistoviranomaisten tutkimusten jääneen tuloksettomiksi.³⁰²

Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Sven Lokka ja suomalainen Veikko Erkkilä saivat kuulla eräältä venäläiseltä historiantutkijalta Murmanskissa säilytettävän arkistossa erilaisia suomenkielisiä asiakirjoja. Lokka ja Erkkilä löysivät näiden asiakirjojen joukosta kadonneeksi luullut Muurmannin luterilaisen seurakunnan venäjäksi ja osin suomeksi pidetyt kirkonkirjat. Ainakin osasta kirjonkirjoja saatiin vuonna 1999 luvalla kopiot, jotka sittemmin luovuttiin Oulun maakunta-arkistoon.³⁰³ Tuolloin paljastui, ettei mitään polttamista ollut tapahtunut, vaikka osa säilyneistä kirkonkirjoista osoittautuikin pahoin kärsineiksi ja leikellyiksi. Ilman näiden Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoja säilymistä ja löytymistä tutkielman liitteenä olevan kuolansuomalaisten matrikkelin laatiminen olisi ollut lähes mahdotonta.

---

³⁰¹ Onnela 1980b, 33.

³⁰² UMA, Ulkoasiainministeriön antama virka-apu, Petsamon evankelisluterilainen seurakunta: Ulkoministeriön poliittisten asian päällikkö E. Hj. Palin Moskovan lähetystölle 4.6.1933; Moskovan lähetystö ulkoministeriölle 8.6.1933; Moskovan lähetystön lähetystösihteeri Asko Ivalo ulkoministeriölle 27.9.1933 & 11.1.1934.

³⁰³ Lappalainen 2019, 56.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Historian kuluessa periferiaksi kehittyneen Kuolan niemimaan kolonisaatioprosessi alkoi Venäjän keskusvallan kannustamana ja rohkaisemana, kun ensimmäinen privilegioasetus annettiin vuonna 1860. Mainitun asetuksen taustalla oli paikallisten viranomaisten huoli Pohjois-Norjan talouden nopeasta kehittämisestä sekä muutamien perheiden pyynnot saada asettua pysyvästi Jäämeren Venäjän puoleiselle rannalle. Varsinainen muuttoliike Muurmannin rannalle alkoi kuitenkin jo 1850-luvun loppupuolella epävirallisena siirtolaisuutena. Usein näiden perheiden mainitaan olleen norjalaisia, mutta tutkielma osoittaa ensimmäisten kolonioiden asukkaiden olleen suomalaisia. Tämä venäläisissäkin lähteissä esiintyvä väärinkäsitys lienee saanut alkunsa siitä, että ensimmäiset suomalaissiirtolaiset siirtyivät Venäjän puolelle Norjan puoleisen Jäämeren rannan kautta. Tämä vahvistaa omalta osaltaan sitä käsitystä, että suomalaisten Kuolan niemimaalle suuntautunut siirtolaisuus oli osittain jatkoa suomalaisten Pohjois-Norjan eli Ruijan kaukokalastuksen perinteelle ja siirtolaisuudelle.

Ensimmäinen varsinainen privilegioasetus annettiin vasta vuonna 1868. Asetus vapautti Venäjän keisarikunnan alamaiseksi kirjautuneet sekä oikeuksia hakeneet ja hyväksytyt kolonistit veroista ja sotaväenotoista määrääjoiksi sekä antoi oikeudet tullivapaaseen ulkomaankauppaan ja elinkeinojen vapaaseen harjoittamiseen. Asetuksen myötä suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalle saavutti huippunsa 1860- ja 1870-lukujen kuluessa, joskin vielä seuraavalla vuosikymmenelläkin suomalaistulijoita oli vielä lähes yhtä paljon. Näiden reilun kahden vuosikymmenen aikana syntyi suurin osa suomalaisten perustamista kolonioista Kuolanvuonon länsipuolelle eli läntiselle Muurmannille sekä kaksi uudisasutusta niemimaan sisäosiin. Sisämaan siirtolaiset eivät nauttineet kaikkia samoja oikeuksia kolonistien kanssa ja heidät kirjattiin talonpojiksi. Venäläisten intressi oli kuitenkin asuttaa myös Kuolan niemimaan sisäosia, joten talonpojat nauttivat joitakin oikeuksia.

Suomalaisten siirtolaisuus Kuolan niemimaalle taittui ja alkoi vähentyä 1880-luvun loppupuolella, jolloin kuolansuomalaisten lukumäärä oli noin 800 henkeä. Kaikista tunnetuista suomalaisten muutoista neljä viidesosaa tapahtui ennen 1890-lukua. Kuolansuomalaisten lukumäärä jatkoi kuitenkin kasvuaan muuttomäärien taittumisen jälkeen tasaisesti ja keisariajan loppuun mennessä suomalaisia asui noin 40 eri kylässä tai asuinpaikassa yhteensä noin 1 700 henkeä. Tutkielmassa osoitetaan, että kasvu tapahtui ennen kaikkea syntyvyyden kautta. Suomalaisten asuttamien kylien väkimäärien kasvu loi painetta

uusien asuinpaikkojen etsimiselle. Tämän seurauksena Kuolanvuonon rannan asutettiin suomalaisten toimesta 1890-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella Tuulomajoen seuduille syntyi puolenkymmentä suomalaisten talonpoikien asuttamaa kylää.

Suurin osa Kuolan niemimaalle suunnanneista suomalaissiirtolaisista oli lähtöisin Pohjois-Suomesta, etenkin Kuusamosta, Sotkamosta ja Kittilästä. Lähtijöiden sosioekonominen tausta oli hyvin samankaltainen, ja suurin osa heistä oli maaseudun pieneläjiä. Lähtijöille kohdepaikka oli usein tuttu aiemmin Jäämeren rannalle tehtyjen kausikalastusmatkojen seurauksena ja muutot itsessään olivat usein suoraviivaisia muuttoja pidempiä prosesseja. Osin lähtijöillä Jäämeren ranta oli muuttosuunta ilman tarkempaa päämäärää, ja Muurmannin rannalle päädyttiin usein Norjan puoleisen rannan kautta. Tutkielmassa käytettyjen lähteiden perusteella suurin osa suomalaisista lähti siirtolaisiksi ilman passia ja niitä hankittiin usein vasta jälkeenpäin.

Kuolansuomalaisten tärkein elinkeino oli merikalastus, mutta sen ohessa he harjoittivat myös maanviljelystä ja erityisesti karjankasvatusta. Muita elinkeinoja Kuolan niemimaalla olikin yleisesti vähän. Suomalaisia pidettiin laajalti kaikkein parhaimpina ja esimerkillisimpinä siirtolaisina. Suomalaisen perustamista ja asuttamista kolonioista syntyi tiiviitä yhteisöjä, joissa pidettiin tiukasti kiinni omasta kielestä ja kulttuurista, eikä assimiloitumista tapahtunut kuten ennen varsinaisen siirtolaisuuden alkua Kuolan niemimaalle kulkeutuneille harvoille suomalaisille oli tapahtunut. Koko tutkielman tarkasteleman ajanjakson kuolansuomalaiset identifioituivat voimakkaasti suomalaisiksi ja pitivät kiinni omasta kulttuuristaan ja kotimaastaan Suomesta. Eniten haasteita kuolansuomalaisten elämälle aiheuttivat heikko oikeusturva sekä ongelmat venäläisviranomaisten kanssa. Papillisissa asioissa suomalaissiirtolaiset tukeutuivat ensinnä Pohjois-Norjan seurakuntiin, kunnes heidän keskuuteensa lähetettiin pappeja sielunhoitomatkalle, ja lopulta heille perustettiin oma vakinainen seurakunta vuonna 1903.

Suomesta Kuolan niemimaalle suuntautuneen siirtolaisuuden vanhimpana taustasyynä on yleensä pidetty vuosien 1866–1868 suuria nälkävuosia. Yhden työntävän tekijän korostaminen on näkemyksenä kuitenkin hyvin kapea, sillä se jättää kokonaan huomiotta muuttoliikkeen vetävinä tekijöinä toimineet privilegioasetukset sekä Jäämeren tuottoisan kalastuksen ja kausikalastuksen harjoittamisen pitkän historian. Vaikka nälkävuosilla oli tietysti oma roolinsa ja vaikutuksensa, ne tulee silti nähdä vain yhtenä muuttoliikkeeseen vaikuttaneena tekijänä. Nälkävuosien vaikutus ja lähtijöiden sosioekonominen tausta kertovat siirtolaisten hakeneen Kuolan niemimaalta ennen kaikkea parempaa elintaso.

1880-luvulla tapahtuneen suomalaisten siirtolaisuuden tahtumisen taustalla oli ennen kaikkea Muurmannin rannan taloudellisen tilanteen heikkeneminen kalasaaliiden jäätyä useampana vuonna heikoiksi sekä se, ettei suomalaisilla olleet odotukset vastanneet todellisuutta. Tämä vahvisti jo 1870-luvulla alkanutta Amerikan siirtolaisuutta ja Amerikka muuttosuuntana yleisesti myös käänsi Pohjois-Suomen muuttovirtoja pois Jäämeren rannalta. Muurmannin rannalta tutkielman tarkastelemana ajanjaksona virtasi suomalaisia Amerikkaan muutamia satoja henkiä.

Venäjän keskusvallan tavoitteena oli alusta alkaen kolonisoida Kuolan niemimaata siten, että ulkomaalaiset siirtolaiset, eli lähinnä suomalaiset ja norjalaiset, olisivat toimineet esimerkkeinä venäläisille. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, vaan suurin osa muuttajista oli aluksi vain suomalaisia ja norjalaisia. Vasta toisen privilegioasetuksen jälkeen useampia pomoreja ja karjalaisia asettui Muurmannin rannalle. Toinen idästä suuntautunut muuttoaalto alkoi vasta 1890-luvulla kolonioiden ja Arkangelin kaupungin välisen säännöllisen laivaliikenteen myötä, jolloin tulijoiden joukoissa alkoi olla myös venäläisiä. Venäjän keskusvallan kielteiset asenteet ulkomaalaisia siirtolaisia kohtaan johtuivat ennen kaikkea Kuolan niemimaan strategisen merkityksen kasvaminen, etenkin norjalaisten kauppiaiden kolonisteille myönnetyn tullittoman ulkomaankaupan hyväksikäytöstä sekä etnisesti jakautuneiden kolonioiden syntymisestä.

Mainittu venäläisten kielteinen suhtautuminen johti muun muassa alkoholikaupan kieltämiseen sekä ulkomaalaisten siirtolaisten kolonistioikeuksien panttaamiseen ja tarkempaan valvontaan. Suomalaissiirtolaisten kohdalla viimeksi mainitut tarkoittivat sitä, että passitta tulleita, vanhentuneilla passeilla oleskelleilta ja kolonisteiksi kirjautumattomia uhkasivat karkotukset. Tässäkin asiassa suomalaiset tukeutuivat Suomeen ja asia ratkaistiin väliaikaisesti Suomen kenraalikuvernöörin myöntämällä väliaikaisilla passeilla. Yleisesti ottaen suomalaisten kirjautumiset kolonisteiksi ja siirtymiset Venäjän alamaiksi tapahtuivat verrattain pitkän ajan, usein kymmenienkin vuosien kuluttua. Tämän aiheutti sekä edellä mainitut venäläisten toimet että suomalaisten oma toiminta. Tulevan tutkimuksen selvitettäväksi jää millaisena nämä toimet ja toiminta sekä kuolansuomalaisten olot näyttäytyvät venäläisten lähteiden valossa.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Painamattomat lähteet

KANSALLISARKISTO (KA), HELSINKI

Kenraalikuvernöörinkanslia (KKK)

Yleiset aktiluettelot

Yleiset aktit

Kirkollisasiantoimikunta

Kirjediaari

Saapuneet kirjeasiakirjat

Senaatin talousosasto (STO)

Anomusaktit

Anomusdiaari

Kirjeaktit

Kirjediaari

Yhteisistuntopöytäkirjat

Valtiosihteerinvirasto (VSV)

Aktit

KANSALLISARKISTO, MIKKELI

Petsamon ortodoksisen seurakunnan arkisto

Metrikat

Petsamon seurakunnan arkisto

Rippikirjat

KANSALLISARKISTO, OULU

Kemin rovastikunta

Väkilukataulut

Oulun hiippakunnan tuomikapituli (OTKA)

Saapuneiden kirjeiden diaari

Saapuneet kirjeet

Oulun läänihallituksen lääninkonttori (OLKA)

Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet

Kirjetoisteet

Passiluettelot
Petsamon seurakunnan kokoelma
Historiakirjat
Rippikirja

ULKOMINISTERIÖN ARKISTO, HELSINKI (UMA)

Lainsäädäntö, oikeudenkäyttö ja virka-apu
Ulkoasiainministeriön antama virka-apu
Petsamon kysymys
Muistioita, tilastotietoja ja sekalaisia asiakirjoja 1918–1922

STATSARKIVET I TRONDHEIM, NORJA (SAT)

Trondheim politikammer
Emigrantprotokoller

VARANGER MUSEUM, NORJA (VM)

Brodtkorb handel
Konto for kvener og nordmenn på Kolahalvøya

Painetut lähteet

Andrianov, Aleksandr: Žizi na Murmane. Julkaisussa *Izvestija Arhangelskogo obštšestva izutšeniija Russkogo 11* (1909), 41–46.

Ahtia, Edvard: Silmäys kansallisuusoloihin Aunuksen ja Vienan lääneissä. Julkaisussa *Virittäjä. Kotikielen seuran aikakauslehti 1* (7), 1–11. Helsinki 1903.

Ailio, Julius: *Kesäkausi Jäämeren ja Vienanmeren rannoilla. Matkamuistelmia*. Helsinki: Otava 1899.

Bolšoj vsemirnyj nastolnyj atlas Marksa Pod. Toim. Eduard Petri. Pietari 1905.

Ervasti, August Vilhelm: *Suomalaiset Jäämeren rannalla. Matkamuistelmia*. Oulu 1884.

Fellman, Jacob: *Anteckningar under min vistelse i Lappmarken. Första delen*. Helsingfors: Finska Litteratursällskapet 1906.

Friis, Jens Andreas: *En Sommer i Finmarken, Russisk Lapland og Nordkarelen. Skildringer af Land og Folk*. Kristiania: Alb. Cammermeyer 1871.

Halme, Vilho: *Punaisten siirtola Bujssa ynnä muita kokemuksia ja seikkailuja Venäjällä ja Muurmannissa vv. 1918–1919*. Helsinki: WSOY 1930.

Itkonen, Toivo: Talviretki Kuolanlapissa. Julkaisussa *Pohjalaisten osakuntien toimittama albumi Joukahainen XIV*, 169–192. Helsinki 1913.

Itkonen, Toivo: Muurmannin rannalla. Julkaisussa *Työväen kalenteri XI 1918*, 140–150. Helsinki: Sosialidemokraattinen puoluetöimikunta 1917.

Lampén, Ernst: *Jäämeren hengessä*. Jyväskylä: Gummerus 1921.

Lönnrot, Elias: *Elias Lönnrots svenska skrifter II. Bref, anteckningar och reseskildringar*. Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland XCIX. Toim. Jenny af Forselles. Helsinki 1911.

Mustakallio, Johannes: *Matka Jäämeren rannalle kesällä 1882*. Kuopio: 1884.

Nemirovitš-Dantšenko, Vasili Ivanovitš: *Strana holoda. Vidennoe i clyšannoe*. Sankt-Peterburg 1877.

Olin, Matti: *Petsamon muistoja sekä kuvia niiltä mailta*. Helsinki: Schildt 1921.

Ostrovski, Dmitri Nikolaevitš: Lopari i ih predanija. Tšitano v Otdelenii Etnografii 4 nojabrja 1888 r. Erillispainos julkaisusta *Izvestija russkogo geografitšeskogo obštšestva XXV (1889)*, 316–332.

Paulaharju, Samuli: *Kolttain mailta. Kansatieteellisiä kuvauksia Kuollan-Lapista*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Kirja 1921.

Pervaja Vseobštšaja perepis naselenija Rossijskoi imperii 1897 g. 1: Arhangelskaja gubernija. Toim. Nikolai Aleksandrovitš Trojnitšikij. Pietari: Izdanie Tsentralnogo statistitšeskogo komiteta Ministerstva vnutrennih del 1899.

Podvysotski, Aleksander Iosifovitš: Vospominanija o poezdke na Ledovityi okean. Julkaisussa *Russki vestnik 9 (1876)*, 5–65.

Thauvón, Johan Fredrik: Matka-muistelmia Wenäjän Lapista. Julkaisussa *Kirjallinen Kuukauslehti 9 (5)*, 214–223; *10 (5)*, 240–245; *11 (5)*, 259–265; *12 (5)*, 299–304. Helsinki 1870.

Verkkoaineistot

Kolskogo Severa. Entsiklopedistšeskii slovar. Toim. Aleksandr Sergeievitš Lohanov. Murmansk: Prosvetitskii tsentr Dobrohot 2013. Saatavilla: <<http://lexicon.dobrohot.org/>>, viitattu 1.9.2020.

Saessalo, Lassi: Stalinolorea Muurmannilta. Arvostelu *Agricola – Suomen humanistiverkko* -verkkojulkaisussa 7.11.2019. Saatavilla: <<https://agricolaverkko.fi/review/stalinolorea-muurmannilta/>>, viitattu 1.9.2020.

Dokumenttielokuvat

Finnarna vid Ishavet. Så förintades Ryssänranta. Ohjaus Greger Grönqvist. FST5. Yle samhälle och dokumentärer 2007. (58 min)

Historian unohtamat. Tarina Muurmannin rannan viimeisistä suomalaisista. Ohjaus Esko Ranta. Arctic TR Video & POEM 2006. (59 min)

Tutkimuskirjallisuus

Ahvenainen, Jorma: Petsamon historiallisia vaihteita. Teoksessa *Eilispäivän Petsamo*. Toim. Jorma Pohjanpalo. Porvoo 1970.

Alavuotunki, Jouni: Petsamon historia yhteisalueen jaosta ensimmäiseen maailmansotaan. Teoksessa *Turjanmeren maa. Petsamon historia 1920–1944*. Toim. Jouko Vahtola & Samuli Onnela. Rovaniemi: Petsamo-Seura 1999.

Alenius, Kari: Petsamon luterilainen seurakunta. Teoksessa *Turjanmeren maa. Petsamon historia 1920–1944*. Toim. Jouko Vahtola & Samuli Onnela. Rovaniemi: Petsamo-Seura 1999.

Davydov, Ruslan & Orekhova, Jekaterina: Norske kolonister på Murmankysten 1860–1940. Julkaisussa *Ottar. Tidsskrift fra Norges arktiske universitetsmuseum 1* (63), 16–23. Tromssa: Tromsø Museum 2007.

Davydov, Ruslan: From Correspondence to Settlement. The Colonization of Murman 1860–1876. Teoksessa *In the North My Nest is Made. Studies in the History of the Murman Colonization 1860–1940*. Pietari: European University of St. Petersburg 2005.

Enbuske, Matti: *Vanhan Lapin valtamailla. Asutus ja maankäyttö historiallisen Kemin Lapin ja Enontekiön alueella 1500-luvulta 1900-luvun alkuun*. Bibliotheca Historica 113. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura 2008.

Enbuske, Matti: Pohjois-Suomen siirtolaisuus Ruijaan ja Pohjois-Amerikkaan. Määrä, lähtöalueet, sosiaalinen tausta ja vertautuminen Pohjois-Ruotsiin. Teoksessa Julkaisussa *The Barents and the Baltic Sea Region. Contacts, Influences and Social Change*. Studia Historica Septentrionalia 77. Tom. Kari Alenius & Matti Enbuske. Rovaniemi: Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys 2017.

Engman, Max: Migration from Finland to Russia during the Nineteenth Century. Julkaisussa *Scandinavian Journal of History* 1–4 (3), 155–177. 1978.

Engman, Max: *Suomalaiset Venäjällä. Lähdeopas. Handledning till källor rörande finländare i Ryssland*. Helsinki: Kansallisarkisto 2004.

Engman, Max: *Suureen itään. Suomalaiset Venäjällä ja Aasiassa. Suomalaisen siirtolaisuuden historia* 5. Turku: Siirtolaisinstituutti 2005.

Ervasti, Seppo & Vasara, Yrjö: *Kuusamon historia I*. Kuusamo 1978.

Golubev, Alexey & Takala, Irina: *The Search for a Socialist El Dorado. Finnish Immigration to Soviet Karelia from the United States and Canada in the 1930s*. East Lansing: Michigan State University Press 2014.

Granö Johannes, Gabriel; Ikonen, Toivo, Brenner, Theodor & Brenner, Vidar: Kuollan Lappi. Teoksessa *Itä-Karjala ja Kuollan Lappi suomalaisten luonnon- ja kielentutkijain kuvaamina*. Toim. Theodor Homén. Helsinki: Otava 1918.

Haapala, Pertti: *Sosiaalihistoria. Johdatus tutkimukseen*. Käsikirjoja 12. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1989.

Harjula, Mirko: *Venäjän Karjala ja Muurmanni 1914–1922. Maailmansota, vallankumous, ulkomaiden interventio ja sisällissota*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2007.

Horwáth, Csaba: Ethnogeographic Metamorphosis of East Karelia during the 20th Century. Julkaisussa *Délkelet Európa – South East Europe International Relations Quarterly* 2 (1), 1–22. Budapest: South-East European Foundation 2010.

Howe, Stephen: *Empire. A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press 2002.

Jentofte, Morten: *De som dro østover. Kola-nordmennenes historie*. 3. painos. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag 2009.

Jokipii, Mauno: Ruijan suomalaisasutuksen historian päälinjoja. Teoksessa *Suomalaiset Jäämeren rannoilla. Kveeniseminaari 9–10.6.1980 Rovaniemellä*. Toim. Maija-Liisa Kalhama. Turku: Siirtolaisinstituutti 1981.

Kaarninen, Pekka: Petsamon liittäminen Suomeen. Teoksessa *Turjanmeren maa. Petsamon historia 1920–1944*. Toim. Jouko Vahtola & Samuli Onnela. Rovaniemi: Petsamo-Seura 1999.

Kauppala, Pekka: *Venäjän Pohjola. Valtiollisen asutustoiminnan synty, kukoistus ja nykytila*. Helsinki: Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti 1998.

Kiseljov, Aleksei: Kuolan suomalaiset. Julkaisussa *Punalippu. Karjalan ASNT:n kirjailijaliiton kaunokirjallinen ja yhteiskunnallispoliittinen kuukausijulkaisu 11 (61)*, 90–103. Petroskoi 1989.

Koivukangas, Olavi & Toivonen, Simo: *Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografia*. Turku: Siirtolaisinstituutti 1978.

Kolehmainen, John Ilmari: Finnish Overseas Emigration from Arctic Norway and Russia. Julkaisussa *Agricultural History 4 (19)*, 224–232. Agricultural History Society 1945.

Korkiasaari, Jouni: *Suomalaiset maailmalla. Suomen siirtolaisuus ja ulkosuomalaiset entisajoista tähän päivään*. Turku: Siirtolaisinstituutti 1989.

Kotljarchuk, Andrej: The Nordic Threat. Soviet Ethnic Cleansing on the Kola Peninsula. Teoksessa *The Sea of Identities. A Century of Baltic and East European Experiences with Nationality, Class, and Gender*. Toim. Norbert Götz. Huddinge: Södertörn University 2014.

Koutaniemi, Leo: *Kolmas tie pohjoiseen. Retkiä Oulusta Ryssän rannalle*. Oulu: Pohjoisen 1999.

Lahti-Argutina, Eila: *Olimme joukko vieras vaan. Venäjänsuomalaiset vainonuhrit Neuvostoliitossa 1930-luvun alusta 1950-luvun alkuun*. Turku: Siirtolaisinstituutti 2001.

- Lajus, Julia: Colonization of the Russian North. A Frozen Frontier. Teoksessa *Cultivating the Colony. Colonial States and Their Environmental Legacies*. Toim. Christina Folke Ax et al. Athens, Ohio: Ohio University Center for International Studies 2011.
- Lappalainen, Tarja: Muurmannin suomalaisten nousu ja tuho. Teoksessa *Stalinin tappamat. Muurmannin suomalaisten pitkä ja musta yö*. Helsinki: Docendo 2019.
- Leinonen, Marja: Kuolan niemimaan filman-saamelaiset. Julkaisussa *Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikakauskirja* 92, 103–144. Helsinki 2009.
- Lokka, Sven: *Muurmannin suomalaiset. Kirja ensimmäinen. Finny na Murmane. Kniga pervaja*. Murmansk: Kultuuri Fondi 1993.
- Lokka, Sven: *Missä on muuttolinnun kotimaa*. Muurmannin suomalaisia -trilogia. Kittilä: Veikko Erkkilä 1999.
- Lokka, Sven: *Kun muuttolintu ei palaa*. Rovaniemi: Levin Sanomat 2006.
- Lokka, Sven: *Muistoja Muurmannilta. Vospominanija o Murmane*. Lapin maakuntamuseon julkaisuja 13. Rovaniemi: Lapin maakuntamuseo 2008
- Elina Luukkainen & Ilkka Markkula: *Jäämeren myrskylintu. Elina Luukkaisen elämänvaiheet*. Tohmajärvi: DoSome Oy 2014.
- Luzin, Gennady P.; Pretes, Michael & Vasiliev, Vladimir V.: The Kola Peninsula. Geography, History and Resources. Julkaisussa *Arctic. Journal of The Arctic Institute of North America* 1 (47), 1–15. Tromsø 1994.
- Lähteenmäki, Maria: *Kalotin kansaa. Rajakäynnit ja vuorovaikutus Pohjoiskalotilla 1808–1889*. Historiallisia tutkimuksia 20. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura 2004.
- Muilu, Ville: *Valkoinen täplä. Kertomus Kuolan tutkimusretkestä v. 1887*. Helsinki: Otava 1966.
- Mänty, Sirpa: *Vieraalla maalla. Kuolansuomalaisten elinkaari Päiväjärven-Tuuloman kylän asutuksen kautta tarkasteltuna*. Maisteritutkielma, Jyväskylän yliopisto 2017.
- Nevalainen, Pekka: *Punaisen myrskyn suomalaiset. Suomalaisten paot ja paluumuutto idästä 1917–1939*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2002.

Nielsen, Jens Petter: The Murman Coast and Russian Northern Policies ca. 1855–1917. Teoksessa *In the North My Nest is Made. Studies in the History of the Murman Colonization 1860–1940*. Pietari: European University of St. Petersburg 2005.

Nyyssönen, Jukka: The Finnish Presence on the Murman Coast. The Era of Petsamo 1920–1944. Teoksessa *In the North My Nest is Made. Studies in the History of the Murman Colonization 1860–1940*. Pietari: European University of St. Petersburg 2005.

Onnela, Samuli: Muurmannin rannan luterilaiset v. 1887–1888. Teoksessa *Scripta Historica III. Acta Societatis Historicae Ouluensis*. Oulu: Oulun Historiaseura 1973.

Onnela, Samuli: Muuan petsamolaisten anomus vuosisadan takaa. Julkaisussa *Petsamolaista* 6, 16–17. Tervola: Petsamo-Seura 1980a.

Onnela, Samuli: Petsamon evankelisluterilaisen seurakunnan kirkonkirjojen kohtalo (1904–1917). Julkaisussa *Petsamolaista* 6, 32–33. Tervola: Petsamo-Seura 1980b.

Onnela, Samuli: Petsamon väestöhistoriaa. Teoksessa *Turjanmeren maa. Petsamon historia 1920–1944*. Toim. Jouko Vahtola & Samuli Onnela. Rovaniemi: Petsamo-Seura 1999.

Osmonsalo, Erkki K.: Suomalaiset papit palveluksessa Venäjällä. Julkaisussa *Historiallinen Arkisto* 50. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1944.

Paasilinna, Erno: *Kaukana maailmasta. Historiaa ja muistoja Petsamosta*. Helsinki: Otava 1984.

Peresadilo, Ruslan: The Policy of the Russian Authorities towards the Norwegian Colonization of Murman from the 1880s to the 1910s. Teoksessa *In the North My Nest is Made. Studies in the History of the Murman Colonization 1860–1940*. Pietari: European University of St. Petersburg 2005.

Pingoud, Guido: *Die evangelisch-lutherischen Gemeinden in Rußland. Eine historisch-statistische Darstellung, Zentral-Komitee der Unterstützungskasse für evangelisch-lutherische Gemeinden in Rußland*. Band 1. Pietari: Der St. Petersburgische und der Moskowske Konsistorialbezirk. 1909.

Putevoditel. Gosudarstvennyi arhiv Murmanskoi oblasti. Pod redaktsiei Nadežda Alekseevna Pyhtina i dr. Murmansk: Komitet po razvitiju informatsionnyh tehnologi i svjazi Murmanskoi oblasti 2017.

Rikkinen, Kalevi: *Suuri Kuolan retki 1887*. Helsinki: Otava 1980.

Savolainen, Pekka & Kokkonen, Erkki: Siirtolaisuus Lapin alueelta vv. 1808–1930 seurakuntien kirkonkirjojen mukaan. Julkaisussa *Historiallinen arkisto* 59. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1965.

Schrader, Tatiana: Legislative Aspects of the Norwegian Colonization of Murman (1860–1915). Teoksessa *In the North My Nest is Made. Studies in the History of the Murman Colonization 1860–1940*. Pietari: European University of St. Petersburg 2005.

Turtola, Martti: Arktista sotaa – Kuolan ja lähialueen sotahistoriaa vuosisatojen saatossa. Teoksessa *Stalinin tappamat. Muurmannin suomalaisten pitkä ja musta yö*. Helsinki: Docendo 2019.

SFS 4900. Kyrillisten kirjainten translitterointi. Slaavilaiset kielet. Helsinki: Suomen Standardoimisliitto 1998.

Yurchenko, Alexei: The Colonization of the Russian Barents Sea Coast (mid 19th to early 20th century). Two Approaches to the Economic Development of the Area. Julkaisussa *Acta Borealia. A Nordic Journal of Circumpolar Societies* 1 (19), 5–25. Tromssa 2002.

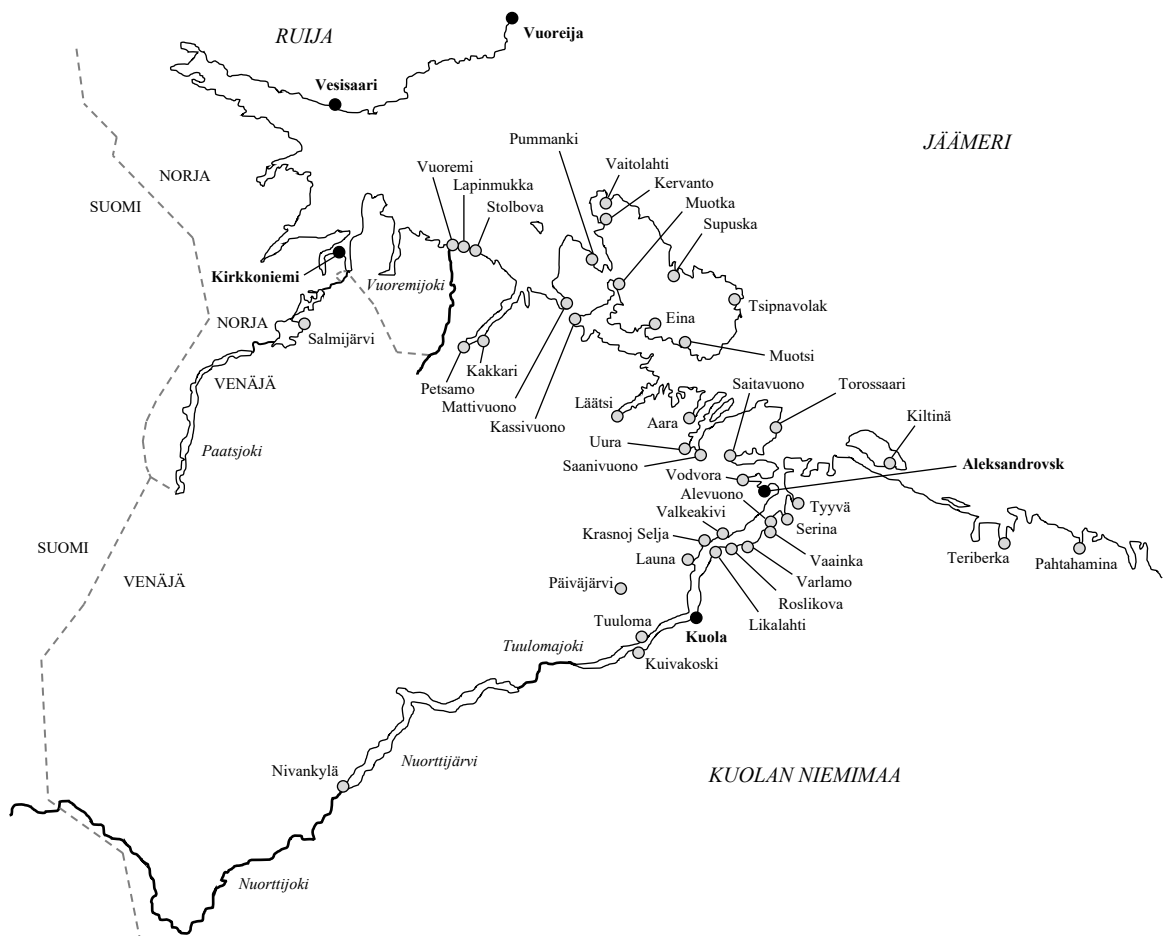
Yurchenko, Alexei: Economic Adaptation by Colonists on the Russian Barents Sea Coast (mid 19th to early 20th century). Teoksessa *In the North My Nest is Made. Studies in the History of the Murman Colonization 1860–1940*. Pietari: European University of St. Petersburg 2005.

LIITTEET

Liite 1: Suomalaisten asumat Kuolan niemimaan koloniat ja kylät

Karttaan on merkitty katkoviivalla Suomen, Norjan ja Venäjän väliset rajat, harmailla pisteillä kuolansuomalaisten vuosina 1858–1917 asumat koloniat ja kylät sekä mustilla pisteillä kaupungit. Karttaan ei ole merkitty asuinpaikkoja ja kolonioita, joissa ei mainituina vuosina asunut kuolansuomalaisia. Kartan jälkeen seuraavilla sivuilla on esitetty kolonioiden historiat lyhyesti perustuen venäläiseen Kuolan ensyklopediaan (Kolskogo Severa, Entsiklopedistšeskii slovar 2013).

Karttapohja on piirretty ja tiedot esitetty venäläisen maantieteilijä Eduard Petrin toimittamassa teoksessa *Bolšoj vsemirnyj nastolnyj atlas Marksa Pod* julkaistun Kuolan niemimaan painetun kartan mukaan (1905). Kolonioiden sijoittamisessa kartalle on käytetty apuna myös Tarja Lappalaisen ja Martti Turtolan teoksen *Stalinin tappamat* (2019) kansilehdillä esitettyä Neuvostoliiton Kansankomissaarineuvoston Kartografisen päähallituksen painettua karttaa vuodelta 1944.

LÄNTINEN MUURMANNI

Aara (ven. Ара-губа, *Ara-guba*). Uurasta muuttaneiden suomalaisten vuonna 1879 perustama kolonia, joka sijaitsi kapean ja jyrkkäkallioisen Aaravuonon pohjukassa. Kylässä sijaitsi Šeremetjev-yhtiön valaanpyyntitehdas vuosina 1884–1889. Kylän alue on nykyisin asumaton.

Eina (ven. Эйна, *Eina*). Norjalaisten vuonna 1865 perustama kolonia, joka sijaitsi Kalastajasaarennon eteläosan Einajoen rannoilla Einavuonon pohjukassa. Kylässä asui useampia saamelaisperheitä. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1905 kylässä oli yhteensä 18 asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita 27 vuonna 1926. Kylä tuli osaksi Oserkon kyläneuvostoa vuonna 1920. Asukkaiden pääelinkeinoina oli kalastus. Toisen maailman sodan aikana kylässä toimi Kalastajasaarennolla toimineiden joukkojen asevarikko ja kylässä oli 27 vainajan sotilashautausmaa. Saksalainen lentokone upotti Perseus-tutkimusaluksen Einavuonon edustalla lokakuussa 1941 ja sen hylky on edelleen näkyvissä (2005). Vuodesta 1958 kylä on hallinnollisesti ollut osa Uuran kylää. Kylän alue on nykyisin asumaton.

Kakkari (ven. Гагарка, *Gagarka*). Vuonna 1890 Kemin ujestista kotoisin olleen karjalaisen Feodor Zaonegin perustama kolonia Petsamonvuonon itärannalla lähellä vuonon pohjukkaa. Suurin osa kylän asukkaista oli karjalaisia ja venäläisiä. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1897 kylässä oli yhteensä 63 asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita 142 vuonna 1905 ja 188 vuonna 1918. Viimeksi mainittuna vuonna kylän asukkaista 87 oli venäläisiä, 55 karjalaisia, 24 syrjääniä, 12 saamelaista ja kymmenen suomalaisia. Asukkaiden pääelinkeinoina olivat kalastus, karjankasvatus ja maanviljely. Tarton rauhan jälkeen kylä oli osa Suomelle kuulunutta Petsamoa vuosina 1920–1944 ja tunnettiin nimellä Kaakkuri. Suomen luovuttua Petsamon alue Moskovan välirauhassa lopullisesti Neuvostoliitolle vuonna 1944 kylä evakuoitiin, eikä sitä asutettu enää uudelleen. Kylän alue on nykyisin asumaton.

Kassivuono (ven. Кутовая, *Kutovaja*). Kalastajasaarennon mantereeseen yhdistävän kannaksen itärannan Kassivuonossa sijainnut kolonia. Venäläisten tietojen mukaan kylä rekisteröitiin osaksi Volozerskajan volostia vuonna 1921 ja vuonna 1926 kylässä oli yhteensä kuusi pysyvää saamelaista asukasta. Kylän asukkaat karkotettiin vuonna 1934 ja kylä lakkautettiin vuonna 1940. Ennen toista maailmansotaa kylän paikalle perustettiin

Puna-armeijan 135. jalkaväkirykmentin konekiväärikomppanioiden tukikohta ja sodan jälkeen tukikohta on ollut Pohjoisen laivaston käytössä.

Kervanto (ven. Червяная, *Tšervjanaja*). Suomalaisten vuonna 1870 perustama kolonia, joka sijaitsi Kalastajasaarennon pohjoisosan Pummanginvuonon pohjoisrannalla, Kiisaa-ria vastapäätä. Asukkaiden pääelinkeinoina oli turskankalastus, haikalastus ja karjankasvatus. Venäläisten tietojen mukaan kylässä oli vuonna 1897 yhteensä 56 asukasta. Tarton rauhan jälkeen kylä oli osa Suomelle kuulunutta Petsamoa vuosina 1920–1944. Kylän alue on nykyisin asumaton.

Lapinmukka (ven. Фильманское, *Filmanskoe*). Lähellä Norjan ja Venäjän välisen raja-joen Vuoremijoen varrella, jokea ylävirtaan sijainnut kolonia, jonka läheisyydessä pohjoispuolella sijaitsi Vuoremin kolonia (ks. **Vuoremi**).

Läätsi eli **Läntinen Läätsi** (ven. Западная Лица, *Zapadaja Litsa*). Suomalaisten vuonna 1877 perustama kolonia, joka sijaitsi Läätsinjoen rannoilla 18 pitkän Läätsinvuonon pohjukassa. Kylään perustettiin Komintern-kalastajakolhoosin vuonna 1930. Motovskoin kirkon saamelaiset siirrettiin kylään vuonna 1933, jolloin kylään tuotiin mukanaan 18 hirsitaloa. Stalinin vainojen aikaan vuonna 1937 suurin osa kylän miehistä vangittiin ja teloitettiin paikalla lähellä Läätsiä. Loput kylän asukkaista karkotettiin Ristikentän kylään Nuorttijärvelle vuonna 1940.

Maattivuono (ven. Волоковая, *Volokovaja*). Kastajasaarennon mantereeseen yhdistävän kannaksen länsirannan Maattivuonon pohjoisrannalla sijainnut kolonia. Kylässä asui kalastajasaamelaisia. Tarton rauhan jälkeen kylä oli osa Suomelle kuulunutta Petsamoa vuosina 1920–1944. Kylän alue on nykyisin asumaton.

Muotka (ven. Мотка, *Motka*). Suomalaisten 1860-luvulla perustama kolonia, joka sijaitsi Kalastajasaarennolla Muotkavuonon pohjukassa. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1895 kylässä oli yhteensä 33 pysyvää asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita 101 vuonna 1897 ja 195 vuonna 1905, lähes kaikki suomalaisia ja saamelaisia. Asukkaiden pääelinkeinoina olivat kalastus, karjanhoito ja poronhoito. Valankumouksen aikaan suomalaisten määrä kylässä kasvoi voimakkaasti. Kylä tuli osaksi Oserkon kyläneuvostoa vuonna 1920. Kylään perustettiin myöhemmin Rajakalastaja-kolhoosi, missä harjoitettiin kalataloutta ja osa asukkaista oli mukana myös paikallisissa kalastusartelleissa. Stalinin vainojen seurauksena kylä lakkasi olemasta. Toisen maailmansodan jälkeen alueella on toiminut sotilasyksiköitä.

Muotsi (ven. Моча-губа, *Motša-guba*). Norjalaisten vuonna 1865 perustama kolonia, joka sijaitsi Kalastajasaarennon etelärannikolla Muotsivuonon pohjukassa. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1905 kylässä oli 16 asukasta.

Petsamo (ven. Печенга, *Petšenga*). Vuonna 1863 perustettu kolonia Petsamonvuonoon laskevan Petsamonjoen suulla. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1895 kylässä oli yhteensä 130 asukasta. 1900-luvun alussa Petsamonjoen varrella ja Petsamonvuonon rannoilla oli viisi karjalaisten perustamaa siirtokuntaa: vuonna 1860 perustettu 20 talon Näsykkä (ven. Княжуха, *Knjažuha*), vuonna 1860 perustettu 13 talon Parkkina (ven. Баркино, *Barkino*), vuonna 1880 perustettu 13 talon Trifona (ven. Трифоново, *Trifonovo*), vuonna 1890 perustettu 24 talon Kakkari (ven. Гагарка, *Gagarka*; ks. **Kakkari**) sekä vuonna 1880 perustettu seitsemän talon Porovaara (ven. Оленья Гора, *Olenja Gora*). Talojen isännistä 34 oli karjalaisia, 26 venäläisiä, kuusi suomalaisia ja yksi saamelainen (filmaani) 1900-luvun alussa.

Pummanki (ven. Земляная, *Zemljanaja*). Suomalaisen Juho Jaakko Hiukan eli Helanderin vuonna 1864 perustama kolonia, joka sijaitsi Pummanginjoen rannoilla Kalastajasaarennon pohjoisosan Pummanginvuonon pohjoisrannalla. Paikallisten asukkaiden mukaan kylän nimi viittasi ensimmäisten asukkaiden asumiin maamajoihin tai -korsuihin. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1897 kylässä oli 173 asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita yhteensä 159 vuonna 1904. Asukkaiden pääelinkeinoina oli kalastus ja maanviljely. Kylään perustettiin oma Petsamon volostiin kuulunut kyläneuvosto vuonna 1920. Tarton rauhan jälkeen kylä oli osa Suomelle kuulunutta Petsamoa vuosina 1920–1944. Toisen maailmansodan aikaan kylässä toimi Puna-armeijan sotilasyksikön komentopaikka.

Räätsi (ven. Рячи, *Rjatši*). Kolonia ei esiinnyt käytetyssä Kuolan ensyklopediassa. Sijaitsi todennäköisesti lähellä Läätsin koloniaa.

Saanivuono (ven. Сани-губа, *Sani-guba*). Kolonia ei esiinnyt käytetyssä Kuolan ensyklopediassa. Kolonia sijaitsi Kuolanvuonon suulta länteen.

Saitavuono (ven. Сайда-губа, *Saida-guba*). Suomalaisien vuonna 1894 perustamana syntynyt kolonia, joka sijaitsi Saitavuonossa, Kuolanvuonon länsirannalla, johon laskee 14 kilometriä pitkä Saitajoki Saitajärvestä. Kylässä oli perustamisvuonna 23 asukasta, kaikki suomalaisia.

Salmijärvi (ven. Чалмозеро, *Salmozero*). Suomalaisten perustama uudisasutus, joka levittäytyi Paatsjoen suvantojärven Salmijärven ja Kuotsjärven välisen salmen rannoille Norjan rajan tuntumassa. Kylä mainitaan venäläisissä asiakirjoissa ensimmäisen kerran vuonna 1876, jolloin kylässä asui 29 suomalaista ja yhdeksän saamelaista perhettä. Venäläisten tietojen mukaan kylässä oli vuonna 1913 yhteensä 288 asukasta, 31 taloa, 240 poroa, 135 lehmää, 75 lammasta sekä 15 hevosta. Vuonna 1918 kylässä mainitaan asuneen noin 160 suomalaista ja 35 saamelaista. Tarton rauhan jälkeen kylä oli osa Suomelle kuulunutta Petsamoa vuosina 1920–1944. Kylä on vielä nykyäänkin asuttu ja Venäjän vuoden 2002 väestönlaskennan mukaan kylässä oli 121 asukasta.

Stolbova (ven. Столбово, *Stolbovo*). Kolonia ei esiinny käytetyssä Kuolan ensyklopediassa. Kolonia sijaitsi Petsamonvuonon suun länsipuolella.

Supuska (ven. Зубовка, *Zubovka*). Norjalaisten 1600-luvulta alkaen tunnetulle vanhalle kalastuspaikalle 1870-luvulla perustama kolonia, joka sijaitsi Kalastajasaarennon pohjoisrannikon Supuskanlahdella. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1877 kylässä asui yhteensä 37 asukasta, kaikki norjalaisia. Kylän asukkaat muuttivat Tsipnavolakiin ja muihin siirtokuntiin vuonna 1888. Kylä asutettiin uudelleen vuonna 1923 ja se tuli osaksi Tsipnavolakin kyläneuvostoa. Kylään perustettiin Kansan työ -kolhoosi vuonna 1930. Kylä lakkasi olemasta 1930-luvun loppuun mennessä ja toisen maailmansodan aikaan alueen läheisyydessä sijaitsi sotilaslentokenttä. Kolmannen kerran kylä asutettiin pysyvästi vuonna 1953.

Torossaari (ven. Топос-остров, *Toros-ostrov*). Vuonna 1888 perustettu kolonia, joka sijaitsi samannimisellä saarella Kuolanvuonon suulla lähellä Muurmannin läntistä rantaa. Ensimmäisen maailmansodan aikana kylässä sijaitsi neljällä 120 millimetrin kanuunalla varustettu rannikkotykistöpatteri, jota hoiti Aleksandrovsikin laivastokomppania vuosina 1916–1918. Kylään perustettiin oma kyläneuvosto vuonna 1920. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 yhteensä 23 asukasta, kaikki suomalaisia. Kylään perustettiin myöhemmin korjauspaja kalastajakolhoosien alusten korjausta varten. Kylän asukkaat siirrettiin laivastotukikohdan tieltä Kuolanvuonon rannalla Murmanskin kaupunkia vastapäätä sijainneeseen kylään vuonna 1937.

Tsipnavolak (ven. Цыпнаволо́к, *Tsyppnavolok*). Norjalaiset 1600-luvulta alkaen tunnetulle vanhalle kalastuspaikalle vuonna 1867 perustama kolonia Kalastajasaarennon pohjoisimmalla rannalla. Kylässä oli sairaala, joka oli toiminnassa vuosina 1881–1882, ja Petsamon luostarin alainen Pyhän Nikolauksen ortodoksikirkko kausikalastajia varten.

Kylään perustettiin majakka vuonna 1896 ja myöhemmin sääasema. Kylä oli Muurmannin rannan kausikalastuksen keskus 1880-luvun alkupuolella, jolloin kylässä oli kalastus-
sesonkien aikaan yli 500 kalastusalusta ja 2000 kalastajaa, mutta kylän asukkaat myö-
hemmin Vaitolahteen ja kylä autioitu. Kylä asutettiin uudelleen vuonna 1888, jolloin ky-
lään muutti asukkaita Supuskasta. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1895 kylässä oli
43 vakinaista asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita yhteensä
57 vuonna 1897 ja 118 vuonna 1926. Suurin osa kylän norjalaisista asukkaista siirtyi
Norjaan vuonna 1919. Kylän asukkaista suurin osa pakkosiirrettiin Kantalahden rannan
Lohilahteen (ven. Лев-губа, *Lev-guba*) vuonna 1937 ja loput karkotettiin vuonna 1940.
Toisen maailmansodan aikana kylässä oli rannikkotyökistön tukikohta ja sodan jälkeen
ilmapuolustusdivisioonan sotilasyksiköjä. Kylä on vielä nykyäänkin asuttu ja Venäjän
vuoden 2002 väestönlaskennan mukaan kylässä oli 43 asukasta.

Uura (ven. Ура-губа, *Ura-guba*). Norjalaisten ja suomalaisten vuonna 1864 perustama
kolonia, joka sijaitsi Uurajoen rannoilla Uuravuonon pohjukassa. Venäläisten tietojen
mukaan vuonna 1866 kylässä oli 87 asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä
oli asukkaita yhteensä 136 vuonna 1876, 230 vuonna 1896, 306 vuonna 1914, 232 vuonna
1920, 259 vuonna 1926 ja 660 vuonna 1939. Aukkaiden pääelinkeinoina 1800-luvulla
oli merikalastus ja karjanhoito. 1900-luvun alusta alkaen kylässä harjoitettiin myös po-
ronhoitoa, lampaiden kasvatus, haikalastusta sekä metsästystä. Venäläisten tietojen mu-
kaan kylä toimi Muurmannin luterilaisen seurakunnan keskuksena vuodesta 1903 ja ky-
lään perustettiin maaseutukoulu vuonna 1905. Kylään perustettiin vuonna 1929 Tarmo-
kolhoosi, missä harjoitettiin kalastustaloutta. Kylässä toimi suomalainen Uuran kyläneu-
vosto vuodesta 1930. Stalinin vainojen aikana lähes kaikki kylän suomalaisista asukkaista
karkotettiin Karjalaan ja muille alueille.

Vaitolahti (ven. Вайда-губа, *Vaida-guba*). Norjalaisten vuonna 1868 perustama kolonia,
joka sijaitsi Kalastajasaarennon luoteisosan Vaitolahden molemmilla rannoilla. Kylän
paikka tunnetaan kauppapaikkana jo 1500-luvulta. Venäläisten tietojen mukaan vuonna
1874 kylässä oli 34 asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita
yhteensä 79 vuonna 1899 ja 150 vuonna 1919. Viimeksi mainittuna vuonna kylän asuk-
kaista 145 oli suomalaisia ja viisi venäläisiä. Kylässä oli vuonna 1893 perustettu lennätin-
ja sääasema, ortodoksikappeli sekä majakka. Kylässä kokoontui kesäisin Muurmannin
kolonistivolostin hallinto. Tarton rauhan jälkeen kylän läpi kulki Suomen ja Neuvostoliit-
ton välinen valtakunnanraja ja kylän läntinen oli osa Suomelle kuulunutta Petsamoa vuo-
sina 1920–1944. Kylän itäiseen Neuvostoliitolle kuuluneeseen osaan perustettiin

Vperjod-kolhoosi. Kylä on vielä nykyäänkin asuttu ja Venäjän vuoden 2002 väestönlaskennan mukaan kylässä oli 165 asukasta.

Vuoremi (ven. Ворьема, *Vorjema*). Venäläisen Andrei Kannujevin 1850-luvulla perustama kolonia, joka sijaitsi lähellä Norjan ja Venäjän välisen rajajoen päässä sijaitsevaa Vuoremivuonon suuta.³⁰⁴ Kylän läheisyydessä, jokea ylävirtaan sijaitsi toinen siirtokunta, Lapinmukka. Kylä perustettiin venäläisten ja norjalaisten yhteiselle vanhalle kalastuspaikalle. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1897 kylässä oli kahdessa talossa kahdeksan asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita viidessä talossa 45 asukasta vuonna 1918 ja seitsemässä talossa 32 asukasta vuonna 1920. Vuoremijoen Norjan puoleisella rannalla sijaitsi 1850-luvun alussa asutettu Grense Jakobselvan eli Jaakonjoen kylä, missä edelleen sijaitsee vuonna 1869 rakennettu Ruotsin kuningas Oskar II:n mukaan nimetty kivikappeli.

KAUPUNGIT

Aleksandrovsk (ven. Александровск, *Aleksandrovsk*). Suojaisen Jekaterinan luonnon-sataman äärelle vuonna 1896 perustettu ja Venäjän keisari Aleksanteri III:n mukaan nimetty kaupunki Kuolanvuonon länsirannalla, lähellä vuonon suuta. Kaupungista tuli perustamisen yhteydessä ujestin pääkaupunki ja entisen Kuolan ujestin nimeksi muutettiin Aleksandrovskin ujesti. 1900-luvun alussa kaupungissa oli 40 puutaloa, joista 25 asuinrakennuksia, hallintorakennus, posti, koulu, kuuden vuodepaikan sairaala, vankila, luterilainen kirkko sekä sääasema. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1903 kaupungissa oli 314 asukasta ja tämän jälkeen kaupunki kasvoi siten, että siellä oli asukkaita 627 vuonna 1914 ja 1025 vuonna 1917. Ensimmäisen maailmansodan aikana kaupungissa oli Jäämeren laivaston aluksia ja kaupunkiin avattiin kansainvälinen lennätinasema. Kaupungin nimi muutettiin muotoon Poljarnyi vuonna 1939. Kaupungissa on sijainnut ydinsukellusveneiden satama ja telakka-alue 1950-luvulta alkaen. Poljarnyi yhdistettiin sen naapureina sijaitsevien kahden muun suljetun kaupungin Gadžijevon ja Snežnogorskin kanssa laajemmaksi Aleksandrovskin kaupunkipiirikunnaksi vuonna 2008 ja nykyisin se kattaa

---

³⁰⁴ Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjoissa mainitaan karjalainen talonpoika Andrei Vasiljevitš Kannujev (s. noin 1817) ensimmäisen kerran poikansa Savvan kasteen yhteydessä vuonna 1856 ja em. kirjojen mukaan Andrei kuoli Vuoremijoen koloniassa syyskuussa 1857. Kannujevin leski Haritika Jakovlevnan (s. noin 1819) mainitaan puolestaan kuolleen joulukuussa 1878.

suljettuna kaupunkina koko Kuolanvuonon länsirannan. Venäjän väestönlaskennan mukaan kaupungissa oli vuonna 2010 yhteensä 17 300 asukasta.

Kuola (ven. Кола, *Kola*). Kuolan niemimaan vanhin kaupunki, joka sijaitsee 75-kilometrin päässä Jäämeren rannasta Kuolan vuonon pohjukassa, mihin Tuulomajoki laskee. Mainitaan ensimmäisen kerran Kuolan linnoituksena lähteissä 1500-luvun alkupuolella. Krimin sodan aikana Britannian laivasto tulitti kaupunkia 1854, minkä seurauksena suuri osa kaupungin rakennuskannasta tuhoutui. Tämän seurauksena Kuolan ujesti lakkautettiin ja liitettiin Kemin ujestiin vuonna 1859. Kuolan ujesti perustettiin uudelleen keisarillisella ukaasilla vuonna 1883 ja Kuolan kaupunki toimi sen hallinnollisena keskuksena aina Aleksandrovsikin kaupungin perustamiseen vuonna 1896. Kaupunkiin perustettiin sairaala vuonna 1823, koulu 1839 ja myöhemmin sekä julkinen että yksityinen kirjasto. Venäläisten lähteiden mukaan kaupungissa oli vuonna 1901 yhteensä 503 asukasta 684 vuonna 1914. Venäjän väestönlaskennan mukaan kaupungissa oli vuonna 2010 yhteensä 10 437 asukasta

KUOLANVUONO

Alevuono (ven. Алаш-Камень, *Alaš-Kamen*). Suomalaisten perustama kolonia, joka sijaitsi Kuolanvuonon itärannan Vaainganlahden suulla. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 kylässä oli neljä asukasta, kaikki suomalaisia. Kylä tuli Likalahden kyläneuvostoa vuonna 1920. Kylän asukkaat pakkosiirrettiin vuonna 1936.

Krasnoj Selja (ven. Красная Щель, *Krasnaja Štšel*). Kolonia ei esiinny käytetyssä Kuolan ensyklopediassa. Kolonia sijaitsi Kuolanvuonon länsirannalla.

Launa (ven. Лавна, *Lavna*). Suomalaisten vuonna 1880 perustama kolonia, joka sijaitsi Kuolanvuonon länsirannikolle laskevan Launanjoen suulla joen rannalla. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 kylässä oli 27 asukasta ja tämän jälkeen kylä kehittyi siten, että vuoteen 1938 mennessä siellä oli yhteensä 182 asukasta, kaikki suomalaisia. Kylään perustettiin myöhemmin Poljarnajan tähti -kolhoosi, missä harjoitettiin poro- ja karjataloutta.

Likalahti (ven. Грязная губа, *Grjaznaja guba*). Suomalaisten vuonna 1893 perustama kolonia, joka sijaitsi Kuolavuonon rannalla. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 kylässä oli 72 asukasta, kaikki suomalaisia. Ensimmäisen maailmansodan aikana kylässä toimi 2. Kaartin ilmailurykmentti sekä liittoutuneiden saattueita suojannut Ison-Britannian kuninkaallisten ilmavoimien 210. lentolaivue. Kylään perustettiin oma kyläneuvos-

ton vuonna 1920. Kylä nimettiin uudelleen Neuvostoliiton sankarin, lentäjä Boris Safonovin mukaan (ven. Сафонов, *Safonovo*). Kylä nykyään kaupunkimainen taajama Murmanskin alueen Severomorskin kaupunkipiirikunnassa ja Venäjän vuoden 2010 väestölaskennan mukaan kylässä oli 5255 asukasta.

Roslikova (ven. Росляково, *Rosljakovo*). Vuonna 1896 perustettu kolonia, joka sijaitsi Kuolanvuonon eteläosassa 25 kilometriä Kuolan kaupungista pohjoiseen. Kylä on saanut nimensä todennäköisesti samannimisen venäläisen kauppiaan mukaan. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 kylässä oli 27 asukasta ja tämän jälkeen kylä kehittyi siten, että siellä oli asukkaita 21 vuonna 1938. Kylä tuli Likalahden kyläneuvostoa vuonna 1920. Kylä nykyään kaupunkimainen taajama Murmanskin alueen Severomorskin kaupunkipiirikunnassa ja Venäjän vuoden 2010 väestölaskennan mukaan kylässä oli 8 696 asukasta.

Serena (ven. Средняя губа, *Srednjaja guba*). Vuonna 1893 perustettu kolonia, joka sijaitsi Kuolanvuonon itärannalla Tyyvän kolonian eteläpuolella. Venäläisten tietojen mukaan mainittu perustaminen oli uudelleen asuttaminen ja kylän paikalla olisi ollut asutusta jo vuosina 1853–1854. Mainittu varhaisempi asutus oli kuitenkin autioitunut. Asukkaiden pääelinkeino oli kalastus. Kylä tuli Tyyvän kyläneuvostoa vuonna 1920. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 kylässä oli 35 asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita 82 vuonna 1938. Kylä liitettiin osaksi Tyyvää vuonna 1957

Tyyvä (ven. Тюва-губа, *Tjuva-guba*). Suomalaisten vuonna 1893 perustama kolonia, joka sijaitsi Tyyvänvuonon itärannalla. Venäläisten tietojen mukaan kaksi vuotta perustamisen jälkeen kylässä oli kolme asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita yhteensä 17 vuonna 1901, 44 vuonna 1913 ja 63 vuonna 1920.

Vaainka (ven. Ваенга, *Vaenga*). Suomalaisten vuonna 1896 perustama kolonia, joka sijaitsi Kuolanvuonon itärannan Vaainganlahdella. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1905 kylässä oli yhteensä 11 asukasta, jotka asuivat kahdessa talossa ja yhdessä korsussa. Kylässä toimi sotilastukikohta vuodesta 1934 alkaen ja myöhemmin kylän paikalle perustettiin Severomorskin kaupunki vuonna 1955.

Valkeakivi eli Pieloi (ven. Белокаменка, *Belokamenka*). Kuolanvuonon pohjoisrannalla noin 30 kilometriä Kuolan kaupungista pohjoiseen sijainnut kolonia. Venäläisissä asiakirjoissa kylä mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1895 suomalaisena siirtokuntana. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1904 kylässä oli 13 talossa 66 asukasta, kaikki suomalaisia, ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että siellä oli asukkaita yhteensä 133 vuonna

1926. Kylään perustettiin Pohjantähti-kolhoosin vuonna 1930. Kylä on vielä nykyäänkin asuttu ja Venäjän vuoden 2002 väestönlaskennan mukaan kylässä oli 117 asukasta.

Varlamo (ven. Варламово, *Varlamovo*). Kuolanvuonon itärannan Varlamonlahdella sijainnut kolonia. Venäläisten tietojen mukaan olisi perustettu vasta vuonna 1920, mikä viitannee kyläneuvoston perustamiseen tai sellaisen osaksi tulemiseen. Kylä liitettiin Severomorskin kaupunkiin vuonna 1959.

Vodvora (ven. Водвора, *Vodvora*). Kolonia ei esiinny käytetyssä Kuolan ensyklopediassa. Kolonia sijaitsi Kuolanvuonon länsirannalla lähellä vuonon suuta.

ITÄINEN MUURMANNI

Kiltinä (ven. Кильдин, *Kildin*). Saari Kuolanvuonon itäpuolella, minkä pysyvä siirtolaisasutus perustettiin 1600-luvulta alkaen tunnetulle vanhalle kalastuspaikalle norjalaisen Johan Eriksenin toimesta vuonna 1870. Saarella vierailut venäläinen kirjailija Mihail Prišvin kuvasi matkakertomuksessaan erityisesti pomorien ahkerana arvostamaa ja saaren maamerkkinä toimineen kartanon omistajaa Erikseniä Kiltinän kuninkaaksi vuonna 1907. Saaren alkuperäisiä asukkaita olivat kiltinänsaamelaiset, jotka asuivat ja laidunsivat porojaan saarella aina vuontee 1919 saakka. Venäjän hallitus suunnitteli kauppasataman perustamista saarelle 1870-luvulla, mutta hanke jäi toteutumatta. Saarelle perustettiin myöhemmin Smytška-kolhoosi. Saaren norjalaiset asukkaat karkotettiin 1930-luvulla ja saarelle keskitettiin ilmatorjuntatykistöä, joiden patterit eivät kuitenkaan ampuneet laukaustakaan toisen maailmansodan aikana.

Pahtahamina (ven. Подпахта, *Podpahta*). Voronjajoen suulla Pahtahaminanvuonon etelärannalla sijainnut kolonia. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 kylässä oli 18 asukasta ja tämän jälkeen kylä kehittyi siten, että siellä oli vain kahdeksan asukasta vuonna 1938, kaikki venäläisiä. Asukkaiden pääelinkeino oli kalastus. Kylä tuli osaksi viiden kilometrin päässä sijainnutta Gavrilovon kyläneuvostoa vuonna 1920. Kylä lakkautettiin virallisesti vuonna 1956.

KUOLAN NIEMIMAAAN SISÄOSA

Kuivakoski (ven. Сухой порог, *Suhoi porog*). Suomalaisten 1900-luvun alussa perustama uudisasutus Tuulomajoen vasemmalla rannalla 18 kilometrin päässä Kuolan kaupungista. Venäläisten tietojen mukaan kylässä oli vuonna 1938 oli kaksi asukasta. Kylä tuli osaksi Päivjärvän ja Jyrkkinnän kyläneuvostoa vuonna 1920. Stalinin vainojen

seurauksena kylä lakkasi olemasta ja lakkautettiin virallisesti 1940-luvulla. Kylän alue jäi vuosina 1964–1965 rakennetun Ylä-Tuuloman tekojärven alle.

Lutto (ven. Лотта, *Lotta*). Uudisasutus ei esiinnyt käytetyssä Kuolan ensyklopediassa. Kylä sijaitsi Nuorttijärven laskeneen Luttojoen varrella. Kylän alue on nykyisin asumaton ja nykyisin Luttojoki laskee Ylä-Tuuloman tekojärveen.

Nivankylä (ven. Ниванкюль, *Nivankjul*). Suomalaisten perustama uudisasutus Nuorttijärven ja Nuorttijoan yhtymäkohdassa joen länsirannalla. Ristiriitaisen venäläisen tiedon mukaan kylä olisi perustettu suomalaisten toimesta vuonna 1868 tai 1879. Venäläisten tietojen mukaan vuonna 1926 kylässä oli 47 asukasta ja tämän jälkeen kylä kasvoi siten, että vuoteen 1938 mennessä siellä oli yhteensä 66 asukasta. Kylä tuli osaksi Nuorttijärven kyläneuvostoa vuonna 1920 ja kylään perustettiin Nivankylän karja- ja kalastuskolhoosi vuonna 1931. Stalinin vainojen aikaan kylä koki sortotoimia erityisesti vuosina 1936–1938. Kylän alue jäi vuosina 1964–1965 rakennetun Ylä-Tuuloman tekojärven alle, kun Tuulomajoen patoaminen nosti Nuorttijärven pintaa 32 metriä. Myöhemmin Nivankylä siirrettiin joen vastarannalle vuonna 1963 ja lakkautettiin autioituneena virallisesti vuonna 2008.

Päiväjärvi eli **Päiväjoki** (ven. Пейвеярв, Пейвейок; *Peivejavr, Peivejok*). Suomalaisten perustama uudisasutus sisämaassa Päiväjärven ja Tuulomajokeen laskevan Päiväjoen yhtymäkohdassa, 41 kilometrin päässä Kuolan kaupungista. Kylä on vielä nykyäänkin asuttu ja Venäjän vuoden 2010 väestönlaskennan mukaan kylässä oli 54 asukasta.

Tuuloma (ven. Тулома, *Tuloma*). Kylä ei esiinny käytetyssä Kuolan ensyklopediassa. Kylä sijaitsi Tuulomajoen pohjoisrannalla 37 kilometrin päässä Kuolan kaupungista. Kylän alue jäi vuosina 1964–1965 rakennetun Ylä-Tuuloman tekojärven alle.

Vierukoski (ven. Кривец, *Krivets*). Suomalaisen Juho Tuhkasen perustama uudisasutus Tuulomajoen etelärannalla noin 37 kilometrin päässä Kuolan kaupungista. Venäläisten tietojen mukaan olisi perustettu vasta 1920-luvun puolivälissä ja asutus olisi autioitunut vuoteen 1936 mennessä. Kylän alue jäi vuosina 1964–1965 rakennetun Ylä-Tuuloman tekojärven alle.

Liite 2: Kuolansuomalaisten matrikkeli 1858–1917

Kuolansuomalaisten reilun 4 000 henkilön matrikkelin pohjan muodostavat Kansallisarkiston Helsingin toimipisteessä säilytettävän Kenraalikuvernöörinkanslian arkiston yleisissä akteissa säilyneet pastori Matti Hinkulan luettelot Muurmannin rannan luterilaisista vuosilta 1887–1888 ja Muurmannin rannalla kuolleista vuosilta 1884–1887 sekä Kansallisarkiston Oulun toimipisteessä säilytettävät Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjat, rippikirja vuosilta 1904–1917 sekä historiakirjat eli luettelot syntyneistä vuosilta 1893–1914 ja kuolleista vuosilta 1903–1917.³⁰⁵ Viimeksi mainittuja kirkonkirjoja säilytetään alkuperäisinä Murmanskin oblastin valtiollisessa arkistossa Venäjällä ja niiden kopioista on muodostettu kokoelma, jota säilytetään Kansallisarkiston Oulun toimipisteessä. Lisäksi matrikkeliin on poimittu Petsamon luterilaisen seurakunnan vanhimmassa vuosien 1921–1930 rippikirjassa esiintyvät ennen keisariajan päättymistä siirtolaisiksi lähteneet henkilöt, jotka eivät esiinny edellä mainituissa Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa.³⁰⁶

Matrikkeli on koottu siten, että edellä mainituissa ja muissa tutkielmassa käytetyissä lähteissä esiintyvien Kuolan niemimaalla asuneiden suomalaisten syntyperä ja vaiheet on pyritty kaikkien osalta selvittämään seuraamalla henkilöiden vaiheitansa mahdollisimman tarkasti kirkonkirjoissa. Matrikkelissa ei ole esitetty lähdeviittauksia kirkonkirjoihin, mutta matrikkelissa henkilöistä annettujen tietojen, kuten kotipaikan perusteella, henkilöt kirkonkirjoissa ja käytetyt kirkonkirjat ovat helposti jäljitettävissä. Kaikki matrikkelissa lähteinä käytetyt suomalaisten seurakuntien kirkonkirjat ovat tutkittavissa Kansallisarkiston digitaaliarkistossa osoitteessa www.digi.narc.fi ja/tai Suomen Sukuhistoriallisen Yhdistyksen digiarkiston kautta osoitteessa www.sukuhistoria.fi (viitattu 1.9.2020).

Matrikkelia varten on käyty systemaattisesti läpi Pohjois-Norjan Etelä-Varangin, Vesi-
saaren ja Vuoreijan luterilaisten seurakuntien kirkonkirjat eli luettelot kastetuista, vihi-

---

³⁰⁵ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluvista asukkaista muurmannilaisella rannalla, Inarin kirkkoherra Matti Hinkula 1.8.1887; Lutherilaiseen uskontoon kuuluvat asukkaat, Kirkkoherra M. Hinkula Stolbovassa 8.7.1888 & Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla. KA, Petsamon seurakunnan kokoelma: Rippikirja 1904–1920, B:1; Syntyneet ja kastetut 1893–1914, B:2–4 & Kuolleet ja haudatut 1903–1917, B:6. Syntyneiden ja kastettujen luettelot sekä kuolleiden ja haudattujen luettelot sisältävät myös hajanaisia vanhempia tietoja kuin mainitut arkistoluetteloon kirjatut rajavuodet antavat ymmärtää. Samoin rippikirjaan viimeiset tiedot on papin toimesta kirjattu vuonna 1917, eikä vuonna 1920.

³⁰⁶ KA, Petsamon seurakunnan arkisto: Rippikirja 1921–1930, I Aa:1.

tyistä ja haudatuista vuosilta 1850–1920. Kuten tutkielmasta todetaan, ennen suomalaisten pappien vierailuja ja Muurmannin luterilaisen seurakunnan perustamista kuolansuomalaiset tukeutuivat kirkollisissa toimituksissa lähimpiin Norjan puoleisiin seurakuntiin. Mainituista luetteloista on poimittu kaikki henkilöt, joiden kotipaikaksi on mainittu Venäjä, Muurmannin ranta tai jokin Muurmannin rannan kolonia. Alkuperäisenä Norjan valtionarkistossa Tromssassa (SATØ) säilytettävät Etelä-Varangin, Vesisaaren ja Vuoreijan seurakuntien kirkonkirjat ovat tutkittavissa digitoituna Norjan arkistolaitoksen digitaaliarkiston kautta osoitteessa www.digitalarkivet.no (viitattu 1.9.2020). Muut matrikelissä käytetyt lähteet ja kirjallisuus käyvät ilmi tarkemmin lähdeviitteistä.

Matrikelissä esiintyviin tarkkoihin päivämäärätietoihin tulee suhtautua varauksella, sillä niiden kohdalla käytetyissä lähteissä on ollut huomattavia eroja. Virheet päivämäärissä johtuvat erityisesti siitä, että päivämääriä kirjattiin asiakirjoihin usein henkilöiden itsensä ilmoituksen mukaan eli muistinvaraisesti. Sekaannuksia näyttää aiheuttaneen myös erot Suomessa ja Venäjällä käytetyissä kalentereissa – Venäjällä gregoriaaniseen kalenteriin eli *uuteen lukuun* siirryttiin vasta vallankumouksen myötä vuonna 1918 – sekä syntymäaikoihin vanhan ja uuden luvun välillä tehdyt muutokset.³⁰⁷ Kuvaavaa on, että yksittäisellä henkilöllä esiintyy useastikin kolmekin syntymäaikaa eri kirkonkirjoissa: kotiseurakuntansa, Muurmannin luterilaisen seurakunnan ja vuonna 1921 perustetun Petsamo luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa.

Matrikkeli sisältää myös tiedot niistä kuolansuomalaisista, jotka joutuivat vangituiksi ja tuomituiksi Stalinin vainojen aikana 1930-luvulla. Tiedot kuolansuomalaisista vainouhreista on poimittu Memorial-järjestön venäjänkielisestä ”Neuvostoliiton poliittisen terrorin uhrin” -verkkotietokannasta, josta matrikkeliin on poimittu myös sinne mainitun Murmanskian arkiston asiakirjoista tallennetut tiedot vuonna 1940 Karjalan neuvostotasavaltaan karkotetuista kuolansuomalaisista.³⁰⁸ Vainouhrien jäljittämisessä on käytetty tukena myös Eila Lahti-Argutinan teosta *Olimme joukko vieras vaan – Venäjänsuomalaiset vainouhrit Neuvostoliitossa 1930-luvun alusta 1950-luvun alkuun* (2001). Karkotettujen osalta edellä mainittu tietokanta on hyvin puutteellinen, sillä kaikkia karkotettuja ei edes kirjattu asiakirjoihin. Käytännössä kaikki vuonna 1940 elossa olleet kuolansuomalaiset

---

³⁰⁷ Kalenteriero aiheutti harmia myös pappien sielunhoitomatkoilla, kun Muurmannin luterilaiset laskivat suomalaisten pappien ilmoittamat saapumispäivämäärät vanhan luvun mukaan ja sovitut tapaamisaikakohdat eivät toteutuneetkaan. Esim. *Ervasti* 1884, 80.

³⁰⁸ *Žertvy političeskogo terrora v SSSR* -verkkotietokanta. Toim. Jai Ratšinski et al. Moskova: Meždunarodnoe obščestvo Memorial 2017. Saatavilla: <<https://base.memo.ru>>, viitattu 1.9.2020.

tuli karkotetuiksi. Kaikkien matrikkelissa esiintyvien henkilöiden vuoden 1917 jälkeisiä vaiheita ei ole pyritty selvittämään. Matrikkeli ei sisällä tarkkoja henkilötietoja vuoden 1920 jälkeen eli syntyneistä, ellei henkilön tiedetä kuolleen.

Matrikkeli on järjestetty sukunimen mukaan aakkosjärjestykseen. Matrikkelin käytössä tulee huomioida, että saman sukunimen alla mainitut henkilöt eivät välttämättä ole sukua keskenään. Kuolansuomalaisten lisäksi matrikkeli sisältää myös tietoja niistä kuolannorjalaisista, filmaaneista eli tutkielmassa lyhyesti mainituista Kuolan niemimaalla asuneista luterilaisista saamelaisista sekä muutamista karjalaisista, jotka esiintyvät matrikkelin pohjana olleissa Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa. Matrikkelin lopussa on luettelo tutkimuksessa tuntemattomaksi jääneistä Kuolan niemimaalle siirtolaisiksi lähteneistä henkilöistä, joiden syntyperä tai tarkemmat vaiheet eivät ole tiedossa.

AALTONEN

Aaltonen, Verner Erland Aukustinpoika, s. 29.4.1879 Ikaalinen, k. 4.6.1940 Petsamo. Torpparin poika Ikaalisten Tevaniemen kylän Puonin Myllymäen torpasta, mistä isänsä siirtyi perheineen myöhemmin itselliseksi ja mylläriksi saman pitäjän Heittolan kylän Nyppelin tilalle 1880-luvulla. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1908. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1910–1917). Puoliso vih. 28.4.1910 Vaitolahti: **Söster Hildegard Juhontytär Inkilä**, s. 22.6.1888 Vaitolahti. Kolonisti Juho Erkki Laurinpoika Inkilän tytär Vaitolahdesta.

- Magna Eugenia, s. 13.6.1908 Vaitolahti, k. 10.9.1908 Vaitolahti.
- Werner Alfons, s. 5.8.1910 Vaitolahti.
- August Alfrid, s. 23.12.1912 Vaitolahti.
- Helga Amalia, s. 15.6.1916 Vaitolahti.

AARTOLA

Aartola e. Törmänen, Elis Pietari Matinpoika, s. 1.3.1889 Kuusamo, k. 24.5.1930 Oulu. Talollisen poika Kuusamon Suolijärven kylän Aartolan tilalta. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Kuusamosta vuonna 1910. Kalastaja Kervannossa (1910–1930). Puoliso vih. 4.10.1926 Pet-

samo: **Anna Josefine Jaskantytär Samila**, s. 21.11.1890 Reisivuono, Norja. Eliksen ja Annan avioliitosta syntyi ainakin yksi tytär vuoden 1926 jälkeen.

- Irene Astrid (Annantytär), s. 14.12.1914 Kervanto.
- Edvin Jalmari (Annanpoika), s. 25.7.1915 Kiiperi, Norja.

AIKIO

Aikio e. Aikjok, Antti Antinpoika, s. 14.9.1864 Etelä-Varanki, Norja, k. ennen 1921. Saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle arviolta 1890-luvun lopulla. Asui perheensä kanssa Maattivuonossa (1911–1917). Puoliso vih. 23.6.1900: **Inga Jounintytär Sliden**, saamelainen, ensimmäisessä avioliitossa, s. 1879. Saamelaisen Jouni Johaninpoika Slide-nin tytär Maattivuonosta. Asui leskenä lastensa kanssa Maattivuonossa (1921). Ingan 2. puoliso vih. 24.4.1929: **Kalle Henteri Heikinpoika Heikkinen**, s. 27.4.1896 Suomussalmi. Muutti Hyrinsalmelta Petsamoon vuonna 1922.

- Brita Kristina, s. 24.6.1905 Maattivuono. → Niskanen
- Jouni Andreas, s. 6.5.1911 Maattivuono, k. 14.12.1933 Maattivuono. Kalastaja Petsamon Maattivuonon kylässä (1933).
- Elsa Maria, s. 27.4.1914 Maattivuono.

Aikio, Johan Jegorovitš (?). Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle mahdollisesti Norjan Näätämöstä vuonna 1861 ja asui 42-vuotiaan äitinsä Marthan ja tyttärensä Sofian kanssa Uurassa (1864). Raportin mukaan perhe eli kalastuksella ja omisti oman veneen, asui turpeella vuoratussa puisessa talossa, missä oli kaksi ikkunaa ja kivi-uuni, ja heillä oli yksi härkä, kaksi lehmää, yksi vasikka ja kaksikymmentä lammasta. Perhe asui myöhemmin mahdollisesti Kakkarissa, sillä Juhon äiti, saamelainen leski Martha Aikio (s. noin 1821) kuoli täällä 25.2.1886.³⁰⁹ Puoliso: **tuntematon**, k. ilmeisesti ennen 1861.

- Nimeltä mainitseminen lapsi, k. 29.9.1862 Uura.³¹⁰

---

³⁰⁹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

³¹⁰ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 210.

AKSOJÄRVI

Aksojärvi e. Karjalainen, Kalle Eevanpoika, s. 1.10.1873 Kuusamo, k. 1914 Kuolanvuono. Talollisen tyttären poika Kuusamon Tavajärven kylän Aksojärven kylästä, jonka äiti myöhemmin avioitui kolonisti Iisak Henrikinpoika Juntusen kanssa. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvun puolivälissä. Kolonisti Valkeakivellä (1905–1914). Erään sanomalehteen lähetetyn kirjeen mukaan menehtyi kolonisti Henrik Lyhytniemen tavoin tapaturmaisesti erään kuusamolaisen Juuso Stjernan omistamassa veneessä holkerin eli jäähain pyynnissä Kuolanvuonolla (1914).³¹¹ Puoliso vih. 27.6.1899 Uura: **Kreeta Sofia Juhontytär Hänninen**, s. 4.5.1871 Saitavuono. Kolonisti Juho Heikki Heikinpoika Hännisen tytär Saitavuonosta. Karkotettiin nuorimman tyttärensä Sofian sekä vävynsä Alarik Lyhytniemen ja tämän kahden tyttären kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 28.2.1995.

- Frans Kaleb, s. 11.10.1899 Valkeakivi, k. 22.6.1907 Valkeakivi.
- Lydia Emilia, s. 17.1.1902 Valkeakivi.
- Johan Leonard, s. 15.2.1904 Valkeakivi. →
- Herman Emil, s. 12.7.1906 Valkeakivi, k. 8.5.1943 Tšeljabinskin keskitysleiri.
- Einar, s. 10.3.1908 Valkeakivi. Kalastaja Valkeakiven Pohjantähti-kolhoosissa (1937). Vangittiin 14.11.1937, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10, ja 11 nojalla kuolemaan 17.1.1938 ja teloitettiin Leningradian alueen Levassovassa 21.7.1938. Rehabilitoitiin 31.10.1957.
- Ada, s. 14.3.1911 Valkeakivi.
- Sofia Matilda, s. 17.1.1914 Valkeakivi.

Aksojärvi, Johan Leonard Kallenpoika, s. 15.2.1904 Valkeakivi. Karkotettiin vaimonsa sekä 1930-luvulla syntyneiden tyttärensä ja poikansa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Metsätyömies Arkangelin alueen Plesetskin piiriin Savinossa (1943). Plesetskin RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi työarmeijaan 1.3.1943 ja vapautettiin 4.4.1944. Puoliso: **Jevdokia Ivanovna Osipova**, s. 1910. Karkotuksen aikaan perheeseen kuului myös anoppi Anastasia Trofimovna Osipova (s. 1883) ja Jevdokian kaksi 1920-luvulla syntynyttä veljeä.

---

³¹¹ Kirje Murmanista, *Uusi Suometar* 5.7.1914.

ALAMARTIN

Alamartin, Abram Fredrik Juhonpoika, s. 5.8.1866 Sodankylä, k. kevätkesä 1909 Nivankylä. Itsellisen poika Sodankylästä. Renki Sodankylän kirkonkylän Aikioniemen tilalla 1885–1886 ja Sompion kylän Ylilokan tilalla 1886. Lähti siirtolaiseksi Venäjän Lappiin noin vuonna 1887. Talonpoika Nivankylässä (1905–1909). Todennäköisesti jatkoi appensa Pekka Ketolan jälkeen Ketolan eli Pekkalan tilan isännöintiä Nivankylässä. Mainitaan käyneen vuoden 1909 talvella Sodankylässä katselemassa synnyinseutujaan ja otaneen palatessaan mukaansa Nuorttijärvelle kalastustarkoituksessa metsänvartijan poika Olli Musikan. Kevätkesällä riitautui oman esikoispoikansa ja mainitun Musikan kanssa niin, että mainittu Musikka ampui hänet kuoliaaksi talonsa pihamaalle oman poikansa käskystä. Myöhemmin pojan ja Musikan mainitaan kertoneen Fredrikin uhanneen heidän henkeään ja menivät Kuolan kaupunkiin ilmoittamaan tapahtuneesta viranomaisille.³¹² Puoliso vih. 26.12.1890 Sodankylä: **Maria Kristiina Pekantytär Ketola**, s. 26.2.1866 Enontekiö. Talonpoika Pekka Pekanpoika Ketolan tytär Nivankylästä, missä asui myöhemmin leskenä (1917).

- Abram Fredrik Aleksander, s. 12.7.1888 Nivankylä. →
- Hjalmar Sanfrid, s. 30.7.1892 Nivankylä. Nivankylän kolhoosin kolhoosilainen (1940). Vangittiin 3.6.1940, NKVD:n erityiskokous tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 10 nojalla kahdeksaksi vuodeksi pakkotyöleirille 19.8.1940. Erään ristiriitaisen tiedon mukaan olisi kuollut jo kuulustelujen aikana 29.9.1938. Rehabilitoitiin 22.5.1989.
- Hilma Maria, s. 21.4.1897 Nivankylä.
- Petter Olof, s. 9.6.1899 Nivankylä. Nivankylän kolhoosin puuseppä tai työnjohtaja (1938). Vangittiin 2.1.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 17.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 27.1.1938. Rehabilitoitiin 10.5.1989.
- Hilda Alina Henrika, s. 15.3.1901 Nivankylä.
- Rosa, s. noin 1903 Nivankylä

Alamartin, Abram Fredrik Aleksander Fredrikinpoika, s. 12.7.1888 Nivankylä. Talonpoika Nivankylässä (1917). Todennäköisesti jatkoi isänsä jälkeen Ketolan suvun perustaman Pekkalan tilan isännöintiä Nivankylässä. Puoliso: **Hilda Hedvig Mikontytär**

---

³¹² Murhenäytelmä Venäjän Lapissa, *Perä-Pohjalainen* 11.9.1909.

Musikka, s. 29.4.1890 Sodankylä. Metsänvartijan tytär Sodankylän Madetkosken kylästä ja edellä mainitun Olli Musikan vanhempi sisar.

- Hilda (Hildantytär), s. 20.7.1910 Sodankylä.
- Alma.
- Anna. 1. puoliso: Juho Fredrik Juhonpoika Saukoski, s. 9.3.1883 Sodankylä. 2. puoliso: Nikolai Skantsev.
- Tilma, s. 1918 Nivankylä. Puoliso: Grigori Kruglov. Muisteli keväällä 1989 Nivankylän ja perheensä historiaa, tosin hieman virheellisin muistikuvin. Tilman mukaan hänen esivanhempansa olivat Nivankylän perustajia ja Alamartinin talo sijaitsi Nuorttijoella kosken alla.³¹³

Alamartin, Olli Robert Juhonpoika, s. 24.11.1874 Sodankylä. Itsellisen poika Sodankylästä ja edellä mainitun Abraham Fredrikin nuorempi veli. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjän Lapissa vuodesta 1892. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä passin vuoden määräajaksi Venäjälle toukokuussa 1895 ja uudelleen vaimonsa Anna Kaisan kanssa helmikuussa 1898.³¹⁴

ALATALO

Alatalo, Juho Laurinpoika, s. 11.8.1844 Pudasjärvi, k. 22.3.1914 Uura. Talollisen poika Pudasjärven Kurjen kylän Alatalon tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1869. Asui Uuran siirtokunnassa (1887). Siirrettiin Arkangelin kuvernementin valtionkonttorin joulukuussa 1901 päivätyn kirjeen mukaan kolonistiksi Muurmannin rannan Koreliinin saarelle. Kolonisti Uurassa (1905–1914). Naimaton.

Alatalo, Jaakko Aukusti Laurinpoika, s. 3.3.1855 Pudasjärvi. Edellisen nuorempi veli ja talollisen poika Pudasjärveltä. Seurasi edellä mainittua Juho-veljeään siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun loppupuolella. Asui perheensä kanssa Uuran siirtokunnassa (1887), missä myöhemmin mainitaan kolonistina (1905–1914). Puoliso: **Johanna**, s. 1855, k. ennen 1905.

- Olga Matilda, s. 22.6.1887 Uura. → Andersen

---

³¹³ Kiseljov 1989, 95. Tilman Kruglovan mukaan Nivankylän perustajien olivat Aapeli Alamartin ja Juho Karhula, joten hän ei näytä tunteneen tai muistaneen kylän varhaisempaa historiaa ja isänäitinsä Ketolan sukua.

³¹⁴ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

- Jenny Katariina, s. 10.9.1890 Uura.
- Frans, s. 14.9.1893 Uura.

Alatalo e. Kämärä, Pekka Pekanpoika, s. 18.11.1838 Ii, k. 1918 Vaitolahti. Mäkitupalainen Iin Tannilan kylässä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1886. Iin kirkonkirjojen mukaan otti perheensä kanssa muuttotodistuksen Inariin huhtikuussa 1887. Kuolinvuosi on kirjattu Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjaan. Esiintyy poikiensa kanssa Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa sukunimellä Kämärä, eikä nimi esiinny perheen yhteydessä Iin kirkonkirjoissa. Puoliso vih. 5.1.1861 Ii: **Kaisa Tapanintytär Porkka e. Kanninen**, s. 25.2.1840 Ii, k. 21.12.1929 Vaitolahti. Talollisen ja lautamiehen tytär Iin Tannilan kylän Porkanaution tilalta. Asui leskenä poikansa taloudessa Vaitolahdessa (1921).

- Anna Kreetta, s. 15.12.1869 Ii. → Olsen
- Petter, s. 13.6.1878 Ii. →
- Johan Erik, s. 10.9.1880 Ii. →

Alatalo, Petter Pekanpoika, s. 23.6.1878 Ii. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1897–1917). Puoliso vih. 1897: **Johanna Kreetta Abrahamintytär Liinanki**, s. 22.7.1873 Kirkkoniemi, Norja. Mainitaan Etelä-Varangin kirkonkirjoissa vihittäessä kalastajan tyttärenä Pummangista, mutta Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Kirkkoniemestä Vaitolahteen vuonna 1895.

Alatalo, Johan Erik Pekanpoika, s. 10.9.1880 Ii. Iin kirkonkirjojen mukaan syntyi Norjassa ja Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan muutti Iistä vuonna 1891. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1905–1917). Puoliso vih. 19.6.1905 Aleksandrovsk: **Olga Henrietta Juhontytär Inkilä**, s. 18.11.1882 Vaitolahti. Kolonisti Juho Erkki Laurinpoika Inkilän tytär Vaitolahdesta.

ANDERSEN

Andersen, Henrik Martinus Andreaksenpoika, norjalainen, s. 26.12.1832 Bodø, Norja. Kotoisin Norjan Nordlandin läänin Saltenin alueelta. Kalastaja Vuoreijassa (1872). Siirtyi perheensä kanssa Ruijasta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alku-puolella. Asui perheensä kanssa ensinnä Uurassa ja sitten Saanivuonon siirtokunnassa (1879–1887). Puoliso vih. 9.10.1871 Vuoreija, Norja: **Kaisa Vilhelmiina Henrikintytär Törmänen**, s. 26.5.1849 Kemi. Tarkk’ampujan tytär Alatorniolta, minne muutti per-

heensä mukana Kemistä vuonna 1856. Alatornion kirkonkirjojen mukaan meni vanhempiensa mukana Norjaan, mitä ennen isänsä mainitaan paenneen sotapalveluksesta vuonna 1862.

- Elisa Maria, s. 31.5.1872 Vuoreija, Norja.
- Johan Henrik Henriksen, s. 24.4.1879 Uura. →
- Johanna Mathilda, s. 9.8.1882 Uura, k. 22.11.1886 Saanivuono.³¹⁵
- Anton Herman, s. 25.9.1885 Uura. →

Andersen, Johan Henrik Henrikinpoika, norjalainen, s. 24.4.1879 Uura, k. 20.2.1910 Vuoreija, Norja. Kalastaja Vuoreijassa (1908–1910). Mainitaan hukkuneen yhdessä kahden muun kalastajan kanssa Vuoreijan edustalla merellä. Puoliso vih. 4.2.1908 Vuoreija: **Stiina Kaisa Juhontytär Ristimella**, toisessa avioliitossa, s. 7.8.1862 Kolari. Mäkitupa-laisen tytär Kolarista. Lähti siirtolaiseksi Norjaan arviolta 1880-luvulla. Stiinan 1. puoliso vih. 19.10.1891 Vuoreija: **Johan Fredrik Efraiminpoika Grönberg**, s. 25.7.1852 Vesi-saari, k. 6.3.1899 Vuoreija. Kalastaja Ruijanrannan Paattivuonon Hamningbergissa (1899).

Andersen, Anton Herman Henrikinpoika, norjalainen, s. 25.9.1885 Uura. Kolonisti Uurassa (1910–1917). Puoliso vih. 13.12.1910 Uura: **Olga Matilda Aukustintytär Alatalo**, s. 22.6.1887 Uura, k. 23.4.1914 Uura. Kolonisti Jaakko Aukusti Laurinpoika Alatalon tytär Uurasta.

- Magna Emilia Olefina (Olgantytär), s. 9.6.1910 Uura.
- Hilmar Maselina, s. 11.11.1911 Uura.
- Eufemia Elisabet, s. 16.4.1913 Uura, k. 28.10.1913.

ANGERIA

Angeria, Erik Juho Erkinpoika, s. 22.2.1838 Ii, k. ennen 1905. Torpparin poika Iin Olhavan kylästä. Iin kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Kemiin kesällä 1859, palasi nuoremman veljensä Kustaa Adolfin kanssa Ruijanrannan Alattiosta syksyllä 1873 ja otti uudelleen mainetodistuksen Kemiin tammikuussa 1875. Ei esiinny Kemin kirkonkirjoissa. Lienee lähtenyt siirtolaiseksi Ruijanrannalle 1870-luvun puolivälissä ja siirtynyt

---

³¹⁵ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

nyt täältä myöhemmin Muurmannin rannalle. Asui vaimonsa kanssa Vaitolahdessa (1887). Puoliso: **Elina Eeva Vesmajärvi**, s. noin 1831–1838 Kittilä. Asui kolonistin leskenä Vaitolahdessa (1905–1908).

ANTTILA

Anttila e. Björkqvist, Gustaf Adolf (Kustaa Aatu) Susannanpoika, s. 11.11.1850 Alajärvi. Merimiehen vaimon avioton poika Alajärveltä. Renki Alajärven Kurejoen kylän Anttilan tilalla 1863–1867. Alajärven kirkonkirjojen mukaan joutui tietämättömiin. Lähti siirtolaiseksi Ruijaan noin vuonna 1868 ja siirtyi myöhemmin Muurmannin rannalle. Asui perheensä kanssa ensinnä Pummangin siirtokunnassa (1875) ja sittemmin Muotkassa (1878–1887). Puoliso vih. 20.7.1873: **Maria Vilhelmintytär Kähkönen**, s. 7.11.1848 Kuhmo. Loisen tytär Kuhmon Lentiiran kylästä. Vihkiaika on kirjattu Alajärven kirkonkirjoihin.

- Johan Erik, s. 4.8.1873 Vuoreija, Norja.
- Gustaf Herman, s. 10.3.1875 Pummanki.
- Adolf Wilhelm, s. 25.8.1878 Muotka.
- Emma Josefina, s. 22.1.1881 Muotka.
- Lydia, s. 14.11.1882 Muotka
- Greta Maria, s. 10.8.1884 Muotka.
- Susanna Matilda, s. 1888 Muotka (?).

ARHIPOFF

Arhipoff, Elias, karjalainen, s. 5.8.1886 Kassivuono. Ilmeisesti kolonistin poika Muurmannin rannalta. Kolonisti Kassivuonossa (1907–1911) ja Läätsissä (1912–1917). Puoliso vih. 13.12.1911 Aleksandrovsk: **Tilda Agneta Kallentytär Heikkinen**, toisessa avioliitossa, s. 3.9.1876 Suomussalmi. Kolonisti Juho Henrik Jobinpoika Juntunen leski Läätsistä.

- Olga, s. 1.10.1912 Läätsi, k. 21.10.1912 Läätsi.
- Sylvester, s. 12.2.1914 Läätsi.
- Naima Eltina, s. 27.2.1915 Eina.
- Toivo Elias, s. 11.5.1917 Eina.

Keränen e. Arhipoff, Juho Petter Paraskenpoika, karjalainen, s. 1881. Todennäköisesti kolonistin poika Muurmannin rannalta. Kolonisti Aaravuonossa (1909–1917). Mainitaan siirtyneen perheensä kanssa itärajan yli Neuvosto-Venäjältä Petsamoon vuonna 1921. Kalastaja Vaitolahdessa. Puoliso vih. 18.10.1909 Aleksandrovsk: **Emma Matintytär Rastas**, s. 1882 Aara. Kolonisti Matti Juhonpoika Rastaan tytär Aaravuonosta.

- Vilhelmina (Emmantytär), s. 7.7.1906 Aara.
- Olof (Emmanpoika), s. 6.6.1908 Aara.
- Hjalmar, s. 11.6.1910 Aara.

Arhipoff, Timofei (Timo) Fedorovitš, karjalainen, s. noin 1859–1864. Mainitaan sekä Petsamon ortodoksisen seurakunnan että Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa. Kotoisin Venäjän Karjalasta. Saapui perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvun alussa. Kolonisti ensinnä Titovkajoen siirtokunnassa (1893) ja sitten Läätsissä (1899–1917). Karkotettiin vaimonsa ja pojantyttyänsä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 20.5.1997. Puoliso: **Maria Petrovna**, s. noin 1874.

- Juho, s. 18.2.1891 Oserko. →
- Petr (Petter), s. 15.12.1893 Titovka. Merkintä kasteesta mainitaan Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirjoissa tehdyn Nuorttijärven seurakunnan kirkonkirjaan. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa syntymäpaikaksi on kirjattu Läätsi.
- Timoteus.
- Natalia, s. 26.8.1896 Läätsi. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Muotkasta Vaitolahteen vuonna 1912 ja mainitaan eläneen irtolaisena yhdyselämää venäläisen majakanvartija Nikolai Rykinin (s. 10.12.1885 Suma, Venäjän Karjala) kanssa. Natalian ja Nikolain mainitaan siirtyneen Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921.
- Aleksander, s. 25.1.1898 Läätsi. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja Vangittiin 9.11.1937, NKVD:n erityistiroikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 10 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 10.12.1937. Rehabilitoitiin 26.4.1989.
- Jekaterina (Katariina), s. 19.11.1899 Läätsi.

- Maria, s. 15.12.1900 Läätsi. Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjassa mainitaan hätäkastetun kolonisti Fedor Fedorovitš Lebedevin toimesta ja voidellun myöhemmin kirkossa.
- Konstantin, s. 1903 Läätsi. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1940). Vangittiin 6.6.1940 ja NKVD:n erityisneuvosto tuomitsi NL:n rikoslain 56 §:n artiklan 6 nojalla viideksi vuodeksi työleirille 13.8.1940. Rehabilitoitiin 12.5.1989. Hänen tyttärensä Maria Konstantinovna Arhipova (s. 1931) karkotettiin yhdessä isovanhempiensa kanssa vuonna 1940.
- Bernhard, s. 1907 Läätsi. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 29.5.1938, NKVD:n Muurmannin alueen troikka tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan ja teloitettiin 21.3.1938. Rehabilitoitiin 10.3.1960.

Kurtti e. Arhipoff, Juho Timonpoika, karjalainen, s. 18.12.1891 Oserko. Kolonisti Muotkassa (1916–1917). Asui myöhemmin Petsamon Maattivuonon kylässä ja käytti sukunimeä Kurtti. Puoliso vih. 17.4.1916 Aleksandrovsk: **Anna Leena Paavalintytär Lämsä**, s. 29.5.1892 Uura. Kolonisti Juho Paavali Antinpoika Lämsän tytär Uurasta.

- Eino (Annanpoika), s. 23.4.1912 Uura, k. 20.10.1912 Uura.
- Toivo Sylvester (Annantytär), s. 14.7.1915 Uura, k. 29.8.1915 Uura.
- Maria Amanda, s. 7.8.1916 Muotka.

ARMI

Armi e. Ämmä, Hans Pekanpoika, s. 9.1.1830 Kemi. Itsellisen poika Kemin Liedakkalan kylästä. Tarkk'ampuja todennäköisesti 3. Oulun ruotujakoisessa tarkk'ampujapataljoonassa. Kemin kirkonkirjojen mukaan meni perheensä kanssa Norjaan vuonna 1868. Mainitaan kolonistina Pummangissa (1873). Toimi yhtenä kuudesta allekirjoittajasta pummankilaisten Kuopion tuomiokapitulille osoittamassa anomuksessa saada pappi viiden vuoden tauon jälkeen Muurmannin rannalle (1881).³¹⁶ Norjan Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan vaimonsa ja kolmen nuorimman poikansa Cunard-valtamerilinjan Hero-aluksella kohti Amerikkaa heinäkuussa 1882, jolloin matkan koh-

---

³¹⁶ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 1881, Ea:118: Pummankilaisten päiväämätön ja diaariin merkitsemätön anomus Kuopion tuomiokapitulille.

teena mainitaan Minnesotan osavaltion Cokato.³¹⁷ Asui perheensä kanssa myöhemmin Yhdysvaltain Minnesotan osavaltion Meekerin piirikunnan Dasselin kaupunkikunnassa (1885).³¹⁸ Puoliso vih. 19.1.1851 Kemi: **Anna Sofia Eliaksentytär Ojala e. Jussila**, s. 18.11.1822 Kemijärvi. Talollisen tytär Kemijärveltä.

- Maria Fredrika, s. 20.3.1851 Kemi.
- Kreeta Sofia, s. 23.10.1852 Kemi. Kemin kirkonkirjojen mukaan sanotaan avioituneen myöhemmin Amerikassa.
- Petter Abram, s. 17.12.1854 Kemi.
- Sara Kaisa, s. 15.9.1856 Kemi.
- Johan Erik, s. 27.9.1858 Kemi, k. 4.3.1928 Kingston, Minnesota.³¹⁹
- Anna Liisa, s. 1.8.1860 Kemi.
- Matts Edvard, s. 5.11.1864 Kemi.
- Karl Gustaf, s. 17.11.1868 Kemi.

ARPELA

Arpela, Johan Abraham (Juhana Aaprami) Kaarlenpoika, s. 30.9.1816 Alatornio, k. 13.10.1885 Uura.³²⁰ Alatornion kirkonkirjojen mukaan Brita Magdalena Geddan avioton poika, jonka isän sanottiin olleen eräs Simo Tuisku, ja joka myöhemmin käytti äitinsä aviomiehen eli isäpuolensa mukaan patronyymia Kaarlenpoika. Muutti vanhempiansa mukana Alatorniolta Kittilän kautta Norjaan vuonna 1832. Asui perheensä kanssa Ruijan Näättämissä (1842–1856). Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Tornioista vuonna 1862 ja asui perheensä kanssa Uuran siirtokunnassa (1862–1876). Ervasti tapasi Aaprami Arpelan ja tämän veljen Salomonin Uurassa kesällä 1882, jolloin nämä kertoivat olevan kotoisin Alatornion Vanhakartanosta ja vakuuttivat tulleensa vuonna 1860 Muurmannin rannalle Pummankiin, missä olivat asuneet kaksi vuotta, ja mistä olivat siirtyneet myöhemmin vuodeksi Muotkaan (1862) ja

---

³¹⁷ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1882–1885: nro 5357–5359 & 5361–5362.

³¹⁸ Minnesota State Census 1885. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:MQFF-YVW>>, viitattu 1.9.2020.

³¹⁹ Minnesota Deaths 1887–2001. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:CBF3-9WPZ>>, viitattu 1.9.2020.

³²⁰ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla. Pastori Hinkulan laatimassa kuolleiden luettelossa nimi on muodossa Johan Abraham, vaikka Alatornion kirkonkirjojen mukaan Abrahamilla ei ollut toista etunimeä. Myös esim. Ervasti kutsuu Abrahamia nimellä Juhana Aaprami. Ervasti 1884, 66.

täältä edelleen Uuraan vuonna 1863 tai 1864.³²¹ Arpelan talo oli yksi Uuran kylän vanhimmista taloista Marjavaaran, Pellon ja Törmäsen talojen rinnalla. Pastori Thauvón uskoi ensimmäisellä matkallaan Muurmannin rannan luterilaisten rippikoulun jatkamisen Uurassa, etenkin saamelaisten osalta, Aaprami Arpelalle (1870).³²² Puoliso: **Anna Kreetta**, s. 1813, k. 9.7.1885 Uura.³²³ Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Abraham Johan Arpelan lesken Brita Kaisa Marjavaaran (sic!) esteettömyyttä siirtyä kolonistiksi Muurmannin rannalle ja Inarin nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä veljesten kohdalla ollut.³²⁴

- Juho Abraham, s. 24.9.1842 Nääm, Norja. →
- Brita Maria, s. 21.7.1847 Nääm. → Piippola
- Andreas, s. noin 1847, k. 10.8.1862 Uura.³²⁵
- Kaisa Greta, s. 12.5.1849 Nääm. → Jørstad
- Henrik, s. 8.4.1851 Vesisaari, Norja. →
- Salomon, s. 17.3.1856 Nääm. →

Arpela, Juho Abraham Abrahaminpoika, s. 24.9.1842 Nääm, Norja, k. 1.4.1917 Kassivuono. Asui perheensä kanssa ensinnä Uurassa (1874) ja Kakkariissa (1887). Kolonisti Kassivuonossa (1905–1917). Puoliso: **Brita Henrikintytär Frest**, s. 1843 Rautavuono, Norja.

- Heikki, s. kesäkuu 1874 Uura. →
- Maria Johanna, s. 3.6.1881 Kakkari. → Härkönen

Arpela, Henrik Juhonpoika, s. kesäkuu 1874 Uura. Asui perheensä kanssa ensinnä Uurassa (1890) ja Läätsissä (1895). Kolonisti Kassivuonossa (1899–1917). Puoliso: **Ida Maria Juhonpoika Regina**, s. 20.8.1867 Vesisaari, Norja, k. 17.7.1898 Kassivuono. Kolonisti Juho Henrik Kaarlenpoika Reginan tytär Läätsistä. 2. puoliso: **Birgitta (Brita) Pie-**

---

³²¹ Ervasti 1884, 66.

³²² Thauvon 1870, 264.

³²³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

³²⁴ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Inarin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 12.12.1872.

³²⁵ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 209.

rantytär Haltta, saamelainen, s. 1870 Petsamo. Kalastaja Piera Matinpoika Haltan tytär Petsamosta.

- Kreetta Johanna, s. 15.12.1890 Uura, k. 10.4.1910 Kassivuono.
- Hilda Josefina, s. 26.11.1895 Läätsi, k. 10.4.1920 Vesisaari, Norja. Puoliso vih. 1.1.1915 Vesisaari: Johan Fredrik Johaninpoika Betsi (Pätsi), s. 20.2.1894 Vesisaari, k. 14.3.1944 Vesisaari. Kuusamolaisen kveenikalastajan poika Ruijasta. Kalastaja Vesisaarella (1915).
- Brita Maria, s. 22.10.1899 Kassivuono.
- Ola, s. Kassivuono.
- Matti Piera, s. 27.11.1903 Kassivuono.
- Johan Petter, s. 22.7.1908 Kassivuono, k. 1908 Kassivuono.
- Henrik, s. 22.7.1908 Kassivuono, k. 14.9.1908 Kassivuono.
- Petter, s. 1.1.1911 Kassivuono, k. 6.9.1913 Muotka.
- Antti, s. 25.4.1913 Muotka.

Arpela, Henrik Abrahaminpoika, s. 8.4.1851 Vesisaari, Norja. Asui perheensä kanssa Uurassa (1876–1887). Puoliso: **Johanna Karolina Johanintytär**, s. 1852 Vesisaari, Norja.

- Juho Henrik, s. 12.8.1876 Uura. →
- Frans, s. 4.10.1878 Uura, k. 23.4.1887 Uura.³²⁶
- Petter Herman, s. elokuu 1881 Uura.
- August Leonard, s. 9.9.1884 Uura, k. 30.8.1886 Uura.³²⁷

Arpela, Juho Henrik Henrikinpoika, s. 12.8.1876 Uura. Kolonisti Uurassa (1899–1917). Puoliso vih. 7.7.1895 Uura: **Susanna Juhontytär Rajala**, s. kesäkuu 1877 Uura. Kolonisti Juho Abraham Matinpoika Rajalan tytär Uurasta.

- Johan Hartvig, s. 17.8.1899 Uura.
- Kristian Leonard, s. 2.5.1902 Uura.
- Hilda Konstantina, s. 2.12.1905 Uura, k. 24.8.1909 Uura.

---

³²⁶ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

³²⁷ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Karl Ludvig, s. 26.7.1908 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Maria Johanna, s. 26.2.1911 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin kahden poikansa Vila (s. 1934) ja Leila Fredrikovnan (s. 1939) kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Edvard Valter, s. 21.8.1914 Uura.
- Natalia, s. 31.5.1917 Uura.

Arpela, Salomon Abrahaminpoika, s. 17.3.1856 Näätämö, Norja, k. 12.12.1902 Vaitolahti. Kolonisti Uurassa (1891–1897) ja Vaitolahdessa (1901–1902). Puoliso: **Anna Elisabeth Eliaksentytär Sund**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 30.4.1866 Vesisaari, Norja, k. 31.12.1939 Petsamo. Kolonisti Elias Sundin tytär Vaitolahdesta. Anna 2. puoliso: kalastaja **Evert Iisakinpoika Vanhapiha** Vaitolahdesta.

- Otto Evald, s. 19.6.1891 Uura.
- Valdemar Aleksander, s. 14.9.1894 Uura.
- Einar Nikolai, s. 27.5.1897 Uura. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Uurasta Vaitolahteen vuonna 1897 ja mainitaan hukkuneen Petsamonvuonoon, eikä hänen ruumistaan löydetty. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarillisen armeijan 295. Reservijalkaväkirykmentin sotamiehenä, sairastui ja lähetettiin hoitoon Narvaan maaliskuussa 1917.³²⁸
- Dagmar Rosetta, s. 12.9.1901 Vaitolahti. → Moilanen
- Maria Magdalena (Annantytär), s. 28.2.1904 Vaitolahti, k. 5.6.1905 Vaitolahti.

Arpela, Salomon Kaarlenpoika, s. 24.12.1822 Alatornio. Itsellisen poika Alatornion Arpelan kylän Vanhakartanosta ja edellä mainitun Abraham Arpelan velipuoli. Meni vanhempiensa mukana Alatorniolta Kittilän kautta Norjaan vuonna 1832. Inarin kirkonkirjojen mukaan tuli Norjasta vuonna 1841. Uudisasukas Inarin Muddusjärven kylän Ylitalon tilalla (1841–1860). Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai viiden muun Inarin kalastajasaamelaisen kanssa passin kahdeksaksi kuukaudeksi venäläiselle Jäämeren rannalle tammikuussa 1857 ja palasivat toukokuussa 1858.³²⁹ Inarin kirkonkirjojen mu-

---

³²⁸ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes/>>, viitattu 1.9.2020.

³²⁹ KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12. Muut mainitut venäläiselle Jäämeren rannalle passin saaneet Inarin kalastajasaamelaiset olivat Pehr Iisakinpoika Valle, Jon Andersinpoika Musta, Pähl

kaan oleskeli Uurassa tai Norjassa 1860-luvun alusta alkaen ja otti Inarista mainetodistuksen maaliskuussa 1874. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Tornioista 1859.³³⁰ Asui perheensä kanssa ensinnä Pumman-gissa (1861) ja sitten Uurassa (1864–1888). 1. puoliso vih. 2.7.1848 Inari: **Brita Henri-kintytär Mutenia**, s. 26.12.1816 Sodankylä, k. 13.3.1888 Uura. Talollisen tytär Sodan-kylän Sompion Mutenian tilalta. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan muutti todistuksen kanssa Inariin vuonna 1848. 2. puoliso: **Anna Maria Matintytär Paakki**, toisessa avio-liitossa, s. 7.9.1847 Pulkkilä. Kolonisti Abram Abramipoika Kärenahon leski Uurasta.

- Brita Maria, s. 5.10.1848 Inari. → Halonen
- Kaisa Stiina, s. 13.11.1850 Inari.
- Eeva, s. 6.6.1852 Inari.
- Karl Gustaf, s. 2.10.1853 Inari, k. 11.10.1853 Inari.
- Salomon, s. noin 1859, k. 30.11.1861 Pummanki.³³¹
- Greta, s. 1861.

ARVONEN

Arvonen e. Arvola, Juho Jaakko Jaakonpoika, s. 29.5.1829 Sodankylä, k. 15.4.1875 Jäämeri. Talollisen poika ja renki Sodankylän Alaperän kylän Saunavaaran Arvolan ti-lalta. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan lähti ilman tarvittavaa muuttolupaa vaimonsa kanssa oletettavasti Norjaan vuonna 1857. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin rapor-tin mukaan saapui Muurmannin rannalle Sodankylän Sompiosta vuonna 1861, mutta lie-nee siirtyneen edellä mainitusti perheensä kanssa Ruijan kautta Muurmannin rannalle. Kolonisti Uurassa (1864–1875). Vuoreijan seurakunnan kirkonkirjojen mukaan hukku-i myrsky-yönä merellä Vuoreijan edustalla. Puoliso vih. 22.12.1855 Sodankylä: **Karoliina Oulantytär Riimi**, s. 8.1.1832 Sodankylä.

- Brita Maria, s. 23.10.1859 Näätämö, Norja. → Knudsen

Valle, Jon Mattsinpoika Valle ja Matts Jöraninpoika Valle, jotka eivät näytä asettuneet missään vai-heessa pysyvästi Muurmannin rannalle.

³³⁰ Schrader 2005, 77.

³³¹ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 207.

AUTTO

Autto, Tuomas Kaarle Matinpoika, s. 1862 Kittilä, k. ennen 1905. Talollisen poika Kittilän Raattaman kylän Auton tilalta. Kittilän kirkonkirjoissa mainitaan oleskelleen Salmijärvellä ja vihityn avioliittoon Norjassa. Lähti siirtolaiseksi Ruijaan 1870-luvun lopulla ja siirtyi myöhemmin Paatsjoen itäpuolelle Venäjälle. Kalastaja Salmijärvellä (1886). Puoliso vih. 4.1.1886 Kirkkoniemi, Norja: **Sofia Magdalena Mikontytär Niva**, toisessa avioliitossa, s. 28.7.1844 Kittilä, k. 12.6.1917 Salmijärvi. Talonpoika Mikko Mikonpoika Nivan tytär Salmijärveltä. Asui leskenä Salmijärvellä (1905–1917). Sofian 1. puoliso: kalastaja **Fredrik Fredrikinpoika Heiskari** Salmijärveltä. Tuomaan ja Sofian avioliitto lienee ollut lapseton.

BARONSEN

Barosen, Brede Bernhard Baronpoika, norjalainen, s. 4.12.1861 Namsos, Norja, k. 1.5.1915 Torossaari. Kotoisin Norjan keskiosan Trøndelagin alueelta. Muutti Ruijaan ja sieltä edelleen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1895. Kolonisti ja kalastaja Torossaarella (1897–1915). Mainitaan hukkuneen merellä. Puoliso: **Liisa Juhontytär Lahti**, s. 5.1.1877 Vesisaari, k. 28.4.1959 Vuoreija, Norja. Kalastaja ja suutari Johan Petter Lahden tytär Ruijan Paattivuonosta. Muutti miehensä kuoleman jälkeen lastensa kanssa Norjan Vuoreijaan.

- Einar Bernhoft s. 9.7.1895 Vuoreija, Norja.
- Emil Gerhard, s. 17.10.1897 Torossaari, k. 12.6.1925 Vesisaari, Norja.
- Gerda Kamilla Benedikte s. 14.6.1900 Torossaari.
- Sonja, s. 4.12.1903 Torossaari, k. 1910 Torossaari.
- Gudrun Viktoria, s. 7.8.1905 Torossaari.
- Jenny Maria, s. 28.2.1911 Torossaari.
- Harald Petter, s. 10.4.1913 Torossaari.
- Mary Birgitte, s. 19.8.1915 Torossaari, k. 4.3.1918 Vesisaari, Norja.

BERGER

Berger, Johan Henrik Nikolainpoika, norjalainen, s. 1.1.1847 Hammerfest, Norja. Saksaalaissyntyisen kauppiaan poika Hammerfestistä. Lähti nuoremman veljensä Christianin kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kolonisti Tsipnavolakissa (1887–1917). Veljesten leskeksi jäänyt äiti Johanna Sofia Lejonarm seurasi myöhemmin

poikiaan Hammerfestistä uuden puolisonsa Ingebritt Knudsenin kanssa lopulta Ruijan kautta Tsipnavolakiin. Puoliso: **Kaisa Brigitta**, saamelainen, s. 1856 Pykeijanvuono, Norja.

- Maria Olofianna, s. 10.3.1877 Tsipnavolak. →
- Greta Mathilda, s. 12.5.1879 Tsipnavolak. → Jørstad
- Sofia Albertina, s. 12.9.1881 Tsipnavolak. →
- Karl Johan Nikolai, s. 13.1.1884 Tsipnavolak, k. 11.2.1911 Tsipnavolak.
- Peder Hjalmar, s. 22.10.1885 Tsipnavolak.
- Mette Cecilie, s. 24.10.1887 Tsipnavolak.
- Peder Markus, s. 7.7.1892 Tsipnavolak.
- Kathrine Henriette, s. 29.9.1893 Tsipnavolak. →
- Hans Kristian, s. 19.8.1895 Tsipnavolak, k. 22.10.1977 Oslo, Norja.
- Jenny Viktoria, s. 20.6.1897 Tsipnavolak.
- Henrik Gerhard, s. 25.9.1899 Tsipnavolak. Pidätettiin 26.10.1930, OGPU:n kollegio tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kymmeneksi vuodeksi työleirille 20.4.1931. Rehabilitoitiin 16.6.1989.

Berger, Maria Olofianna Johanintytär, norjalainen, s. 10.3.1877 Tsipnavolak.

- Margareta Charlotta Amalia, s. 17.1.1901 Tsipnavolak.
- Maria Anna Karolina, s. 29.3.1903 Tsipnavolak.

Berger, Sofia Albertina Johanintytär, norjalainen, s. 12.9.1881 Tsipnavolak, k. 18.10.1955 Gamvik, Norja.

- Sigurd Arnold, s. 8.3.1895 Tsipnavolak.

Berger, Kathrine Henriette Johanintytär, norjalainen, s. 29.9.1893 Tsipnavolak.

- Helmine Karolina, s. 27.8.1912 Tsipnavolak.

Berger, Christian Vilhelm Bernhard Nikolainpoika, norjalainen, s. 12.6.1852 Hammerfest, Norja, k. 6.10.1911 Tsipnavolak. Edellä mainitun Johan Henrik Bergerin veli Hammerfestistä, jonka kanssa lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kolonisti ja kalastaja Tsipnavolakissa (1879–1911). Puoliso vih. 4.9.1879 Vuoreija, Norja: **Christine Marie Kristianintytär**, s. 10.3.1860 Vesisaari, Norja, k. 1931 Tsipnavolak.

- Thorolf Henrik Nikolai, s. 13.2.1880 Tsipnavolak.
- Magna Karoline, s. 25.8.1881 Tsipnavolak.

- Pauline Elisabeth, s. 3.8.1884 Tsipnavolak, k. 27.1.1916 Vuoreija, Norja. Puoliso vih. 10.10.1909 Vuoreija: Hans Kristina Esajaksenpoika Følstad, s. 6.3.1882 Vuoreija, k. 26.3.1929 Vuoreija. Kalastaja Vuoreijassa (1909).
- Ida Olivia, s. 19.5.1886 Tsipnavolak. → Jørstad
- Iver Johannes, s. 4.6.1888 Tsipnavolak. Asui Valkeakivellä (1940). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Hänen tyttärensä lienee ollut samaan aikaan karkotettu Maria Iverovna Berger (s. 1918).
- Wilhelm Kristian, s. 21.5.1890 Tsipnavolak, k. 23.1.1973 Oslo, Norja.
- Kasper Emarius, s. 12.5.1893 Tsipnavolak.
- Signe Maria Kristina, s. 8.5.1895 Tsipnavolak, k. 15.3.1911 Tsipnavolak.
- Agnes Maria, s. 4.6.1897 Tsipnavolak.
- Artur Anders, s. 1.10.1900 Tsipnavolak. Asui Valkeakivellä (1940). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Hartvig Edvin, s. 20.3.1902 Tsipnavolak, k. 22.5.1911 Tsipnavolak.

BERGSTRÖM

Bergström, Anders Davidinpoika, ruotsalainen, s. 20.9.1804 Ala-Kainuu, Ruotsi. Muutti vuonna 1823 renkinä Ruotsin Nederkalixista eli Ala-Kainuulta Tornion kaupunkiin, missä mainitaan karvarin kisällinä (1830). Tullivahti Haaparannassa. Muutti perheensä kanssa Karunkiin vuonna 1844. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan asui Muurmannin rannalla Petsamonvuonolla vaimonsa ja poikansa Ludvigin kanssa yksihuoneisessa turvemajassa vuonna 1864. Raportin mukaan perhe eli kalastuksella ja vihannesten viljelyllä sekä omisti takiloidun jolla.³³² Puoliso vih. 1.8.1830 Alatornio: **Anna Liisa Juhontytär Lomakka**, s. 6.2.1804 Alatornio.

- Mauritz, s. 23.9.1835 Haaparanta, Ruotsi. →
- Regina, s. 4.10.1837 Haaparanta.
- Elisabet Charlotta, s. 23.11.1840 Haaparanta, k. 31.3.1841 Haaparanta.
- Johan Ludvig, s. 25.3.1846 Karunki, Ruotsi. →

---

³³² Schrader 2005, 75.

Bergström, Mauritz Andersinpoika, suomalainen, s. 23.9.1835 Haaparanta, Ruotsi, k. 13.12.1910 Stevens, Minnesota, Yhdysvallat.³³³ Tullivahdin poika Haaparannasta. Kerrotaan lähteneen nuorena poikana koettamaan onnea Ruijaan ja toimineen useampia vuosia kalastajana Vesisaarella. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle perheensä kanssa Ruotsista tammikuussa 1862 ja asuivat Muotkavuonolla (1864). Raportin mukaan veneenrakennusta, maanviljelyä ja karjanhoitoa harjoittaneella perheellä oli kolmihuoneinen hirsitalo, missä yhdessä huoneessa oli rautakamina ja muissa kiviunitit. Taloon oli liitetty lisäksi turpeella vuorattu keittiö, kellarit, sauna sekä laudalla vuorattu karjasuoja, missä oli härkä, kuusi lehmää, neljä vasikkaa ja kolme lammasta.³³⁴ Venäläisten lähteiden mukaan ei ollut siirtynyt Venäjän alamaiseksi vuonna 1866, jolloin mainitaan asuneen vuodesta 1862 Uurassa. Mainittujen lähteiden mukaan oli saanut käskyn lähteä venäläiseltä rannalta kesäkuussa 1865, mutta palasi takaisin Uuraan jo seuraavana marraskuuna. Thauvónin mukaan perhe oli muuttanut toimeentulon huononnettua Vesisaaresta Pummankiin vuonna 1859 ja Jaakko Hiukan ahdistelun takia seuraavaa vuonna edelleen Muotkaan.³³⁵ Amonin raportin mukaan Bergströmit olisivat myyneet talonsa Muotkassa ja olleet muuttamassa Uuraan, mutta Thauvónin mukaan muutto tapahtui vasta neljä vuotta myöhemmin vuonna 1864. Thauvón kuvaa itseään suomalaisena pitänyttä ja lapsilleen suomalaista kasvatusta antanutta Bergströmiä selvänä ruotsalaisena ja ruijalaisena, joka puhui välttävästi myös venäjää ja saamea, ja jolla oli tiedonhalua niin, että hän tutustui muun muassa Thauvónilla mukana olleeseen professori M.A. Castrénin teokseen *Nordiska resor och forskningar*. Bergström otti vastuulleen pastori Thauvónin alulle paneman Uuran rukoushuoneen rakentamisen vuonna 1873, mutta ei saanut rakennusta rakennettua, piti rahat ja lähti perheensä kanssa Amerikkaan.³³⁶ Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan Bergström lähti yksin Allan-valtamerilinjan Domino-aluksella kohti Amerikkaa heinäkuussa 1880, jolloin matkan kohteena mainitaan Michiganin osavaltion Hancock.³³⁷ Asui myöhemmin leskenä Stevensin piirikunnan Peppertonin kaupunkikunnassa (1910).³³⁸

Puoliso: Sofia Kristiina Abrahamintytär Kallo, s. 5.2.1831 Kittilä, k. 15.9.1907 Fin-

³³³ Minnesota Deaths and Burials 1835–1990. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:FD94-X99>>, viitattu 1.9.2020.

³³⁴ Schrader 2005, 72.

³³⁵ Thauvon 1870, 302–303.

³³⁶ Ervasti 1884, 79–80.

³³⁷ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1878–1880: nro 3334.

³³⁸ United States Census 1910. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:M2PS-CSC>>, viitattu 1.9.2020.

layson, Minnesota.³³⁹ Talollisen ja herastuomarin tytär Kittilän Kallon kylän Kallon tilalta. Kittilän kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Norjaan helmikuussa 1854. Asui myöhemmin poikansa Theodorin kanssa Minnesotan osavaltion Pinen piirikunnan Finlaysonin kaupunkikunnassa (1905).³⁴⁰

- Vilhelmina, s. noin 1857, k. 24.6.1864 Uura.³⁴¹
- Greta Matilda, s. noin 1859.
- Reinhold, s. noin 1860.
- Theodor, s. 1.9.1861 Muotka.³⁴² Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti State-valtamerilinjan Domino-aluksella kohti Amerikkaa marraskuussa 1888 ja saapui New Yorkin matkustajaluetteloiden mukaan Skotlannin Glasgown and Larnen kautta seilanneella State of Nebraska -aluksella New Yorkin satamaan joulukuussa 1888.³⁴³
- Amalia Albertina s. 24.1.1864 Pummanki.³⁴⁴
- Sofia Vilhelmina, s. 6.5.1866 Uura.³⁴⁵

Bergström, Johan Ludvig Andersinpoika, suomalainen, s. 25.3.1846 Karunki, Ruotsi. Kalastaja Uurassa (1870–1887). Ervastian mukaan Bergströmien talo oli kaksikerroksinen Uuran kylän sievin rakennus, missä oli kolme huonetta molemmissa kerroksissa, tapetoidut seinät sekä seinällä riippumassa useita kuvia, muun muassa kylässä aiemmin vierailleen pastori Thauvónin muotokuva (1882).³⁴⁶ Pastori Jauhiaisen mukaan toimi Jeretinkin valasrasvatehtaan työnjohtajana. Kun venäläisten viranomaiset kielsivät suomalaisia pappeja vierailemasta Muurmannin rannalla, Bergström tarjosi omaa taloaan Uurasta mahdollisen vakinaisen luterilaisen papin ensimmäiseksi asuinpaikaksi kolmeksi vuodeksi, kunnes pappila saataisiin uuralaisten toimesta rakennettua (1889).³⁴⁷ Puoliso:

---

³³⁹ Minnesota Deaths 1887–2001. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:Z783-VCPZ>>, viitattu 1.9.2020.

³⁴⁰ Minnesota State Census 1905. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:SP3G-SH3>>, viitattu 1.9.2020.

³⁴¹ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 215.

³⁴² SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 5.

³⁴³ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1888–1892: nro 5924. New York Passenger Lists 1820–1891. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:QVSL-D7TM>>, viitattu 1.9.2020.

³⁴⁴ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 22.

³⁴⁵ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 39.

³⁴⁶ Ervasti 1884, 61 & 63.

³⁴⁷ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 111/1890, Ea:144: Jauhiaisen kertomus 25.1.1890.

Fredrika Albertina Johanintytär Hehkonen, s. 4.12.1843 Tornio. Työmiehen tytär Tornion kaupungista. Muutti palkollisena Tornioista Ouluun helmikuussa 1863. Ervastian mukaan oli kotoisin Tornioista ja vierailut myös Oulussa, missä hänen veljensä kertoi olleen kauppiaina. Ervastian mukaan kestitsi häntä ja pastori Mustakallio heidän matkansa aikana kahvilla ja nisulla sekä kertoi olevansa omaa sukua Hehkonen Tornioista ja käyneensä Oulussa, missä hänen veljensä toimi kauppiaina, ja jolle lähetti Ervastian välityksellä kirjeen (1882).³⁴⁸

- Johan Rikhard, s. noin 1869, k. 27.4.1870 Uura.³⁴⁹
- August Bernhard, s. 19.4.1872 Uura.
- Ada Irene, s. 28.11.1877 Uura. → Makolin
- Lydia Emelia Albertina, s. 10.5.1880 Uura. →
- Hilda Eufemia Elisabeth, s. 16.9.1882 Uura. →
- Johan Hjalmar, s. 24.12.1884 Uura. →

Bergström, Lydia Emelia Albertina Johanintytär, s. 10.5.1880 Uura, k. 17.4.1907 Vuoreija, Norja. Puoliso vih. 29.10.1903 Vesisaari, Norja: **Nils Olai Isaksen**, s. 1874 Tromssa, Norja. Kalastaja Vuoreijassa (1903).

- Fredrika Elisabeth (Lydiantytär), s. 29.8.1901 Uura.

Bergström, Hilda Eufemia Elisabeth Johanintytär, s. 16.9.1882 Uura, k. 4.1.1920 Venäjä (?). Puoliso vih. 29.12.1910 Vuoreija, Norja: **Johan Albert Knutinpoika Moen**, s. 29.12.1883 Vesisaari, Norja, k. 29.10.1969 Vesisaari, Norja. Kalastaja Vuoreijassa (1910).

- Valdemar Aleksander (Hildantytär), s. 8.8.1905 Uura, k. 30.10.1905 Uura.
- Ferdinand (Hildanpoika), s. 12.11.1906 Uura.
- Magna, s. 25.10.1911 Vesisaari, Norja.

Bergström, Johan Hjalmar Johaninpoika, s. 24.12.1884 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 16.11.1905 Aleksandrovsk: **Kaisa Kustaava Juhontytär Kaikkonen**, s. 4.6.1881 Uura. Kolonisti Juho Fredrik Adolfinpoika Kaikkosen tytär Uurasta.

---

³⁴⁸ Ervasti 1884, 61.

³⁴⁹ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1854–1880: 366.

- Signe Alfilda, s. 19.7.1906 Uura.
- Ale Augusta, s. 14.8.1908 Uura.
- Sulo Valfrid, s. 20.11.1910 Uura. Asui Murmanskissa ja työskenteli kaupungin laivakorjaamossa (1938). Vangittiin 23.2.1938, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 20.7.1938 ja teloitettiin 3.9.1938. Rehabilitoitiin 3.9.1938.
- Sylvia Dagmar, s. 7.12.1912 Uura.
- Nelly Albertina, s. 30.6.1915 Uura, k. 27.4.1917 Uura.
- Arne Hjalmar, s. 25.8.1916 Uura.

BIRGET

Birget, Martin Olsinpoika, saamelainen, s. 1.9.1841 Reisivuono, Norja, k. ennen 1905. Saapui perheensä kanssa Ruijasta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun lopulla. Asui perheensä kanssa ensin Muotkassa (1879) ja sitten Aaravuonossa (1881–1887). Puoliso vih. 9.9.1865 Kirkkonieni, Norja: **Ragna Olsintytär**, saamelainen, s. 1844 Kotajoki, Norja. Asui kolonistin leskenä Aaravuonossa (1905–1917).

- Brita, s. 6.5.1867 Reisivuono. → Halonen
- Petter Olof, s. 2.8.1869 Reisivuono. →
- Sara, s. 29.9.1871 Reisivuono. → Härkönen
- Ragnetta Kaisa, s. 1.12.1873 Reisivuono, k. 15.9.1879 Muotka.³⁵⁰
- Martin, s. 21.10.1881 Aara. →
- Maria Petrina, s. 26.8.1883 Aara. → Makolin
- Anton, s. 17.2.1885 Aara. →

Birget, Petter Olof Martininpoika, saamelainen, s. 2.8.1869 Reisivuono, Norja. Kolonisti Aaravuonossa (1896–1917). Karkotettiin lastensa Elsa, Kristinan, Leon ja Liljan taapaa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 7.10.1894 Vuoreija, Norja: **Brita Hansintytär Oxehoved**, saamelainen, s. 1872 Uura. Kolonisti Hans Uulanpoika Oxehovedin tytär Uurasta.

- Elsa Maria, s. 10.5.1896 Aara. →
- Johan Olof, s. 1.2.1897 Aara.

---

³⁵⁰ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1879–1886: 210.

- Kristina, s. 18.11.1900 Aara.
- Hans Anders, s. 13.6.1902 Aara.
- Emma Elina, s. 13.12.1904 Aara.
- Leo, s. 11.8.1908 Aara.
- Sylvester, s. 19.10.1910 Aara, k. 11.8.1913 Aara.
- Enok, s. 9.8.1913 Aara, k. 11.7.1917 Aara.
- Rikhard, s. 23.5.1916 Aara. Asui Murmanskissa ulitsa Poljarnie Zorilla ja työskenteli latojana vuonna 1920 perustetun sanomalehti Poljarnaja pravdan kirjapainossa (1937). Vangittiin 9.8.1937, NKVD:n komitea ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 11 nojalla kuolemaan 15.12.1937 ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 20.12.1937.
- Lilja, s. noin 1919.

Birget, Elsa Maria Petterintytär, saamelainen, s. 10.5.1896 Aara. Asui tyttärensä kanssa Aaravuonossa (1916–1917).

- Alia Silvia, s. 5.11.1916 Aara.

Birget, Martin Martininpoika, saamelainen, s. 21.10.1881 Aara. Kolonisti Aaravuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 20.6.1904 Uura: **Kristina Hannuntytär Oxehoved**, saamelainen, s. 19.2.1875 Uura. Kolonisti Hans Uulanpoika Oxehovedin tytär Uurasta.

- Leonard, s. 1906/1909 Aara. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin varapuheenjohtaja (1937). Vangittiin 3.6.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 8, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 15.12.1937 ja teloitettiin Leningradissa 20.12.1937. Rehabilitoitiin 20.10.1957.
- Anton, s. 6.6.1908 Aara.
- Elsa Ragna, s. 6.9.1910 Aara.

Birget, Anton Martininpoika, saamelainen, s. 17.2.1885 Aara. Kolonisti Aaravuonossa (1912–1917). Asui Murmanskissa ulitsa Pištševikovilla ja työskenteli puuseppänä Sevmorputin laivakorjaamolla (1938). Vangittiin 25.2.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradissa 5.5.1938. Rehabilitoitiin 11.12.1957. Puoliso vih. 14.9.1912 Uura: **Maria Kaisa Taavetintytär Kellinsalmi**, s. 15.8.1892 Uura. Kolonisti Taavetti Tanelinpoika Kellinsalmen tytär Uurasta. Karkotettiin lastensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 9.1.1998.

Antonin ja Marian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kolme lasta 1920-luvulla.

- Auno Emilia, s. 22.7.1914 Aara.
- Dagmar, s. 10.11.1915 Aara.
- Elina, s. noin 1918.

BJÖRK

Björk, Iisakki Antinpoika, s. 19.1.1817 Ylitornio, k. Kervanto. Mäkitupalainen poika Kemin pitäjän Raanujärven kylässä. Kemin kirkonkirjojen mukaan lähti perheensä kanssa Norjaan vuonna 1869, mistä ainakin osa lapsista näyttää palanneen takaisin Kemiin. Siirtyi siirtolaiseksi Muurmannin rannalle arviolta 1870-luvun lopulla. Asui vaimonsa kanssa Stolbovassa (1882–1888).³⁵¹ Kolonisti Kervannossa (1905). Mainitaan Muurmannin seurakunnan kirkonkirjassa kuolleeksi ilman merkintöjä. Puoliso vih. 27.4.1851 Turtola: **Maria Helena Evantytär Pantsar**, s. 25.8.1831 Turtola.

- Maria Karolina, s. 30.8.1852 Ylitornio.
- Miina, s. 14.5.1855 Ylitornio, k. 25.4.1856 Ylitornio.
- Vilhelmiina, s. 16.5.1857 Ylitornio.
- Emanuel, s. 15.5.1860 Ylitornio. →
- Albert, s. 28.11.1862 Ylitornio.
- Kaisa Kustaava, s. 8.2.1866 Ylitornio, k. Ylitornio.
- Hilda Katarina, s. 26.9.1869 Ylitornio.

Björk, Emanuel Iisakinpoika, s. 15.5.1860 Ylitornio. Ylitornion kirkonkirjojen mukaan muutti mäkitupalaisen poikana Kittilään vuonna 1877, mutta ei kuitenkaan esiinny Kittilän kirkonkirjoissa. Lähti vanhempiensa mukana Muurmannin rannalle 1870-luvun lopulla. Kolonisti Pummangissa (1886–1915). Muutti ilmeisesti leskenä Norjaan vuonna 1915. Puoliso: **Ulrika Juho-Pekantytär Riekk**i, toisessa avioliitossa, s. 14.10.1846 Kuusamo, k. 17.7.1912 Pummanki. Kolonisti Kustaa Adolf Juhonpoika Pesosen leski Pummangista.

---

³⁵¹ Ervasti mainitsee Stolbovassa asuneen kolme suomalaisperhettä kesällä 1882, mutta ei mainitse heitä nimeltä. Kaksi perheistä lieene ainakin olleet Iisakki Björkin, Elias Enojärven ja Johan Petter Kokon perheet. Ervasti 1884, 146.

- Kreetta Liisa, s. 29.9.1872 Pummanki. → Granroth
- Karl Arvid, s. 17.2.1886 Pummanki.
- Matilda, s. 18.9.1888 Pummanki. → Enojärvi

BJÖRN

Björn, Erik Juho Juhonpoika, s. 1.11.1850 Alatornio, k. 25.7.1905 Vaitolahti. Talollisen poika Alatornion Könölän kylän Ala-Björnin tilalta. Alatornion kirkonkirjojen mukaan oleskeli isänsä mukana 1870-luvulta lähtien Norjassa, mistä siirtyi myöhemmin viimeistään saman vuosikymmenen loppupuolella siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kolonisti Vaitolahdessa (1879–1905). Puoliso vih. 14.2.1877: **Kaisa Magdalena Heikintytär Niemelä**, s. 26.11.1843 Tervola, k. 31.10.1921 Vaitolahti. Itsellisen tytär Tervolan Yli-Paakkolan kylästä. Muutti Tervolasta Alatorniolle marraskuussa 1865. Asui leskenä tyttärensä Idan ja vävynsä Thorvald Rasmussenin taloudessa Vaitolahdessa.

- Edvard, s. 1.11.1879 Vaitolahti
- Ida Elisabeth, s. 6.9.1883 Vaitolahti. → Rasmussen
- Edla Evida, s. 27.6.1886 Vaitolahti, k. 8.7.1887 Vaitolahti.³⁵²
- Erik Albinus, s. 1888 Vaitolahti.

BJÖRNSTRÖM

- **Björnström, Salomon Jakobinpoika**. Asui Pummangissa (1867), minkä jälkeen mainitaan kirjautuneen kolonistiksi Kervantoon vuoden 1873 alussa sekä lähteneen venäläisten tietojen mukaan vaimonsa ja kolmen lapsensa kanssa Amerikkaan 1873. Mainitaan myyneen ennen matkaa turvemökin ja neljä lehmää paikalliselle kolonistille sekä jättäneen jälkeensä veneen.³⁵³ Puoliso: **tuntematon**.
- Salomon Robert, s. 28.4.1849, k. 20.10.1873 Kervanto.³⁵⁴
- Christina, s. noin 1860, k. 31.7.1867 Pummanki.³⁵⁵
- Eva Johanna, s. noin 1864, k. 13.6.1868 Kervanto.³⁵⁶

---

³⁵² KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

³⁵³ Davydov 2005, 53.

³⁵⁴ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1873–1884: 235.

³⁵⁵ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1854–1880: 361.

³⁵⁶ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1854–1880: 364.

BRODKORB

Brodcorp, Aksel Lauritzinpoika, norjalainen, s. 12.3.1870 Vesisaari, Norja, k. 26.4.1911 Vaitolahti. Kauppiaan ja venäläisen konsulin poika Vesisaaresta. Kolonisti ja kauppias Vaitolahdessa (1898–1911) asuen perheensä kanssa Vesisaarella. Puoliso vih. 3.2.1898 Vesisaari: **Signy Karlentytär Akre**, s. 3.9.1868 Vesisaari, k. 15.5.1942 Vesisaari. Kansakoulunopettajan tytär Vesisaaresta, missä asui myöhemmin myös leskenä.

- Randi, s. 26.12.1898 Vesisaari, Norja, k. 1912 Vesisaari.
- Anna Bernhardina, s. 15.1.1901 Vesisaari.
- Reidar Lauritz, s. 30.10.1902 Vesisaari.
- Kaare Akre, s. 1.10.1906 Vesisaari.
- Signy, s. 22.11.1907 Vesisaari, k. 8.11.1918 Vesisaari.
- Dagborg, s. 27.12.1909 Vesisaari.
- Aksel Nikolai, s. 23.4.1911 Vesisaari.

DAHL

Dahl, Ellef Andersinpoika, norjalainen, s. 4.2.1838. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Norjan Trondheimistä ilmeisesti 1860-luvun alussa ja asui perheensä kanssa Petsamossa (1864). Raportin mukaan perhe eli kalastuksella omistaen kaksi pientä alusta, asui kaksihuoneisessa hirsitalossa, missä oli rautakaminat, ja heillä oli yksi härkä ja kaksi lammasta. Kerrotaan vartioineen Petsamoon kevät- ja kesäkalaan saapuneiden venäläisten veneitä syksyisin ja talvisin, mistä sai palkkaa 50 ruplaa vuodessa (1864). Venäläisten lähteiden mukaan ei ollut siirtynyt Venäjän alamaiseksi vuonna 1866, jolloin mainitaan eläneen Vuoremijoen itärannalla meri- ja jokikalastusta harjoittaen vuodesta 1862.³⁵⁷ Siirtyi myöhemmin perheensä kanssa Norjan puolelle Vuoremivuonolle ja asui Grense Jakobselvan kylässä. Puoliso: **Marcelia Charlotta Mikkelsen**, s. noin 1845.

- Anton Magnus, s. 14.4.1861 Etelä-Varanki, Norja. →
- Vilhelmina, s. noin 1862.
- Karl Edvard, s. 22.7.1866 Etelä-Varanki.

---

³⁵⁷ Davydov 2005, 50.

- Maria, s. heinäkuu 1869 Vesisaari, Norja. Mainitaan ottotyttärenä saamelaisen Uula Haltan leskellä Maria Bigga Larsintytellä Petsamossa (1887).³⁵⁸

Dahl, Anton Magnus Ellefinpoika, norjalainen, s. 14.4.1864 Etelä-Varanki, Norja, k. 16.3.1929 Vuonokylä. Kalastajan poika Etelä-Varangin Grense Jakobselvin kylästä Ruijasta. Kalastaja Vesisaarella (1887). Asui perheensä kanssa Petsamossa (1901–1914). Myöhemmin kalastaja Petsamon Vuonokylässä. Mahdollisesti Ervastian mainitsema Anton Dahl, joka asui Petsamonvuonolla Parkkinassa ja siirtyi kauppiaina kesäksi lähemmäksi kalastajia venäläisten, karjalaisten ja kolttasaamelaisten asumaan Nurmensättiin, missä hänellä oli Parkkinan lisäksi toinen talo (1882).³⁵⁹ Mainitaan tuomitun kahdeksaksi päiväksi arestiin solvattuaan starostaa ”durakiksi” eli tyhmyriksi talvella 1882 ja suoritti rangaistuksen seuraavana talviaikana Kuolassa stanovoin luona pelaamalla korttia.³⁶⁰ Puoliso vih. 3.11.1887 Vesisaari, Norja: **Josefina Jaakontytär Lehtola**, s. 9.4.1868 Vesisaari, k. 8.3.1940 Petsamo.

- Elvina Sofia, s. 24.3.1901 Petsamo.
- Rolf Marenius, s. 24.3.1903 Petsamo, k. 27.7.1914 Petsamo.
- Magnus Vilhelm, s. 18.8.1905 Petsamo.
- Alfred Julius, s. 8.5.1908 Petsamo.
- Einar Justinus, s. 1.10.1910 Petsamo.
- Reidar Voldemar, s. 24.7.1912 Petsamo, k. 2.7.1941 Lutto. Kalastaja Petsamossa (1941). Kaatui jatkosodassa palvellessaan sotamiehenä Petsamon Erillisosaston esikuntakomppaniassa ja haudattiin Petsamon sankarihautausmaalle.

DORF

Dorf, Abraham Antinpoika, s. 15.3.1835 Pulkkilä. Torpparin poika Pulkkilästä. Otti itsellisenä perheensä kanssa muuttokirjan Pulkkilästä Ylitorniolle helmikuussa 1863. Perhe ei esiinny Ylitornion kirkonkirjoissa. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun puolivälissä. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Dorfin perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi

---

³⁵⁸ KA, KK 59/1881, Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluvista asukkaista muurmannilaisella rannalla (1887).

³⁵⁹ Ervasti 1884, 122–123 & 125. Ervastian mukaan Anton Dahl tosin olisi ollut jo perheellinen mies kesällä 1882, sillä matkakertomuksessa mainitaan ”frouva” ja lapset.

³⁶⁰ Ervasti 1884, 139.

Muurmannin rannalle ja Piippolan piirin nimismies vastasi saman vuoden marraskuun alkupuolella, että Abraham Dorf oli ottanut jo vuonna 1863 muuttotodistuksen Ylitorniolle. Ylitornion nimismies ilmoitti marraskuun loppupuolella, että Dorf ei ollut koskaan muuttanut pitäjään.³⁶¹ Asui Kervannossa (1868–1887). Puoliso vih. 13.12.1857 Pulkkila: **Kaisa Tanelintytär Myllykoski**, s. 17.2.1836 Pulkkila, k. ennen 1887. Talollisen tytär Pulkkilan Kestilän kylästä.

- Maria, s. 6.11.1859 Pulkkila. → Peltola & Takkinen
- Karl Abraham, s. 26.9.1868 Kervanto, k. 1887 Vaitolahti. Pastori Hinkulan mainitsee tämän siirtolaisen pojan Kervannosta haudatun Vaitolahden kolonian hautausmaalle, mutta pojan haudan tarkkaa paikkaa ei kuitenkaan enää tietty hänen vieraillessa kylässä vuonna 1887 ja siunaaminen jouduttiin jättämään seuraavaan kertaan.³⁶²
- Hilma Maselia, s. 1874 Kervanto. → Kyllinen

DRUFVA

Drufva, Juho Henrikinpoika, s. 31.3.1836 Iisalmi. Oulaisista syntyisin olleen torpparin poika Iisalmen pitäjän Marttisenjärven kylästä. Iisalmen kirkonkirjojen mukaan otti naimattomana muuttotodistuksen Säräisniemelle marraskuussa 1852. Mahdolliset vaiheet Säräisniemellä ovat tuntemattomat, sillä seurakunnan kirkonarkisto tuhoutui täydellisesti pappilan tulipalossa alkuvuodesta 1859, eikä henkilö esiinny nuoremmissa säilyneissä kirkonkirjoissa. Saapui mahdollisesti Ruijan kautta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvulla. Kalastaja Kervannossa (1869). Puoliso vih. 15.6.1869 Vuoreija, Norja: **Brita Kristiina Juhontytär Lakso**, s. noin 1848 Ylitornio.

DSENIS

Dsenis, Gustaf Adolf, s. 17.3.1879. Sukunimen oikea muoto saattaa olla Dzenis. Varhaisemmat vaiheet ennen Muurmannin rannalle siirtolaiseksi ilmaantumista ovat tuntemattomat. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan asui Aleksandrovs-kissa (1911) ja perheensä kanssa Teriberkassa (1911–1914). Puoliso vih. 17.5.1911

---

³⁶¹ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872, Piippolan piirin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 5.11.1872 & Ylitornion nimismies Oulun läänin kuvernöörille 19.11.1872.

³⁶² KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 677/1887, Ea:135: Hinkulan kertomus 28.9.1887.

Aleksandrovsk: **Selma Kalnin**, s. 20.8.1887. Syntyperä tuntematon. Mahdollista yhteyttä Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjoissa 1860-luvulla esiintyvään Kalinin-sukuun ei tunneta.

- Natalia, s. 25.5.1911 Teriberka.
- Erna, s. 20.10.1912 Teriberka.
- Arnold, s. 9.3.1914 Teriberka.

EDSTRÖM

Edström, Karl Johan Anselm, ruotsalainen, s. 12.2.1878 Bygdeå, Ruotsi, k. 1.3.1935 Sollefteå, Ruotsi. Sven Lokan mukaan vei Drovenoin savotalla laudankantajana työskennellessään tapaaman vaimonsa noin vuonna 1904 Ruotsiin odottamaan esikoisen syntymää ja palasi myöhemmin työskentelemään muun muassa Murmasperän, Ulittan, Ristikentän ja Petšoran savotoille. Lokan mukaan vaimo seurasi Venäjälle vasta viisi vuotta miehensä jälkeen noin vuonna 1909.³⁶³ Ruotsalaisten kirkonkirjojen mukaan muutti sahatyömiehenä perheensä kanssa Skönsmonin pitäjään syyskuussa 1909, jolloin mainitaan ollen itse kotoisin Uumajan maaseurakunnasta ja vaimon Muurmannelta Venäjältä. Muutti mainitusta ruotsalaispitäjästä edelleen lokakuussa 1914 Ruotsin Alatorniolle eli Nedertorneån pitäjään, mistä perheen otti muuttotodistuksen Venäjälle heinäkuussa 1914.³⁶⁴ Lokan mukaan palasi poikansa Hildingin kanssa Ruotsiin heinäkuussa 1921, ja ilmoitti seuraavana syksynä Haaparannasta perille pääsystä ja virallisen muuttoluvan hankkimisesta koko perheelle Ruotsiin, mikä jäi kuitenkin toteutumatta.³⁶⁵ Siirsi Ruotsissa koko perheen kirjat joulukuussa 1921 Nedertorneåsta Gudmundrån pitäjään, missä vaimo ja vanhin poika lukuun ottamatta muut lapset mainitaan poissaolevina. Muutti poikansa Hildingin kanssa Gudmundråsta joulukuussa 1922 Ytterlännäsiin ja täältä edelleen Sollefteån pitäjän Skärvstan kylään marraskuussa 1925. Ruotsalaisten kirkonkirjojen mukaan oli kuolemaansa asti naimisissa Greta Sofia Törmäsen kanssa, jonka mainitaan myöhemmissä kirjoissa oleskelleen edelleen Venäjällä.³⁶⁶ 1. puoliso vih. 19.8.1906:

---

³⁶³ Lokka 1993, 29–30.

³⁶⁴ Skönsmons kyrkoarkiv, Församlingsböcker 1906–1927: 437; Nedertorneå kyrkoarkiv, Församlingsböcker 1905–1914: 893. Ko. ruotsalaiset kirkonkirjat ovat tutkittavissa Ruotsin valtionarkiston (Riksarkivet) digitaalisessa tutkijasalissa osoitteessa <www.sok.riksarkivet.se/digitala-forskarsalen>, viitattu 1.9.2020.

³⁶⁵ Lokka 1993, 38.

³⁶⁶ Gudmundrå kyrkoarkiv, Församlingsböcker 1922–1931: 1797. Ytterlännäs kyrkoarkiv, Församlingsböcker 1910–1924: 529; 1920–1923: 1007; 1924–1935: 732. Sollefteå kyrkoarkiv, Församlingsböcker

Greta Sofia Kustaantytär Törmänen, s. 12.10.1883 Uura, k. 22.10.1967 Kantalahti, Neuvostoliitto. Kolonisti Adolf Kustaa Sigfridinpoika Törmäsen tytär Uurasta. Keittiöapulainen Drovenoin savotalla ja kotiapulainen ruotsalaisessa Reiniuksen perheessä noin vuosina 1897–1901. Mainitaan myöhemmin avioiduttuaan toimineen kokkina ja leipurina savotoilla Nuorttijärven Ristikentässä.³⁶⁷ Karkotettiin poikansa Svenin kanssa Tšeljabinskin alueelle vuonna 1942. Rehabilitoitiin 27.9.2002. Gretan 2. puoliso: **Benjamin Pekanpoika Lokka e. Ylilokka**, s. 18.6.1894 Sodankylä. Talollisen poika Sodankylän Sompion Ylilokan tilalta. Pakeni neljän muun miehen kanssa valkoisia värvääjiä Suomesta Venäjälle vuonna 1918.³⁶⁸ Tuuloma-kolhoosin kolhoosilainen (1938). Vangittiin 27.5.1938, NKVD:n troikka Murmanskin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 10.10.1938 ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 21.11.1938. Rehabilitoitiin 20.4.1988.³⁶⁹

- Karl Hilding, s. 20.10.1905 Petšora, Venäjä, k. 7.11.1988 Sollefteå, Ruotsi. Ruotsalaisten kirkonkirjojen mukaan syntyi Venäjällä Petšorassa, mikä nykyisin sijaitsee Uralvuorten länsipuolella Nenetsian autonomisessa piirikunnassa. Mainitaan myöhemmin isänsä tapaan sahatyömiehenä. Puoliso vih. 23.2.1930 Sollefteå: Elsa Sofia Sjöberg, s. 26.1.1907 Sollefteå, k. 15.9.1994 Sollefteå.
- Helga Linnéa, s. 24.2.1906 Skönsmon, Ruotsi, k. 1947 Tuuloma.
- Hemming, s. noin 1910, k. 1915 Kuola. Lokan mukaan haudattiin ristimättömänä Kuolan kirkkomaan ulkopuolelle.³⁷⁰
- Helge Emanuel, s. 9.4.1912 Nedertorneå, Ruotsi, k. 21.5.1921 Kuola, Venäjä. Ruotsin Gudmundrån kirkonkirjan mukaan kuoli Kuolassa Venäjällä. Lokan mukaan kuoli espanjantautiin 17.5.1921 ja haudattu Tuulomajoelle.³⁷¹
- Hulda, s. 6.6.1916 Ristikenttä, k. lapsena.

1924–1938: 637. Ko. ruotsalaiset kirkonkirjat ovat tutkittavissa Ruotsin valtionarkiston (Riksarkivet) digitaalisessa tutijasalissa osoitteessa www.sok.riksarkivet.se/digitala-forskarsalen, viitattu 1.9.2020.

³⁶⁷ Lokka 1993, 29–30.

³⁶⁸ Lokka 1993, 9.

³⁶⁹ Benjamin Lokan ja hänen perheensä tarina on kerrottu Sven Lokan kirjoihin ja haastatteluihin perustuen myös Lappalainen 2019, 80–122.

³⁷⁰ Lokka 1993, 39.

³⁷¹ Lokka 1993, 39.

- Hildur, s. 29.9.1919 Ristikenttä, k. marraskuu 1921 Kuklino, Tuuloma. Lokan mukaan kuoli keskosena syntyneen toisen lapsen kanssa nälkään ja espanjantautiin marraskuussa 1921.³⁷²
- Sven Sulo (Benjamininpoika Lokka), s. 3.3.1924 Kuklino, k. 15.11.2008 Ylä-Tuuloma, Venäjä. Njandoman RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi työarmeijaan ja vapautettiin 30.7.1946. Myöhemmin tunnettu kirjailija ja taidemaalari, joka kuvasi teoksissaan kuolansuomalaisen elämää 1900-luvun eri vaiheissa, ja joka pääsi yhtenä harvoista palaamaan takaisin kotiseudulleen Muurmannille, missä eli kuolemaansa asti Verhnetulomskin eli Ylä-Tuuloman kylässä Kuolan niemimaalla.

EK

Ek e. Sotisaari, Matti Kaisa-Stiinanpoika, s. 29.12.1826 Kemi, k. 1875 Vaitolahti. Piian avioton poika Kemin Ilmolan kylästä. Kemin kirkonkirjojen mukaan otti leskimiehenä muuttotodistuksen Kemijärvelle joulukuussa 1869, mutta ei esiinny Kemijärven kirkonkirjoissa, vaan näyttää lähteneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Asui leskimiehenä Uurassa (1875). 1. puoliso vih. 2.1.1857 Kemi: **Kreeta Henrikintytär Lääkkö e. Paakkolanvaara**, s. 9.2.1817 Kemi, k. 3.5.1865 Kemi. 2. puoliso vih. Uura: **Kaisa Kreeta Pekantytär Takkinen e. Välikangas**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 5.7.1824 Simo, k. 6.3.1885 Kervanto. Simon kirkonkirjojen mukaan otti itsellisenä muuttotodistuksen Kemijärvelle huhtikuussa 1875, mutta ei esiinny Kemijärven kirkonkirjoissa, ja vihittiin myöhemmin avioliittoon Uurassa. Kaisan 2. puoliso: kolonisti **Elias Kustaa Martinpoika Ronkainen** Kervannosta.

ELOMAA

Elomaa e. Enckell, Otto Viljami Joosepinpoika, s. 3.8.1883 Vanaja, k. 16.11.1949 Utsjoki. Vanajan Harvialan kartanon torpparin poika. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1915 ja samana vuonna otti sukunimen Elomaa. Työmies Petsamon Salmijärven kylän Höyhenjärvellä ja myöhemmin talollinen Pitkäjärven Kantoniemen tilalla. Puoliso vih. 23.2.1926 Petsamo: **Emma Eliaantytär Säärelä**, s. 18.12.1886 Petsamo, k.

---

³⁷² Lokka 1993, 48.

12.2.1968 Inari. Talonpoika Elias Marianpoika Säärelän tytär Salmijärveltä. Oton ja Emman liitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin yksi tytär vuoden 1920 jälkeen.

- Sigfrid Erling (Emmanpoika), s. 28.2.1913 Salmijärvi.
- Marie, s. 24.2.1919 Etelä-Varanki, Norja, k. 29.5.1919 Etelä-Varanki.
- Dagny Helena, s. 7.5.1920 Salmijärvi.

ENOJÄRVI

Enojärvi, Antti Anna-Marianpoika, s. 24.10.1849 Kuusamo, k. 3.12.1907 Pummanki. Kotoisin Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan avioitui Uurassa ja oleskeli tämän jälkeen Pummangissa. Kolonisti Pummangissa (1875–1907). Puoliso: **Anna Brita Eliaksentytär Karjalainen**, s. 4.5.1854 Kuusamo, k. 16.7.1926 Pummanki.

- Johan Adolf (Annanpoika), s. heinäkuu 1875 Pummanki.
- Theodor, s. 25.3.1882 Pummanki. →
- Antti Vilhelm, s. 14.7.1882 Pummanki. →
- Maria Josefina, s. 1884 Pummanki. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan meni Amerikkaan vuonna 1910.
- Anna Alina, s. 8.5.1886 Pummanki.
- Karl Arvid, s. 14.12.1887 Pummanki. →
- Herman, s. 21.6.1889 Pummanki. →
- Greta Liisa, s. 5.9.1890 Pummanki. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan lähti Amerikkaan huhtikuussa 1911.
- Erika, s. 3.7.1891 Pummanki. →

Enojärvi, Teodor Antinpoika, s. 25.3.1882 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1911–1917). Puoliso vih. 7.8.1911 Aleksandrovsk: **Maria Matilda Kustaantytär Veteläinen**, s. 4.11.1893 Pummanki. Kolonisti Elias Kustaa Eliaksenpoika Veteläisen tytär Pummangista. Teodorin ja Marian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Nelly Marianna, s. 13.9.1912 Pummanki.
- Anna Anetta, s. 5.5.1915 Pummanki.
- Alma Alfhilda, s. 23.3.1916 Pummanki.
- Alma Alfhilda, s. 5.4.1917 Pummanki.

- Aili Lydia, s. 20.4.1920 Pummanki.

Enojärvi, Antti Vilhelm Antinpoika, s. 14.7.1882 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1907–1917). Puoliso vih. 11.6.1907 Aleksandrovsk: **Matilda Emanuelintytär Björk**, s. 18.9.1888 Pummanki. Kolonisti Emanuel Iisakinpoika Björkin tytär Pummangista.

- Signe Siviä, s. 17.8.1907 Pummanki.
- Magna Josefina, s. 9.10.1908 Pummanki. → Heikkinen
- Andreas Viljam, s. 25.6.1910 Pummanki.
- Evita Sylvia, s. 5.6.1912 Pummanki, k. 30.8.1930 Pummanki.
- Viktor Neldur, s. 16.1.1914 Pummanki.

Enojärvi, Karl Arvid Antinpoika, s. 14.12.1887 Petsamo. Kolonisti Pummangissa (1915–1917). Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1933). Vangittiin 19.3.1933 ja OGPU:n erityistiroikka tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 10 nojalla karkotettavaksi viideksi vuodeksi 6.5.1933. Rehabilitoitiin 18.5.1989. Puoliso vih. 9.9.1915 Petsamo: **Anna Kaisa Lassintytär Tauriainen**, s. 14.4.1896 Muotka. Kolonisti Lassi Tuomaanpoika Tauriaisen tytär Muotkasta. Karkotettiin kuuden lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Karlen ja Annan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Sulo Ensio, s. 19.11.1916 Muotka, k. 9.4.1917 Muotka.
- Reino, s. noin 1919.

Enojärvi, Herman Antinpoika, s. 21.6.1889 Pummanki. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan lähti Amerikkaan vuonna 1911, mistä näyttää palanneen kuitenkin takaisin Muurmannin rannalle. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1933). Vangittiin 20.3.1933 ja OGPU:n erityistiroikka tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 10 nojalla karkotettavaksi viideksi vuodeksi. Myöhemmin metsätyöläinen Togurin saarella Siperian Tomsin alueen Kolpaševossa (1938). Vangittiin toistamiseen 16.6.1938, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 8, 10 ja 11 nojalla vakoilu- ja sabotaasiorganisaatiossa toimimisesta syytettynä kuolemaan 3.10.1938 ja teloitettiin 18.10.1938. Rehabilitoitiin 18.5.1989. Puoliso vih. 17.12.1922 Petsamo: **Ovidia Ottilia Juhontytär Pyttynen**, s. 20.11.1896 Vaitolahti, k. ennen 1940. Kolonisti Juho Adolf Josefipoika Pyttynen tytär Vaitolahdesta. Hermanin ja Ovidian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kaksi poikaa 1920-luvulla.

- Karl Konstantin (Ovidianpoika), s. 25.11.1916 Vaitolahti, k. 1.7.1917 Vaitolahti.
- Ragna, s. 12.2.1922 Pummanki, k. Valko-Venäjä (?).
- Sulo Herman, s. 1.3.1923 Pummanki, k. 12.5.1923 Pummanki.

Enojärvi, Erika Antintytär, s. 3.7.1891 Pummanki. Palvelijatar Petsamon Pummangin kylässä (1921). Mainitaan siirtyneen Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1922.

- Asle Aurelia, s. 20.12.1918 Pummanki.

Enojärvi, Leander (Erland) Eliaksenpoika, s. 12.12.1848 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylän Enojärven tilalta. Lähti siirtolaiseksi Ruijaan ilmeisesti 1860-luvun loppupuolella ja siirtyi myöhemmin Muurmannin rannalle. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä ja Ruijassa. Asui naimattomana Uurassa (1887).

Enojärvi, Antti Eliaksenpoika, s. 2.6.1853 Kuusamo, k. 4.6.1909 Uura. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylän Enojärven tilalta. Lähti siirtolaiseksi ilmeisesti vanhemman veljensä Erlandin ja nuoremman veljensä Eliaksen kanssa Ruijaan 1860-luvun loppupuolella ja siirtyi myöhemmin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kalastaja Vuoreijassa (1877). Kolonisti Uurassa (1878–1909). Puoliso vih. 24.12.1877 Vuoreija, Norja: **Kreetta Katariina Juhontytär Marjavaara**, s. 12.11.1858 Vesisaari, Norja, k. 12.10.1906 Uura. Kolonisi Johan Abraham Abrahaminpoika Marjavaaran tytär Uurasta.

- Anna Liisa, s. 1.11.1878 Uura. → Perttula
- Maria Johanna, s. 6.5.1881 Uura. → Lotvola
- Juho Anton, s. 27.7.1884 Uura.
- Greta Gustava, s. 10.10.1886 Uura, k. 13.4.1887 Uura.³⁷³
- Hilda Irene, s. 5.5.1897 Uura.
- Aleksander, s. 6.5.1900 Uura, k. 27.5.1916 Uura.
- Kreetta Kustaava, s. 22.4.1904 Uura, k. 24.10.1906 Uura.

Enojärvi, Elias Eliaksenpoika, s. 18.1.1858 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylän Enojärven tilalta. Seurasi edellä mainittuja vanhempia veljiään Erlandia ja Anttia siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1860-luvulla ja siirtyi lopulla veljiensä tapaan Muurmannin rannalle. Kuusamon kirkonkirjojen merkintöjen mukaan konfirmoitiin

---

³⁷³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

Kuolajärvellä vuonna 1882 ja otti mainetodistuksen Etelä-Varankiin Norjaan lokakuussa 1888. Asui Stolbovassa (1882–1888). Ervasti mainitsee Stolbovassa asuneen kolme suomalaisperhettä kesällä 1882, joista yksi oli mahdollisesti Enojärven perhe, jolloin Elias ja Eva olisivat eläneet avoliitossa ennen avioliittoon vihkimistä.³⁷⁴ Puoliso vih. 16.12.1888 Kirkkoniemi, Norja: **Eva Karolina Fredrikintytär**, suomalainen s. 18.5.1867 Hammerfest, Norja. Pastori Hinkulan luettelon mukaan asui poikansa kanssa Stolbovassa (1888) ja samassa luettelossa Stolbovan asukkaaksi mainitaan heistä erillään myös hänen myöhemmin vihitty miehensä Elias Enojärvi.

- Petter Abraham (Evanpoika), s. 9.9.1887 Pykeija, Norja.

ERIKSEN

Eriksen, Johan Petter Erikinpoika, norjalainen, s. 22.10.1842 Skjerstad, Norja, k. 27.1.1905 Kilttinä. Kotoisin Norjan Nordlandin läänin Bodøstä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kalastaja Supuskassa (1869–1873) ja kolonisti Kiltinän saarella (1873–1905). Tunnettiin aikanaan nimellä Kiltinän kuningas (norj. Kildinkongen). Puoliso: **Karolina Martha Jørgensen**, s. 14.10.1846 Eidsvoll, Norja, k. 7.9.1903 Kilttinä. Kotoisin Norjan Akershusin läänistä.

- Lina Josefina, s. 13.8.1865 Bodø, Norja.
- Lovise Emilie, s. 10.5.1867 Bodø, k. 28.11.1914 Vuoreija, Norja. Puoliso: Ivan Mikkujev, s. noin 1860, k. 1914 Jäämeri. Kolonisti Kiltinän saarella (1892–1914). Mainitaan hukkuneen.
- Konstance Amalie, s. 17.9.1869 Supuska,³⁷⁵ k. 18.4.1917 Vuoreija.
- Karl Johan, s. 6.2.1872 Supuska. →
- Anna Kristoffa, s. 2.10.1873 Supuska, k. 18.2.1931 Trondheim, Norja.
- Albert Aleksander, s. 15.7.1875 Kiltinä, k. 14.4.1914 Kiltinä.
- Mathilda Karolina, s. 15.7.1875 Kiltinä, kaksonen.
- Julia Antone, s. 6.7.1879 Kiltinä, k. 1908 Vuoreija.
- Ludvig Edvard, s. 6.11.1881 Kiltinä. →
- Hjalmar Nikolai, s. 19.10.1883 Kiltinä. →

³⁷⁴ Ervasti mainitsee Stolbovassa asuneen kolme suomalaisperhettä kesällä 1882, mutta ei mainitse heitä nimeltä. Perheet olivat melko varmasti Elias Enojärven, Iisakki Björkin ja Johan Petter Kokon perheet. Ervasti 1884, 146.

³⁷⁵ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 65.

- Johan Bernhard, s. 27.5.1885 Kiltinä. →
- Hilda Viktoria, s. 25.8.1888 Kiltinä. → Krohn

Eriksen, Karl Johan Johaninpoika, norjalainen, s. 6.2.1872 Supuska, k. 1942 Jakovskaja, Arkangeli. Kolonisti Kiltinän saarella (1905–1912). Puoliso vih. 2.11.1905 Aleksandrovsk: **Antonie Kristine Berg**, s. 10.6.1882 Tromssa, Norja, k. 1942 Teriberka.

- Alvide Karoline, s. 19.7.1906 Vuoreija, Norja, k. 1926 Murmansk.
- Alfred Kornelius, s. 28.3.1908 Kiltinä, k. 28.5.1909 Kiltinä.
- Ingrid Konstantina, s. 6.3.1912 Kiltinä, k. 22.10.1997 Sparbu, Norja.
- Erling Johan, s. 1916 Kiltinä, k. 1938 Murmansk. Puoliso: Varvara Dmitrjevna Petrova, s. 1915 Novgorod.

Eriksen, Ludvig Edvard Johaninpoika, norjalainen, s. 6.11.1881 Kiltinä. Kolonisti Kiltinän saarella (1910). Puoliso: **Anna Isodora Thorintytär Thorsen**, s. 16.8.1883 Tsipnavolak. Kolonisti Thor Throsenin tytär Tsipnavolakista.

- Hans, s. 1910 Kiltinä.

Eriksen, Hjalmar Nikolai Johaninpoika, norjalainen, s. 19.10.1883 Kiltinä. Kolonisti Kiltinän saarella (1907–1908). Puoliso vih. 18.11.1907 Aleksandrovsk: **Eleonora (Nora) Mathilde Leonardintytär Norum**, s. 28.9.1883 Vesisaari, Norja.

- Øysten Leonard, s. 3.2.1908 Kiltinä. Puoliso: Agripina Jeltsina Gruzja.

Eriksen, Johan Bernhard Johaninpoika, norjalainen, s. 27.5.1885 Kiltinä, k. 6.10.1918 Kiltinä. Kolonisti Kiltinä saarella (1910–1918). Puoliso vih. 25.6.1910 Kiltinä: **Agnes Olufine Evantytär Salomonintytär Bakken**, s. 3.1.1892 Vesisaari, Norja, k. 1959 Leningrad.

- Rolf, s. 1917 Kiltinä.
- Ruth, s. 1918 Kiltinä.

ERKKILÄ

Erkkilä, Adolf Heikinpoika, s. 29.6.1849 Nivala. Itsellisen poika Pidisjärveltä eli Nivalasta. Nivalan kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen marraskuussa 1867 ja jätti sen Haapajärvelle tammikuussa 1869. Renki ja itsellinen Haapajärvellä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun lopulla. Haapajärven kirkonkirjoihin tehtyjen merkintöjen mukaan oli ”mieltä vailla”, pastori Hinkulan tietojen perusteella naimisissa

Varangissa Norjassa ja oli ollut parikymmentä vuotta tietämättömissä. Pastori Hinkulan mukaan oli jättänyt vihityn vaimon Haapajärvelle, mistä huolimatta vihitytti ilman papin-todistusta itsensä avioon kuusamolaisen naimattoman naisen kanssa Ruijassa Akkulan-niemen kirkossa eli Etelä-Varangin Kirkkoniemessä kahden esteellisyydestä tietämättö-män todistajan läsnä ollessa. Mainitaan karanneen myöhemmin Ruijaan ja jättäneen vai-monsa avioliitosta syntyneen lapsen mitä suurimpaan köyhyyteen Muurmannin rannalle. Etelä-Varangin seurakunnan vihittyjen luettelon mukaan toimi kalastajana Pummangissa Venäjällä (1887). Myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat. 1. puoliso vih. 29.12.1872 Haapajärvi: **Maria Matintytär Sulkala**, s. 20.4.1849 Haapajärvi. Mainitaan elossa Haa-pajärvellä vielä vuonna 1900. 2. puoliso vih. 1.10.1887 Kirkkoniemi, Norja: **Anna Kreeta Eliaksentytär Karjalainen**, s. 1852 Kuusamo.

ERVASTI

Ervasti, Juho Fredrik Kustaanpoika, s. 4.4.1837 Kuusamo, k. kesäkuu 1892 Muotka. Talollisen poika Kuusamon Kantoniemen kylän Kahilaniemen tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvulla. Kalastaja Pummangissa (1876). Kolonisti Muotkassa (1882–1892). Pummangin ja muiden Kalastajasaarenon kolonioiden yhteinen starosta (1882).³⁷⁶ Puoliso vih. 22.10.1876 Vuoreija, Norja: **Brita Kreeta Kaarlentytär Frem-ling**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 3.11.1855 Tervola. Sahanasettajän ja sepän tytär Ter-volasta, joka Tervolan kirkonkirjojen mukaan lähti vanhempiansa mukana Norjaan vuonna 1867. Brita 2. puoliso: kolonisti **Juho Jaakonpoika Polojärvi** Muotkasta. Juhon ja Britan avioliitto lienee ollut lapseton, mutta heillä oli ottopoikana edesmenneen kolo-nisti Johan August Sellbergin vanhempi poika Pummangista (1887).

- Johan Petter Sellberg, s. 7.11.1879 Läätsi, ottopoika.

Ervasti, Jaakko Kustaanpoika, s. 21.6.1839 Kuusamo, k. 21.4.1886 Pummanki.³⁷⁷ Ta-lollisen poika Kuusamon Kantoniemen Kahilaniemen tilalta. Lähti itsellisenä perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1869. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan asui perheensä kanssa Pummangissa ja hukkuu Pohjois-Jäämereen Ruijassa huh-tikuussa 1886. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä passin

---

³⁷⁶ Ervasti 1884, 116.

³⁷⁷ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

vuoden määräajaksi Venäjälle tammikuussa 1871.³⁷⁸ Puoliso vih. 17.4.1863 Kuusamo: **Sofia Josefiina Juhontytär Tolpanniemi**, s. 10.5.1842 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamosta. Asui leskenä Pummangissa (1887). Kuusamon kirkonkirjojen mukaan palasi leskenä lastensa kanssa Kuusamoon elokuussa 1888.

- Kustaa Herman, s. 13.3.1865 Kuusamo. →
- Juho Jaakko, s. 20.8.1868 Kuusamo, k. 28.6.1881 Pummanki. Merkintä kuolinajasta on tehty Kuusamon kirkonkirjoihin.
- Petter, s. 16.9.1877 Pummanki.
- Anna Kustaava, s. 27.11.1882 Pummanki.

Ervasti, Kustaa Herman Jaakonpoika, s. 13.3.1865 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oli tietämättömissä. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1887–1893). Puoliso vih. 22.10.1893 Vuoreija, Norja: **Eeva Loviisa Eliaksentytär Kämäräinen**, s. 1868 Kuusamo.

- Ada, s. 1892 Läätsi. Vaitolahden kolhoosin keittäjänä (1935). Vangittiin 2.6.1935, NKVD:n Muurmannin alueen troikka tuomitsi NL:n rikoslain 58 §n artiklojen 6 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin 21.11.1938. Rehabilitoitiin 17.5.1989.

FLINK

Flink, Abraham Matinpoika, s. 24.6.1832 Rovaniemi. Rengin poika Rovaniemen Koralon kylästä. Palkollinen Rovaniemellä vuosina 1847–1850. Rovaniemen kirkonkirjojen mukaan muutti Alatorniolle vuonna 1850, mutta palasi takaisin syntymäpitäjäänsä jo saman vuoden aikana. Muutti Rovaniemeltä renkinä uudelleen Alatorniolle heinäkuussa 1852. Renki Alatornion Kaakamon kylässä vuosina 1852–1853. Muutti perheensä kanssa Alatorniolta Simoon alkuvuodesta 1854. Mäkitupalainen Simon Maksniemen kylässä vuosina 1854–1864. Mainitaan Simon kirkonkirjoissa entiseksi sotilaaksi, joten lienee palvellut 3. Oulun ruotujakoisessa tarkk’ampujapataljoonassa. Muutti metsävahtina perheensä kanssa Simosta Kemiin tammikuussa 1864. Lähti perheensä kanssa Kemistä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Asui vaimonsa kanssa Muotkassa (1887), mistä mainitaan lähteneen Amerikkaan vuonna 1887. Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti vaimonsa kanssa America-valtamerilinjan Hero-

---

³⁷⁸ KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

aluksella kohti Amerikkaa lokakuussa 1887, jolloin matkan kohteen mainitaan olleen Oregonin osavaltion Portland.³⁷⁹ Puoliso vih. 9.7.1853 Alatornio: **Anna Kreetta Juhon-tytär Nikkilä**, s. 26.2.1826 Simo. Mäkitupalaisen tytär Simosta. Muutti naimattomana Simosta Alatorniolle marraskuussa 1848 ja työskenteli ennen avioitumistaan piikana Alatornion Kaakamon kylässä vuosina 1849–1853.

- Juho Abraham, s. 28.11.1853 Alatornio.
- Anna Kustaava, s. 21.6.1855 Simo. → Heikkinen
- Kalle Matias, s. 22.2.1859 Simo.
- Iisakki August, s. 30.10.1862 Simo, k. 17.7.1863 Simo.

FORSBERG

Forsberg, Karl Gustaf Johaninpoika, s. 30.3.1848 Kontiolahti, k. 19.11.1913 Vaitolahti. Suntion poika Kontiolahdelta. Muutti Kontiolahdelta Joensuuhun lokakuussa 1865. Kauppapalvelija kauppias Anders Johan Mustosella Joensuun kaupungissa vuosina 1865–1871. Muutti Joensuusta Sotkamoon vuoden 1871 alussa. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle arviolta 1880-luvun alussa. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1885–1913). Puoliso vih. 16.7.1885 Kirkkonie mi, Norja: **Saara Kaisa Mikontytär Koskela e. Vilppola**, s. 10.3.1840 Rovaniemi. Uudisasukkaan tytär Rovaniemen Ounasjoen kylän Koskelan tilalta. Rovaniemen kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Inariin vuonna 1868, mutta ei esiinny Inarin kirkonkirjoissa, joten lieenee siirtynyt suoraa Ruijanrannalle. Kaisalle syntyi Rovaniemellä kaksi aviotonta lasta.

FREDRIKSEN

Fredriksen, Ludvig, norjalainen, s. 22.9.1832 Holmedal, Norja. Vuoreijan seurakunnan kirkonkirjojen mukaan otti vaimonsa kanssa muuttotodistuksen Venäjälle Uuraan heinäkuussa 1867. Kauppias Tsipnavolakissa (1882–1887). Ervastin mukaan kutsuttiin koksansa puolesta Isoksi Ludvigiksi, oli ennen varakkaaksi kauppiaksi tulemista harjoittanut puhtaasti vain kalastusta ja hänellä oli Tsipnavolakissa kauppansa yhteydessä useita makasiineja sekä pitkä silta eli laituri varustettuna lastausta varten vinssin sijaan kahden

---

³⁷⁹ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1885–1888: nro 3782–3783.

hirren varassa olleella vivulla (1882).³⁸⁰ Puoliso: **Ellen Martha**, s. 19.10.1828 Sticklestad.

- Martin Ludvig, s. 7.7.1870 Vuoreija, Norja. →

Fredriksen, Martin Ludvig Ludviginpoika, norjalainen, s. 7.7.1870 Vuoreija, Norja. Kolonisti Tsipnavolakissa (1905–1917). Puoliso vih. 16.7.1889: **Anna Bergintytär Schistad**, s. 29.6.1866 Vesisaari, Norja.

- Ludvig Berg s. 6.10.1889 Tsipnavolak. →
- Edel Maria Henrika, s. 4.6.1891 Tsipnavolak.
- Vladimir, s. 30.8.1893 Tsipnavolak.
- Halfdan Andreas, s. 4.8.1895 Tsipnavolak.
- Aagot Josefine, s. 27.8.1897 Tsipnavolak.
- Torleif Reidar, s. 4.4.1899 Tsipnavolak.
- Gustaf Martin, s. 6.1.1902 Tsipnavolak.
- Ragnhild s. 1.2.1903 Tsipnavolak.
- Magnus Johan, s. 12.6.1905 Tsipnavolak.
- Gudrun Margreta, s. 2.6.1907 Tsipnavolak.
- Oddvar Lokkestad Schistad, s. 21.9.1908 Tsipnavolak.

Fredriksen, Ludvig Berg Martininpoika, norjalainen, s. 6.10.1889 Tsipnavolak. Kolonisti Tsipnavolakissa (1912–1917). Puoliso vih. 28.2.1912 Aleksandrovsk: **Ragna Sofie Johanintytär Øien**, norjalainen, s. 29.7.1889 Supuska. Kolonistin ja kauppiaan Johan Theodor Pederinpoika Øienin tytär Supuskasta.

- Mildrid, s. 28.3.1912 Tsipnavolak.
- Gudmund, s. 23.9.1913 Tsipnavolak.
- Ragnar Hjalmar, s. 14.7.1915 Tsipnavolak.

Fredriksen, Johan Petter, ruotsalainen, s. 25.3.1817 Ruotsi. Asui vaimonsa ja tyttärensä kanssa Uurassa (1887). Todennäköisesti se Ervastian mainitsema norjalainen P. Fredriksen, jonka talo Uurassa toimi pastori Mustakallion kortteeripaikkana tämän vierraillessa kylässä vuonna 1882.³⁸¹ Puoliso: **Bertha**, s. 1.4.1827 Stavanger, Norja. Ervastian mukaan

---

³⁸⁰ Ervasti 1884, 95–96.

³⁸¹ Ervasti 1884, 63.

Uuran kortteeripaikan emäntä, ikäloppu norjalainen, oli aikanaan elänyt Kööpenhaminan kaupungissa, mistä oli muuttanut kanssa Jäämeren rannalle lääkärin sitä suositeltua kivulloselle miehelleen. Ervastin mukaan Fredriksenit olivat asuneet ennen Uuraan muuttoa muutamana vuoden Kiltinän autiolla saarella Kuolanvuonon suulla.³⁸²

- Bertha Kristina, s. 6.10.1861.

GRANROTH

Granroth, Antti Juhonpoika, s. 17.9.1821 Kuusamo, k. 30.10.1905 Paddock, Minnesota, Yhdysvallat. Kuusamon Kantoniemen kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1869. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Pummangissa. Asui perheensä kanssa Kassivuonossa (1887). Puoliso vih. 18.2.1848 Kuusamo: **Kaisa Liisa Antintytär Laulaja**, s. 22.11.1829 Kuusamo, k. 29.6.1905 Paddock, Minnesota. Talollisen tytär Kuusamon Posiolta.

- Anna Valpuri, s. 15.8.1848 Kuusamo. → Hänninen
- Juho Kustaa, s. 3.4.1850 Kuusamo. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai työmiehenä passin vuoden määräajaksi Venäjälle joulukuussa 1867.³⁸³
- Antti Kristian, s. 12.4.1852 Kuusamo. →
- Sigfrid, s. 10.5.1854 Kuusamo. →
- Kaisa Maria, s. 2.3.1857 Kuusamo. → Kämäräinen
- Liisa, s. 1.6.1863 Kuusamo. → Kämäräinen
- Kalle, s. 24.12.1868 Kuusamo.

Granroth, Antti Kristian Antinpoika, s. 12.4.1852 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli ja avioitui Pummangissa. Asui perheensä kanssa Petsamossa (1887). Puoliso: **Anna Brita Kallentytär Leinonen**, s. 20.10.1854 Kuusamo.

- Johan Kristian, s. 21.3.1882 Petsamo.
- Herman, s. 9.7.1885 Petsamo.

---

³⁸² Ervasti 1884, 81. Ervastin matkakertomuksessa tiedot hänen ja pastori Mustakallion kortteeripaikasta Uuran kylässä ovat ristiriitaiset, sillä hän mainitsee paikan olleen norjalaisen P. Fredriksenin, ja toisaalta mainitsee emännän olleen leski jo silloin kuin oli muuttanut Kiltinän saarelta Uuraan. Ervastin kuvaama nainen lienee kuitenkin tämä Bertha, sillä käytettävissä olleiden lähteiden perusteella Uurassa ei 1880-luvulla asunut muita norjalaisia naisia.

³⁸³ KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12.

- Karl Oskar, s. 1.1.1888 Petsamo.

Granroth, Juho Kustaa Antinpoika, s. 20.1.1844 Kuusamo, k. 2.2.1933 Petsamo. Talollisen poika Kuusamon kirkonkylän Junttilan eli Porosaaren tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Pummangissa. Kalastaja Vaitolahdessa (1874). Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1881–1917). Mainitaan asuneen viimeiset vuotensa Petsamon kunnalliskodissa. 1. puoliso vih. 3.5.1874 Vuoreija, Norja: **Kaisa Sofia Matintytär Leinonen**, s. 31.3.1855 Kuusamo, k. Vaitolahti. 2. puoliso: **Brita Abrahamintytär Lesonen**, s. 8.4.1858 Suomussalmi, k. 17.5.1925 Pummanki. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannan kylän Lesovaaran tilalta. Mainitaan saapuneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Suomussalmelta vuonna 1880.

- Adolf, s. 2.4.1881 Pummanki, k. 25.4.1908 Pummanki.
- Johan Abraham, s. 10.7.1883 Pummanki.
- Selma Maselia, s. 5.12.1885 Pummanki.
- Lydia, s. 4.11.1890 Pummanki, k. 19.8.1913 Pummanki.
- Maria Elisabeth, s. 14.6.1894 Pummanki, k. 1.1.1917 Pummanki.
- Anna Sofia, s. 26.11.1897 Pummanki. Ruotsiin.

Granroth, Sigfrid Antinpoika, s. 10.5.1854 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Pummangissa. Lähti siirtolaiseksi arviolta 1870-luvun puolivälissä. Asui vaimonsa kanssa Kassivuonossa (1887). Puoliso: **Martha Hannuntytär Winter**, saamelainen, s. 1860 Kakkari. Martan 2. puoliso vih. 14.10.1894 Vuoreija, Norja: **Kristian Berg**, s. 1863 Vesisaari. Kalastaja Kakkarissa (1894). Marthan 3. puoliso vih. 17.12.1907 Uura: **Herman Härkönen**, s. 2.9.1866 Suomussalmi, k. 7.1.1917 Kassivuono.

- Kaisa Maria, s. 12.10.1887 Läätsi. → Heikkinen

Granroth, Konrad Vilhelm Kustaanpoika, s. 13.5.1844 Kuusamo, k. ennen 1905. Itsellisen poika ja renki Kuusamon Heikkilän kylästä. Thauvónin mukaan saapui Muurmannin rannalle vuonna 1865 ja oli Kalasajasaarennon länsirannan Kervannon ensimmäinen asukas, mutta sai jo muuttoaan seuraavana vuonna seurakseen perustamaansa koloniaan lähes kolmekymmentä muuta siirtolaista.³⁸⁴ Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli ensinnä Norjassa ja myöhemmin perheensä kanssa Pummangissa, minne näyttää

---

³⁸⁴ Thauvon 1870, 299.

siirtyneen Kervannosta 1870-luvun alkupuolella.³⁸⁵ Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1874–1887). Puoliso vih. 2.8.1874 Vuoreija, Norja: **Saara Maria Juhontytär Juopperi e. Niskala**, toisessa avioliitossa, s. 11.10.1845 Kemi, k. 17.8.1910 Pummanki. Kolonisti Erik Kristerinpoika Sunnarborgin leski Pummangista. Asui kolonistin leskenä Pummangissa (1905–1910).

- Petter Vilhelm, s. 22.7.1876 Pummanki, k. 10.4.1880 Pummanki. Merkintä kuolemasta on kirjattu Kuusamon kirkonkirjoihin.
- Konrad, s. 22.6.1878 Pummanki. →
- Karl Edvard, s. 15.10.1881 Pummanki. →
- Johan Arvid, s. 10.12.1882 Pummanki. →
- Sofia Fredrika, s. 10.6.1887 Pummanki. → Savolainen
- Emma Elina, s. 11.2.1890 Pummanki. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan lähti Amerikkaan. Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti Canadian-valtamerilinjan Oslo-aluksella kohti Amerikkaa toukokuussa 1912, jolloin matkan kohteen mainitaan olleen Kanadan Saskatchewanin provinssin Loreburn.³⁸⁶

Granroth, Konrad Konradinpoika, s. 22.6.1878 Pummanki, k. 9.11.1902 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1897–1902). Puoliso vih. 17.10.1897 Vuoreija, Norja: **Maria Josefina Kustaantytär Törmänen**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 2.6.1876 Pummanki. Kolonisti Adolf Kustaa Sigfridinpoika Törmäsen tytär Pummangista.

- Anna Elina, s. 15.7.1898 Pummanki.
- Greta Sofia, s. 28.2.1900 Pummanki, k. 14.3.1916 Pummanki.
- Johan Hjalmar, s. 20.9.1901 Pummanki.
- Konrad Adolf, s. 10.4.1903 Pummanki.

Granroth, Karl Edvard Konradinpoika, s. 15.10.1881 Pummanki, k. 2.4.1914 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1902–1914). Katosi kolonisti Kalle Räänän kanssa hylkeenpyynnissä, eikä heidän ruumiitaan tai venettä löydetty. Erään sanomalehteen lähetetyn kirjeen mukaan miehet olivat arvatenkin ottaneet liikaa hylkeitä kokiessaan

---

³⁸⁵ Thauvonin painetusta matkakertomuksesta pääteltynä Konrad Vilhelm Granroth asui Kervannossa vielä Thauvonin vieraillessa kylässä vuonna 1870. Thauvon 1870, 299.

³⁸⁶ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1911–1916: nro 1581.

hyleverkkoja ja aalto oli täyttänyt yllästä olleen soutuveeneen.³⁸⁷ Puoliso vih. 23.6.1902 Pummanki: **Anna Kaisa Kustaantytär Törmänen**, s. 25.11.1880 Pummanki. Kolonisti Adolf Kustaa Sigfridinpoika Törmäsen tytär Pummangista.

- Kaisa Maria, s. 1.1.1904 Pummanki.
- Karl Johan, s. 26.10.1905 Pummanki.
- Ale Sofia, s. 26.4.1908 Pummanki.
- Alfred Adolf, s. 31.7.1910 Pummanki.

Granroth, Johan Arvid Konradinpoika, s. 10.12.1882 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1914–1917). Puoliso vih. 1914: **Anna Kaisa Kustaantytär Törmänen**, toisessa avioliitossa, s. 25.11.1880 Pummanki. Kolonisti Karl Edvard Konradinpoika Granrothin leski Pummangista. Johanin ja Annan avioliitosta syntyi alla mainitun tyttären lisäksi ainakin yksi tytär 1920-luvulla.

- Anna Elina, s. 18.2.1919 Pummanki.

Granroth, Antti Kustaanpoika, s. 22.5.1847 Kuusamo. Renki Kuusamon Kantoniemen kylästä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Pummangissa. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä passin vuoden määräajaksi Venäjälle tammi-kuussa 1871.³⁸⁸ Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun puolivälissä. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä kesäkuussa 1880 päivätyllä kirjeellä Granrothin perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden heinäkuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut.³⁸⁹ Kolonisti Pummangissa (1878–1913). Puoliso vih. 27.1.1872 Kuusamo: **Kaisa Tanelintytär Räisänen**, s. 1.9.1843 Kuusamo, k. 1877 Pummanki. Talollisen tytär Kuusamon Lämsän kylän Vuolajärven tilalta. 2. puoliso: **Maria Sofia Hannuntytär Alatalo e. Karjalainen**, s. 10.8.1846 Kuusamo, k. ennen 1905. Talollisen tytär Kuusamon Paanajärven kylän Mäntyniemen eli Alatalon tilalta.

- Juho, s. 22.9.1870 Kuusamo.
- Kustaa Herman, s. 8.1872 Kuusamo.
- Juho Pietari, s. 2.1874 Kuusamo.

---

³⁸⁷ Kirje Murmanista, *Uusi Suometar* 5.7.1914.

³⁸⁸ KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

³⁸⁹ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1880, Ea3:30: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.6.1880 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 16.7.1880.

- Sofia, s. lokakuu 1878 Pummanki. Puoliso vih. 26.6.1904 Vuoreija, Norja: Juho Adolf Juhonpoika Rantala, s. 1870 Kokkola. Kalastaja Vuoreijassa (1904).
- Ida Karolina, s. 3.1882 Pummanki.
- Greta Ulrika, s. 13.6.1884 Pummanki.
- Olga Matilda, s. 28.4.1886 Pummanki.

Granroth, Kustaa Herman Antinpoika, s. 20.8.1872 Kuusamo, k. 23.5.1903 Pummanki. Kolonisti Pummangissa (1896–1903). Puoliso: **Anna Greta Sigfridintytär Pitkänen**, s. 24.3.1873 Pummanki, k. 26.4.1909 Pummanki. Kolonisti Sigfrid Sigfridinpoika Pitkäsen tytär Pummangista. Asui leskenä Pummangissa (1905–1908).

- Anna, s. 6.8.1896 Pummanki. Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti Canadian-valtamerilinjan Oslo-aluksella kohti Amerikkaa toukokuussa 1912, jolloin matkan kohteen mainitaan olleen Kanadan Saskatchewanin provinssin Loreburn.³⁹⁰
- Johan Vilhelm, s. 5.7.1900 Pummanki. Puoliso vih. 22.3.1928: Taisia Nikolajevna Bogdanova, s. 5.10.1903 Trifona. Kolonisti Nikolai Vasiljevits Bogdanovin tytär Trifonasta.
- Gustaf Herman (Annanpoika), s. 21.10.1904 Muotka. Puoliso vih. 3.3.1928 Pet-samo: Anna Ilarionovna Kemova, s. 6.7.1907 Trifona. Kolonisti Ilarion Dmitrjevits Kemovin tytär Trifonasta.

Granroth, Juho Pietari Antinpoika, s. 4.2.1874 Kuusamo. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1899–1917). Puoliso vih. 8.10.1899 Vuoreija, Norja: **Josefiina Juhontytär Niskanen**, s. 2.8.1880 Pummanki. Kolonisti Juho Yrjönpoika Niskasen tytär Pummangista.

- Sofia, s. 13.11.1904 Pummanki, k. 7.12.1909 Pummanki.
- Maria Josefina, s. 10.10.1906 Pummanki, k. 22.9.1908 Pummanki.
- Emma Kustava, s. 18.10.1908 Pummanki.
- Alfrid Aleksandra, s. 1.3.1911 Pummanki.
- Kaisa Kreetta, s. 9.6.1913 Pummanki.
- Enok, s. 3.6.1916 Pummanki, k. 8.6.1916 Pummanki.

---

³⁹⁰ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1911–1916: nro 1582.

Granroth, Kalle Eliaksenpoika, s. 29.3.1840 Kuusamo, k. 1.7.1890 Pummanki. Kuusamon kirkonkylästä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan haki ja sai eron kihlauksestaan Johanna Hemmingintytär Eskolinin (s. 9.4.1855 Kuusamo) kanssa maaliskuussa 1877 ja oleskeli tämän jälkeen ”Ryssänrannalla”. Asui Pummangissa (1887). Merkintä kuolemasta on kirjattu Kuusamon kirkonkirjoihin.

Granroth, Sigfrid (Sihveri) Eliaksenpoika, s. 3.2.1827 Kuusamo, k. 1873 Venäjä. Itsellinen Kuusamon kirkonkylästä. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai talollisena perheensä kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle helmikuussa 1867 ja uudelleen saman vuoden joulukuussa.³⁹¹ Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1868. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Venäjällä ja hukkui täällä. Puoliso: **Vilhelmiina Albertina Abrahamintytär Planting**, s. 26.5.1831 Kuusamo.

- Elias Abram, s. 20.2.1853 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oli Venäjällä ja hukkui vuonna 1873.
- Sigfrid Herman, s. 15.11.1854 Kuusamo, k. 19.8.1879 Venäjä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä ja merkintä kuolemasta on tehty mainittuihin kirjoihin, kuten myös nuoremmalle veljelleen Juho Kustalle.
- Juho Kustaa, s. 3.3.1857 Kuusamo, k. 4.11.1881 Venäjä.
- Petter Konrad, s. 31.1.1860 Kuusamo. →
- Antti Vilhelm, s. 25.12.1862 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä.
- Kalle, s. 6.7.1865 Kuusamo.
- Kreetta Ulrika, s. 10.12.1868 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli ”Ryssänrannalla”.

Granroth, Petter Konrad Sihverinpoika, s. 31.1.1860 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli ”Ryssänrannalla” ja mainitaan naineena sittemmin Pummangissa. Kalastaja Pummangissa (1881), missä asui myöhemmin perheensä kanssa (1887). Puoliso vih. 27.6.1881 Kirkkonie mi, Norja: **Matleena (Leena) Laurintytär Oikarinen**, s. 16.5.1856 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannan kylän Lasalan tilalta.

---

³⁹¹ KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12.

Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Suomussalmelta Kuusamoon vuonna 1880.

- Sylvester, s. 26.5.1882 Pummanki.
- Johan Kristian, s. 7.8.1884 Pummanki.
- Maria Elisabeth, s. 7.2.1887 Pummanki.

Granroth-Ahonen, Kaarle Vilhelm Kustaanpoika, s. 6.4.1868 Kuusamo. Mainitaan tulleen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Kuusamosta 1890-luvun alussa. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä passin vuoden määräajaksi Venäjälle heinäkuussa 1898.³⁹² Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1895–1917). Puoliso vih. 7.8.1895 Vuoreija, Norja: **Kreetta Liisa Emanuelintytär Björk**, s. 29.9.1872 Pummanki, k. 8.9.1911 Pummanki. Kolonisti Emanuel Iisakinpoika Björkin tytär Pummangista.

- Laura Adelia, s. 20.4.1896 Pummanki.
- Alina, s. 25.10.1897 Pummanki. →
- Jenny Maria, s. 29.4.1901 Pummanki. → Vainionpää
- Aina Lydia, s. 30.3.1903 Pummanki, k. 24.7.1914 Pummanki.
- Johan Alfrid, s. 22.6.1904 Pummanki, k. 3.5.1908 Pummanki.
- Karl Edvard, s. 22.9.1906 Pummanki.
- Viljam Anselm, s. 28.3.1908 Pummanki.
- Arvid, s. 24.9.1909 Pummanki.
- Kreetta Liisa, s. 11.9.1911 Pummanki, k. 22.11.1911 Pummanki.

Granroth, Alina Kaarlentytär, s. 25.10.1897 Pummanki.

- Georg (Alinanpoika), s. 20.9.1918 Pummanki.

Granroth-Ahonen, Johan Kustaanpoika, s. 14.3.1860 Kuusamo, k. ennen 1921. Lähti ilmeisesti edellä mainitun vanhemman veljensä Kaarle Vilhelmin tavoin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvun puolivälissä. Kolonisti Pummangissa (1905–1917). Puoliso 15.9.1890 Vuoreija, Norja: **Maria Matleena Kustaantytär Pesonen**, s. 25.6.1871 Pummanki. Kolonisti Kustaa Adolf Juhonpoika Pesosen tytär Pummangista.

- Viktor Anselm, s. 22.1.1895 Pummanki.
- Emma Karolina s. 20.9.1896 Pummanki, k. 20.9.1928 Pummanki.

---

³⁹² KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

- Leonard, s. 20.4.1899 Pummanki, k. 13.5.1908 Pummanki.
- Antti Vilhelm, s. 5.4.1902 Pummanki.
- Aksel, s. 6.6.1906 Pummanki.
- Eliina, s. 30.11.1907 Pummanki, k. 25.4.1909 Pummanki.
- Maria Alfilda, s. 16.4.1909 Pummanki.
- Henrika, s. 13.10.1910 Pummanki, k. 14.10.1912 Pummanki.
- Everina, s. 15.10.1911 Pummanki, k. 2.12.1911 Pummanki.
- Herman, s. 27.10.1914 Pummanki, k. 23.10.1914 Pummanki.

GUNNERSEN

Gunnensen, Ole, saamelainen, s. 1832 Näättämo, Norja. Saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun alkupuolella. Etelä-Varangin seurakunnan kirkonkirjan mukaan asui avioitumisen aikaan Venäjällä (1865) ja mainitaan asuneen myöhemmin vaimonsa kanssa Petsamon siirtokunnassa (1887). Puoliso vih. 12.3.1865 Kirkkoniemi, Norja: **Inger Olsintytär Inkeri**, saamelainen, s. 1836. Pariskunnan myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

HAANSIUS

Haansius, Severin, norjalainen, s. 1847 Trondheim, Norja, k. ennen 1905. Kolonisti ja kauppias Tsipnavolakissa (1887). Mahdollisesti se Severin Jakobinpoika, jonka mainitaan venäläisissä lähteissä asettuneen heinäkuussa 1866 Vaitolahteen, omistautuneen merikalastukselle ja asuneen ainakin aluksi muiden kolonistien turvemökeissä.³⁹³ Puoliso vih. 9.11.1876 Vesisaari, Norja: **Maselia Borgen**, s. 15.10.1859 Vuoreija, Norja. Asui leskenä Aleksandrovsiskissa (1907).

- Elin Martha, s. 2.5.1878 Vuoreija, Norja.
- Bergetta Kristina, s. 27.4.1880 Vuoreija.
- Petra Maselia, s. 13.2.1883 Tsipnavolak.
- Ola Andreas, s. 16.3.1884 Tsipnavolak, k. 23.5.1885 Tsipnavolak.³⁹⁴
- Severine Ludviga, s. 3.2.1886 Tsipnavolak.

---

³⁹³ Davydov 2005, 51.

³⁹⁴ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Anna Kristina, s. 7.11.1887 Tsipnavolak.
- Jensina Charlotta, s. 26.1.1892 Tsipnavolak.
- Severina Ludviga, s. 28.3.1895 Tsipnavolak.
- Marselia, s. 20.9.1899 Tsipnavolak, k. 7.2.1907 Aleksandrovs.

HAAPAMAA

Haapamaa, Juho Jaakonpoika, s. 5.3.1860 Salo. Lähti siirtolaiseksi Ruijaan 1890-luvun alussa ja siirtyi myöhemmin Muurmannin rannalle saman vuosikymmenen lopulla. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai työmiehenä passin vuoden määräajaksi Venäjälle marraskuussa 1898.³⁹⁵ Kalastaja Vuoreijassa (1893–1894). Kolonisti Pummangissa (1901–1903) ja Muotkassa (1905–1917). Puoliso vih. 2.7.1893 Vuoreija, Norja: **Aleksandra Erikintytär Hackman**, s. 4.12.1874 Suomussalmi, k. 6.7.1913 Muotka. Kolonisti ja lukkari Erik Hermaninpoika Hackmanin tytär Pummangista.

- Johan Rikhard (Aleksandranpoika), s. 21.2.1893 Vuoreija, k. 27.3.1911 Muotka.
- Anna Edit, s. 4.2.1894 Vuoreija.
- Signe Aurora, s. 4.5.1901 Pummanki.
- Agneta Juliana, s. 3.7.1903 Pummanki.
- Erik Nordal, s. 7.3.1905 Muotka.
- Robert Severin, s. 28.9.1907 Muotka.
- Toivo Viljam, s. 23.11.1908 Muotka.
- Alfred, s. 21.8.1910 Muotka.
- Helga Pauliina, s. 26.2.1912 Muotka.

HAATAJA

Haataja, Juho Henrik Taavetinpoika, s. 29.3.1827 Kuusamo, k. ennen 1905. Uudisasukas Kuusamon Vasaraperän kylän Vaaralan tilalla (1863–1869). Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Norjaan Ruijanrannalle 1860-luvun lopulla ja päätyivät lopulta Muurmannin rannalle. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli ensinnä Ruijassa ja sittemmin Uurassa. Kolonisti Kervannossa (1873–1887). Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun kuvernööriltä Haatajan perheen esteettömyyttä kolonisteiksi Muurmannin rannalle vuonna 1874. 1. puoliso: **Kaisa Maria Henrikintytär Viinikka**, s. 8.6.1828 Kuusamo,

---

³⁹⁵ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

k. 4.10.1884 Kervanto.³⁹⁶ Mainittu kuolinpäivämäärä on kirjattu pastori Hinkulan laatimaan kuolleiden luetteloon, ja Kuusamon kirkonkirjojen mukaan Kaisa olisi kuollut jo 8.4.1869, mutta kirkonkirjamerkintä lieenee virheellinen. 2. puoliso: **Anna Brita Ronkainen**, s. 1837 Kuusamo, k. 19.5.1915 Kervanto. Asui kolonistin leskenä Kervannossa (1905–1915).

- Juho Taavetti, s. 15.12.1852 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen tietojen perusteella ei seurannut vanhempiaan Venäjälle.
- Kaisa Valpuri, s. 1855 Kuusamo. → Salmela.
- Aukusti, s. 1873 Kervanto.
- Sakari, s. 8.8.1875 Kervanto.
- Juho Topias, s. 2.11.1878 Kervanto.

HACKMAN

Hackman e. Haffman, Erik Hermaninpoika, s. 4.6.1842 Suomussalmi, k. 24.11.1914 Pummanki. Asui lapsuudessa Suomussalmen Vuokin ja Kiannan kylissä. Muutti lukkarin oppipoikana marraskuussa 1860 ottamallaan muuttotodistuksella Suomussalmelta Pyhäjoelle tai Haapajärvelle. Mainitaan Suomussalmen kirkonkirjoissa vihkimisen aikaan itsellismiehenä Kiannalla (1871). Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun ja 1880-luvun taitteessa. Kolonisti ja lukkari Pummangissa (1887–1914). Pastori Hanellin mukaan piti Pummangissa lapsille lukkarinkoulua sekä johti veisuuta raamatunselityksissä ja jumalanpalveluksissa (1884).³⁹⁷ Puoliso vih. 20.9.1871 Suomussalmi: **Fredrika Pekantytär Juntunen**, s. 3.5.1843 Suomussalmi. Torpparin tytär Suomussalmen Kerälän kylän Jouhtenvaarasta.

- Ida (Fredrikantytär), s. 23.5.1870 Suomussalmi. → Mustonen
- Anna, s. 23.5.1872 Suomussalmi. → Simonen
- Aleksandra, s. 4.12.1874 Suomussalmi. → Haapamaa
- Maria, s. 18.6.1877 Suomussalmi. → Pettersen
- Johan Erik, s. 19.11.1885 Pummanki, k. 28.10.1886 Pummanki.³⁹⁸

---

³⁹⁶ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

³⁹⁷ KA, STO KD 8/304 1885, Hanellin kertomus 24.1.1885.

³⁹⁸ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

HAGEN

Hagen, Hans, norjalainen, s. 24.8.1843 Trondheim, Norja. Asui Uurassa ainakin (1877–1887). Kääntyi mahdollisesti luterilaisesta uskosta ortodoksiksi, sillä vuonna 1895 tytär Anna mainitaan avioitumisen yhteydessä Vuoreijan kirkonkirjoissa kolonisti Hans Hagenin tyttärenä ja tunnustavan ”kreikkalais-katolista” uskoa. Ei esiinny myöhemmin Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa. Puoliso: **tuntematon**.

- Juliana, s. 1877 Uura. → Rajala
- Anna, s. 1880 Uura. → Lampela

HAIKARA

Haikara, Kalle Abrahaminpoika, s. 11.2.1864 Vihanti. Torpparin poika Vihannista. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun loppupuolella. Kalastaja Pummangissa (1890–1893). Kolonisti Likalahdessa (1905–1917). Puoliso vih. 27.6.1890 Vuoreija, Norja: **Tilda Johanna Hermanintytär Pesonen**, s. 25.3.1881 Pummanki. Kolonisti Herman Juhonpoika Pesosen tytär Pummangista. Karkotettiin tyttärensä Ksenian perheen kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Alfred Hemming, s. 6.8.1893 Pummanki. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Edvin Aleksander, s. 16.11.1895 Likalahti, k. 20.3.1909 Likalahti.
- Ksenia Eufemia, s. 8.7.1897 Likalahti.
- Aksel Knut, s. 28.7.1901 Likalahti.
- Edit, s. 28.10.1907 Likalahti.
- Fritjof Olaf, s. 14.4.1910 Likalahti.
- Annetta, s. 7.6.1913 Likalahti.
- Hartvig Anders, s. 17.10.1915 Likalahti.

HALINEN

Halinen, Yrjö Villenpoika, s. 22.4.1889 Rautalampi. Mäkitupalaisen poika Rautalammilta. Mainitaan muuttaneen Venäjälle vuonna 1915 ja päätyi lopulta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan toimitti muuttotodistuksen ja tytär Lempi kastettiin vuonna 1921. Työmies Salmijärvellä. Puoliso

vih. 1929 Petsamo: **Sabina Lydia Sigfridintytär Sotkajärvi**, s. 5.7.1895 Salmijärvi. Talonpoika Sigfrid Matinpöika Sotkajärven tytär Salmijärveltä. Yrjön ja Lydian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin yksi tytär 1920-luvulla.

- Ensio Andreas (Lydianpöika), s. 18.3.1916 Salmijärvi.
- Lempi, s. 21.2.1918 Salmijärvi.
- Naimi, s. 2.8.1920 Salmijärvi.

HALONEN

Halonen, Antti Laurinpöika, s. 1815 Sodankylä, k. ennen 1887. Asui perheensä kanssa Ruijan Vesisaarella (1838–1842) ja Näätämössä (1844–1861). Todennäköisesti kolonisti Uurassa. Puoliso vih. 3.12.1837 Vesisaari, Norja: **Eva Brita Kaarlentytär Arpela**, s. 1818 Alatornio. Alatornion kirkonkirjojen mukaan Brita Magdalena Geddan avioton tytär, joka myöhemmin käytti äitinsä aviomiehen eli isäpuolensa mukaan patronymia Kaarlentytär. Meni vanhempiensa mukana Alatorniolta Kittilän kautta Norjaan vuonna 1832. Asui leskenä Uurassa (1887).

- Brita Stina, s. 19.7.1838 Vesisaari, Norja.
- Carl Gustaf, s. 1840 Vesisaari.
- Juho, s. 8.5.1842 Vesisaari. →
- Antti, s. 1844 Näätämö, Norja, k. 5.8.1857 Näätämö.
- Marie Magdalena, s. 13.9.1847 Näätämö, Norja, k. 18.4.1854 Näätämö.
- Mikko s. 24.2.1846 Näätämö.
- Matti s. 22.11.1849 Näätämö.
- Susanna, s. 23.12.1851 Näätämö, k. 24.7.1852 Näätämö.
- Kaisa Gustava, s. 12.3.1854 Näätämö.
- Eva Maria s. 3.10.1857 Näätämö. → Lahdenperä & Stolt
- Susanna, s. 10.3.1859 Näätämö, k. 22.3.1859 Näätämö.
- Antti, s. 11.4.1861 Näätämö. →

Halonen, Johan Antinpöika, s. 8.5.1842 Vesisaari, Norja. Kalastaja Uurassa (1870). Puoliso vih. 18.9.1870 Vuoreija, Norja: **Brita Maria Salomonintytär Arpela**, s. 5.10.1848 Inari. Kolonisti Salomon Kaarlenpöika Arpelan tytär Uurasta.

Halonen, Mikko Antinpöika, s. 24.2.1846 Näätämö, Norja, k. ennen 1905. Kolonisti Kakkarissa (1877–1890). Puoliso vih. 8.7.1866 Kirkkoniemi, Norja: **Brita Kaisa**

Mikontytär Vältalo, s. 1850 Vesisaari, Norja. Kalastajan tytär Vesisaaresta. Asui kolonistin leskenä Kakkariissa (1905–1917).

- Antti, s. 27.2.1869, k. 17.10.1885 Kakkari.³⁹⁹
- Karl Oskar, s. 1877 Kakkari.
- Salomon, s. 20.6.1880 Kakkari. →
- Maria, s. 30.10.1882 Kakkari.
- Brita Johanna, s. 29.4.1885 Kakkari. → Karhu
- Frans Gustaf, s. 27.5.1887 Kakkari.
- Kristian Enok, s. 31.3.1890 Kakkari, k. 20.6.1905 Kakkari.

Halonen, Salomon Mikonpoika, s. 20.6.1880 Kakkari. Kolonisti Kirkkohaminassa (1915–1917). Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kolhoosilainen (1937). Vangittiin 5.8.1937, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a ja 10 sekä 84 §:n nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 26.12.1959. Puoliso vih. 2.8.1915 Aleksandrovsk: **Elsa Brita Paavontytär Hokkanen**, s. 3.4.1897 Eina. Kolonisti Paavo Niilonpoika Hokkasen tytär Einasta.

- Tyyne Elisabeth, s. 2.9.1916 Kirkkohamina.

Halonen, Matti Antinpoika, s. 22.11.1844 Näättämo, Norja, k. ennen 1905. Asui perheensä kanssa Uurassa (1887). Puoliso: **Kreetta Liisa Yrjöntytär Meskus**, s. 18.9.1859 Kuusamo, k. 27.5.1907 Aleksandrovsk. Kolonisti Yrjö Ollinpoika Karjalaisen eli Meskusen tytär Uurasta. Asui leskenä Uurassa (1905–1906).

- Maria Matleena, s. 7.4.1877 Uura.
- Sofia Matilta, s. 6.5.1878 Uura. → Kärenaho
- Kaisa Gustava, s. 4.9.1879 Uura.
- Kalle Antti, s. 20.4.1881 Uura. →
- Brita Lovisa, s. 27.8.1884 Uura. → Heiskanen
- Greta Aleksandra (Sandra), s. 15.1.1887 Uura. → Jørstad
- Johan Ludvig s. 14.4.1889 Uura. →
- Else Mirjam s. 16.9.1890 Uura.
- Susanna Valpuri, s. 3.10.1893 Uura.

---

³⁹⁹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Anna Karoliina s. 1.8.1895 Uura → Marjavaara
- Kristian Olof, s. 21.9.1897 Uura.
- Josefina, s. 18.9.1899 Uura. → Suikki

Halonen, Kalle Antti Matinpoika, s. 20.4.1881 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1915). Puoliso vih. 15.6.1904 Uura: **Kreetta Ulrika Laurintytär Kyynärsalmi**, s. 16.2.1882 Uura. Kolonisti Lauri Petter Matinpoika Kyynärsalmen tytär Uurasta.

- Johan Hjalmar, s. 15.8.1905 Uura.
- Nestor, s. 1.9.1908 Uura.

Halonen, Johan Ludvig Matinpoika, s. 14.4.1889 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1915). Puoliso vih. 2.5.1907 Uura: **Susanna Laurintytär Keränen**, s. 2.7.1888 Uura. Kolonisti Lauri Antinpoika Keräsen tytär Uurasta.

- Hilda Emilia, s. 25.9.1907 Uura, k. 23.10.1907 Uura.
- Alma Editä, s. 7.2.1909 Uura. → Rajala.
- Leonard Emmanuel, s. 4.6.1911 Uura. →
- Lempi Eufemia, s. 10.7.1913 Uura.
- Olof, s. 1.9.1915 Uura.

Halonen, Leonard Emmanuel Ludviginpoika, s. 4.6.1911 Uura. Karkotettiin vaimonsa sekä kahden lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso: **Ida Erikintytär Saarman**, s. noin 1911 Päiväjärvä. Talonpoika Erik Viktor Saarmanin tytär Päiväjärveltä. Emmanuelin ja Idan liitosta syntyi ainakin kaksi lasta.

Halonen, Antti Juhonpoika, s. 11.4.1861 Näätämö, Norja. Asui vaimonsa kanssa Uurassa (1887). Puoliso: **Brita Martinintytär Birget**, saamelainen, s. 6.5.1867 Reisivuono, Norja. Saamelaisen Martin Olsinpoika Birgetin tytär Aaravuonosta.

HALTTA

Haltta, Matti, saamelainen, k. 1825. Inarin kirkonkirjojen mukaan tunturisaamelainen ja mainittujen kirjojen merkintöjen perusteella tämä Halt eli Haltta -suvun voi olettaa siirtyneen Inarin seuduille Norjasta 1800-luvun alkupuolella. Puoliso: **Elin Pehrintytär**, s. noin 1780. Kotoisin miehensä tapaan Norjasta.

- Matti, s. 1797. →

- Olof, s. 1798. →
- Lars, s. 1800. →
- Pehr, s. 1812. →
- Nils, s. 1814. →

Haltta, Matti Matinpoika, saamelainen, s. 1791, k. 1854. Tunturisaamelainen. Mainitaan hukkuneen. Puoliso: **Margareta Olsintytär**, s. 1802.

- Inga, s. 5.5.1830, k. 2.1.1831.
- Ola, s. 27.6.1825. →
- Pehr, s. 24.3.1829, k. 2.1.1831.
- Kristin, s. 1834.
- Bigga, s. 1834, kaksonen.
- Inga, s. 5.5.1835.
- Piera, s. 15.4.1837. →
- Elin, s. 6.1.1840. → Haltta
- Matti, s. 18.8.1842.
- Maria s. 18.8.1842, kaksonen.

Haltta, Ola Matinpoika, saamelainen, s. 27.6.1825, k. 8.9.1865 Norja. Inarin kirkonkirjojen mukaan oleskeli ja kuoli Norjan Altassa. Puoliso vih. 26.2.1860 Vesisaari, Norja: **Marit Bigga Nilsintytär Larssen**, saamelainen, s. 1835. Asui leskenä kahden lapsensa ja ottotytärensä kanssa Petsamossa (1887).

- Nilla Olanpoika, s. 1861 Varanki, Norja.
- Matts Piera (Maritintytär), s. syyskuu 1870 Petsamo.
- Maria Dahl, s. heinäkuu 1869 Vesisaari, Norja, ottotytär.
- **Haltta, Piera Matinpoika**, saamelainen, s. 15.4.1837 Inari, k. 28.2.1888 Petsamo. Mainitaan asuneen ensinnä tuntureilla Venäjällä (1867) ja myöhemmin kalastajana perheensä kanssa Muotkassa (1887–1888). Puoliso vih. 22.4.1867 Kirkkonieni, Norja: **Magga Perintytär Sjong**, s. 1844 Inari, k. 13.11.1905 Muotka. Asui myöhemmin lastensa kanssa kolonistin leskenä Muotkassa (1905).
- Matti, s. 23.1.1868 Väälijoki, Norja. →
- Birgitta, s. 1870 Petsamo.
- Maria, s. 1873 Petsamo. → Haltta
- Kristina Bigga, s. 24.5.1877 Petsamo. → Noste

- Piera Ola, s. 1881 Petsamo. →
- Pietari, s. 2.2.1883 Petsamo. →

Haltta, Matti Pieranpoika, saamelainen, s. 23.1.1868 Vääljoki, Norja, k. 17.5.1893 Petsamo.⁴⁰⁰ Asui tuntureilla Venäjällä (1892) ja mainitaan tunturisaamelaisena (1893). Puoliso vih. 31.1.1892 Kirkkoniemi, Norja: **Magga Andersintytär Aikio**, s. 1867.

Haltta, Piera Ola Pieranpoika, saamelainen, s. 1881 Petsamo. Tunturisaamelainen Venäjällä (1902). Puoliso vih. 9.2.1902 Kirkkoniemi, Norja: **Marit Andersintytär Aikio**, s. 1876 Näättämö, Norja

Haltta, Pietari Pieranpoika, saamelainen, s. 2.2.1883 Petsamo, k. 5.11.1935 Jokikylä. Kolonisti Muotkassa (1909–1917). Myöhemmin porotalouden harjoittaja Petsamon Kaakkurin kylässä ja Jokikylässä. Puoliso: **Ellen (Elli) Johanintytär Johansen**, s. 3.7.1885 Etelä-Varanki, Norja. Pietarin ja Ellin liitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kaksi tytärtä 1920-luvulla.

- Joonas, s. 12.7.1910 Muotka.
- Magga, s. 5.6.1913 Muotka.
- Brita Maria, s. 28.7.1920 Petsamo.

Haltta, Olof Matinpoika, saamelainen, s. 1798, k. elokuu 1853. Mainitaan lyödyn kuoliaaksi. Puoliso: **Martha Andersintytär**, s. 1800, k. 1858. Inarin kirkonkirjoissa olevien merkintöjen perusteella kotoisin Ruijanrannan Kjøllefjordista, ja todennäköisesti Pehr Andersinpoika Inkerin lesken ja Nils Matinpoika Haltan vaimon Karin Andersintyttären vanhempi sisar.

- Anders, s. 12.2.1824. →
- Karin, s. 1826. Puoliso vih. 9.3.1851 Inari: Olof Andersinpoika Siri.
- Matti, s. 1829, k. 1857. Mainitaan hukkuneen.
- Lars, s. 1831.
- Magga, s. 1833. Inarin kirkonkirjojen mukaan hänellä oli 18.6.1869 syntynyt avioton poika Ivar Henrik, jonka isäksi mainitaan Henrik Kellinsalmi.
- Olof, s. lokakuu 1840.
- Ivar, s. lokakuu 1840, kaksonen.

---

⁴⁰⁰ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 222.

Haltta, Anders Olofinpoika, saamelainen, s. 12.2.1824, k. 19.2.1871 Venäjä (?). Tunturisaamelainen Venäjällä (1852–1862). Puoliso: **Martha Rasmuksentytär**, s. 1830. Inarin kirkonkirjojen mukaan kotoisin Norjasta.

- Olof, s. 22.9.1852 (Inari).⁴⁰¹
- Rasmus, s. 23.2.1854 (Inari). →
- Maria, s. 15.2.1858.
- Matts, s. 22.4.1862, k. 24.4.1862 Venäjä. Vesisaaren kirkonkirjojen mukaan oli kuollessaan Venäjän alamaisten saamelaisen poika ja kuoli Venäjällä.⁴⁰²
- Kaisa, s. 1867 Uura. →
- Lassi. →

Haltta, Rasmus Andersinpoika, saamelainen, s. 23.2.1854, k. ennen 1905. Asui perheensä kanssa Muotkassa (1887). Mahdollisesti se Venäjän alamaisten kalastaja Rasmus Halt Maattivuonosta Venäjältä, joka Vuoreijan seurakunnan kirkonkirjojen mukaan löydettiin 12.10.1893 kuolleen vedestä Pohjois-Varangin edustalta.⁴⁰³ Lapset mainitaan Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa nimen Rommanhaltta alla (1905) ja Rasmus lienee tunnettu aikanaan mainitulla nimellä. Puoliso: **Bigga Martin**, s. 1855 Rautavuono, Norja.

- Marit, s. kesäkuu 1879 Maattivuono
- Magga, s. 26.3.1884 Mattivuono.
- Antti, s. 30.4.1886 Maattivuono. →
- Matti, s. 30.6.1886 Maattivuono. →
- Yrjö, s. 6.12.1890 Muotka.
- Rasmus, s. 1.8.1893 Muotka, k. 24.6.1912 Muotka. Asui Muotkassa (1909–1910).

Haltta, Antti Rasmuksenpoika, saamelainen, 30.4.1886 Maattivuono. Kolonisti Muotkassa (1905–1917). Puoliso vih. 4.6.1912 Aleksandrovsk: **Anna Uulantytär Vesterelv**, s. 4.11.1885 Maattivuono. Kolonisti Ola (Uula) Hansinpoika Vesterelvin tytär Maattivuonosta.

---

⁴⁰¹ Venäjällä asuneiden Haltta-suvun jäsenten lapsia kastettiin Inarin seurakunnassa ja merkinnät kasteista on kirjattu Inarin seurakunnan luetteloihin muihin seurakuntiin kuuluvista kastetuista, vihityistä ja haudatuista 1848–1888.

⁴⁰² SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1854–1880: 343.

⁴⁰³ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1886–1897: 275.

- Andreas, s. 15.7.1913 Maattivuono, k. 15.7.1913 Maattivuono.
- Kaarina, s. 4.7.1915 Maattivuono

Haltta, Matti Rasmuksenpoika, saamelainen, s. 30.6.1886 Maattivuono. Kolonisti Muotkassa (1905–1917). Myöhemmin kalastaja Petsamon Maattivuonon kylässä. Puoliso vih. 15.8.1908 Muotka: **Anna Nilsintytär Rask**, s. 3.6.1860 Etelä-Varanki, Norja. Mainitaan muuttaneen Muurmannin rannalle Kirkkoniemestä vuonna 1905.

- Antti, s. 12.11.1911 Muotka.
- Matti, s. 18.7.1914 Muotka, k. 5.8.1921 Maattivuono
- Maria, s. 5.2.1917 Muotka, k. 25.7.1921 Maattivuono.
- Nils, s. 21.2.1920 Maattivuono.
- Uula, s. 10.7.1922 Maattivuono.

Haltta, Kaisa Antintytär, saamelainen, s. 1867 Uura. Asui Uurassa (1887). Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan kolonisti Uurassa (1905).

- Ragna, s. 19.8.1891 Uura. → Jørstad

Haltta, Lauri (Lassi) Antinpoika, saamelainen. Asui Uurassa (1905–1917). Puoliso: **Anna Kustaava Kaulanen**. Karkotettiin tyttärensä Alinan ja tämän perheen kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Aina Maria Alina, s. 11.7.1892 Uura. Karkotettiin miehensä David Peukuran (?), tyttärensä Klaudia Sakarintyttären (s. noin 1933) ja äitinsä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Petter Alfred, s. 12.9.1895 Uura. Uuran Tarmo-kolhoosin kalastaja (1940). Vangittiin 8.7.1940 ja NKVD:n erityiskokous ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 35 §:n ja 58 §:n artiklan 6 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 13.8.1940. Rehabilitoitiin 27.4.1989.

Haltta, Lars Matinpoika, saamelainen, s. 1800, k. syyskyy 1858 Venäjä (?). Inarin kirkonkirjojen mukaan vaeltava tunturisaamelainen. Puoliso: **Karin Olofintytär**, s. 1801, k. 8.11.1871.

- Olof, s. 1835, k. syyskuu 1861. Mainitaan hukkuneen Jäämereen.
- Lars, s. 17.7.1836. →
- Matti, s. 5.6.1839. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Matts ja Nils Larsinpoika Haltan esteettömyyttä

siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Inarin nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä veljesten kohdalla ollut.⁴⁰⁴

- Nils, s. 14.5.1841. →
- Karin Elin, s. 24.8.1844. Puoliso vih. 27.6.1874 Inari: Ivar Petterinpoika Skore, s. 17.6.1849. Inarin kirkonkirjojen mukaan Norjasta muuttaneen tunturisaamelaisen poika.

Haltta, Lauri (Lassi) Laurinpoika, saamelainen, s. 17.7.1836, k. 1.7.1907 Petsamo. Mainitaan asuneen tuntureilla Venäjällä (1868) ja asui myöhemmin perheensä kanssa Petsamossa (1887). Asui saamelaisena Petsamossa (1905–1907). Puoliso vih. 5.1.1868 Kirkkonieni, Norja: **Elin Matintytär Haltta**, s. 6.1.1840, k. 27.4.1908 Petsamo. Tunturisaamelaisen Matti Matinpoika Haltan tytär.

- Maria, s. kesäkuu 1868 Uura
- Matti Piera, s. 6.1876 Uura. →

Haltta, Matti Piera Lassinpoika, saamelainen, s. 1.6.1876 Uura. Kolonisti Maattivuonossa ja Petsamossa (1905–1917). Myöhemmin porosaamelainen Petsamo Kaakkurin kylässä. Puoliso vih. 4.8.1902 Vuoreija, Norja: **Maria Pierantytär Haltta**, s. 1873 Petsamo. Saamelaisen Piera Matinpoika Haltan tytär Muotkasta.

- Matti, s. 21.6.1903 Maattivuono.
- Elsa Brita, s. 3.6.1905 Maattivuono.
- Uula, s. 17.9.1907 Muotka.

Haltta, Nils Laurinpoika, saamelainen, s. 14.5.1841. Ilmeisesti Friisin mainitsema leskivaimon poika Nille Halt, jonka mainitaan työskennelleen eräälle Kuolan kaupungin porvarille (1867).⁴⁰⁵ Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Nils ja Matts Larsinpoika Haltan esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Inarin nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä veljesten kohdalla ollut.⁴⁰⁶ Puoliso: **Berit Pehrintytär**.

---

⁴⁰⁴ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Inarin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 12.12.1872.

⁴⁰⁵ Friis 1871, 162–163.

⁴⁰⁶ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Inarin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 12.12.1872.

- Karin, k. 1874 Petsamo. Mainitaan haudattujen luettelossa Venäjän alamaisten Nils Larsinpoika Haltan tyttäreksi.

Haltta, Pehr Matinpoika, saamelainen, s. 1812. Mainitaan Inarin kirkonkirjoissa. Puoliso vih. 15.6.1851 Inari: **Bigga Aslakintytär**.

Haltta, Nils Matinpoika, saamelainen, s. 1814. Puoliso vih. 8.4.1844 Inari: **Karin Andersintytär**, toisessa avioliitossa, s. 1801. Tunturisaamelainen Pehr Andersinpoika Inkerin leski. Inarin kirkonkirjoissa olevien merkintöjen perusteella kotoisin Ruijanrannan Kjøllefjordista.

- Anders Pehrinoika Inkeri, s. 25.12.1831, kasvattipoika.
- Aslak Pehrinoika Inkeri, s. 8.6.1835, kasvattipoika.
- Ola Pehrinoika Inkeri, s. 29.9.1837, kasvattipoika. Inarin kirkonkirjojen mukaan hukkuu Jäämereen syyskuussa 1861.

HANNULA

Hannula, Gabriel Juho-Aaponpoika, s. 2.10.1873 Kuolajärvi, k. 1.7.1933 Kakkari. Itsellisen poika Kuolajärveltä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvulla. Kalastaja Muurmannin rannalla (1901). Kolonisti Petsamossa (1904–1917). Myöhemmin kalastaja ja työmies Petsamon Kaakkurin kylässä. Puoliso vih. 22.9.1901 Kirkkoniemi, Norja: **Maria Laurintytär Haltta**, saamelainen, s. 1.5.1868 Uura, k. 9.6.1921 Kakkari. Saamelaisen Laurin Laurinpoika Haltan tytär Petsamosta. Mainitaan muuttaneen Uuraasta Petsamonvuonolle vuonna 1890.

- Lassi, s. 24.6.1904 Petsamo, k. 10.3.1912 Petsamo.
- Matti, s. 24.6.1904 Petsamo.
- Reeta Maria, s. 27.2.1908 Petsamo, k. 6.11.1908 Petsamo.
- Rikard Antti, s. 17.10.1905 Petsamo.

HANSEN

Hansen, Michael Edvard, norjalainen, s. Tromssa, Norja. Asui perheensä kanssa ensin Petsamossa (1868–1870) ja sitten Kalastajasaarennolla Supuskassa (1872–1887). Puoliso: **Sofia Lovisa Katrina**, norjalainen, s. 2.6.1845 Lofoten, Norja.

- Hansina Maria Bergetta, s. 6.11.1868 Petsamo

- Bernhard Olaus, s. 8.6.1870 Petsamo.
- Josefine Elvine Maria, s. 24.5.1872 Supuska.
- Kolla Birgitta, s. 2.6.1874 Supuska. → Jakobsen
- Anna Fransisca, s. 17.8.1878 Supuska.
- Edvard Stefanus, s. 17.12.1880 Supuska.

Hansen, Carl Oscar Arnold Andersinpoika, norjalainen, s. 4.7.1848 Vuoreija, Norja. Kauppapalvelija Supuskassa (1872). Mainitaan Vuoreijan seurakunnan kirkonkirjoissa vihittäessä Venäjän alamaiseksi. Puoliso vih. 26.12.1872 Vuoreija, Norja: **Marie Fredrikke Johanintytär**, s. 2.8.1845 Hammerfest, Norja.

HARJU

Harju, Pekka Pekanpoika, s. 20.3.1854 Alatornio. Kalastaja Salmijärvellä (1879). Puoliso vih. 19.1.1879 Kirkkonieni, Norja: **Maria Eufrosyne Pekanpoika Peteri**, s. 28.3.1861 Kuolajärvi. Siirtolaisen tytär Paatsjoen länsirannan Svanvikin kylästä Ruijasta, minne lähti vanhempiansa mukana Kuolajärveltä 1860-luvulla.

Harju, Nils Fredrik Petterinpoika, s. 16.3.1861 Uutuanjoki, Norja, k. 6.5.1916 Salmijärvi. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1882–1916). Puoliso vih. 27.8.1882 Kirkkonieni, Norja: **Maria Juhontytär Berg**, s. 10.12.1858 Pulkkilä, k. 30.4.1929 Salmijärvi. Torpparin tytär Pulkkilasta. Mainitaan saapuneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Pulkkilasta vuonna 1882.

- Johan Alfred, s. 18.4.1883 Vesisaari, Norja.
- Emil Alarik, s. 11.9.1884 Salmijärvi. Asui Hämeenlinnassa (1913). Osallistui ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarikunnan armeijan 3. Suomenmaalaisen tarkk'ampujarykmentin jefreitterinä, sairastui gastriittiin ja siirrettiin hoitoon Moskovaan toukokuussa 1915.⁴⁰⁷
- Jonne Vilhelm, s. 19.5.1886 Salmijärvi. →
- Hulda Petrina, s. 17.8.1887 Salmijärvi.
- Nils Oskar, s. 14.12.1889 Salmijärvi.
- Maria Nikulina, s. 4.4.1894 Salmijärvi.

---

⁴⁰⁷ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

- Helga Paulina, s. 28.6.1895 Salmijärvi.
- Alma Edita, s. 21.4.1897 Salmijärvi.
- Edvin Einar, s. 23.11.1898 Salmijärvi.
- Helmi Lydia, s. 25.6.1901 Salmijärvi.
- Osvald, s. 25.6.1901 Salmijärvi.

Harju, Jonne Vilhelm Nilsinpoika, s. 19.5.1886 Salmijärvi, k. 23.5.1943 Salmijärvi. Talonpoika ja maanviljelijä Salmijärvellä (1910–1943). Puoliso vih. 7.7.1910 Salmijärvi: **Kaisa Amalia Abramintytär Ranta**, s. 15.9.1889 Salmijärvi, k. 29.10.1941 Salmijärvi. Talonpoika Abram Juhonpoika Rannan tytär Salmijärveltä.

- Hulda Paulina, s. 30.3.1911 Salmijärvi.
- Johan Vilhelm, s. 15.2.1913 Salmijärvi.

HAVERINEN

Haverinen, Iikka Juhonpoika, s. 7.6.1854 Kuhmo, k. 23.12.1935 Wadena, Minnesota, Yhdysvallat. Asui perheensä kanssa Muotkassa (1878–1888). Puoliso: **Kaisa Loviisa Svenintytär Komulainen**, s. 22.1.1859 Kuhmo, k. 7.2.1930 Wadena, Minnesota. Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti kahdeksan lapsensa kanssa Allan-valtamerilinjan Tasso-aluksella kohti Amerikkaa lokakuussa 1893, jolloin matkan kohteen mainitaan olleen Kanadan Québec.⁴⁰⁸

- Johan Henrik, s. 12.9.1878 Muotka.
- Anna Kaisa, s. 5.4.1880 Muotka.
- Liisa Johanna, s. 17.4.1882 Muotka.
- Edvard, s. 24.3.1884 Muotka.
- Maria Everina, s. 22.4.1886 Muotka.
- Oskar, s. 1888 Muotka.
- Matti, s. 20.4.1891 Muotka.
- Amanda, s. 25.3.1893 Muotka.
- Hilma, s. 10.9.1894 Wadena, k. 30.10.1919 Wadena.
- Jalmari, s. 13.1.1901 Wadena.

---

⁴⁰⁸ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1882–1885: nro 8177–8185.

HEIKKINEN

Heikkinen, Matti Paavonpoika, s. 1847 Kuhmo. Talollisen poika Kuhmon Lentuan kylän Sääskenniemen tilalta. Päätyi nuoremman veljensä Juhon kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla, mahdollisesti Venäjän kautta, missä hänen veljensä Kallen mainitaan kuolleen vuonna 1857, ja minne Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan vanhempansa ottivat muuttotodistuksen aikaisemmin vuonna 1866. Kalastaja Pummangissa (1876) ja kolonisti perheensä kanssa Muotkassa (1877–1887). Puoliso vih. 4.5.1876 Vuoreija, Norja: **Anna Kustaava Abrahamintytär Flink**, s. 21.6.1855 Simo. Kolonisti Abraham Matinpoika Flinkin tytär Muotkasta.

- Kreetta Maria, s. 22.3.1877 Muotka
- Karl Rikhard, s. 13.4.1884 Muotka.
- Kaisa Emilia, s. 8.11.1885 Muotka.

Heikkinen, Juho Paavonpoika, s. 15.3.1854 Kuhmo. Talollisen poika Kuhmon Lentuan kylän Sääskenniemen tilalta. Päätyi edellä mainitun vanhemman veljensä Matin kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kalastaja Pummangissa (1884). Puoliso vih. 25.6.1884 Kirkkonieksi, Norja: **Anna Maria Annantytär Sarvi**, s. 25.1.1858 Kuusamo. Mäkitupalaisen lesken avioton tytär Kuusamon Posiolta.

Heikkinen, Abel (Aapeli) Erkinpoika, s. 4.3.1851 Kuhmo. Talollisen poika Kuhmon Lentuan kylästä. Renki Kuhmon Korpisalmen kylän Pesolan tilalla 1874–1875 ja kirkkoherran Ikolan puustellissa 1875–1878, ja sittemmin itsellinen Kuhmon Korpisalmen kylässä. Kuhmon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä jo 1870-luvun alussa ja näyttää lähteneen Kuhmosta 1880-luvun alkupuolella, mahdollisesti suoraan siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Asui perheensä kanssa Pummangissa (1887). Palasi vaimonsa kanssa Kuhmon Vieksin kylään vuonna 1907. Puoliso vih. 7.4.1878 Kuhmo: **Kreetta Liisa Tuomaantytär Huotari**, s. 14.3.1856 Kuhmo.

- Iina Lyyti, s. 20.8.1879 Kuhmo.
- Anna Maria, s. 26.7.1888 Pummanki

Heikkinen, Kalle Iikanpoika, s. 19.10.1851 Suomussalmi, k. 19.4.1896 Vuoreija, Norja. Mäkitupalaisen poika Suomussalmen Kiannan kylän Palovaara tilan Kylmälän mäkituvasta. Itsellinen mainitun pitäjän kirkonkylässä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun alussa. Kolonisti ja kalastaja Läätsissä (1885–1896). Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Ruijassa, sai mainetodistuksen kolmen

lapsensa kanssa siirtyäkseen keisarikuntaan helmikuussa 1899 ja mainitaan olleen toisen kerran naimisissa naisen kanssa, jota kutsuttiin Oulun läänin kuvernöörin 25.1.1899 päivätyssä kirjeessä leskeksi. Mainitaan kuolleen Vuoreijan sairaalassa. 1. puoliso: **Anna Sofia Henrikintytär Hulkkonen**, s. 15.12.1853 Suomussalmi, k. 23.3.1884 Suomussalmi. Kirkkoväärtin tytär Suomussalmen Kiannalta. 2. puoliso: **Anna Liisa Juntunen**, s. 1861 Suomussalmi. Asui leskenä Läätsissä (1905).

- Anna Kreeta, s. 19.12.1874 Suomussalmi. → Hirsivaara
- Tilda Agneta, s. 3.9.1876 Suomussalmi. → Juntunen & Arhipoff
- Brita Maria, s. 14.7.1878 Suomussalmi. → Kolari
- Isak Vilhelm, s. 1.6.1885 Läätsi. →
- Johan Jaakko, s. 23.3.1887 Läätsi.
- Selma Karoliina s. 24.5.1889 Läätsi. → Ittelin
- Karl Henrik, s. 12.4.1891 Läätsi. →
- Elsa Elisabeth, s. 5.7.1896 Läätsi.

Heikkinen, Iisak Vilhelm Kallenpoika, s. 1.6.1885 Läätsi, k. 1916 Läätsi. Kolonisti Läätsissä (1908–1911). Puoliso vih. 25.8.1911 Läätsi: **Kaisa Maria Sigfridintytär Granroth**, s. 12.10.1887 Läätsi, k. 11.9.1912 Läätsi. Kolonisti Sigfrid Antinpoika Granrothin tytär Läätsistä.

- Anna Elisabeth (Mariantytär Kaikkonen), s. 25.6.1911 Läätsi, k. 24.2.1914 Läätsi.
- Hulda Sylvia, s. 8.8.1912 Uura, k. 7.9.1912 Uura.
- Hulda Sylvia (Mariantytär), s. 8.8.1912 Uura, k. 7.9.1912 Uura.
- Herman, s. 4.9.1912 Läätsi. Valkeakiven Pohjantähti-kolhoosin Aalto-kalastusaluksen konemies (1940). Vangittiin 13.3.1940 ja NKVD:n erityiskokous tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 3.6.1940. Rehabilitoitiin 30.4.1989.

Heikkinen, Karl Henrik Kallenpoika, s. 12.4.1891 Läätsi, k. 1921 Uura. Kolonisti ja kalastaja Uurassa (1912–1915). Mainitaan kuolleen ”mustaan rokoon” kesällä 1921.⁴⁰⁹ Puoliso vih. 13.12.1912 Uura: **Maria Matilda Juhontytär Kaikkonen**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 28.8.1888 Uura. Kolonisti Juho Fredrik Adolfinpoika Kaikkosen tytär Uurasta. Karkotettiin poikansa Toivon kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940)

---

⁴⁰⁹ Lappalainen 2019, 158.

Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Matildan 2. puoliso: **Antti Kemppainen**. Opettaja Uurassa. Matildan ja Antin liitosta syntyivät myöhemmin pojat Unto, Aadolf, Andrei ja Reino. Henrikin ja Matildan tyttären Tyyne Mantere-Zinovjevan kirjoittamia perheensä tarinan ja kuolansuomalaisten historiasta kertovia kirjeitä on julkaistu teoksessa *Stalinin tappamat* (Lappalainen 2019).

- Sulo Alvar, s. 12.7.1913 Uura. →
- Tyyne Alfhilda, s. 19.4.1915 Uura. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 25.8.1993. 1. puoliso vih. 5.3.1936: Oiva Ollinpoika Mantere, s. 1914 Helsinki (?). Uuran Tarmo-kolhoosin sekatyömies (1937). Vangittiin 8.3.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradissa 3.8.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957.
- Hellä, s. 1918 Uura, k. 1921 Uura.
- Toivo, s. 23.2.1922 Uura.

Heikkinen, Sulo Alvar Henrikinpoika, s. 12.7.1913 Uura. Karkotettiin vaimonsa sekä kolmen poikansa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 22.2.2005. Asui myöhemmin Sortavalassa (1961).⁴¹⁰ Puoliso: **Lydia Robertintytär**, s. noin 1913. Sulon ja Lydian liitosta syntyi ainakin kolme lasta.

Heikkinen, Matti Henrikinpoika, s. 6.11.1861 Puolanka, k. 2.2.1916 Vodvora. Mäkitupalaisen poika Puolangan Auhon kylästä. Puolangan kirkonkirjojen mukaan lähti Norjaan vuonna 1883. Kalastaja Vuoreijassa (1891–1899). Siirtyi perheensä kanssa Muurmannin rannalle 1900-luvun alussa. Kolonisti Vodvorassa (1905–1916). Puoliso: **Brita Vilhelmina Juhontytär Arola**, s. 23.7.1859 Rovaniemi. Torpparin tytär Rovaniemeltä.

- Frans Oskar s. 8.7.1891 Vuoreija, Norja. →
- Evald, s. 7.7.1893 Vuoreija.
- Matti, s. 14.11.1895 Vuoreija.

---

⁴¹⁰ Lappalainen 2019, 157.

- Alfina, s. 1890-luvulla Vuoreija.
- Dagmar, s. 17.11.1899 Vuoreija.

Heikkinen, Frans Oskar Matinpoika, s. 8.7.1891 Vuoreija, Norja, k. 2.5.1915 Vodvora. Kolonisti Saitavuonossa (1911–1913) ja Vodvorassa (1914–1915). Puoliso vih. 19.9.1912 Aleksandrovsk: **Eeva Kallentytär Hietala**, s. 25.7.1891 Kuusamo. Kolonisti Kalle Kustaa Antinpoika Hietalan tytär Saitavuonosta.

- Kristian Artur (Eevanpoika), s. 20.12.1911 Saitavuono.
- Selma Alfhilda, s. 27.8.1913 Saitavuono.

Heikkinen, Jaakko Henrikinpoika, s. 24.7.1868 Puolanka, k. 1906 Muotka. Mäkitupa-laisen poika Puolangan Auhon kylästä. Puolangan kirkonkirjojen mukaan lähti edellä mainitun vanhemman veljensä Matin jalanjäljissä Norjaan vuonna 1885 ja siirtyi veljensä tavoin myöhemmin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kolonisti Muotkassa (1903–1906). Puoliso vih. 10.7.1900 Pummanki: **Elsa Karolina Mikontytär Putkivaara**, s. 15.10.1875 Muotka, k. 29.5.1913 Muotka. Kolonisti Mikko Putkivaaran tytär Muotkasta.

- Juho Henrik (Elsanpoika), s. 7.5.1900 Muotka, k. 3.3.1915 Muotka.
- Alfrida, s. 9.3.1903 Muotka.
- Ville Feodor (Elsanpoika), s. 8.8.1907 Muotka.
- Johan Adolf (Elsanpoika), s. 8.10.1912 Muotka, k. 29.10.1912 Muotka.

Heikkinen e. Heikki, Johan Jalmari Tuomaanpoika, s. 17.6.1868 Kolari. Talollisen poika Kolarin Vaattojärven kylän Heikin tilalta. Kalastaja Pummangissa (1905–1917). Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Kolarista yli 20 vuotta sitten eli arviolta 1890-luvulla. Puoliso vih. 1921 Petsamo: **Emma Karolina Iisakintytär Moilanen**, s. 3.6.1882 Pummanki. Kolonisti Iisakki Tuomaanpoika Moilasen tytär Pummangista.

- Kalle Robert, s. 2.3.1905 Pummanki. →
- Toivo Oskar, s. 10.10.1908 Pummanki.
- Jenny Hansina, s. 4.6.1913 Pummanki.
- Laila Siviä, s. 4.6.1916 Pummanki.
- Johan Arvid, s. 17.8.1917 Pummanki.

Heikkinen, Kalle Robert Juhonpoika, s. 2.3.1905 Pummanki, k. 6.1.1943 Uhtizemlagin pakkotyöleiri. Kalastaja Pummangissa (1930). Vangittiin 2.6.1940, NKVD:n

erityiskokous tuomitsi neuvostovastaisesta agitaatiosta kahdeksaksi vuodeksi vankeuteen 19.8.1940 ja mainitaan siirretyn Leningradin vankilasta NKVD:n Uhtizemlagin pakko-työleirille Komin autonomiseen neuvostotasavaltaan 11.1.1941. Rehabilitoitiin 30.4.1989. Puoliso vih. 28.7.1930 Petsamo: **Magna Josefiina Antintytär Enojärvi**, s. 9.10.1908 Pummanki. Kolonisti Antti Vilhelm Antinpoika Enojärven tytär Pummangista.

HEINONEN

Heinonen e. Räisänen, Iisak Mikko Salomoninpoika, s. 1844 Köngäs, Ruotsi. Kalastaja Pummangissa (1875). Puoliso vih. 12.10.1875 Vuoreija, Norja: **Anna Kustaava Simontytär Kostamo**, s. 2.9.1841 Kemijärvi. Talollisen tytär Kemijärven Ylikylän Kostamon tilalta.

Heinonen, Kustaa Heikinpoika, s. 6.5.1862 Lestijärvi. Talollisen poika Lestijärveltä. Lestijärven kirkonkirjojen mukaan sai naimakirjan Kempeleeseen vuonna 1885, minkä jälkeen katoaa pitäjästä. Päätyi siirtolaiseksi 1880-luvulla Ruijaan, mistä siirtyi Muurmannin rannalle noin vuonna 1899. Kolonisti Likalahdessa (1901) sekä Alevuonossa ja Vaaingassa (1903–1917). Puoliso vih. 2.7.1893 Vuoreija, Norja: **Anna Susanna Antintytär Hiivan**, s. 5.10.1870 Reisivuono, Norja. Karkotettiin tyttärensä Annan kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Frans Oskar, s. 5.10.1895 Vuoreija, Norja.
- Maria Sofia, s. 18.8.1897 Vuoreija.
- Hilda Elida, s. 19.11.1901 Likalahti.
- Karl Johan, s. 2.10.1903 Alevuono, k. 4.12.1906 Vaainka.
- Johan Hjalmar, s. 13.12.1906 Vaainka.
- Hilma Lydia, s. 12.6.1910 Vaainka.
- Anna Esteri, s. 11.3.1912 Vaainka. Karkotettiin äitinsä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

HEISKANEN

Heiskanen, Kalle Kustaa Simonpoika, s. 20.12.1850 Kuusamo, k. 15.1.1904 Uura. Kolonisti Saanivuonossa (1887) ja Uurassa (1904). Puoliso: **Kaisa Sofia Eliaksentytär Enojärvi**, s. 4.2.1850 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylän Enojärven tilalta. Asui kolonistin leskenä Uurassa (1905–1911) ja Saanivuonossa (1912–1917).

Heiskanen, Juho Fredrik Simonpoika, s. 23.7.1881 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Lämsän kylän Penikansuun eli Harjun tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1900-luvun ensimmäisinä vuosina. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Karkotettiin vaimonsa, poikiensa Emilin ja Leonardin sekä viiden nuorimman lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 30.4.1905 Uura: **Brita (Riitta) Lovisa Matintytär Halonen**, s. 27.8.1884 Uura. Kolonisti Matti Antinpoika Halosen tytär Uurasta. Fredrikin ja Riitan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Johan Aksel, s. 8.11.1905 Uura, k. 10.6.1943 Tšeljabinskin keskitysleiri. Kalastaja Novosibirskin alueen Šegarskin Šekarkan kylässä (1942). Tuomittiin työarmeijaan 29.11.1942.
- Hilmar, s. 7.4.1907 Uura.
- Emil, s. 26.11.1908 Uura.
- Karl Ludvig, s. 10.7.1910 Uura. Kotikylänsä Uuran Tarmo-kolhoosin varapuheenjohtaja (1938). Vangittiin 27.3.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuraattori tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 20.7.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957.
- Valdemar, s. 26.8.1911 Uura.
- Leonard Immanuel, s. 5.1.1914 Uura.
- Bernhard, s. 10.3.1915 Uura.
- Selma, s. noin 1919 Uura.

HEISKARI

Heiskari e. Erkkilä, Fredrik Fredrikinpoika, s. 17.7.1838 Kittilä, k. 17.12.1883 Salmijärvi. Talollisen poika Kittilän Sirkan kylän Erkkilän tilalta. Talollinen mainitun kylän Heiskarin tilalla (1864–1865). Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun puolen välin jälkeen. Kalastaja Salmijärvellä (1868–1883). Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai talollisena perheensä kanssa passin Venäjälle marraskuussa 1871.⁴¹¹ Puoliso vih. 10.1.1863 Kittilä: **Sofia Magdalena Mikontytär Niva**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 28.7.1844 Kittilä, k. 12.6.1917 Salmijärvi. Talonpoika

---

⁴¹¹ KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

Mikko Mikonpoika Nivan tytär Salmijärveltä. Asui leskenä Salmijärvellä (1905–1917). Sofian 2. puoliso: kalastaja **Tuomas Kaarle Matinpoika Autto** Salmijärveltä.

- Juho August, s. 30.10.1864 Kittilä.
- Maria Matilda, s. 1865 Salmijärvi. → Ranta
- Fredrik, s. 1868 Salmijärvi, k. 11.9.1882 Salmijärvi.
- Sofia Magdalena, s. 1871 Salmijärvi, k. 10.9.1882 Salmijärvi.
- Brita Aleksandra, s. 1.1.1874 Salmijärvi. → Ranta
- Mikkel Kristian, s. 25.2.1877 Salmijärvi, Venäjä, k. 10.9.1882 Salmijärvi.
- Esaias, s. 1881 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1905).

Heiskari, Juho August Fredrikinpoika, s. 3.10.1864 Kittilä. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1888–1917). Puoliso vih. 2.8.1888 Kirkkoniemi, Norja: **Hilda Kristiina Vuotila**, s. 25.12.1866 Ylitornio.

- Anna Selina, s. 5.5.1890 Salmijärvi.
- Johan Robert, s. 15.5.1893 Salmijärvi. Puoliso vih. 17.11.1927: Pelagia (Paulina) Vasiljevna Kuismen, s. 5.10.1898 Näsykkä. Koloniti Vasili Ivanovitš Kuismenin tytär Petsamonvuonon Näsykästä.
- Hilda Eufemia, s. 30.3.1896 Salmijärvi. →
- Abiel, s. 12.6.1900 Salmijärvi, k. 10.6.1907 Salmijärvi.
- Levi Anselm, s. 12.11.1902 Salmijärvi. Puoliso: Maria Kustaava Fredrikintytär Karhu, s. 25.2.1908 Sodankylä. Itsellisen tytär Sodankylän Sompion kylästä. Muutti Sodankylästä Petsamoon vuonna 1928.
- Leander, s. 9.4.1906 Salmijärvi. Puoliso: vih. 9.4.1930: Anna Liisa Joelintytär Karppinen, s. 18.1.1903 Kittilä. Muutti Sodankylästä Petsamoon vuonna 1928.
- August Hilmar, s. 25.10.1911 Salmijärvi.

Heiskari, Hilda Eufemia Juhontytär, s. 30.3.1896 Salmijärvi. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan oli naimisissa erään norjalaisen kanssa 16 vuotta ja siirtyi Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1920. Kemin kihlakunnanoikeuden päätöksellä julistettiin kuolleeksi 2.10.1950 ja kuolinvuodeksi määrättiin 1941.

- Yrjö, s. 25.11.1913 Salmijärvi, k. 10.1.1914 Salmijärvi.

HENRIKSSON

Henriksson, Karl Johan, s. 6.5.1862 Närpiö. Mainitaan saapuneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Närpiöstä vuonna 1896. Puutyömies Salmijärvellä. Puoliso: **Sofia Vilhelmiina Petterintytär Tervaniemi**, s. 10.12.1887 Salmijärvi, k. 19.4.1917 Salmijärvi. Talonpoika Petter Niilonpoika Tervaniemen tytär Salmijärveltä.

- Karl Johan Ferdinand, s. 4.9.1907 Salmijärvi.
- Martta Ingeborg, s. 23.10.1909 Salmijärvi.
- Venla, s. 5.8.1911 Salmijärvi.
- Dagmar, s. 2.8.1914 Salmijärvi.

HEPOLA

Hepola e. Mertala, Jaakko Tapaninpoika, s. 2.10.1836 Pudasjärvi. Talollisen poika Pudasjärven Siuruan kylän Hepolan tilalta. Pudasjärven kirkonkirjojen mukaan lähti ensimmäisen vaimonsa kanssa Norjaan vuonna 1867 ja päätyi myöhemmin Ruijasta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kolonisti Pummangissa (1874–1887). 1. puoliso vih. 18.12.1855 Ii: **Liisa Henrikintytär Hepokoski**, s. 7.9.1835 Ii, k. ennen 1887. Talollisen tytär Iin Tannilan kylän Hepokosken tilalta. Muutti avioiduttuaan Iistä Pudasjärvelle joulukuussa 1855. 2. puoliso: **Vilhelmiina Albertina Abrahamintytär Planting**, toisessa avioliitossa, s. 26.5.1831 Kuusamo. Kolonisti Sihveri Eliaksenpoika Granrothin leski Pummangista.

- Tapani, s. 1.9.1855 Pudasjärvi.
- Maria, s. 24.2.1858 Pudasjärvi, k. 28.5.1909 Vuoreija, Norja.
- Jaakko, s. 25.7.1860 Pudasjärvi.
- Susanna, s. 6.1.1863 Pudasjärvi.
- Henrik August, s. 4.2.1865 Pudasjärvi.
- Kasper, s. 1.6.1874 Pummanki

HIETALA

Hietala e. Karjalainen, Kalle Kustaa Antinpoika, s. 19.1.1861 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Tavajärven kylän Hietalan tilalta. Lähti isänsä vuonna 1892 tapahtuneen kuoleman jälkeen ja kotitilansa siirryttyä vanhemman veljensä isännöitäväksi perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvun alussa. Kolonisti Saitavuonossa

(1905–1917). Puoliso vih. 24.12.1886 Kuusamo: **Ulrika (Ulla) Samuelintytär Kuoringi**, s. 4.9.1862 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Tavajärven kylän Kuoringin tilalta.

- Johan Emil, s. 4.11.1887 Kuusamo.
- Eeva s. 25.7.1891 Kuusamo. → Heikkinen
- Karl Albert, s. 1.4.1894 Saitavuono, k. 1915 Saitavuono.
- Hilma Emilia s. 14.10.1897 Saitavuono. → Sunnari
- Maria Amanda, s. 25.8.1899 Saitavuono.
- Anna Aliina, s. 23.6.1901 Saitavuono.
- Sofia, s. Saitavuono.

HILTUNEN

Hiltunen, Matti Matinpoika, s. 6.2.1844 Ii. Sepän ja torpparin poika Iin Olhavan kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1868. Iin kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Muurmannin rannalle Venäjän Lappiin Jäämerelle joulukuussa 1872 ja uusi todistuksen syksyllä 1875. Kolonisti Uurassa (1883–1917). Puoliso vih. 2.9.1883 Vuoreija, Norja: **Elsa Kreeta Juhontytär Kauppila**, s. 22.12.1849 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Paanajärven kylän Kauppilan tilalta.

- Maria Lovisa, s. 8.11.1883 Uura.
- Hilda Emelia, s. 6.4.1886 Uura. → Lepoaho
- Kreeta Ulrika s. 4.11.1889 Uura. → Svensen

HIRSIVAARA

Hirsivaara, Tuomas Tuomaanpoika, s. 4.5.1824 Kuusamo. Ensinnä vävy Kuusamon Vasaraperän Varangan eli Varajängänvaaran tilalla ja sitten mäkitupalainen samassa kylässä. Otti perheensä kanssa muuttotodistuksen helmikuussa 1866 Kuusamosta Kemijärvelle, mutta perhe ei esiinny Kemijärven kirkonkirjoissa, joten perhe lienee lähtenyt noihin aikoihin siirtolaisiksi Muurmannin rannalle. Kolonisti Pummangissa tai Kervannossa. Puoliso: **Anna Brita Matintytär Ronkainen**, s. 7.6.1834 Kuusamo. Talollisen tytär edellä mainitulta Varangan tilalta.

- Juho, s. 3.9.1858 Kuusamo.
- Paavo, s. 8.3.1867 Kuusamo.

- Kalle, s. 1.2.1864 Kuusamo.
- Matti, s. 15.11.1866 Kuusamo.
- Anna Kaisa, s. noin 1866, k. 24.11.1866 Pummanki.
- August, s. 1872 Kervanto. →
- Sakari, s. 8.8.1875 Kervanto. →

Hirsivaara, Matti Tuomaanpoika, s. 15.11.1866 Kuusamo, k. ennen 1905. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1886–1897). Puoliso 14.10.1886 Vesisaari, Norja: **Amanda Pekantytär Kämärä**, s. 15.2.1869 Ii, k. 15.3.1916 Kervanto. Mäkitupalaisen tytär Iistä. Muutti vanhempiensa mukana Iistä Inariin vuonna 1887 ja Inarin kirkonkirjojen mukaan perhe muutti vuonna Muurmannin rannalle Vaitolahteen vuonna 1892. Asui kolonistin leskenä Kervannossa (1905–1917).

- Anna Lydia s. 6.8.1887 Kervanto. → Ränä
- August Sylvester, s. 18.11.1889 Kervanto, k. 20.3.1906 Kervanto.
- Helga Severina, s. 20.2.1895 Kervanto.
- Laura Elvira, s. 17.9.1897 Kervanto. →
- Ulrik (Amandantytär), s. 6.7.1901 Kervanto, k. 29.11.1904 Kervanto.
- Impi Helinä (Amandantytär), s. 7.6.1910 Kervanto, k. 7.7.1910 Kervanto.
- Uno Hemming (Amandanpoika), s. 12.5.1912 Kervanto.

Hirsivaara, Laura Elvira Matintytär, s. 17.9.1897 Kervanto. Palvelijatar Petsamon Kervannon kylässä (1921–1926). Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan mainitaan asuneen jonkin aikaan Norjassa, mistä palasi takaisin Kervantoon.

- Henry Johannes, s. 19.1.1925 Kervanto, k. 24.1.1926 Kervanto.

Hirsivaara, August Tuomaanpoika, s. 1872 Kervanto, k. 1901 Vaitolahti. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1893) sekä Vaitolahdessa (1901). Puoliso vih. 29.10.1893 Vuoreija, Norja: **Anna Mikontytär Kukkohovi**, s. 10.2.1874 Utajärvi. Talollisen tytär Utajärven Ahmaksen kylän Kukkohovin tilalta. Asui kolonistin leskenä Vaitolahdessa (1905–1921). Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan saapui siirtolaiseksi Jäämeren rannoille Muhokselta vuonna 1893, jäi leskeksi miehestään vuonna 1901 ja eli leskenä yhdessä kalastaja Heikki Jahvetinpoika Tenhusen kanssa Vaitolahdesta, jonka kanssa mainitaan siirtyneen Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921.

- Anna Aurora s. 29.1.1895 Vaitolahti.
- Olga Elvira, s. 9.12.1896 Vaitolahti.
- Fanny Emilia s. 25.4.1898 Vaitolahti. →
- Johan Fredrik (Annanpoika), s. 22.6.1903 Vaitolahti.
- Dagny Thelma (Annantytär), s. 14.2.1908 Vaitolahti.

Hirsivaara, Fanny Emilia Augustintytär, s. 25.4.1898 Vaitolahti.

- Sven, s. 11.8.1917 Murmansk.

Hirsivaara, Sakari Tuomaanpoika, s. 8.8.1875 Kervanto. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1894–1917). Puoliso vih. 7.10.1894 Vuoreija, Norja: **Anna Kreetta Kallentytär Heikkinen**, s. 19.12.1874 Suomussalmi. Kolonisti Kalle Iisakinpoika Heikkisen tytär Läätsistä.

- Nanna Josefina, s. 13.12.1894 Kervanto.
- Albert, s. 13.7.1895 Kervanto. →
- Johan Vilhelm, s. 25.9.1897 Kervanto. →
- Herman Nehemia s. 30.5.1900 Kervanto. Kirovin radan Knjažajan eli Knäsöin aseman teollisuuslaitoksen työläinen (1938). Vangittiin 176.1938, NKVD:n troikka Muurmannin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 13.10.1938 ja teloitettiin 21.11.1938. Rehabilitoitiin 1.12.1956.
- Jaakko, s. 18.7.1902 Kervanto. Metsätyöläinen Tunkuan Lehdossa (1937). Vangittiin 19.12.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 24.1.1938 ja teloitettiin Karhumäen Sandarmohissa 10.2.1938. Rehabilitoitiin 15.4.1958.
- Henrik Pietari, s. 1.12.1903 Kervanto. →
- Maria Agnes, s. 21.6.1906 Kervanto. Puoliso vih. 23.7.1926 Petsamo: Tuomas Valfrid Tuomaanpoika Punkari, s. 14.7.1900 Ylistaro. Muutti Petsamoon Ylistarosta vuonna 1926. Asui Vaitolahdessa ja Kervannossa.
- Anna Alina, s. 11.4.1909 Kervanto.
- Selma Karolina, s. 21.9.1910 Kervanto. Puoliso vih. 15.1.1930 Petsamo: Onni Albert Albertinpoika Raiskio, s. 21.1.1897 Ikaalinen. Muutti Petsamoon Ikaalisista vuonna 1931. Rajavartioston sotilas.
- Sakari Edvin, s. 2.3.1912 Kervanto, k. 26.2.1946. Kalastaja Petsamossa.
- Helena, s. 17.8.1913 Kervanto, k. 17.8.1913 Kervanto.

- Helmi Severina, s. 18.1.1915 Kervanto, k. 15.5.1915 Kervanto.
- Lyyli Vilhelmina, s. 7.7.1917 Kervanto.

Hirsivaara, Albert Sakarinpoika, s. 13.7.1895 Kervanto. Työmies Kervannon kylässä (1918–1921). Siirtyi poikansa ja tyttärensä kanssa Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921. Vaitolahden Vperjod-kolhoosin moottorialuksen kapteeni (1935). Vangittiin 26.11.1935 ja NKVD:n troikka Leningradin alueella vapautti NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 1a nojalla nostetusta syytteestä 30.1.1936. Vangittiin toistamiseen 2.1.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaa 2.1.1938 ja teloitettiin Karhumäen Sandarmohissa 9.1.1938. Rehabilitoitiin mahdollisesti vuonna 1989, mutta toisen tiedon mukaa rehabilitoinnista ei ole tietoa. Puoliso: **tuntematon**.

- Aaro Sulo, s. 28.7.1918 Kervanto.
- Aino Laina, s. 27.3.1920 Kervanto.

Hirsivaara, Johan Vilhelm Sakarinpoika, s. 25.9.1897 Kervanto. Työmies Kervannon kylässä (1919–1921). Siirtyi vaimonsa ja poikansa kanssa Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921. Kantalahden kalanjalostamon työnjohtaja (1937). Vangittiin 28.11.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 9 ja 11 nojalla kuolemaan 2.1.1938 ja teloitettiin Karhumäen Sandarmohissa 9.1.1938. Rehabilitoinnista ei ole tietoa. Puoliso: **Maria Johanna Fransintytär Piippola**, s. 9.3.1896 Kakkari. Kolonisti Frans Gustaf Hannunpoika Piippolan tytär Kakkarista.

- Vieno Valfrid, s. 17.8.1919 Kervanto.

Hirsivaara, Henrik Pietari Sakarinpoika, s. 1.12.1903 Kervanto. Työmies Kervannon kylässä (1920–1921). Siirtyi vaimonsa ja tyttärensä kanssa Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921. Metsätyöläinen Karhumäen Suurlahdessa Äänisjärven rannalla (1938). Mainitaan olleen VKP(b):n jäsen. Vangittiin 2.1.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 23.2.1938 ja teloitettiin Karhumäen Sandarmohissa 6.3.1938. Rehabilitoitiin 15.3.1958. Puoliso: **Ale Augusta Johanintytär Regina**, s. 8.9.1903 Läätsi. Kolonisti Johan Jannenpoika Reginan tytär Läätsistä.

- Nimeltä tuntematon tytär, s. 3.10.1920 Kervanto.

HIUKKA

Hiukka e. Helander, Juho Jaakko Marianpoika, s. 20.12.1830 Kemi, k. 3.6.1909 Vesisaari, Norja. Muutti naimattomana renkinä Kemistä Muonioon helmikuussa 1850. Renki Muoniossa ja sittemmin talollinen Alamuonion kylän Niemelän uudistilalla (1857–1859). Otti entisenä uudistilallisena perheensä kanssa muuttotodistuksen Muoniosta Utsjoelle maaliskuussa 1859, mutta perhe ei esiinny Utsjoen kirkonkirjoissa. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Tornion seudulta vuonna 1859 ja asui perheensä kanssa Pummangissa (1864).⁴¹² Hiukka oli Pummangin ensimmäinen suomalainen siirtolainen. Venäläisten lähteiden mukaan ei ollut siirtynyt Venäjän alamaiseksi vuonna 1866, jolloin mainitaan tulleen vuonna 1864 karkotetuksi Pummangista laittoman metsänkaadon vuoksi ja lähteneen Norjaan, mistä oli kuitenkin palannut takaisin jo vuoden 1864 heinäkuussa.⁴¹³ Ervastian mukaan tuli yhdessä ruijalaisen Mauritz Bergströmin kanssa Muurmannin rannalle ja piti muut siirtolaiset ensinnä poissa Pummangista, karkottaen myös Bergströmin Muotkaan, mutta vietiin sittemmin ”pahoista teoistaan” kiinni otettuna Kuolaan. Karkasi vankeudesta ja pakeni noin vuonna 1864 Muonioon, missä vaihtoi uudisasumuksensa Jäämeren rannalla talollisen Kaarle Reginan taloon maksaen väliä 4000 markkaa.⁴¹⁴ Thauvónin mukaan Muonion seurakunta ei kuitenkaan suostunut ottamaan Hiukkaa ja tämän perhettä vastaan, joten he siirtyivät Ruotsin Lappiin.⁴¹⁵ Siirtyi myöhemmin Ruijanrannalle ja mainitaan kalastajana Vesisaaressa (1865–1909). 1. puoliso vih. 20.4.1856 Muonio: **Eva Kaisa Abrahamintytär Nulusjärvi**, s. 23.6.1822 Muonio, k. 2.9.1890 Vesisaari. Itsellisen tytär Muoniosta. 2. puoliso vih. 9.10.1891 Vesisaari: **Anna Josefina Erikintytär Höök**, s. 25.4.1871 Vesisaari, k. 18.7.1937 Vesisaari. Ruotsin Haaparannasta Ruijanrannalle muuttaneen kveenikalastajan tytär Vesisaaresta.

- Karl Vilhelm, s. 26.5.1857 Muonio.
- Sofia Josefina, s. 1858 Vesisaari, Norja.
- Jaakko Aleksanteri, s. noin 1860.
- Robert Herman, k. 6.12.1862 Pummanki.⁴¹⁶

---

⁴¹² Schrader 2005, 73.

⁴¹³ Davydov 2005, 50.

⁴¹⁴ Ervasti 1884, 114.

⁴¹⁵ Thauvon 1870, 299.

⁴¹⁶ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 210.

- Robert Herman, s. noin 1863, k. 13.6.1863 Pummanki.⁴¹⁷
- Ida Katarina, s. 23.12.1865 Vesisaari.
- Johan Konrad, s. 16.11.1891 Vuoreija, k. 8.11.1908 Vesissaari.
- Oluf Hartmann, s. 1.9.1893 Vesisaari.
- Anne Vilhelmina, s. 20.1.1896 Vesisaari.
- Aksel Andreas, s. 28.11.1897 Vesisaari.
- Signe Elisabet, s. 19.1899 Vesisaari

HOKKANEN

Hokkanen, Paavo Niilonpoika, s. 2.6.1856 Haaparanta, Ruotsi. Saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle arviolta 1880-luvun alussa. Asui perheensä kanssa ensinnä Pummangissa (1886–1887). Kolonisti Muotkassa (1888–1891) ja Einassa (1895–1917). Mainitaan olleen aikaisemmin ruotsalaisessa sotapalveluksessa. 1. puoliso 29.3.1885 Vuoreija, Norja: **Anna Pederintytär Trenger**, saamelainen, s. 9.6.1860 Kotajoki, Norja. 2. puoliso: **Anna Liisa Heikkinen**, s. 1861.

- Johan Wilhelm, s. 13.1.1886 Pummanki, k. 21.7.1886 Pummanki.⁴¹⁸
- Selma Maria, s. 5.6.1887 Pummanki. → Leinonen
- Karl Gustaf, s. 24.8.1888 Muotka.
- Anna Sofia, s. 14.6.1890 Muotka.
- Saara Johanna s. 2.10.1891 Muotka. → Veteläinen
- Johan Petter, s. 2.9.1895 Eina.
- Elsa Brita s. 3.4.1897 Eina.
- Greta, s. 1.4.1906 Eina.

HUHTALA

Huhtala, Antti Antinpoika, s. 26.3.1815 Ii. Renki Iin Tannilan kylästä. Iin kirkonkirjojen mukaan ilmoitettiin kuolleen vaimon ja kahden nuorimman lapsen kanssa Venäjällä. Thauvónin painetun matkakertomuksen mukaan oli kotoisin Iistä ja nääntyi vaimon ja kahden lapsen kanssa viluun ja nälkään Kuolan ja Uuran välisellä matkalla ilmeisesti

---

⁴¹⁷ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 211.

⁴¹⁸ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

lumimyrskyn eksyttäminä huhtikuussa 1867. Thauvónin mukaan luurangot olivat löytyneet paikalta seuraavana kesänä erään tunturin lomasta, jolloin oli huomattu vaimolla olleen miehen vaatteet päällä, minkä vuoksi arveltiin miehen kuolleen aikaisemmin.⁴¹⁹ Puoliso vih. 27.9.1845 Ii: **Hedvig Erkintytär Timonen-Nissi**, s. 18.4.1820 Pudasjärvi. Itsellisen tytär Pudasjärveltä.

- Juho, s. 31.12.1845 Ii. Iin kirkonkirjojen mukaan ei seurannut vanhempiaan Venäjälle, vaan muutti Ouluun marraskuussa 1864.
- Kaisa Kreetta, s. 25.12.1855 Ii.
- Erkki, s. 15.10.1861 Ii.

HULKKO

Hulkko, Pekka Juhonpoika, s. 10.10.1864 Nurmes. Itsellisen poika Nurmeksen Kuokkastensalmen kylästä. Renki ja loinen mainitussa kylässä (1895). Muutti perheensä kanssa muuttotodistuksella Nurmeksesta Kuolajärvelle kesäkuussa 1895. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Venäjän Lappiin 1890-luvun lopulla tai 1900-luvun alussa. Talonpoika Tuuloman Luton kylässä (1913–1914). Itkonen tapasi Pekka Hulkon sattumalta talvella 1913, jolloin tämä kertoi muuttaneen ”kolmekymmentä vuotta takaperin” Nurmeksesta Kuolajärven kautta uudisasukkaaksi kolttasaamelaisten keskelle Venäjälle. Itkosen mukaan Hulkkojen uudistila sijaitsi Tuuloman vesistön Luton heijaaville rantamaille ja perheessä oli poikaa, joista pari oli poromiehiä ja osa puhui sujuvasti saamea.⁴²⁰ Paulaharjun mukaan Hulkko-Pekon ilman virallista lupaa perustettu uudisasutus sijaitsi Luttujoen varrella ”Tšuörvejaurin” suistomaan rehevässä saarekkeessa tuuhean metsämaan ympäröimänä. Venäläiset viranomaiset yrittivät ajaa Hulkkoja pois, mutta perhe eli kuitenkin hyvissä väleissä paikallisten saamelaisten kanssa. Talvisin perheen miehet työskentelivät tukkisavotoilla, keväisin uitoilla ja kesäisin omilla viljelyksillään, missä heillä oli apuna kiireisimpään heinäaikaan paikallisia saamelaisia, joille Pekan kerrotaan opettaneen esimerkiksi perunanviljelyä ja saunomista.⁴²¹ Puoliso vih. 30.10.1884 Nurmes: **Katri Niilontytär Pehkonen**, s. 11.2.1865 Nurmes. Talollisen tytär Nurmeksesta.

- Nelly Loviisa, s. 21.8.1886 Nurmes, k. 12.10.1888 Nurmes.

---

⁴¹⁹ Thauvon 1870, 303

⁴²⁰ Itkonen 1913, 177–178.

⁴²¹ Paulaharju 1921, 12.

- Anna Maria, s. 7.2.1889 Nurmes, k. 25.6.1891 Nurmes.
- Edvard, s. 11.11.1890 Nurmes. →
- Kalle Bernhard, s. 10.11.1892 Ruskeala, k. 15.6.1893 Nurmes.
- Arvid, s. 10.10.1899 Kuolajärvi. Itsellinen talonpoika Kiltinässä (1938). Vangittiin 18.12.1937, NKVD:n erityistroukka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7, 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 31.12.1937. Rehabilitoitiin 16.6.1959.
- Väinö, s. 1904. Muurmannin alueen Kiltinän tiilitehtaan työläinen (1938). Vangittiin 24.6.1938, NKVD:n troukka Muurmannin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 13.10.1938 ja teloitettiin 21.11.1938. Rehabilitoitiin 9.2.1957.
- Viljo, s. 1905. Asui Murmanskissa ulitsa Poljarnaja Zorilla ja toimi Poljarnyin piirineuvoston instruktöörinä (1938). Vangittiin 27.5.1938 ja NKVD:n erityisneuvosto tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 3.6.1940. Rehabilitoitiin 24.3.1965.
- Hannes, s. 1907. Tuuloman Luton kolhoosin kirvesmies (1937). Vangittiin 16.12.1937 ja NKVD:n troukka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7, 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille. Rehabilitoitiin 15.6.1959.

Hulkko, Edvard Pekanpoika, s. 11.11.1890 Nurmes. Tuuloman vesistön Luton kolhoosin kirvesmies ja kalastaja (1933). Vangittiin 4.4.1933 ja tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 ja 59 §:n artiklan 9 nojalla kolmeksi vuodeksi 15.4.1933. Myöhemmin Kiltinän rakennustrustin työläinen (1938). Vangittiin uudelleen 6.3.1938, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 10 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 21.11.1938. Puoliso: **Maria Ivanovna**, s. noin 1900. Mahdollisesti Hulkko-Pekon vanhimman pojan vaimo, jonka Paulaharju mainitsee olleen saamelaisnaapurin tytär järven takaa, minne poika siirtyi kotivävyksi, kun isä Pekka ei antanut tuoda ”laiskaa lapintytärtä” miniäksi omaan kotiinsa.⁴²² Karkotettiin neljän 1920- ja 1930-luvuilla syntyneen lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 10.8.1992.

---

⁴²² Paulaharju 1921, 20–21.

HULKKONEN

Hulkkonen, Kalle Laurinpoika, s. 27.6.1836 Suomussalmi. Torpparin poika Suomussalmen Kiannan kylän Peltolan tilan Lehtovaaran torpassa, missä mainitaan myöhemmin metsänlaskumiehenä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1881. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan sai vaimonsa kanssa mainetodistuksen passia varten Jäämeren rannalle marraskuussa 1881. Asui perheensä kanssa Läätissä (1887). Puoliso: **Johanna Tuomaantytär Kemppainen**, s. 25.7.1828 Suomussalmi.

- Selma, s. 18.2.1870 Suomussalmi. → Väisänen

HUOTARI

Huotari, Erkki Matinpoika, s. 13.9.1855 Kuhmo, k. 22.10.1884 Pummanki.⁴²³ Talollisen poika Kuhmon Lammasperän Kettulan eli Rytylin tilalta. Kuhmon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa noin vuodesta 1879, milloin lienee lähtenyt todellisuudessa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle, ja mainitaan kuolleeksi 1880-luvulla. Mainitaan kuulutetun tammikuussa 1878 avioliittoon Anna Maria Eskontytär Kyllösen (s. 24.8.1859 Kuhmo) kanssa ja parin saaneen myöhemmin saman vuoden maaliskuussa tuomiokapitulilta erokirjan, jolla kihlaus ja kuulutukset purettiin. Puoliso: **tuntematon**.

- Kreeta Maria, s. 8.9.1881 Pummanki. → Ittelin
- Frans, s. 1.10.1884 Pummanki. →

Huotari, Frans Erkinpoika, s. 1.10.1884 Pummanki. Mainitaan vihittäessä kalastajan poikana Uurasta. Kalastaja Pummangissa (1903). Kolonisti Vaaingassa (1905). Kalastaja Vuoreijassa (1913). Puoliso vih. 24.3.1903 Vuoreija, Norja: **Elsa Kaisa Matintytär Ukkola**, s. 12.4.1880 Muotka, k. 24.6.1905 Vaanka. Kolonisti Matti Liisanpoika Ukkolan tytär Uurasta. 2. puoliso vih. 23.8.1913 Vuoreija, Norja: **Maria Susanna Jaakontytär Sunnari**, toisessa avioliitossa, s. 6.9.1889 Pummanki. Kolonisti Jaakko Juhonpoika Sunnarin tytär Pummangista. Marian 1. puoliso: **tuntematon Aikioniemi (?)**, k. 24.6.1905 Kuolavuono.

- Alfa Adelia, s. 5.9.1903 Vaanka.
- Wilfrid Ragvald (Mariantytär), s. 19.11.1911 Pummanki.

---

⁴²³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Laila, s. 2.4.1916 Pummanki.
- Frans Toivo, s. 5.5.1917 Pummanki, k. 17.5.1923 Kervanto.

Huotari, Esko Matinpoika, s. 25.1.1874 Kuhmo. Torpparin poika Kuhmon Lammasperän kylästä. Kuhmon kirkonkirjojen mukaan sai naimakirjan Aleksandrovskiin maalis-kuussa 1908 ja siirrettiin seurakunnan niin kutsuttuun Venäjän kirjaan. Talonpoika Nivankylässä (1908). Puoliso vih. 22.6.1908 Aleksandrovsk: **Elisabet Juhontytär Karhula**, s. 1.4.1888 Nivankylä. Talonpoika Juho Niilonpoika Karhulan tytär Nivankylästä. Asui Nivankylässä (1937). Vangittiin 3.11.1937, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 1a nojalla kymmeneksi vuodeksi ojen- ja työleirille 10.12.1937. Rehabilitoitiin 24.4.1989.

- Aksel, s. 1908 Nivankylä. Nivankylän kolhoosin kolhoosilainen (1937). Vangittiin 27.8.1937, NKVD:n erityistiroikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojen- ja työleirille 30.12.1937. Rehabilitoitiin 21.4.1989.

Huotari, Jaakko Jaakonpoika, s. 10.1.1876 Kuhmo. Talollisen poika Kuhmon Lammasperän kylän Kallovaaran tilalta. Kuhmon kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Muurmannin rannikolle toukokuussa 1906. Kalastaja Venäjällä (1903). Asui perheensä kanssa Muotkassa (1905–1911) ja sitten talonpoika Kuivakoskella (1912–1917). Ilmeisesti sama henkilö kuin Paulaharjun mainitsema sitkeä metsänmies, Kuivakosken Huotari, jonka mainitsee asuneen Kuivakoskella (1914).⁴²⁴ Tuuloman Jyrkinän kolhoosin poronhoitaja (1938). Vangittiin 6.6.1938, NKVD:n erityistiroikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojen- ja työleirille 19.10.1938. Rehabilitoitiin 24.4.1989. Puoliso vih. 29.9.1903 Vuoreija, Norja: **Maria Kallentytär Moilanen**, s. 1.4.1883 Venäjän Karjala. Kolonisti Kalle Tuomaanpoika Moilasen tytär Uurasta.

- Valdemar, s. 9.5.1904 Muotka.
- Jenni Maria, s. 3.8.1910 Muotka.
- Einar, s. 15.7.1913 Kuivakoski.
- Stella, s. 10.11.1916 Kuivakoski.

---

⁴²⁴ Paulaharju 1921, 20.

HYRKÄS

Hyrkäs, Matti Henrik, s. 17.3.1842, k. 25.4.1919 Goldendale, Washington, Yhdysvalat. Mainitaan kirjautuneen kolonistiksi Pummankiin lokakuussa 1872 ja lähteneen venäläisten tietojen mukaan vaimonsa kanssa Amerikkaan seuraavana vuonna.⁴²⁵ Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti vaimonsa kanssa Allan-valtamerilinjan Tasso-aluksella kohti Amerikkaa elokuussa 1873, jolloin matkan kohteen mainitaan olleen Michiganin osavaltion Hancock.⁴²⁶ Asui perheensä kanssa Yhdysvaltojen Washingtonin osavaltion Klickitatin piirikunnan Spring Creekin kylässä (1900)⁴²⁷ ja myöhemmin leskenä saman piirikunnan Goldendalessa (1919). 1. puoliso vih. Norja: **Kaisa Sofia**, s. 1.5.1841, k. 23.3.1907 Centerville, Washington. Kuolinilmoituksen mukaan oli arvostettu nainen ja seitsemän lapsen äiti, joka aikanaan oli asunut Suomessa 25 vuotta, avioitunut Norjassa ja Yhdysvaltoihin muutettuaan asunut miehensä kanssa ensinnä Michiganin osavaltion Houghtonin piirikunnan Calumetin kylässä ennen kuin perhe oli asettunut pysyvästi Klickitatin laaksoon Washingtonin osavaltioon.⁴²⁸ 2. puoliso vih. 1913: **Maria Karoliina Erkintytär Pietula**, s. 14.9.1846 Kittilä, k. 28.4.1917 Astoria, Oregon.

- Brita Ulrika, s. 1873 Pummanki.
- John Henry, s. 3.2.1875 Michigan, k. 16.6.1966 La Center, Washington.
- Herman Gustaf, s. 15.2.1876 Klickitat, k. 15.8.1939 Ilwaco, Washington.
- Anna Carolina, s. 11.4.1884 Centerville, k. 28.12.1972 Goldendale. Annan ja hänen kahden vanhemman veljensä jälkeläisiä asuu Yhdysvalloissa muun muassa Washingtonin osavaltiossa.

HÄGG

Hägg, Juho Henrik Tanelinpoika, s. 16.4.1825 Kuusamo. Itsellisen poika ja itsellinen Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle

---

⁴²⁵ Davydov 2005, 54.

⁴²⁶ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1882–1885: nro 1706, 1739–1740. Luettelon teki matkasta kontrahdin 16.8.1873 ja oli tilannut liput Amerikasta. Luetteloon vanhemmista erilleen kirjautun tyttären mainitaan olleen 2 kk vanha.

⁴²⁷ United States Census 1900. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:MMPK-8Q4>>, viitattu 1.9.2020.

⁴²⁸ An estimable woman passes away, *Klickitat County Agriculturist* 30.3.1907. Kuolinilmoituksessa Hyrkästen mainitaan virheellisesti tulleen Amerikkaan jo vuonna 1868, eikä asumista Muurmannin rannalla mainita lainkaan.

1870-luvun alussa. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Venäjällä. Kolonisti Pummangissa (1887). 1. puoliso: **Anna Kreetta Juhontytär Leinonen**, s. 20.5.1825 Kuusamo, k. 18.4.1867 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylästä. 2. puoliso: **Kaisa Sofia Kurvinen**, s. 21.9.1835 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan kuoli Venäjällä. 3. puoliso: **Brita Kaisa Antintytär Kulju**, s. 22.10.1818 Alatornio. Talollisen tytär Alatornion Alaraumon kylän Kuljulan tilalta. Alatornion kirkonkirjojen mukaan tuomittiin varkaudesta 1833, meni seuraavana vuonna Norjaan, synnytti täällä kolmea aviotonta lasta ja erään huhun mukaan asui myöhemmin Uuran alueella ”Valkeanmeren” rannalla.

- Brita Stiina, s. 22.8.1858 Kuusamo.
- Maria Kaisa, s. 22.8.1858 Kuusamo. → Liimatta
- Juho Erkki, s. 2.11.1869 Kuusamo.

HÄNNINEN

Hänninen, Erkki Erkinpoika, s. 5.5.1842 Kuusamo, k. 22.8.1914 Otter Tail, Minnesota, Yhdysvallat.⁴²⁹ Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Hännisen perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden marraskuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut, kunhan Hänninen vain suorittaa vuosilta 1867–1871 maksamatta jääneet kirkolliset pääsiäisrahat viisi markkaa 28 penniä.⁴³⁰ Mainitaan kirjautuneen kolonistiksi Uuraan vuoden 1873 alussa, toimineen Uuran kylänvanhimpana ja läheneen venäläisten tietojen mukaan vaimon ja kahden nuoren lapsensa kanssa Amerikkaan vuonna 1873. Ennen lähtöään myi turvemökkinsä ja talonhirret paikalliselle kolonistille ja ilmeisesti karjansa, kaksi lehmää ja seitsemän lammasta, Norjan puolella.⁴³¹ Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti vaimonsa ja kahden lapsensa kanssa Allan-valtamerilinjan Tasso-aluksella kohti Amerikkaa elokuussa 1873, jolloin matkan kohteena mainitaan olleen Michiganin osavaltion Hancock.⁴³² Perhe asui

⁴²⁹ Syntymä- ja kuolinaika on hakattu hautakiveen Greenwoodin hautausmaalla Minnesotan osavaltion Otter Tailin piirikunnassa. Find A Grave -tietokanta, saatavilla: <<https://www.findagrave.com/memorial/65187243>>, viitattu 1.9.2020.

⁴³⁰ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

⁴³¹ Davydov 2005, 53.

⁴³² SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1872–1878: nro 1707–1710.

myöhemmin Yhdysvaltain Minnesotan osavaltion Otter Tailin piirikunnan Otton kaupunkikunnassa (1910).⁴³³ Puoliso: **Maria**, s. noin 1847. Asui leskenä edelleen Ottossa (1920).⁴³⁴

- Hilda, s. noin 1870.
- Abraham, s. 1873.
- John Henry, s. 14.7.1880 Michigan, k. 15.11.1966 Fergus Falls, Otter Tail, Minnesota. Puoliso: Hilda Maria Joonaksentytär Ojala, s. marraskuu 1899 Michigan, k. 19.2.1971 Otter Tail. Johnilla ja Hildalla oli ainakin neljä lasta, joiden jälkeläisiä asuu Yhdysvalloissa Michiganin osavaltiossa.

Hänninen, Matti Matinpoika, s. 17.10.1825 Kuusamo, k. tammikuu 1884 Kervanto.⁴³⁵ Itsellinen Kuusamon Lämsän kylässä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1867. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Uurassa ja otti muuttotodistuksen Venäjälle kesäkuussa 1875. Asui ilmeisesti ensinnä Uurassa ja sittemmin Kervannossa. 1. puoliso vih. 29.1.1853 Kuusamo: **Kaisa Kreeta**, s. 7.7.1815 Kuusamo, k. 6.4.1867 Venäjä. Merkintä kuolemasta on kirjattu Kuusamon kirkonkirjoihin. 2. puoliso vih. 1.7.1877 Vuoreija, Norja: **Kreeta Liisa Josefintytär Säärelä**, toisessa avioliitossa s. 6.1.1833 Sodankylä. Itsellisen tytär Sodankylän Alaperän kylästä. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan muutti Utsjoelle helmikuussa 1857 ja mainitaan tämän jälkeen oleskelleen useita vuosia Norjassa. Asui kolonistin leskenä poikansa kanssa Kervannossa (1887). Kreetan 1. puoliso: kalastaja **Erik Johaninpoika Kolliander** Pummangista.

- Juho Henrik, s. 24.6.1854 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Kervannossa.

Hänninen, Juho Heikki Heikinpoika, s. 10.10.1836 Kuusamo, k. 22.7.1892 Saanivuono. Itsellisen poika ja itsellinen Kuusamon Lämsän kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1869. Asui perheensä kanssa Saanivuonossa (1887–1829). Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä ja otti

---

⁴³³ United States Census 1910. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:M2P9-PJ7>>, viitattu 1.9.2020.

⁴³⁴ United States Census 1920. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:MWBL-MX5>>, viitattu 1.9.2020.

⁴³⁵ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla. Luettelossa Matti Hännisen mainitaan olleen suomalainen nainut mies ja syntymäaika ei ole kirjattu.

siirtolaispassin Norjan rannan uudisasukkaiksi vuonna 1892. Puoliso vih. 21.2.1863 Kuusamo: **Anna Maria Sigfridintytär Lämsä e. Tammela**, s. 18.3.1833 Kuusamo, k. 3.1.1910 Saanivuono. Talollisen tytär Kuusamon Lämsän kylän Tammelan tilalta. Asui leskenä Saanivuonossa (1905–1910).

- Sigfrid Kustaa, s. 8.3.1863 Kuusamo, k. 6.4.1867 Kuusamo.
- Juho Henrik, s. 9.4.1869 Kuusamo. →
- Kreetta Sofia, s. 4.5.1871 Kuusamo.
- Antti Herman, s. 28.2.1874 Kuusamo. →
- Elviira, s. 21.5.1878 Kuusamo. → Nevala

Hänninen, Juho Henrik Juhonpoika, s. 9.4.1869 Kuusamo. Kalastaja Uurassa (1890). Kolonisti Saanivuonossa (1905–1915). Puoliso vih. 30.9.1890 Vuoreija, Norja: **Eeva Maria Antintytär Pesonen**, s. 28.6.1856 Kuusamo, k. 11.6.1917 Saanivuono.

- Kaisa Matilda, s. 19.5.1890 Saanivuono. → Inkeri
- Lydia Karolina, s. 25.11.1893 Saanivuono. → Keränen
- Johan Herman s. 12.7.1895 Saanivuono. →
- Hjalmar, s. 11.6.1897 Saanivuono, k. 1.12.1916 Saanivuono (?). Osallistui ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarillisen armeijan 175. Reservijalkaväkirykmentin sotamiehenä ja lähetettiin sairaana hoitoon Novobelitsaan lokakuussa 1916.⁴³⁶

Hänninen, Johan Herman Henrikinpoika, s. 12.7.1895 Saanivuono, k. 1.4.1943 Tšeljabinskin keskitysleiri. Kolonisti ja kalastaja Saanivuonossa (1905–1915). Yksityinen kalastaja Uurassa (1930). Vangittiin 31.10.1930, OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 8 ja 10 nojalla kolmeksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 11.12.1930. Rehabilitoitiin 17.5.1989. Karkotettiin vaimonsa ja viiden nuorimman lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 26.8.1997. Kalastaja Arkangelin alueella (1942), missä tuomittiin työarmeijaan. Puoliso vih. 29.9.1914 Aleksandrovsk: **Olga Petterintytär Pelto**, s. 13.7.1897 Uura. Kolonisti Petter Abraham Juhonpoika Pellon tytär Uurasta. Hermanin ja Olgan avioliitosta synty useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

---

⁴³⁶ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

- Arvo Sylvester, s. 12.2.1915 Saanivuono, k. 26.3.1915 Saanivuono.
- Hulda Sylvia, s. 9.8.1916 Saanivuono, k. 22.10.1916 Saanivuono.
- Toivo Elias, s. 17.7.1917 Saanivuono.
- Hemmi, s. noin 1919.

Hänninen, Antti Herman Juhonpoika, s. 28.2.1874 Kuusamo. Kalastaja Uurassa (1900). Kolonisti Saanivuonossa (1905–1915). Karkotettiin vaimonsa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 17.4.1900 Vuoreija, Norja: **Amanda Johanna Juhontytär Makolin**, s. 11.8.1875 Uura. Kolonisti Juho Britanpoika Makolinin tytär Uurasta.

- Maria Matilda, s. 20.12.1903 Saanivuono.
- Lydia Emilia, s. 11.6.1905 Saanivuono. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Bernhard, s. 10.11.1908 Saanivuono.
- Lovisa Everina, s. 12.8.1910 Saanivuono.
- Sofia Elvira, s. 11.1.1912 Saanivuono.
- Anna Josefina, s. 25.8.1913 Saanivuono.
- Jenni Katarina, s. 28.4.1915 Saanivuono.
- Einar, s. 11.2.1917 Saanivuono.

Hänninen, Herman Matinpoika, s. 26.6.1842 Kuusamo, k. 11.4.1914 Menahga, Minnesota, Yhdysvallat. Itsellisen poika Kuusamosta. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä kesäkuussa 1880 päivätyllä kirjeellä Hännisen perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden heinäkuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut.⁴³⁷ Kuolinaika on kirjattu Kuusamon kirkonkirjoihin. Puoliso vih. 1872: **Anna Valpuri Antintytär Granroth**, s. 15.8.1848 Kuusamo. Kolonisti Antti Juhonpoika Granrothin tytär Pummangista. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan avioitui Pummangissa ja meni myöhemmin miehensä kanssa Amerikkaan.

---

⁴³⁷ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1880, Ea3:30: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.6.1880 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 16.7.1880.

HÄRKÖNEN

Härkönen, Simo Jaakonpoika, s. 12.6.1826 Suomussalmi. Talollisen poika ja itsellinen Suomussalmen Kiannan kylästä. Lähti perheensä kanssa Venäjälle noin vuonna 1867 ja päätyi myöhemmin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Asui perheensä kanssa Aaravuonossa (1887). Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Venäjällä ja Arkangelin valtiokonttorin 8.5.1900 päivätyn kirjeen mukaan siirrettiin uudisasukkaiksi Muurmannilla ”Aleksandrovnan kihlakuntaan”. Puoliso vih. 15.11.1863 Suomussalmi: **Fredrika Henrikintytär Haffman**, s. 27.5.1832 Suomussalmi. Itsellisen tytär Suomussalmen Vuokin kylästä.

- Herman (Fredrikanpoika), s. 18.2.1861 Suomussalmi. →
- Jaakko, s. 13.10.1864 Suomussalmi. →
- Abraham, s. 12.1.1869 Venäjä. →
- Juho, s. 1874 Venäjä. →

Härkönen, Herman Simonpoika, s. 2.9.1861 Suomussalmi, k. 7.1.1917 Kassivuono. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan syntyi aviottomana lapsena, mutta myöhemmin käytti äitinsä miehen mukaan patronymia Simonpoika. Kolonisti Kassivuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 13.12.1904: **Martta (?)**, s. kesäkuu 1862 Läätsi.

Härkönen, Jaakko Simonpoika, s. 13.10.1864 Suomussalmi, k. 4.8.1916 Kassivuono. Kolonisti ja kalastaja Kassivuonossa (1899–1916). Puoliso: **Maria Johanna Juhonpoika Arpela**, s. 3.6.1881 Läätsi. Kolonisti Juho Abraham Abrahaminpoika Arpelan tytär Kassivuonosta.

- Abram Herman (Marianpoika), s. 1.7.1895 Läätsi.
- Brita Johanna, s. 21.10.1899 Kassivuono.
- Kreeta Kaisa, s. Kassivuono.
- Ada, s. 16.1.1904 Kassivuono. → Kokko
- Hans, s. 20.10.1909 Kassivuono.
- Lydia, s. 17.4.1912 Kassivuono.
- Frans, s. 12.12.1914 kassivuono.

Härkönen, Abraham Simonpoika, s. 12.1.1869 Venäjä, k. ennen 1940. Kolonisti ja kalastaja Kassivuonossa (1896–1917). Puoliso vih. 8.10.1896 Vuoreija, Norja: **Hilda Martintytär Rastas**, s. 1879. Kalastajan tytär Uurasta. Kolonisti Matti Juhonpoika Rastaan

tytär Aaravuonosta. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Herman, s. 22.1.1899 Kassivuono. Läntisen Läätsin Komintern-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 5.8.1937, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla kuolemaan 26.8.1937 ja teloitettiin 26.8.1937. Rehabilitoitiin 12.5.1958.
- Emma, s. Kassivuono.
- Maria Elmina, s. 27.2.1903 Kassivuono.
- Laura, s. 5.9.1905 Kassivuono.
- Ida Johanna, s. 12.9.1907 Kassivuono.
- Eino, s. 23.12.1908 Kassivuono. Oserkon kyläneuvoston puheenjohtaja (1937). Vangittiin 15.5.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 15.12.1937 ja teloitettiin Leningradissa 20.12.1937.
- Alina, s. 28.6.1912 Kassivuono. Läntisen Läätsin Komintern-kolhoosin kassanhoitaja (1937). Vangittiin 11.11.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 10 ja 11 nojalla kuolemaan 15.12.1937 ja teloitettiin 20.12.1937. Rehabilitoitiin 10.1.1959.
- Rikard, s. 4.10.1915 Kassivuono. Työskenteli Murmanskissa Poljarnyi kollektiv -lehdelle (1937). Vangittiin 9.8.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6,10 ja 11 nojalla kuolemaan 15.12.1937 ja ammuttiin Leningradissa 20.12.1937.
- Helga Aster, s. 30.5.1917 Kassivuono.
- Edvard, s. noin 1919 Kassivuono. Läntisen Läätsin Komintern-kolhoosin kolhoosilainen (1937). Vangittiin 12.11.1937 ja NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 16.12.1937. Rehabilitoitiin 4.1.1959.

Härkönen, Juho Simonpoika, s. 1874 Venäjä. Kolonisti Kassivuonossa (1896–1917). Läntisen Läätsin Komintern-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 11.11.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 10 ja 11 nojalla kuolemaan 15.12.1937 ja teloitettiin Leningradissa 20.12.1937. Rehabilitoitiin 10.1.1959. Puoliso vih. 8.10.1896 Vuoreija, Norja: **Sara Martintytär Birget**, saamelainen, s. 29.9.1871 Reisivuono, Norja. Saamelaisen Martin Olsinpoika Birgetin tytär Aara-

vuonosta. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Johan Olof, s. 17.9.1897 Kassivuono.
- Maria Fredrika, s. 25.7.1899 Kassivuono.
- Bernhard, s. Kassivuono.
- Hjalmar, s. 1.7.1903 Kassivuono. Karkotettiin äitinsä tavoin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Anton, s. 15.9.1905 Kassivuono. Vaitolahden Vpered-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 11.11.1937 ja NKVD:n erityiskokous tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7, 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 27.7.1938. Rehabilitoitiin 13.4.1989.
- Petrina, s. 20.8.1907 Kassivuono.
- Ragna, s. 28.8.1909 Kassivuono.
- Martti, s. 25.5.1911 Kassivuono. Läntisen Läätsin Tundra-kolhoosin puheenjohtaja (1938). Vangittiin 26.1.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 20.7.1938 ja teloitettiin 3.9.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957.
- Hilda Eliina, s. 10.6.1913 Kassivuono.
- Hemming, s. 17.2.1915 Kassivuono.
- Edvard, s. 28.3.1917 Kassivuono.

INKERI

Inkeri, Pehr Andersinpoika, saamelainen s. 1796, k. 1842 Petsamo. Inarin kirkonkirjojen mukaan tunturisaamelainen, joka oleskeli ”Petsamon Lapissa” (1842). Mahdollisesti Utsjoen saamelaisen kirkkoväärti Anders Joninpoika Inkerin (1693–1780) vuoden 1744 ensimmäisenä päivänä syntyneeksi kirjatun Anders-pojan poika. Inarin ja Utsjoen kirkonkirjojen merkintöjen perusteella tämä Inger eli Inkeri -suvun voi olettaa olevan lähtöisin Norjan puolelta Tenon seudulta, mistä sen ensimmäiset jäsenet siirtyivät Utsjoen puolelle 1700-luvun alkupuolella ja myöhemmin 1800-luvun alkupuolella Inariin. Puoliso: **Karin Andersintytär**, ensimmäisessä avioliitossa, saamelainen, s. 1801. Inarin kirkonkirjoissa olevien merkintöjen perusteella kotoisin Ruijanrannan Kjøllefjordista ja Olof Matinpoika Haltan vaimon Martha Andersintyttären nuorempi sisar. Asui myöhemmin leskenä

kahden nuorimman lapsensa kanssa Muotkassa (1887). Karinin 2. puoliso: tunturisaamelainen **Nils Matinpoika Haltta**, joka oli edellä mainitun Olof Haltan veli eli Karinin lanko.

- Anders, s. 25.12.1831. →
- Aslak, s. 8.6.1835. →
- Martha, s. 8.6.1835, kaksonen, k. 7.12.1836.
- Pehr, s. 14.10.1838.
- Ola, s. 1850.
- Maria, s. 1851.

Inger, Anders Pieranpoika, saamelainen, s. 25.12.1831, k. 13.3.1876 Petsamo. Mainitaan Etelä-Varangin kirkonkirjoissa haudattaessa Venäjän alamaaisena saamelaisena. Puoliso vih. 13.3.1871 Kirkkoniemi, Norja: **Kristen Marit Pehrintytär Hansen**, s. 1845.

- Aslak, s. 15.4.1873, k. 12.3.1894 Rautavuono, Norja. Mainitaan saamelaiskalastajana.

Inkeri, Aslak Pieranpoika, saamelainen, s. 8.6.1835, k. 26.3.1911. Asui saamelaisena Petsamossa (1905–1911). Puoliso vih. 13.3.1871 Kirkkoniemi, Norja: **Birgitta Fredrikintytär Andersen**, s. 1847 Rautavuono, Norja.

- Birgitta, s. 1867 Rautavuono, Norja.
- Fredrik, s. 10.8.1873 Petsamo. →
- Karin, s. 1877 Petsamo.
- Anders, s. 1879 Petsamo.

Inkeri, Fredrik Aslakinpoika (Fedor Osipovitš), s. 10.8.1873 Petsamo, k. 17.9.1915 Kakkari. Kääntyi ilmeisesti luterilaisesta uskosta ortodoksiksi ennen vuotta 1903, sillä esiintyy tämän jälkeen Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjoissa. Kolonisti Kakkarissa (1903–1917). Puoliso vih. 9.11.1903 Petsamo (ort.): **Maria Jakovlevna Jefremova**, saamelainen, s. 24.7.1882 Petsamo. Talonpoika Jakov Mokejevitš Jefremoffin ja tämän vaimon Ksenia Jefimovnan tytär Kuolan lappalaisvolostin Petsamon pogostasta. Marian isän mainitaan haudatun Malonemetskajan hautausmaalle.

- Grigori, s. 18.11.1906 Kakkari.
- Vasili, s. 24.1.1909 Kakkari, k. 9.12.1909 Kakkari.
- Paraskeva, s. 23.10.1910 Kakkari.

- Jevdokia, s. 2.8.1912 Kakkari, k. 11.11.1912 Kakkari.
- Petr, s. 11.6.1914 Kakkari, k. 13.7.1914 Kakkari.

Inkeri, Olof Andersinpoika, saamelainen, s. 1798, k. 5.5.1872. Inarin kirkonkirjojen mukaan Venäjän alamainen tunturisaamelaisena (1849). Puoliso: **Kristin Olsintytär**, s. noin 1800–1810, k. 13.1.1880 Petsamo. Mainitaan Etelä-Varangin seurakunnan kirkonkirjoissa haudattaessa saamelaisleskeksi.

- Karin. Puoliso vih. 27.2.1848 Inari: Olof Hansinpoika.
- Inga, s. 1.2.1836.
- Ola, s. 14.2.1837. →
- Piera, s. 14.10.1838. →
- Anders, s. 21.6.1848 Inari. →
- Matti, s. 22.8.1849 (Inari).⁴³⁸

Inkeri, Piera Olofinpoika, saamelainen, s. 14.10.1838, k. 24.3.1881 Petsamo. Mainitaan Inarin kirkonkirjoissa Venäjän alamaiseina saamelaisena (1850) ja Etelä-Varangin kirkonkirjoissa saamelaiskalastajana. Puoliso: **Bigga Hansintytär**, saamelainen, s. 1825. Asui leskenä Uurassa (1887). Thauvónin mukaan oli kesällä 1870 vanha leski ja asumansa kodan emäntä, jolla oli kaksi poikaa, kaksi tyttäretä ja yksi kasvattitytär. Kaikki perheen jäsenet olivat Inarin seurakuntaan kuuluvia tunturisaamelaisia. Thauvón mainitsee ottaneen emännän ripittäytymisen vastaan ja jatkaneen matkaa seuraavana aamuna perheen poron vetämällä ahkiolla nautittuaan sitä ennen kodassa ruokaa ja kahvia. Ennen lähtöä Bigga-emäntä oli lahjoittanut Thauvónille poronkielen ja -ydinluun.⁴³⁹

- Anders, s. 28.5.1850 (Inari). →
- Margareta, s. 8.5.1854 (Inari).

Inkeri, Anders (Antti) Pieranpoika, saamelainen, s. 21.6.1848 Inari. Kolonisti Uurassa (1887–1917). Thauvónin mukaan asui äitinsä, veljensä ja sisarensa kanssa neljä- tai viisiseinäisessä koivunrungoista rakennetussa pienessä kodassa, jonka keskellä olleen tulisijan kohdalla oli katossa reikä ja ulkopuolelle pingotettuna villavaate. Kodan ympärille mainitaan levitetyn porontaljoja istuinalusiksi (1870). Thauvónin mukaan Antilla oli yli

---

⁴³⁸ Venäjällä asuneiden Inger eli Inkeri -suvun jäsenten lapsia kastettiin Inarin seurakunnassa ja merkinnät kasteista on kirjattu Inarin seurakunnan luetteloihin muihin seurakuntiin kuuluvista kastetuista, vihi-tyistä ja haudatuista 1848–1888.

⁴³⁹ Thauvon 1870, 245.

kaksi tuhatta poroa ja uuralaisten mukaan jokin iso arkku täynnä ”hopeapeesiä”.⁴⁴⁰ Puoliso vih. 23.2.1879 Kirkkoniemi, Norja: **Elsa Olsintytär Inkeri**, saamelainen, s. 2.12.1848.

- Ola s. 1.7.1879 Uura. →
- Piera, s. 23.8.1883 Uura. →
- Elsa Mari, s. 2.3.1888 Uura.

Inkeri, Ola (Uula) Antinpoika, saamelainen, s. 1.7.1879 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 22.6.1910 Aleksandrovsk: **Kaisa Kristina Laurintytär Oxehoved**, saamelainen, s. 1877 Kakkari. Saamelaisen Lauri Oxehovedin tytär Kakkarista.

- Hans Andreas, s. 29.8.1912 Läätsi.
- Anton, s. 9.10.1915 Läätsi, k. 16.10.1915 Läätsi.

Inkeri, Piera Antinpoika, saamelainen, s. 23.8.1883 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1915). Puoliso vih. 7.12.1912 Aleksandrovsk: **Kaisa Matilda Henrikintytär Hänninen**, s. 19.5.1890 Saanivuono. Kolonisti Juho Henrik Juhonpoika Hännisen tytär Saanivuonosta.

- Johan Ulrik, s. 27.7.1913 Saanivuono.

Inkeri, Olof Pehrinpoika, saamelainen, s. 1774, k. 29.9.1851 Inari. Tunturisaamelainen. Puoliso: **Elin Pehrinpoika**, s. 21.1.1778, k. 18.2.1855 Inari.

- Pehr, s. 8.7.1802. →
- Brita, s. 21.6.1804.
- Karin, s. 1.1.1812.
- Anders, s. 26.6.1821.

Inkeri, Pehr (Piera) Olofinpoika, saamelainen, s. 8.7.1802, k. 8.4.1869. Tunturisaamelainen. Puoliso: **Bigga Hansintytär**, s. 1818.

- Ola, s. 1.3.1843.
- Hans, s. 13.1.1845.
- Elin Inga, s. 4.1.1848 Inari.
- Anders, s. 27.5.1850.

---

⁴⁴⁰ Thauvon 1870, 245.

- Margareta, s. 8.5.1854.

INKILÄ

Inkilä e. Junttila, Juho Erkki Laurinpoika, s. 8.1.1841 Simo, k. 10.6.1907 Vaihtolahti. Itsellisen poika Simon Simonkylästä. Simon kirkonkirjojen mukaan oleskeli 1860-luvun puolivälistä alkaen ensinnä Norjassa ja sittemmin Muurmannin rannikolla ”Vaitokuvassa” eli Vaitolahdessa tuntemattoman Ruijassa naidun vaimonsa kanssaan. Kalastaja ensinnä Kervannossa (1875) ja asui myöhemmin perheensä kanssa Vaitolahdessa (1887). Ilmeisesti hänen vanhin poikansa ilmoitti perheen tietoja Simon papille vuonna 1899. Kolonisti Vaitolahdessa (1905–1907). 1. puoliso vih. 25.5.1863 Rovaniemi: **Anna Maria Tuomaantytär Inkeröinen**, s. 14.3.1840 Rovaniemi, k. 22.5.1870 Simo. 2. puoliso vih. Puoliso vih. 5.6.1875 Vuoreija, Norja: **Johanna Ovidia Ekström**, s. 28.9.1856 Haaparanta, Ruotsi, k. 6.12.1931 Vaitolahti. Mainitaan saapuneen ilmeisesti vanhempiensa mukana siirtolaiseksi Jäämeren rannalle Haaparannasta vuonna 1867. Asui leskenä poikiensa kanssa Vaitolahdessa.

- Juho Markus, s. **5.3.1862 Simo**.
- Niilo Aukusti, s. **26.5.1865 Simo**, k. **3.6.1865 Simo**.
- Alma Otilia, s. 22.3.1873 Vaitolahti.
- Mikael, s. 28.9.1875 Vaitolahti, k. 27.4.1921 Vaitolahti.
- Tuomas, s. 17.3.1877 Vaitolahti.
- Petter (Petrus) Johan, s. 27.10.1879 Vaitolahti, k. 3.7.1905 Vaihtolahti.
- Vilhelm, s. 24.9.1880 Vaitolahti, k. 14.11.1933 Vaitolahti.
- Olga Henrietta, s. 18.11.1882 Vaitolahti. → Alatalo
- Bror Arthur, s. 28.4.1884 Vaitolahti. →
- Karl Abiel Ferdinand (Nante), s. 27.11.1886 Vaitolahti, k. 7.3.1928 Vaitolahti. Kalastaja Vaitolahdessa (1928). Mainitaan kuolleen tapaturmaisesti tunturissa reikikuorman alle.
- Söster Hildegard, s. 22.6.1888 Vaihtolahti.
- Henrik Teodor, s. 7.11.1891 Vaihtolahti. →
- Aina Maria, s. 21.6.1894 Vaitolahti. → Rosendahl

Inkilä, Bror Arthur (Artturi) Juhonpoika, s. 28.4.1884 Vaihtolahti. Kolonisti Vaitolahdessa (1905–1917). Puoliso vih. 18.8.1910 Vaihtolahti: **Emma Karolina**

Hermanintytär Takkinen, s. 27.7.1886 Kervanto, k. 20.4.1921 Vaitolahti. Kolonisti Abraham Herman Kaisanpoika Takkisen tytär Kervannosta.

- Hjalmar Fritjof (Emmanpoika), s. 27.1.1907 Kervanto.
- Nordal Hildur (Emmanpoika), s. 15.4.1910 Vaitolahti, k. 21.7.1940 Petsamo.
- Alfa Karolina, s. 25.10.1911 Vaitolahti.
- Fridtjof Gerhard, s. 21.12.1912 Vaitolahti, k. 8.6.1916 Vaitolahti.
- Lempi Ihanelma, s. 28.5.1914 Vaitolahti.
- Sulo Arthur, s. 24.10.1915 Vaitolahti.
- Hilmar Alfons, s. 1.5.1917 Vaitolahti.
- Helka Alfhilda, s. 28.8.1918 Vaitolahti.
- Gerhard Ärling, s. 26.7.1920 Vaitolahti, k. 6.6.1922 Vaitolahti.

Inkilä, Henrik Theodor Juhonpoika, s. 7.11.1891 Vaitolahti. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1912–1917). Puoliso vih. 23.8.1912 Vaitolahti: **Brita Matilda Hermanintytär Takkinen**, s. 18.9.1894 Kervanto, k. 1919 Vaitolahti. Kolonisti Abraham Herman Kaisanpoika Takkisen tytär Kervannosta. Kuolinvuosi on kirjattu Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjaan.

- Maria Eugenia (Britantytär), s. 10.7.1912 Vaitolahti.
- Hulda Amalia, s. 12.3.1914 Vaitolahti, k. 21.4.1915 Vaitolahti.
- Sulo Alfred, s. 8.8.1915 Vaitolahti, k. 24.11.1934 Vaitolahti.
- Theodor Evert, s. 29.8.1916 Vaitolahti.

Inkilä, Karl Andreas Andreaksenpoika, s. 27.8.1887 Vuoreija, Norja. Kalastaja Vuoreijassa (1914). Mainitaan oleskelleen Muurmannin rannalla passilla vuodesta 1914 ja anoneen Suomen kansalaisuutta vuonna 1921. Kalastaja Pummangissa (1914–1917). Puoliso vih. 13.10.1914 Vuoreija, Norja: **Maria Aleksandra Juhontytär Ittelin** s. 11.10.1890 Pummanki, k. 19.7.1932 Pummanki. Kolonisti Juho Fredrik Albinintytär Ittelinin tytär Pummangista. Karlen ja Marian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Johan Araylf, s. 20.10.1916 Pummanki.
- Hulda Maria, s. 21.2.1919 Pummanki, k. 31.9.1930 Pummanki.
- Anna Everina, s. 20.5.1920 Pummanki.

ITTELIN

Ittelin e. Poropudas, Juho Paulinpoika, s. 23.2.1816 Kuusamo, k. 26.3.1865 Venäjä. Puuseppä Kuusamon Kantoniemen kylässä. Merkintä kuolemasta on kirjattu Kuusamon kirkonkirjaan. Oleskeli perheensä kanssa Venäjällä 1860-luvulla ja myöhemmin kolme poikaansa lähti siirtolaisiksi heidän äitinsä seurattaessa mukana. Puoliso vih. 8.5.1848 Kuusamo: **Anna Brita Sigfridintytär Granroth e. Siivola**, s. 15.11.1816 Kuusamo. Talollisen ja lautamiehen tytär Kuusamon Poussun kylästä. Asui leskenä Pummangissa (1887).

- Albin, s. 12.11.1848 Kuusamo. →
- Sigfrid Kustaa, s. 25.7.1850 Kuusamo →
- Juho Fredrik, s. 15.9.1852 Kuusamo. →

Ittelin, Albin Juhonpoika, s. 12.11.1848 Kuusamo, k. 19.6.1908 Likalahti. Puusepän poika Kuusamon Kantoniemen kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Pummangissa, minne mainitaan ottaneen myöhemmin siirtolaispassin. Asui perheensä kanssa Pummangissa (1876–1888). Kolonisti Likalahdessa (1905–1913). Puoliso vih. 29.12.1871 Kuusamo: **Brita Kaisa Matintytär Mursu**, s. 1.2.1846 Kuusamo, k. 20.2.1915 Likalahti. Itsellisen tytär Kuusamosta.

- Juho Fredrik, s. 23.6.1872 Kuusamo. →
- Kustaa Herman, s. 4.2.1874 Kuusamo. →
- Matti Edvard, s. 18.7.1876 Pummanki.
- Konrad, s. 7.12.1877 Pummanki. →
- Kreetta Liisa, s. 10.4.1879 Pummanki. → Kurtti
- Anna Beata, s. 12.3.1881 Pummanki.
- Wilhelm, s. 8.12.1882 Pummanki.
- Oskar, s. 29.10.1884 Pummanki. →
- Everina, s. 9.11.1886 Pummanki.
- Anna Kaisa, s. 5.10.1888 Pummanki. → Pesonen

Ittelin, Johan Fredrik Albininpoika, s. 22.6.1872 Kuusamo. Kolonisti ja kalastaja Likalahdessa (1897–1917). Asui myöhemmin ilmeisesti leskenä Valkeakivellä (1940). Karotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen

neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 4.7.1895 Kuola: **Elsa Kreeta Joonantytär Matero**, s. 8.1.1875 Suomussalmi k. ennen 1940. Kolonisti Joona Martinpoika Materon tytär Uurasta.

- Greta Matilda, s. 27.9.1897 Likalahti.
- Ale Aliina, s. 1.6.1906 Likalahti.

Ittelin, Kustaa Herman Albininpoika, s. 4.2.1874 Kuusamo, k. 1907 Likalahti. Kolonisti Likalahdessa (1903–1907). Puoliso vih. 27.6.1899 Uura: **Kreeta Liisa Hermanintytär Pesonen**, s. 4.5.1877 Pummanki. Kolonisti Herman Juhonpoika Pesosen tytär Pummangista.

- Hjalmar Fridtjof, s. 26.3.1903 Likalahti.

Ittelin, Konrad Albininpoika, s. 7.12.1877 Pummanki. Kalastaja Pummangissa (1900). Kolonisti Likalahdessa (1901–1902) ja Tyyvässä (1907–1917). Puoliso vih. 20.9.1900 Vuoreija, Norja: **Johanna (Hanna) Evelina Aleksanterintytär Nikkonen**, s. 19.9.1882 Ylitornio. Kolonisti Aleksanteri Juhonpoika Nikkosen tytär Tyyvästä.

- Kaisa Sofia, s. 12.10.1901 Likalahti, k. 1910 Tyyvä.
- Johan Oskar, s. 22.9.1902 Likalahti, k. 1910 Tyyvä.
- Frans Emil, s. 13.7.1907 Tyyvä, k. 29.5.1943 Tšeljabinskin keskitysleiri.
- Hilma Aliina, s. 15.7.1909 Tyyvä.
- Johan Konrad, s. 23.4.1911 Tyyvä.
- Olga Edit, s. 22.8.1912 Tyyvä.
- Maria Liisa, s. 22.5.1915 Tyyvä.

Ittelin, Oskar Albininpoika, s. 29.10.1884 Pummanki, k. ennen 1928. Kolonisti Likalahdessa (1905–1917). Puoliso vih. 11.6.1909 Aleksandrovsk: **Selma Karoliina Kallentytär Heikkinen**, s. 24.5.1889 Läätsi. Kolonisti Kalle Iisakinpoika Heikkisen tytär Läätsistä. Asui myöhemmin ilmeisesti Oskarista leskeksi jääneenä ja uudelleen avioituneena Valkeakivellä (1940). Karkotettiin kahden poikiensa Biero ja Valdero Oskarovitš Ittelinin sekä Fedor Nikolajevitš Hektorovin (s. 1928) kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Oskarin ja Karoliinan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kaksi poikaa vuoden 1920 jälkeen.

- Hilda Karolina, s. 25.6.1910 Likalahti, k. 28.9.1910 Likalahti.
- Anna Maria, s. 25.9.1912 Likalahti, k. 28.4.1913 Likalahti.

- Olga Sofia, s. 26.5.1914 Likalahti. Asui Teriberkassa (1940). Karkotettiin ilmeisesti NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Karl Arvid, s. 28.12.1916 Likalahti.

Ittelin, Sigfrid Kustaa Juhonpoika, s. 25.7.1850 Kuusamo, k. 5.4.1927 Vuoremijoki, Norja. Puusepän poika Kuusamon Kantoniemen kylästä. Lähti vanhemman veljensä Albinin ja nuoremman veljensä Juho Fredrikin tapaan perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Pummangissa ja perheeseen mainitaan syntyneen useampia lapsia Venäjällä. Siirtyi perheensä kanssa myöhemmin Vuoremijoelle Norjan puolelle. Puoliso vih. 28.4.1872 Kuusamo: **Kreeta Fredrikintytär Glasin**, s. 20.12.1841 Kuusamo, k. 28.5.1915 Läntinen Vuoremijoki, Norja. Talollisen tytär Kuusamosta.

- Anna Maria, s. 24.3.1873 Kuusamo.
- Josefina, s. 7.1.1876 Kuusamo.
- Kreeta Elisabet, s. 1.7.1878 Pummanki.
- Oskar, s. 1.3.1881 Pummanki.
- Johannes, s. 24.6.1885 Pummanki.

Ittelin, Juho Fredrik Juhonpoika, s. 15.9.1852 Kuusamo, k. 25.7.1933 Pummanki. Puusepän poika Kuusamon Kantoniemen kylästä. Lähti edellä mainitun kahden veljensä tapaan perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli vaimonsa kanssa Pummangissa. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1880–1933). Puoliso vih. 27.6.1875 Kuusamo: **Anna Liisa Sigfridintytär Pesonen**, s. 2.2.1849 Kuusamo, k. 28.7.1930 Pummanki. Rengin tytär Kuusamon kirkonkylästä.

- Konrad, s. 12.1876 Kuusamo, k. 7.10.1877 Kuusamo.
- Juho Pietari, s. 14.8.1878 Pummanki. →
- Fredrik Wilhelm, s. 8.4.1880 Pummanki.
- Frans Oskar, s. 6.5.1883 Pummanki.
- Everina, s. 12.2.1886 Pummanki, k. 6.10.1886 Pummanki.⁴⁴¹

---

⁴⁴¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Sofia Everina, s. elokuu 1887 Pummanki.
- Maria Aleksandra s. 11.10.1890 Pummanki. → Inkilä
- Gustaf Herman, s. 22.2.1894 Pummanki, k. 21.7.1906 Pummanki.

Ittelin, Juho Pietari Juhonpoika, s. 14.8.1878 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1905–1917). Puoliso vih. 5.10.1899 Vuoreija, Norja: **Kreeta Maria Erikin-tytär Huotari**, s. 8.9.1881 Pummanki. Kolonisti Erkki Matinpoika Huotarintytär Pummangista.

- Gustaf Herman, s. 29.6.1906 Pummanki.
- Naimi Agnes, s. 27.1.1910 Pummanki.

IVARISEN

Ivarisen, Jouni, saamelainen, s. 1850, k. 15.1.1887 Muotka.⁴⁴² Puoliso: **Elin**, saamelainen. Asui leskenä lastensa ja ruokkopoikansa kanssa Muotkassa (1887). Jounin todennäköisiä sukulaisia olivat Hinkulan vuoden 1887 luettelossa Muotkan asukkaina mainitut Inka Ivarisen (s. 1848), Katri Ivarisen (s. 1853) sekä Elsa Ivarisen (s. 1849), jolla mainitaan olleen tytär Brita (s. 1883).

- Kaisa, s. kesäkuu 1879.
- Ivar, s. 1880.
- Piera, s. 1883, k. joulukuu 1884.⁴⁴³
- Kristine, s. 1.11.1885 Maalomuotka.
- Klemetti, s. 1878, ruokkopoika

JAAKOLA

Jaakola, Juho Jaakko Juhonpoika, s. 22.7.1848 Lohtaja. Torpparin poika ja itsellinen Lohtajalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1868. Lohtajan kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Uuran koloniassa. Kolonisti Uurassa (1873–1913). Puoliso vih. 20.8.1873 Uura: **Maria Matleena Abrahamintytär Marjavaara**, s. 8.1.1855 Utsavuono, Norja. Kolonisti Johan Abraham Abrahaminpoika tytär Uurasta.

---

⁴⁴² KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁴⁴³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Kreetta Maria, s. 18.7.1873 Uura. → Rajala
- Juho Pietari, s. 15.7.1875 Uura.
- Sofia Matilda, s. 15.6.1879 Uura. → Törmänen
- Jaakko Kustaa, s. 23.8.1881 Uura.
- Anna Gustava, s. 7.8.1883 Uura, k. 20.8.1886 Uura.⁴⁴⁴
- Brita Stina, s. 30.9.1885 Uura, k. 14.7.1887 Uura.⁴⁴⁵
- Liisa Johanna s. 22.9.1888 Uura. → Oxehoved
- Kaisa Kustaava s. 28.4.1891 Uura. → Karjalainen
- Kristian, s. 9.11.1894 Uura, k. 29.9.1907 Uura.
- Ada Albertina, s. 19.8.1896 Uura.
- Emma Karolina, s. 23.9.1898 Uura.

Jaakola, Juho Pietari Juhonpoika, s. 15.7.1875 Uura. Kalastaja Uurassa (1901). Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 29.9.1901 Vuoreija, Norja: **Sofia Karolina Eliaksentytär Törmänen**, s. 18.7.1879 Uura. Kolonisti Elias Emanuel Pekanpoika Törmäsen tytär Uurasta.

- Kaisa Kustaava, s. 7.9.1903 Uura.
- Johan Kristian, s. 3.7.1908 Uura.
- Armas, s. 1.3.1911 Uura.
- Hilmar, s. 1.11.1913 Uura.
- Immanuel, s. 19.2.1916 Uura.

JAKKU

Jakku, Juho Tapaninpoika, s. 21.9.1839 Ii, k. 27.10.1911 Aleksandrovsk. Torpparin poika Iin Pirttitörmän kylästä. Asui isänsä kuoleman jälkeen veljensä Tapanin taloudessa mainitun kylän Tuomaalan tilalla. Otti muuttotodistuksen Tornioon marraskuussa 1869, mutta ei esiinny Tornion kirkonkirjoissa. Lähti tuolloin ilmeisesti siirtolaiseksi Ruijannalle. Kalastaja ensinnä Rautavuonossa (1881) ja myöhemmin kolonisti Aleksandrovskissa (1908–1910). 1. puoliso vih. 6.2.1881 Kirkkoniemi, Norja: **Brita Kaisa**

---

⁴⁴⁴ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁴⁴⁵ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

Juhontytär Ollila, toisessa avioliitossa, s. 13.2.1836 Kittilä, k. ennen 1905. Talollisen tytär Kittilän pitäjän Kittilän kylän Ollilan tilalta. Britan 1. puoliso: **Erkki Abrahaminpoika Niemi**, s. 13.11.1825 Kittilä. Kittilän Sirkan kylän Vielman talon isäntä, joka Kittilän kirkonkirjojen mukaan kuoli Norjassa 1870-luvulla. Juhon 2. puoliso: **Josefina Desideria Sundberg**, s. 2.4.1853 Hietaniemi, Ruotsi.

- Juho Petter, s. 21.10.1895 Muotka. →
- Olga, s. 8.10.1899 Muotka.

Jakku, Juho Petter Juhonpoika, s. 21.10.1895 Muotka, k. ennen 1940. Asui Aleksandrovskissa (1917). Puoliso vih. 21.10.1917 Aleksandrovsk: **Ksenia Eufemia Kaarlentytär Haikara**, s. 8.7.1897 Likalahti. Asui ilmeisesti Juhosta leskeksi jääneenä ja uudelleen avioituneena Valkeakivellä (1940). Karkotettiin miehensä Fridolf Fridolfovits Brodinin (s. 1901), lastensa ja äitinsä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Juhon ja Ksenian avioliitosta syntyi ainakin kolme lasta 1920-luvulla.

JAKOBSEN

Jakobsen, Todei Antonius, norjalainen, k. noin 1903–1904 Tsipnavolak. Puoliso: **Kolla Birgitta Michelintytär Hansen**, s. 2.6.1874 Supuska. Kolonisti Michael Edvard Hansenin tytär Supuskasta. Asui kolonistin leskenä Tsipnavolakissa (1905–1917).

- Therese Marie Birgitte, s. 14.10.1895 Tsipnavolak.
- Anna Ingalina s. 19.5.1898 Tsipnavolak.
- Adeleia Josefine, s. 28.6.1900 Tsipnavolak.
- Olufine Hansina, s. 1.7.1903 Tsipnavolak.

JOUTSEN

Joutsen, Juho Heikki Heikinpoika, s. 30.5.1854 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Poussun kylän Joutsenen tilalta. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä ja ”Valkealla merellä” 1870-luvun alusta alkaen. Asui perheensä kanssa Läätsissä (1880–1887) ja myöhemmin kolonistina Räätsissä (1889–1917). Puoliso: **Maria Matilda Ollintytär Sandberg**, s. 13.5.1861 Kemi. Kolonisti Olli Niilonpoika Sandbergin tytär Läätsistä.

- Emma Karolina, s. 14.9.1880 Läätsi

- Anna Liisa, s. 4.2.1883 Läätsi, k. 8.9.1884 Läätsi.⁴⁴⁶
- Maria Elisabeth, s. 10.12.1884 Läätsi.
- Johan Gustaf, s. 28.2.1887 Läätsi, k. 27.4.1917 Räätsi.
- Henrik Herman, s. 28.1889 Räätsi, k. 17.8.1907 Räätsi.
- Jakob Aleksander, s. 27.7.1891 Räätsi.
- Olof Kristian, s. 106.1893 Räätsi.
- Susanna Vilhelmina, s. 2.9.1895 Räätsi.
- Ada Albertina s. 6.6.1897 Räätsi.
- Katariina Johanna, s. 3.9.1899 Räätsi.

JUNTUNEN

Juntunen, Antti Pekantytär, s. 17.6.1846 Suomussalmi. Talollisen poika Suomussalmen Kiannan kylän Peltolan tilalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä ja sai mainetodistuksen passia varten vuonna 1881. Kolonisti Läätsissä (1881–1887). Puoliso vih. 23.2.1873 Suomussalmi: **Anna Kaisa Juhontytär Juntunen**, s. 5.4.1852 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannalta.

- Aleksander, s. 8.7.1874 Suomussalmi.
- Emma, s. 21.9.1877 Suomussalmi.
- Sofia, s. 10.10.1881 Läätsi
- Anna Maria, s. 8.6.1884 Läätsi.

Juntunen, Jaakko Antinpoika, s. 18.3.1854 Suomussalmi. Torpparin poika Suomussalmen Kiannalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli ”Ryssänrannalla” vuodesta 1883 alkaen. Kolonisti Uurassa (1887–1891) ja Läätsissä (1897–1917). Puoliso vih. 17.7.1887 Uura: **Kaisa Tuomaantytär Manninen**, s. 16.5.1859 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannan kylän Yli-Röntylän tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1885.

- Antti, s. 24.5.1891 Uura. →
- Greta Maria, s. 25.4.1897 Läätsi.
- Tuomas, s. 18.7.1899 Läätsi.

---

⁴⁴⁶ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Anna s. 18.9.1901 Läätsi.

Juntunen, Antti Jaakonpoika, s. 24.5.1891 Uura. Kolonisti Läätsissä (1915–1917). Puoliso vih. 11.8.1917 Läätsi: **Elsa Selina Paavontytär Väisänen**, s. 7.1.1896 Läätsi. Kolonisti Paavo Paavonpoika Väisänen Läätsistä.

- Anna Maria, s. 19.10.1915 Läätsi.
- Johan, s. 16.5.1917 Läätsi

Juntunen, Pekka Ollinpoika, s. 7.1.1852 Suomussalmi. Talollisen poika Suomussalmelta ja isänsä jälkeen talollinen mainitun pitäjän Ruhtinaansalmen kylän Kyrö tilalla. Suomussalmen kirkonkirjoissa mainitaan oleskelleen Muurmannin rannalla (1882). Asui ensimmäisen vaimonsa kanssa Saanivuonossa (1887). Kalastaja Pummangissa (1896). Kolonisti Muotkassa (1899–1917). 1. puoliso: **Kaisa Johanna**, s. 1856 Kuusamo, k. ennen 1896. 2. puoliso vih. 30.9.1896 Vuoreija, Norja: **Valpuri Juhontytär Kaikkonen**, s. 2.7.1862 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannan kylän Pyhäjärven tilalta. Lähti veljensä Laurin jalanjäljissä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvulla.

- Oskar, s. 14.4.1899 Muotka. Levguban eli Lohilahden kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 9.12.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 4, 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 17.1.1938 ja teloitettiin Leiningradin alueen Levassovassa 27.1.1938. Rehabilitoitiin 13.8.1973.
- Olof, s. 11.11.1900 Muotka. Kaupan myyjä Levgubassa eli Lohilahdessa (1938). Vangittiin 9.12.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 17.1.1938 ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 27.1.1938. Rehabilitoitiin 13.8.1973.
- Aksel, s. 31.12.1902 Muotka, k. 19.4.1910 Muotka.
- Kaisa Erika, s. 9.11.1904 Muotka.
- Karl, s. 23.6.1906 Muotka, k. 13.4.1910 Muotka.

Juntunen, Juho Henrik Jobinpoika, s. 1.1.1859 Iisalmi, k. 11.11.1909 Läätsi. Talollisen poika Iisalmen Haapajärven kylän Suonlahden tilalta, mistä isänsä päätyi myöhemmin torppariksi ja itselliseksi saman pitäjän Haajaisten kylään. Kolonisti ja kalastaja Läätsissä (1898–1911). Puoliso vih. 23.9.1898 Vuoreija, Norja: **Tilda Agneta Kallentytär Heikkinen**, s. 3.9.1876 Suomussalmi. Kolonisti Kalle Iisakinpoika Heikkisen tytär Läätsistä.

- Elsa Greta, s. 5.9.1898 Läätsi.

- Rikhard, s. 7.1.1902 Läätsi.
- Leonard, s. 18.4.1903 Läätsi.
- Henrika, s. 18.3.1909 Läätsi.

Juntunen, Iisak Henrikinpoika, s. 30.1.1851 Suomussalmi, k. 11.5.1917 Valkeakivi. Torpparin poika Suomussalmen Vuokin kylän Hietalan torpasta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli vuodesta 1881 alkaen Norjassa, mistä päätyi myöhemmin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kolonisti Valkeakivellä (1905–1917). Puoliso vih. 5.6.1902 Uura: **Eeva Stiina Hannuntytär Aksojärvi**, s. 20.4.1846 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Tavajärven kylän Aksojärven tilalta. Kuusamon kirjoissa mainitaan kotitilallaan vanhempiensa taloudessa aina vuoteen 1891 saakka.

JÄMSÄ

Jämsä e. Torvela, Antti Tapaninpoika, s. 2.5.1858 Haukipudas. Talollisen poika Haukiputaan Kellon kylän Jämsän tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1883. Haukiputaan kirkonkirjojen mukaan oleskeli Muurmannilaisella rannalla ja esteetömyystodistus avioliittoa varten mainitaan lähetetyn pastori Hinkulalle marraskuussa 1886. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1905–1917). Julistettiin kuolleeksi 5.10.1964 ja kuolinpäiväksi määrättiin 1.1.1934. Mahdollista puolisoa ei mainita Haukiputaan tai Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa.

JØRSTAD

Jørstad, Pehr Erkinpoika, norjalainen, s. 20.2.1844 Vesisaari, Norja, k. 1930 Tsipnavolak. Kolonisti Tsipnavolakissa (1873–1886) ja Muotsissa (1888–1915). Hinkulan luettelossa sukunimi on kirjoitettu muodossa Görstad (1887). Puoliso vih. 25.10.1868 Vesisaari, Norja: **Kaisa Kreeta Abrahamintytär Arpela**, s. 12.5.1849 Näätämo, Norja. Kolonisti Juhana Aaprami Kaarlenpoika Arpelan tytär Uurasta.

- Anna Bergetta, s. 25.12.1873 Tsipnavolak.
- Maria Johanna, s. 4.9.1874 Tsipnavolak.
- Amanda Albertina, s. 27.5.1876 Tsipnavolak.
- Alfred Nikolai, s. 18.4.1878 Tsipnavolak.
- Peder Georg, s. 10.11.1879 Tsipnavolak.
- Anton Konrad, s. 12.3.1881 Vesisaari, Norja.
- Olof, s. 3.8.1882 Tsipnavolak.

- Edvard, s. 3.8.1882 Tsipnavolak, kaksonen.
- Johan, s. 20.9.1884 Tsipnavolak.
- Karl Ludvig Waldemar, s. 30.6.1886 Tsipnavolak.
- Hilmar Fredrik Martin, s. 4.10.1888 Muotsi.

Jørstad, Oluf Josefinpoika, s. 3.8.1882 Tsipnavolak. Kolonisti Muotsissa (1905–1917). Puoliso vih. 24.5.1909 Aleksandrovsk: **Helga Sofia Josefintytär Knudsen**, s. 23.12.1884 Vuoreija, Norja, k. 22.8.1916 Tsipnavolak. Kolonisti Josef Frithiof Ingebridtseninpoika Knudsenin tytär Tsipnavolakista.

- Maria Karolina, s. 1.9.1907 Tsipnavolak.
- Fritjof Peder, s. 26.12.1909 Tsipnavolak, k. 28.12.1909 Tsipnavolak.
- Sigfrid Fjodor, s. 15.2.1911 Tsipnavolak, k. 4.3.1911 Tsipnavolak.
- Olaf Einar, s. 28.10.1912 Tsipnavolak.
- Helene Grethe Marie s. 20.10.1913 Tsipnavolak.
- Anny Charlotte s. 13.4.1915 Tsipnavolak.
- vii. Maria Sofia, s. 16.8.1916 Tsipnavolak, k. 16.10.1916 Tsipnavolak.

Jørstad, Edvard Pehrinpoika, s. 3.8.1882 Tsipnavolak. Kolonisti Muotsissa (1905–1917). Kolonisti Tsipnavolakissa (1917). 1. puoliso: **Greta Aleksandra (Sandra) Matintytär Halonen**, s. 15.1.1887 Uura, k. 4.9.1914 Muotka. Kolonisti Matti Antinpoika Halosen tytär Uurasta. 2. puoliso vih. 6.7.1917 Vuoreija, Norja: **Greta Mathilda Johanintytär Berger**, s. 12.5.1879 Tsipnavolak, k. 4.9.1914 Tsipnavolak. Kolonisti Johan Henrik Nikolainpoika Bergerin tytär Tsipnavolakista.

- Emil Bernhard s. 20.11.1905 Muotsi.
- Valentina, s. 6.8.1907 Muotsi.
- Otto Erling Marselius, s. 6.8.1907 Muotsi.
- Johan Miljard, s. 27.6.1909 Muotsi, k. 14.8.1909 Muotsi.
- Agnes Alfrida Kaspara, s. 21.8.1910 Muotsi.
- Borghild, s. 1.11.1912 Muotsi.
- Senja Edith, s. 25.8.1914 Aleksandrovsk, k. 25.6.1915 Muotsi.
- Leif, s. 19.7.1917 Tsipnavolak.
- Vilfred, s. 1919 Tsipnavolak.
- Kurt, s. 1921 Tsipnavolak.

Jørstad, Hilmar Fredrik Martin Pehrinpoika, s. 4.10.1888 Muotsi. Kolonisti Tsipnavolakissa (1915–1917). Mainitaan siirtyneen toisen vaimonsa kanssa itärajan yli Neuvosto-Venäjältä Vaitolahteen vuonna 1921. Puoliso vih. 30.8.1915 Aleksandrovsk: **Anna Lydia Eliaksentytär Veteläinen**, s. 17.9.1895 Muotka, k. ennen 1921. Kolonisti Elias Kustaa Eliaksenpoika Veteläisen tytär Muotkasta. 2. puoliso vih. 22.11.1925 Petsamo: **Ragna Kaisantytär Haltta**, saamelainen, s. 19.8.1891 Uura. Saamelaisen Kaisa Antintytär Haltan tytär Uurasta.

KAIKKONEN

Kaikkonen, Lauri (Lassi) Juhonpoika, s. 24.11.1859 Suomussalmi. Talollisen poika Suomussalmen Kiannan kylän Pyhäjärven tilalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Ruijassa. Lähti 1870-luvulla siirtolaiseksi Ruijanrannalle, mistä päätyi myöhemmin Venäjän puolelle Muurmannin rannalle. Kolonisti Pummangissa (1884–1896) ja Vaaingassa (1905–1917). Anoi keväällä 1898 venäläisiltä viranomaisilta lupaa lohien pyyntiin talonsa viereisestä joesta, vaikka maksua vastaan, mutta sai kieltävän vastauksen. Samoin Vaainganjoelle lasketut siika- ja taimenverkot nostettiin viranomaisten toimesta pois.⁴⁴⁷ Kaikkosten talo Vaaingassa mainitaan olleen varakas (1914).⁴⁴⁸ 1. puoliso: **Kaisa Erika Huotari**, s. maaliskuu 1861 Suomussalmi (?). 2. puoliso vih. 11.8.1893: **Kaisa Beata Kustaantytär Moilanen**, s. 7.6.1864 Kuusamo.

- Kreeta Maria, s. 8.9.1884 Pummanki.
- Frans, s. 1.10.1884 Pummanki. →
- Elvira, s. 5.5.1886 Pummanki. → Nikkonen
- Johan Hiskias, s. joulukuu 1887 Pummanki. Mainitaan siirtyneen Norjasta Neuvosto-Venäjälle vuonna 1920 ja olleen VKP(b):n jäsen 1925–1931. Taisto-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 14.2.1938. NKVD:n troikka tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 9, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 10.10.1938 ja teloitettiin Leningradissa 28.10.1938. Rehabilitoitiin 19.3.1959. Oli mahdollisesti namisissa ja hänen poikansa oli Armas Hiskinpoika Kaikkonen (s. noin 1915), joka karkotettiin kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Kaleb, s. 10.6.1894 Pummanki. →

---

⁴⁴⁷ Kiseljov 1989, 91.

⁴⁴⁸ Itkonen 1918, 141.

- Lauri Henrik, s. 13.1.1896 Pummanki. Yksityinen kalastaja Vaaingassa (1938). Vangittiin 31.7.1939 ja NKVD:n erityistroukka tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 10 nojalla kuolemaan 31.7.1939, mutta tuomiota ei pantu täytäntöön, vaan tuomittiin viideksi vuodeksi työleirille 21.1.1938. Rehabilitoitiin 27.3.1961.

Kaikkonen, Kaleb Laurinpoika, s. 10.6.1894 Pummanki. Kolonisti Vaaingassa (1905–1917). Karkotettiin vaimonsa ja nuorimman poikansa Sulon kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 13.9.1914 Aleksandrovska: **Aura Maria Sofia Matinpoika Jokela**, s. 6.3.1896 Saloinen. Talollisen tytär Saloisten Piehingin kylän Jokelan tilalta.

- Toivo Ludvig, s. 2.10.1915 Vaanka, k. 23.7.1916 Vaanka.
- Naima Kaisa, s. 11.4.1916 Vaanka.
- Sulo, s. noin 1920.

Kaikkonen, Juho Fredrik Adolfinpoika, s. 25.5.1854 Kuusamo. Torpparin poika Kuusamon kirkonkylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun loppupuolella. Kolonisti Uurassa (1880–1917). Mainitaan olleen varakas isäntä, omistaneen oman pienen kaupan sekä kajuutallisen vampöörin sekä asuneen perheensä kanssa suuressa talossa Uurajoen törmällä.⁴⁴⁹ Puoliso vih. 26.9.1880 Vuoreija, Norja: **Kreetta Maria Juhohtytär Pelto**, s. 25.3.1860 Näätamö, Norja. Kolonisti Juho Hannunpoika Pellon tytär Uurasta. Karkotettiin nuorimman tyttärensä Alman ja tämän lasten kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Johan Gustaf, s. 2.9.1880 Uura, k. 24.11.1881 Vuoreija, Norja.
- Kaisa Kustaava, s. 4.6.1881 Uura. → Bergström
- Kreetta Maria, s. 11.6.1884 Uura.
- Johan Petter, s. 28.11.1886 Uura.
- Maria Matilda s. 28.8.1888 Uura. → Heikkinen
- Aldrik, s. 24.4.1894 Uura.
- Sofia Elina, s. 2.5.1897 Uura.
- Alma Erika, s. 15.8.1899 Uura. Karkotettiin äitinsä sekä neljä vuoden 1920 jälkeen syntyneen lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso: Jarl Johaninpoika Peterson, s.

---

⁴⁴⁹ Lappalainen 2019, 155.

1890 Helsinki (?). Vangittiin 7.9.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 10.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 9.10.1958. Rehabilitoitiin 9.10.1958.

Kaikkonen, Kustaa Herman Adolfinpoika, s. 7.7.1856 Kuusamo. Torpparin poika Kuusamon kirkonkylästä ja edellä mainitun Juhon veli. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalla noin vuonna 1880. Kolonisti Uurassa (1882–1905). Ervastin mukaan oli ennen Uuraan tuloaan käynyt läpi Varjakan holhouslaitoksen hyvillä todistuksilla ja oli hänen vieraillessaan kylässä asunut täällä vain parisen vuotta (1882).⁴⁵⁰ Puoliso: **Juliana Antintytär Kela**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 20.3.1863 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa 1880-luvun alusta alkaen. Julianan 2. puoliso: kolonisti **Petter Abraham Juhonpoika Pelto Uurasta**.

- Maria Juliana, s. 16.5.1885 Uura. → Lahdenperä & Nurmi
- Hilda Kaisa s. 10.4.1888 Uura. → Rajala
- Lydia Karolina, s. 24.5.1893 Uura.
- Alma, s. Uura.

Kaikkonen, Pekka Adolfinpoika, s. 15.6.1866 Kuusamo. Mäkitupalaisen poika Kuusamosta. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1900-luvun alussa. Kolonisti Uurassa (1905). Puoliso: **Eeva Stiina Juhontytär Tauriainen**, s. 10.8.1866 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Paanajärven kylän Leppälän tilalta.

KALLATSA

Kallatsa, Johan Abraham (Juho Aapo) Ollinpoika, s. 24.6.1861 Rovaniemi, k. 3.12.1929 Salmijärvi. Rengin poika Rovaniemeltä. Rovaniemen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1909, jolloin lienee muuttanut Ruijasta. Talonpoika Salmijärvellä. Puoliso vih. 1910: **Johanna (Hanna) Henrikintytär Äärelä**, s. 20.10.1842 Kittilä, k. 13.7.1937 Salmijärvi. Talollisen tytär Sodankylän Madetkosken kylän Äärelän tilalta. Muutti Sodankylästä Kittilään vuonna 1867 ja mainitaan Kittilän

---

⁴⁵⁰ Ervasti 1884, 81.

kirkonkirjoissa piikana vuonna 1868. Mainitaan eksyneen tunturin rinteelle ja löydetyn kuolleen elokuussa 1937. Juhon ja Hannan avioliitto lieene ollut lapseton.

KALLAVAARA

Kallavaara, Juho Henrik Jaakonpoika, s. 27.9.1860 Kemijärvi. Talollisen poika Kemijärven Ylikylän Yli-Kallavaaran tilalta. Kolonisti Varlamossa (1905–1910). Puoliso vih. Vuoreija, Norja: **Kaisa Antintytär (?)**.

KALLIAINEN

Kalliainen, Esaias Simonpoika, s. 2.2.1837 Kuolajärvi, k. 16.1.1898 Paatsjoki, Venäjä.⁴⁵¹ Lampuuti Kuolajärven Sallansuun kylän Saariniemen tilalla. Lähti siirtolaiseksi perheensä kanssa Muurmannin rannalle 1860-luvulla. Puoliso: **Kaisa Liisa Juhontytär Jussila**, s. 3.2.1834 Kuolajärvi, k. 17.7.1913 Pitkävuono, Norja.

Poika:

Kalliainen, Henrik Esaiaksenpoika, s. 28.4.1876 Pitkävuono, Norja. Talonpoika Paatsjoen Venäjän puoleisella rannalla (1898) ja Salmijärvellä (1905–1912). Asui Norjan vuoden 1910 väestölaskentatietojen mukaan Venäjällä, mutta siirtyi perheensä kanssa Norjan puolelle viimeistään vuonna 1917. Puoliso vih. 24.4.1898 Kirkkoniemi, Norja: **Maria Severina Mikkelin tytär Kyrö**, s. 18.7.1878 Pitkävuono, Norja. Kittilästä lähtöisin olleen kveenisiirtolaisen tytär Pitkävuonosto Ruijasta.

- Frans Johan, s. 1899.
- Johan Bernhard, s. 21.8.1901.
- Signe Astrid, s. 26.5.1910.
- Rudolf, s. 1914.

KANANEN

Kananen, Kustaa Heikki Kustaanpoika, s. 29.1.1881 Nurmes. Loismiehen poika Nurmeksista, jonka vanhempien avioliitto purettiin tuomiokapitulin päätöksellä vuonna 1889, ja jonka isän mainitaan Nurmeksen kirkonkirjoissa menneen myöhemmin Amerikkaan. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle arviolta 1900-luvun alussa. Kalastaja

---

⁴⁵¹ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 233.

Vuoreijassa (1912). Kolonisti Likalahdessa (1915–1917). Puoliso vih. 25.5.1912 Vuoreija, Norja: **Kreetta Liisa Hermannintytär Pesonen**, toisessa avioliitossa, s. 4.5.1877 Pummanki. Kolonisti Kustaa Herman Albininpoika Ittelinin leski Likalahdesta.

- Aina Karoliina, s. 10.12.1915 Likalahti.
- Kustaa Hemming, s. 30.4.1917 Likalahti.

KARHU

Karhu, Aleksander Mininpoika (?), karjalainen, s. 17.4.1883 Vuokkiniemi, Venäjän Karjala. Kolonisti Kirkkohaminassa (1907–1917). Puoliso vih. 11.6.1907 Aleksandrovsk: **Brita Johanna Mikontytär Halonen**, s. 29.4.1885 Kakkari, k. 30.9.1916 Kirkkohamina. Kolonisti Mikko Antinpoika Halosen tytär Kakkarista.

- Aliina, s. 5.5.1905 Kirkkohamina, k. 17.9.1908 Kirkkohamina.
- Hemming, s. 7.5.1907 Läätsi.
- Anton, s. 5.2.1911 Kirkkohamina.
- Alfrid, s. 29.5.1912 Kirkkohamina, k. 15.7.1916 Kirkkohamina.
- Armida, s. 2.1.1914 Kirkkohamina, k. 20.11.1916 Kirkkohamina.
- Agnes Emilia, s. 26.3.1915 Kirkkohamina.

KARHULA

Karhula, Pekka Niilonpoika, s. 6.5.1829 Kittilä, k. 13.2.1914 Salmijärvi. Talollisen poika Kittilän Könkään kylän Karhulan tilalta. Renki Kittilässä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai vaimonsa kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle tammikuussa 1870.⁴⁵² Kittilän kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Kittilästä Venäjän Lappiin joulukuussa 1871. Talonpoika Salmijärvellä (1875–1914). Mainitaan yhdeksi Salmijärven ensimmäisistä asukkaista.⁴⁵³ Puoliso vih. 10.2.1867 Kittilä: **Kaisa Magdalena Mikontytär Kuusela**, s. 18.5.1844 Kittilä, k. 15.3.1916 Salmijärvi. Talollisen tytär Kittilästä.

- Brita Kaisa, s. 2.7.1871 Kittilä.

---

⁴⁵² KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

⁴⁵³ Paasilinna 1984, 70.

- Maria Leena, s. 3.2.1873 Norja, k. 26.11.1875 Salmijärvi.⁴⁵⁴ Kittilän kirkonkirjoihin tehdyn merkinnän mukaan syntyi Norjassa ja kastettiin pastori Petter Christophersenin toimesta Etelä-Varangissa heinäkuussa 1871.
- Sofia Magdalena, s. 19.4.1878 Salmijärvi, k. 4.12.1909 Salmijärvi. Kittilän kirkonkirjassa mainitaan syntyneen Venäjän Lapissa Salmijärvellä.
- Josefina Eugenie, s. 26.7.1880 Salmijärvi, k. 22.7.1881 Salmijärvi.⁴⁵⁵
- Maria Erika, s. 7.4.1884 Salmijärvi. → Paananen
- Mikkel Arvid, s. 7.8.1886 Salmijärvi. Puoliso vih. 8.7.1922: Kaisa Maria Leinonen, s. 4.11.1884 Säräisniemi. Muutti Petsamoon Oulusta vuonna 1922.

Karhula, Juho Niilonpoika, s. 6.8.1839 Kittilä. Talollisen poika Kittilän Könkään kylän Karhulan tilalta ja edellä mainitun Pekan nuorempi veli. Huonekuntalainen Kittilässä. Otti naimattomana itsellismiehenä muuttotodistuksen Kittilästä Venäjän Lappiin Nuorttijärvelle maaliskuussa 1883. Talonpoika Nivankylässä (1905–1907). Puoliso vih. 6.3.1891 Inari: **Maria Erika Erkintytär Piekkari**, s. 17.1.1862 Sodankylä. Talonpoika Erkki Olli Juhonpoika Piekkarin tytär Venäjän Lapista, todennäköisesti Nivankylästä. Merkintä vihkipäivästä on tehty Kittilän kirkonkirjoihin.

- Juho Erik, s. 27.11.1884 Nivankylä. Kittilän kirkonkirjojen mukaan Inarin kirkkoherra Hinkula vahvisti siirtolaisen Pekka Erkinpoika Ketolan molemmille Karhulan perheen Nuorttijärvellä syntyneiksi mainituille lapsille antamat hätäkasteet heinäkuussa 1888. Juhon poika lienee ollut Murmansk-kolhoosin kalastaja-aluksen kapteeni Aapeli Juhonpoika Karhula (s. 1908 Nivankylä), joka vangittiin 12.8.1937, tuomittiin NKVD:n eritystroikan Leningradin alueella toimesta NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7 ja 10 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 31.12.1937 ja rehabilitoitiin 26.4.1989.
- Elisabet, s. 1.4.1888 Nivankylä. → Huotari

KARJALAINEN

Karjalainen e. Aksojärvi, Fredrik Hannunpoika, s. 16.2.1829 Kuusamo, k. 20.2.1909 Valkeakivi. Itsellinen Kuusamon Tavajärven kylässä. Lähti Venäjälle noin vuonna 1869. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oli Venäjällä tehdystä rikoksesta vapaaehtoisesti

⁴⁵⁴ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1873–1877: 162.

⁴⁵⁵ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 213.

karkotettuna Siperiassa. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai vaimonsa ja poikansa Kallen perheen kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle huhtikuussa 1895.⁴⁵⁶ Asui leskenä Valkeakivellä (1905–1909). Puoliso vih. 1.12.1855 Kuusamo: **Eeva Kreetantytär Tauriainen**, s. 2.12.1822 Kuusamo, k. ennen 1905. Itsellisen tytär Kuusamosta. Kuusamon kirkonkirjoissa syntymävuodeksi on kirjattu vuosi 1829 ja kirjojen mukaan oleskeli vielä miehensä jälkeen Kuusamossa 1870-luvulla.

- Kaisa Loviisa, s. 7.2.1856 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan meni vanhempiensa mukana Venäjälle, mutta palasi sittemmin takaisin Kuusamoon. Puoliso vih. 27.11.1886 Kuusamo: Lauri Petter Henrikinpoika Manninen, s. 4.1.1865 Kuusamo. Talollinen Kuusamon Heikkilän kylän Hautaniemen tilalla.
- Kalle s. 12.5.1861 Kuusamo. →

Karjalainen, Kalle Fredrikinpoika, s. 12.5.1861 Kuusamo, k. 23.12.1911 Valkeakivi. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli vaimonsa kanssa Kuusamossa kesäkuussa 1886 ja elokuussa 1891, joista viimeksi mainitulla kerralla mukana oli myös isä Fredrik. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvun alussa. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai mäkitupalaisena vaimonsa, kolmen alaikäisen lapsensa ja vanhempiensa kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle huhtikuussa 1895.⁴⁵⁷ Kolonisti Valkeakivellä (1898–1911). Puoliso: **Kaisa Johanna Ananiaantytär Karjalainen**, s. 3.2.1852 Kuusamo. Kolonisti Ananias Iisakinpoika Karjalaisen tytär Pummangista.

- Hilma Karoliina, s. 29.5.1884 Kuusamo.
- Juho Pekka, s. 5.10.1887 Kuusamo, k. 4.9.1912 Valkeakivi.
- Eva Maria, s. 2.9.1892 Kuola. → Mathisen
- Ida Alina, s. 27.3.1898 Valkeakivi. →

Karjalainen, Ida Alina Kallentytär, s. 27.3.1898 Valkeakivi.

- Fritjof, s. 23.8.1917 Valkeakivi.

Karjalainen, Anna Kreeta Eliaksentytär, s. 10.3.1852 Kuusamo. Mäkitupalaisen tytär Kuusamon Heikkilän kylästä. Asui poikansa kanssa Pummangissa (1887).

---

⁴⁵⁶ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

⁴⁵⁷ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

- Oskar, s. 2.7.1886 Pummanki.

Karjalainen, Ananias Iisakinpoika, s. 1825 Karttula. Torpparin poika Karttulan Utri-anlahden kylästä. Muutti vanhempiensa mukana Kuusamoon joulukuussa 1827. Myöhemmin uudistilallisen poika Kuusamossa ja isänsä vuonna 1860 tapahtuneen kuoleman jälkeen talollinen Kuusamon kirkonkylän Koskelan tilalla. Mainitaan kuitenkin menettäneen mainitun tilan ja päätyi itselliseksi Kuusamon kirkonkylään. Lähti leskenä lastensa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alkupuolella. Asui leskimiehenä lastensa kanssa Pummangissa (1887). Puoliso: **Brita Henrikintytär**, s. 8.3.1825 Kuusamo, k. 5.1.1871 Kuusamo.

- Iisak, s. 4.4.1850 Kuusamo. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Kervanossa 1870-luvulla.
- Kaisa Johanna, s. 3.2.1852 Kuusamo. → Karjalainen
- Eeva Stiina, s. 14.4.1856 Kuusamo. → Sellberg, Korkala & Stjerna
- Kasper, s. 25.5.1859 Kuusamo. →
- Kalle Herman, s. 10.6.1863 Kuusamo. →
- Sofia Ulrika, s. 23.3.1866 Kuusamo.

Karjalainen, Kasper Ananiaksenpoika, s. 25.5.1859 Kuusamo. Kalastaja Pummangissa (1880). Puoliso vih. 28.9.1880 Kirkkoniepi, Norja: **Anna Kreeta Simontytär Määttä**, s. 25.11.1852 Kuusamo. Itsellisen tytär Kuusamon Paanajärven kylästä, jonka perhe mainitaan Kuusamon kirkonkirjoissa poismuuttaneina 1860-luvulla.

Karjalainen, Kalle Herman Ananiaksenpoika, s. 10.6.1863 Kuusamo, k. 30.12.1922 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1887–1917). Ilmeisesti se Kaarle Karjalainen Pummangista, jonka vampööri joutui haaksirikkoon lota- eli syöttikalalastissa matkalla Vuoreijaan huhtikuussa 1904.⁴⁵⁸ 1. puoliso vih. 30.5.1887 Vuoreija, Norja: **Kaisa Maria Erikintytär Sundberg**, s. 1869 Vesisaari, Norja, k. ennen 1905. 2. puoliso vih. 8.6.1907 Aleksandrovsk: **Maria Josefina Kustaantytär Törmänen**, toisessa avioliitossa, s. 2.6.1876 Pummanki. Kolonisti Konrad Konradinpoika Granrothin leski Pummangista.

- Kristian Albert, s. 25.7.1888 Pummanki.
- Sofia Everina, s. 6.11.1890 Pummanki.

---

⁴⁵⁸ Kirje Muurmannin rannalta, *Wiipuri* 20.5.1904.

- Jenny Maria, s. 17.7.1894 Pummanki.
- Karl Adolf, s. 27.10.1897 Pummanki, k. 1.2.1917 (?). Mainitaan kaatuneen Venäjän keisarikunnan armeijan sotilaana ensimmäisessä maailmansodassa.
- Ida Karolina, s. 6.8.1900 Pummanki.
- Gustav Herman, s. 21.3.1908 Pummanki.
- Anselm Arvid, s. 15.6.1909 Pummanki.
- Kaisa Fredrika, s. 12.7.1911 Pummanki.
- Kasper Edvard, s. 23.7.1913 Pummanki.
- Sofia, s. 1.5.1915 Pummanki.
- Elisabeth, s. 2.7.1916 Pummanki, k. 8.4.1917 Pummanki.
- Elisabeth, s. 2.6.1917 Pummanki.

Karjalainen e. Ollila, Pietari Enok Juhonpoika, s. 7.1.1840 Kuusamo, k. ennen 1905. Itsellisen poika Kuusamosta. Talollinen Kuusamon Lämsän kylän Ollilan tilalla. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1871. Kolonisti Pummangissa (1872–1875) ja Läätsissä (1875–1887). Puoliso: **Eeva Kaisa Pitkänen**, s. 14.6.1838 Kuusamo. Asui kolonistin leskenä Läätsissä (1905–1917).

- Ulrika Matleena, s. 14.6.1868 Kuusamo. → Regina
- Anna Brita, s. 14.6.1869 Kuusamo. → Toivola
- Greta Sofia, s. 17.2.1871 Kuusamo.
- Aleksandra Maria, s. 19.5.1872 Pummanki, k. 6.12.1875 Pummanki. Kuusamon kirkonkirjoihin tehdyn merkinnän mukaan syntyi Pummangissa.
- Juho Leonard, s. 31.7.1875 Pummanki. →
- Petter Emil, s. 27.4.1878 Läätsi.
- Eva Emilia, s. 17.4.1880 Läätsi, k. 27.7.1881 Läätsi.
- Johanna Serafina Katarina, s. 27.11.1882 Läätsi.

Karjalainen, Johan Leonard Pietarinpoika, s. 31.7.1875 Pummanki, k. 22.1.1916 Läätsi. Kolonisti Läätsissä (1905–1916). Puoliso vih. 23.6.1904: **Aleksandra Sofia Juhontytär Räinen**, s. 11.8.1880 Kervanto. Kolonisti Juho Juhananpoika Räinen tytär Aaravuonosta.

Karjalainen, Fredrik Ollinpoika, s. 27.11.1852 Kuusamo, k. 24.3.1911 Uura. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Kolonisti Uurassa (1881–1911). Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oli naimisissa Okuliina Kornelintytär Sergejeffin kanssa

Uurassa ja Kuusamon kirkonkirjoissa vanhimman pojan mainitaan syntyneen ja kastetun Uurassa. Puoliso vih. 1882: **Akilina Sergejevna (Okuliina Sergeintytär) Kormila**, karjalainen, s. 1861 Tuoppajärvi, Venäjän Karjala.

- Juho Fredrik, s. 6.9.1881 Uura.
- Herman, s. 6.7.1884 Uura. →
- Anna Greta, s. 1.11.1886 Uura, k. 5.1.1887 Uura.⁴⁵⁹
- Matilda s. 19.3.1892 Uura. → Pietikäinen
- Petter Olof, s. 26.11.1894 Uura.
- Frans Oskar, s. 28.9.1897 Uura, k. 27.5.1917 Kiova.
- Sofia Eliina, s. 12.11.1900 Uura.
- Hjalmar Bernhard, s. 7.7.1903 Uura.

Karjalainen, Herman Fredrikinpoika, s. 6.7.1884 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1914). Puoliso vih. 26.7.1909 Aleksandrovsk: **Kaisa Kustaava Juhontytär Jaakola**, s. 28.4.1891 Uura. Kolonisti Juho Jaakko Juhonpoika Jaakkolan tytär Uurasta.

- Herman Viljam, s. 17.7.1910 Uura, k. 7.11.1910 Uura.
- Olof Immanuel, s. 15.10.1911 Uura.
- Sulo Einar, s. 11.6.1914 Uura, k. 30.6.1914 Uura.
- Feliks Rudolf, s. 16.7.1915 Uura.

Karjalainen, Henrik Paavonpoika, s. 1.1.1842 Kuusamo, k. 22.4.1907 Petsamo. Kolonisti Petsamossa (1905–1907). Puoliso: **Anna Greta Abramintytär Riksholm**.

- Isak Arvid, s. 1884.
- Matti, s. 1893.
- Petter s. 20.12.1897 Petsamo. Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan kääntyi luterilaisesta uskosta ortodoksiksi ja kastettiin 18.10.1915.

KARLSEN

Karlsen, Olga Sofia, s. 31.12.1894 Etelä-Varanki, Norja. Mainitaan muuttaneen lapsena Kirkkoniemestä Muurmannin rannalle. Asui Peuravuonon kylässä. Petsamon luterilaisen

---

⁴⁵⁹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

seurakunnan kirkonkirjojen mukaan muutti Petsamon Trifonan kylään ja eli vihkimättömänä Antti Karpoffin kanssa.

- Astrid, s. 11.10.1913 Petsamo. Muutti Petsamosta Rovaniemelle vuonna 1931.
- Ilmari, s. 10.4.1916 Petsamo.
- Rikhard, s. 5.10.1922 Petsamo, k. 12.11.1923 Peuravuono.

KAULANEN

Kaulanen, Juho Olli Erkinpoika, s. 2.2.1847 Kolari. Uudistilallisen poika Kolarin Kurta-
takon kylän Kaulan tilalta. Kolonisti Luppokuorpanassa (1905–1909). Puoliso vih.
18.4.1875 Kolari: **Brita Johanna Efraimintytär Puska**, s. 3.3.1854 Kolari. Torpparin
tytär Kolarista.

- Erik Vilhelm, s. 17.1.1877 Kolari, k. 14.9.1910 Luppokuorpana.
- Angelika, s. 2.3.1884 Kolari.
- Alma Aliida, s. 3.7.1886 Kolari.
- Karl Arvid, s. 23.2.1890 Kolari.

KEINOKANGAS

Keinokangas, Matti Matinpoika, s. 24.6.1845 Rantsila, k. ennen 1905. Itsellisen poika
Rantsilasta. Muutti renkinä Rantsilasta Haukiputaalle huhtikuussa 1864. Renki Haukipu-
taalla. Haukiputaan kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Arkangelin kuverne-
menttiin syyskuussa 1875 ja kuvernöörin kirjelmään viitaten oli muuttanut Uuraan. Ken-
raalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä elokuussa 1875 päivätyllä kirjeellä
Keinokankaan esteettömyyttä kolonistiksi Muurmannin rannalle.⁴⁶⁰ Kolonisti Uurassa
(1875–1887). Puoliso: **Bigga Pierantytär Skore**, saamelainen, s. 16.3.1845 Inari. Saa-
melaisen Piera Ivarinpoika Skoren tytär Uurasta. Asui Uurassa ennen avioliittoa (1887)
ja myöhemmin myös leskenä (1905–1917).

KELA

Kela, Sakari Antinpoika, s. 30.9.1851 Suomussalmi, k. Saanivuono. Talollisen poika
Suomussalmen Kiannalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli vaimonsa

---

⁴⁶⁰ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1875–1876, Ea2:36: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.8.1875.

kanssa Muurmannin rannalla Uuran kylässä vuodesta 1880 alkaen ja sai esteettömyystodistuksen perheelleen kanssa Uuraan huhtikuussa 1895. Kolonisti ensinnä Uurassa (1880–1887) ja myöhemmin Saanivuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 1.12.1877 Suomussalmi: **Anna Leena Jaakontytär Seppänen**, s. 18.10.1854 Suomussalmi. Torpparin tytär Suomussalmen Kiannalta.

- Kaisa Matilda, s. 5.3.1881 Uura.
- Antti, s. 31.12.1883 Uura.
- Juho Kustaa, s. 22.6.1886 Uura. →
- Sakari Edvard, s. 28.9.1897 Uura. Kalastaja Uurasta (1916). Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarillisen armeijan 258. Reservijalkaväkirykmentin sotamiehenä, sairastui rintamalla ja lähetettiin hoitoon Harkovaan lokakuussa 1916. Palasi rintamalle ja lähetettiin kaksi kertaa haavoittuneena uudelleen hoitoon Alustaan huhtikuussa 1917.⁴⁶¹

Kela, Juho Kustaa Sakarinpoika, s. 22.6.1886 Uura. Kolonisti Saanivuonossa (1905–1915). Puoliso vih. 26.6.1911 Aleksandrovsk: **Lovisa Juhontytär Määttä**, s. 5.6.1890 Uura. Kolonisti Juho Henrik Valpurinpoika Määtän tytär Uurasta.

- Alfa Helena, s. 13.4.1912 Saanivuono.
- Johan Valfrid, s. 8.5.1913 Saanivuono.
- Osvald Edvin, s. 6.3.1915 Saanivuono, k. 17.3.1917 Saanivuono.
- Evita Serafina, s. 12.2.1917 Saanivuono.

KELLINSALMI

Kelli e. Kellinsalmi, Heikki Paavonpoika, s. 25.3.1836 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Posion Kellinsalmen tilalta. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli leskenä Uurassa ja kuoli myöhemmin Norjassa. Asui leskimiehenä poikansa kanssa Tsipnavolakissa (1887). Puoliso: **Maria**, k. 1881. Kuolinvuosi mainitaan Kuusamon kirkonkirjoissa. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä erään Paavo Kellinsalmen esteettömyyttä siirtyä kolonistiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä

---

⁴⁶¹ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

Kellinsalmen kohdalla ollut.⁴⁶² Kyseessä lienee ollut Heikin vanhempi veli Paavo Paavonpoika Kellinsalmi (s. 2.1.1822 Kuusamo), joka ei esiinny muissa käytetyissä lähteissä.

- Ivar Henrik Ole (Heikinpoika), s. 18.6.1869. Mahdollisesti se Henrik Kellinsalmi, joka mainitaan Inarin kirkonkirjoissa saamelaisen Magga Olofintytär Haltan 18.6.1869 synnyttämän mainitun aviottoman pojan isäksi.
- Lars Petter, s. 22.10.1874 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917).

Kellinsalmi, Taneli Paavonpoika, s. 20.3.1841 Kuusamo, k. 20.1.1870 Uura (?). Talollisen poika Kuusamon Posion Kellinsalmen tilalta ja edellä mainitun Heikin nuorempi veli. Itsellinen Posiolla (1870). Otti renkinä perheensä kanssa Kuusamosta muuttokirjan Pudasjärvelle helmikuussa 1861, mutta perhe ei esiinny Pudasjärven kirkonkirjoissa. Lähti todennäköisesti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Puoliso vih. 17.2.1864 Kuusamo: **Anna Maria Sigfridintytär Peltoniemi**, s. 23.6.1835. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oli miehensä kuoleman jälkeen poikiensa kanssa Norjassa 1870-luvulta alkaen.

- Taavetti, s. 15.4.1865 Kuusamo. →
- Paavo, s. 10.10.1867 Kuusamo.
- Juho Sigfrid, s. 7.12.1870 Kuusamo. Asui Uurassa (1887).

Kellinsalmi, Taavetti Tanelinpoika, s. 15.4.1865 Kuusamo. Kolonisti ja kalastaja Uurassa (1887–1917). Puoliso vih. 17.7.1887 Uura: **Saara Kristiina Yrjöntytär Meskus**, s. 24.2.1868 Kuusamo. Kolonisti Yrjö Ollinpoika Meskuksen eli Karjalaisen tytär Uurasta.

- Johan Petter, s. 17.5.1890 Uura. Roslikovan Taisto-kolhoosin kalastusveneeseen kapteeni (1937). Vangittiin 14.11.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 7, 9 ja 11 nojalla kuolemaan 10.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 18.1.1938. Rehabilitoitiin 16.5.1989.
- Maria Kaisa s. 15.8.1892 Uura.
- Kreetta Stiina, s. 2.8.1895 Uura. → Veikanmaa
- Emma Karolina, s. 13.6.1897 Uura. Postinhoitaja Tšalmpuškassa (1937). Mainitaan olleen VKP(b):n jäsen. Vangittiin 20.12.1937, NKVD:n komissio ja NL:n

---

⁴⁶² KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 9, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 17.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 27.1.1938. Rehabilitoitiin 11.11.1958.

- Sofia Matilda, s. 13.10.1900 Uura.
- Albert, s. 27.8.1903 Uura.
- Paavali Albert, s. 29.9.1904 Uura, k. 25.9.1905 Uura.
- Amanda, s. 5.9.1906 Uura.
- Sina Josefina, s. 20.6.1909 Uura.
- Aksel Leonard, s. 29.11.1912 Uura.

Kellinsalmi, Paavo Tanelinpoika, s. 10.10.1867 Kuusamo. Asui Saanivuonossa (1887). Kolonisti Päiväjärvellä (1906–1917). Todennäköisesti sama henkilö kuin Paulaharjun mainitsema Päiväjärven Paavo, jonka kertoo eläneen perheensä kanssa Tuulomalla Päiväjärven rannoilla kolmen muun perheellisen sydänmaan äijän kanssa (1914).⁴⁶³ Puoliso vih. 19.7.1906 Aleksandrovsk: **Maria Paraskentytär Arhipova**, s. 1882. Todennäköisesti siirtolaisen tytär Muurmannin rannalta ja Aaravuonon kolonisti Juho Petter Paraskenpoika Arhipovin sisar.

- Amalie Mathilda, s. 1908 Päiväjärvi.
- Olga, s. 5.6.1910 Päiväjärvi.
- Anna, s. 6.1.1913 Päiväjärvi.
- Taavetti, s. 13.11.1916 Päiväjärvi.

KELLONTEKEMÄ

Kellontekemä, Niilo Pekka Niilonpoika, s. 26.6.1850 Kittilä, k. 1899 Salmijärvi. Talollisen poika Kittilän Kellontekemän kylän Kellontekemän tilalta. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun lopulla. Kittilän kirkonkirjojen mukaan oleskeli Salmijärvellä ja kuolemasta ilmoitettiin vuonna 1901. Puoliso vih. 6.2.1881 Kittilä: **Karoliina Juhontytär Koskamo**, s. 3.2.1854 Kittilä, k. 8.8.1913 Salmijärvi. Asui leskenä Salmijärvellä (1905–1913).

- Juho Olli, s. 8.10.1881 Kittilä.
- Mariana, s. 24.11.1882 Kittilä, k. 2.12.1882 Kittilä.

---

⁴⁶³ Paulaharju 1921, 20.

- Maria Kristiina, s. 15.4.1884 Kittilä.
- Abel, s. 28.5.1886 Kittilä.
- Nils Fredrik, s. 18.4.1896 Salmijärvi, k. 28.12.1930 Salmijärvi. Petsamon seurakunnan kirkonkirjaan tehdyn merkinnän mukaan hänellä olisi ollut kuulopuheen mukaan vaimo ja lapsi Norjassa.

Kellontekemä, Abel Niilonpoika, s. 28.5.1886 Kittilä. Talonpoika Salmijärvellä (1913–1917). Puoliso vih. 29.6.1913 Salmijärvi: **Saara Henrika Riesto**, s. 22.10.1887 Näätämö, Norja. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan oli syntyisin Sodankylästä, mutta todennäköisesti hän oli kolmannen polven ruijansuomalainen, kveenikalastaja Erik Pekanpoika Rieston tytär. Erik Rieston isä Pekka Riesto (1801–1906) lähti aikanaan Sodankylästä perheensä kanssa siirtolaiseksi Norjan Näätämöön.

KERÄNEN

Keränen, Antti Laurinpoika, s. 20.4.1830 Suomussalmi. Talollisen poika Suomussalmen Suolijärveltä. Torppari mainitun pitäjän Näljängän kylän Kerälän tilan Rapuan mäkituvassa. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1868. Kalastaja Pummangissa (1870). Thauvónin mukaan oli hankkinut vuoden 1869 syksyllä ja toisen kerran seuraavana talvena velaksi tuhannella ”peesillä” Ruijasta tarvekaluja, joita oli antanut sittemmin myös muiden suomalaissiirtolaisten käyttöön (1870).⁴⁶⁴ Puoliso vih. 2.5.1852 Suomussalmi: **Susanna Paavontytär Luukkonen**, s. 1833 Suomussalmi, k. 3.12.1875 Venäjä. Merkintä kuolemasta on kirjattu Suomussalmen kirkonkirjaan.

- Brita, s. 28.2.1853 Suomussalmi. Suomussalmen kirkonkirjoihin tehtyjen merkintöjen mukaan ei lähtenyt vanhempiansa mukana Venäjälle, vaan avioitui myöhemmin Suomussalmella.
- Lauri, s. 11.11.1860 Suomussalmi. →
- Anna Kreetta, s. 15.7.1863 Suomussalmi.
- Antti, s. 23.9.1869 Pummanki, k. 25.8.1870 Pummanki.

Keränen, Lauri (Lassi) Antinpoika, s. 11.11.1860 Suomussalmi. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli vanhempiansa mukana Venäjällä 1860-luvun lopulta alkaen.

---

⁴⁶⁴ Thauvon 1870, 300.

Kolonisti Uurassa (1884–1917). 1. puoliso: **Johanna Johannantytär Kinnunen**, s. 17.5.1861 Suomussalmi, k. noin 1896–1905 Uura. Torpparin tyttären avioton tytär Kuusamon Kiannan Saunaniemen tilalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan meni veljensä ja sisarensa tavoin Venäjälle ilmeisesti 1880-luvun alussa, minne veli sai oleskelua varten passin syyskuussa 1880. 2. puoliso vih. 27.5.1907 Aleksandrovsk: **Kreetta Liisa Halonen**, s. 2.9.1857 Kuusamo.

- Simo, s. 3.8.1884 Uura. →
- Greta Kaisa, s. 31.3.1886 Uura.
- Susanna, s. 2.7.1888 Uura. → Halonen
- Hilda, s. 7.7.1893 Uura. → Pesonen
- Karl Ludvig, s. 29.11.1896 Uura.
- Kristina, s. 29.11.1896 Uura.

Keränen, Simo Laurinpoika, s. 3.8.1884 Uura. Kolonisti Uurassa (1911–1917). Puoliso vih. 23.5.1911 Uura: **Maria Johanna Juhontytär Velikulta**, s. 7.7.1889 Uura. Kolonisti Juho Henrik Eliaksenpoika Velikullan tytär Uurasta.

- Karl Hilmar, s. 1.11.1912 Uura.
- Hulda Armida, s. 16.7.1914 Uura.

Keränen, Samppa, k. ennen 1905. Todennäköisesti siirtyi Ruijanrannan puolelta kolonistiksi Kuolavuonolla noin vuonna 1890. Puoliso: **Brita**, s. 5.3.1861 Rovaniemi. Asui leskenä Torossaarella (1905–1915).

- Anna Sofia, s. 1889 Norja.
- Jakob Samuel, s. 16.6.1891 Kuola.
- Johan Hjalmar, s. 7.9.1893 Kuola. →

Keränen, Johan Hjalmar Sampanpoika, s. 7.9.1893 Kuola. Kolonisti Saitavuonossa (1917). Puoliso vih. 28.9.1917 Uura: **Lydia Karolina Juhontytär Hänninen**, s. 25.11.1893 Saanivuono. Kolonisti Juho Henrik Juhonpoika Hännisen tytär Saanivuonosta.

KETOLA

Ketola, Pekka Erikinpoika, s. 24.11.1821 Enontekiö, k. 19.4.1887 Nivankylä. Uudistillallinen veljensä Johan Erkin kanssa Enontekiön Kyrön kylän Ketomellan eli Ketolan ja

Mellan tiloilla 1858–1869. Seurasi vaimonsa kanssa poikansa Pekan perhettä Venäjän Lappiin kevättalvesta 1885 ja kävi viimeisen kerran ehtoollisella Kittilässä mainitun vuoden maaliskuussa. Mainitaan antaneen Kittilän kirkonkirjojen mukaan siirtolaisena hätäkasteen Nuorttijärvellä vuosina 1884 ja 1888 syntyneille Karhulan perheen lapsille, joiden hätäkasteen Inarin kirkkoherra Hinkula vahvisti viimeksi mainittuna vuonna. Kerrotaan vielä vanhoilla päivillään polttaneen kaskea, kutoneen verkkoja ja pyytäneen kalaa Nivankylässä. Kuoltuaan hänet sanotaan haudatun kolttien hautausmaalle, ilmeisesti Nuorttijärven Ristikentän kalmistoon, jonne hänen poikansa viesti mäntypuisen ristin, ja missä haudan Muurmannin luterilainen pappi kävi lukemassa myöhemmin, todennäköisesti vuonna 1905.⁴⁶⁵ Puoliso vih. 19.3.1842 Enontekiö: **Anna Erikintytär Eira**, saamelainen, s. 17.6.1811 Koutokeino, Norja, k. 29.6.1893 Kittilä. Porosaamelaisen tytär Norjan Koutokeinosta. Palasi Nuorttijärveltä ilmeisesti miehensä kuoleman jälkeen toisen poikansa perheen luokse Kittilään.

Poika:

Ketola e. Mella, Pekka Pekanpoika, s. 10.3.1843 Enontekiö, k. 25.10.1914 Sodankylä. Talollinen Enontekiön Kyrön kylän Mellan tilalla. Lähti viikkoa ennen juhannusta 1880 vaimonsa, vanhimman poikansa, kittiläläisen Erkki Toivolan perheen sekä Mikko Jeesiöjärven ja erään Lakkalan kanssa siirtolaisiksi Kuolan niemimaalle ja hankki luvan saada pystyttää uudistalo Nuorttijärvelle Venäjän Lappiin. Perhe palasi vielä kerran takaisin Kittilään ja varsinainen muutto Kuolan niemimaalle tapahtui vasta myöhemmin. Talonpoika Nivankylässä (1881–1908). Perheen pääelinkeinona mainitaan maanviljely ja karjankasvatus.⁴⁶⁶ Muutti vaimonsa sekä leskeksi jääneen poikansa Juho Petterin ja tämän tyttären kanssa Nivankylästä Sodankylään vuonna 1908. Jätti talonsa Nivankylässä tyttärelleen Marialle ja vävyllään Aappo Reeti Alamartinille. Paulaharjun mukaan Nuorttijoen suulla sijainneessa korkeiden vaarojen ja tuntureiden ympäröimässä Nivan erämaakylässä oli vuonna 1914 Pekkalan, Karhulan ja Hietaniemen tilat sekä jokivartta pari virstaa alempana lähempänä Nuorttijärveä Kyllönen, Malinen ja muuan mökki. Pekkalan tila mainitaan Paulaharjun teoksessa Ketoloiden perustamaksi ja perustajansa mukaan nimetyn Pekkalan sanotaan olleen Karhulan tilan ohella Nivankylän ja koko Nuorttijärven seudun

---

⁴⁶⁵ Muilu 1966, 11–12. Tieto Pekan kuolemasta on kirjattu Kittilän kirkonkirjoihin, joissa mainitaan ilman päivämäärää tulleen haudatuksi Sodankylään.

⁴⁶⁶ Itkonen 1913, 178.

ensimmäinen uudistalo.⁴⁶⁷ Pastori Vuotila vieraili ainoana Muurmannin luterilaisena papina Tuulomalla ja Nuortissa kesällä 1905, jolloin Nivankylässä vanhusten silmät vettyivät heidän nähdessä ensimmäisen luterilaisen papin yli 30 vuoteen ja viettäessään jumalanpalvelusta omalla kielellään, mitä he eivät olleet enää uskoneet koskaan tapahtuvan.⁴⁶⁸ Puoliso vih. 18.6.1864 Muonio: **Anna Kaisa Antintytär Aidantausta e. Martti**, s. kesäkuu 1840, k. 2.11.1919 Savukoski. Kasvattitytär Muoniosta Aidantaustan tilalta.

- Maria Kristiina, s. 26.2.1866 Enontekiö. → Alamartin
- Juho Petter, s. 18.12.1867 Enontekiö. →
- Anna Kaisa, s. 1.1.1870 Enontekiö, k. 1.1.1898 Nivankylä. Pastori Vuotila siunasi haudan vieraillessaan Nivankylässä kesällä 1905, jolloin luettiin mahdollisesti myös edellä mainittu vanhemman Pekka Ketolan hauta kolttien hautausmaalla.
- Antti Herman, s. 14.11.1874 Enontekiö. →

Ketola, Juho Petter Pekanpoika, s. 18.12.1867 Enontekiö, k. 4.3.1962 Savukoski. Toimi oppaana professori, vapaaherra Johan Aksel Palménin johtamalla suurella Kuolan retkellä vuonna 1887.⁴⁶⁹ Muutti leskenä Nivankylästä Sodankylään vuonna 1907. Talollinen Savukosken Tanhuan kylän Mellan tilalla. Tunnettiin nimillä Mellan Petteri ja Nuortti-Petteri. Petterin kokemuksiin ja kertomuksiin perustuva tarina edellä mainitusta vuoden 1887 Kuolan tutkimusretkestä on julkaistu teoksena *Valkoinen täplä* (Muilu 1966). Puoliso vih. 16.1.1893 Sodankylä: **Kaisa Liisa Kustaantytär Viheriälä**, s. 22.8.1871 Sodankylä, k. 19.5.1907 Nivankylä. Talollisen tytär Sodankylästä. Sodankylän kirkonkirjan mukaan kuoli Venäjän Lapissa. Savukosken hautausmaalle miehensä hautauskiveen hakatun nimen ja sen yhteydessä olevan tiedon mukaan haudattiin aikanaan Sodankylään.

- Selma Katariina, s. 1.4.1894 Nivankylä.

Mella e. Ketola, Antti Herman Pekanpoika, s. 14.11.1874 Enontekiö, k. 26.9.1909 Sodankylä. Asui perheensä kanssa Nivankylässä (1901–1904). Muutti perheensä kanssa Nivankylästä vaimonsa kotitalalle Sodankylän Kelujärven kylän Aikioniemeen vuoden 1905 alussa ja myöhemmin vanhemman veljensä Juho Petterin luokse Tanhuan kylään vuonna

---

⁴⁶⁷ Paulaharju 1921, 21.

⁴⁶⁸ KA, Kirkollistoimikunta KD 47/363 1908, Virallinen kertomus Suomen valtiovaroista vuotuista palkkaa nauttivan evankelisluterilaisen papin toimista suomalaisten keskuudessa Muurmannin rannalla 1905–1907.

⁴⁶⁹ Rikkinen 1980, passim.

1907. Puoliso vih. 21.1.1901 Sodankylä: **Hilda Kustaava Kallentytär Aikioniemi**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 16.5.1880 Sodankylä, k. 4.3.1953 Savukoski. Talollisen tytär Sodankylän Kelujärven kylän Aikioniemen tilalta. Hildan 2. puoliso vih. 16.4.1911 Sodankylä: **Kaarle Abiel Kustaavanpoika Lakela**, s. 1.8.1875 Sodankylä, k. 16.10.1941 Savukoski. Talollinen Savukosken Tanhuan kylän Myllykankaan tilalla.

- Anna Vilhelmiina, s. 25.1.1903 Nivankylä.
- Hilda Josefiina, s. 10.11.1904 Nivankylä. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan syntyi Venäjän Lapissa ja Sodankylän kirkkoherra Kaarlo Rechartt vahvisti lapsen isoisan Kalle Aikioniemen antaman hätäkasteen helmikuussa 1905.
- Johan Sanfrid, s. 3.12.1907 Sodankylä, k. 21.1.1909 Sodankylä.
- Aina Henriika, s. 2.9.1909 Sodankylä.

KILPELÄ

Kilpelä, Karl Johan, suomalainen, s. 1862 Vesisaari, Norja. Asui vaimonsa ja poikansa kanssa Uurassa (1887). Puoliso: **Sofia Matilda Abrahamintytär Marjavaara**, s. 1.1.1868 Uura. Kolonisti Johan Abraham Abrahaminpoika Marjavaaran tytär Uurasta.

- Ludvig Valdemar, s. 20.1.1887 Uura.

KILPUA

Kilpua, Matti Tanelinpoika, s. 29.10.1847 Vihanti. Itsellisen poika Vihannista. Muutti Vihannista Raaheen vuonna 1864. Päätyi myöhemmin 1870-luvulla Jäämerelle ja siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Asui Pummangissa (1879). Puoliso vih. 15.9.1879 Vesisaari, Norja: **Anna Charlotta Juhontytär Stjerna**, s. 23.3.1860 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Stjernan tilalta.

KINNUNEN

Kinnunen, Simo Johannanpoika, s. 11.4.1855 Suomussalmi. Torpparin tyttären avioton poika Suomussalmen Kiannan Saunaniemen tilalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli lapsuudesta asti Venäjän Lapissa ja sai passin oleskelua varten Venäjälle syyskuussa 1880. Kirkonkirjojen mukaan laskettiin ripille pastori Hinkulan ilmoituksen mukaan kesäkuussa 1885 ja sai mainetodistuksen Vuokkiniemeen joulukuussa 1888 sekä passia varten Kokkolan tienoille lokakuussa 1899. Asui Uurassa (1885–1887).

KIVELÄ

Kivelä, Juho Pietari Hermanninpoika, s. 13.2.1860 Kemijärvi, k. 17.3.1916 Valkeakivi. Itsellisen poika Kemijärven Ylikylästä. Lähti siirtolaiseksi Ruijaan vuonna 1882 ja päätyi lopulta Muurmannin rannalle. Asui Pummangissa (1887). Kolonisti Valkeakivellä (1905–1916). Puoliso vih. 2.7.1887 Norja: **Kreeta Liisa Kustaantytär Marsch**, s. 2.1.1863 Kuusamo. Kolonisti Kustaa Iisakinpoika Marschin tytär Valkeakiveltä. Tiedot vihkiajasta ja -paikasta on kirjattu Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjaan.

- Petter Edvard, s. 1.9.1888 Saanivuono.
- Johan Herman, s. 31.5.1891 Saanivuono.
- Hjalmar, s. 3.9.1893 Saanivuono.
- Emma Josefina, s. 3.10.1896 Valkeakivi.
- Vilhelm, s. 3.9.1901 Valkeakivi. Valkeakiven Pohjantähti-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 13.9.1937 ja NKVD:n erityistiroikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7 ja 10 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojenus- ja työleirille 25.12.1937. Rehabilitoitiin 20.4.1989.
- Karl Johan, s. 17.3.1903 Valkeakivi.
- Frans Oskar, s. 13.11.1906 Valkeakivi. Valkeakiven Pohjantähti-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 13.9.1937 ja NKVD:n erityistiroikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7 ja 10 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 25.12.1937. Rehabilitoitiin 20.4.1989. Mahdollisesti hänen puolisonsa oli Vieno Fransintytär Kivelä (s. 1914) Valkeakiveltä, joka karkotettiin yhden 1930-luvulla syntyneen heidän tyttärensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan ja rehabilitoitiin 20.7.1995.

KIVILOMPOLO

Kivilompolo, Iisak Iisakinpoika, s. 3.1.1826 Tervola, k. 4.9.1907 Salmijärvi. Mäkitupalaisen poika Tervolasta. Tervolan kirkonkirjojen mukaan meni lapsena vanhempiensa mukana Norjaan vuonna 1833. Talonpoika Salmijärvellä (1907).

KNIHTILÄ

Knihtilä e. Tauriainen, Juho Henrik Anna-Kreetanpoika, s. 5.6.1846 Simo. Talollisen tyttären avioton poika Simon Simonniemen kylästä. Renki Simossa. Lähti siir-

tolaiseksi Jäämerelle noin vuonna 1870. Simon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa. Kalastaja Vaihtolahdessa (1880), missä asui myöhemmin perheensä kanssa (1887). Hinkulan luettelon mukaan oleskeli myös Norjan puolella Vuoreijassa. Puoliso vih. 28.9.1880 Kirkkoniemi, Norja: **Eeva Juhontytär Korpua**, toisessa avioliitossa, s. 6.1.1845 Kuusamo. Mäkitupalaisen tytär Kuusamon Sydänmaan kylästä. Oleskeli jo ensimmäisen miehensä kanssa Muurmannin rannalle 1870-luvulla, jolloin heidän tyttärensä mainitaan syntyneen Vaitolahdessa. Eevan 1. puoliso vih. 19.12.1864 Kuusamo: **Juho Fredrik Kreetantytär Lämsä e. Kulmakka**, s. 1837 Kuusamo, k. 4.11.1871 Kuusamo. Renki Kuusamon Kantoniemen kylässä. Juhon äidinisä oli yksi niistä lukuisista kuusamolaisista, jotka lähtivät Venäjälle vuonna 1812, ja yksi Kuusamoon takaisin palanneista.⁴⁷⁰

- Anna Kustaava, s. 2.2.1871 Vaihtolahti, vaimon ensimmäisestä liitosta.
- Maria Kristina, s. 17.11.1873 Norja.
- Juho Fredrik, s. 27.12.1877 Norja.
- Ida Helga, s. 4.11.1882 Vaihtolahti.
- Henrik, s. 20.9.1884 Vaitolahti, k. 27.12.1886 Vaitolahti.⁴⁷¹
- Herman, s. 22.4.1886 Vaitolahti, k. 8.7.1886 Vaitolahti.⁴⁷²

KNUDSEN

Knudsen, Ingebritt Knutinpoika, norjalainen, s. 2.4.1823 Kierua, Norja. Asui perheensä kanssa Tsipnavolakissa (1887). Puoliso vih. 5.11.1854 Hammerfest, Norja: **Johanna Sofia Evantytär Lejonarm**, toisessa avioliitossa, s. 8.1.1827 Haaparanta, Ruotsi, k. 1923 Tsipnavolak. Johannan 1. puoliso: **Nikolai Henrik Fransinpoika Berger**, s. 16.12.1807 Rendsburg, Schleswig, k. 4.9.1853 Hammerfest. Saksalaissyntyinen kauppias Hammerfestistä.

- Petter Olai, s. 9.1867 Vuoreija, Norja.

---

⁴⁷⁰ Kuusamon pitäjänkokous päätti vuonna 1826 ottaa Venäjältä palanneen Juho Fredrikin äidinisän, renki Juho Lämsän e. Kulmakan uudelleen pitäjän ja seurakunnan jäseneksi. Pitäjänkokouksen pöytäkirjan mukaan tämä Juho oli mennyt vaimonsa ja lastensa kanssa Venäjälle vuonna 1812 ja kääntynyt Venäjällä oleskelun aikana ”kreikkalais-venäläiseen uskoon”. Juhon vaimo ja kaksi lasta olivat palanneet Kuusamoon ennen häntä. Kuusamon pitäjänkokouksen pöytäkirja 3.12.1826 § 6.

⁴⁷¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁴⁷² KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Emma Katrina, s. 13.9.1864 Hammerfest, Norja.
- Helga Kaspara Emmantytär, s. 25.9.1886 Vaitolahti.

Knudsen, Josef Frithiof Ingebridtseninpoika, norjalainen, s. 23.8.1859 Hammerfest, Norja, k. 5.10.1906 Vuoreijan sairaala ja haudattiin Vuoreijaan. Vihittäessä nuorimies Tsipnavolakissa (1881), missä asui myöhemmin myös perheensä kanssa (1887). Kolonisti Tsipnavolakissa (1905–1906). Puoliso, vih. 11.7.1881 Vesisaari, Norja: **Brita Maria Jaakontytär Arvola**, suomalainen, s. 23.10.1859 Näätämo, Norja, k. 1.3.1905 Tsipnavolak. Kolonisti Juho Jaakko Jaakonpoika Arvolan eli Arvosen tytär Uurasta.

- Karl Johan, s. 30.4.1881 Tsipnavolak,
- Fredrik Emanuel, s. 16.3.1883 Vuoreija, Norja.
- Helga Sofia, s. 23.12.1884 Vuoreija, Norja. → Jørstad
- Charlotta Karolina Maria, s. 23.10.1886 Tsipnavolak.

Knudsen, Karl Johan Josefinpoika, s. 30.4.1881 Tsipnavolak, k. 6.10.1911. Kolonisti Tsipnavolakissa (1905–1911). Puoliso vih. 25.5.1905 Tsipnavolak: **Sofie Benjaminintytär Okman**, s. 6.10.1883 Vesisaari, Norja.

Knudsen, Knud Oskar, norjalainen, s. 1849 Trondheim, Norja. Kauppias Lapinmukassa (1876–1888). Ervastin mukaan asui Lapinmukassa erään suomalaisen kanssa vuonna 1882 ja kylässä muutoin oleskeli vain venäläisiä kausikalastajia.⁴⁷³ Puoliso vih. 23.7.1876 Vesisaari: **Emma Jenfina Christina Johanintytär Jentoft**, s. 1856 Vesisaari, Norja

- Johan, s. 1879 Vesisaari, Norja.
- Elisa Fallentina, s. 1881 Vesisaari.
- Sigusrdström, s. 10.1887 Vesisaari.

KOKKO

Kokko, Johan Petter, suomalainen, s. maaliskuu 1830 Yykeä, Norja. Saapui perheensä kanssa siirtolaiseksi Ruijan Reisivuonosta vuonna 1882. Asui Stolbovassa (1882–1888). Ervasti tapasi perheen Stolbovassa kesällä 1882, jolloin perhe oli viettänyt ensimmäisen talven eräältä venäläiseltä kesäkalastajalta 60 ruplalla ostetussa mökissä. Perheellä

---

⁴⁷³ Ervasti 1884, 147.

mainitaan olleen tuolloin yksi lehmä ja neljä lammasta (1882).⁴⁷⁴ Puoliso: **Brita Stina**, suomalainen, s. elokuu 1831 Hammerfest, Norja.

- Margareta, s. 4.11.1854 Reisivuono, Norja.
- Kaisa, s. 25.5.1857 Reisivuono.
- Lauri Abraham, s. 6.1.1872 Reisivuono. →
- Elsa Karolina Kokko, s. elokuu 1875 Pykeija, Norja. Pastori Hinkulan laatiman luettelon mukaan asui naimattomana Stolbovassa vuonna 1888 ja oli todennäköisesti Johan Petter Kokon sukulainen, mahdollisesti tytär.

Kokko, Lauri (Lassi) Abraham Johaninpoika, s. 6.1.1872 Reisivuono, Norja, k. 24.5.1931 Peuravuono. Kalastaja Stolbovassa (1897). Kolonisti ja kalastaja Peuravuonossa (1900–1931). Puoliso vih. 31.1.1897 Kirkkoniemi, Norja: **Magga (Marit) Pierantytär Matvig**, saamelainen, s. 22.4.1866 Petsamo, k. 21.2.1930 Peuravuono. Saamelaisen Piera Andersinpoika Matvigin tytär Maattivuonosta.

- Rikhard, s. 5.12.1898 Peuravuono. →
- Brita Stina, s. 15.4.1900 Peuravuono, k. 13.7.1901 Peuravuono.
- Johanna, s. 11.9.1901 Peuravuono.
- Hulda, s. 9.6.1903 Peuravuono, k. 6.6.1909 Peuravuono.
- Elsa Maria, s. 16.6.1905 Peuravuono. → Sliden
- Abram Mikael, s. 27.8.1907 Peuravuono, k. 2.12.1932 Vuonokylä. Mainitaan hukkuneen.

Kokko, Rikhard Laurinpoika, s. 5.12.1898 Peuravuono. Kalastaja Petsamon Peuravuonon kylässä. Puoliso vih. 30.9.1930 Petsamo: **Ada Jaakontytär Härkönen**, s. 16.1.1904 Kassivuono. Kolonisti Jaakko Simonpoika Härkösen tytär Kassivuonosta. Mainitaan siirtyneen itärajan yli Muotkasta Neuvosto-Venäjältä Petsamoon vuonna 1922.

Kokko, Johan Petterinpoika, s. 15.9.1862 Hammerfest, Norja, k. 4.6.1935 Vuoremi. Kalastaja Stolbovassa (1883–1917). Puoliso vih. 1.7.1883 Kirkkoniemi, Norja: **Ida Fredrika Matintytär Törmänen**, s. 18.7.1861 Kemi, k. 16.5.1926 Vuoremi. Kemin kirkonkirjan mukaan meni lapsena vanhempiensa mukana Norjaan vuonna 1871.

---

⁴⁷⁴ Ervasti 1884, 46. Ervasti mainitsee Stolbovassa asuneen kolme suomalaisperhettä kesällä 1882, mutta ei mainitse heitä nimeltä. Ervastin kuvailema perhe lieenee kuitenkin ollut melko varmasti tämän Johan Petter Kokon perhe, ja kaks muuta perhettä olivat Elias Enojärven ja Iisakki Björkin perheet.

- Maria Eufrosyne, s. 5.5.1884 Stolbova.
- Magna Elisa, s. heinäkuu 1887 Stolbova.
- Sakarias, s. 5.3.1894 Stolbova. Kalastaja Petsamonvuonon Trifonassa. Puoliso vih. 12.11.1922 Petsamo: Elisabet Sergejeva.

KOLARI

Kolari, Erik Aksel Henrikinpoika, s. 24.8.1864. Kolonisti Pahtahaminassa (1906–1917). Puoliso vih. 26.11.1906 Aleksandrovsk: **Brita Maria Kallentytär Heikkinen**, s. 14.7.1878 Suomussalmi, k. 27.8.1917 Pahtahamina. Kolonisti Kalle Iikanpoika Heikkisen tytär Läätsistä.

- Maria Karolina, s. 14.3.1907 Vaainka.
- Juho Aksel, s. 5.7.1910 Pahtahamina.
- Henrik Sulo, s. 1.3.1916 Pahtahamina, k. 20.5.1917 Pahtahamina.

KOLEHMAINEN

Kolehmainen, Oskari Emil Kaisanpoika, s. 10.6.1887 Utajärvi, k. 3.6.1921 Salmijärvi. Näyttää muuttaneen pois Utajärveltä noin vuonna 1906, päätyi Sodankylään ja lähti täältä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1912. Työmies Salmijärvellä. Puoliso vih. 1917: **Anna Dorotea Petterintytär Gærnæ (Kärnä)**, s. 15.5.1900 Vesisaari, Norja. Kveenikalastajan tytär Vesisaaresta. Muutti Vesisaaresta Salmijärvelle vuonna 1917.

- Nelly Kynleyg, s. 16.2.1920 Kirkkonieni, Norja.
- Armas Aleksanteri, s. 30.1.1924 Salmijärvi, k. 16.3.1924 Salmijärvi.
- Martta Maria (Annantytär Vuorela), s. 18.3.1925 Laitila, k. 19.3.1925 Salmijärvi.

KOLLIANDER

Kolliander, Erik Johaninpoika, s. noin 1834 Hammerfest, Norja, k. 15.4.1875 Vuoreija, Norja. Suutarin poika Hammerfestistä. Venäläisten tietojen mukaan ei ollut siirtynyt Venäjän alamaiseksi vuonna 1866, jolloin mainitaan tulleen Pummankiin vuonna 1861 sekä työskennelleen suomalaiselle Erik Vanhalle ja asuneen tämän turvemökissä.⁴⁷⁵ Kalastaja Pummangissa (1861–1863). Asui perheensä kanssa myöhemmin Vaitolahdessa (1865) ja

---

⁴⁷⁵ Davydov 2005, 51.

Kervannossa (1869–1873). Mainitaan kuolleen Vuoreijan edustalla merellä myrsky-yönä. Puoliso vih. 11.10.1863 Vuoreija, Norja: **Kreetta Liisa Josefintytär Säärelä**, ensimmäisessä avioliitossa s. 6.1.1833 Sodankylä. Itsellisen tytär Sodankylän Alaperän kylästä. Onnelan tietojen mukaan muutti Utsjoelle helmikuussa 1857 ja mainitaan tämän jälkeen oleskelleen useita vuosia Norjassa. Asui kolonistin leskenä lastensa kanssa Kervannossa (1887). Kreetan 2. puoliso: kuusamolainen siirtolainen **Matti Matinpoika Hänninen** Kervannosta.

- Berthe Johanna, s. 9.4.1865 Vaitolahti.
- Anna Kristine, s. 15.5.1869 Kervanto.
- Mikko, s. 1873 Kervanto.

KORKALA

Korkala, Antti Matinpoika, s. 24.8.1850 Revonlahti, k. 10.9.1906 Valkeakivi. Itsellisen poika Revonlahdelta (1871). Revonlahden kirkonkirjojen mukaan oli 1890-luvulla ollut ”Pohjoispuolella jo 20 vuotta (Venäjällä)”. Nuorempi veli Juho (s. 19.5.1859 Revonlahti) näyttää seuranneen vanhempaa veljeään Venäjälle, sillä hänen mainitaan olleen samaan aikaan esteettömästi poissa 15 vuotta. Antti näyttää lähteneen siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1870-luvulla. Kolonisti Valkeakivellä (1905–1906). Puoliso: **Eeva Kristiina Ananiaantytär Karjalainen**, toisessa avioliitossa, s. 14.4.1856 Kuusamo. Amerikkaan paenneen kolonisti Johan August Sellbergin vaimo tai leski Läätsistä. Asui leskenä lastensa kanssa Valkeakivellä (1906–1917).

- Anna Sofia, s. 4.5.1891 Vuoreija, Norja, k. 1.2.1906 Valkeakivi.
- Andreas Vilhelm, s. 29.1.1893 Vuoreija.
- Josefiina, s. 16.8.1895 Vuoreija.
- Johan Edvard, s. 28.8.1897 Vuoreija, k. 4.1914 Valkeakivi.

KORPI

Korpi, Antti Jaakko Ollinpoika, s. 11.4.1849 Oulun pitäjä. Talollisen ja laamanninkäräjien lautamiehen poika Oulun pitäjän Korven kylän Korpelan tilalta. Oulujoen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan otti esteettömyystodistuksen avioliittoa varten Rovaniemelle lokakuussa 1878 ja oleskeli myöhemmin Ruijassa. Asui Pummangissa (1887).

KOSKELA

Koskela, Juho Juhonpoika, s. 1861 Salon pitäjä. Kalastaja Lapinmukassa (1887), missä asui myöhemmin itsellisenä vaimonsa ja tämän Norjassa syntyneen lapsen kanssa (1888). Puoliso vih. 18.12.1887 Kirkkonieni, Norja: **Elsa Kristina Ivarisen**, saamelainen, s. 1861 Kotajoki, Norja. Mahdollisesti sisar tai muu sukulainen saamelaiselle Jouni Ivariselle Muotkasta (1887).

- Brita (Elsantytär), s. 12.1884 Rautavuono, Norja.

KOUKKARI

Koukkari, Henrik Henrikinpoika, s. 30.9.1847 Revonlahti. Talollisen poika Revonlahden pitäjän Revonlahden kylän Jääskelän eli Koukkarin tilalta, minkä tilan isännöyden isänsä menetti 1870-luvulla, ja lähti tämän jälkeen siirtolaiseksi Jäämerelle. Kalastaja Pummangissa (1876). Puoliso vih. 1.5.1876 Vuoreija, Norja: **Kreetta Kaisa Pekantytär Ylläsjärvi**, s. 10.2.1839 Kolari. Talollisen tytär Kolarin Kurtakon kylän Ylläsjärven tilalta. Mainitaan Kittilässä palkollisena vuosina 1859–1861, minkä jälkeen palasi takaisin Kolariin.

KOVALA

Kovala, Juho Paavonpoika, s. 1832 Paltamo (tai Ristijärvi), k. 21.10.1910 Tyyvä. Kalastaja Vesisaarella (1864–1885), mistä siirtyi perheensä kanssa myöhemmin Muurmannin rannalle. Kolonisti Tyyvässä (1905–1910). Puoliso vih. 1859: **Greta Lovisa Heikkinen**, s. 1827 Suomussalmi (?).

- Marie Sofia, s. 7.1.1865. → Niemi
- Johan Kristian, s. 25.9.1871 Vesisaari. →
- Aleksander Nikolai, s. 16.7.1874 Vesisaari, k. 29.4.1875 Vesisaari.
- Abraham Vilhelm, s. 8.5.1877 Vesisaari.

Kovala, Johan Kristian Juhonpoika, s. 25.9.1871 Vesisaari, Norja. Kolonisti Tyyvässä (1905–1917). Asui myöhemmin Valkeakivellä (1940). Karkotettiin toisen vaimonsa sekä kolmen nuorimman lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. 1. puoliso vih. 8.7.1896 Vesisaari, Norja: **Brita Johanna Olofintytär Kotala**, s. 17.5.1877 Näätämö, Norja. Kveenikalastajan tytär Etelä-

Varangin Näätämostä. 2. puoliso: **Eva Kallentytär**, s. 1890. Kristianilla oli alla mainittujen lisäksi ainakin kolme vuoden 1920 jälkeen syntynyttä lasta.

- Aksel Emanuel, s. 19.12.1896 Vesisaari, Norja.
- Frans Emil, s. 16.5.1898 Etelä-Varanki, Norja.
- Vilhelm, s. 29.10.1900 Tyyvä, k. 1.10.1905 Tyyvä.
- Enok, s. 26.6.1902 Tyyvä.
- Hilda Karoliina, s. 11.1.1905 Tyyvä. Karkotettiin lastensa neljä 1920-luvulla syntyneen lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Lasten patronymeistä päätellen Hildan puoliso oli Evert Kuusela, todennäköisesti Evert Pekanpoika Kuusela (s. 29.9.1886 Sodankylä), ottopoika Sodankylän Unarin kylän Kuuselan tilalta, joka vangittiin 6.8.1936, tuomittiin pohjoisen sotilaspiirin sotilastuomioistuimen toimesta NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla kahdeksaksi vuodeksi työleirille 21.11.1936 ja rehabilitoitiin 10.6.1992.
- Hjalmar, s. 11.1.1905 Tyyvä.
- Viktor Vilfrid, s. 24.6.1912 Tyyvä, k. 18.1.1913 Tyyvä.
- Selma Lovisa, s. 27.12.1914 Tyyvä.
- Hans Kristian, s. 17.4.1916 Tyyvä.

KROHN

Krohn, Hans Pederinpoika, s. 4.6.1886 Malangen, Tromssa, Norja. Asui Kiltinän saarella (1909). Muutti perheensä kanssa Vesisaareen elokuussa 1911. Puoliso vih. 23.5.1909 Aleksandrovsk: **Hilda Viktoria Johanintytär Eriksen**, s. 25.8.1888 Kiltinä. Kolonisti Johan Petter Erikinpoika Eriksenin tytär Kiltinän saarelta.

- Kristoffer Anders, s. 24.6.1909 Kiltinä

KUHA

Kuha, Matti Laurinpoika, s. 11.3.1834 Taivalkoski. Jokijärven eli Taivalkosken kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä Kuolassa, minne mainitaan saaneen esteettömyystodistuksen joulukuussa 1874, ja missä mainitaan vihityn pastori Mustakallion ilmoituksen mukaan Kaisa Sofia Kurvisen kanssa Kuusamosta. Ervastin mukaan Kuusamosta lähtöisin ollut mies, joka oli asunut jo useamman vuoden lyhyen matkan päässä Kuolan kaupungista ylävirtaan Kuolajoen varrella, puhui sujuvasti venäjää, vaikkakin

suomalaisittain murtaen, ja toimi hänen ja pastori Mustakallion tulkkina heidän oleskellessaan Kuolan kaupungissa (1882).⁴⁷⁶ Ervasti kuvaa lyhyenlaiseksi, vankaksi mieheksi, joka oli käytökseltään vakava ja puheeltaan hidas. Mainitaan vaimonsa kanssa Kittilän kirkonkirjoissa kummeina vuonna 1884 Nuorttijärvellä syntyneen Karhulan perheen pojalle. 1. puoliso: **Anna Kreeta**, s. noin 1821, k. 1866 Taivalkoski. Mainitaan Taivalkosken kirkonkirjoissa kuolleeksi ja Pudasjärven kirkonkirjojen mukaan haudattiin saharenki Matti Kuhan vaimona huhtikuussa 1866. 2. puoliso vih. 12.7.1882 Kuola: **Kaisa Sofia Erkontytär Kurvinen**, s. 20.9.1838 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Poussun kylästä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan kuulutettiin avioliittoon vuonna 1876 ja otti muuttotodistuksen Kuolaan. Matilla ja Kaisalla oli jo useita kastamattomia lapsia, kun pastori Mustakallio vihki heidät avioliittoon matkansa aikana (1882).⁴⁷⁷ Nuorimman tyttären tiedot on kirjattu Taivalkosken kirkonkirjoihin, vaikkakin tämän tyttären mainitaan virheellisesti kirjoissa oleskelleen Ruijassa.

- Lauri Petter, s. 27.9.1856 Taivalkoski. Taivalkosken kirkonkirjojen mukaan oleskeli ensinnä isänsä tapaan Venäjällä Kuolassa ja myöhemmin Ruijassa.
- Matti, s. 4.11.1861 Taivalkoski, k. 11.1.1876 Taivalkoski.
- Taneli, s. 4.9.1864 Taivalkoski. Taivalkosken kirkonkirjojen mukaan oli vanhemman veljensä Matin tavoin ruodulla 1870-luvulla ja oleskeli pitäjässä vielä isänsä jälkeen (1882–1884), mutta siirtyi myöhemmin myös Venäjälle. Talonpoika Kuivakoskella (1905).
- Anna Brita, s. 27.9.1877 Kuola. → Turunen

KUIVAS

Kuivas, Kalle Antinpoika, s. 2.10.1842 Simo, k. 4.2.1913 Varlamo. Mäkitupalaisen poika Simon. Muutti isänsä kuoleman jälkeen Kemiin vuonna 1859. Renki Kemissä. Kemin kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen vuonna 1875 Norjaan. Päätyi siirtolaiseksi Muurmannin rannalle kolmannen puolisonsa kanssa 1890-luvun loppupuolella. Kolonisti Varlamossa (1905–1913). 1. puoliso vih. 26.1.1865 Kemi: **Maria Liisa Juhontytär Karakka**, s. 13.4.1842 Alatornio, k. 3.11.1865 Kemi. 2. puoliso vih. 17.12.1876 Vesisaari, Norja: **Eeva Antintytär Värriö**, s. 14.4.1837 Sodankylä, k. 17.11.1893 Komagvær, Norja. Talollisen tytär Sodankylän Keminkylän Värriön tilalta. Sodankylän

⁴⁷⁶ Ervasti 1884, 46.

⁴⁷⁷ Ervasti 1884, 46–47.

kirkonkirjojen mukaan meni Norjaan noin vuonna 1874. 3. puoliso vih. 30.6.1895 Vesisaari, Norja: **Marie Mathilde Nilsintytär Mänala (?)**, s. 1867 Vesisaari, Norja.

- Ada Katrine, s. 1.9.1876.
- Oskar.

KUMPULA

Kumpula, Moses Matinpoika, s. 8.1.1826 Sodankylä. Talollisen poika Sodankylän Vaajärven kylän Kumpulan tilalta ja sittemmin renki Sodankylässä. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan sakotettiin ensikertaisesta salavuoteudesta 1849, minkä jälkeen sanotaan oleskelleen useita vuosia Norjassa. Sodankylän eräässä rippikirjassa olevan erillisen luettelon mukaan oli ilman tarvittavaa muuttolupaa oleskellut oletettavasti Norjassa. Amoin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Oulun kuvernementista (muuttovuosi puuttuu luettelosta) ja asui Pekka Marjavaaran talossa Uurassa (1864).⁴⁷⁸

Kumpula, Tuomas Niilonpoika, s. 22.1.1858 Kolari, k. ennen 1905. Talollisen poika Kolarin Kurtakon kylän Kumpulan uudistilalta. Lähti Jäämeren rannalle 1880-luvulla ja päätyi täällä lopulta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kalastaja Pummangissa (1890–1891) ja Muotkassa (1893). Puoliso vih. 15.10.1890 Vuoreija, Norja: **Valpuri Juhontytär Kaikkonen**, s. 1862 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmelta. Asui ennen avio-
liittoa tyttärensä kanssa Vaitolahdessa (1887) ja myöhemmin kolonistin leskenä Muotkassa (1905–1917).

- Anna Laura (Valpurintytär), s. 3.1.1884 Vaitolahti.
- Johan Rikhard, s. 10.9.1891 Pummanki. →
- Arvid, s. 6.8.1893 Muotka.

Kumpula, Johan Rikhard Tuomaanpoika, s. 10.9.1891 Pummanki. Kolonisti Muotkassa (1912–1917). Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1934). Vangittiin 11.5.1934 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 9 nojalla kolmeksi vuodeksi karkotettavaksi 6.7.1934. Pidätettiin toistamiseen 9.12.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 2.9.1938 ja teloitettiin Leningradissa 1.10.1938. Rehabilitoitiin 14.11.1960. Puoliso vih. 11.9.1912 Muotka: **Sofia Antintytär Polojärvi**,

---

⁴⁷⁸ Schrader 2005, 77.

s. 30.7.1888 Pummanki. Kolonisti Frans Oskar Fransinpoika Svensenin leski Muotkasta. Pidätettiin 11.5.1934 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella karkotti NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 9 nojalla kolmeksi vuodeksi 5.7.1934. Rehabilitoitiin 14.11.1960.

- Aina Maria, s. 24.5.1913 Muotka. Karkotettiin 1930-luvulla syntyneen tyttärensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Magna Ihanelma, s. 8.4.1915 Muotka.
- Anna Evita, s. 26.9.1916 Muotka.

Kumpula, Arvid Tuomaanpoika, s. 6.8.1893 Muotka. Kolonisti Muotkassa (1917). Uusi elämä -kolhoosin kolhoosilainen (1937). Vangittiin 9.12.1937, tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 17.1.1938 ja teloitettiin 27.1.1938. Rehabilitoitiin 13.8.1973. Puoliso vih. 6.8.1917: **Maria Fredrika Antintytär Polojärvi**, s. 17.5.1897 Muotka. Kolonisti Antti Jaakonpoika Polojärven tytär Muotkasta.

- Einar, s. noin 1918. Karkotettiin vaimonsa ja Taimi Arhipovan kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso: Lempi Katariina Akselintytär Tauriainen, s. 2.12.1912 Muotka. Kolonisti Aksel Arvid Laurinpoika Tauriaisen tytär Muotkasta.

Kumupula, Frans August Juhonpoika, s. 14.4.1875. Kolonisti Muotkassa (1906–1909). Puoliso vih. 21.9.1903 Tsipnavolak: **Greta Elisabet Laurintytär Tauriainen**, s. 1883 Muotka. Kolonisti Lauri Tuomaanpoika Tauriaisen tytär Muotkasta.

Kumpula, Kustaa Herman Juhonpoika, s. 22.2.1853 Sodankylä, k. 9.7.1931 Tölleivi. Talollisen poika Sodankylän Vaalajärven kylän Kumpulan tilalta, missä asui leskeksi jääneen isänsä kanssa, jonka mainitaan muuttaneen myöhemmin Norjaan. Lähti toisen vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1882. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan otti vaimonsa kanssa muuttotodistuksen Inariin, mutta perhe ei esiinny Inarin kirkonkirjoissa. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1917) ja myöhemmin itsellinen Petsamon Tölleivin kylässä. Puoliso vih. 2.8.1877 Sodankylä: **Elsa Niilontytär Pääkkö**, s. 1.2.1855 Sodankylä, k. 3.2.1880 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylän Unarin kylän Pääkön tilalta. 2. puoliso vih. 20.11.1881 Sodankylä: **Brita Maria Kustaantytär Alatalo**, s. 15.4.1854 Sodankylä. Rengin tytär Sodankylästä.

- Gustaf Sanfrid, s. 30.12.1878 Sodankylä.
- Maria Kristina, s. 30.3.1884 Salmijärvi.

- Selma Henrika s. 15.5.1886 Salmijärvi. → Rova
- Herman Aleksander s. 28.8.1888 Salmijärvi. →
- Alfilda s. 23.9.1890 Salmijärvi. → Tervaniemi
- Hilma Petrine s. 10.12.1891 Salmijärvi. Puoliso vih. 7.7.1914 Vesisaari, Norja: Karl Oskar Emilinpoika Hiltunen, s. 1890 Vesisaari. Kalastaja Vesisaarella (1914).

Kumpula, Herman Aleksander Kustaanpoika, s. 28.8.1888 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1910–1917) ja myöhemmin talollinen Petsamon Töllevin kylässä. Puoliso vih. 7.7.1910 Salmijärvi: **Olga Eliaksentytär Säarelä**, s. 18.1.1891 Salmijärvi. Talonpoika Elias Marianpoika Säarelän tytär Salmijärveltä. Hermanin ja Olgan avioliitosta syntyi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Aldrik Anselm, s. 2.5.1912 Salmijärvi.
- Fabian, s. 9.1.1914 Salmijärvi.
- Helena, s. 26.2.1916 Salmijärvi
- Petteri, s. 1.2.1918 Salmijärvi.
- Maria Elina, s. 4.2.1920 Salmijärvi.

KUNNARI

Kunnari, Esaias Herman Juhonpoika, s. 29.12.1856 Kemijärvi. Talollisen poika Kemijärven Ylikylän Kunnarin tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870- ja 1880-lukujen taitteessa. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1913). Puoliso vih. 9.7.1908 Salmijärvi: **Sofia Teresa Samuelintytär Pätsi**, s. 12.5.1878 Näätämö, Norja, k. 12.6.1917 Salmijärvi. Kveenikalastajan tytär Ruijan Näätämöstä.

- Yrjö Valdemar, s. 3.1.1910 Salmijärvi.
- Esaias Herman, s. 13.7.1912 Salmijärvi.

KUORINKI

Kuorinki e. Kämäräinen, Elias Samuelinpoika, s. 22.2.1850 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Tavajärven kylän Kuoringin tilalta. Lähti Ruijaan 1860-luvun lopulla ja päätyi lopulta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Pummangissa ja vihittiin pastori Thauvón toimesta avioliittoon ”Ryssänrannalla” vuonna 1872. Kolonisti Pummangissa (1875–1887) ja Saitavuonossa (1905–1911). 1.

puoliso vih. 1872: **Kustaava Matilda Karoliina Juhontytär Törmänen**, s. 3.5.1848 Kemi, k. ennen 1893. Itsellisen tytär Kemistä. Kemin kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa vuodesta 1871 alkaen. 2. puoliso vih. 18.7.1893 Uura: **Brita Kaisa Abrahamintytär Rajala**, s. 1.2.1872 Uura. Kolonisti Juho Abraham Matinpoika Rajalan tytär Uurasta.

- Konstantina Bergetta, s. 3.8.1870 Vesisaari, Norja
- Anna Kustaava, s. 14.8.1875 Pummanki. → Kuorinki
- Liisa, s. 22.10.1877 Pummanki. → Sunnari

KURTTI

Kurtti, Petter (Pietari) Esaiaksenpoika, s. 13.1.1843 Tyrnävä. Itsellisen poika Tyrnävältä. Muutti itsellisen poikana Tyrnävältä joulukuussa 1861 Ouluun, mistä palasi renkinä takaisin tammikuussa 1863. Tyrnävän kirkonkirjojen mukaan otti irtolaisena muuttotodistuksen Kemiin tammikuussa 1868, mutta ei esiinny Kemin kirkonkirjoissa. Lähti Venäjälle 1860-luvun loppupuolella ja oleskeli perheensä kanssa lähes vuosikymmenen Venäjän Karjalassa Vienanmeren rannan Sumassa (1868–1879) Päätyi lopulta perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun alkupuolella. Kolonisti Muotkassa (1884–1917). Puoliso: **Amanda Kaisa Juhontytär Korhonen e. Petrelius**, s. 8.8.1847 Kuusamo. Itsellisen tytär Kuusamosta. Muutti itsellisenä Kuusamosta Muhokselle vuonna 1863.

- Brita Maria, s. 1868 Suma, Venäjän Karjala.
- Edla Valpuri, s. 28.3.1872 Suma. → Meriläinen
- Johan, s. 10.8.1873 Suma. →
- Elisabeth, s. 3.8.1876 Suma. Puoliso vih. 23.6.1896 Vuoreija, Norja: Juho Arvid Pekanpoika Kylmä, s. 1865 Oulu. Kalastaja Vuoreijassa (1895).
- Albert, s. 7.7.1878 Suma. →
- Margaretha, s. 28.10.1879 Suma.
- Susanna Eleonora, s. 17.2.1884 Pummanki. → Norum
- Anna Kaisa, s. 20.3.1886 Muotka.

Kurtti, Johan Pietarinpoika, s. 10.8.1873 Suma, Venäjän Karjala, k. 20.10.1941 Petsamo. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1904–1917). Myöhemmin kalastaja Petsamon Pummangin kylässä. Puoliso vih. 3.4.1904 Vuoreija, Norja: **Irene Feodorovna**

Arhipova, karjalainen, s. 16.4.1876 Uhtua, Venäjän Karjala, k. 2.9.1940 Petsamo. Mahdollisesti kolonisti Timofei Feodorovitš Arhipovin sisar Läätsistä. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan tuli siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Uhtualta vuonna 1903.

- Toivo Viljam Haapamaa, s. 23.11.1908 Muotka, kasvattipoika. Mainitaan siirtyneen Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle (1921).

Kurtti, Abram Albert Pietarinpoika, s. 7.7.1878 Suma, Venäjän Karjala. Kalastaja Muotkassa (1898–1899). Kolonisti Aleksandrovskissa (1905–1913) ja Muotkassa (1913–1917). Puoliso vih. 25.9.1898 Vesisaari, Norja: **Elsa Reeta Kallentytär Moilanen**, s. 23.2.1877 Venäjän Karjala. Kolonisti Kalle Tuomaanpoika Moilasen tytär Uurasta.

- Abner, s. 5.10.1899 Muotka, k. 22.7.1911 Aleksandrovsk.
- Lempi Lydia, s. 13.7.1906 Aleksandrovsk.
- Helmi, s. 15.5.1913 Aleksandrovsk, k. 2.8.1913 Muotka.
- Lea, s. 5.11.1915 Muotka, k. 2.1916 Muotka.

Kurtti, Juho Henrik Juhonpoika, s. 1875 Sodankylä. Itsellisen poika Sodankylän Unarin kylästä. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan meni Norjaan vuonna 1897 ja avioitui täällä vuotta myöhemmin. Mainittuihin kirkonkirjoihin tehdyn merkinnän mukaan siirrettiin Arkangelin kuvernementin valtiokonttorin huhtikuussa 1900 päivätyyn kirjeen perusteella kolonistiksi Muurmannin rannalle. Kalastaja Pummangissa (1898). Mainitaan sanomalehdessä anoneen talollisen poikana Sodankylästä Arkangelin kuvernööriltä päästä uudisasukkaaksi Muurmannin rannalle (1900).⁴⁷⁹ Kolonisti Likalahdessa (1905–1915). Puoliso vih. 20.9.1898 Vuoreija, Norja: **Kreeta Liisa Albinintytär Ittelin**, s. 10.4.1879 Pummanki. Kolonisti Albin Juhonpoika Ittelinin tytär Likalahdesta.

- Ale Amanda, s. 17.7.1899 Likalahti.
- Juho, s. 1900 Likalahti. Roslikovan Taisto-kolhoosin kalastajavenekunnan johtaja (1933). Vangittiin 5.2.1933 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 7, 8, ja 11 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 6.5.1933. Rehabilitoitiin 18.5.1939.
- Hiskias, s. 19.11.1902 Likalahti. Yksityiskalastaja Roslikovassa (1928). Vangittiin 24.9.1928 ja OGPU:n kollegio Leningradin alueella NL:n rikoslain 58 §:n

---

⁴⁷⁹ Suomalaisia uudisasukkaita Muurmannin rannalle, *Kaiku* 14.2.1900.

artiklan 7 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 30.4.1929. Rehabilitoitiin 5.6.1991.

- Anna Everina, s. 23.4.1904 Likalahti, k. 16.4.1906 Likalahti.
- Magna Everina, s. 27.9.1906 Likalahti.
- Kreetta Maria, s. 6.11.1908 Likalahti, k. 29.3.1912 Likalahti.
- Elsa Matilda, s. 28.5.1909 Likalahti.
- Joonas Oskar, s. 26.12.1912 Likalahti, k. 20.4.1916 Likalahti.
- Eemil Leonard, s. 23.6.1914 Likalahti, k. 23.9.1916 Likalahti.
- Rikhard Arvid, s. 8.2.1917 Likalahti.

KURVINEN

Kurvinen, Juho Jaakko Erkinpoika, s. 26.12.1854 Kuusamo. Itsellisen poika Kuusamon Poussun kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalla 1880-luvun alussa. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1885–1887). Puoliso vih. 29.3.1885 Vuoreija, Norja: **Eeva Karolina Juhontytär Törmänen**, s. 28.5.1865 Kuusamo.

- Ida Maria, s. 16.11.1886 Pummanki.

Kurvinen, Aato Sipanpoika, s. 1.1.1886 Kuusamo. Kolonisti Saitavuonossa (1905–1917). Puoliso: **Maria Ulmina Britantytär Rajala**, s. 10.2.1893 Uura. Mahdollisesti Brita Kaisa Abrahamintytär Rajalan tytär Uurasta.

- Vilhelm Viktor, s. 13.2.1912 Saitavuono, k. 29.9.1912 Saitavuono.

KUUKASJÄRVI

Kuukasjärvi, Kalle Henrikinpoika, s. 10.6.1866 Pudasjärvi. Kruununtorpparin poika Pudasjärven Simojärveltä. Muutti itsellisenä Pudasjärveltä Sodankylään tammikuussa 1901. Kirjattiin Sodankylässä kirkonkirjaan, mutta esiintyy kirjassa ilman merkintöjä. Lienee lähtenyt 1900-luvun alussa siirtolaiseksi Norjaan, missä Pudasjärven kirkonkirjojen mukaan hänen vanhempi veljensä Juho oli ollut jo useampia vuosia 1880-luvulla, ja siirtyi muutama vuosi myöhemmin Ruijan kautta Muurmannin rannalle. Kolonisti Lounassa (1905–1917). Puoliso vih. 22.9.1905 Aleksandrovsk: **Elsa Matilda Simontytär Kylmäluoma**, s. 18.9.1880 Pudasjärvi. Itsellisen tytär Pudasjärven Sarakylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1904.

- Emil Aukusti (Elsanpoika), s. 17.3.1898 Pudasjärvi.

- Juho Heikki (Elsanpoika), s. 14.12.1900 Pudasjärvi.
- Kaisa Maria (Elsantytär), s. 5.6.1904 Pudasjärvi.
- Matti, s. 14.12.1905 Launa.
- Anna Gustava, s. 13.2.1908 Launa.
- Erika, s. 27.4.1910 Launa.
- Josef, s. 17.6.1912 Launa, k. 26.4.1943 Tšeljabinskin keskitysleiri.
- Alma, s. 15.5.1917 Launa.

KYLLÖNEN

Kyllönen, Henrik Henrikinpoika, s. 11.7.1864 Kuhmo. Torpparin poika Kuhmon Viiksimon Mattilanniemen kruununtorpasta. Kuhmon kirkonkirjojen mukaan meni Venäjälle vuonna 1882. Päätyi myöhemmin siirtolaiseksi Venäjän Lappiin ja asui perheensä kanssa Tuulomalla (1910). Todennäköisesti sen Kyllösen isäntä, jonka Paulaharju mainitsee sijainneen yhdessä Malisen talon kanssa lähellä Ketolan eli Pekkalan tilaa Nivankylässä (1914).⁴⁸⁰ Puoliso vih. 22.3.1910 Aleksandrovsk: **Hilma Maselia Abrahamintytär Dorf**, s. 1874 Kervanto. Kolonisti Abraham Antinpoika Dorfin tytär Kervannosta. Asui Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan ennen avioliittoa lastensa kanssa Nivankylässä (1894–1902) ja Tuulomalla (1905–1910).

- Johan Fredrik (Hilmanpoika/Gavrilovitš?), s. 20.3.1894 Nivankylä. Vosmus-kolhoosin asukas ja metsätyömies (1938). Vangittiin 17.1.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 9, ja 10 nojalla kuolemaan 26.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 27.1.1938. Rehabilitoitiin 6.5.1989.
- Karl Aleksander (Hilmanpoika), s. 14.1.1896 Nivankylä.
- Oskar Abiel (Hilmanpoika), s. 8.7.1899 Nivankylä.
- Alfilda Maselia (Hilmantytär), s. 10.3.1902 Nivankylä.

KYYNÄRSALMI

Kyynäräsalmi e. Tauriainen, Matti Jaakko Matinpoika, s. 9.6.1848 Kuusamo, k. ennen 1905. Talollisen poika Kuusamon Lämsän kylän Kyynärsalmen tilalta. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun lopulla. Kuusamon

---

⁴⁸⁰ Paulaharju 1921, 21.

kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Uurassa ja sai passin uudisasukkaasi Jäämeren rannalle vuonna 1892. Kolonisti Uurassa (1881–1893). Puoliso: **Anna Brita Juhontytär Ryönälampi**, s. 4.5.1853 Kuusamo. Asui kolonistin leskenä Uurassa (1905).

- Kreetta Maria, s. 6.4.1877 Kuusamo.
- Sofia Matilda, s. 16.7.1881 Uura. → Määttä
- Matti Herman, s. 19.7.1884 Uura.
- Johan Fredrik, s. 14.7.1887 Uura.
- Arvid, s. 6.9.1893 Uura.

Kyynäräsalmi e. Tauriainen, Lauri Petteri Matinpoika, s. 23.10.1852 Kuusamo. Tallollisen poika Kuusamon Lämsän kylän Kyynärsalmen tilalta ja edellä mainitun Matin nuorempi veli. Lähti veljensä tavoin perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun lopulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Uurassa. Kolonisti Uurassa (1882–1915). 1. puoliso: **Kaisa Sofia Matintytär Penikkajärvi**, s. 18.12.1839 Kuusamo, k. 31.5.1907 Uura. 2. puoliso vih. 1.1.1908 Aleksandrovsk: **Anna Kaisa Kämäräinen**, s. 3.1.1862 Kuusamo.

- Juho Kustaa, s. 9.10.1877 Kuusamo.
- Kreetta Ulla, s. 16.2.1882 Uura.

KÄHKÖNEN

Kähkönen, Matti Herman Antinpoika, s. 24.4.1883 Nurmes. Loisen lesken poika Kuhmon Jonkerin kylästä, jonka isä oli ehtinyt kuolla ennen pojan syntymää. Itsellinen Rovaniemen Ounasjoen kylässä (1911–1912). Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Rovaniemeltä vuonna 1914. Kalastaja Vaitolahdessa. Mainitaan siirtyneen perheensä kanssa Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921. Puoliso vih. 27.3.1911 Rovaniemi: **Matilda Katrina Matintytär Kunnari**, s. 21.1.1890 Rovaniemi. Itsellisen tytär Rovaniemen Ounasjoen kylästä.

- Nante Matias, s. 11.7.1911 Rovaniemi.
- Veikko Aukusti, s. 28.12.1912 Rovaniemi.
- Nikolai, s. 7.11.1914 Vaitolahti.
- Heikki Iivari, s. 8.9.1917 Vaitolahti.
- Brita Karoliina.

KÄMÄRÄINEN

Kämäräinen, Samuel Sigfridinpoika, s. 20.12.1829 Kuusamo, k. 14.8.1902 Paddock, Minnesota, Yhdysvallat. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Kämäräisen perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut, kunhan Kämäräinen vain suorittaa vuosilta 1862–1872 maksamatta jääneet kirkolliset pääsiäisrahat 10 markkaa 56 penniä.⁴⁸¹ Kolonisti ilmeisesti Vaitolahdessa (1872). Asui myöhemmin perheensä kanssa Yhdysvaltojen Minnesotan osavaltion Otter Tailin piirikunnan Paddockin kaupunkikunnassa (1902). Puoliso: **Liisa Matleena Juusontytär Rieikki e. Enojärvi**, s. 11.9.1826 Kuusamo, k. 19.7.1902 Minnesota.

- Samuel, s. 1.7.1853 Kuusamo. →
- Henrik, s. 2.3.1859 Kuusamo, k. 2.12.1887 Yhdysvallat (?).
- Antti, s. 1.9.1860 Kuusamo. →
- Anna Kaisa, s. 17.11.1866 Kuusamo.
- Eva Maria, s. 1870 Vaitolahti (?).

Kämäräinen, Samuel Samuelinpoika, s. 1.7.1853 Kuusamo, k. 19.5.1920 Paddock, Minnesota, Yhdysvallat. Kalastaja Vaitolahdessa (1875). Mainitaan Etelä-Varangin kirkonkirjoissa olleen vihkimisen aikaan Venäjän alamainen. Lähti perheensä kanssa Amerikkaan, missä otti oman patronyyminsa mukaan sukunimen Samuelson. Asui myöhemmin Yhdysvaltojen Minnesotan osavaltion Otter Tailin piirikunnan Paddockin kaupunkikunnassa (1920). Mahdollisesti se Ervastian karjalaiseksi väittämä Samppa Kämäräinen Vaitolahdesta, jonka mainitsee passittaneen kyläläisiä piinanneen naapurinsa, erään häijynä ja väkivaltaisena tunnetun ruijalaisen Elias-nimisen miehen, Kuolan linnaan, mutta mies oli kuitenkin vapauduttuaan palannut Vaitolahteen uhkailemaan aseella sillä seurauksella, että Kämäräisen ei ollut muu auttanut kuin paeta Amerikkaan.⁴⁸² Puoliso vih. 14.9.1875 Vuoreija, Norja: **Kaisa Maria Antintytär Granroth**, s. 2.3.1857 Kuusamo,

---

⁴⁸¹ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

⁴⁸² Ervasti 1884, 101.

k. 7.5.1943 Potter Tail, Minnesota. Kolonisti Antti Juhonpoika Granrothin tytär Kassivuonosta.

- Herman, s. 28.11.1876 Vesisaari, Norja.

Kämäräinen, Antti (Andrew) Samuelinpoika, s. 1.9.1860 Kuusamo, k. 25.5.1925 Meadow, Minnesota, Yhdysvallat. Kalastaja Vaitolahdessa (1880). Lähti vaimonsa kanssa Amerikkaan, missä otti oman patronyyminsa mukaan sukunimen Samuelson. Asui myöhemmin Yhdysvaltojen Minnesotan osavaltion Wadenan piirikunnan Meadowissa. Puoliso vih. 28.9.1880 Kirkkoniemi, Norja: **Liisa (Elizabeth) Antintytär Granroth**, s. 1.6.1863 Kuusamo, k. 24.7.1921 Meadow, Minnesota. Kolonisti Antti Juhonpoika Granrothin tytär Kassivuonosta. Antin ja Liisan avioliitto lieenee ollut lapseton.

KÄRENAHO

Kärenaho, Abraham Abraminpoika, s. 26.6.1838 Pulkkila, k. 6.12.1884 Pummanki.⁴⁸³ Itsellisen poika Pulkkilan Launolan kylästä. Muutti naimattomana renkinä Pulkkilasta Haapajärvelle syyskuussa 1859, mutta palasi takaisin pari vuotta myöhemmin marraskuussa 1861. Torppari Pulkkilassa. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1869. Pulkkilan kirkonkirjojen mukaan otti todistuksen Venäjän Lapissa oleskelua varten maaliskuussa 1876. Kirkonkirjamerkinnän mukaan Oulun läänin kuvernöörin lähetepäätöksessä mainitaan siirretyn Muurmannin rannalle ”Ura-Guban uudisasuntoon, Alexandrovan kirkkokuntaan” toukokuussa 1901. Puoliso vih. 26.12.1866 Pulkkila: **Anna Maria Matintytär Paakki**, s. 7.9.1847 Pulkkila. Asui leskenä lastensa kanssa Pummangissa (1887). Annan 2. puoliso: kolonisti **Salomon Kaarlenpoika Arpela** Uurasta.

- Abram, s. 19.9.1868 Pulkkila.
- Matti Frithiof, s. 3.5.1870 Pulkkila.
- Johan, s. 21.1.1872 Pulkkila.
- Kaisa Sofia, s. 16.8.1873 Pummanki
- Anna Maria, s. 14.2.1876 Pummanki. → Nevala
- Antti Kristian, s. 14.2.1880 Pummanki.

---

⁴⁸³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Emma Karolina, s. 21.10.1882 Pummanki, k. 8.10.1886 Pummanki.⁴⁸⁴
- Susanna Kristina, s. 13.8.1885 Pummanki. → Ränä

Kärenaho, Matti Fritjof Abrahaminpoika, s. 3.5.1870 Pulkkilä. Kolonisti Uurassa (1905–1917). 1. puoliso vih. 18.7.1893 Uura: **Anna Maria Eliaksentytär Törmänen**, s. 1874 Uura, k. noin 1898–1902. Kolonisti Elias Emanuel Pekanpoika Törmäsen tytär Uurasta. 2. puoliso vih. 18.6.1902 Uura: **Sofia Matilda Matintytär Halonen**, s. 6.5.1878 Uura. Kolonisti Matti Antinpoika Halosen tytär Uurasta.

- Johan Fritjof, s. 2.8.1894 Uura.
- Hemming, s. 10.5.1898 Uura, k. 16.2.1909 Uura.
- Johan Karl, s. 23.10.1898 Uura.
- Lydia, s. 30.7.1904 Uura.
- Hjalmar, s. 27.7.1907 Uura.
- Alfhilda, s. 24.2.1910 Uura.
- Kreetta, s. 27.7.1911 Uura.
- Frans, s. 10.6.1913 Uura.
- Selma, s. 15.10.1914 Uura.
- Eemil, s. 8.11.1916 Uura.

Kärenaho, Kaisa Sofia Abrahamintytär, s. 16.8.1873 Pummanki. Puoliso vih. 17.7.1915 Aleksandrovsk: **Jevdokim Mooseksenpoika Majurin**, s. 31.8.1864 Kiestinki, Venäjän Karjala. Asui leskiäitinsä ja sisarusten kanssa Kiestingin Valasjoen kylässä vielä vuonna 1900. Saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1900-luvun alkupuolella. Kolonisti Räätsissä (1915–1917).

- Maria (Kaisantytär), s. 29.10.1893 Läätsi. →
- Agnes Anastasia (Kaisantytär), s. 5.2.1905 Läätsi.
- Lydia Alina (Kaisantytär), s. 5.5.1907 Läätsi.
- Andreas Viljam (Kaisanpoika), s. 2.9.1910 Läätsi.
- Olof Valdemar (Kaisanpoika), s. 17.5.1912 Läätsi.
- Kristina Karolina (Kaisantytär), s. 20.5.1913 Läätsi.
- Ada Emilia, s. 22.4.1916 Muotka, k. 9.8.1916 Muotka.

---

⁴⁸⁴ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Sylvester, s. 26.9.1917 Muotka.

Kärenaho, Maria Kaisantytär, s. 29.10.1893 Läätsi.

- Gustaf Adolf, s. 6.6.1915 Läätsi.

LAHDENPERÄ

Lahdenperä, Juho Pekanpoika, s. 9.1.1819 Ii, k. 25.5.1870 Uura. Talollisen poika Iin Olhavan kylästä. Itsellinen Iissä. Lähti leskenä poikansa Erkin kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860- ja 1870-lukujen taitteessa. Tiedot kuolinajasta ja -paikasta on kirjattu Iin kirkonkirjoihin. Lähti leskenä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Puoliso vih. 15.1.1842 Ii: **Maria Niilontytär Virkkunen**, s. 11.8.1813 Ii, k. 25.11.1857 Ii. Talonvävyn tytär Iistä.

Poika:

Lahdenperä, Erkki Juhonpoika, s. 8.11.1854 Ii, k. ennen 1895. Iin kirkonkirjojen mukaan laskettiin ripille Uurassa elokuussa 1872 ja otti Iistä muuttotodistuksen Muurmannin rannalle Venäjän Lappiin Jäämerelle saman vuoden joulukuussa. Asui perheensä kanssa Uurassa (1887). Puoliso: **Eva Maria Antintytär Halonen**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 3.10.1857 Näätämö, Norja. Kolonisti Antti Laurinpoika Halosen tytär Uurasta. Evan 2. puoliso: kolonisti **Karl Kustaa Kustaanpoika Stolt** Uurasta.

- Kalle Kustaa, s. 10.10.1878 Uura. →
- Maria Kaisa, s. 22.2.1880 Uura. → Pelto
- Juho Erkki, s. 22.1.1882 Uura. →
- Antti, s. 13.7.1884 Uura.
- August Hjalmar, s. 3.9.1886 Uura. →

Lahdenperä, Kalle Kustaa Erkinpoika, s. 10.10.1878 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1914). Puoliso vih. 21.6.1904 Uura: **Maria Margareta Juhontytär Lämsä**, s. 17.7.1885 Uura. Kolonisti Juho Paavali Antinpoika Lämsän tytär Uurasta.

- Ida Emilia, s. 23.5.1904 Uura.
- Ale Ilona, s. 12.7.1909 Uura.

Lahdenperä, Juho Erkki Erkinpoika, s. 22.1.1882 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso: **Kaisa Erika Juhontytär Velikulta**, s. 22.7.1887 Uura. Kolonisti Juho Henrik Eliaksenpoika Velikullan tytär Uurasta. Karkotettiin neljän nuorimman lapsensa

kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 26.11.1994. Erkin ja Kaisan liitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kolme lasta vuoden 1920 jälkeen.

- Johan Hjalmar, s. 17.8.1906 Uura. →
- Karl Einar, s. 21.7.1908 Uura.
- Aina Amanda, s. 19.2.1910 Uura.
- Urho Hektor, s. 2.5.1911 Uura.
- Alfa Aurora, s. 17.1.1913 Uura. → Toivola
- Signe Elina, s. 22.9.1915 Uura.
- Signe, s. noin 1919 Uura.

Lahdenperä, Johan Hjalmar Erkinpoika, s. 17.8.1906 Uura. Karkotettiin viiden vuoden 1920 jälkeen syntyneen lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 26.11.1994. Puoliso: **tuntematon**, k. todennäköisesti ennen 1940.

Lahdenperä, August Hjalmar Erkinpoika, s. 3.9.1886 Uura, k. 10.6.1910 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1910). Puoliso vih. Aleksandrovsk: **Maria Juliana Kustaantytär Kaikkonen**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 16.5.1885 Uura. Kolonisti Kustaa Herman Adolfinpoika Kaikkosen tytär Uurasta. Augustin ja Marian avioliitto oli lapseton. Marian 2. puoliso: kolonisti **Viktor Semmi Nestorinpoika Nurmi** Uurasta.

LAHO

Laho, Juho Pekanpoika, s. 17.11.1842 Kemi. Itsellisen poika Kemistä. Kemin kirkonkirjoissa mainitaan pyytäneen todistuksen passia varten oleskellakseen Venäjän Lapissa ja todistus mainitaan lähetetyn joulukuussa 1871. Kalastaja Pummangissa (1870). Mainitaan kirjautuneen kolonistiksi Kervantoon lokakuussa 1873 ja lähteneen venäläisten tietojen mukaan vaimonsa ja kahden lapsensa kanssa Amerikkaan 1873, mitä ennen oli myynyt lehmän paikalliselle kolonistille ja jättänyt jälkeensä veneen.⁴⁸⁵ Puoliso vih. 16.0.1870 Vesisaari, Norja: **Maria Kustaava Iisakintytär Pesonen**, s. 4.2.1846 Tervola. Talollisen tytär Tervolan Yli-Paakkolan kylän Pesosen eli Hannukselan tilalta.

---

⁴⁸⁵ Davydov 2005, 53.

LAKKALA

Lakkala, Juho Juhonpoika, s. 24.11.1847 Ylitornio. Muutti renkinä Ylitorniolta Sodankylään vuonna 1872. Itsellinen Sodankylän Unarin kylässä. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan sai passikirjan Venäjälle heinäkuussa 1880 ja mainitaan olleen Ruijassa vuodesta 1882. Puoliso vih. 28.7.1872 Sodankylä: **Brita Kaisa Alamartin**, s. 28.12.1845 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylän Unarin kylän Alamartinin tilalta.

- Kaisa Maria (Britantytär), s. 5.10.1871 Sodankylä.
- Juho, s. 10.7.1873 Sodankylä.
- Albert, s. 10.10.1874 Sodankylä. →
- Anselm, s. 25.7.1877 Sodankylä.
- Emil, s. 1.5.1880 Sodankylä.

Lakkala, Albert Juhonpoika, s. 10.10.1874 Sodankylä. Kolonisti Tyyvässä (1905–1917). Puoliso vih. 5.10.1905 Aleksandrovsk: **Edla Sofia Aleksanterintytär Nikkonen**, s. s. 28.11.1877 Hyrynsalmi. Kolonisti Aleksanteri Juhonpoika Nikkosen tytär Tyyvästä.

LAMPELA

Lampela, Juho Fredrik Abelinpoika, s. 1877 Vaitolahti. Kalastaja Vuoreijassa (1905). Puoliso vih. 13.8.1905 Vuoreija, Norja: **Anna Ivanovna Hagen**, s. 1880 Uura. Vuoreijan kirkonkirjoissa mainitaan vihittäessä kolonisti Hans Hagenin tyttärenä ja tunnustavan ”kreikkalais-katolista” uskoa.

LAURI

Lauri e. Hehkonen, Abraham Juhonpoika, s. 14.8.1833 Alatornio, k. 22.4.1906 Valkeakivi. Talollisen poika Alatornion Ala-Voljakkalan kylän Hehkosen tilalta. Muutti Alatornion kirkonkirjojen mukaan vanhempiensa mukana Ruotsiin vuonna 1847. Asui leskimiehenä poikiensa kanssa Uurassa (1887). Kolonisti Valkeakivellä (1905–1906). Puoliso vih. 27.6.1858 Vesisaari, Norja: **Johanna Juhontytär Ylitalo**, s. 12.12.1837 Sodankylä, k. ennen 1887. Talollisen tytär Sodankylän Kairalan kylän Ylitalon tilalta. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan meni vanhempiensa mukana Norjaan vuonna 1853.

- Juho Abraham, s. 31.8.1858 Vesisaari. →
- Karl Ludvig, s. 1861 Vesisaari, Norja. →
- Cecilia, s. 13.2.1864 Vesisaari.

- Liisa Johanna, s. 12.3.1868 Uura. → Sunnari

Lauri, Juho Abraham Abrahaminpoika, s. 31.8.1858 Vesisaari, Norja. Kolonisti Uurassa (1912–1917). Puoliso vih. 16.2.1912 Aleksandrovska: **Eeva Loviisa Eliaksentytär Kyllinen s. Kämäräinen**, s. 14.11.1868 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylän Kerkkälän tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1900-luvun alkupuolella. Juhon ja Eevan avioliitto lieenee ollut lapseton.

Lauri, Karl Ludvig Abrahaminpoika, s. 1861 Vesisaari, Norja. Kolonisti Valkeakivellä (1905–1912). Puoliso vih. 5.7.1895 Valkeakivi: **Kaisa Kreetta Adolfintytär Stjerna**, s. 29.10.1870 Kuusamo, k. 13.3.1912 Valkeakivi. Kolonisti Adolf Juusonpoika Stjernan tytär Valkeakiveltä.

- Kaisa Matilda, s. 8.10.1896 Valkeakivi. →
- Johan Bernhard, s. 21.7.1899 Valkeakivi.
- Maria Elmina, s. 13.7.1905 Valkeakivi, k. 26.3.1906 Valkeakivi.
- Edvard, s. 7.9.1906 Valkeakivi.
- Oskar Rikard, s. 26.7.1908 Valkeakivi.
- Johanna Kristina, s. 5.5.1910 Valkeakivi.

Lauri, Kaisa Matilda Kallentytär, s. 8.10.1896 Valkeakivi.

- Oiva Adolf, s. 25.10.1916 Valkeakivi, k. 27.1.1917 Valkeakivi.

LEINONEN

Leinonen, Matti Juhonpoika, s. 2.2.1830 Kuusamo, k. toukokuu 1883 Vaitolahti.⁴⁸⁶ Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylän Laiholan tilalta. Mäkitupalainen Kuusamon Tavajärven kylässä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Venäjällä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1868. Kolonisti mahdollisesti Vaitolahdessa tai Kervannossa. Puoliso: **Maria Liisa Kreetantytär Späd**, s. 7.4.1831 Kuusamo. Sotilaan tyttären avioton tytär Kuusamon Poussun kylästä. Asui leskenä lastensa kanssa Vaitolahdessa (1887).

- Anna Brita (Mariantytär), s. 4.11.1851 Kuusamo.

---

⁴⁸⁶ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla. Luettelossa Matti Leinonen mainitaan olleen nainut suomalainen mies ja syntymäaika puuttuu luettelosta.

- Kaisa Sofia, s. 31.3.1855 Kuusamo.
- Juho Kustaa, s. 24.4.1857 Kuusamo.
- Antti, s. 8.12.1858 Kuusamo.
- Maria Dorde, s. 6.1.1861 Kuusamo.
- Adam, s. 23.4.1862 Kuusamo. →
- Herman, s. 24.10.1864 Kuusamo.

Leinonen, Adam Matinpoika, s. 23.4.1862 Kuusamo, k. 17.6.1887 Vaitolahti.⁴⁸⁷ Kolonisti Vaitolahdessa (1885–1887). Puoliso: **Eeva Abrahamintytär Liinanki**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 1.11.1850 Rovaniemi, k. 24.5.1915 Muotka. Itsellisen tytär Rovaniemeltä, mistä muutti piikana Kolariin vuonna 1876. Asui leskenä lastensa kanssa Vaitolahdessa (1887). Eevan 2. puoliso: kolonisti **Sigfrid Kustaa Juhonpoika Nevala** Muotkasta

- Johan Leonard, s. 21.6.1885 Vaitolahti. →
- Kaisa Sofia, s. 17.8.1886 Vaitolahti. → Viitala

Leinonen, Johan Leonard Adaminpoika, s. 21.6.1885 Vaitolahti. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1907–1917). Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 5.8.1937, NKVD:n erityistiroikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla kuolemaan 8.9.1937 ja teloitettiin Leningradissa 9.9.1937. Rehabilitoitiin 9.10.1958. Puoliso vih. 5.4.1905 Muotka: **Selma Maria Paavontytär Hokkanen**, s. 5.6.1887 Pummanki. Kolonisti Paavo Niilonpoika Hokkasen tytär Muotkasta.

- Kaisa Sofia, s. 20.8.1906 Muotka.
- Elsa Maria, s. 25.8.1907 Muotka.
- Karl Edvard, s. 3.11.1909 Muotka.
- Emma Karolina, s. 13.4.1911 Muotka, k. 27.11.1912 Muotka.
- Johan Fredrik, s. 14.8.1912 Muotka, k. 25.11.1912 Muotka.
- Johan Adolf, s. 3.1.1914 Muotka, k. 17.1.1917 Muotka.
- Anna Lydia, s. 3.6.1916 Muotka.

Leinonen, Elias Juhonpoika, s. 4.3.1844 Kuusamo. Kuusamon Paanajärven kylän Leinosen tilan kanssa-asukkaan nuorempi veli. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muur-

---

⁴⁸⁷ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

mannin rannalle noin vuonna 1880. Kolonisti Kervannossa (1887–1917). Puoliso vih. 18.1.1873 Kuusamo: **Liisa Matleena Sigfridintytär Hoikanniemi**, s. 24.7.1851 Kuusamo, k. 10.7.1927 Kervanto. Itsellisen tytär Kuusamosta.

- Juho Pietari, s. 29.5.1878 Kuusamo, k. 28.9.1905 Kervanto.
- Frans Viljam, s. 1.6.1892 Kervanto.

LEPOAHO

Lepoaho, Semmi Juhonpoika, s. 29.4.1884 Keuruu. Torpparin poika Keuruun Liesjärven kylän Korkatin tilan Lepoahon torpasta ja renki mainitussa kylässä (1902–1903). Keuruun kirkonkirjojen mukaan sai naimakirjan ”Muurmanniin” Venäjälle joulukuussa 1908. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1904. Kolonisti Uurassa (1905–1910). Puoliso vih. 17.3.1909 Uura: **Hilda Emilia Matintytär Hiltunen**, s. 6.4.1886 Uura. Kolonisti Matti Matinpoika Hiltusen tytär Uurasta.

- Lempi Aurora, s. 22.9.1910 Uura.
- Helga Eufemia, s. 14.1.1913 Uura.
- Lyyli Selina, s. 12.4.1915 Uura.

LESONEN

Lesonen e. Lezhev, Antti Feodorinpoika (Andrei Feodorovitš), karjalainen, s. 27.10.1860 Vuokkiniemi, Venäjän Karjala. Syntyisin Vuokkiniemen Kivijärven kylästä. Kolonistin Läätsissä (1901) ja Muotkassa (1905–1917). Merisotamies. Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjoissa mainitaan siirretyn laivaston miehistön reserviin vuonna 1888 (1901). Perhe on kirjattu Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjaan (1905). 1. puoliso: **Ksenia Filippovna**, s. noin 1846. 2. puoliso: **Katariina Aapontytär (Jekaterina Abramovna) Pajunen**, suomalainen, s. 1866.

- Elisabeth, s. 3.11.1893 Läätsi.
- Juhani, s. 24.8.1895 Läätsi.
- Anna, s. 8.8.1897 Läätsi.
- Vasili, s. 1.1.1901 Läätsi. Merkintä kasteesta on kirjattu Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjoihin ja isän (kolonisti Andrei Feodorovitš Lezhev) mainitaan olleen luterilainen.
- Antonius, s. 10.7.1903 Läätsi, k. 12.6.1917 Muotka.

- Marina, s. 28.2.1907 Muotka.

LIAN

Lian, Ole Olsinpoika, s. noin 1828. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Norjan Trondheimista vuonna 1860 ja asui vaimonsa ja kasvattipoikansa Jakovin kanssa Vaitolahdessa (1864). Raportin mukaan perhe eli karjankasvatuksella ja kalastuksella. Perheellä oli ulkoa turpeilla ja sisältä laudoilla vuorattu kaksihuoneinen talo, jota lämmitettiin rautakaminoilla, sekä ruokavarasto. Perheen navetassa oli härkä, lehmä, kuusi lammasta ja kaksi sikaa. Perheen mainitaan myös omistaneen kaksi takiloitua jollaa sekä vartioineen syksyisin ja talvisin venäläisten kalastajien veneitä saaden korvausta kolme ruplaa veneeltä.⁴⁸⁸ Puoliso: **Anna**, s. 1814.

- Jakov, s. noin 1853, kasvattipoika. Edellä mainitun raportin mukaan talonpoika Ivan Sidorovitš Družinin poika Ponoista, Kuolan niemimaan Turjanrannalta, joka opetteli lukemaan, puhui sujuvasti norjaa ja osasi jo kalastaa (1864).

LIIMATTA

Liimatta, Herman Pekanpoika, s. 11.5.1852 Kuhmo, k. 10.7.1939 Ellendale, Dickey, Pohjois-Dakota, Yhdysvallat. Talollisen poika Kuhmon Lentuan kylästä, joka Kuhmon kirkonkirjojen mukaan meni vanhemman veljensä Pekan kanssa Amerikkaan vuonna 1887 ja heidät poistettiin tämän vuoksi kirjoista.⁴⁸⁹ Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun puolivälissä. Kalastaja Pummangissa (1877). Asui myöhemmin perheensä kanssa Yhdysvalloissa Pohjois-Dakotan osavaltion Dickeyn piirikunnan Ellendale kaupungissa (1920).⁴⁹⁰ Puoliso vih. 29.8.1877 Vuoreija, Norja: **Kaisa Maria Juhontytär Hägg**, s. 22.8.1858 Kuusamo, k. 10.5.1937 Ellendale. Kolonisti Juho Henrik Tanelinpoika Häggin tytär Pummangista.

- Emil, s. 8.2.1879 Pummanki, k. 23.11.1945 Etelä-Dakota. Puoliso: Mary Johnson, s. 28.5.1884 Etelä-Dakota, k. 8.7.1969 Lake Norden, Etelä-Dakota.

---

⁴⁸⁸ Schrader 2005, 71. Ks. myös Davydov 2005, 50.

⁴⁸⁹ Kuhmon kirkonkirjojen mukaan mainittu veli Pekka Pekanpoika Liimatta (s. 22.3.1846 Kuhmo) kuoli Yhdysvalloissa Dakotassa 13.12.1906.

⁴⁹⁰ North Dakota Census 1925. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:QK9H-Q6CR>>, viitattu 1.9.2020.

- Clara, s. 12.8.1880 Pummanki, k. 4.8.1962 Hennepin, Minnesota. Puoliso: John Henry Isaacs, s. 18.6.1876 Hughton, Michigan, k. 11.7.1919 Fredonia, Pohjois-Dakota.
- Herman, s. marraskuu 1881 Pummanki.
- Josephine, s. 7.4.1889 Dickey, k. 18.11.1953 Peltö, Nelson, Etelä-Dakota. Puoliso: Edward Aleksander Hanesalo, s. 16.7.1887 Brown, Etelä-Dakota, k. 12.8.1961 Nelson.
- Gideon, s. 4.3.1891 Ellendale, k. 24.6.1970 Fontana, Kalifornia.
- Edward, s. 27.12.1892 Ellendale, k. 11.2.1966 Vancouver, Washington. Puoliso: Hilda Elizabeth Paso, s. 1898, k. 18.12.1976.
- Mary, s. 31.8.1894 Ellendale, k. 30.5.1947 Sacramento, Kalifornia.

LOHILAHTI

Lohilahti e. Määttä, Anna Kreeta Iisakintytär, s. 2.1.1825 Kuusamo, k. 25.10.1912 Pummanki. Talollisen tytär Kuusamon Vasaraperän Lohilahden tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle arviolta 1880-luvun puolivälissä. Asui yksin Pummangissa (1887–1912).

LOHTANDER

Lohtander, Johan Henrik Heikinpoika, s. 17.11.1882 Nurmes, k. 17.7.1945 Petsamo. Mäkitupalaisen poika Nurmeksen Karhunpään kylästä. Mainitaan lähteneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1904. Kalastaja Vaitolahdessa (1921).

LOTVOLA

Lotvola e. Määttä, Matti Matinpoika, s. 12.1.1861 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Vasaraperän kylän Lotvolan tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvulla. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 27.6.1900 Uura: **Maria (Mari) Johanna Antintytär Enojärvi**, s. 6.5.1881 Uura. Kolonisti Antti Eliaksenpoika Enojärven tytär Uurasta.

- Kristian Hilmar, s. 9.1.1901 Uura, k. 28.10.1906.
- Saimi Sofia, s. 23.9.1902 Uura, k. 4.11.1906.
- Bernhard, s. 30.12.1904 Uura, k. 28.10.1906.
- Einar Engard, s. 17.1.1907 Uura, k. 6.10.1909.

- Aleksander Viljam, s. 2.10.1908 Uura. Uuran kolhoosin klubin johtaja (1938). Vangittiin 7.3.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 20.7.1938 ja teloitettiin Leningradissa 3.9.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957.
- Sulo Anselm, s. 22.10.1915 Uura. →

Lotvola, Sulo Anselm Matinpoika, s. 22.10.1915 Uura. Karkotettiin poikansa ja tyttärensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso: **tuntematon**, k. ennen 1940. Sulolla oli ainakin kaksi lasta.

LUUKAS

Luukas e. Sillanpää e. Heikinjuntti, Olli Erkinpoika, s. 12.11.1856 Alatornio, k. 11.1.1936 Becker, Minnesota, Yhdysvallat.⁴⁹¹ Talollisen poika Alatornion Kaakamon kylän Heikinjuntin tilalta, mistä myöhemmin muutti vanhempiensa mukana isänsä isännöydenvaihdon myötä saman kylän Sillanpään tilalle. Alatornion kirkonkirjojen mukaan perhe lähti lopulta Norjaa vuonna 1866. Siirtyi myöhemmin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle ja asui perheensä kanssa lyhyen aikaa Pummangissa (1887). Otti myöhemmin sukunimen Junes ja lähti yksin Amerikkaan 1880-luvun lopulla, perheen seurattessa perässä myöhemmin. 1. puoliso vih. 5.10.1880 Vesisaari, Norja: **Eugenia Josefina Isakintytär Methi**, s. 22.11.1859 Vesisaari, Norja, k. 1890 Becker, Minnesota. Kveenikalastajan tytär Vesisaaresta. Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti Vesisaaresta poikiensa Hjalmarin, Emmnuelin ja Alfredin kanssa Allan-valtamerialinjan Juno-aluksella kohti Amerikkaa kesäkuussa 1890, jolloin matkan kohteena mainitaan olleen Minnesotan osavaltion New York Mills.⁴⁹² 2. puoliso: **Emma Erika Juhontytär Huhtaniska**, s. 5.8.1859 Tervola, k. 7.4.1931 Becker, Minnesota. Talollisen tytär Tervolasta.

- Johan Hjalmar, s. 11.12.1880 Vesisaari, Norja.
- Antti Emanuel, s. 13.9.1884 Vesisaari.
- Alfred Aleksander, s. 2.9.1887 Vesisaari.

---

⁴⁹¹ Syntymä- ja kuolinaika on hakattu hautakiveen Menahga cityn hautausmaalla Minnesotan osavaltion Wadenan piirikunnassa. Find A Grave -tietokanta, saatavilla: <<https://www.findagrave.com/memorial/118463938>>, viitattu 1.9.2020.

⁴⁹² SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1888–1892: nro 1557–1559.

LYHYTNIEMI

Lyhytniemi e. Kissaniemi, Heikki Matinpoika s. 10.10.1818 Kuusamo, k. 12.8.1846 Kuusamo. Talollinen Kuusamon Lämsän kylän Lyhytniemen tilalla. Mainitaan kuolleen lasaretissa. Puoliso vih. 15.4.1843 Kuusamo: **Johanna Pekanpoika Lehtola**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 11.8.1819 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Lämsän kylästä. Seurasi leskenä toisen miehensä kuoltua alla mainittua poikaansa Juho Petteriä ja tämän perhettä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Asui myöhemmin Saanivuonossa (1887). Johannan 2. puoliso vih. 3.10.1847 Kuusamo: **Simo Eskonpoika Heiskanen**, s. 11.11.1812 Kuusamo, k. 10.11.1861 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Lämsän kylästä ja talollinen avioiduttuaan vaimonsa ensimmäisen puolison jälkeen mainitulla Lyhytniemen tilalla.

Poika:

Lyhytniemi, Juho Petteri Heikinpoika, s. 7.4.1844 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Lämsän kylän Lyhytniemen tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Kuolassa ja mainitaan ottaneen vaimon täällä. Kalastaja Uurassa (1869). Asui perheensä kanssa ensin Saanivuonossa (1884–1887) ja myöhemmin olonisti Valkeakivellä (1905–1916). Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Lyhytniemen perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut, kunhan Lyhytniemi vain suorittaa vuosilta 1863–1871 maksamatta jääneet kirkolliset pääsiäisrahat kahdeksan markkaa 64 penniä.⁴⁹³ Ervastin mukaan Lyhytniemen asuivat turvekattoisessa ja kolmihuoneisessa hirsirakennuksessa, jossa oli porstuan perällä maitokamari sekä sisään astuessa oikealla tupa ja vasemmalla pirtti. Perheellä oli viidestä kuuteen lehmää ja useampia lampaia.⁴⁹⁴ Puoliso: **Saara Kristiina Juhontytär Frantti**, s. 22.2.1842 Tervola, k. 2.4.1916 Valkeakivi. Mäkitupalaisen tytär Tervolan Koivun kylästä. Tervolan kirkonkirjojen mukaan otti piikana muuttotodistuksen Tervolasta Kemiin marraskuussa 1866, mutta ei esiinny Kemin kirkonkirjoissa. Ervastin mukaan oli ”lihavenlainen ihminen, rohkealla pystynenällä”, joka tarjosi hänelle ja pastori Mustakalliolle heidän matkansa aikana Saanivuonossa niin rommia, kahvia ja syötävää. Lisäksi Saaran mainitaan antaneen

---

⁴⁹³ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

⁴⁹⁴ Ervasti 1884, 60.

tietoja Saanivuonon väestöstä ja saattaneen mainitut miehet Bergströmin talolle Uuraan seuraavana päivänä.⁴⁹⁵

- Juho Henrik, s. 9.6.1869 Uura. →
- Kaisa Matilda, s. 14.9.1874 Uura.
- Petter Edvard, s. 24.8.1877 Uura. →
- Karl Gustaf, s. 31.12.1879 Uura.
- Frans Oskar, s. 20.5.1882 Saanivuono, k. 22.10.1906 Valkeakivi.
- Maria Johanna, s. 1.12.1884 Saanivuono.
- Greta Kristina, s. 9.10.1887 Saanivuono, k. 26.10.1906 Valkeakivi.

Lyhytniemi, Juho Henrik Juhonpoika, s. 1867 Uura, k. 1914 Kuolanvuono. Kalastaja Uurassa (1890–1891). Kolonisti Valkeakivellä (1905–1914). Erään sanomalehteen lähettyn kirjeen mukaan menehtyi kolonisti Kalle Aksojärven tavoin tapaturmaisesti erään kuusamolaisen Juuso Stjernan omistamassa veneessä holkerin eli jäähain pyynnissä Kuolanvuonolla (1914).⁴⁹⁶ Puoliso vih. 30.9.1890 Vuoreija, Norja: **Maria Kristina Abramintytär Perttula**, s. elokuu 1872 Uura, k. 20.5.1913 Valkeakivi. Kolonisti Abraham Matinpika Perttulan tytär Uurasta.

- Johanna Matilda, s. 21.2.1891 Uura. → March
- Johan Petter, k. 10.11.1906 Valkeakivi.
- Frans Alfred, s. 11.3.1897 Valkeakivi.
- Aksel Leonard, s. 20.9.1899 Valkeakivi.
- Edvard Vilhelm, s. 29.8.1901 Valkeakivi, k. 10.11.1906 Valkeakivi.
- Oskar Rikhard, s. 14.5.1904 Valkeakivi, k. 3.11.1906 Valkeakivi.
- Hilda Karolina, s. 15.9.1905 Valkeakivi.
- Sofia Elina, s. 22.11.1907 Valkeakivi.
- Petter Rikhard, s. 1.4.1910 Valkeakivi, k. 26.2.1911 Valkeakivi.
- Henrik Hjalmar, s. 14.9.1911 Valkeakivi.
- Johan Edvin, s. 17.10.1912 Valkeakivi, k. 30.10.1915 Valkeakivi.

---

⁴⁹⁵ Ervasti 1884, 60.

⁴⁹⁶ Kirje Murmanista, Uusi Suometar 5.7.1914.

Lyhytniemi, Kaisa Matilda Juhontytär, s. 14.9.1874 Uura.

- Oiva Adolf, s. 25.10.1916 Valkeakivi, k. 27.1.1917 Valkeakivi

Lyhytniemi, Petter Edvard Juhonpoika, s. 24.8.1877 Uura. Kolonisti Saanivuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 27.6.1899 Uura: **Kaisa Matilda Sakarintytär Kela**, s. 5.3.1881 Uura. Kolonisti Sakari Antinpoika Kelan tytär Saanivuonosta. Karkotettiin tyttärensä Alfildan ja tämän lasten kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Maria Elina, s. 15.10.1903 Uura.
- Kristina Alfilda, s. 21.10.1906 Saanivuono. Karkotettiin kolmen vuoden 1920 jälkeen syntyneen lapsensa ja äitinsä Matildan kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Lasten sukunimestä päätellen Alfildan puoliso oli Aksojärvi.
- Johan Alarik, s. 12.8.1909 Saanivuono. →
- Petter Leonard, s. 28.12.1911 Saanivuono, k. 19.2.1913 Saanivuono.
- Sakari Edvard, s. 20.4.1913 Saanivuono.
- Anna Selina, s. 7.6.1914 Saanivuono.
- Lydia Eufemia, s. 20.12.1916 Saanivuono, k. 14.8.1917 Saanivuono

Lyhytniemi, Johan Alarik Edvardinpoika, s. 12.8.1909 Saanivuono. Karkotettiin kahden tyttärensä sekä anoppinsa Kalle Aksojärven lesken Kreeta Sofia Juhontytär Hännisen ja tämän nuorimman tyttären Sofian kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Lukkoseppä Arkangelin alueen Kotlasissa (1942). Kotlasin RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi työarmeijaan 14.11.1942 ja kuoli työleirillä 10.4.1943. Puoliso: **tuntematon Kallentytär Aksojärvi**, k. ennen 1940. Alarikilla ja hänen puolisoillaan oli ainakin kaksi lasta.

LÄMSÄ

Lämsä, Juho Paavali Antinpoika, s. 8.2.1852 Kuusamo. Kuolleen uudistilallisen poika Kuusamosta, jonka vanhemman veljensä Antin (s. 23.3.1851 Kuusamo) tavoin mainitaan oleskelleen Venäjällä ja saaneen sinne todistuksen lokakuussa 1875. Lienee lähtenyt veljensä kanssa 1860-luvun lopulla Venäjälle ja päätyneen lopulta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli myöhemmin Uurassa ja oli siellä kuulopuheiden perusteella nainut. Kolonisti Uurassa (1885–1917). Anoi lupaa päästä ja

sai esteettömyystodistuksen Venäjän keisarikunnan alamaiseksi vuonna 1904.⁴⁹⁷ Puoliso: **Anna Maria Johannantytär Kinnunen**, s. 1.1.1859 Suomussalmi. Torpparin tyttären avioton tytär Kuusamon Kiannan Saunaniemen tilalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan meni vanhemman veljensä ja nuoremman sisarensa tavoin Venäjälle ilmeisesti 1880-luvun alussa, minne veli sai oleskelua varten passin syyskuussa 1880.

- Maria Margareta, s. 17.7.1885 Uura. → Lahdenperä
- Juho Pietari, s. 4.9.1888 Uura.
- Kaisa Johanna, s. 17.3.1890 Uura. → Peltö
- Anna Leena, s. 29.5.1892 Uura. → Arhipoff
- Frans, s. 23.9.1895 Uura.
- Andreas, s. 15.2.1898 Uura. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarikunnan armeijan 206. Salyanin jalkaväkirykmentin sotamiehenä, haavoittui kaulaan Baranovitsin Skrobovin rintamalla kesäkuussa 1916 ja lähetettiin hoitoon Moskovaan.⁴⁹⁸
- Hilma Elvira, s. 20.2.1901 Uura. → Perttula

MAIJALA

Maijala, Henrik Antinpoika, s. 21.11.1876 Lumijoki. Lumijoen säilyneiden kirkonkirjojen mukaan sai naimakirjan Inariin huhtikuussa 1903. Talonpoika Salmijärvellä (1906–1917). Puoliso vih. 24.6.1906 Vuoreija, Norja: **Hilma Kristiina Juhontytär Törmänen**, s. 2.2.1878 Inari, k. 20.10.1919 Inari (?). Talollisen tytär Inarin Kyrön kylän Törmäsen tilalta.

MAKOLIN

Makolin, Juho Britanpoika, s. 11.3.1841 Ii, k. 15.4.1916 Uura. Itsellinen Pohjois-Iissä. Iin kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen lokakuussa 1871 Uuraan, minne lähtenyt siirtolaiseksi 1860-luvun lopulla. Kolonisti Uurassa (1872–1916). Puoliso: **Brita Kaisa Niilontytär Kyrö**, s. 26.11.1835 Inari, k. 27.3.1912 Uura. Talollinen ja Inarin seurakunnan seksmannin eli kuudennusmiehen tytär Inarin Kyrön kylän Kyrön tilalta.

---

⁴⁹⁷ KA, KKK, Yleiset aktit 13-26/1904.

⁴⁹⁸ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

- Juho Fredrik, s. 23.5.1872 Uura.
- Amanda, s. 11.8.1875 Uura. → Hänninen
- Frans Otto, s. 23.7.1878 Uura.

Makolin, Johan Fredrik Juhonpoika, s. 23.5.1872 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 1899: **Ada Irene Johanintytär Bergström**, s. 28.11.1877 Uura. Kolonisti Johan Ludvig Andersinpoika Bergströmin tytär Uurasta.

- Astri Ullulin, s. 26.10.1900 Uura.
- Agnes Fredrika, s. 18.1.1903 Uura.
- Eufrenia Elisabeth, s. 11.1.1906 Uura.
- Sylvester, s. 12.12.1908 Uura. Puuseppä Molotovin alueen Kudyšissa (1942). Alueen RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi työarmeijaan vuonna 1942 ja vapautettiin 15.11.1943.
- Sven Vladimir, s. 8.8.1911 Uura. →
- Johan Ludvig, s. 10.6.1914 Uura.
- Ludmila Sesilia, s. 27.12.1915 Uura.
- Uuno Valter, s. 1916 Uura.
- Jenni Elfida, s. Uura.

Makolin, Sven Vladimir Fredrikinpoika, s. 8.8.1911 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso: **Katariina Juhontytär Kellinsalmi**, s. noin 1917. Svenin ja Katariinan liitosta syntyi ainakin kaksi lasta.

Makolin, Frans Otto Juhonpoika, s. 23.7.1878 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 26.11.1908 Aleksandrovsk: **Maria Petrina Martintytär Birget**, saamelainen, s. 26.8.1883 Aara, k. mahdollisesti ennen 1940. Saamelaisen Martin Olsinpoika Birgetin tytär Aaravuonosta.

- Enok (Marianpoika), s. 29.5.1906 Aara.
- Valdemar Aleksander, s. 24.2.1909 Uura. →
- Edvin, s. 24.2.1911 Uura.
- Viktor, s. 15.5.1913 Uura. Sähkötekniisen LETI-instituutin opiskelija Leningradissa (1938). Vangittiin 7.3.1938, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri

tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 10 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradissa 1.10.1938.

- Otto Immanuel, s. 2.6.1915 Uura.

Makolin, Valdemar (Valde) Aleksander Fransinpoika, s. 24.2.1909 Uura. Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Asui myöhemmin Tomskin alueella Kozjulinon kylässä (1942). Tomskin RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi työarmeijaan 30.11.1942 ja vapautettiin 18.5.1943. Puoliso: **Helga Kustaantytär Pesonen**, s. noin 1919 Uura. Kolonisti Gustaf Fredrik Fredrikinpoika Pesosen tytär Uurasta. Valden ja Helgan liitosta syntyi ainakin kaksi lasta.

MARJAVAARA

Marjavaara, Pekka Pekanpoika, s. 8.11.1828 Sodankylä. Talollisen poika Sodankylän Madetkosken kylän Marjavaaran tilalta. Renki Sodankylässä (1859). Sodankylän kirkonkirjojen mukaan tuomittiin ensikertaisesta salavuoteudesta pitäjän syyskäräjillä vuonna 1856. Lähti siirtolaiseksi Ruijaan noin vuonna 1857 ja päätyi lopulta Muurmannin rannalle. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui rannalle Oulun kuvernementista vuonna 1862 ja asui perheensä kanssa Uurassa (1864–1865). Mainitaan sepäksi Uurassa (1865). Marjavaaran talo oli toinen Pellon lisäksi Uuran kylän vuonna 1860 perustetuista kahdesta kantatalosta.⁴⁹⁹ Puoliso: **Brita Kaisa**, s. 1836.

- Maria Kristina, s. 1859.
- Juho Adam, s. 1861.
- Nils Petter, s. 1863 Uura (?).
- Kaisa Matilda, s. 15.12.1865 Uura.⁵⁰⁰

Marjavaara, Johan Abraham Abrahaminpoika, s. 21.9.1827 Sodankylä. Muutti vanhempien mukana Norjaan vuonna 1832. Kolonisti Uurassa (1868). Puoliso vih. 1854 Vesisääri, Norja: **Kreetta Liisa Juhontytär Ylitalo**, s. 26.1.1828 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylän Kairavuopion kylän Ylitalon tilalta. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan meni vanhempiensa mukana Norjaan vuonna 1853.

---

⁴⁹⁹ Ervasti väittää virheellisesti Marjavaaran talon perustajan etunimen olleen Salomon tai pitää arvellen mahdollisena, että tällä olisi ollut molemmat etunimet, sekä Salomon että Pekka. Ervasti 1884, 66.

⁵⁰⁰ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 61.

- Maria Magdalena, s. 8.1.1855 Utsavuono, Norja. → Jaakola
- Juho Abraham, s. 14.11.1856 Vesisaari. →
- Kreetta Katariina, s. 12.11.1858 Vesisaari. → Enojärvi
- Sofia Matilda, s. 1.1.1868 Uura. → Kilpelä
- Lauri Haltta, saamelainen s. 1870, ottopoika.

Marjavaara, Juho Abraham Abrahaminpoika, 14.11.1856 Vesisaari, Norja. Kolonisti ja kalastaja Uurassa (1883–1917). Puoliso vih. 2.9.1883 Vuoreija, Norja: **Sofia Matilda Juhontytär Pelto**, s. 31.10.1862 Uura. Kolonisti Juho Hannunpoika Pellon tytär Uurasta.

- Alina, s. 24.4.1884 Uura. →
- Hans Gustaf, s. 18.7.1886 Uura.
- Alfred Leonhard s. 24.11.1894 Uura. →
- Enok Gerhard, s. 3.12.1896 Uura.
- Ferdinand, s. 25.6.1900 Uura.

Marjavaara, Alina Juhontytär, s. 24.4.1884 Uura.

- Helga Eufemia Alfhilda, s. 10.10.1908 Tsipnavolak.
- Edvard Hilmar, s. 3.12.1913 Tsipnavolak.

Marjavaara, Alfred Leonhard Juhonpoika, s. 24.11.1894 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 12.9.1913 Aleksandrovsk: **Anna Karoliina Matintytär Halonen**, s. 1.8.1895 Uura. Kolonisti Matti Antinpoika Halosen tytär Uurasta.

- Alfa Everina, s. 5.6.1914 Uura.
- Frans Leonard, s. 2.2.1917 Uura, k. 31.3.1917 Uura.

MARSCH

Marsch, Henrik Iisakinpoika, s. 16.4.1828 Kuusamo. Muurarimestarin poika Kuusamon kirkonkylästä. Torppari ja mäkitupalainen mainitussa kylässä. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai mäkitupalaisena perheensä kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle joulukuussa 1867.⁵⁰¹ Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1869. Kolonisti Pummangissa (1887). Toimi yhtenä kuudesta allekirjoittajasta pummankilaisten Kuopion tuomiokapitulille osoittamassa anomuksessa

---

⁵⁰¹ KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12.

saada pappi viiden vuoden tauon jälkeen Muurmannin rannalle (1881).⁵⁰² Puoliso vih. 11.3.1852 Kuusamo: **Kreeta Liisa Ollintytär Määttä**, s. 11.3.1823 Kuusamo.

- Iisak Herman, s. 7.11.1852 Kuusamo.
- Kustaa Adolf, s. 19.4.1855 Kuusamo. →
- Anna Liisa, s. 3.5.1858 Kuusamo. → Tauriainen
- Kustaava, s. 13.2.1861 Kuusamo. → Veteläinen
- Eeva Karolina, s. 12.1.1864 Kuusamo, k. 14.2.1868 Kuusamo.
- Johan Henrik, s. 28.11.1867 Kuusamo, k. 19.2.1869 Kuusamo.

Marsch, Kustaa Adolf Henrikinpoika, s. 19.4.1855 Kuusamo. Kalastaja Pummangissa (1876). Puoliso vih. 19.4.1876 Vuoreija, Norja: **Kreeta Ulrika Juhontytär Törmänen**, s. 6.2.1858 Kuusamo. Kolonisti Juho Pietari Törmäsen tytär Pummangista

Marsch, Kustaa Iisakinpoika, s. 30.6.1834 Kuusamo, k. 14.5.1911 Valkeakivi. Muurarimestarin poika Kuusamon kirkonkylästä ja edellä mainitun Henrikin nuorempi veli. Lähti veljensä tavoin perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1869. Kolonisti Pummangissa (1869–1880) ja Valkeakivellä (1905–1913). Toimi yhtenä kuudesta allekirjoittajasta pummankilaisten Kuopion tuomiokapitulille osoittamassa anomuksessa saada pappi viiden vuoden tauon jälkeen Muurmannin rannalle (1881).⁵⁰³ Ervastiin mukaan Marsin Kustu toimi lestadiolaisena saarnamiehenä Pummangissa (1882).⁵⁰⁴ Puoliso vih. Kuusamossa 27.4.1862 Kuusamo: **Johanna Josefintytär Enojärvi**, s. 10.2.1839 Kuusamo, k. 16.6.1917 Valkeakivi. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylän Enojärven tilalta.

- Kreeta Liisa, s. 2.1.1863 Kuusamo. → Kivelä & Moilanen
- Kustaa Herman, s. 30.5.1869 Pummanki. →
- Juho, s. 26.11.1871 Pummanki.
- Kalle, s. 25.5.1877 Pummanki. →
- Vilhelm, s. 30.3.1880 Pummanki. →

---

⁵⁰² KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 1881, Ea:118: Pummankilaisten päiväämätön ja diaariin merkitsemätön anomus Kuopion tuomiokapitulille.

⁵⁰³ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 1881, Ea:118: Pummankilaisten päiväämätön ja diaariin merkitsemätön anomus Kuopion tuomiokapitulille.

⁵⁰⁴ Ervasti 1884, 117.

Marsch, Kustaa Herman Kustaanpoika, s. 30.5.1869 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Saitavuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 5.7.1895 Uura: **Kaisa Maria Juhontytär Sunnari**, s. 14.2.1874 Pummanki. Kolonisti Juho Erik Juhonpoika Sunnarin tytär Saitavuonosta.

- Ada Matilda, s. 3.4.1896 Saitavuono.
- Aleksandra Maria, s. 26.10.1898 Saitavuono.
- Erik Vilhelm, s. 3.3.1902 Saitavuono.
- Hilda Eufemia, s. 4.2.1905 Saitavuono.

Marsch, Kalle Kustaanpoika, s. 25.5.1877 Pummanki, k. 5.7.1917 Valkeakivi. Kolonisti Valkeakivellä (1905–1917). Puoliso vih. 18.10.1910 Aleksandrovsk: **Ida Maria Annantytär Karjalainen**, s. 2.3.1892 Läätsi. Kolonisti Matti Erkinpoika Toivolan vaimon avioton tytär Saitavuonosta.

- Johanna Josefina, s. 18.4.1911 Valkeakivi.
- Frans Oskar, s. 12.10.1912 Valkeakivi, k. 12.12.1912 Valkeakivi.
- Kristian Alfred, s. 12.10.1914 Valkeakivi.
- Olof Hjalmar, s. 25.6.1916 Valkeakivi, k. 10.7.1916 Valkeakivi.

Marsch, Vilhelm Kustaanpoika, s. 30.3.1880 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Valkeakivellä (1910–1917). Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 23.10.1908 Aleksandrovsk: **Johanna Matilda Juhontytär Lyhytniemi**, s. 21.2.1891 Uura. Kolonisti Juho Henrik Juhonpoika Lyhytniemen tytär Valkeakiveltä. Vilhelmin ja Johannan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Hilda Erika (Johannantytär), s. 11.6.1910 Valkeakivi.
- Maria Elvira, s. 8.7.1911 Valkeakivi.
- Johan Rikhard, s. 1.6.1914 Valkeakivi.
- Sofia Alfhilda, s. 20.8.1915 Valkeakivi
- Helka, s. noin 1920 Valkeakivi.

MARTIMO

Martimo, Johan Matias (Matti), s. 12.6.1845 Simo, k. 16.9.1926 Vuonokylä. Talollisen poika Simon Jokikylän Martimon tilalta. Simon kirkonkirjojen mukaan avioitui Norjassa. Lähti siirtolaiseksi Jäämeren rannalle noin vuonna 1868. Kalastaja Petsamon

Vuonokylässä. Puoliso: **Anna Kreetta Karjalainen**, s. 1856 Rovaniemi, k. 30.12.1925 Vuonokylä. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan asui vihkimättömänä kalastaja Matti Martimon kanssa.

MATERO

Matero, Joona Martinpoika, s. 26.12.1846 Suomussalmi. Talollisen vävyn ja sorvaajan poika Suomussalmen Kiannan Riihelän tilalta. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Venäjälle vuonna 1881 ja päätyi Muurmannin rannalle Kuolaan. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli vaimonsa kanssa Ruijassa. Toimi kyytimiehenä pastori Mustakalliolle ja lehtimies Ervastille yhdessä kuusamolaisen Aato Stjernan kanssa Kuolasta Uuraan, jolloin Ervasti mainitsee Materon olleen Kiannalta kotoisin ollut seppä (1882).⁵⁰⁵ Mainitaan vaimonsa kanssa Kittilän kirkonkirjoissa kummeina Nuorttijärvellä vuonna 1888 syntyneen Karhulan perheen tyttäreille. Puoliso vih. 9.10.1870 Suomussalmi: **Anna Sofia Antintytär Juntunen**, s. 26.12.1848 Suomussalmi.

- Brita Maria, s. 13.7.1872 Suomussalmi.
- Elsa Kreetta, s. 8.1.1875 Suomussalmi. → Ittelin
- Mathilda, s. 2.6.1877 Suomussalmi.
- Anna Maria, s. 25.1880 Suomussalmi.
- Joona, s. 13.3.1889 Kuola. →
- Anna, s. 1889 Kuola, k. 1.1.1909 Likalahti. Asui naimattomana vanhemman veljensä Joonan taloudessa Likalahdessa (1909).

Matero, Joona Joonanpoika, s. 13.3.1889 Kuola. Kolonisti Likalahdessa (1907–1909) ja asui myöhemmin Valkeakivellä (1940). Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 16.9.1907 Aleksandrovsk: **Everina Albinintytär Ittelin**, s. 9.11.1886 Pummanki, k. 15.7.1909 Likalahti. Kolonisti Albin Juhonpoika Ittelinin tytär Pummangista. Joonan ja Everinan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Viktor, s. noin 1918.
- Sofia, s. noin 1919.

---

⁵⁰⁵ Ervasti 1884, 53.

MATHISEN

Mathiasen, Edvard Johan, norjalainen, s. Lofoten, Norja. Kotoisin Pohjois-Norjan Lofoteilta. Kolonisti Tsipnavolakissa (1884–1895) ja Torossaarella (1897–1917). Puoliso: **Emelia Marianna Grønback**, s. 3.6.1861 Vesisaari, Norja.

- Hjalmar Kristian, s. 22.6.1884 Tsipnavolak.
- Charles Markus Ingvold, s. 3.10.1886 Tsipnavolak.
- Ludvig Einar Martin Fredrik s. 11.2.1889 Tsipnavolak. →
- Marselius Nikolai Alfred, s. 6.1.1891 Tsipnavolak.
- Dagmar Therese EGINE Maria, s. 8.1.1895 Tsipnavolak.
- Margita Elfrida Augusta, s. 19.7.1897 Torossaari.
- Isodora Kamilla Johanna, s. 1900 Torossaari.
- Agneta Signe Viktoria, s. 16.12.1903 Torossaari.
- Lilli Mildrid Josefina, s. 6.7.1907 Torossaari.

Mathisen, Ludvig Einar Martin Fredrik Edvardinpoika, s. 11.2.1889 Tsipnavolak. Kolonisti Saitavuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 3.10.1913 Aleksandrovsk: **Eva Maria Kallentytär Karjalainen**, s. 2.9.1892 Kuola. Kolonisti Kalle Fredrikinpoika Karjalaisen tytär Valkeakiveltä.

- Klara Johanna Emilia, s. 18.1.1914 Valkeakivi, k. 2.10.1914 Valkeakivi.
- Rikhard Kristian, s. 9.11.1916 Torossaari, k. 4.3.1917 Torossaari.

MATTILA

Mattila e. Mursu, Matti Juhonpoika, s. 4.4.1821 Kuusamo. Torppari ja uudistilallinen Kuusamon kirkonkylän Mattilan tilalla, mikä tila mainitaan autiona jo 1860-luvun loppupuolella. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli vaimonsa ja tyttärensä kanssa Pummanginvuonossa Venäjällä 1860-luvun puolivälistä alkaen. Asui suomalaisena kolonistina vaimonsa kanssa Pummangissa (1887). Puoliso vih. 7.3.1845 Pudasjärvi: **Beata Juhontytär Koitijärvi**, s. 25.3.1825 Pudasjärvi. Talollisen tytär Pudasjärven Kurjen kylän Koitijärven tilalta.

- Brita, s. 3.2.1846 Kuusamo.
- Juho, s. 27.5.1848 Kuusamo, k. 2.4.1850 Kuusamo.
- Matti, s. 26.11.1850 Kuusamo, k. 19.3.1860 Kuusamo.
- Kreeta Liisa, s. 24.12.1853 Kuusamo.

- Anna Beata, s. 30.6.1856 Kuusamo.
- Frans Johan, s. 26.4.1859 Kuusamo, k. 25.5.1866 Kuusamo.
- Antti, s. 18.4.1861 Kuusamo, k. 12.5.1866 Kuusamo.

MATVIG

Matvig, Pehr (Piera) Andersinpoika, saamelainen, s. 1852 Rautavuono, Norja, k. ennen 1905. Asui perheensä kanssa Petsamossa (1861–1883) ja Maattivuonossa (1885–1890). Mainitaan pastori Hinkulan luettelossa Muotkan asukkaaksi vuonna 1887. Puoliso: **Inga**, s. 1846 Rautavuono. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan Pehrin ja Ingan lapset asuivat myöhemmin Muotkassa (1905).

- Magga, s. 22.4.1866 Petsamo. → Kokko
- Kaisa, s. syyskuu 1882 Petsamo. → Snaula
- Antti, s. 1.4.1883 Petsamo. →
- Yrjö, s. 10.12.1885 Maattivuono.
- Nilla, s. 13.4.1888 Maattivuono.
- Hans, s. 24.6.1890 Maattivuono.

Matvig, Antti Pieranpoika, saamelainen, s. 1.4.1883 Petsamo, k. 22.3.1931 Jokikylä. Porosaamelainen Maattivuonossa (1909–1917) ja myöhemmin Petsamon Kaakkurin kylässä. Mainitaan muuttaneen Petsamoon itärajan yli Neuvosto-Venäjältä Aleksandrovs-kista. 1. puoliso vih. 6.9.1909 Aleksandrovs: **Kaisa Maria Pierantytär Fredriksen**, norjalainen, s. 24.3.1887 Rautavuono, Norja, k. 3.12.1916 Maattivuono. 2. puoliso vih. 25.7.1923 Petsamo: **Inga Matintytär Oxehoved**, saamelainen, toisessa avioliitossa, s. syyskuu 1869 Petsamo, k. 14.9.1937 Maattivuono. Saamelaisen Matti Oxehovedin tytär Muotkasta.

- Piera, s. 4.2.1910 Maattivuono, k. 6.3.1910 Maattivuono.
- Kaija, s. 30.1.1911 Maattivuono.
- Inga, s. 17.8.1912 Maattivuono.
- Margit, s. 10.7.1916 Maattivuono, k. 11.7.1916 Maattivuono

MERILÄINEN

Meriläinen, Juho Juhonpoika, s. 8.7.1849 Haukipudas. Mäkitupalaisen poika ja itsellinen Haukiputaalta. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1870-luvulla.

Asui vaimonsa kanssa Kassivuonossa (1887). Puoliso vih. 1873 Haukipudas: **Anna Liisa Matintytär Ojala**, toisessa avioliitossa, s. 17.12.1829 Haukipudas. Talollisen tytär Haukiputaalta. Annan 1. puoliso vih. 27.8.1863 Haukipudas: **Henrik Henrikinpoika Penttilä**, s. 3.6.1828 Haukipudas, k. 5.11.1871 Haukipudas. Itsellinen Haukiputaalla (1871). Juhon ja Annan avioliitto lienee ollut lapseton.

Meriläinen, Reinhold (Renne) Efraiminpoika, s. 25.4.1865 Sotkamo. Itsellisen poika Sotkamon Sumsan kylästä. Sotkamon kirkonkirjojen mukaan otti naimakirjan Tornioon heinäkuussa 1890 ja siirtyi Oulun läänin kuvernööriltä tulleen tiedon mukaan Venäjän alamaiseksi vuonna 1906. Kolonisti Muotkassa (1896–1898), Valkeakivellä (1901) ja Aleksandrovsmissa (1901–1917). Puoliso vih. 27.9.1896 Vuoreija, Norja: **Edla Valpuri Pietarintytär Kurtti**, s. 28.3.1872 Suma, Venäjän Karjala. Kolonisti Pietari Esaiaksenpoika Kurtin tytär Muotkasta. Vuoreijan ja Suomussalmen kirkonkirjoissa syntymäpaikaksi mainitaan Arkangeli, mikä viittanee syntymä- tai kotipaikan kuvernementtiin.

- Alfred Reidar, s. 18.9.1895 Vesisaari, Norja. Hinaajan päällikkö Murmanskissa (1933). Vangittiin 16.2.1933 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6 ja 10 nojalla karkotettavaksi viideksi vuodeksi 6.5.1938. Rehabilitoitiin 18.5.1989.
- Abraham Albert, s. 24.5.1896 Muotka.
- Albert Anselm, s. 12.8.1898 Muotka. Murmanskin telakan venekunnan päällikkö (1938). Vangittiin 26.5.1938 ja NKVD:n troikka Muurmannin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 13.10.1938. Rehabilitoitiin 18.11.1957.
- Anna, s. 11.6.1901 Valkeakivi.
- Alfrida Adina, s. 10.6.1906 Aleksandrovska. Karkotettiin ainakin kahden lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 7.5.1996. Lasten patronymien ja sukunimen perusteella Alfridan puoliso oli tuntematon August Haaraoja (?).
- Arne Aleksander, s. 19.3.1908 Aleksandrovska. Muurmannin kalastusturistin merikalastusosaston virkailija (1938). Vangittiin 14.2.1938 ja NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 20.7.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957.

MESKUS

Meskus e. Karjalainen, Yrjö Ollinpoika, s. 22.5.1831 Kuusamo, k. 9.11.1879 Uura. Talollisen poika Kuusamon Vasaraperän kylän Meskusken tilalta. Vävy ja isäntä appensa jälkeen mainitun pitäjän Lämsän kylän Honkasen tilalla. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi noin vuonna 1869 Jäämeren rannalle, missä perhe päätyi myöhemmin Venäjän puoleiselle Muurmannin rannalle. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa myöhemmin Uurassa, missä mainitaan myös kuolleen. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Yrjö Karjalaisen perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut.⁵⁰⁶ Puoliso: **Kaisa Kreeta Juhontytär Heikkinen**, s. 30.10.1840 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamosta.

- Brita Maria, s. 23.6.1858 Kuusamo. → Velikulta
- Kreeta Liisa, s. 18.9.1859 Kuusamo. → Halonen
- Kaisa Sofia, s. 23.9.1861 Kuusamo. → Svensen & Törmänen
- Olli, s. 1.10.1864 Kuusamo.
- Saara Kristiina, s. 24.2.1868 Kuusamo. → Kellinsalmi
- Ulrika, s. 8.9.1871 Uura.

MOILANEN

Moilanen, Tuomas Juhonpoika, s. 11.12.1825 Suomussalmi, k. ennen 1905. Talollinen Suomussalmen Kiannan kylän Pajuvaaran tilalla. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan otti todistuksen Venäjän passia varten joulukuussa 1879 ja mainitaan myöhemmin oleskelleen perheensä kanssa Ruijassa ja ”Valkeanmeren” rannalla Venäjällä. Asui vaimonsa ja poikansa kanssa Pummangissa (1887). Puoliso vih. 12.4.1850 Suomussalmi: **Kaisa Tanelintytär Seppänen**, s. 2.9.1828 Suomussalmi. Asui leskenä Vaaingassa (1905).

- Anna Kreeta, s. 23.2.1851 Suomussalmi, k. 1855 Suomussalmi.
- Iisakki, s. 15.2.1852 Suomussalmi. →
- Kaisa, s. 13.2.1854 Suomussalmi, k. 6.11.1856 Suomussalmi.
- Taneli, s. 13.9.1856 Suomussalmi, k. 21.11.1856 Suomussalmi.

---

⁵⁰⁶ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

- Tuomas, s. 14.1.1858 Suomussalmi. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan sai todistuksen Venäjän passia varten vuonna 1881 sekä Kuusamoon muuttoa varten joulukuussa 1885, mitä ennen ja myöhemmin mainitaan kuljeskelleen kalastamassa Ruijassa. Kolonisti Vaaingassa (1905–1915).
- Fredrika, s. 8.3.1860 Suomussalmi. Muutti 26.12.1885 päivätyllä muuttokirjalla Suomusalmelta Kuusamoon.
- Elsa Stiina, s. 27.5.1862 Suomussalmi, k. 24.5.1882 Suomussalmi.
- Kaisa Kreetta, s. 7.5.1864 Suomussalmi.
- Juho, s. 13.6.1868 Suomussalmi, k. 26.4.1869 Suomussalmi.
- Josef, s. 28.2.1871 Suomussalmi, k. 2.11.1876 Suomussalmi.

Moilanen, Iisakki Tuomaanpoika, s. 15.2.1852 Suomussalmi, k. 26.1.1922 Pummanki. Talollisen poika Suomussalmen Kiannan kylän Pajujärven tilalta. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli 1870-luvun puolivälistä alkaen Norjassa, mistä siirtyi myöhemmin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1881–1917). 1. puoliso vih. 7.7.1881 Kirkkonieksi, Norja: **Kreetta Liisa Simontytär Nevala**, s. 29.10.1862 Kuusamo, k. noin 1901–1905 Pummanki. Kolonisti Simo Pekka Simonpoika Nevalan tytär Pummangista. 2. puoliso: **Kreetta Liisa Kustaantytär Marsch**, toisessa avioliitossa, s. 2.1.1863 Kuusamo. Kolonisti Juho Pietari Hermaninpoika Kivelän leski Valkeakiveltä.

- Emma Karolina, s. 3.6.1882 Pummanki. → Heikkinen
- Oskar, s. 15.4.1885 Pummanki.
- Artturi, s. 16.3.1888 Pummanki.
- Karl Herman s. 11.3.1890 Pummanki. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan meni Amerikkaan huhtikuussa 1911.
- Kasper, s. 17.7.1892 Pummanki. →
- Iisak, s. 24.11.1895 Pummanki. Puoliso: Kaisa Sofia Karlentytär Svensen, norjalainen, s. 21.8.1904 Muotka. Kolonisti Karl Johan Fransinpoika Svensenin tytär Muotkasta.
- Kaisa Kreetta, s. 26.10.1901 Pummanki, k. 6.1.1922 Pummanki.

Moilanen, Kasper Iisakinpoika, s. 17.7.1892 Pummanki, k. 8.11.1925 Pummanki. Kalastaja Pummangissa (1921–1925). Puoliso: **Albertina Tauriainen**, s. 3.2.1903 Muotka, k. 30.7.1921 Pummanki. Mainitaan muuttaneen Petsamoon itärajan yli Neuvosto-Venäjältä vuonna 1920.

- Albertina, s. 30.7.1921 Petsamo. Mainitaan myöhemmin kasvattityttärenä isänsä nuoremman veljen Iisakin taloudessa.

Moilanen, Oskar Iisakinpoika, s. 15.4.1885 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1913–1917). Puoliso vih. 17.7.1917 Aleksandrovs: **Brita Maria Pierantytär Snaula**, saamelainen, s. 6.3.1885 Muotka. Saamelaisen Piera Snaulan tytär Muotkasta.

- Kuolleena syntynyt poika, s. 12.9.1913 Muotka.
- Petter Arvid, s. 30.10.1914 Muotka.

Moilanen, Karl Herman Iisakinpoika, s. 11.3.1890 Pummanki. Kolonisti Pummangissa (1914–1917) ja kalastaja Kervannossa (1921). 1. puoliso vih. 20.9.1914 Vuoreija, Norja: **Klara Ovidia Aleksanterintytär Häkkinen**, s. 20.10.1891 Kiiperi, Norja, k. 14.9.1924 Kervanto. Kalastajan tytär Ruijan Vuoreijasta. 2. puoliso: **Dagmar Rosetta Salomonintytär Arpela**, s. 12.9.1901 Vaihtolahti. Kolonisi Salomon Abrahamintytär Arpelan tytär Vaitolahdesta. Karlen ja Dagmarin liitosta syntyi ainakin neljä lasta vuoden 1920 jälkeen.

- Hilvart Thorleif, s. 26.5.1915 Kiiperi, k. 2.7.1915 Kiiperi.
- Haakon Thorleif, s. 26.9.1916 Pummanki.
- Reino Alfred, s. 1.9.1918 Pummanki.

Moilanen, Kalle Tuomaanpoika, s. 13.8.1843 Suomussalmi, k. ennen 1905. Talollisen poika Suomussalmen Kiannan kylästä. Renki Suomussalmella. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan meni vaimonsa kanssa Venäjälle, missä oleskeli ensinnä Vienen Karjalassa ja myöhemmin siirtolaisena Muurmannin rannalla 1880-luvun alusta alkaen. Asui perheensä kanssa Uurassa (1886–1887). Puoliso vih. 7.5.1871 Suomussalmi: **Fredrika Johanna Ollintytär Kemppainen**, s. 18.9.1846 Suomussalmi. Asui kolonistin leskenä Muotkassa (1905–1917).

- Juho, s. 18.1.1875 Venäjän Karjala. →
- Elsa Greta, s. 23.2.1877 Venäjän Karjala.
- Tuomas, s. 1.12.1879 Venäjän Karjala. →
- Maria, s. 1.4.1883 Venäjän Karjala. → Huotari
- Karl Herman, s. 5.10.1886 Uura.

Moilanen, Juho Kallenpoika, s. 18.1.1875 Venäjän Karjala. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 7.7.1895 Uura: **Kreetta Maria Matintytär Tauriainen**, s. 6.4.1877 Kuusamo. Kolonisti Matti Jaakko Matinpoika Kyynärsalmen eli Tauriasen tytär Uurasta.

- Maria Josefina, s. 21.6.1895 Uura. → Seurujärvi
- Svante Rikhard, s. 1.7.1896 Uura. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarikunnan armeijan 167. Astrakhanin jalkaväkirykmentin sotamiehenä, haavoittui sääreen helmikuussa 1916 ja lähetettiin hoitoon Jaroslaviin.⁵⁰⁷
- Harald, s. 12.11.1899 Uura, k. 1921 Uura. Mainitaan kuolleen veljensä Joosepin kanssa ”mustaan surmaan” kesällä 1921.⁵⁰⁸
- Johan Villehard, s. 20.7.1901 Uura
- Leonard, s. 5.7.1903 Uura, k. 16.12.1903 Uura.
- Alfrid, s. 5.11.1904 Uura.
- Edita, s. 13.10.1907 Uura.
- Ale Matilda, s. 12.9.1909 Uura, k. 10.8.1910 Uura.
- Lempi Helena, s. 8.8.1911 Uura.
- Lyyli, s. 9.9.1913 Saanivuono.
- Eino Alvar, s. 14.10.1916 Saanivuono, k. 1.12.1916 Saanivuono.
- Lilli Sesilia, s. 18.6.1917 Saanivuono.

Moilanen, Tuomas Kallenpoika, s. 1.12.1879 Venäjän Karjala. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1900–1917). Puoliso vih. 27.3.1900 Vuoreija, Norja: **Kustava Karoliina Laurintytär Tauriainen**, s. 1880 Muotka. Kolonisti Lauri Tuomaanpoika Tauriasen tytär Muotkasta.

- Isak Herman, s. 22.4.1901 Muotka.
- Ale Amalia, s. 3.4.1902 Muotka.
- Karl (Kalle) Faunel, s. 26.1.1904 Muotka. Mainitaan muuttaneen Kervantoon rajan yli idästä Muotkasta Neuvosto-Venäjältä vuonna 1921 ja muutti Helsinkiin vuonna 1926.
- Laila Lydia, s. 30.3.1905 Muotka.
- Alfhilda Eliisa, s. 24.6.1907 Muotka.

---

⁵⁰⁷ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes/>>, viitattu 1.9.2020.

⁵⁰⁸ Lappalainen 2019, 158.

- Aina Agneta, s. 17.1.1909 Muotka.
- Anetta Armida, s. 26.5.1910 Muotka.
- Aksel Arvid, s. 21.7.1911 Muotka.
- Tobias, s. 25.4.1913 Muotka.
- Albert, s. 9.3.1915 Muotka.
- Kristian Severus, s. 9.10.1916 Muotka.

Moilanen, Juho Iikanpoika, s. 12.12.1857 Suomussalmi. Torpparin poika Suomussalmen Kiannan kylän Riihelän tilan Latvalan torpasta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvulla. Kolonisti Uurassa (1888–1917). Puoliso vih. 29.7.1888 Uura: **Valpuri Paavontytär Väisänen**, s. 1.3.1866 Suomussalmi. Kotoisin Suomussalmen Piispanjärven kylästä. Lähti vanhemman veljensä Simon jalanjäljissä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1886.

- Elsa Kristiina, s. 11.8.1891 Uura. →
- Johan Josef, s. 30.11.1893 Uura.
- Iisakki, s. 8.7.1896 Uura.
- Lydia Johanna, s. 19.9.1897 Uura, k. 5.6.1908 Uura.
- Tuomas, s. 21.8.1905 Uura.

Moilanen, Elsa Kristiina Juhontytär, s. 11.8.1891 Uura.

- Lydia Aurora, s. 11.4.1915 Uura.
- Uuno Valter, s. 23.5.1916 Uura.

MUSTONEN

Mustonen, Juho Pietari Jaakonpoika, s. 22.6.1840 Kuusamo, k. 22.10.1884 Pummangissa.⁵⁰⁹ Rengin poika Kuusamon Alakitkan kylästä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan muutti perheensä kanssa Pummankiin helmikuussa 1882. Puoliso vih. 2.4.1871 Kuusamo: **Eva Maria Simontytär Nevala e. Muna-aho**, s. 25.5.1838 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Lämsän kylän Muna-ahon eli Nevalan tilalta. Asui leskenä Pummangissa (1887–1905).

- Juho Abram, s. 11.12.1870 Kuusamo, k. 30.8.1871 Kuusamo.

---

⁵⁰⁹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Simo Kustaa, s. 25.7.1872 Kuusamo.
- Brita Maria, s. 1875 Kuusamo. Puoliso vih. 22.2.1904 Vuoreija, Norja: Juho Olinpoika, s. 1874. Kalastaja Vuoreijassa (1904).
- Iisak Herman, s. marraskuu 1876 Kuusamo. →

Mustonen, Iisak Herman Juhonpoika, s. marraskuu 1876 Kuusamo. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1896–1915). Puoliso vih. 8.10.1896 Vuoreija, Norja: **Maria Vilhelmiina Hermanintytär Pesonen**, s. 20.12.1872 Pummanki. Kolonisti Herman Juhonpoika Pesosen tytär Pummangista.

- Hemming, s. 1.10.1897 Pummanki, k. 4.5.1917 Pummanki.
- Ksenia Maria, s. 14.10.1904 Pummanki. → Regina
- Iisak Heman, s. 7.3.1907 Pummanki.

Mustonen, Simo, k. ennen 1905. Puoliso: **Ida Fredrikantytär Hackman e. Juntunen**, s. 23.5.1870 Suomussalmi. Kolonisti ja lukkari Erik Hermaninpoika Hackmanin vaimon avioton tytär. Asui leskenä Pummangissa (1905–1917).

- Gustaf Herman, s. 1.12.1895 Pummanki.
- Karl Ruben, s. 27.5.1897 Pummanki.
- Johan Petter, s. 22.2.1900 Pummanki. Mainitaan siirtyneen Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1920.

Mustonen, Juho Jaakko Tuomaanpoika, s. 9.6.1858 Haukipudas, k. ennen 1905. Itsellisen poika Haukiputaalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1883. Kalastaja Pummangissa (1894). Puoliso vih. 7.10.1894 Vuoreija, Norja: **Johanna Karoliina Juhontytär Törmänen**, s. 1877.

- Ulrik Anselm, s. 20.7.1895 Pummanki, k. 19.3.1921 Pummanki. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1917–1921).

Mustonen, Johan Kallenpoika, s. 16.8.1874 Polvijärvi. Itsellisen poika Polvijärven Sotkuman kylästä. Esiintyy Polvijärven kirkonkirjoissa vuoteen 1893. Mainitaan saapuneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Ruotsin Jukkasjärveltä vuonna 1908. Asui Petsamossa (1911). Majatalonhoitaja Trifonanniemessä. Puoliso vih. 17.2.1924 Petsamo: **Aki-lina Romanovna Kemova**, toisessa avioliitossa, s. noin 1876 Petsamo, k. 24.5.1949 Inari. Kolonisti Roman Maksimovitš Karpovin tytär Näsykän siirtokunnasta. Mainitaan kuollessa työmiehen vaimona Inarin Akujärven kylästä. Akilinan 1. puoliso vih.

29.1.1895 Petsamo (ort.): **Aref Dmitrjevitš Kemov**, s. noin 1876–1877, k. 7.5.1907 Parkkina. Kolonisti Parkkinan siirtokunnasta. Akilinan ja Arefin avioliitosta syntyi kuusi lasta. Akilinan vuosina 1912–1917 syntyneet lapset on kirjattu Petsamon ortodoksisen seurakunnan kirkonkirjoihin ja lapsista Maria ja Fekla mainitaan myös Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa.

- Maria (Akilinantytär), s. 1.4.1912 Trifona.
- Maria (Akilinantytär), s. 1.4.1912 Trifona.
- Stepan (Akilinantytär), s. 26.3.1914 Trifona, k. 12.4.1914 Trifona.
- Vasili (Akilinanpoika), s. 11.4.1915 Trifona, k. 29.8.1915 Trifona.
- Fekla (Akilinantytär), s. 30.5.1917 Trifona.

MYLLYMÄKI

Myllymäki, Johan Immanuelinpoika, s. 21.1.1876. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1904–1917). Puoliso vih. 6.5.1904 Vuoreija, Norja: **Kreeta Liisa Eliaksentytär Veteläinen**, s. 12.10.1883 Pummanki. Kolonisti Elias Kustaa Eliaksenpoika Veteläisen tytär Pummangista.

- Johan Karl, s. Muotka.
- Olga, s. 2.4.1905 Muotka.
- Johan Henrik, s. 21.7.1907 Muotka.
- Astrid Sylvia, s. 23.1.1909 Muotka.
- Alfrid, s. 26.4.1910 Muotka.
- Hilma Maria, s. 10.7.1911 Muotka.
- Hilda, s. 23.1.1914 Muotka.
- Sulo, s. 23.4.1914 Muotka.
- Hilmar, s. 27.6.1915 Muotka.
- Otto Edvin, s. 13.2.1917 Muotka.

MYROLD

Myrold, Severin Jakobinpoika, norjalainen, s. noin 1838 Eid, Norja. Kalastaja Vaitolahdessa (1868) ja Supuskassa (1869). Puoliso vih. 19.7.1869 Vuoreija, Norja: **Anne Kristina Olsintytär**, s. noin 1847 Vuoreija.

- Eline Sofie, s. 26.3.1868 Vaitolahti.⁵¹⁰

MÄKIKUPARI

Mäkikupari, Hannu Oskari Hannunpoika, s. 31.1.1879 Tervola. Loismiehen poika Tervolasta, jonka isän ja veljen mainitaan menneen Amerikkaan. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvulla. Tervolan kirkonkirjojen mukaan sai naimatodistuksen maaliskuussa 1910 ja vihittiin Muurmannin rannalla kolonistin tyttären kanssa. Kalastaja Vaitolahdessa (1910–1915). Puoliso vih. 29.4.1910 Vaitolahti: **Anna Sofia Eliak-sentytär Ronkainen**, s. 18.10.1890 Kervanto. Kolonisti Elias Kustaa Matinpoika Ronkaisen tytär Kervannosta.

- Hulda Lydia, s. 30.3.1911 Vaitolahti, k. 14.4.1911 Vaitolahti.
- Hans Oskar, s. 30.3.1912 Vaitolahti, k. 7.5.1916 Vaitolahti.
- Magna Eugenia, s. 20.11.1913 Vaitolahti.
- Hemming, s. 10.11.1915 Vaitolahti.

MÄÄTTÄ

Määttä, Sigfrid Sigfridinpoika, s. 25.2.1833 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Asui perheensä kanssa Uurassa (1887). Puoliso: **Elsa Maria Juhontytär Käkilehto**, s. 20.12.1836 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Suiningin kylän Käkilehdon tilalta.

- Juho Abraham, s. 1.11.1873 Uura.

Määttä, Juho Henrik Juhonpoika, s. 2.9.1847 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Paanajärven kylän Kerkkälän tilalta. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1884. Kolonisti Uurassa (1885–1917). Puoliso vih. 24.2.1874 Kuusamo: **Kaisa Liisa Paavontytär Karjalainen**, s. 13.6.1851 Kuusamo. Itsellisen tytär Kuusamon Sydänmaan kylästä.

- Juho Herman, s. 24.2.1876 Kuusamo.
- Adolf, s. 3.9.1879 Kuusamo.
- Kalle, s. 13.12.1882 Kuusamo. →

---

⁵¹⁰ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 62.

- Anna Brita, s. 28.8.1885 Uura, k. 5.9.1886 Uura.⁵¹¹
- Kaisa Johanna, s. 5.6.1887 Uura.
- Lovisa, s. 5.6.1890 Uura. → Kela

Määttä, Kalle Juhonpoika, s. 13.12.1882 Kuusamo. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 19.5.1906 Uura: **Sofia Matilda Matintytär Kyynärsalmi**, s. 16.7.1881 Uura. Kolonisti Matti Jaakko Matinpoika Kyynärsalmen tytär Uurasta.

- Aksel Leonard (Sofianpoika), s. 14.11.1904 Uura.
- Arnet Evert, s. 1908 Uura.
- Johan Sanfrid, s. 4.12.1910 Uura, k. 16.1.1911 Uura.
- Aale Selma, s. 27.2.1912 Uura.
- Einar, s. 1.9.1914 Uura, k. 15.9.1914 Uura.
- Aina Selina, s. 14.10.1915 Uura, k. 19.4.1917 Uura.

Määttä, Sigfrid Kustaa Valpurinpoika, s. 10.9.1848 Kuusamo. Renki ja itsellinen Kuusamon Alakitkan kylässä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1878. Asui perheensä kanssa Vaitolahdessa (1879) ja Lapinmukassa (1888). Puoliso vih. 8.9.1872 Kuusamo: **Brita Maria Simontytär Niemelä**, s. 8.3.1837 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Posion Niemelän tilalta.

- Juho August, s. 24.10.1873 Kuusamo, k. 8.3.1874 Kuusamo.
- Kustaa Henrik, s. 1875 Kuusamo.
- Kalle, s. 7.3.1877 Kuusamo.
- Maria Erika, s. elokuu 1879 Vaitolahti.

Määttä, Ida Maria, s. huhtikuu 1873 Vesisaari, Norja. Asui Lapinmukassa (1888).

Määttä, Tuomas, s. 1.11.1872 Uura. Kolonisti Uurassa (1908–1914). Mahdollisesti se Tuomas Määttä Uurasta, jonka pastori Hinkulan mainitsee sokeana poikana, jota opetti lukemaan mukanaan tuomaansa sokeainkirjaa.

---

⁵¹¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

MÖKSÄ

Möksä, Aleksanteri Juhonpoika, suomalainen, s. 1846 Tromssa, Norja. Kalastaja Petsamossa (1879–1887). Puoliso vih. 26.7.1882 Vuoreija, Norja: **Elisabet Juhontytär Haltta**, saamelainen, s. 1855 Inari.

- Johan Aleksander, s. 308.1879 Petsamo.⁵¹²
- Anna Maria.

MÖRSÄRI

Mörsäri, Oskar Henrik Johaninpoika, s. 16.1.1847 Haaparanta, Ruotsi, k. 7.5.1879 Vesisaari, Norja. Sotilaan poika Ruotsin Ylitorniolta eli Övertorneåltä. Asui Vesisaarella (1875–1879). Mainitaan hukkuneen. Mörsärin talon sanotaan olleen Salmijärven suurin talo 1920-luvulla, jolloin siihen kuului kaksi rakennusta, uusi ja vanha, sekä joukko ulkorakennuksia.⁵¹³ Puoliso vih. 28.2.1875 Kirkkonieni, Norja: **Matilda Karoliina Mikontytär Niva**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 26.8.1855 Kittilä, k. 16.4.1928 Salmijärvi. Matildan 2. puoliso: talonpoika **Niilo Henrikinpoika Äärelä** Salmijärveltä.

- Johan Arnet (Aarnetti), s. 20.6.1878 Salmijärvi.

NEVALA

Nevala, Simo Pekka Simonpoika, s. 28.10.1832 Kuusamo, k. 1870 Pummanki. Mäkitupalainen Kuusamon Lämsän kylässä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Pummangissa 1860-luvun lopulta alkaen ja mainitaan kuolleen täällä vuonna 1870. Puoliso: **Liisa Matleena Pekantytär Granroth**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 13.4.1836 Kuusamo. Liisan 2. puoliso: kolonisti **Matti Matinpoika Saukkonen** Pummangista.

- Simo Pekka, s. 28.7.1856 Kuusamo. →
- Juho Kustaa, s. 24.1.1861 Kuusamo.
- Kreetta Liisa, s. 29.10.1862 Kuusamo. → Moilanen
- Emma Karoliina, s. 12.12.1869 Kuusamo.

---

⁵¹² SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1879–1886: 22.

⁵¹³ Lampén 1921, 104.

Nevala, Simo Pekka Simonpoika, s. 28.7.1856 Kuusamo. Kalastaja Pummangissa (1876–1879). 1. puoliso vih. 25.9.1876 Vuoreija, Norja: **Kaisa Juusontytär Stjerna**, s. 7.3.1858 Kuusamo, k. ennen 1879. Mäkitupalaisen tytär Kuusamon Heikkilän kylästä. 2. puoliso vih. 13.4.1879 Vuoreija: **Anna Kaisa Samuelintytär Kämäräinen**, s. 17.11.1861 Kuusamo.

Nevala, Juho Kustaa Simonpoika, s. 23.5.1850 Kuusamo, k. 16.10.1922 Becker, Minnesota, Yhdysvallat.⁵¹⁴ Talollisen poika Kuusamon Lämsän kylän Muna-ahon eli Nevalan tilalta. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1878. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Pummangissa uudisasukkaina. Kolonisti Pummangissa (1879–1887). Lähti perheensä kanssa Amerikkaan ilmeisesti vuonna 1893. Kuolinilmoituksen mukaan oli Minnesotan osavaltion Otter Tailin piirikunnan Paddockin kaupunkikunnan varhaisempia uudisasukkaita ja arvostettu pioneeri.⁵¹⁵ Puoliso vih. 14.4.1873 Kuusamo: **Anna Maria Antintytär Tuovila**, s. 28.4.1845 Kuusamo, k. 1.2.1915 Becker, Minnesota. Talollisen tytär Kuusamosta.

- Karl Edvard, s. 4.8.1873 Kuusamo.
- Maria Erika, s. 2.10.1875 Kuusamo.
- Kustaa Herman, s. 21.5.1877 Kuusamo.
- Juho, s. 23.6.1879 Pummanki.
- Antti Vilhelm, s. 12.4.1881 Pummanki.
- Arvid, s. 6.2.1883 Pummanki.
- Hilma Serafina, s. 9.8.1885 Pummanki.
- Erik, s. 28.8.1887 Pummanki.
- Sofia Anna, s. 11.10.1891 Pummanki (?).

Nevala, Sigfrid Kustaa Juhonpoika, s. 26.5.1864 Kuusamo. Itsellisen poika Kuusamon Lämsän kylästä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Venäjällä vuodesta 1882. Asui yksin Kakkarissa (1887) ja avioliitossa kolonistina Muotkassa (1902–1917). Puoliso vih. 25.7.1893 Muotka: **Eeva Abrahamintytär Liinanki**, toisessa avioliitossa, s. 1.11.1850 Rovaniemi, k. 24.5.1915 Muotka. Eevan 1. puoliso: kolonisti **Adam Matinpoika Leinonen** Vaitolahdesta. Sigfridin 2. puoliso vih. 6.8.1917 Uura: **Anna Maria**

---

⁵¹⁴ Syntymä- ja kuolinaika on hakattu hautakiveen Red Eyn hautausmaalla Minnesotan osavaltion Wadenan piirikunnassa. Find A Grave -tietokanta, saatavilla: <<https://www.findagrave.com/memorial/71874052>>, viitattu 1.9.2020.

⁵¹⁵ Death of John Nevala of Paddock Township, *The Sebekka Review* 20.10.1922.

Abramintytär Kärenaho, s. 14.2.1876 Pummanki. Kolonisti Abraham Abraminpoika Kärenahon tytär Pummangista. Sigfridin molemmat avioliitot lienevät olleet lapsettomia.

- Johan Fritjof (Annanpoika), s. 4.7.1911 Läätsi, k. 19.9.1914 Uura.

Nevala, Kaarlo Britanpoika, s. 10.6.1871 Kuusamo. Itsellisen lesken avioton poika Kuusamon Lämsän kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvulla. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä passin vuoden määräajaksi Venäjälle helmikuussa 1896.⁵¹⁶ Kolonisti Uurassa (1905–1917), missä asui vielä vuonna 1940. Karkotettiin vaimonsa ja nuorimman tyttärensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 27.6.1899 Uura: **Elvira Juhontytär Hänninen**, s. 21.5.1878 Kuusamo. Kolonisti Juho Heikki Heikinpoika Hännisen tytär Saanivuonosta.

- Laura Elvira, s. 18.6.1900 Saanivuono.
- Ida Emilia, s. 15.8.1902 Uura, k. 15.8.1909 Uura.
- Frans Albert, s. 7.5.1903 Uura.
- Aina Elina, s. 19.4.1906 Uura.
- Johan Einar, s. 4.1.1908 Uura. Murmanskin Razniprom-artellin seppä (1940). Vangittiin 3.6.1940 ja NKVD:n erityiskokous tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 19.8.1940. Rehabilitoitiin 4.12.1956.
- Lydia Lunersia, s. 1.4.1911 Uura.
- Sulo Albert, s. 20.7.1913 Uura.
- Helga Ottelia, s. 23.9.1916 Uura.

NIELSEN

Nielsen, Pehr, saamelainen, s. 1842 Rautavuono, Norja. Asui leskimiehenä yhden nimeltä mainitun ja kahden nimeltä mainitsemattoman tyttären kanssa Petsamossa (1887). Puoliso: **tuntematon**.

- Elli, s. 1855 Rautavuono, Norja.

---

⁵¹⁶ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

Nielsen, Johan Anders, saamelainen, s. 1847. Asui perheensä kanssa Muotkassa (1887). Mahdollisesti edellä mainitun Pehrin veli, sillä Ervasti mainitsee hänen kyytimiehinään kesällä 1882 olleen Jäämeren rannalla Nurmensätistä Paatsjoen Norjan puoleiselle rannalle veljekset nimetä Jouna (Joonas) ja Piera (Pehr) Nielsen. Veljeksistä Jounan Ervasti mainitsee osanneen hyvin suomea ja Pieran huonommin.⁵¹⁷ Puoliso: **Karin**, s. 1855.

- Inka, s. 1879.
- Birgitta, s. 1882.
- Petter Nils, s. 1886.

Nielsen, Ole Kaspar Nilsinpoika, norjalainen, s. Norja. Asui perheensä kanssa Supuskassa (1887) ja myöhemmin ilmeisesti kalastaja Vuoreissa (1891). Puoliso: **Ellen Kristine**, s. Tsipnavolak.

- Emelia Joakima Nikolina, s. 29.9.1884 Tsipnavolak, k. 22.10.1891 Vuoreija.
- Jenny Viktoria, s. 8.7.1886 Supuska. Puoliso vih. 2.1.1912 Vuoreija, Norja: Ingevald Andersen, s. 16.11.1888 Vuoreija. Seppä ja kalastaja Vuoreijassa (1912).
- Ellen Dorothea, s. 1889 Supuska.
- Charlotte Kaspara, s. 1891 Vesisaari, Norja.
- Egil Olai, s. 1893.
- Gudmund, s. 1897 Supuska.

NIEMELÄ

Niemelä e. Raappana, Abraham Juhonpoika, s. 17.5.1848 Utajärvi. Talollisen poika Utajärven pitäjän Utajärven kylän Niemelän tilalta. Utajärven kirkonkirjojen mukaan kuulutettiin avioliittoon erään Brita Kaisa Hentilän kanssa marraskuussa 1875, minkä jälkeen mainitaan oleskelleen Norjassa. Kalastaja Vaitolahdessa (1881–1885) ja asui myöhemmin perheensä kanssa Petsamossa (1887). Puoliso vih. 15.8.1881 Kirkkoniemi, Norja: **Anna Kreetta Jaakontytär Hoffman**, s. 1849 Hailuoto. Mainitaan Utajärven kirkonkirjoissa.

- Juho Abraham, s. 14.1.1882 Vaitolahti.

---

⁵¹⁷ Ervasti 1884, 147. Vaikka Ervasti kutsuu toista veljestä Jounaksi (Joonas), kyseessä lienee pastori Hinkulan luettelossa mainitut Johan Antti ja Pehr Nielsen. Ervastian matkakertomuksessa on muitakin sekaannuksia nimissä.

- Ida Maria, s. 30.9.1883 Vaitolahti.
- Edla Elisabet, s. 28.5.1885 Vaitolahti, k. 4.6.1885 Vaitolahti.⁵¹⁸

NIEMI

Niemi, Adam August Erkinpoika, k. ennen 1905. Puoliso: **Maria Sofia Juhontytär Kovala**, s. 7.1.1865 Kuusamo. Kolonisti Juho Paavonpoika Kovalan tytär Tyyvästä. Asui leskenä Tyyvässä (1906). Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan perhe meni Norjaan vuonna 1906.

- Gustaf Abram.
- Karl, s. 1.4.1898 Tyyvä.
- Johan, s. 12.1.1901 Tyyvä.
- Augusta Katariina (Mariantytär), s. 13.4.1905 Tyyvä, k. 17.10.1905 Tyyvä.

NIKKONEN

Nikkonen, Aleksanteri Juhonpoika, s. 17.6.1849 Kerimäki. Tukkikirjuri Puolangan Oterman kylässä vuosina 1873–1875, minkä jälkeen muutti sahakirjanpitäjäksi Rovaniemelle ja sieltä edelleen Hyrynsalmen kautta Ylitorniolle. Ylitornion kirkonkirjojen mukaan lähti perheensä kanssa Ruijaan vuonna 1883. Asui perheensä kanssa Rautavuonossa (1885–1896), mistä siirtyivät siirtolaisiksi Muurmannin rannalle vuonna 1899. Kolonisti Tyyvässä (1905–1917). Puoliso vih. 24.3.1873 Säräisniemi: **Sofie Johanintytär Forsström**, s. 21.4.1855 Utajärvi. Vasarasepän tytär Utajärven Niskan kylästä. Muutti vanhempiensa mukana Utajärveltä vuonna 1859 Säräisniemelle, missä isänsä jatkoi sepän töitä Jaalangan kylässä. Muutti avioituttuaan miehensä luokse Puolangalle vuonna 1873.

- August Optatus, s. 24.1.1874 Rovaniemi. →
- Edla Sofia, s. 28.11.1877 Hyrynsalmi. → Lakkala
- Hugo Aleksander, s. 25.3.1881 Ylitornio. →
- Johanna Evelina, s. 19.9.1882 Ylitornio. → Ittelin
- Hilma Matilda, s. 13.2.1885 Rautavuono, Norja.
- Frans Emil, s. 13.1.1887 Rautavuono. →
- Aina Maria, s. 23.12.1888 Rautavuono.

---

⁵¹⁸ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Alina Emilia, s. 14.1.1891 Rautavuono.
- Johan Oskar, s. 20.3.1896 Rautavuono. →

Nikkonen, August Optatus Aleksanterinpoika, s. 24.1.1874 Rovaniemi. Kolonisti Tyyvässä (1905–1917). Puoliso vih. 27.2.1900 Teriberka: **Barbara Knudintytär Knudsen**, s. Tsipnavolak.

- Signe, s. 19.6.1896 Rautavuono, Norja.
- Villiam, s. 11.6.1899 Tyyvä.
- Lydia, s. 4.8.1901 Tyyvä.
- Alfia Matilda, s. 25.11.1902 Tyyvä.
- Viktor Evanger, s. 21.11.1904 Tyyvä. Yksityiskalastaja Vaaingassa (1932). Vangittiin 3.9.1932 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7 ja 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 3.12.1932. Rehabilitoitiin 28.4.1989.
- Aina Adina, s. 4.4.1906 Tyyvä.
- Hilja Alina, s. 1.7.1908 Tyyvä. Valkeakiven leipomon siivooja (1940). Vangittiin 19.3.1940 ja NKVD:n erityiskokous tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 3.6.1940. Rehabilitoitiin 19.8.1960.
- August Heseckiel, s. 14.4.1910 Tyyvä.
- Oskar Aleksander, s. 24.7.1911 Tyyvä. Yksityiskalastaja Vaaingassa (1932). Vangittiin 3.9.1932 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7 ja 11 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 3.12.1932. Rehabilitoitiin 28.4.1989.
- Frans Albert, s. 8.1.1914 Tyyvä, k. 12.8.1915 Tyyvä.
- Helmi Agata, s. 20.7.1915 Tyyvä.

Nikkonen, Hugo Aleksander Aleksanterinpoika, s. 25.3.1881 Ylitornio. Kolonisti Tyyvässä (1905–1917). Muurmannin alueen Apatiitin Industrija-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 3.7.1938, NKVD:n erityistroukka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 16.10.1938 ja teloitettiin Leningradissa 22.10.1938. Rehabilitoitiin 24.4.1958. Puoliso vih. 20.6.1903 Tyyvä: **Elvira Laurintytär Kaikkonen**, s. 5.5.1886 Pummanki. Kolonisti Lauri Juhonpoika Kaikkosen tytär Vaaingasta. Karkotettiin lastensa Hugon ja Hildan kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Ale Evita, s. 11.6.1904 Vaainka.
- Levi Jeremias, s. 5.6.1906 Tyyvä. Taisto-kolhoosin moottoriveneen kuljettaja (1937). Vangittiin 20.12.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 9, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 17.1.1938 ja teloitettiin 27.1.1938. Rehabilitoitiin 11.11.1958.
- Arvo Optatus, s. 14.6.1908 Tyyvä. Muurmannin alueen Apatiitin Industrija-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 29.6.1938, NKVD:n erityistrokka tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 16.10.1938 ja teloitettiin Leningradissa 22.10.1938. Rehabilitoitiin 24.4.1958.
- August, s. 1.5.1910 Tyyvä, k. 1.5.1910 Tyyvä.
- Aina Sofia, s. 27.7.1911 Tyyvä. Puoliso: Eino Fredrikinpoika Olson, s. 1911 Yhdysvallat. Karkotettiin vaimonsa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Armo Aleksander, s. 11.9.1916 Tyyvä. Muurmannin alueen Apatiitin Industrija-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 29.7.1938 ja NKVD:n erityistrokka tuomitsi NL:n rikoslain 17 §:n sekä 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan, mutta tuomiota ei pantu täytäntöön, vaan tuomio muutettiin viideksitoista vuodeksi pakkotyöksi työleirillä 16.10.1938. Rehabilitoitiin 28.8.1956.

Nikkonen, Frans Emil Aleksanterinpoika, s. 13.1.1887 Rautavuono, Norja. Kolonisti Aleksandrovskissa (1906–1912). Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan Fransin ensimmäinen puoliso kuoli Aleksandrovskissa 24.6.1905. 2. puoliso vih. 30.12.1909 Aleksandrovsk: **Anna Liisa Erkintytär Sunnari**, s. 25.7.1885 Pummanki. Kolonisti Juho Erik Juhonpoika Sunnarin tytär Saitavuonosta.

- Kerttu Alfilda, s. 16.10.1910 Saitavuono.
- Toivo Johannes, s. 28.11.1911 Aleksandrovsk.
- Sulo Andreas, s. 3.4.1914 Saitavuono.

Nikkonen, Johan Oskar Aleksanterinpoika, s. 20.3.1896 Rautavuono, Norja. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarillisen armeijan 175. Reservijalkaväkirykmentin sotamiehenä, lähetettiin influenssassa hoitoon Astrakhaniin joulukuussa 1915, uudelleen palveluksessa Novobajazetin rykmentin sotamiehenä, haavoittui Perevolokissa kesäkuussa 1916, lähetettiin hoitoon ekseema vasemmassa sääressä heinäkuussa 1917 ja

laskettiin kuukauden lomalle Novohopjorskista.⁵¹⁹ Asui Tyyvässä (1930). Vangittiin 7.3.1938, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsivat NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradissa 3.8.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957. Puoliso: **Anna Juhontytär**, s. 1895 Saitavuono (?). Todennäköisesti kolonistin tytär Saitavuonosta. Mahdollisesti vangittu ja tuomittu vuosina 1932 ja 1940.⁵²⁰ Karkotettiin lasten kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 14.5.1994. Oskarin ja Annan liitosta syntyi ainakin neljä lasta.

NISKANEN

Niskanen, Yrjö Eskonpoika, s. 7.2.1814 Kuhmo. Talollisen poika Kuhmon Lentuan kylän Pukkilan tilalta. Asui perheensä kanssa Kuhmon Vieksin kylän. Kuhmon kirkonkirjojen mukaan otti todistuksen Venäjälle tammikuussa 1861. Oulun lääninkanslian passi-luetteloiden mukaan sai torpparina vaimonsa ja poikansa Juhon kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle tammikuussa 1870.⁵²¹ Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Niskasen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuhmon nimismies vastasi saman vuoden marraskuussa, ettei mitään estettä tämän kohdalla ollut.⁵²² Kolonisti Pummangissa (1887). Puoliso vih. 22.1.1837 Kuhmo: **Kaisa Brita Erkontytär Ruokolainen**, s. 1.1.1814 Kuhmo. Kuhmon kirkonkirjaan kirjatun merkinnän mukaan eräs Juho Karppinen Utajärveltä oletti hänen kuolleen (1861).

- Anna, s. 16.11.1837 Kuhmo.
- Erik, s. 21.9.1840 Kuhmo. →
- Anna Kreeta, s. 9.4.1842 Kuhmo.
- Adam, s. 27.10.1844 Kuhmo.

---

⁵¹⁹ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

⁵²⁰ Mahdollisesti sama henkilö kuin eräs Anna Juhontytär Nikkonen (s. 1895 Saitavuono), joka vangittiin 7.9.1932, ja jonka OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 84 §:n nojalla laittomasta rajanylityksestä kolmeen vuoteen maanpakoon 14.1.1933 (rehabilitoitiin 22.5.1989). Anna Juhontytär Nikkonen vangittiin uudelleen 8.3.1940 ja NKVD:n erityiskokous tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 3.6.1940 (rehabilitoitiin 25.9.1957).

⁵²¹ KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

⁵²² KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuhmon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 14.11.1872.

- Juho, s. 3.3.1847 Kuhmo. →
- Valpuri, s. 19.4.1842 Kuhmo.
- Elsa Stiina, s. 15.9.1856 Kuhmo.

Niskanen, Erik (Eero) Yrjönpoika, s. 21.9.1840 Kuhmo. Oulun lääninkanslian passi-luetteloiden mukaan sai torpparin poikana passin vuoden määräajaksi Venäjälle tammi-kuussa 1870.⁵²³ Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1872–1883). Ilmeisesti se Eero Nis-kanen, jonka luona Snellman majoittui matkansa aikana Pummangissa kesällä 1876,⁵²⁴ ja jonka talon mainitaan sijainneen Pummangin kylän läpi mutkittelevan joen itäpuolella (1882).⁵²⁵ Puoliso vih. 25.9.1876 Vuoreija, Norja: **Dorotea Maria Juhontytär Stjerna**, s. 9.4.1846 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylän Stjernan tilalta. Ervas-tin mukaan Eero Niskasen vaimo tiedusteli kahvin juonnin lomassa Pummangissa hä-neltä, mikä mies hän oikeastaan oli, ja arveli koreammaksi herraksi, jopa senaattoriksi, mitä itseään vähäpätöiseksi henkilöksi kuvaama Ervasti piti huvittavana.⁵²⁶

- Anna Kaisa, s. 21.12.1872 Pummanki.
- Johan Pietari, s. 31.7.1877 Pummanki.
- Karolina, s. 6.8.1878 Pummanki.
- Gustaf Herman, s. 20.4.1880 Pummanki.
- Erik, s. 3.8.1883 Pummanki.
- Karl Edvard, s. 4.12.1885 Pummanki, k. 18.12.1885 Pummanki.⁵²⁷

Niskanen, Juho Yrjönpoika, s. 3.3.1847 Kuhmo, k. 30.4.1912 Pummanki. Inarin kir-konkirjojen mukaan suoritti kolonistina Pummangista yhden viikon rippikoulun Inarissa ja laskettiin ehtoolliselle Inarin kappalaisen Kristian Kekonin toimesta helmikuussa 1874.⁵²⁸ Kolonisti Pummangissa (1887–1912). Toimi yhtenä kuudesta allekirjoittajasta pummankilaisten Kuopion tuomiokapitulille osoittamassa anomuksessa saada pappi vii-den vuoden tauon jälkeen Muurmannin rannalle (1881).⁵²⁹ Puoliso: **Kreetta Liisa Lau-**

⁵²³ KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

⁵²⁴ KA, STO KD 14/317 1876: Snellmanin kertomus 1.9.1876.

⁵²⁵ Ervasti 1884, 115.

⁵²⁶ Ervasti 1884, 129.

⁵²⁷ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁵²⁸ Merkintä rippikoulun suorittamisesta on kirjattu Inarin seurakunnan luetteloon muihin seurakuntiin kuuluvista kastetuista, vihityistä ja haudatuista 1848–1888.

⁵²⁹ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 1881, Ea:118: Pummankilaisten päiväamäton ja diaariin merkitsemätön anomus Kuopion tuomiokapitulille.

rintytär Alavuotunki, s. 27.3.1858 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Suiningin kylän Alavuotungin tilalta.

- Juho Erik, s. 31.12.1876 Pummanki.
- Josefina, s. 2.8.1880 Pummanki. → Granroth
- Emma, s. 9.1.1883 Pummanki.
- Karl Edvard, s. 8.11.1884 Pummanki, k. 26.2.1885 Pummanki.⁵³⁰
- Herman, s. 5.2.1886 Pummanki.
- Kalle, s. 21.8.1888 Pummanki, k. 30.11.1909 Pummanki.
- Greta Lisa, s. 4.3.1891 Pummanki.
- Adolf, s. 7.3.1893 Pummanki. Puoliso vih. 16.2.1928 Petsamo: Brita Kristina Antintytär Aikio, s. 24.6.1905 Maattivuono. Antti Antinpoika Aikion tytär Maattivuonosta.
- Kristian, s. 31.7.1895 Pummanki, k. 20.8.1905 Pummanki.

Niskanen, Matti Pekanpoika. Mainitaan sanomalehdessä anoneen talollisen poikana Oulun läänin Pyhäjärveltä Arkangelin kuvernööriltä päästä uudisasukkaaksi Muurmannin rannalle (1900).⁵³¹ Todennäköisesti loisen poika Matti Pekanpoika Niskanen (s. 14.12.1855 Pyhäjärvi), joka kävi viimeisen kerran ehtoollisella Pyhäjärvellä tammi-kuussa 1884 ja katosi sen jälkeen kirkonkirjojen mukaan pitäjästä.

NIVA

Niva e. Hanhivaara, Mikko Mikonpoika, s. 27.12.1822 Kittilä, k. 5.6.1889 Salmijärvi.⁵³² Talollinen Kittilän Könkään kylän Nivan tilalla. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1865. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1889). 1. puoliso: **Remalin Niilontytär Nilivaara**, s. 26.6.1819 Kittilä, k. 26.2.1876 Salmijärvi.⁵³³ Talollisen tytär Kittilän Kuivasalmen kylän Nilivaaran tilalta. 2. puoliso vih. 29.10.1878 Kirkkoniemi, Norja: **Susanna Abrahamintytär Rautio**, s. 1832 Kittilä.

- Sofia Magdalena, s. 28.7.1844 Kittilä. → Heiskari & Autto
- Brita Katariina, s. 28.9.1845 Kittilä, k. 13.7.1861 Kittilä.

---

⁵³⁰ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁵³¹ Suomalaisia uudisasukkaita Muurmannin rannalle, Kaiku 14.2.1900.

⁵³² SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 237.

⁵³³ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1873–1877: 162.

- Anna Margareta, s. 31.8.1847 Kittilä, k. 1.11.1886 Bandon, Minnesota, Yhdysvallat. Puoliso vih. 19.2.1871 Kittilä: Mikko Mikonpoika Jussila, ensimmäisessä avioliitossa, s. 16.12.1840 Kittilä, k. 25.9.1922 Cokato, Minnesota. Lähti perheensä kanssa Amerikkaan vuonna 1880.
- Lähti perheensä kanssa Kittilästä Amerikkaan vuonna 1880.
- Elsa Maria, s. 25.1.1849 Kittilä. → Ranta
- Juho, s. 5.12.1850 Kittilä. →
- Mikko Jaakko, s. 3.2.1853 Kittilä. →
- Matilda Karoliina, s. 26.8.1855 Kittilä. → Mörsäri & Äärelä
- Rakel Vilhelmiina, s. 10.8.1858 Kittilä. → Äärelä
- Erik Topias, s. 7.2.1861 Kittilä, k. 13.7.1861 Kittilä.
- Aleksandra, s. 22.12.1862 Kittilä.

Niva, Juho Mikonpoika, s. 5.12.1850 Kittilä. Kalastaja Salmijärvellä (1875). Puoliso vih. 3.10.1875 Vesisaari, Norja: **Maria Kaisa Matintytär Juopperi**, s. 7.4.1859 Rovaniemi. Itsellisen tytär Rovaniemeltä. Lähti vanhempiensa mukana Rovaniemeltä ilmeisesti siirtolaiseksi Ruijanrannalle 1870-luvulta.

Niva, Mikko Jaakko Mikonpoika, s. 24.1.1853 Kittilä, k. 1913 Salmijärvi. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1889–1913). Mainitaan olleen kalastaja, karhunpyytäjä, seppä ja uudisasukas sekä keskimittainen, vankka, harteikas ja punapartainen mies.⁵³⁴ Tunnettiin nimellä Hanhi-Mikki. Puoliso vih. 10.11.1889 Kirkkoniemi, Norja: **Frida Eleonora Hermanintytär Lindqvist**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 16.7.1868 Kierua, Norja. Talollisen tytär Norjan Tromssan läänin Kieruasta, jonka vanhempien mainitaan muuttaneen Norjaan Ruotsista noin vuonna 1858. Mainitaan olleen ”ummikkonorjalainen” tyttö, jonka suku oli Skoonesta, ja jonka kalastajaisä oli asettunut uudisasukkaaksi sisämaahan menetettyään poikansa hain raatelemana.⁵³⁵ Fridan 2. puoliso vih. 1.10.1925 Petsamo: **Herman Kinnunen**, toisessa avioliitossa, s. 26.7.1878 Suomussalmi. Muutti Rovaniemeltä Petsamoon vuonna 1921. Itsellinen Salmijärvellä. Hermanin 1. puoliso vih. 7.7.1901 Rovaniemi: **Maria Fredrika Juhontytär Salmela**, s. 15.6.1876 Rovaniemi, k. 6.1.1923 Salmijärvi.

- Charlotta Aleksandra, s. 24.12.1889 Salmijärvi.

---

⁵³⁴ Paasilinna, 1984, 64 & 75.

⁵³⁵ Paasilinna 1984, 75.

- Olga, s. 21.3.1892 Salmijärvi.
- Johan Asarias s. 27.3.1896 Salmijärvi.
- Eleonora Amalia, s. 1.8.1898 Salmijärvi.
- Kalle Anton, s. 1902 Salmijärvi.
- Kasper Valdemar, s. 13.5.1906 Salmijärvi.
- Hilda Maria (Maija), s. 15.8.1908 Salmijärvi. Paasilinnan kirjailijaveljesten äiti.
- Anna Malina, s. 7.2.1912 Salmijärvi.

NORUM

Norum, Karl Joan Lauritzinpoika, s. 9.4.1875 Kaivuono, Norja. Kauppiaan poika Al-tasta. Kalastaja ja maatyömies Muurmannin rannalla (1901). Puoliso vih. 18.7.1901 Ve-sisaari, Norja: **Susanna Eleonora Petterintytär Kurtti**, s. 17.2.1884 Pummanki. Kolo-nisti Petter Esaiaksenpoika Kurtin tytär Muotkasta.

NOSTE

Noste, Mathis Nilsinpoika, s. 6.7.1871 Sandnæs, Norja. Kalastaja Etelä-Varangin Sand-næsissä (1900), Maattivuonossa (1903) ja Petsamossa (1906). Palasi vaimonsa kanssa myöhemmin takaisin Norjan puolelle. Puoliso vih. 11.2.1900 Kirkkoniemi, Norja: **Kris-tina (Risten) Bigga Pierantytär Haltta**, s. 24.5.1877 Petsamo, k. 15.7.1924 Etelä-Va-ranki, Norja. Kalastaja Piera Matinpoika Haltan tytär Muotkasta.

- Magga, s. 26.9.1903 Maattivuono, k. 30.2.1906 Petsamo.⁵³⁶

NURMI

Nurmi, Viktor Semmi Nestorinpoika, s. 23.1.1886 Luvia, k. 1942 Vologdan alue. Itsel-lisen poika Luvian Korvenkylän Vanha-Marttilasta, missä kylässä mainitaan irtolaisena vuodesta 1903 alkaen. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1900-luvun ensimmäi-sinä vuosina. Luvian kirkonkirjojen mukaan sai esteettömyystodistuksen avioliittoa var-ten ulkomaille helmikuussa 1910, vihittiin saman vuoden marraskuussa Venäjän alamai-sen Maria Lahdenperän kanssa Aleksandrovskista ja heidän ensimmäisen lapsensa syn-tymätiedot kirjattiin Luvialla viimeiseksi seurakunnan vuoden 1912 syntyneiden kirjaan. Kolonisti Uurassa (1910–1917). Tyyne Mantereen mukaan Semmi asui ensinnä

---

⁵³⁶ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 253.

kaksitaloisessa Siukun kylässä ja osti myöhemmin talon Uurasta, työskenteli Tarmo-kolhoosille, toimi Uuran kyläneuvoston puheenjohtaja 1930-luvulla, oli vangittuna vuosina 1937–1939 ja hänen perheensä karkotettiin vuonna 1940.⁵³⁷ Puoliso vih. 23.11.1910 Aleksandrovsk: **Maria Juliana Kustaantytär Kaikkonen**, toisessa avioliitossa, s. 16.5.1885 Uura, k. 1945 Belomorsk, Venäjän Karjala. Kolonisti August Hjalmar Erkinpoika Lahdenperän leski Uurasta.

- Semmi Arvo, s. 15.3.1912 Uura, k. 20.10.1914 Uura. Luvian kirkonkirjojen mukaan syntyi Uuran kylässä Venäjällä, hätäkasteen toimitti kolonisti Henrik Arpela ja kasteen vahvisti kirkkoherra Vuotila heinäkuussa 1912.
- Tyyne Juliana, s. 16.3.1913 Uura. Puoliso: Risto Semenipoika Karhu, s. 1911. Mainitaan otetun sotaan vuonna 1941 ja kaatuneen aivan sodan alussa jättäen jälkeensä kaksi orpolasta.⁵³⁸
- Hilda Tuulikki, s. 19.10.1914 Uura.

NYYSSÖNEN

Nyysönen e. Nyström, Vilhelm Pekanpoika, s. 4.8.1835 Pieksämäki. Mäkitupalaisen poika Pieksämäen Kukkolan kylästä. Pieksämäen kirkonkirjojen mukaan vanhempansa ottivat perheelle muuttotodistuksen Ouluun vuonna 1858. Asu Pummangissa (1867–1869) ja Kervannossa (1870). Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan lähti kalastajana Vesisaaresta vaimonsa ja 1-vuotiaan poikansa sekä tuntemattoman lankonsa Johan Nummelan kanssa Norway-aluksella kohti Amerikkaa 26.8.1870, jolloin matkan kohteena mainitaan olleen New Yorkin kaupunki.⁵³⁹ Thauvón mainitsee vierailleensa vuoden 1870 matkallaan Kervannossa pieksämäkeläisen Vilhelm Nyysösen eli Nyströmin talossa, missä hänet otettiin isännän poissa ollessa ystävällisesti vastaan ja hän toimitti täällä kahtena päivänä kirkollisia toimituksia.⁵⁴⁰ 1. puoliso vih. 4.7.1867 Vesisaari, Norja: **Maria Fredrika Erkintytär Niemelä**, s. noin 1842 Tervola, k. 12.11.1867 Pummanki. Merkintä kuolemasta Pummangissa on kirjattu Vesisaaren seurakunnan kirkonkirjaan miehensä toisen avioliiton tietojen yhteyteen. 2. puoliso vih. 26.9.1869 Vesisaari: **Eeva Laurintytär Kyrö**, s. 7.4.1850 Turtola. Mäkitupalaisen tytär Turtolasta. Lähti

---

⁵³⁷ Lappalainen 2019, 146–148.

⁵³⁸ Lappalainen 2019, 147–148.

⁵³⁹ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1867–1870: nro 2020–2026.

⁵⁴⁰ Thauvon 1870, 301.

siirtolaiseksi Ruijaan noin vuonna 1867. Turtolan kirkonkirjojen mukaan meni myöhemmin Amerikkaan.

- Johan Petter, s. noin 1869 Pummanki (?).

OIKARINEN

Oikarinen, Jooseppi Antinpoika, s. 27.2.1850 Suomussalmi. Kotoisin Suomussalmen Kiannan kylästä. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan sai esteettömyystodistuksen Kuusamoon joulukuussa 1879 ja mainitaan oleskelleen tämän jälkeen Jäämeren rannalla. Kolonisti Pummangissa (1881–1917). Puoliso vih. 30.1.1880 Kuusamo: **Kreetta Loviisa Antintytär Saarinen**, s. 1.8.1851 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamosta. Otti muuttotodistuksen Kuusamosta Suomussalmelle huhtikuussa 1880 ja mainitaan saaneen sittemmin mainetodistuksen Muurmannin rannalle Pummankiin maaliskuussa 1899.

- Konrad Petter, s. 12.6.1881 Pummanki.
- Hilma, s. 30.8.1883 Pummanki. Puoliso vih. 4.4.1912 Vuoreija, Norja: Oluf Olufsen (?), s. 17.6.1884 Vuoreija. Kalastaja Vuoreijassa (1912).
- Anders Wilhelm, s. 5.10.1885 Pummanki.
- Johan, s. 6.3.1888 Pummanki.
- Sofia, s. 4.10.1889 Pummanki. →
- Aksel, s. 16.5.1892 Pummanki.

Oikarinen, Sofia Joosepintytär, s. 4.10.1889 Pummanki.

- Ida, s. 11.7.1913 Pummanki.
- Aksel, s. 3.5.1917 Pummanki, k. 4.5.1917 Pummanki.
- Alfa, s. 18.11.1919 Pummanki.

OJA

Oja e. Ojala, Juho Pietari Juhonpoika, s. 29.5.1842 Kemijärvi. Torpparin poika Kemijärveltä. Muutti Kemijärveltä Kemiin helmikuussa 1859 ja esiintyy Kemin kirkonkirjoissa ilman merkintöjä. Lähti kaiketi ensinnä Ruijanrannalle 1860-luvulla ja päätyi myöhemmin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Asui perheensä kanssa Petsamossa (1887). Puoliso vih. 29.7.1882 Vaitolahti: **Kaisa Pieta Matintytär Hannula**, s. 20.7.1855 Kuolajärvi. Itsellisen tytär Kemijärven Käsmän kylästä. Kuolajärven kirkonkirjojen mukaan muutti Kittilään vuonna 1877 ja mainitaan pastori Johannes Schwartzbergin (Mus-

takallio) ilmoituksen mukaan vihityn 29.7.1882 Vaitolahdessa Muurmannin rannikolla Juho Pietari Ojalan kanssa Kemistä. Ei esiinny Kittilän kirkonkirjoissa.

- Maria Liisa, s. 1879 Vaitolahti.
- Kaisa Kreetta, s. 18.8.1882 Vaitolahti.
- Irene Ovidia, s. 12.6.1884 Vaitolahti, k. 22.9.1884 Vaitolahti.⁵⁴¹
- Elina Sofia, s. 27.7.1885 Vaitolahti. Puoliso vih. 22.6.1906 Vuoreija, Norja: Jakob Martin Jakobsen, s. 1878 Ibestad, Norja. Perämies Vuoreijassa (1906).
- Emma Evida, k. 7.6.1887 Vaitolahti.

OKKONEN

Okkonen, Karl August Olofinpoika, s. 1869, k. 3.5.1909 Muotka. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan kotoisin Tornioista. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1901–1909). Puoliso vih. 15.9.1901 Vuoreija, Norja: **Liisa Mikontytär Putkivaara**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 11.5.1881 Muotka. Kolonisti Mikko Juho Henrik Mikonpoika Putkivaaran tytär Muotkasta. Liisan 2. puoliso vih. 17.8.1910 Muotka: **Antti Ilmola**, s. 28.7.1876 Haapavesi.

- Gustaf August, s. Muotka.
- Johan Edvard (Liisanpoika), s. 19.2.1910 Muotka, k. 2.3.1910.
- Anna Lydia, s. 28.1.1913 Muotka.
- Johan Fredrik, s. 7.7.1910 Muotka, k. 1.8.1917.

OLDENBURG

Oldenburg, Christian Martinus, s. noin 1830. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Norjan Trondheimista vuonna 1861 ja asui Ole Guttormsenin taloudessa Petsamossa (1864).⁵⁴² Raportin mukaan omisti ison takiloidun jollan ja eli ilmeisesti kalastuksella. Vannoi uskollisuuden valan ja sai Venäjän kansalaisuuden vuonna 1866, jolloin mainitaan tulleen Petsamoon vuonna 1861, siirtyneen Kuolaan vuonna 1865 sekä asuneen ilman vakituista asumusta.⁵⁴³ Thauvónin

---

⁵⁴¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁵⁴² Schrader 2005, 74.

⁵⁴³ Davydov 2005, 50.

mukaan toimi hänen tulkkinaan venäjän kieleen hyvin taitavana vuonna 1870, jolloin oli asunut Kuolassa viiden vuoden ajan, asui pysyvästi Kuolan kaupungissa ja oli naimisissa paikallisen ispravnikan tyttären kanssa, josta asui kuitenkin erillään.⁵⁴⁴ Puoliso vih. 17.8.1851 Vesisaari, Norja: **Jacobine Albertine Carlentytär Ingebritsen**, s. 1829, k. ilmeisesti ennen 1870.

OLSEN

Olsen, Drejert Olsinpoika, norjalainen, s. 1823 Norja. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Vesisaaresta vuonna 1863 ja asui vaimonsa ja kahden lapsensa kanssa Johan Erikin Vanhan talossa Pummangissa (1864). Raportin mukaan perheellä oli kolme lammasta ja perhe eli kalastuksella, vaikkei heillä ollut omaa venettä.⁵⁴⁵ Venäläisten lähteiden mukaan ei ollut siirtynyt Venäjän alamaiseksi vuonna 1866. Mainitaan asettuneen edellä mainitun vuoden heinäkuussa Vaitolahteen, omistautuneen merikalastukselle ja asuneen paikkakunnan muiden kolonistien turvemökeissä.⁵⁴⁶ Asui myöhemmin vaimonsa kanssa Aaravuonossa (1887). Mahdollisesti Thauvónin mainitsema vakava ja hurskas Olsen, jonka kertoo muuttaneen Ruijasta Kuolan kaupunkiin syksyllä 1868. Thauvónin mukaan toimi talviaikoina nikkarina ja kalaveneentekijänä ja kesäisin muiden tapaan kalastajana (1870).⁵⁴⁷ Puoliso: **Ragna Olsintytär**, s. 1823 Norja.

- Karl Ludvig, s. 1850.
- Maria Kristina, s. 1857 Vuoreija.

Olsen, Andreas Olsinpoika, norjalainen, s. 1.3.1838 Trondenes, Norja, k. 13.2.1919 Vesisaari, Norja. Kotoisin Pohjois-Norjan Tromssan alueen Trandenesis pitäjän Røkenesin kylästä. Kolonisti Tsipnavolakissa (1870–1887). Puoliso vih. 26.12.1872 Vesisaari, Norja: **Juliane Mathilde Simonintytär Simonsen**, s. 15.1.1841 Vuoreija, k. 1897 Vuoreija. Kirkkolaulajan ja opettajan tytär Vuoreijasta.

- Josef Martin, s. 11.4.1870 Tsipnavolak. →
- Karl Anfelt, s. 26.2.1873 Tsipnavolak. →

---

⁵⁴⁴ Thauvon 1870, 240, 243.

⁵⁴⁵ Schrader 2005, 72.

⁵⁴⁶ Davydov 2005, 52.

⁵⁴⁷ Thauvon 1870, 243.

- Adolf Bernhard, s. 11.7.1876 Tsipnavolak. →
- Mariana Bernhardina, s. 31.7.1879 Tsipnavolak.

Olsen, Josef Martin Andersinpoika, norjalainen, s. 11.4.1870 Tsipnavolak. Kolonisti Vaitolahdessa (1905–1911). Puoliso: **Anna Kreeta Pekantytär Alatalo**, s. 15.12.1869 Ii, k. 9.4.1912 Vaihtolahti. Kolonisti Pekka Pekanpoika Kämärän eli Alatalon tytär Vaitolahdesta.

- Artur Julius Ahnfeld s. 23.7.1890 Kervanto. →
- Adolf Bernhard s. 30.8.1895 Vaitolahti. →
- Peder Sigvard s. 30.8.1895 Vaitolahti. →
- Löyris Martinus, s. 9.5.1898 Vaihtolahti. →
- Signe Emilie, s. 13.9.1900 Vaihtolahti.
- Ingvald, s. 30.6.1902 Vaihtolahti. Kalastaja Vaitolahdessa. Puoliso vih. 5.10.1926 Petsamo: Hilda Vilhelmiina Juhontytär Keränen, s. 20.7.1905.
- Rudolf Magnus, s. 4.7.1903 Vaihtolahti.
- Andrea Agata, s. 18.8.1905 Vaihtolahti. Puoliso vih. 5.10.1926 Petsamo: Kustaa Eino Matinpoika Järvilehto, s. 6.4.1903 Ylihärmä. Kalastaja Vaitolahdessa.
- Ragna Marianne, s. 13.11.1907 Vaihtolahti. Puoliso vih. 1928 Petsamo: Samuel Iivari Hermaninpoika Hakala, s. 7.8.1898 Kauhajoki. Muutti Kauhajoelta Petsamoon vuonna 1927. Kalastaja Vaitolahdessa.
- Hilja Aline, s. 15.2.1909 Vaihtolahti, k. 9.1.1910 Vaihtolahti.
- Vladimir Antonius, s. 2.3.1911 Vaihtolahti.

Olsen, Artur Julius Ahnfeld Josefinpoika, norjalainen, s. 23.7.1890 Kervanto. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1905–1917). Puoliso vih. 17.4.1916 Aleksandrovsk: **Agnetta Bergita Aronsen**, norjalainen, s. 25.8.1893 Vesisaari, Norja. Todennäköisesti kolonisti Johan Aronsenin sisar Tsipnavolakista. Arturin ja Agnetan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Ragnhild Maria, s. 12.12.1916 Vaihtolahti.
- Fanny Julia, s. 14.3.1918 Vaihtolahti.
- Harald Höjving, s. 18.2.1920 Vaihtolahti.

Olsen, Adolf Bernhard Josefinpoika, norjalainen, s. 30.8.1895 Vaitolahti. Kolonisti Kervannossa (1912). Kalastaja Vaitolahdessa. 1. puoliso vih. 15.9.1913 Vaitolahti: **Anna Liisa Antintytär Räinä**, s. 16.10.1896 Kervanto, k. 2.3.1924 Vaitolahti. Kolonisti Antti

Heikki Juhananpoika Ränän tytär Kervannosta. 2. puoliso vih. 5.10.1926 Petsamo: **Martta Haataja**, s. 19.6.1904 Amerikka. Adolfilla oli alla mainittujen lisäksi useampia vuoden 1920 jälkeen syntyneitä lapsia.

- Helvi Sofia, s. 15.5.1914 Kervanto, k. 25.1.1915 Kervanto.
- Aina Elvira, s. 12.12.1915 Vaitolahti, k. 21.5.1916 Vaitolahti.
- Hilja Emilia, s. 13.3.1917 Vaitolahti.
- Olga Elvira, s. 8.10.1920 Vaitolahti.

Olsen, Peder Sigvard Josefinpoika, norjalainen, s. 30.8.1895 Vaitolahti. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1915–1917). Mainitaan mobilisoidun Neuvosto-Venäjälle 1920, mutta näyttää palanneen takaisin. Puoliso vih. 9.9.1915 Pummanki: **Alfa Adelia Jaakon-tytär Sunnari**, s. 10.12.1892 Pummanki. Kolonisti Jaakko Juhonpoika Sunnarin tytär Pummangista. Pederin ja Alfän avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Leif Gottfried, s. 18.4.1916 Vaitolahti, k. 12.6.1916 Vaitolahti.
- Otto Alvar, s. 18.8.1917 Vaitolahti.
- Reidar Thoralf, s. 22.9.1918 Vaitolahti.

Olsen, Löyris Martinus Josefinpoika, norjalainen, s. 21.5.1898 Petsamo. Kalastaja Vaitolahdessa. Mainitaan mobilisoidun Venäjälle vuonna 1920 ja palanneen seuraavana vuonna takaisin. Puoliso: **Katariina Kreeta Eliaksentytär Ronkainen**, s. 8.4.1900 Kervanto. Kolonisti Elias Kustaa Matinpoika Ronkaisen tytär Kervannosta. Mainitaan eläneen aiemmin vihkimättöminä yhdyselämää miehensä kanssa. Puoliso vih. 22.5.1927 Petsamo: **Aina Antintytär Hiltunen**, s. 16.11.1906 Kemijärvi. Muutti Kemijärveltä Petsamoon vuonna 1926.

- Löyris Vilfrid, s. 11.9.1919 Vaitolahti.

Olsen, Karl Anfelt Andersinpoika, norjalainen, s. 26.2.1873 Tsipnavolak. Kolonisti ja kauppias Tsipnavolakissa. Puoliso: **Sofia Mathilde Hansintytär Svensen**, s. 27.9.1879 Supuska. Kolonisti Frans Gustav Danielinpoika Svensenin tytär Supuskasta.

- Julianna Matilda, s. 18.7.1905 Tsipnavolak.
- Trygve Andrei, s. 25.12.1907 Tsipnavolak.
- Ragnvald Magnus, s. 1.5.1910 Tsipnavolak.
- Sonja Matilda, s. 15.4.1914 Tsipnavolak.

Olsen, Adolf Bernhard Andersinpoika, norjalainen, s. 11.7.1876 Tsipnavolak. Kolonisti Vaitolahdessa (1902–1906). Kalastaja Vesisaarella (1910). Puoliso: **Josefine Johnintytär Masti**, s. 8.2.1878 Vesisaari, Norja Kalastajan tytär Vesisaaresta.

- Julianne Marie, s. 6.1.1902 Vaitolahti.
- Bjarne Bertrand, s. 29.2.1904 Vaitolahti.
- Terje Gotfred, s. 5.3.1906 Vaitolahti.
- Esther Hildegard, s. 24.6.1906 Vaitolahti.
- Ågot Josefine, s. 2.11.1910 Vaitolahti.

Olsen, Ida Sofia, norjalainen, s. 1829 Vesisaari, Norja. Asui leskenä Tsipnavolakissa vuonna 1887.

ORAJÄRVI

Orajärvi, Anna Margareta Mikontytär, s. 24.4.1839 Näämön, Norja. Sodankylästä siirtolaiseksi lähteneen kveenikalastajan tytär Ruijan Näämöstä. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Norjan Vesisaaresta 1864 ja työskenteli Jaakko Hiukalle Pummangissa (1864).

OXEHOVED

Oxehoved e. Oxhufvud, Nils Larsinpoika, saamelainen. Todennäköisesti kuuluu Norjan puolelta lähtöisin olleeseen saamelaissukuun. Mainitaan Inarin kirkonkirjoissa tunturisaamelaisena (1850). Hänen isänsä oli mahdollisesti 600 poroa Petsamossa ja sen itäpuolella laiduntanut Lars Larsinpoika Oxehoved, joka mainitaan Kuolan poliisipäällikön vuonna 1832 laatimassa luettelossa norjalaisista porosaamelaisista, jotka haluttiin palautettavan pikimmiten takaisin Norjaa.⁵⁴⁸ Puoliso: **Karin**.

- Nils, s. 29.6.1846, k. 2.9.1873 Muotka. Isän mainitaan olleen Norjan alamainen ja itsensä mainitaan kuolleen Venäjällä Muotkavuonolla Kakkarinjoella.
- Olof, s. 10.10.1850 (Inari).⁵⁴⁹

---

⁵⁴⁸ Leinonen 2009, 107.

⁵⁴⁹ Venäjällä asuneiden Oxehoved-suvun jäsenten lapsia kastettiin Inarin seurakunnassa ja merkinnät kasteista on kirjattu Inarin seurakunnan luetteloihin muihin seurakuntiin kuuluvista kastetuista, vihityistä ja haudatuista 1848–1888.

Oxehoved, Matti, saamelainen, s. 1832 Norja. Asui perheensä kanssa Muotkassa (1887).
Puoliso: **Kristina**, s. 1826 Uura.

- Lauri, s. 22.12.1865 Petsamo.
- Inka, s. 9.1869 Maattivuono.
- Brita, s. 1873 Petsamo. Puoliso vih. 23.2.1896 Kirkkoniemi, Norja: Mathis Olsinpoika Cavan (?), s. 1865 Teno, Norja. Tunturisaamelainen (1896).

Oxehoved, Lauri, saamelainen, s. 1851 Läätsi. Kolonistina Kakkariissa (1877–1887).
Puoliso: **Margareta Skore**, saamelainen, s. 29.9.1841 Inari, k. 3.6.1916 Kakkari.

- Kaisa Kristina, s. 1877 Kakkari. → Inkeri
- Maria, s. 25.3.1880 Kakkari.
- Elsa Brita, s. 6.1.1883 Kakkari.
- Birgitta, s. 14.6.1885 Kakkari.

Oxehoved, Olof Larsinpoika, saamelainen, s. 1815, k. 4.1.1855. Inarin seurakunnan historiikirjan mukaan Venäjän alamainen tunturisaamelainen (1849). Mainitaan mainituissa kirjoissa myös nimellä Lischnoi (?). Puoliso: **Kristina Hansintytär**, s. 1816, k. 1861.

- Magga, s. 2.4.1845.
- Kastamanon päivä ikäisenä kuollut lapsi, k. 24.6.1846.
- Hans, s. 14.2.1848. →
- Karin, s. 21.9.1849 (Inari).
- Anna, s. 14.1.1856, k. 9.2.1867.

Oxehoved, Hans (Hannu) Oulanpoika, saamelainen, s. 14.2.1848. Kolonisti Uurassa (1874–1917). Puoliso vih. 20.8.1873 Kirkkoniemi, Norja: **Elin Inga Pierantytär Inkeri**, saamelainen, s. 4.1.1848 Inari. Tunturisaamelainen Piera Olofinpoika Inkerin tytär.

- Bigga, s. 11.3.1874 Uura.
- Kristina, s. 12.2.1875 Uura.
- Ola, s. 15.10.1880 Uura. →
- Antti, s. 7.5.1885 Uura. →

Oxehoved, Ola Hannunpoika, saamelainen, s. 15.10.1880 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 9.11.1911 Aleksandrovsk: **Liisa Johanna Juhontytär Jaakkola**, s. 22.9.1888 Uura. Kolonisti Juho Jaakko Juhonpoika Jaakkolan tytär Uurasta.

- Bernhard (Liisanpoika), s. 24.8.1910 Uura, k. 2.11.1910 Uura.
- Lempi Everina, s. 27.11.1912 Uura.
- Ferdinand, s. 9.5.1915 Uura.

Oxehoved, Antti Hannunpoika, saamelainen, s. 7.5.1885 Uura. Kolonisti Uurassa (1906–1917). Puoliso vih. 12.11.1906 Aleksandrovsk: **Elsa Brita Laurintytär Oxehoved**, saamelainen, s. 6.1.1883 Uura. Kolonisti Lauri Oxehovedin tytär Kakkarista.

- Hjalmar, s. 15.7.1908 Uura.
- Artturi, s. 27.8.1911 Uura.
- Ragna Maria, s. 1.9.1913 Uura.
- Karl Ludvig, s. 22.10.1915 Uura.

PAANANEN

Paananen, Kalle Eenokinpoika, s. 26.12.1877 Kivijärvi, k. 28.9.1941 Petsamo. Talollisen poika Reisjärven pitäjän Reisjärven kylän Parikunnan tilalta, minne muutti vanhempiensa mukana Kivijärveltä vuonna 1880. Mainitaan saapuneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Reisjärveltä vuonna 1888. Kalastaja Salmijärvellä (1905–1917). Myöhemmin pientilallinen Petsamossa. Puoliso vih. 7.9.1903 Aleksandrovsk: **Maria Erika Pekantytär Karhula**, s. 7.4.1884 Salmijärvi. Talonpoika Pekka Niilonpoika Karhulan tytär Salmijärveltä.

- Kaisa Sylvia, s. 31.12.1908 Salmijärvi. Puoliso vih. 24.4.1928 Petsamo: Aaro Pietari Kustaanpoika Puolakka, s. 29.6.1902 Ii. Muutti Iistä Petsamoon vuonna 1926. Majatalonhoitaja Kervannon kylässä.

PALONSAARI

Palosaari, Henrik Sihverinpoika, s. 1.7.1830 Kuusamo. Lähti leskenä lastensa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1880. Kolonisti ja kalastaja Pumman-gissa (1883–1887). Mainitaan muuttaneen sittemmin Norjaan ja Kuusamon kirkonkirjojen mukaan palasi Ruijan Tenolta Kuusamoon tammikuussa 1889. Mahdollisesti Ervastian Palosaari-nimellä matkakertomuksissaan mainitsema Kuusamosta tullut lestadiolainen saarnamies Pumman-gissa (1882).⁵⁵⁰ 1. puoliso: **Elsa Kreeta Eliaksentytär Karjalainen**,

---

⁵⁵⁰ Ervasti 1884, 117.

s. 31.3.1815 Kuusamo, k. 31.10.1879 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamosta. 2. puoliso vih. 20.9.1883 Vesisaari, Norja: **Hilda Maria Iisakintytär Koppari**, s. 1.6.1846 Alatornio. Talollisen tytär Alatorniolta.

- Elsa Stiina, s. 23.4.1854, k. 5.1.1938 Kuusamo.
- Juho Henrik, s. 23.4.1856 Kuusamo. →
- Ida Maria, s. 12.5.1882 Pummanki, k. 30.6.1885 Pummanki.
- Karl, s. 20.6.1884 Pummanki
- Anna Karolina, s. 20.6.1884 Pummanki, kaksonen.

Palosaari, Juho Henrik Henrikinpoika, s. 23.4.1856 Kuusamo. Kolonisti Vaihtolahdessa (1883) ja Kervannossa (1886–1888). Kuusamon kirkonkirjojen mukaan meni myöhemmin Amerikkaan. Puoliso vih. 7.10.1883 Vesisaari, Norja: **Hilma Marselia Charlotta**, s. 29.6.1866 Vesisaari, Norja.

- Anna Lydia, s. 1.12.1884 Kervanto, k. 1.7.1887 Kervanto.⁵⁵¹
- Johan Hjalmar, s. 29.5.1886 Kervanto.
- Arvid Aleksander, s. 8.5.1888 Kervanto.

Palosaari, Abraham Britanpoika, s. 12.2.1824 Kuusamo. Muutti avioiduttuaan vaimonsa kanssa lokakuussa 1849 Liminkaan, mistä palasi takaisin Kuusamon 1850-luvulla ja mainitaan tämän jälkeen renkinä ja mäkitupalaisena Kuusamo kirkonkylässä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Asui perheensä kanssa Tsipnavolakissa (1887). Puoliso vih. 14.4.1849 Kuusamo: **Brita Kaisa Tanelintytär Hägg**, s. 5.3.1824 Kuusamo. Itsellisen tytär Kuusamon Lämsän kylästä.

- Brita Stiina, s. 1.1.1857 Kuusamo, k. 10.5.1857 Kuusamo.
- Anna Kreetta, s. 28.1.1860 Kuusamo. → Thorsen

PANNA

Panna, Ola, saamelainen, s. 1835. Asui perheensä kanssa Petsamossa (1870–1887). Puoliso: **Bigga**, s. 1847. Perheen myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

- Elli, s. 1870 Petsamo.

---

⁵⁵¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Antti, s. 1871 Petsamo.
- Matti, s. 1877 Petsamo.

PEHRSEN

Pehrsen, Aslak, saamelainen, s. 1842. Asui perheensä kanssa Petsamossa (1874–1887). Puoliso: **Birgitta**, s. 1847 Rautavuono, Norja. Perheen myöhemmät vaiheet ovat tunteettomat.

- Birgitta, s. 1867 Rautavuono.
- Fredrik, s. 1874 Petsamo.
- Karin, s. 1877 Petsamo

PELTO

Pelto, Juho Hannunpoika, s. 14.9.1800 Tervola, k. 12.5.1885 Uura.⁵⁵² Talollisen poika Tervolan Suvannon kylästä, missä mainitaan myöhemmin renkinä ja mäkitupalaisena. Tervolan kirkonkirjojen mukaan meni perheensä kanssa Norjaan 1830-luvulla. Asui perheensä kanssa Ruijan Näätälässä (1854–1859), mistä päätyi lopulta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Tervolasta vuonna 1860 ja asui perheensä kanssa Uurassa (1864). Ervastiin mukaan mutkittelevan Uurajoen länsirannalla kymmenen talon ryhmässä sijainnut Pellon talo oli Uuran kaikkein varakkain talo (1882).⁵⁵³ Pellon talo oli toinen Marjavaaran lisäksi Uuran kylän vuonna 1860 perustetuista kahdesta kantatalosta. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Juho Hannunpoika Pellon esteettömyyttä siirtyä kolonistiksi Muurmannin rannalle ja Kemin nimismies vastasi saman vuoden marraskuussa, ettei mitään estettä Pellon kohdalla ollut.⁵⁵⁴ 1. puoliso vih. 7.12.1823 Tervola: **Brita Kreeta Johanintytär Struts**, s. 30.12.1796 Tervola. Rengin tytär Tervolan Lapinniemen kylästä. 2. puoliso: **Kreeta Hannuntytär Mutenia**, s. 13.1.1825 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylän Sompion kylän Mutenian eli

---

⁵⁵² KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁵⁵³ Ervasti 1884, 65. Ervasti kirjoittaa matkakertomuksessaan virheellisesti ensimmäisen Pellon olleen kemiläiseksi.

⁵⁵⁴ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kemin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 11.11.1872.

Keskitalon tilalta. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Norjaan vuonna 1852. Asui leskenä Uurassa (1887).

- Pekka, s. 4.5.1823 Tervola, k. 6.11.1823 Tervola.
- Kaisa Liisa, s. 6.3.1824 Tervola.
- Johan, s. 18.3.1827 Tervola.
- Anna Greta, s. 3.2.1829 Tervola.
- Hans, s. 14.5.1830 Tervola.
- Petter Abraham, s. 25.1.1854 Näätämö, Norja. →
- Juho Fredrik, s. 1855 Näätämö.
- Kreeta Maria, s. 25.3.1860 Näätämö. → Kaikkonen
- Sofia Matilda, s. 31.10.1862 Uura. → Marjavaara

Pelto, Petter Abraham Juhonpoika, s. 25.1.1854 Näätämö, Norja. Kolonisti ja kalastaja Uurassa (1880–1917). 1. puoliso vih. 26.9.1880 Vuoreija, Norja: **Kreeta Ulrika Ollintytär Karjalainen e. Päätaalo**, s. 18.7.1860 Kuusamo. 2. puoliso vih. 1899: **Brita Eliina Kallentytär Uusitalo**, s. 1868 Uura, k. 29.12.1906 Uura. Kolonisti Kalle Samuelinpoika Uusitalon Uurasta. 3. puoliso vih. 13.12.1910 Uura: **Juliana Antintytär Kela**, toisessa avioliitossa, s. 20.3.1863 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannalta sekä kolonisti Kustaa Herman Adolfinpoika Kaikkosen leski Uurasta.

- Juho Fredrik, s. 12.4.1880 Uura. →
- Petter Edvard, s. 27.7.1882 Uura. →
- Emilia Lydia, s. 21.5.1884 Uura. →
- Juliana, s. 7.6.1886 Uura, k. 7.6.1886 Uura.⁵⁵⁵
- Konstantin, s. 28.7.1893 Uura. →
- Olga, s. 13.7.1897 Uura. → Hänninen
- Brita Liisa, s. 17.3.1903 Uura.
- Otto Siviä, s. 16.12.1905 Uura.

Pelto, Juho Fredrik Juhonpoika, s. 21.12.1855 Näätämö, Norja. Kolonisti Uurassa (1887–1915). Puoliso: **Elsa Maria Laurintytär Moilanen**, s. 12.8.1865 Suomussalmi, k. 3.11.1908 Uura. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannan kylästä. Suomussalmen

---

⁵⁵⁵ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

kirkonkirjoihin tehdyn merkinnän mukaan oli ”Ryssänrannalla” naimisissa Juho Henrik Pellon kanssa.

- Johan Petter, s. 22.4.1888 Uura. →
- Agneta, s. 17.1.1890 Uura, k. 27.4.1912 Uura.
- Amalia, s. 12.3.1892 Uura. →
- Benjamin, s. 20.8.1893 Uura.
- Fanni Ester, s. 22.7.1899 Uura.
- Abner, s. 19.3.1904 Uura.
- Masael, s. 31.10.1906 Uura.

Pelto, Johan Petter Juhonpoika, s. 22.4.1888 Uura. Karkotettiin vaimonsa ja kuuden lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 21.10.1997. Puoliso: **Ada Jaakontytär**, s. noin 1898. Johanin ja Adan liitosta syntyi ainakin kuusi lasta.

Pelto, Amalia Juhontytär, s. 12.3.1892 Uura.

- Nelly Sylvia, s. 13.3.1914 Uura.

Pelto, Petter Edvard Petterinpoika, s. 27.7.1882 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 12.5.1910 Aleksandrovsk: **Kaisa Johanna Juhontytär Lämsä**, s. 17.3.1890 Uura. Kolonisti Juho Paavali Antinpoika Lämsän tytär Uurasta. Edvardin ja Kaisan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kolme lasta vuoden 1920 jälkeen.

- Amalia, s. 26.10.1910 Uura, k. 9.11.1910 Uura.
- Selma Emilia, s. 12.10.1911 Uura.
- Sulo, s. 23.4.1913 Uura.
- Toivo Osvald, s. 7.6.1916 Uura, k. 28.4.1916 Uura.

Pelto, Emilia Lydia Petterintytär, s. 21.5.1884 Uura.

- Emilia, s. 12.5.1912 Uura.

Pelto, Konstantin Petterinpoika, s. 28.7.1893 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen

neuvostotasavaltaan. Puoliso: **Hilda Konstantinintytär Rajala**, s. noin 1882. Konstantinin ja Hildan liitosta syntyi ainakin kaksi lasta.

Pelto, Johan Fredrik Pekanpoika, s. 12.4.1880 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Karkotettiin vamonsa ja kahden nuorimman lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 29.6.1900 Uura: **Maria Kaisa Erkontytär Lahdenperä**, s. 22.2.1880 Uura. Kolonisti Erkki Juhonpoika Lahdenperän tytär Uurasta. Fredrikin ja Marian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kaksi lasta vuoden 1920 jälkeen.

- Reeta Maria Emilia, s. 16.7.1903 Uura.
- Hilma Eliina, s. 14.9.1905 Uura.
- August Leonard, s. 12.1.1907 Uura.
- Martti, s. 26.9.1908 Uura.
- Lydia Alfhilda, s. 22.7.1910 Uura.
- Alma Eufemia, s. 10.6.1912 Uura.
- Einar Martin, s. 11.8.1914 Uura.
- Ludvig, s. 8.8.1916 Uura.

PELTOLA

Peltola, Jaakko Paavonpoika, s. 1846 Pudasjärvi (?), k. ennen 1881. Kalastaja Pum-mangissa (1876). Puoliso vih. 25.9.1876 Vuoreija, Norja: **Maria Abrahamintytär Dorf**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 6.11.1859 Pulkkilä. Kolonisti Abraham Antinpoika Dorfin tytär Kervannosta. Marian 2. puoliso: kolonisti **Abraham Herman Kaisanpoika Takkinen** Kervannosta.

PERTTULA

Perttula, Abraham Matinpoika, s. 10.11.1845 Lohtaja, k. 4.10.1911 Uura. Torpparin poika Lohtajalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860- ja 1870-lukujen taitteessa. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä elokuussa 1875 päivätyllä kirjeellä Perttulan esteettömyyttä kolonistiksi Muurmannin rannalle.⁵⁵⁶ Lohtajan kirkonkirjojen mukaan mainitun tiedustelun jälkeen otti muuttotodistuksen Uuraan joulu-

---

⁵⁵⁶ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1875–1876, Ea2:36: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.8.1875.

kuussa 1875 ja muuttaneiden luettelon mukaan muutti itsellisenä mainitulla todistuksella perheensä kanssa Lohtajalta Muurmannin rannalle. Kolonisti Uurassa (1872–1911). Puoliso: **Erika Albertina Hemmingintytär Eskolin**, s. 2.6.1854 Kuusamo. Räätälin tytär Kuusamosta. Mainitaan Kuusamon kirkonkirjoissa ilman merkintöjä. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan Erikan isä mäkitupalainen Hemming Eskolin sai vaimonsa Marian kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle huhtikuussa 1867.⁵⁵⁷

- Maria Kristina, s. elokuu 1872 Uura. Lohtajan kirkonkirjojen mukaan Puolangan pastori Thauvón kastoi Uurassa, Venäjän Lapissa syksyllä 1875. → Lyhytniemi
- Karl Johan, s. 1.11.1875 Uura. →
- Johanna, s. 25.3.1878 Uura. → Törmänen
- Edvard, s. 1.11.1879 Uura, k. 12.5.1885 Uura.⁵⁵⁸
- Sofia Karolina, s. 25.6.1882 Uura.
- Kaisa Matilta, s. 11.11.1884 Uura.
- Petter Edvard s. 2.10.1887 Uura. →
- Aleksander s. 20.6.1890 Uura. →
- Hjalmar Bernhard s. 8.12.1892 Uura. →

Perttula, Karl Johan Abraminpoika, s. 1.11.1875 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 27.6.1899 Uura: **Anna Liisa Antintytär Enojärvi**, s. 1.11.1878 Uura. Kolonisti Antti Eliaksenpoika Enojärven tytär Uurasta.

- Hilda Fredrika, s. 1900 Uura.
- Alma Albertina, s. 3.12.1903 Uura.
- Olga Matilda, s. 15.10.1906 Uura.
- Lempi Elisabeth, s. 17.11.1911 Uura. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Jenni Eugenia, s. 21.2.1914 Uura.
- Hilmar, s. 27.8.1915 Uura.
- Vieno, s. noin 1918 Uura. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

---

⁵⁵⁷ KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12.

⁵⁵⁸ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

Perttula, Petter Edvard Abrahaminpoika, s. 2.10.1887 Uura. Kolonisti Uurassa (1917). Puoliso vih. 17.9.1917 Uura: **Hilma Elvira Juhontytär Lämsä**, s. 20.2.1901 Uura. Kolonisti Juho Paavali Antinpoika Lämsän tytär Uurasta.

- Uno Hjalmar, s. 12.3.1917 Uura.

Perttula, Aleksander Abrahaminpoika, s. 20.6.1890 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1913). Puoliso vih. 4.9.1914 Uura: **Amalia Fredrikintytär Pelto**, s. 12.3.1892 Uura. Kolonisti Juho Fredrik Juhonpoika Pellon tytär Uurasta.

- Nelly Sylvia, s. 13.3.1914 Uura.
- Edit, s. 27.9.1916 Uura, k. 9.10.1916 Uura.

Perttula, Hjalmar Bernhard Abramipoika, s. 8.12.1892 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1912). Puoliso vih. 14.9.1912 Uura: **Emilia Lydia Petterintytär Pelto**, s. 21.5.1884 Uura. Kolonisti Petter Abraham Juhonpoika Pellon tytär Uurasta.

- Emilia, s. 12.5.1912 Uura.

PESONEN

Pesonen, Juho Antinpoika, s. 21.9.1812 Kuusamo. Itsellinen Kuusamon Heikkilän kylässä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli leskenä Pummangissa. Näyttää lähteneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle alla mainitun vanhimman poikansa Kustaan luokse 1870-luvun alussa. Puoliso vih. 3.2.1839 Kuusamo: **Kreetta Maria Fredrikintytär Törmänen**, s. 26.11.1811 Kuusamo, k. 25.3.1866 Kuusamo.

- Kustaa Adolf, s. 8.5.1839 Kuusamo. →
- Kaisa Sofia, s. 17.1.1842 Kuusamo.
- Brita Maria, s. 1.8.1843 Kuusamo.
- Herman s. 24.11.1844 Kuusamo. →
- Juho Sigfrid, s. 28.3.1846 Kuusamo, k. 1864 Pummanki. Kuusamon kirkonkirjan mukaan hukkui Jäämereen syksyllä 1864.
- Kreetta Liisa, s. 15.4.1855 Kuusamo.

Pesonen, Kustaa Adolf Juhonpoika, s. 8.5.1839 Kuusamo, k. 15.5.1881 Pummanki. Itsellisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kolonisti Pummangissa (1868–1881). Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Pesosen perheen

esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut.⁵⁵⁹ Merkintä kuolemasta on kirjattu Kuusamon kirkonkirjoihin, minkä merkinnän mukaan hukkui. Puoliso vih. 12.7.1868 Vesisaari, Norja: **Ulrika Juho-Pekantytär Rieki**, ensimmäisessä avio-
liitossa, s. 14.10.1846 Kuusamo. Kolonisti Juho Pekka Ristonpoika Riekin tytär Pummangista. Asui leskenä Pummangissa (1881). Ulrikan 2. puoliso: kolonisti **Emanuel Iisakinpoika Björk** Pummangista.

- Juho Herman, s. 30.6.1869 Pummanki.
- Kustaa Adolf, s. 11.11.1870 Pummanki, k. nuorena.
- Maria Matleena, s. 25.6.1871 Pummanki. → Granroth
- Kreetta Liisa, s. 29.9.1872 Pummanki.
- Emma Karoliina, s. 18.5.1876 Pummanki.

Pesonen, Herman Juhonpoika, s. 24.11.1844 Kuusamo, k. ennen 1905. Itsellisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1871–1893). Kuusamon kirkonkirjoissa mainitaan oleskelleen ulkomailla ja Pummangissa. Ilmeisesti se Herman Pesonen Pummangista, jonka vampööri joutui haaksirikkoon kotirannassa maaliskuussa 1904.⁵⁶⁰ Puoliso vih. 24.7.1870 Vesisaari, Norja: **Eeva Loviisa Juhontytär Stjerna**, s. 1.7.1848 Kuusamo. Talollisen tytär Heikkilän kylän Stjernan tilalta. Asui kolonistin leskenä Likalahdessa (1908).

- Hilda Johanna, s. 25.3.1871 Pummanki.
- Maria Vilhelmiina, s. 20.12.1872 Pummanki. → Mustonen
- Sofia Karolina, s. 25.4.1875 Pummanki.
- Kreetta Liisa, s. 4.5.1877 Pummanki. → Ittelin & Kananen
- Johan Alarik, s. 4.4.1879 Pummanki. →
- Tilda Johanna, s. 25.3.1881 Pummanki. → Haikara
- Kustaa, s. 19.4.1886 Pummanki, k. 4.4.1907 Pummanki.
- Everina s. 21.10.1889 Pummanki. → Uusitalo
- Sofia Karolina, s. 3.5.1893 Pummanki, k. 16.3.1907 Pummanki.

---

⁵⁵⁹ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

⁵⁶⁰ Kirje Muurmannin rannalta, Wiipuri 20.5.1904.

Pesonen, Johan Alarik Hermaninpoika, s. 4.4.1879 Pummanki. Kolonisti Likalahdessa (1905–1917). Puoliso vih. 13.9.1905 Aleksandrovsk: **Anna Kaisa Albinintytär Ittelin**, s. 5.10.1888 Pummanki. Kolonisti Albin Juhonpoika Ittelinin tytär Likalahdesta.

- Sulo, s. 1900 Likalahti, k. 14.1.1909 Likalahti.
- Hilda Edita, s. 14.11.1908 Likalahti, k. 26.3.1909 Likalahti.
- Sulo, s. 1909 Likalahti.
- Rafael Fritjof, s. 1911 Likalahti.
- Jenni, s. 12.1.1913 Likalahti.
- Ksenia Agneta, s. 7.11.1915 Likalahti, k. 10.9.1917 Likalahti.
- Ksenia, s. 30.8.1917 Likalahti.

Pesonen, Juho Fredrik Antinpoika, s. 19.2.1854 Kuusamo. Uudisasukkaan poika Kuusamon Lämsän kylän Saarijärven tilalta. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1876. Kolonisti Uurassa (1877–1917). Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli Pummangissa ja otti passin uudisasukkaaksi Muurmannin rannalle vuonna 1892. Puoliso vih. 3.12.1876 Kuusamo: **Anna Brita Antintytär Muosalmi**, s. 14.9.1851 Kuusamo. Talollisen tytär Poussun kylän Muosalmen tilalta.

- Antti Herman, s. 18.2.1877 Uura. →
- Sofia Josefina, s. 6.6.1878 Uura.
- Juho Pekka, s. 17.8.1880 Uura.
- Greta Lovisa, s. 28.8.1883 Uura, k. 16.6.1886 Uura.⁵⁶¹
- Anna Kaisa, s. 12.8.1885 Uura. →
- Maria Erika s. 11.8.1889 Uura. → Saarman
- Gustaf Fredrik, s. 18.8.1891 Uura. →
- Greta Lovisa s. 12.8.1895 Uura.
- Erland Artur, s. 21.9.1897 Uura. →

Pesonen, Antti Herman Fredrikinpoika, s. 18.2.1877 Kuusamo. Mainitaan vihittäessä kalastajana Uurassa (1898). Talonpoika Päiväjärvellä (1905–1917). Todennäköisesti sama henkilö kuin Paulaharjun mainitsema Päiväjärven Antti, jonka kertoo eläneen perheensä kanssa Tuulomalla Päiväjärven rannoilla kolmen muun perheellisen sydänmaan

---

⁵⁶¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

äijän kanssa (1914).⁵⁶² 1. puoliso vih. 7.10.1898 Vuoreija, Norja: **Anna Sofia Kallentytär Uusitalo**, s. 1875 Uura, k. ennen 1911. Talonpoika Kalle Samuelinpoika Uusitalon tytär Päiväjärveltä. 2. puoliso vih. 1.8.1911 Päiväjärvi: **Eva Karolina Sipantytär Pitkäinen**, s. 19.9.1884 Muotka. Kolonisti Sigfrid Sigfridinpoika Pitkäsen tytär Muotkasta.

- Edla Sofia, s. 14.8.1899 Uura. → Ukkola
- Hilma Elina, s. 18.7.1902 Uura.
- Alma Ester, s. 11.1.1904 Uura.
- Viktor Leonard (Evanpoika), s. 15.12.1908 Aleksandrovsk, k. 3.3.1912 Aleksandrovsk.
- Ester Amalie, s. 7.7.1912 Päiväjärvi, k. 6.11.1913 Päiväjärvi.
- Alfa Alvida, s. 5.11.1914 Päiväjärvi.
- Antti Ville, s. 11.11.1916 Päiväjärvi.

Pesonen, Anna Kaisa Fredrikintytär, s. 12.8.1885 Uura.

- Johan Albert, s. 15.5.1904 Uura.
- Johan Hartvig, s. 17.10.1909 Uura, k. 1.12.1909 Uura.

Pesonen, Gustaf Fredrik Fredrikinpoika, s. 18.8.1891 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 25.5.1911 Uura: **Hilda Laurintytär Keränen**, s. 7.7.1893 Uura. Kolonisti Lauri Antinpoika Keräsen tytär Uurasta.

- Erland Marselius, s. 7.9.1912 Uura.
- Gustaf Artur Herman, s. 23.2.1914 Uura.
- Maria Selina, s. 18.1.1917 Uura.
- Helga, s. noin 1919 Uura. → Makolin

Pesonen, Erland Artur Fredrikinpoika, s. 21.9.1897 Uura. Asui perheensä kanssa kallastajana Uurassa (1940). Karkotettiin vaimonsa ja poikansa Arvon kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 6.6.1997. Plesetskin RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi työarmeijaan 18.11.1942 ja vapautettiin 17.5.1943. Puoliso: **Kristiina Laurintytär**, s. noin 1898. Arturin ja Kristiinan liitosta syntyi ainakin kuusi lasta.

---

⁵⁶² Paulaharju 1921, 20.

Pesonen, Herman Sihverinpoika, s. 24.7.1854 Kuusamo, k. 25.5.1905 Uura. Ensinnä vävy ja myöhemmin talollinen Kuusamon Heikkilän kylän Multaniemen tilalla (1888–1892). Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvun alussa. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä vaimonsa lasten kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle helmikuussa 1896.⁵⁶³ Kolonisti Uurassa (1897–1905). Puoliso vih. 8.2.1888 Kuusamo: **Karoliina Heikintytär Lämsä**, s. 5.1.1869 Kuusamo, k. 21.1.1906 Uura. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylän Multaniemen tilalta.

- Antti Herman, s. 2.10.1888 Kuusamo. →
- Hjalmar, s. 18.4.1897 Uura.
- Lydia Severina, s. 7.12.1899 Uura. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Uurasta vuonna 1907 ja kuoli mahdollisesti Norjassa, minne mainitaan epävirallisen tiedon mukaan haudatun vuonna 1928. Palvelijatar Pummangissa (1921).
- Aksel Bernhard, s. 12.11.1901 Uura.
- Jenni Elmina, s. 17.4.1905 Uura, k. 20.6.1906 Uura.

Pesonen, Antti Herman Hermaninpoika, s. 2.10.1888 Kuusamo. Kolonisti Uurassa (1917). Karkotettiin vaimonsa ja poikansa Arvon kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 17.9.1917 Uura: **Sofia Karolina Abrahamintytär Perttula**, s. 25.6.1882 Uura. Kolonisti Abraham Martinpoika Perttulan tytär Uurasta. Antin ja Sofian avioliitosta syntyi ainakin yksi poika 1920-luvulla.

- Erika Albertina (Sofiantytär), s. 20.10.1905 Uura.

PETTERSEN

Pettersen, Peder Nordal Lenvik Petterinpoika, norjalainen, s. 1.9.1879 Vega, Norja. Kotoisin Norjan Nordlandin alueelta. Kalastaja Vuoreijassa (1902). Puoliso vih. 15.12.1902 Vuoreija, Norja: **Maria Erkintytär Hackman**, s. 18.6.1877 Suomussalmi. Kolonisti ja lukkari Erik Hermaninpoika Hackmanin tytär Pummangista.

---

⁵⁶³ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

PETTERSSON

Pettersson, Taavetti Petterinpoika, s. 8.10.1864 Elimäki. Isännän veljen poika Elimäen Filppulan kylän Tupsun tilalta. Asui perheensä kanssa kolonistina Muotkassa (1905–1913). Puoliso vih. 23.3.1911 Muotka: **Eva Mikontytär Putkivaara**, s. 11.5.1881 Muotka, k. 7.5.1916 Muotka. Kolonisti Mikko Juho Henrik Mikonpoika Putkivaaran tytär Muotkasta.

- Elviira, s. 29.9.1912 Muotka.

PIEKKARI

Piekkari, Erkki Olli Juhonpoika, s. 20.1.1833 Sodankylä. Itsellinen Sodankylän Sattasen kylässä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Venäjän Lappiin vuonna 1887. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan asui myöhemmin Nuortissa, eli todennäköisesti Nuorttijärven läheisyydessä sijainneessa Nivankylässä. Puoliso vih. 25.11.1854 Sodankylä: **Brita Leena Pekantytär Luusua**, s. 18.7.1830 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylän Unarin kylän Luusuan tilalta.

- Maria Erika, s.17.1.1862 Sodankylä. → Karhula
- Juho Erik, s. 14.12.1865 Sodankylä.
- Kustu Herman, s. 4.10.1869 Sodankylä. Sodankylän kirkonkirjojen mainitaan olleen Venäjän Lapissa 1890-luvulla ja kuolleen siellä.

PIETIKÄINEN

Pietikäinen, Ismael. Asui perheensä kanssa ensinnä Muotkassa (1913–1914 ja sittemmin Uurassa (1916). Puoliso: **Matilda Fredrikintytär Karjalainen**, s. 19.3.1892 Uura. Kolonisti Fredrik Ollinpoika Karjalaisen tytär Uurasta.

- Ingvald Ismael, s. 30.1.1913 Muotka, k. 29.4.1913 Muotka.
- Fredrik Anselm, s. 5.5.1914 Muotka. →
- Evert, s. 4.6.1916 Uura.

Pietikäinen, Fredrik Anselm Ismaelinpoika, s. 5.5.1914 Muotka. Asui perheensä kanssa ilmeisesti Uurassa. Puoliso: **Saima Siviä Kallentytär Pätsi**, s. 28.10.1914 Uura. Kolonisti Kalle Kustaa Paavonpoika Pätsin tytär Uurasta. Karkotettiin lastensa ja isänsä Kallen NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Anselmin ja Saiman liitosta syntyi ainakin kolme lasta.

PIHLFELDT

Pihlfeldt, Leonard Heggelund Gamst Johaninpoika, norjalainen 3.10.1844 Kierua, Norja, k. 1915. Kotoisin Kieruan Alteidetin kylästä. Kauppaporvari Vesisaaren kaupungissa (1870–1882). Kolonisti ja kauppias Petsamossa (1887) ja Vaitolahdessa (1888–1905). Puoliso: **Emilia Jonasine Witbroe**, norjalainen, s. 15.11.1840 Levanger, Norja, k. 6.10.1900 Vaitolahti.

- Johan Henrik, s. 12.10.1870 Vesisaari, Norja, k. 19.7.1897 Vaitolahti.
- Olof Edvard, s. 27.7.1872 Vesisaari.
- Laura, s. 22.5.1875 Vesisaari, k. 22.11.1909 Vaitolahti.
- Henrietta Natalia, s. 24.2.1880 Vaitolahti, k. 8.10.1886 Vesisaari.⁵⁶⁴
- Charlotta Maria, s. 20.6.1882 Vesisaari, k. 26.6.1898 Vaitolahti.
- Feodor, s. 20.6.1882 Vesisaari, k. 9.9.1918 Vuoreija, Norja.
- Florense, s. 11.1.1888 Vaitolahti.

PIIPPOLA

Piippola, Hannu Juhonpoika, suomalainen, s. 5.6.1845 Uhtua, Venäjän Karjala. Asui perheensä kanssa Uurassa (1868–1870), Tsipnavolakissa (1874–1877) ja lopulta kolonistina Kakkarissa (1879–1917). Puoliso vih. 16.8.1868 Vesisaari, Norja: **Brita Maria Aapramintytär Arpela**, s. 21.7.1847 Näätämmö, Norja. Kolonisti Juhana Aaprami Kaarlenpoika Arpelan tytär Uurasta.

- Frans Kustaa, s. 9.4.1870 Uura. →
- Karl Johan, s. 1.6.1874 Tsipnavolak. →
- Kristian Adolf, s. 26.10.1877 Tsipnavolak. →
- Anna Maria, s. 16.11.1879 Kakkari. → Tauriainen
- Ada Albertina, s. 16.2.1883 Kakkari. → Regina & Tauriainen
- Greta Johanna, s. 17.12.1884 Kakkari.

---

⁵⁶⁴ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1885–1895: 160. Kuolema on kirjattu myös pastori Hinkulan laatimaan kuolleiden luetteloon, mihin on kuitenkin kirjattu vain lapsen syntymävuosi ja kuolinaika kuukauden tarkkuudella. Tosin Vesisaaren kirkonkirjoihin ei ole kirjattu lapsen toista nimeä, kun taas Hinkulan luetteloon se on kirjattu. KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

Piippola, Frans Gustaf Hannunpoika, suomalainen, s. 9.4.1870 Uura. Kolonisti Kakkariissa (1905–1917). Komintern-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 10.11.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 sekä 84 §:n nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 20.12.1937. Rehabilitoitiin 10.1.1959. Puoliso vih. 18.7.1893: **Kreeta Stiina Kustantytär Torvinen**, s. 15.10.1874 Uura, k. 6.12.1912 Kakkari. Kolonisti Gustaf Adolf Kreetanpoika Torvisen eli Turusen tytär Uurasta. 2. puoliso vih. 3.11.1913: **Maria Elisabet Heikintytär Joutsen**, s. 10.12.1884. Kolonisti Juho Heikki Heikinpoika Joutsenen tytär Räätsistä.

- Hilda Emilia, s. 24.5.1894 Kakkari. → Räinen
- Maria Johanna, s. 9.3.1896 Kakkari. → Hirsivaara
- Kristian Adolf, s. 17.11.1897 Kakkari.
- Anna Albertina, s. 5.11.1899 Kakkari.
- Frans Leonard 15.6.1902 Kakkari.
- Johan Nikolai 9.5.1903 Kakkari.
- Kasper Olof 7.10.1905 Kakkari 5, k. 3.3.1907 Kakkari.
- Kreeta Katriina 14.5.1910 Kakkari.
- Otto Walfrid, s. 8.11.1913 Kakkari, k. 4.12.1913 Kakkari.
- Ada Arvida, s. 20.10.1914 Kakkari, k. 15.7.1915 Kakkari.
- Toivo Artur, s. 10.2.1916 Kakkari, k. 11.5.1916 Kakkari.
- Otto Alfred, s. 23.1.1917 Kakkari.

Piippola, Karl Johan Hannunpoika, suomalainen, s. 1.6.1874 Tsipnavolak. Kolonisti Einassa (1905–1917). Punainen lokakuu -kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 11.8.1937, NKVD:n erikoistroikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 9, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 10.9.1937 ja teloitettiin Leningradissa 13.9.1937. Rehabilitoitiin 22.6.1957. Puoliso vih. 18.7.1893: **Maria Matleena Matintytär Halonen**, s. 7.4.1877 Uura. Kolonisti Matti Antinpoika Halosen tytär Uurasta.

- Reeta Maria, s. 24.6.1894 Uura, k. 4.2.1911 Eina.
- Anna Eliina, s. 31.8.1895 Kakkari
- Frans Alfrid, s. 26.7.1898 Kakkari, k. 11.2.1915 Eina.
- Einar Voldemar, s. 18.7.1903 Eina.
- Aleksandra Irene, s. 22.3.1905 Eina.

- Karl Fredrik, s. 19.8.1907 Eina, k. 23.9.1909 Eina.
- Hans Alarik, s. 3.3.1909 Eina. Punainen lokakuu -kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 1.8.1937, NKVD:n erityistroukka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 9, 10 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradissa 13.9.1937. Rehabilitoitiin 22.6.1957.
- Anselm, s. 17.9.1910 Eina.
- Kreetta Maria, s. 23.9.1912 Eina.
- Kuolleena syntynyt poika 15.12.1915 Eina.
- Anton, s. 21.6.1916 Eina, k. 21.6.1916 Eina.

Piippola, Kristian Adolf Hannunpoika, suomalainen, s. 26.10.1877 Tsipnavolak. Kolonisti Kakkariissa (1905–1917). Puoliso vih. 8.6.1907 Aleksandrovska: **Maria Katarina Elisabeth Kallentytär Regina**, s. 30.7.1887 Läätsi. Kolonisti Kalle Henrik Juhonpoika Reginan tytär Läätsistä.

- Ale Adolfina, s. 7.4.1908 Kakkari.
- Maria Katarina, s. 16.2.1909 Kakkari. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Hilma Eufemia, s. 17.10.1910 Kakkari.
- Hilja Eugenia, s. 13.4.1912 Kakkari, k. 1.2.1917 Kakkari.
- Walter Jarl, s. 21.12.1913 Kakkari.
- Vieno Uljas, s. 5.10.1915 Kakkari.
- Eino Fredrik, s. 30.11.1916 Kakkari.

PITKÄNEN

Pitkänen e. Pitkä, Sigfrid (Sippa) Sigfridinpoika, s. 1.6.1841 Kuusamo, k. ennen 1905. Itsellisen poika Kuusamon Alakitkan kylästä ja mainitaan samassa kylässä myöhemmin renkinä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun viimeisillä vuosilla. Kolonisti Pummangissa (1868–1879) ja Muotkassa (1882–1887). Puoliso vih. 7.3.1870 Pummanki: **Anna Kaisa Johanintytär Hast**, s. 9.6.1848 Kemi. Itsellisen tytär Kemistä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan toimitti muuttotodistuksen Kemistä Kuusamoon vuonna 1870. Asui kolonistin leskenä Muotkassa (1905).

- Johan Abraham, s. 4.3.1871 Pummanki. →
- Anna Greta, s. 24.3.1873 Pummanki. → Granroth

- Brita Johanna, s. 30.8.1876 Pummanki. →
- Elisabeth, s. 18.5.1879 Pummanki.
- August, s. 14.9.1882 Muotka.
- Eva Karolina, s. 19.9.1884 Muotka. →
- Kaisa Emmy, s. 2.8.1886 Muotka.

Pitkänen, Johan Abraham Sipanpoika, s. 4.3.1871 Pummanki, k. 3.2.1912 Muotka. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1894–1912). Puoliso vih. 7.10.1894 Vuoreija, Norja: **Bigga Karolina Josefintytär Reijestam (?)**, s. 1873 Rautavuono, Norja.

- Maria Elisabet, s. 15.8.1895 Muotka, k. 1.6.1914 Muotka.
- Juho Pietari, s. 19.1.1898 Muotka.
- Antti, s. 19.8.1901 Muotka.
- Kristian Olof, s. 13.6.1903 Muotka, k. 16.3.1908 Muotka.
- Anna, s. 1.1.1906 Muotka.
- Kaisa Reeta, s. 2.10.1909 Muotka, k. 11.4.1911 Muotka.
- Abraham, s. 17.8.1912 Muotka, k. 30.1.1914 Muotka.

Pitkänen, Brita Johanna Sipantytär, s. 30.8.1876 Pummanki.

- Kreetta Maria, s. 14.7.1902 Muotka.
- Ksenia Maria, s. 15.3.1906, k. 20.11.1907 Muotka.
- Johan August, s. 5.2.1906 Muotka.
- Alfhilda Ester, s. 18.6.1908 Muotka.
- Sylvester, s. 30.8.1912 Kuivakoski, k. 3.3.1912 Kuivakoski (?).

Pitkänen, Eva Karolina Sipantytär, s. 19.9.1884 Muotka.

- Viktor Leonard, s. 15.12.1908 Aleksandrovsk, k. 3.3.1912 Aleksandrovsk.

Pitkänen e. Pitkä, Johan Gustaf Simonpoika, s. 22.7.1859 Kuusamo. Itsellisen poika Kuusamon Lämsän kylästä. Kolonisti Räätsissä (1908–1917). Puoliso vih. 15.7.1888: **Greta Sofia Pietarintytär Karjalainen**, s. 17.2.1871 Kuusamo. Kolonisti Pietari Enok Juhontytär Karjalaisen tytär Läätsistä.

- Frans Gustaf, s. Räätsi. →

- Ada Selina, s. 13.6.1893 Räätsi. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Muotkasta Kervantoon noin vuonna 1916 ja siirtyi nuoremman sisarensa Kreetan kanssa Petsamosta itäraja yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921.
- Greta Maria, s. 18.3.1895 Räätsi. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Muotkasta Kervantoon noin vuonna 1917 ja siirtyi nuoremman poikansa ja vanhemman sisarensa Adan kanssa Petsamosta rajan yli itään Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921.
- Anna Karolina, s. 21.4.1898 Räätsi.
- Kaisa Emilia, s. 17.2.1900 Räätsi.
- Josefina, s. 30.7.1901 Räätsi.
- Johan Rikhard, s. 2.6.1903 Räätsi.
- Fredrik Olof, s. 28.7.1912 Räätsi, k. 4.5.1913 Räätsi.
- Emil Edvard, s. 16.1.1914 Räätsi.

Pitkänen, Frans Gustaf Johaninpoika, s. Räätsi. Kolonisti Kakkarissa (1917). Puoliso vih. 11.8.1917: **Dagny Maria Kaisantytär Meskus**, s. 20.12.1896 Supuska. Edesmenneen kolonisti Frans Gustav Danielinpoika Svensenin lesken avioton tytär Supuskasta.

- Juliana Josefina, s. 2.5.1917 Räätsi.

Pitkänen, Kalle Johannes Kallenpoika, s. 7.9.1886 Jyväskylä. Loisen poika Jyväskylän pitäjältä. Kalastaja Kervannossa (1912). Mainitaan siirtyneen perheensä kanssa Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921. Puoliso vih. 27.7.1912 Vesisaari, Norja: **Emma Karolina Kustaantytär Räinen**, s. 11.4.1891 Kervanto. Kolonisti Kustaa Juhaninpoika Räinen tytär Kervannosta.

- Åke Jarl, s. 2.1.1918 Vaitolahti.
- Johan Reidar, s. 24.6.1919 Vaitolahti.

POLOJÄRVI

Polojärvi, Juho Jaakonpoika, s. 12.1.1851 Kuusamo. Mäkitupalaisen poika Kuusamon Poussun kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle alla mainitun nuoremman veljensä Antin kanssa 1870-luvun loppupuolella. Kalastaja Pummangissa (1887–1892). Kolonisti Muotkassa (1905–1917). Puoliso vih. 30.4.1892 Vuoreija, Norja: **Brita Kreeta Kaarlentytär Fremling**, toisessa avioliitossa, s. 3.11.1855 Tervola. Sahanasettajan ja

sepän tytär Tervolasta, sekä kolonisti Juho Fredrik Kustaanpoika Ervastin leski Muotkasta, joka Tervolan kirkonkirjojen mukaan lähti vanhempiensa mukana Norjaan vuonna 1867.

- Juho Arvid, s. 28.2.1893 Muotka, k. 18.9.1909 Muotka.
- Anna Lydia, s. 21.10.1894
- Greta Maria, s. 11.2.1897 Muotka
- Eduard, s. 24.10.1898 Muotka.

Polojärvi, Antti Jaakonpoika, s. 1.4.1854 Kuusamo, k. ennen 1940. Mäkitupalaisen poika Kuusamon Poussun kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle yllä mainitun vanhemman veljensä Juhon kanssa 1870-luvun loppupuolella. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan kuulutettiin Pummangissa oleskellen avioliittoon Leena Riiahon kanssa syyskuussa 1883 ja vihittiin myöhemmin seuraavana keväänä, joten näyttää hakeneen itselleen vaimon kotiseudultaan Kuusamosta. Asui perheensä kanssa ensinnä Pummangissa (1886–1890) ja myöhemmin kolonistina Muotkassa (1892–1911). Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä vaimonsa passin vuoden määräajaksi Venäjälle elokuussa 1898.⁵⁶⁵ Puoliso vih. 12.4.1884 Kuusamo: **Leena Tanelintytär Riiahio**, s. 15.1.1864 Kuusamo. Itsellisen tytär Kuusamon Poussun kylästä. Karkotettiin poikansa Rikhardin kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Anna Kaisa, s. 4.12.1886 Pummanki. → Svensen
- Sofia, s. 30.7.1888 Pummanki. → Svensen & Kumpula
- Johan Jakob, s. 29.10.1890 Pummanki.
- Antti Rikhard, s. 20.5.1892 Muotka.
- Frans Arvid, s. 25.1.1894 Muotka. →
- Maria Fredrika, s. 17.5.1897 Muotka. → Kumpula
- Karl Artur, s. 31.10.1899 Pummanki, k. 12.9.1911 Muotka.
- Edvard Vilhelm, s. 21.7.1902 Muotka. Kalastaja Trifonassa (1921).
- Olof Hemming, s. 13.11.1905 Muotka, k. 28.11.1906 Muotka.

Polojärvi, Frans Arvid Antinpoika, s. 25.1.1894 Muotka. Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvosto-

---

⁵⁶⁵ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

tasavaltaan. Puoliso: **Laura Aurora Thorintytär Thorsen**, s. 18.8.1898 Tsipnavolak. Kolonisti Thor Thorsenin tytär Tsipnavolakista. Fransin ja Lauran liitosta syntyi ainakin viisi lasta.

PORTTI

Portti e. Mattila, Matti Matinpoika, s. 19.7.1826 Sodankylä. Talollisen isänsä jälkeen Sodankylän Vaiskojärven Porttikankaan eli Mattilan tilalla. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan muutti perheensä kanssa Inariin 1860-luvulla, mutta perhe ei esiinny Inarin kirkonkirjoissa. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä. Portit mainitaan yhdeksi Salmijärven ensimmäisistä asukkaista.⁵⁶⁶ Puoliso vih. 22.6.1851 Sodankylä: **Elsa Niilontytär Kellontekemä**, s. 25.7.1829 Kittilä. Talollisen tytär Kittilästä Kellontekemän kylän Kellontekemän tilalta.

- Brita Kaisa, s. 20.2.1852 Sodankylä, k. 1.2.1855 Sodankylä.
- Juho Abraham, s. 4.2.1855 Sodankylä. →
- Olli, s. 3.10.1857 Sodankylä. →
- Johanna, s. 12.10.1860 Sodankylä. → Tervaniemi
- Brita Maria, s. 29.12.1862 Sodankylä, k. Sodankylä.
- Kustaa, s. Salmijärvi. →

Portti, Juho Abraham Matinpoika, s. 4.2.1855 Sodankylä. Kalastaja Salmijärvellä (1896). Puoliso vih. 30.1.1896 Kirkkonie mi, Norja: **Emma Karoliina Mikkeli ntytär Kyrö**, s. Pitkävuono, Norja. Kittilästä lähtöisin olleen kveenisiirtolaisen tytär Pitkävuonosto Ruijasta.

Portti, Olli Matinpoika, s. 3.10.1857 Sodankylä, k. 23.4.1903 Salmijärvi. Kalastaja Salmijärvellä (1896). Talonpoika Salmijärvellä (1903). Puoliso vih. 22.12.1896 Kirkkonie mi, Norja: **Kaisa Henrika Ollintytär Suikki**, s. 27.2.1871 Kittillä. Talonpoika Olli Nikunpoika Suikin tytär Salmijärveltä.

- Maria Elina (Kaisantytär), s. 27.4.1896 Salmijärvi.
- Johan August, s. 27.10.1899 Salmijärvi.
- Karl Ludvig, s. 9.3.1903 Salmijärvi.

---

⁵⁶⁶ Paasilinna 1984, 70. Paasilinnan mainitsee virheellisesti ensimmäinen Portti-suvun jäsen olleen nimeltä Olli Portti, jonka mainitsee lähteneen Ruijaan vuonna 1864.

- Ida Henrika, s. 27.8.1910 Salmijärvi.

Portti, Kustaa Olli Matinpoika, s. Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1917). Mainitaan toimineen Salmijärven kylänvanhimpana.⁵⁶⁷ Puoliso: **Anna Valpuri Pekan-tytär Peteri**, s. 27.7.1862 Kuolajärvi. Siirtolaisen tytär Paatsjoen länsirannan Svanvikin kylästä Ruijasta, joka lähti vanhempiansa mukana Kuolajärveltä Norjaan 1860-luvulla.

- Hilda Karolina, s. 3.8.1884 Salmijärvi, k. 8.7.1886 Salmijärvi.⁵⁶⁸
- Hilma Judita s. 31.10.1886 Salmijärvi.
- Maria Elmina, s. 1889 Salmijärvi.
- Kustaa Aleksander, s. 11.9.1891 Salmijärvi. →
- Frans Alarik, s. 27.11.1893 Salmijärvi. Mainitaan mobilisoidun Venäjälle vuonna 1915 ja näyttää palanneen takaisin. Puoliso vih. 23.3.1925 Petsamo: Maria Eufrosyne Kaisantytär Ranta, s. 3.11.1902 Salmijärvi. Talonpojan tyttären Kaisa Erika Ollintytär Rannan tytär Salmijärveltä.
- Hjalmar Herman, s. 25.4.1896 Salmijärvi. Puoliso vih. 14.9.1924 Petsamo: Irene Dagmar Kaarlentytär Lintumäki, s. 6.7.1893 Nurmijärvi. Muutti Petsamoon Hyvinkäältä vuonna 1924.
- Hilda Lydia, s. 26.1.1899 Salmijärvi.
- Osvald Benjamin, s. 21.4.1901 Salmijärvi. Puoliso 23.2.1927 Petsamo: Alma Karoliina Kallentytär Äärelä, s. 2.9.1905 Salmijärvi. Talonpoika Kalle Juho Juhonpoika Äärelän tytär Salmijärveltä.
- Rikhard Rudolf, s. 20.6.1903 Salmijärvi. Puoliso vih. 4.10.1925: Katri Emerentia Heikintytär Virnes, s. 15.9.1906 Kittilä.
- Kristian Leonard, s. 28.8.1906 Salmijärvi. Puoliso vih. 28.5.1929 Petsamo: Aina Maria Kyllönen, s. 21.4.1911 Sodankylä.

Portti, Kustaa Aleksander Kustaanpoika, s. 11.9.1889 Petsamo. Itsellinen Salmijärvellä. Inarin kihlakunnanoikeus julisti perheen kuolleeksi 25.10.1954 ja kaikkien kuolinpäiväksi määrättiin 1.5.1938. Puoliso vih. 16.9.1922 Petsamo: **Kaisa Kustaava Niilon-tytär Äärelä**, s. 16.8.1890 Salmijärvi. Talonpoika Niilo Henrikinpoika Äärelän tytär Salmijärveltä. Kustaan ja Kaisan avioliitosta syntyi useampia lapsia.

---

⁵⁶⁷ Paasilinna 1984, 80.

⁵⁶⁸ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 229.

POUSSU

Poussu, Olli Herman Yrjönpoika, s. 29.3.1843 Kuusamo, k. 25.3.1913 Brown, Etelä-Dakota, Yhdysvallat. Talollisen poika Kuusamon Poussun kylän Poussun tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli ensinnä Pummangissa ja lähti myöhemmin Amerikkaan. Asui Kervannossa (1871). Mainitaan kirjautuneen kolonistiksi Pummankiin lokakuussa 1872 ja lähteneen venäläisten tietojen mukaan vaimonsa kanssa Amerikkaan 1873, mitä ennen oli myynyt karjansa, lehmän ja kasi lammasta paikallisella kolonistille ja jättänyt jälkeensä veneen.⁵⁶⁹ Asui myöhemmin sukunimellä Boss perheensä kanssa Yhdysvaltojen ensinnä Michigannin osavaltion Houghtonin piirikunnassa ja sittemmin Etelä-Dakotan osavaltion Brownin piirikunnassa (1914). Merkintä kuolinajasta on tehty Kuusamon kirkonkirjoihin. 1. puoliso vih. 23.7.1871 Kervanto: **Kustaava Karoliina Pekantytär Riecki**, s. 3.1.1849 Kuusamo, k. 30.7.1899 Brown, Etelä-Dakota. Kolonisti Juho Pekka Ristonpoika Riekin tytär Pummangista. Kuusamon kirkonkirjoihin tehdyn merkinnän mukaan vihittiin Kervannossa. 2. puoliso: **Anna Maria Tanelintytär Tolpanniemi**, s. 29.3.1868 Kuusamo, k. 8.6.1935 Calumet, Houghton, Michigan, Yhdysvallat. Ollin ja Kustaavan avioliitosta syntyi ainakin neljä lasta.

PURRA

Purra e. Jussila, Israel Aabrahaminpoika, s. 14.3.1814 Alatornio. Talollinen isänsä jälkeen Alatornion Arpelan kylän Jussilan tilalla. Muutti perheensä kanssa Alatorniolta Karunkiin kesäkuussa 1854. Karungissa ensin talollinen Kivikankaan tilalla ja mainitaan myöhemmin mökkiläisenä eli mäkitupalaisena. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi 1860-luvulla Ruijaan, mistä myöhemmin päätyivät Muurmannin rannalle. Asui leskimiehenä Supuskassa (1887). Puoliso: **Anna Brita Pekantytär Lehto**, s. 21.9.1814 Alatornio, k. 31.5.1888 Venäjä (?). Kuolinaika on kirjattu Karungin kirkonkirjoihin.

Poika:

Purra, Henrik Israelinpoika, s. 24.12.1866 Etelä-Varanki, Norja. Kalastaja Muotkassa (1901–1903) ja myöhemmin kolonisti Läätsissä (1905–1917). Puoliso vih. 16.8.1901 Etelä-Varanki: **Kaisa Perintytär Pandur**, s. 25.3.1869 Muotka, k. 9.11.1912 Läätsi.

---

⁵⁶⁹ Davydov 2005, 54.

Saamelaisen Hans Olanpoika Vesterelvin kasvattitytär Maattivuonosta. 2. puoliso vih. 4.11.1913 Aleksandrovsk: **Inka Haltta**, saamelainen, s. 1876 Petsamo.

- Piera, s. 18.4.1903 Muotka.
- Maria, s. 7.8.1906 Läätsi, k. 7.3.1907 Läätsi.

PUTKIVAARI

Putkivaara e. Vaara, Mikko Juho Henrik Mikonpoika, s. 21.1.1843 Rovaniemi. Syytinkiläisen ja entisen talollisen poika Rovaniemen Kemihaaran kylän Putkivaaran eli Vaaralan tilalta. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1867. Kolonisti Muotkassa (1870–1917). Punapakolainen Vilho Halme tapasi 92-vuotiaaksi ja kylän vanhimmaksikin asukkaaksi mainitun ”Putki-Mikon” Muotkassa vuonna 1918, jolloin Mikko kertoi olleen aikoinaan muuttaessaan Jäämeren rannikon ensimmäisiä suomalaisia erämiehiä ja muuttaneen Muurmannin rannalle suurien nälkävuosien aikana pakotettuna hakemaan toimeentuloaan näiltä seuduilta.⁵⁷⁰ Sekä pastori Hinkulan luettelossaan Mikolle mainittu syntymävuosi 1835 että Halmeen mainitsema ikä ovat molemmat virheellisiä. Puoliso vih. 29.4.1866 Rovaniemi: **Anna Kreeta Sigfridintytär Määttä**, s. 2.2.1842 Kuusamo, k. 24.7.1909 Muotka. Talollisen tytär Kuusamosta.

- Matias August, s. 2.2.1870 Muotka. →
- Kaisa Maria, s. 10.4.1873 Muotka, k. 15.5.1887 Muotka.⁵⁷¹
- Elsa Karolina, s. 15.10.1875 Muotka. → Heikkinen
- Kreeta Matilda, s. 21.4.1877 Muotka.
- Eva, s. kaksosena 11.5.1881 Muotka. → Pettersen
- Liisa, s. kaksosena 11.5.1881 Muotka. → Okkonen
- Josefina, s. 17.3.1885 Muotka.

Putkivaara e. Vaara, Matias August Mikonpoika, s. 2.2.1870 Muotka.⁵⁷² Kalastaja ja kolonisti Muotkassa (1890–1917). 1. puoliso vih. 5.9.1890 Vuoreija, Norja: **Katarine Ivarintytär**, s. 1861 Pummanki, k. ennen 1905. 2. puoliso: **Inka Inkeri**.

- Jakob, s. 23.7.1891 Muotka.

---

⁵⁷⁰ Halme 1930, 159.

⁵⁷¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁵⁷² SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 74.

- Job Herman, s. 5.3.1893 Muotka.
- Karl Rikhard, s. 13.12.1894 Muotka.
- Pietari Henrik, s. 17.6.1899 Muotka.
- Brita Maria, s. 15.7.1900 Muotka. → Simonen
- Greta Liisa, s. 7.10.1905 Muotka, k. nuorena.

Putkivaara, Job Herman Augustinpoika, s. 5.3.1893 Muotka. Kolonisti Muotkassa (1913) ja Maattivuonossa (1914–1917). Puoliso vih. 1.9.1913 Aleksandrovsk: **Kaisa Uulantytär Vesterelv**, s. 1879 Näätämo, Norja. Kolonisti Uula Hansinpoika Vesterelvin tytär Mattivuonosta.

PUUPERÄ

Puuperä, Matti Tapaninpoika, s. 13.6.1806 Haukipudas, k. 27.1.1885 Uura.⁵⁷³ Mäkitupalainen ja huonekuntalainen Haukiputaalla. Lähti leskenä siirtolaiseksi 1880-luvun alkupuolella Muurmannin rannalle, minne vanhempi tyttärensä oli mennyt jo aiemmin vuonna 1868. Asui Uurassa (1885). Puoliso vih. 27.10.1826 Haukipudas: **Brita Stiina Pekantytär Maalinautio**, s. 10.8.1804 Haukipudas, k. 23.3.1879 Haukipudas. Talollisen tytär Haukiputaalta. Matin ja Britan avioliitosta syntyi yhteensä yhdeksän lasta, joista kaikki kahta tytärtä lukuun ottamatta muut menehtyivät lapsuusiällä.

- Brita Maria, s. 2.10.1832 Haukipudas. → Torvinen
- Kreeta, s. 28.1.1846 Haukipudas. Puoliso vih. 6.1.1870 Haukipudas: Antti Juhonpoika Timonen, s. 13.9.1845 Haukipudas, k. 17.5.1882 Haukipudas. Renki Haukiputaalla.

PYTTYNEN

Pyttynen, Juho Abrahaminpoika, s. 5.10.1831 Tervola. Mäkitupalaisen poika Tervolasta. Tervolan kirkonkirjoihin 1870-luvulla tehdyn merkinnän mukaan oli oleskellut jo pidemmän aikaa Torniossa. Asui Petsamossa (1887). Myöhemmät vaiheet tuntemattomat.

---

⁵⁷³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

Pyttynen, Juho Adolf Josefinpoika, s. 1.1.1852 Tervola, k. 22.7.1922 Pummanki. Itsellisen poika Tervolasta. Tervolan kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Norjassa, missä isänsä mainitaan kuolleen toukokuussa 1865. Siirtyi perheensä kanssa Ruijasta Muurmannin rannalle noin vuonna 1880. Asui perheensä kanssa ensin Petsamossa (1887) ja Vaitolahdessa (1881–1896), sekä myöhemmin kolonistina ja kalastajana Pummangissa (1907–1922). Puoliso vih. 25.7.1880 Kirkkoniemi, Norja: **Eva Liisa Adamin-tytär Nyysönen**, s. 2.12.1856 Pieksämäki, k. 1895 Pummanki. Torpparin ja sepän tytär Pieksämäen Jäppilän kylästä. Pieksämäen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa 1870-luvulta alkaen. Kuolinvuosi on kirjattu Pummangin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjaan.

- Kaisa Maria, s. 1873 Vesisaari, Norja
- Emilia Elisabeth, s. 29.4.1881 Vaitolahti.
- Anna Henrietta, s. 26.7.1882 Vaitolahti.
- Johanna Charlotta, s. 16.10.1883 Vaitolahti.
- Frans Adolf, s. 13.4.1885 Vaitolahti. →
- Laura Lovisa, s. 13.10.1886 Vaitolahti.
- Josefina Charlotta, s. 31.5.1890 Vaitolahti.
- John Rikhard, s. 5.3.1893 Vaitolahti. Puoliso vih. 18.2.1925 Petsamo: Maria Arhipova.
- Ovidia Ottilia, s. 20.11.1896 Vaitolahti. → Enojärvi

Pyttynen, Frans Adolf Juhonpoika, s. 13.4.1885 Vaitolahti, k. 12.11.1932 Petsamo. Kalastaja Vuoreijassa (1908). Laivuri Pummangissa (1921–1926) ja Trifonassa (1929–1930). Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan otti naimakirjan Norjaan maaliskuussa 1921, mutta jätti sen takaisin helmikuussa 1924. 1. puoliso vih. 17.5.1908 Vuoreija, Norja: **Kaspars Ivanovna Nikitina**, s. 1881 Ääninen (?), Venäjä, k. ennen 1920. Vuoreijan kirkonkirjojen mukaan kuului ”kreikkalais-katoliseen kirkkoon”. 2. puoliso: **Maria Elisabet Laitinen**, s. 3.5.1896 Vesisaari, Norja. Fransilla oli liitoistaan useampia lapsia.

PÄTSI

Pätsi, Kalle Kustaa Paavonpoika, s. 28.1.1875 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Lämsän kylän Riibelän tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle arviolta 1890-luvulla, Kolonisti Uurassa (1905–1917). Karkotettiin tyttärensä Saiman perheen kanssa

NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 13.8.1906 Uura: **Anna Sofia Abrahamintytär Rajala**, s. 17.3.1885 Uura, k. ilmeisesti ennen 1940. Kolonisti Juho Abraham Matinpoika Rajalan tytär Uurasta.

- Hilma Serafina, s. 6.8.1907 Uura.
- Johan Viljam, s. 11.10.1909 Uura.
- Impi Dagny, s. 29.6.1912 Uura.
- Saima Siviä, s. 28.10.1914 Uura. → Pietikäinen
- Kaisa Josefina, s. 12.3.1917 Uura, k. 12.3.1917 Uura

RAJALA

Rajala, Juho Abraham Matinpoika, s. 2.5.1832 Sodankylä, k. 2.10.1904 Uura. Talollisen poika Sodankylän Sattasen kylän Rajalan tilalta. Muutti Sodankylästä Kittilään vuonna helmikuussa 1853 ja edelleen renkinä vuonna 1860 Kittilästä Inariin. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kalastaja Uurassa (1868), missä asui myöhemmin perheensä kanssa (1887). Puoliso vih. 2.8.1868 Vuoreija, Norja: **Kaisa Stina Salomonintytär Arpela**, s. 13.11.1850 Inari, k. 1.5.1907 Uura. Kolonisti Salomon Kaarlenpoika Arpelan tytär Uurasta. Asui kolonistin leskenä Uurassa (1905–1907).

- Absalom, s. 7.2.1869 Uura. →
- Brita Kaisa, s. 1.2.1872 Uura. →
- Susanna, s. 6.1877 Uura.
- Juho Fredrik, s. 7.1880 Uura.
- Anna Sofia, s. 17.3.1885 Uura. → Pätsi
- Karl Ludvig, s. 1.3.1888 Uura. →
- Vilhelm, s. 13.11.1892 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

Rajala, Absalom Juhonpoika, s. 7.2.1869 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1914). Puoliso vih. 3.7.1891 Uura: **Kreetta Maria Jaakontytär Jaakkola**, s. 18.7.1873 Uura. Kolonisti Juho Jaakko Juhonpoika Jaakkolan tytär Uurasta.

- Ada Alina, s. 17.2.1892 Uura. → Räinen
- Maria Matleena, s. 20.2.1894 Uura. → Skore
- Johan Kasper, s. 26.4.1898 Uura.
- Frans Kaleb, s. 10.11.1902 Uura.

- Hjalmar, s. 4.6.1905 Uura. →
- Liisa Johanna, s. 20.12.1907 Uura.
- Karl, s. 7.11.1910 Uura.
- Lydia, s. 26.9.1912 Uura.
- Paulina, s. 22.6.1914 Uura.

Rajala, Hjalmar Absalominpoika, s. 4.5.1905 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 31.1.1995. Puoliso: **Alma Edita Ludvigintytär Halonen**, s. 7.2.1909 Uura. Kolonisti Johan Ludvig Matinpoika Halosen tytär Uurasta. Hjalmarin ja Alman liitosta syntyi aikakin kaksi lasta 1920-luvulla.

Rajala, Karl Ludvig Juhonpoika, s. 1.3.1888 Ura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. 22.8.1910 Uura: **Hilda Kaisa Kustaantytär Kaikkonen**, s. 10.4.1888 Uura. Kolonisti Kustaa Herman Adolfinpoika Kaikkosen tytär Uurasta.

- Valdemar, s. 11.7.1911 Uura.
- Lempi Henrika, s. 13.9.1912 Uura. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Niilo Fabian, s. 30.1.1915 Uura.
- Aina Elina, s. 8.3.1917 Uura.
- Ferdinand, s. noin 1922 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Plešetskin RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi työarmeijaan 18.11.1942 ja vapautettiin 19.5.1943.

Rajala, Kustaa Fredrik Matinpoika, s. 24.9.1838 Sodankylä, k. 1916 Krasnoj Selja. Talollisen poika Sodankylän Sattasen kylän Rajalan tilalta ja edellä mainitun Juho Abrahamin nuorempi veli. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa ja sai esteettömyystodistuksen vuonna 1863 Norjaan, mistä siirtyi siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Asui perheensä kanssa Uurassa (1887) ja leskenä Krasnoj Seljassa (1905–1913). Puoliso: **Saara Kaisa**, s. 1827 Kittilä, k. ennen 1905.

- Gustaf Albinus, s. 18.12.1867, k. 4.12.1870 Venäjä.⁵⁷⁴

---

⁵⁷⁴ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1854–1880: 372.

- Johan Erik, s. 3.7.1870, k. 14.12.1870 Venäjä.⁵⁷⁵
- Fredrik Aleksander, s. 10.11.1872 Petsamo. →
- Salomon Halonen, s. 5.1871 Uura, ottopoika.

Rajala, Fredrik Aleksander Kustaanpoika, s. 10.11.1872 Petsamo. Vuoreijan kirkonkirjojen mukaan oli vihittäessä kalastaja Kuolavuonolla (1900). Kolonisti Krasnoj Seljassa (1905–1912). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 10.4.1900 Vuoreija, Norja: **Juliana Hansintytär Hagen**, s. 1877 Uura, k. 30.7.1917 Krasnoj Selja. Kolonisti Hans Hagenin tytär Uurasta.

- Emma Karolina, s. 6.7.1900 Krasnoj Selja. →
- Maria Erika, s. 2.1.1903 Valkeakivi, k. 24.5.1909 Krasnoj Selja.
- Jenni, s. 12.6.1905 Krasnoj Selja.
- Hans Fredrik, s. 17.12.1907 Krasnoj Selja. Asui Valkeakivellä (1940). Karkotettiin tyttärensä Raunin (s. 1935) kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.
- Hilda, s. 6.5.1910 Krasnoj Selja.
- Johan, s. 3.11.1912 Krasnoj Selja.

Rajala, Emma Karolina Aleksanterintytär, s. 6.7.1900 Krasnoj Selja. Asui Valkeakivellä (1940). Karkotettiin tyttärensä Lilja kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso: **Rikhard Kaarlenpoika Lamminniemi**, s. 13.2.1894 Töysä. Torpparin poika Töysän Tuokon Lamminniemen torpasta. Loikkari Suomesta. Uunimuurari ja kirvesmies Teriberkassa (1933). Vangittiin 2.6.1938, NKVD:n troikka Muurmanskin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 13.10.1938 ja teloitettiin 21.11.1938. Rehabilitoitiin 10.1.1958. Emmalla ja Rikhardilla oli ainakin yksi tytär.

RAM

Ram, Anders Andersinpoika, s. noin 1836. Etelä-Varangin kirkonkirjojen mukaan oli leskimies ja asui vihittäessä tuntureilla Venäjällä (1868). Puoliso vih. 10.4.1868 Kirkko-

---

⁵⁷⁵ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1854–1880: 372.

niemi, Norja: **Elin Nilsintytär Oxehoved**, saamelainen, s. noin 1838. Saamelaisen Nils Larsinpoika Oxehovedin tytär.

Ram, Olof Pekanpoika, s. 30.9.1870 Etelä-Varanki, Norja. Mainitaan Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa kolonistina Tyyvässä ilman merkintöjä (1905). Puoliso vih. 12.10.1899 Vesisaari, Norja: **Elli Johanintytär Larsen**, s. 19.9.1855 Pohjois-Varanki, Norja.

RANTA

Ranta, Olli Juhonpoika, s. 15.2.1854 Kittilä. Talollisen poika Kittilän Kaukosen kylän Rannan tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun puolivälissä. Talonpoika Salmijärvellä (1876–1905). Puoliso vih. 31.10.1876 Etelä-Varanki: **Kreeta Stina Antintytär Vesmajärvi**, s. 1855 Kittilä. Talollisen tytär Kittilän Kuivasalmen kylän Vesmajärven tilalta.

- Kristian, s. 1.10.1872 Salmijärvi
- Juho, s. 1875 Salmijärvi. →
- Matti, s. Salmijärvi. →
- Kaisa Erika, s. 3.3.1878 Salmijärvi. → Valle
- Selma Severina, s. 1881 Salmijärvi.
- Henrik Emil, s. 1884 Salmijärvi.
- Viljam, s. 19.2.1885 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1905).
- Kristian, s. 27.6.1887 Salmijärvi, k. 18.3.1915 Salmijärvi.
- Mikkel Arvid, s. 28.1.1889 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1905).
- Olof Aleksander, s. 3.9.1890 Salmijärvi. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarillisen armeijan 110. Kolonnan jalkaväkirykmentin sotamiehenä, haavoittui Lodzin lähellä marraskuussa 1914, uudelleen palveluksessa 85. Viipurin jalkaväkirykmentin sotamiehenä ja lähetettiin sairaana hoitoon Moskovaan marraskuussa 1916.⁵⁷⁶
- Frans Aksel, s. 6.12.1894 Salmijärvi.

---

⁵⁷⁶ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

Ranta, Juho Ollinpoika, s. 1875 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1917). Puoliso vih. 10.8.1903: **Kreeta Kaisa Ollintytär Ranta**, s. 15.6.1882 Salmijärvi (?).

- Viljam Osvald, s. 21.6.1904 Salmijärvi.
- Henrika, s. 9.3.1906 Salmijärvi.
- Alfrid, s. 4.12.1907 Salmijärvi.
- Helga Kristina, s. 3.2.1910 Salmijärvi.
- Hjalmar, s. 15.4.1912 Salmijärvi.
- Johan Rikhard, s. 10.6.1914 Salmijärvi.

Ranta, Matti Ollinpoika, s. Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1917). Puoliso vih. 16.7.1900 Salmijärvi: **Brita Aleksandra Fredrikintytär Heiskari**, s. 1.1.1874 Salmijärvi. Talonpoika Fredrik Fredrikinpoika Heiskarin tytär Salmijärveltä.

- Ada Kristina Britantytär, s. 20.10.1892 Salmijärvi.
- Johan s, 31.1.1895 Salmijärvi.
- Kaisa Henrika, s. 15.8.1899 Salmijärvi. → Savukoski
- Sofia, s. 2.7.1902 Salmijärvi.
- Oskar Emil, s. 5.4.1906 Salmijärvi.
- Aksel Emmanuel, s. 18.10.1909 Salmijärvi, k. 15.1.1910 Salmijärvi.
- Elma Hedvig, s. 12.2.1911 Salmijärvi, k. 18.2.1911 Salmijärvi.
- Frans Edvin, s. 18.9.1912 Salmijärvi, k. 15.10.1912 Salmijärvi.
- Edvin Alfrid, s. 12.11.1913 Salmijärvi, k. 10.6.1914 Salmijärvi.
- Sigfrid, s. 8.12.1914 Salmijärvi, k. 28.3.1915 Salmijärvi.
- Hemming, s. 7.11.1916 Salmijärvi.

Ranta, Selma Severina Ollintytär, s. 1881 Salmijärvi.

- Johan Petter, s. 2.12.1901 Salmijärvi.
- Hilja, s. 5.6.1908 Salmijärvi.

Ranta, Kristian Ollinpoika, s. 1.10.1872 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1909–1917). Puoliso vih. 11.7.1909 Salmijärvi: **Brita Johanna Niilontytär Äärelä**, s. 6.10.1887 Salmijärvi. Talonpoika Niilo Henrikinpoika Äärelän tytär Salmijärveltä.

- Aldrik, s. 6.10.1910 Salmijärvi.

- Arnet (Aarne), s. 9.11.1911 Salmijärvi, k. 28.3.1973 Inari. Puoliso: Alfa Aleksandra Jalmarintytär Mattila, toisessa avioliitossa, s. 29.11.1900 Inari, k. 23.5.1973 Inari. Talollisen Eenokki Matildanpoika Äärelän leski Salmijärveltä.
- Brita Kaisa, s. 16.8.1913 Salmijärvi.
- Enok, s. 20.8.1915 Salmijärvi.

Ranta, Abraham Juhonpoika, s. 14.2.1862 Kittilä. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1886–1917). Talollisen poika Kittilän Kaukosen kylän Rannan tilalta ja edellä mainitun Olli Juhonpoika Rannan nuorempi veli. Lähti vanhemman veljensä jalanjäljissä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun alkupuolella. Mainitaan toimineen Salmijärven kylänvanhimpana.⁵⁷⁷ Puoliso vih. 31.3.1886 Kirkkoniemi, Norja: **Maria Matilda Fredrikintytär Heiskari**, s. 1865 Salmijärvi. Talonpoika Fredrik Fredrikinpoika Heiskarin tytär Salmijärveltä.

- Liisa Johanna, s. 5.2.1887 Salmijärvi.
- Kaisa Amalia, s. 15.9.1889 Salmijärvi.
- Hans Oskar, s. 3.9.1891 Salmijärvi.
- Hilda Karolina, s. 7.3.1894 Salmijärvi. Puoliso vih. 19.12.1916 Vesisaari, Norja: Rikhard Sivind Hansinpoika Vaara, s. 1895 Vesisaari. Kalastaja Vesisaarella (1916).
- Johan Sigvard, s. 9.7.1896 Salmijärvi.
- Bartholomaeus, s. 23.11.1898 Salmijärvi.
- Aleksander Kristian, s. 21.8.1900 Salmijärvi.
- Margareta Matilda, s. 21.4.1903 Salmijärvi.
- Elsa Edita, s. 22.8.1905 Salmijärvi.

Ranta, Hans Oskar Abrahaminpoika s. 3.9.1891 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1914–1917). Puoliso vih. 6.7.1914 Salmijärvi: **Agnes Teresia Kallentytär Äärelä**, s. 1.2.1894 Salmijärvi. Talonpoika Kalle Juho Juhonpoika Äärelän tytär Salmijärveltä.

- Bernhard, s. 11.4.1915 Salmijärvi.
- Aina Maria, s. 19.10.1916 Salmijärvi.

---

⁵⁷⁷ Paasilinna 1984, 80.

Ranta, Pekka Juhonpoika, s. 1859 Sodankylä, k. noin 1907–1908 Launa. Kalastaja Salmijärvellä (1878). Kolonisti Launassa (1905–1907). 1. puoliso vih. 13.10.1878 Kirkkonieni, Norja: **Elsa Maria Mikontytär Niva**, s. 25.1.1849 Kittilä, k. ennen 1905. Talonpoika Mikko Mikonpoika Nivan tytär Salmijärveltä. 2. puoliso vih. 16.8.1907 Aleksandrovsk: **Kaisa Vilhelmina Ström**, s. 1853.

- Juho Arnet, s. 10.6.1879 Salmijärvi. →
- Petter Artturi, s. 20.3.1884 Salmijärvi. →
- Hilma Petrina, s. 20.3.1884 Salmijärvi.
- Oskar Albinus, s. 17.9.1887 Salmijärvi.
- Maria Jefina, s. 5.9.1894 Salmijärvi. →

Ranta, Juho Arnet Pekanpoika, s. 10.6.1879 Salmijärvi. Kolonisti Launassa (1905). Talonpoika Päiväjärvellä (1908–1914) ja sittemmin kolonisti Likalahdessa (1914–1917). Paulaharju mainitsee Ranta-Aaretin eläneen perheensä kanssa Tuulomalla Päiväjärven rannoilla kolmen muun perheellisen sydänmaan äijän kanssa (1914).⁵⁷⁸ Puoliso vih. 30.9.1907 Aleksandrovsk: **Magna Kreeta Juhontytär Takkinen**, s. 11.1.1890 Rautavuono, Norja. Kolonisti Juho Petter Kaisanpoika Takkisen tytär Roslikovasta.

- Frans Oskar, s. 16.7.1908 Päiväjärvi. Roslikovan Taisto-kolhoosin esimies (1938). Pidätettiin 6.9.1938 ja NKVD:n erityisneuvosto tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 9 ja 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 29.9.1939. Rehabilitoitiin 12.5.1989.
- Johan Evert, s. 29.1.1910 Roslikova.
- Aksel Rudolf, s. 22.6.1911 Päiväjärvi.
- Kristian Verner, s. 15.10.1912 Päiväjärvi. Asui Murmanskissa ulitsa Poljarnaja Zorilla ja työskenteli Poljarnyi kollektivisti -lehdessä toimittajana (1938). Vangittiin 23.3.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla yhdeksitoista vuodeksi ojennus- ja työleirille ja kuoli leirillä 17.9.1942. Rehabilitoitiin 21.9.1957.
- Brita Helena, s. 29.5.1914 Likalahti.
- Olina, s. 8.6.1916 Likalahti, k. 15.8.1917 Likalahti.

---

⁵⁷⁸ Paulaharju 1921, 20.

Ranta, Petter Arttur Pekanpoika, s. 20.3.1884 Salmijärvi. Talonpoika Nivankylässä (1914). Puoliso vih. 15.3.1914 Aleksandrovsk: **Aleksandra Iisakintytär Sotkajärvi**, s. 19.3.1879.

- Lyyti Johanna, s. 2.2.1908 Launa.
- Johan Henrik, s. 20.3.1911 Launa. Einan kolhoosin kolhoosilainen (1937). Vangittiin 1.8.1937, NKVD:n erityistöikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 19.10.1937 ja teloitettiin Leningradissa 21.10.1937. Rehabilitoitiin 11.9.1958.
- Petter August, s. 19.10.1913 Launa.

Ranta, Maria Jefina Pekantytär, s. 5.9.1894 Salmijärvi. Asui lastensa kanssa ensinnä Launassa (1909–1912) ja sittemmin Nivankylässä (1914).

- Hilja Sofia, s. 1.7.1909 Launa.
- Aksel Aleksander, s. 19.11.1912 Launa.

Ranta, Hannu Juhonpoika, s. 1868 Suomi. Kalastaja Salmijärvellä (1889). Puoliso vih. 26.12.1889 Kirkkonie, Norja: **Anna Kaisa Juhontytär Piekkari**, s. 1867 Pitkävuono, Norja. Hannun ja Anna Kaisan myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

RASMUSSEN

Rasmussen, Thorvald Andreas Rasmuksenpoika, norjalainen, s. 3.10.1886 Vuoreija, Norja. Sotilaan poika Vuoreijasta. Lähti Vuoreijasta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1900. Kalastaja Vaitolahdessa (1908–1910). Puoliso vih. 1908: **Ida Elisabeth Erikintytär Björn**, s. 6.9.1883 Vaitolahti. Kolonisti Erik Juho Juhonpoika Björnin tytär Vaitolahdesta.

- Trygve Johan (Idanpoika), s. 14.1.1907 Vaitolahti.
- Sylvi Maria, s. 30.1.1910 Vaitolahti.

RASTAS

Rastas, Matti Juhonpoika, s. 6.2.1850 Johannes, k. ennen 1905. Muutti vanhempiensa mukana Johanneksesta Kuolemajärvelle vuonna 1867. Sepän poika Kuolemanjärven Kolkkan kylästä. Kuolemajärven kirkonkirjojen mukaan oli puoli vuotta vuosina 1868–1869 Viipurissa, oleskeli sittemmin Venäjällä ja sai naimakirjan eli esteettömyystodistuksen avioliittoa varten Muurmannin rannalle vuonna 1887. Kuolemajärven

kirkonkirjojen mukaan miehestä ei kuultu viimeksi mainitun vuoden jälkeen enää mitään. Saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Asui perheensä kanssa Aaravuonossa (1887). Mainitaan edesmenneen talollisen Matti Aataminpoika Sepän perillisenä vuonna 1903, jolloin käsiteltiin mainitun miehen testamenttia ja Matin mainitaan olleen sisarensa Marian tavoin täysin tietämättömissä jo vuonna 1897.⁵⁷⁹ Puoliso: **Maria Birget**, saamelainen, s. Kirkkoniemi, Norja. Asui kolonistin leskenä Aaravuonossa (1905).

- Amanda.
- Hilda, s. 1879. → Härkönen
- Emma, s. 1882 Aara. → Arhipoff
- Johan Olof, s. 9.6.1885 Aara.

RAUTIOLA

Rautiola, Niilo Juhonpoika, s. 12.5.1839 Kittilä, k. 1918 Salmijärvi. Talollisen poika Kittilän Kuivasalmen kylän Rautiolan tilalta. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1868. Talonpoika Salmijärvellä (1869–1918). Mainitaan yhdeksi Salmijärven ensimmäisistä asukkaista ja uudisraivaajista, ja hänen sanotaan vallanneen asuinkentäkseen koko Paatsjoen Vaarlamansaaren vuoteen 1874 mennessä.⁵⁸⁰ Tunnettiin nimellä Rastin-Niila. Puoliso vih. 10.2.1867 Kittilä: **Sofia Karolina Juhontytär Seurujärvi**, s. 1.1.1848 Kittilä, k. 16.10.1933 Salmijärvi. Talollisen tytär Kittilän Kuivasalmen kylän Seurujärven tilalta.

- Maria Eveliina, s. 28.7.1869 Salmijärvi. → Säärelä
- Anna Kaisa, s. 14.6.1873 Salmijärvi.
- Josefiina, s. 1875 Salmijärvi.
- Johan Matias, s. 17.9.1878 Salmijärvi. Mainitaan kuolleen vahingonlaukaukseen lapsena Vaarlamansaareissa.
- Brita Serafiina, s. 1.8.1881 Salmijärvi, k. 8.3.1913 Salmijärvi.
- Nils Oskar, s. 10.5.1884 Salmijärvi.
- Elsa Fiina, s. 15.7.1886 Salmijärvi, k. 13.8.1907 Hestefossen, Norja. Mainitaan olleen kuvankaunis ja kuolleen traagisesti nuorena. Puoliso vih. 3.4.1902

---

⁵⁷⁹ *Suomalainen Wirallinen Lehti* 18.9.1903.

⁵⁸⁰ Paasilinna 1984, 74.

Kirkkoniemi, Norja: Hans Thomas Lange Schaanning, s. 2.3.1878 Oslo, k. 5.3.1956 Kragerø, Telemark, Norja. Norjalainen ornitologi, joka vaimonsa kuoleman jälkeen hakkautti tälle muistokiven tekstillä Elsa, ja nykyään kivi on Paatsjoen Norjan puoleisella rannalla.⁵⁸¹

- Hilma Petrina, s. 8.8.1889 Salmijärvi. → Seurujärvi

REGINA

Regina, Kaarle Henrikinpoika, s. 31.8.1809 Muonio, k. jälkeen 1887. Talollinen isänsä jälkeen Muonion Alamuonion kylän Reginan tilalla (1841–1867). Muonion seurakunnan seksmanni eli kuudennusmies ja kihlakunnanoikeuden lautamies. Vaihtoi tilansa Muoniossa 4000 markan välimaksusta Juho Jaakko Hiukan kaksitupaiseen sekä porstualla ja pienellä kamarilla varustettuun taloon Muurmannin rannalla Pummangissa noin vuonna 1867.⁵⁸² Otti talollisena perheensä kanssa muuttotodistuksen Muoniosta Inariin tai Utsjolle tammikuussa 1868, mutta perhe ei esiinny kummankaan mainitun seurakunnan kirkonkirjoissa, vaan perhe lähti siirtolaisiksi Jäämerelle Muurmannin rannalle. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai talollisena perheensä kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle toukokuussa 1869.⁵⁸³ Kolonistina vaimonsa ja poikansa Juho Henrikin perheen kanssa Pummangissa (1887). Reginan talo Pummangissa tunnettiin nimellä Rikinä. Thauvónin mukaan Kaarle Regina oli ollut aikanaan Muonion etevimpiä talollisia, mutta katovuodet ja muut vahingot olivat hänet lopulta pakottaneet hänet lähtemään siirtolaiseksi, joskaan eivät Thauvónin mukaan kohtaloaan valitelleet ja perhe vaikutti tuolloiseen elämäänsä varsin tyytyväisiltä (1870).⁵⁸⁴ Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Reginan perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Muonion nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut.⁵⁸⁵ Toimi yhtenä kuudesta allekirjoittajasta pummankilaisten Kuopion tuomiokapitulille osoittamassa anomuksessa saada pappi viiden vuoden tauon jälkeen Muurmannin rannalle (1881).⁵⁸⁶ Puoliso vih.

---

⁵⁸¹ Paasilinna 1984, 74.

⁵⁸² Ervasti 1884, 114.

⁵⁸³ KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

⁵⁸⁴ Thauvon 1870, 301.

⁵⁸⁵ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Muonion nimismies Oulun läänin kuvernöörille 25.12.1872.

⁵⁸⁶ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 1881, Ea:118: Pummankilaisten päiväämätön ja diaariin merkitsemätön anomus Kuopion tuomiokapitulille.

22.11.1835 Muonio: **Kreeta Ulrika Efraimintytär Puranen**, s. 13.1.1810 Muonio. Tal-
lisen tytär Muunion Alamuunion kylän Ollin tilalta.

- Kalle Aleksanteri, s. 17.12.1836 Muonio, k. 5.9.1837 Muonio.
- Juho Henrik, s. 11.3.1838 Muonio. →
- Stiina Henrika, s. 16.5.1842 Muonio.
- Kaisa Sofia, s. 28.11.1844 Muonio.
- Maria Karoliina, s. 7.2.1847 Muonio.
- Erik, s. 18.5.1849 Muonio, k. 16.1.1850 Muonio.
- Abraham, s. 8.10.1850 Muonio. →
- Kreeta Matilda, s. 26.7.1853 Muonio.

Regina, Juho Henrik Kaarlenpoika, s. 11.5.1838 Muonio. Talollisen poika Muunion
Alamuunion kylän Reginan tilalta. Muutti talollisen poikana perheensä kanssa Muoniosta
Kolariin marraskuussa 1865. Vävy Kolarin Kurtakon kylän Ylläsjärven tilalla. Lähti per-
heensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kolonisti Läätsissä
(1887–1917). Puoliso vih. 30.3.1861 Kolari: **Brita Johanna Pekantytär Ylläsjärvi**, s.
27.11.1836 Kolari, k. ennen 1905. Talollisen tytär Kolarista.

- Kalle Henrik, s. 2.9.1863 Muonio. →
- Juho, s. 20.12.1865 Kolari, k. 31.11.1865 Kolari.
- Ida Maria, s. 20.8.1867 Vesisaari, Norja.
- Johanna Katariina, s. 7.8.1870 Pummanki.
- Juho, s. 4.4.1878 Läätsi.

Regina, Kalle Henrik Juhonpoika, s. 2.9.1863 Muonio. Kolonisti Läätsissä (1886–
1917). Puoliso vih. 15.7.1885: **Ulrika Matleena Pietarintytär Ollila**, s. 14.6.1868 Kuu-
samo. Kolonisti Pietari Enok Juhonpoika Karjalaisen eli Ollilan tytär Läätsistä.

- Anna Liisa, s. 8.4.1886 Läätsi, k. 7.7.1886 Läätsi.⁵⁸⁷
- Maria Katarina Elisabeth, s. 30.7.1887 Läätsi. → Piippola
- Johan Edvard, s. 4.12.1889 Läätsi. →
- Ida Johanna, s. 14.5.1891 Läätsi, k. 30.4.1907 Läätsi.
- Aleksander Artur, s. 17.3.1893 Läätsi.

---

⁵⁸⁷ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881. Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887
kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Josefina, s. 2.6.1895 Läätsi, k. 23.4.1907 Läätsi.
- Karl Henrik, s. 27.4.1897 Läätsi.
- Kristian Adolf, s. 27.12.1898 Läätsi, k. 18.4.1910 Läätsi.
- Abraham Petter, s. Läätsi.
- Aino Amanda, s. 10.10.1903 Läätsi.
- Hjalmar Nikolai, s. 25.10.1904 Läätsi.
- Johanna Armida, s. 15.2.1908 Läätsi.

Regina, Johan Edvard Kallenpoika, s. 4.12.1889 Läätsi. Kolonisti Läätsissä (1905–1917). Puoliso vih. 19.9.1915 Läätsi: **Ada Albertina Henrikintytär Joutsen**, s. 6.6.1897 Läätsi. Kolonisti Juho Henrik Henrikinpoika Joutsenen tytär Läätsistä.

Regina, Johan Jannenpoika, s. 4.4.1878 Läätsi, k. 14.5.1905. Kaatui ilmeisesti Venäjän keisarillisen armeijan sotilaana Venäjän–Japanin sodassa. Kolonisti Läätsissä (1902–1905). Puoliso vih. 15.6.1902: **Ada Albertina Hannuntytär Pippola**, s. 16.2.1883 Kak-kari. Kolonisti Hannu Juhonpoika Piippolan tytär Kakkarista. Adan 2. puoliso: kolonisti **Isak Herman Lassinpoika Tauriainen** Muotkasta.

- Ale Augusta, s. 8.9.1903 Läätsi. → Hirsivaara
- Maria Johanna, s. 2.2.1905 Läätsi.

Regina, Abraham Kaarlenpoika, s. 8.10.1850 Muonio. Talollisen poika Muoniosta, mistä lähti edellä mainittujen vanhempiensa mukana Muurmannin rannalle noin vuonna 1867. Kolonisti Pummangissa (1885–1917). Mainitaan suunnitelleen Amerikkaan muuttoa perheensä ja iäkkäiden vanhempiensa kanssa 1880-luvun alussa, mutta lähtö ei näytä toteutuneen.⁵⁸⁸ Puoliso vih. 13.11.1881 Vuoreija, Norja: **Brita Amanda Niilontytär Keskitalo**, s. 28.3.1860 Alatornio. Talollisen tytär Alatornion Ala-Raumon kylän Keskitalon tilalta. Alatornion kirkonkirjojen mukaan oleskeli vanhempiensa mukana Norjassa 1860-luvulta alkaen. Ervastian mukaan oli saanut kasvatuksen viskaali Grapen perheessä Torniossa ja oli siten omaksunut herrasväen tavat, joilla hoiti Ervastia tämän vieraillessa kylässä (1882).⁵⁸⁹

- Arthur Abiel, s. 14.5.1885 Pummanki, k. 9.6.1885 Pummanki.⁵⁹⁰

---

⁵⁸⁸ Ervasti 1884, 118.

⁵⁸⁹ Ervasti 1884, 118.

⁵⁹⁰ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Ale Alina, s. 1.12.1886 Pummanki.
- Aina Amanda, s. 21.8.1889 Pummanki. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan lähti Amerikkaan huhtikuussa 1911. Norjan Trondheimin poliisikamarin emigranttiluetteloiden mukaan lähti Allan-valtamerilinjan Aaroaluksella kohti Amerikkaa elokuussa 1911, jolloin mainitaan piikana Aleksandrovsista Venäjältä ja olleen matkalla tätinsä luokse Etelä-Dakotan osavaltion Lake Nordin.⁵⁹¹
- Aksel Abiel, s. 28.3.1892 Pummanki. Puoliso vih. 3.11.1921 Petsamo: Ksenia (Senja) Maria Iisakintytär Mustonen, s. 14.10.1904 Pummanki. Kolonisti Iisak Herman Juhonpoika Mustosen tytär Pummangista.

REINIUS

Reinius, Per August Johaninpoika, ruotsalainen, s. 5.9.1874 Uumaja, Ruotsi. Kauppi-
aan poika Uumajan kaupungista. Puotipalvelija mainitussa kaupungissa kauppias ja raa-
timies Lars Fredrik Grahnilla vuosina 1895–1897 ja tämän jälkeen mainitaan kirjanpitä-
jänä. Uumajan kaupunkiseurakunnan kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Ve-
näjälle Kuolaan lokakuussa 1907. Asui naimattomana Kuolan kaupungissa (1905–1914).
Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Petrogradiin syys-
kuussa 1914.

RENNEMO

Rennemo, Johannes, norjalainen, s. 28.2.1824 Beitstad, Norja, k. 13.6.1907 Tsipnavo-
lak. Kotoisin keskisen Norjan Trøndelagin alueelta. Kolonistina Tsipnavolakissa (1905–
1907). Puoliso: **Karin Natha**, s. 18.5.1817 Beitstad, k. ennen 1905.

Poika:

Rennemo, Ole Johanneksenpoika, norjalainen, s. 1856 Beitstad, Norja. Asui perheensä
kanssa Tsipnavolakissa (1878–1879). Mainitaan muuttaneen perheensä kanssa Vuoreijan
kaupunkiin vuonna 1883. Kalastaja Vuoreijassa (1885). Puoliso: **Olianna**, s. 1857 Buks-
nes, Norja. Kotoisin Norjan Nordlandin alueelta.

- Indianna, s. 1878 Tsipnavolak.

---

⁵⁹¹ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1911–1916: nro 3833.

- Olga Sakna Augusta, s. 11.10.1879 Tsipnavolak. Mainitaan asuneen isovanhempiensa kanssa Tsipnavolakissa (1887).

RIEKKI

Rieki, Juho Pekka Ristonpoika, s. 10.4.1820 Kuusamo, k. 8.9.1870 Pummanki.⁵⁹² Mäkitupalainen Kuusamon Heikkilän kylässä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan perhe oleskeli Venäjällä. Asui Pummangissa (1870). Puoliso vih. 11.7.1846 Kuusamo: **Anna Loviisa Eliaksentytär Granroth e. Karjalainen**, s. 9.10.1818 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Lämsän kylästä.

- Ulrika, s. 14.10.1846 Kuusamo. → Pesonen & Björk
- Kustaava Karoliina, s. 3.1.1849 Kuusamo. → Poussu
- Stiina Hedvig, s. 23.3.1851 Kuusamo, k. 23.9.1916 Pummanki. Asui kolonistina Pummangissa (1887). Mainitaan Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjassa ”vähämielisenä” Pummangissa (1916).
- Erland, s. 23.4.1853 Kuusamo, k. 15.4.1875 Vuoreija, Norja. Vuoreijan kirkonkirjojen mukaan hukui merellä Vuoreijan edustalla myrsky-yönä.
- Anna Kreetta, s. 2.5.1855 Kuusamo.
- Elias Vilhelm, s. 28.9.1860 Kuusamo, k. 30.9.1862 Kuusamo.

ROIKALA

Roikola e. Seikkula, Kalle Juho Jaakonpoika, s. 17.12.1840 Kokkola, mistä muutti vanhempiensa mukana Kokkolasta Lohtajalle vuonna 1847. Talollisen poika ja itsellinen Lohtajalla. Lohtajan kirkonkirjoihin 1870-luvun alussa tehdyn merkinnän mukaan oli oleskellut Venäjällä pitkän aikaa. Asui Uurassa (1887). Kalle Juhon myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

RONKAINEN

Ronkainen, Juho Sigfrid Jaakonpoika, s. 14.9.1855 Kuusamo, k. ennen 1905. Mäkitupalaisen poika Kuusamon kirkonkylästä. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi

---

⁵⁹² SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1862–1871: 241. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan kuoli 27.7.1870.

Muurmannin rannalle noin vuonna 1883. Asui perheensä kanssa Pummangissa (1884–1888). Puoliso vih. 2.2.1879 Kuusamo: **Susanna Ulrika Henrikintytär Lämsä**, s. 28.12.1847 Kuusamo, k. 3.10.1913 Pummanki. Talollisen tytär Kuusamon Suiningin kylän Korppiniemen tilalta. Asui kolonistin leskenä Pummangissa (1905–1913).

- Gustaf Wilhelm, s. 28.9.1884 Pummanki, k. 2.8.1905 Pummanki.
- Herman, s. 13.2.1887 Pummanki, k. 15.2.1887 Pummanki.⁵⁹³
- Johan Herman, s. 1888 Pummanki.

Ronkainen, Elias Kustaa Matinpoika, s. 22.6.1843 Kuusamo, k. 10.1.1911 Kervanto. Uudistilallisen poika Kuusamon Vasaraperän kylän Kiviniemen tilalta. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1875–1911). Mainitaan siirtyneen Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921. 1. puoliso vih. 16.10.1876 Vuoreija, Norja: **Kaisa Kreeta Pekantytär Takkinen e. Välikangas**, toisessa avioliitossa, s. 5.7.1824 Simo, k. 6.3.1885 Kervanto.⁵⁹⁴ Kolonisti Matti Kaisanpoika Ekin leski Vaitolahdesta. Eliaksen 2. puoliso vih. 16.7.1885 Kirkkonie mi, Norja: **Brita Matilda Aukustintytär Ollila**, s. helmikuussa 1868 Rovaniemi, k. 18.2.1907 Kervanto.

- Anna Kaisa, s. 13.8.1886 Kervanto.
- Gustaf Rikhard, s. 21.5.1888 Kervanto.
- Anna Sofia s. 18.10.1890 Kervanto. → Mäkikupari
- Karl, s. 3.9.1892 Kervanto.
- Maria Matilda s. 16.9.1894 Kervanto. →
- Aksel Arvid, s. 6.10.1896 Kervanto.
- Bernhard, s. 2.6.1898 Kervanto, k. 3.1.1915 Kervanto.
- Katariina Kreeta, s. 8.4.1900 Kervanto. → Olsen
- Evita, s. 12.9.1904 Kervanto.

Ronkainen, Maria Matilda Eliaksentytär, s. 16.9.1894 Kervanto. Puoliso vih. 8.10.1922 Petsamo: **Emil Leonard Emanuelinpoika Kemell**, s. 24.7.1893 Nivala. Itsellisen poika Nivalan pitäjän Nivalankylästä. Mainitaan lähteneen siirtolaiseksi Muurman-

---

⁵⁹³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁵⁹⁴ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

nin rannalle Nivalasta noin vuonna 1917. Työmies Kervannossa (1921). Marian ja Emilin avioliitosta syntyi useampia lapsia.

- Emil Evert (Marianpoika), s. 2.6.1916 Kervanto.
- Aili Maria (Mariantytär), s. 4.9.1919 Kervanto.

ROSENDAHL

Rosendahl, Kustaa Adolf, s. 5.11.1887 Sahalahti. Itsellisen poika Sahalahden Taustialan kylästä, mistä siirtyi vanhempiensa mukana saman pitäjän Moltsian kylän Klemolan tilalla vuonna 1889. Mainitaan lähteneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Sahalahdelta vuonna 1907. Kalastaja Vaitolahdessa (1921). Puoliso vih. 1925 Petsamo: **Aina Maria Juhontytär Inkilä**, s. 21.6.1894 Vaitolahti. Kolonisti Juho Erkki Laurinpoika Inkilän tytär Vaitolahdesta. Mainitaan eläneen aiemmin vihkimättömänä yhdyselämää miehensä kanssa.

ROVA

Rova, Kristian Vilhelm Aaponpoika, s. 3.11.1868 Enontekiö, k. 20.11.1937 Petsamo. Talollisen ja lautamiehen poika Enontekiön Palojoensuun kylän Rovän tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1885. Talonpoika Salmijärvellä (1906–1917). Myöhemmin talollinen Petsamon Töllelin kylässä. 1. puoliso vih. 10.9.1906 Aleksandrovsk: **Selma Henrika Hermanintytär Kumpula**, s. 15.5.1886 Salmijärvi, k. 23.5.1926 Tölleli. Talonpoika Kustaa Herman Juhonpoika Kumpulan tytär Salmijärveltä. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan olisi syntynyt Norjan Utsavuonolla. 2. puoliso vih. 23.10.1934 Petsamo: **Anna Mariantytär Ruha**, s. 24.6.1874 Pulkkiila, k. 17.6.1950 Lapinlahti. Vilhelmin ja Selman avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin yksi lapsi vuoden 1920 jälkeen.

- Helga Lydia (Selmantytär), s. 30.3.1906 Salmijärvi
- Petter Aleksander, s. 12.5.1907 Salmijärvi.
- Maria Henrika, s. 12.2.1909 Salmijärvi.
- Bernhard Vilhelm, s. 18.10.1910 Salmijärvi, k. 28.2.1917 Salmijärvi.
- Aune Lovisa, s. 30.3.1913 Salmijärvi.
- Olga Ragnhild, s. 25.12.1914 Salmijärvi, k. 30.4.1917 Salmijärvi.
- Matias, s. 9.1.1917 Salmijärvi.

RUOKAMO

Ruokamo, Juho Antinpoika, s. 19.8.1822 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Posion Ruokamon tilalta. Muutti talollisen poikana Kuusamosta Rovaniemelle, missä mainitaan renkinä vuosina 1841–1845. Muutti vuonna 1845 Rovaniemeltä naimattomana Alatornion. Torppari Alatornion Kaakamon ja Laivaniemen kylissä. Lähti leskimiehenä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Asui leskimiehenä Muotkassa (1887). Puoliso vih. 12.5.1846 Alatornio: **Maria Matilda Mariantytär Berg e. Knuutila**, s. 19.2.1823 Alatornio, k. 3.9.1873 Alatornio. Talollisen tyttären avioton tytär Alatornion Kaakamon kylästä. Juhon ja Marian kuului useita lapsia, jotka eivät seuranneet isäänsä Jäämeren rannalle.

RÄINÄ

Räinä, Juhana Kustaanpoika, s. 17.10.1832 Haukipudas. Itsellisen poika Haukiputaan Kellon kylästä, mistä muutti vanhempiensa mukana Iihin, missä isästään tuli Etelä-Iin kylän Räinän talon lampuoti vuonna 1833. Itsellinen Iin Etelä-Iin kylässä. Iin kirkonkirjoihin tehtyjen merkintöjen perusteella oleskeli Pummangissa ensinnä vanhimman poikansa Juhon kanssa noin vuodesta 1869, jolloin vaimo asui nuorempien lasten kanssa edelleen Iissä. Mainittujen kirjojen mukaan palasi Muurmannin rannan Pummangista Venäjän Lapista vuoden 1873 joulun aikaan kotiseudulleen Iihin ja jätti pastori Thauvónin Pummangissa saman vuoden heinäkuussa päiväämään mainetodistuksen Kemiin helmikuussa 1874. Tämän todistuksen mukaan oli oleskellut kahden kolonistin todistamana Muurmannin rannalla Venäjän Lapissa seitsemän vuotta ”kaikin puolin siivosti ja rehellisesti”. Mainitaan Iin kirkonkirjoissa vielä myöhemmin 1890-luvulla asuvan vaimonsa kanssa Kervannossa Venäjän Lapissa. Asui puolisonsa ja kahden perheellisen poikansa kanssa Kervannossa (1887). Puoliso vih. 2.11.1855 Ii: **Liisa Juhontytär Kaan**, s. 22.11.1837 Haukipudas. Itsellisen tytär Haukiputaalta. Muutti Haukiputaalta Iihin vuonna 1853.

- Juho, s. 5.1.1856 Ii.
- Antti Heikki, s. 29.11.1859 Oulu. →
- Kustu, s. 26.7.1865 Oulu. Iin kirkonkirjojen mukaan konfirmoitiin Pummangissa elokuussa 1882 ja mainitaan myöhemmin olevan vanhempiensa mukana Venäjän Lapin Pummangissa.
- Sofia, s. 3.10.1874 Ii, k. 17.10.1874 Ii.

Räinä, Antti Heikki Juhananpoika, s. 29.11.1859 Ii. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1880–1917). Puoliso vih. 25.7.1880 Kirkkoniepi, Norja: **Anna Kreetta Juhontytär Leinonen**, s. 25.8.1854 Kuusamo, k. 18.12.1948 Ii. Talollisen tytär Kuusamon Paanajärven kylästä.

- Juho Henrik, s. 23.7.1881 Kervanto, k. 16.3.1906 Kervanto.
- Karl Gustaf, s. 9.11.1883 Kervanto, k. 28.9.1905 Kervanto.
- Frans Oskar, s. 2.11.1885 Kervanto. →
- Rikhard s. 5.6.1888 Kervanto. →
- Hilda Karolina, s. 29.8.1890 Kervanto. Puoliso vih. 27.9.1913 Vesisaari, Norja: Johan Alfred Johanneksenpoika Pedersen, s. 1886 Vesisaari. Kalastaja Vesisaarella (1913).
- Sofia, s. 7.9.1892 Kervanto. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan meni Amerikkaan marraskuussa 1909.
- Anna Lisa s. 16.10.1896 Kervanto. → Olsen

Räinä, Frans Oskar Antinpoika, s. 2.11.1885 Kervanto. Kolonisti Kervannossa (1905–1917). Muutti toisen puolisonsa ja tämän tyttären kanssa Petsamosta Viipuriin vuonna 1924. 1. puoliso vih. 1906 Muotka: **Serafina Laurintytär Tauriainen**, s. 20.8.1885 Muotka, k. ennen 1921. Kolonisti Lauri Tuomaanpoika Tauriasen tytär Muotkasta. 2. puoliso vih. 28.2.1923 Petsamo: **Helena Kurki**, s. 14.6.1882 Kitee. Muutti Viipurista Petsamoon vuonna 1921.

- Irma Elisa (Helenantytär), s. 15.5.1915 Viipuri.

Räinä, Rikhard Antinpoika, s. 5.6.1888 Kervanto. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1905–1917). Puoliso vih. 25.9.1905 Vuoreija, Norja: **Anna Lydia Matintytär Hirsivaara**, s. 6.8.1887 Kervanto. Kolonisti Matti Tuomaanpoika Hirsivaaran tytär Kervannosta. Rikhardin ja Annan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Signe Sofia, s. 8.6.1906 Kervanto.
- Magna Alfhilda, s. 30.12.1907 Kervanto.
- Einar Andreas, s. 17.1.1909 Kervanto, k. 23.7.1909 Kervanto.
- Helena Marianne, s. 29.9.1910 Kervanto, k. 20.7.1910 Kervanto.
- Rikhard Nils, s. 27.8.1911 Kervanto.
- Hilda Elvira, s. 31.5.1913 Kervanto.

- Helga Alina, s. 21.6.1914 Kervanto, k. 1.7.1916 Kervanto.
- Frans Viktor, s. 8.7.1915 Kervanto.
- Ale Ranti, s. 4.1.1918 Kervanto.
- Aune Juliana, s. 18.8.1920 Kervanto.

Räinä, Kustaa Juhananpoika, s. 26.7.1864 Ii, k. 9.12.1927 Kervanto. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1887–1927). Puoliso vih. 23.5.1884 Etelä-Varanki: **Kreetta Liisa Henrikintytär Säkkinen**, s. 25.1.1855 Kuusamo, k. 18.11.1934 Kervanto.

- Arthur, s. 5.6.1887 Kervanto. →
- Maria Elisabeth, s. 8.11.1888 Kervanto, k. 28.5.1906 Kervanto.
- Emma Karolina, s. 11.4.1891 Kervanto. → Pitkänen
- Karl, s. 19.3.1893 Kervanto, k. 2.4.1914 Kervanto.
- Ida Sofia, s. 13.7.1895 Kervanto, k. 19.5.1914 Kervanto.
- Rikhard, s. 28.10.1899 Kervanto.

Räinä, Artur Kustaanpoika, s. 5.6.1887 Kervanto. Kolonisti Kervannossa (1915–1917). Puoliso vih. 30.8.1915 Aleksandrovsk: **Hilda Emilia Fransintytär Pippola**, s. 24.5.1894 Kakkari. Kolonisti Frans Gustaf Hannunpoika Piippolan tytär Kakkarista. Arturin ja Hildan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Karl Viktor, s. 26.6.1916 Kervanto.
- Tyyne Rauha, s. 17.8.1917 Kervanto.
- Frans Rikhard, s. 27.8.1919 Kervanto.

Räinä, Juho Juhananpoika, s. 5.1.1856 Ii. Iin kirkonkirjojen mukaan lähti isänsä kanssa Muurmannin rannalle Pummankiin noin vuonna 1869 ja jätti isänsä tapaan helmikuussa 1874 Iihin pastori Thauvónin laatiman todistuksen, jonka mukaan oli konfirmoitu ja laskettu ehtoolliselle Pummangissa elokuussa 1873. Kalastaja Pummangissa (1878) ja Kervannossa (1880–1882). Kolonisti Aaravuonolla (1885–1917). Puoliso vih. 28.4.1878 Vuoreija, Norja: **Maria Kristina Drejertintytär Olsen**, norjalainen, s. 1857 Vuoreija. Kolonisti Drejert Olsenin tytär Aaravuonosta. Vuoreijan kirkonkirjojen mukaan vihittäessä piika Kervannossa (1878).

- Aleksandra Sofia, s. 11.8.1880 Kervanto. → Karjalainen
- Karl Oskar, s. 3.11.1882 Kervanto. →

- Johan Edvard, s. 24.4.1885 Aara
- Henrik, s. 13.6.1887 Aara. →
- Gustaf Herman, s. 25.8.1893 Aara.

Räinä, Karl Oskar Juhonpoika, s. 3.11.1882 Kervanto, k. 1914. Kolonisti Aarassa (1905–1914). Ilmeisesti se Kervannon kylästä kotoisin olleeksi mainittu Kalle Räinä, jonka mainitaan kadonneen pummankilaisen Edvard Granrothin kanssa hylkeenpyynnissä alkuvuonna 1914.⁵⁹⁵ Puoliso vih. 15.12.1911 Uura: **Ada Alina Absalonintytär Rajala**, s. 17.2.1892 Uura. Kolonisti Absalom Juhonpoika Räinä Uurasta.

- Maria Sofia, s. 10.3.1914 Aara.

Räinä, Henrik Juhonpoika, s. 13.6.1887 Aara. Kolonisti Aarassa (1905–1917). Puoliso vih. 16.5.1907 Pummanki: **Susanna Kristian Abrahamintytär Kärenaho**, s. 13.8.1885 Pummanki. Kolonisti Abraham Abrahaminpoika Kärenahon tytär Pummangista

- Hemming, s. 26.4.1907 Aara, k. 27.8.1912 Aara.
- Rikhard, s. 19.2.1909 Aara, k. 12.3.1909 Aara.
- Viktor Sven, s. 16.11.1910 Aara, k. 23.8.1912 Aara.
- Frans Henrik, s. 1.9.1912 Aara.
- Johan Fritjof, s. 27.12.1913 Aara.

RÖIJELÄ

Röijelä, Inge Maria, norjalainen, s. 1823 Kierua, Norja. Asui suomalaisen leskenä lastensa kanssa Tsipnavolakissa (1887). Puoliso mahdollisesti kalastaja **Erik Olofinpoika Röijelä** (s. 1843) Vuoreijasta, jonka mainitaan Vuoreijan kirkonkirjoissa hukkuneen putoottuaan ylilaidan 21.7.1874 ja haudatun Tsipnavolakiin.⁵⁹⁶

- Petter Olai, s. 20.10.1869 Tsipnavolak.
- Ine Bergetta, s. 3.6.1873 Tsipnavolak.

⁵⁹⁵ Kirje Murmanista, *Uusi Suometar* 5.7.1914.

⁵⁹⁶ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1872–1878: 246. Haudattujen luettelossa Erik mainitaan nuorena miehenä, millä viitattiin naimattomuuteen, mutta kyseessä saattoi olla vihkimätön pari.

SAARMAN

Saarman, Erik Viktor, s. 1.1.1870. Talonpoika Päiväjärvellä (1910–1915). Puoliso vih. 13.9.1910 Aleksandrovsk: **Maria Erika Fredrikintytär Pesonen**, s. 11.8.1889 Uura. Kolonisti Juho Fredrik Antinpoika Pesosen tytär Uurasta.

- Matti Viktor, s. 17.2.1910 Päiväjärvi.
- Ida, s. noin 1911 Päiväjärvi. → Halonen
- Aale, s. 20.11.1912 Päiväjärvi.
- Sofia Josefiina, s. 25.9.1915 Päiväjärvi.
- Alma Rakel, s. 6.12.1915 Päiväjärvi.
- Jaakko, s. noin 1925. Karkotettiin myöhemmin Arkangelin alueen Njandoman piirin Salokušiin (1942). Njandoman RVK eli sotilaskomissariaatti tuomitsi suomalaisena työarmeijaan 18.11.1942 ja vapautettiin 30.7.1946.

SALMELA

Salmela, Antti Vilhelm Juhonpoika, s. 2.6.1854 Rovaniemi. Talollisen poika Rovaniemen Kemihaaran kylän Salmelan tilalta. Rovaniemen kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Sodankylään vuonna 1873. Päätyi siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alkupuolella. Kalastaja Kervannossa (1875). Mainitaan Vuoreijan seurakunnan kirkonkirjoissa vihittäessä Venäjän alamaiseksi. Puoliso vih. 14.9.1875 Vuoreija, Norja: **Kaisa Valpuri Juhontytär Haataja**, s. 1855 Kuusamo. Kolonisti Juho Henrik Taavetinpoika Haatajan tytär Uurasta.

SANDBERG

Sandberg, Olli Niilonpoika, s. 10.10.1817 Tervola. Torpparin poika Tervolan Lapinnien kylästä, mistä muutti naimattomana vuonna 1838 Kemiin. Otti itsellisenä perheensä kanssa muuttotodistuksen Kemistä Kemijärvelle tammikuussa 1864, mutta perhe ei esiinny Kemijärven kirkonkirjoissa. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Sandbergin ja tämän vaimon esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kemin nimismies vastasi saman vuoden marraskuussa, ettei mitään estettä parin kohdalla ollut.⁵⁹⁷ Puoliso vih. 27.8.1848 Kemi:

---

⁵⁹⁷ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kemin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 11.11.1872.

Susanna Juhontytär Kenttäkumpu, s. 15.2.1822 Kemijärvi. Uudistilallisen tytär Kemijärveltä. Muutti talollisen tyttärenä maaliskuussa 1844 päivätyllä muuttokirjalla Kemijärveltä Kemiin. Asui leskenä Läätissä (1887). Perheeseen kuului myös useampia jo Kemiissä kuolleita lapsia.

- Susanna Fredrika, s. 10.10.1855 Kemi.
- Kaisa Emilia, s. 17.11.1858 Kemi.
- Maria Matilda, s. 13.5.1861 Kemi. → Joutsen
- Kristian Artur, s. 1870 Vesisaari, Norja. →

Sandberg, Kristian Artur Ollinpoika, s. 1870 Vesisaari, Norja. Kalastaja Vuoreijassa (1910). Puoliso vih. 14.10.1910 Vuoreija, Norja: **Kreetta Kaisa Juhontytär Vanha**, s. 1864 Pummanki.

SANKALA

Sankala, Abraham Juhonpoika, s. 7.11.1835 Ii, k. ennen 1887. Kotoisin Iin Pirttitörmän kylästä. Muutti Iistä Sodankylään vuonna 1864 ja palasi renkinä Rovaniemeltä takaisin kotipitäjäänsä vuonna 1867. Iin kirkonkirjojen mukaan oleskeli Uurassa 1860-luvun lopulta alkaen, jolloin lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kolonisti Muotkassa (1868). Puoliso vih. 29.6.1865 Rovaniemi: **Elsa Brita Mikontytär Vaarala**, s. 8.11.1840 Rovaniemi. Talollisen tytär Rovaniemen Kemihaaran kylän Vaaralan tilalta Asui kolonistin leskenä poikansa kanssa Muotkassa (1887).

- Juho Mikko, s. 29.9.1865 Rovaniemi, k. 3.1.1868 Ii.
- Jaakko, s. 12.8.1868 Muotka.

SANDTRØEN

Sandtrøen, Karl Petter Johan Karlenpoika, norjalainen, s. 21.8.1898 Tsipnavolak. Asui perheensä kanssa Tsipnavolakissa (1900) ja Muotsissa (1914). Puoliso: **Nina Johansen**. Karlen vanhempi veli Hilmar Karlenpoika Sandtrøen (s. 1894) Tsipnavolakista karkotettiin viisilapsisen perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Aminda Johanna, s. 7.4.1900 Tsipnavolak.
- Thurdis Karolina, s. 22.6.1914 Muotsi.

SARRE

Sarre, Antti, saamelainen, s. 8.1.1827 Inari. Inarin kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Venäjällä Kuolan alueen Salmijärvellä arviolta 1860-luvun loppupuolelta alkaen. Talonpoika Salmijärvellä (1905). 1. puoliso: **Kristina Juhontytär**. 2. puoliso: **Marit**, s. 1875 Kittilä.

- Juho.
- Ingrid Brigitta.
- Martti, s. 8.2.1862 Inari. →

Sarre, Martti Antinpoika, saamelainen, s. 8.2.1862 Inari, k. 17.10.1930 Höyhenjärvi. Kalastaja Salmijärvellä (1899–1917) ja myöhemmin talollinen Petsamon Höyhenjärven kylässä. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä perheensä kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle huhtikuussa 1903.⁵⁹⁸ Matkakirjailija Ernst Lampénin mukaan oli ”pienuudestaan kaunis ukko, silmät kauniit, kasvot säännölliset” ja hänen vaimonsa ”oli syntynyt Paatsjoella, mutta yhtä hyvä suomalainen kuin kuka tahansa Suomen rintamaitten emäntä”.⁵⁹⁹ Puoliso vih. 26.2.1899 Kirkkonie, Norja: **Anna Kaisa Niilontytär Rautiola**, s. 14.6.1873 Salmijärvi, k. 14.10.1945 Petsamo. Talonpoika Niilo Juhonpoika Rautiolan tytär Salmijärveltä. Toimi Petsamossa Höyhenjärven majatalon emäntänä (1921).⁶⁰⁰ Perheen kahden pojan mainitaan viedyn bolsevikkien toimesta Venäjälle keväällä 1920 ja poikien myöhempää kohtaloa ei tunneta.⁶⁰¹

- Sofia Amanda (Annantytär), s. 4.12.1896 Salmijärvi.
- Juho Nils, s. 7.9.1899 Salmijärvi, k. 12.7.1924 Höyhenjärvi.
- Oskar Bernhard, s. 26.4.1901 Salmijärvi.
- Karl Ludvig, s. 21.10.1903 Salmijärvi.
- Hans Arvid, s. 25.6.1905 Salmijärvi.
- Maria Evita, s. 26.12.1907 Salmijärvi.
- Emil Kristian, s. 2.7.1910 Salmijärvi.
- Anna Sofia, s. 5.8.1912 Salmijärvi, k. 15.10.1912 Salmijärvi.

---

⁵⁹⁸ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

⁵⁹⁹ Lampén 1921, 89.

⁶⁰⁰ Lampén 1921, 89.

⁶⁰¹ Lampén 1921, 91.

SAUKKONEN

Saukkonen e. Saukkola, Matti Matinpoika, s. 4.10.1845 Kuivaniemi. Talollisen poika Kuivaniemen Kakon eli Mikkolan tilalta. Kuivaniemen kirkonkirjojen mukaan otti renkinä muuttotodistuksen Pummanginvuonolle Venäjän Lappiin tammikuussa 1872, minkä todistuksen mukaan oli oleskellut Norjassa vuodesta 1867 alkaen. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä heinäkuussa 1875 päivätyllä kirjeellä Saukkosen esteettömyyttä kolonistiksi Muurmannin rannalle.⁶⁰² Asui perheensä kanssa Pummangissa (1887). Puoliso 30.7.1871 Pummanki: **Liisa Matleena Pekantytär Granroth**, toisessa avioliitossa, s. 13.4.1836 Kuusamo. Kolonisti Simo Pekka Simonpoika Nevalan leski Pummangista.

- Oskar, s. 4.7.1877 Pummanki.

SAVOLAINEN

Savolainen, August, s. 25.7.1881 Ulvila. Lähti Ulvilasta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1906. Kalastaja Pummangissa (1911) ja Vuoreijassa (1915–1919). Talollinen Pummangissa (1922). Myöhemmin majatalonisäntä ja laivapäällikkö Petsamon Trifonan kylässä. Puoliso vih. 11.6.1907 Aleksandrovsk: **Sofia Fredrika Konradintytär Granroth**, s. 10.6.1887 Pummanki. Kolonisti Konrad Vilhelm Kustaanpoika Granrothin tytär Pummangista. Augustin ja Sofian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Karl Johan (Sofianpoika), s. 17.6.1904 Pummanki, k. 8.10.1905 Pummanki.
- Albert Anselm, s. 23.6.1911 Pummanki, k. 2.1.1942 Karaganda, Neuvostoliitto. Autonkuljettaja Petsamossa. Katosi jatkosodan aikana Läätsissä palvellessaan sotamiehenä 36. Rajakomppanissa, kuoli sotavankeudessa ja mainitaan haudatun Kazakstaniin.
- Konrad Hako, s. 14.1915 Vuoreija, Norja.
- Lars Helge, s. 24.11.1917 Vuoreija.
- Henry Bertil, s. 2.12.1919 Vuoreija.
- Hildur Linnea, s. 4.8.1922 Pummanki, k. 20.8.1922 Pummanki.

---

⁶⁰² KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1875–1876, Ea2:36: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.7.1875.

- Matti, s. 29.10.1923 Pummanki, k. 6.1.1924 Pummanki.

Savolainen, Pekka Pekanpoika, s. 5.1.1861 Rautalampi. Torpparin poika Rautalammin Juurikkaniemestä. Lähti Rautalammilta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1892. Asui vaimonsa kanssa Vaitolahdessa (1921). Mainitaan siirtyneen vaimonsa kanssa Pet-samosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921. Puoliso: **Maria Fredrika Stenudd**, s. 29.12.1868 Alatornio. Mainitaan saapuneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1892.

SAVUKOSKI

Savukoski, Matti Henrikinpoika, s. 12.6.1885 Merijärvi. Talollisen poika Merijärven pitäjän Merijärven kylän Savukosken tilalta. Lähti siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1900-luvun alussa. Työmies Salmijärvellä (1917). Puoliso vih. 10.5.1917 Vuoreija: **Kaisa Henrika Matintytär Ranta**, s. 15.8.1899 Salmijärvi. Talonpoika Matti Juhonpoika Rantan tytär Salmijärveltä.

SCHANCHE

Schanche, Thoralf Carsteninpoika, norjalainen, s. 27.5.1876 Uuniniemi, Norja, k. 17.4.1944 Stjørdal, Norja. Talollisen poika Ruijan Uuniemen Mortensnesin kylästä. Asui perheensä kanssa Kuolassa (1911–1916) ja perhe muutti myöhemmin keski-Norjaa Trøndelagin alueelle. Puoliso: **Magna Josefina Johanintytär Øien**, s. 22.12.1879 Uura, k. 17.5.1963 Stjørdal. Kolonisti ja kauppias Johan Theodor Pederinpoika Øienin tytär Tsipnavolakista.

- Gerd, s. 29.1.1911 Kuola.
- Marie, s. 13.9.1912 Kuola.
- Leif, s. 19.9.1916 Kuola.

SELLBERG

Sellberg, Johan August, s. 1852 Haaparanta, Ruotsi. Kalastaja Pummangissa (1876). Todennäköisesti Ervastian mainitsema väkivaltaisena ja riitaisana tunnettu Tornijoen varrelta kotoisin ollut Selperi, jonka kerrottiin lyöneen vuoden 1882 helluntain aikoihin erästä toista kalastajaa, K. Juntusta Kiannalta, puukolla kuolettavasti kylkeen ja tullut tästä hyvästä vangituksi. Selperi oli kuitenkin myöhemmin päässyt vapaalle jalalle ja paennut Muurmannin rannalta, käytyään kuitenkin sitä ennen vielä kerran tervehtimässä

perhettään Läätissä.⁶⁰³ Puoliso vih. 4.5.1876 Vuoreija, Norja: **Eeva Stiina Ananiaksen-tytär Karjalainen**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 14.4.1856 Kuusamo. Kolonisti Ananias Iisakinpoika Karjalaisen tytär Pummangista. Asui kolonistina kahdestaan nuoremman poikansa Kristianin kanssa Pummangissa vuonna 1887, joten näyttää siltä, ettei miehensä palannut enää tekonsa ja pakonsa jälkeen takaisin Muurmannin rannalle. Ervasti mainitsee kuulleen paluumatkalla Kittilässä, että Selperi oli sitä kautta kulkenut Tornioon ja arveli tämän paenneen täältä edelleen Amerikkaan.

- Johan Petter, s. 7.11.1879 Läätsi. Mainitaan ottopoikana kolonisti Juho Fredrik Kustaanpoika Ervastilla Pummangissa vuonna 1887.
- Kristian Albert, s. 5.6.1881 Pummanki.

SELLSTRÖM

Sellström, Bernhard Rikhard Nils-Augustinpoika, norjalainen, s. 12.10.1857 Hammerfest, Norja, k. 31.3.1890 Vuoreija, Norja. Saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1880. Kolonisti ja kauppias Vaitolahdessa (1882–1883). Mainitaan myöhemmin kauppiana Petsamossa (1887) ja lopulta uudelleen Vaitolahdessa (1890). Ervastin mukaan oli syntynyt Ruijassa suomalaisille vanhemmille ja aloittanut kaupan harjoittamisen Vaitolahdessa nuorena naimattomana miehenä (1882).⁶⁰⁴ Puoliso vih. 12.10.1883 Vesisaari, Norja: **Anna Liisa Hansintytär Armi**, s. 1.8.1860 Kemi. Kemiläisen tarkk'ampujan ja myöhemmän kolonistin Hans Pekanpoika Armin tytär Pummangista, joka muutti vanhempiensa mukana Kemistä Norjaan vuonna 1868 ja sieltä edelleen Muurmannin rannalle.

- Anna, s. 1884 Vesisaari. → Tauriainen
- Maria Elisabeth, s. 25.7.1884 Vaitolahti.
- Rikhard, s. 14.1.1886 Vaitolahti.

SEPPÄNEN

Seppänen, Iisakki Ollinpoika, s. 25.5.1848 Suomussalmi. Talollisen poika Suomussalmen Kiannalta. Lähti siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1870-luvulla. Kalastaja Pummangissa (1880). Siirtyi myöhemmin todennäköisesti Norjan puolelle Ruijanrannalle. Puoliso

---

⁶⁰³ Ervasti 1884, 100–101.

⁶⁰⁴ Ervasti 1884, 110–111.

vih. 15.10.1880 Kirkkoniemi, Norja: **Anna Kreeta Matintytär Liimatta**, s. 22.11.1840 Tervola, k. 1.9.1904 Franklin, Houghton, Michigan, Yhdysvallat.⁶⁰⁵ Rengin tytär Tervolasta. Mahdollisesti se ”Anna G. Seppenen”, joka Norjan Trondheimin poliisikamarin emigranttiluetteloiden mukaan lähti vaimona 16-vuotiaan Ludvig-pojan kanssa Cunard-valtamerilinjan Cameo-aluksella kohti Amerikkaa toukokuussa 1889, jolloin matkan kohteena mainitaan New York.⁶⁰⁶

SEURUJÄRVI

Seurujärvi, Mikko Juhonpoika, s. 12.6.1854 Kittilä. Talollisen poika Kittilän Kuivasalmen kylän Seurujärven tilalta. Huonekuntalainen mainitussa kylässä. Lähti perheensä kanssa Kittilän kirkonkirjojen mukaan siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun alkupuolella, vaikkakin erään painetun matkakertomuksen mukaan sanotaan lähteneen jo ”nälkää pakoon suurina hallavuosina 1860-luvulla”.⁶⁰⁷ Talonpoika Salmijärvellä (1905–1913). Tunnettiin nimellä Jakolan Mikko. Puoliso vih. 27.11.1881 Kittilä: **Kaisa Ulrika Mikontytär Paloranta**, s. 28.3.1855 Kittilä. Uudistilallisen tytär Kittilästä.

- Mikko, s. 28.4.1882 Kittilä. →
- Johan, s. 20.4.1885 Salmijärvi. Puoliso vih. 15.12.1924 Petsamo: Severiina Hermannintytär Parkkisenniemi, s. 20.6.1898 Rovaniemi. Muutti Inarista Petsamoon vuonna 1924.
- Oskar, s. 3.4.1887 Salmijärvi, k. 9.5.1916. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarikunnan armeijan 52. Siperian tarkk’ampujarykmentin sotamiehenä ja kaatui taistelussa toukokuussa 1916.⁶⁰⁸
- Margareta, s. 13.8.1891 Salmijärvi.
- Ida Kustaava s. 28.9.1899 Salmijärvi. Puoliso vih. 23.9.1930 Petsamo: Jaakko Esanpoika Tienvieri, s. 3.6.1894 Nivala. Työmies Salmijärvellä (1930).

---

⁶⁰⁵ Kuolinaika on hakattu hautakiveen Lake Viewin hautausmaalla Michiganin osavaltion Houghtonin piirikunnan Calumetissa Find A Grave -tietokanta, saatavilla: <<https://www.findagrave.com/memorial/176290412>>, viitattu 1.9.2020.

⁶⁰⁶ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1888–1892: 1703–1704.

⁶⁰⁷ Lampén 1921, 97.

⁶⁰⁸ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

Salmijärvi, Mikko Mikonpoika, s. 28.4.1882 Kittilä, k. 11.10.1927 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1904–1917). Puoliso vih. 1904: **Margareta Britantytär Valle**, s. 25.4.1882 Inari. Kalastajasaamelaisen vaimon avioton tytär Inarin Paatsjoen kylästä

- Alma Lyydi, s. 18.4.1906 Salmijärvi, k. 21.2.1922 Salmijärvi.
- Kaisa Maria, s. 5.6.1908 Salmijärvi. Puoliso vih. 4.4.1929 Petsamo: Juho Aappo Antinpoika Tarsa, s. 19.4.1905 Rovaniemi.
- Elisabet, s. 9.12.1910 Salmijärvi.
- Anni Matleena, s. 21.12.1912 Salmijärvi.
- Aaro, s. 30.6.1916 Salmijärvi.
- Kustaa Adolf, s. 30.6.1916 Salmijärvi.

Seurujärvi, Juho Juhonpoika, s. 24.5.1859 Kittilä. Talollisen poika Kittilän Kuivasalmen kylän Seurujärven tilalta. Myöhemmin myös renki kotitilallaan ja huonekuntalainen kotikylässään. Lähti edellä mainitun vanhemman veljensä Mikon tavoin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1887. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1917). Puoliso vih. 28.3.1886 Sodankylä: **Kaisa Henrika Juhontytär Lampela**, s. 25.3.1866 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylän Madetkosken kylän Lampelan tilalta.

- Juho Fredrik, s. 6.4.1887 Sodankylä. →
- August, s. 28.10.1889 Salmijärvi.
- Karl Vilhelm, s. 25.6.1892 Salmijärvi.
- Henrik, s. 10.3.1895 Salmijärvi.
- Albert, s. 25.8.1896 Salmijärvi.
- Maria Elvira Seurujärvi, s. 10.3.1900 Salmijärvi.
- Aleksander, s. 5.5.1902 Salmijärvi.
- Elsa Sofia, s. 22.4.1905 Salmijärvi. Mainitaan muuttaneen ja ottaneen esteettömyystodistuksen Petsamosta Norjaan vuonna 1931.
- Benjamin, s. 1.1.1909 Salmijärvi.

Seurujärvi, Juho Fredrik Juhonpoika, s. 6.4.1887 Sodankylä, k. 22.7.1963 Tervola. Talonpoika Salmijärvellä (1911–1917). Puoliso vih. 1911 Salmijärvi: **Hilma Petrina Niilontytär Rautiola**, s. 8.8.1889 Salmijärvi, k. 15.2.1975 Tervola. Talonpoika Niilo Juhonpoika Rautiolan tytär Salmijärveltä. Juhon ja Hilman avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Tyyne Eliina (Hilmantytär), s. 1.5.1909 Salmijärvi.

- Dagny Emilia, s. 19.5.1913 Salmijärvi.
- Elisa Serafina, s. 14.12.1916 Salmijärvi.
- Matias Ilmari, s. 3.10.1918 Salmijärvi.
- Nestor Leonhard, s. 27.8.1920 Salmijärvi.

Seurujärvi, Simo Heikki Juhonpoika, s. 21.4.1860 Kittilä. Talollisen poika Kittilän Kuivasalmen kylän Seurujärven tilalta ja edellä mainittujen Mikon ja Juhon nuorempi veli. Kittilän kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Utsjoelle joulukuussa 1878, mistä todistuksesta jäljennös lähetettiin myöhemmin kirkkoherra Itkoselle Inariin vuonna 1902, ja mainitun ehtoolliselle Norjan Etelä-Varangissa 1879. Näyttää lähteneen siirtolaiseksi Ruijanrannalle 1870-luvun lopulla ja päätyneen myöhemmin Venäjän puolelle Muurmannin rannalle. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1917). Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai vaimonsa ja kahden vanhimman lapsensa kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle joulukuussa 1901.⁶⁰⁹ Puoliso vih. 24.7.1895 Salmijärvi: **Anna Rebekka Dorothea Hermanintytär Lindqvist**, s. 26.8.1874 Kierua, Norja. Talollisen tytär Norjan Tromssan läänin Kieruasta, jonka vanhempien mainitaan muuttaneen Norjaan Ruotsista noin vuonna 1858.

- Elisa Petrina, s. 18.7.1898 Salmijärvi.
- Aleksander, s. 24.11.1900 Salmijärvi.
- Frans Henrik, s. 13.1.1904 Salmijärvi. Puoliso vih. 8.2.1930 Petsamo: Natasia Fedotoff, s. 6.3.1901 Petsamo.
- Alma Olina, s. 26.5.1907 Salmijärvi.
- Johan Oskar, s. 28.8.1910 Salmijärvi.
- Anna Karolina, s. 1.1.1914 Salmijärvi.
- **Seurujärvi, Mikko Mikonpoika**, s. 28.4.1882 Salmijärvi. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1905–1917). Puoliso vih. 10.7.1905 Salmijärvi: **Margereta Britantytär Valle**, s. 13.4.1876 Inari. Kalastajasaamelaisen vaimon avioton tytär Inarin Paatsjoen kylästä.
- Alma Lydia, s. 5.4.1906 Salmijärvi.
- Kaisa Maria, s. 5.6.1908 Salmijärvi.
- Elisa, s. 25.11.1910 Salmijärvi.

---

⁶⁰⁹ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

- Anna Matleena, s. 8.8.1912 Salmijärvi.

Seurujärvi, Oskar Mikonpoika, s. 3.4.1887 Salmijärvi. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1915–1917). Puoliso vih. 6.7.1914 Salmijärvi: **Maria Josefina Juhontytär Moilanen**, s. 21.6.1895 Uura. Kolonisti Juho Kallenpoika Mustosen tytär Uurasta.

SIEKKINEN

Siekkinen, Juho Juhonpoika, s. 1.5.1875 Rautalampi. Kalastaja Kuolavuonossa (1898). Kolonisti Vaaingassa (1905–1917). Vaaingan Riento-kolhoosin puheenjohtaja (1932). Vangittiin 3.9.1932 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 7 ja 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 3.12.1932. Rehabilitoitiin 28.4.1989. Puoliso vih. 15.9.1898 Vuoreija, Norja: **Anna Alina Elsantytär Väyrynen**, s. 12.1.1878 Suomussalmi, k. 23.8.1917 Vaanka. Kolonisti Matti Liisanpoika Ukkolan vaimon avioton tytär Likalahdesta.

- Jenni Maria, s. 5.2.1900 Likalahti.
- Signe Vilhelmina, s. 22.6.1903 Vaanka.
- Johan Aksel, s. 30.6.1906 Vaanka.
- Frans Hiskias, s. 28.10.1908 Vaanka.
- Anna Aliina, s. 24.6.1913 Vaanka

SIEPPI

Sieppi, Brita Kreetta Ollintytär, s. 12.11.1859 Rovaniemi, k. 11.4.1906 Salmijärvi. Itsellisen tytär Rovaniemeltä. Lähti siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1880-luvun alussa. Asui Salmijärvellä (1886–1906). Puoliso vih. 14.3.1880 Rovaniemi: **Juho Abraham Henrikinpoika Törmänen**, s. 24.5.1851 Rovaniemi, k. 2.4.1902 Rovaniemi. Mäkitupalaisen poika Rovaniemeltä. Rovaniemen kirkonkirjoissa ainoa merkintä parin avioitumisen jälkeen on Juhon ehtoollisella käynti joulukuussa 1895. Kuoleman aikoihin Juho on kirjattu mäkitupalaiseksi veljensä omistamalle Rovaniemen Korkalon kylän Ylikorvan tilalle (1902) ja merkintä kuolemasta on kirjattu Rovaniemen kirkonkirjoihin. Myöhemmissä kirkonkirjoissa alla mainittujen lasten sukunimenä on Sieppi.

- Hans Alfred, s. 7.5.1884 Salmijärvi. →
- Maria Elmina, s. 20.5.1886 Salmijärvi. →
- Anton, s. 18.8.1889 Salmijärvi. →

- Laura Ovidia, s. 17.9.1896 Salmijärvi.
- Iida, s. 23.6.1897 Salmijärvi.
- Oskar Evert, s. 7.4.1900 Salmijärvi.

Sieppi, Maria Elmina Kreetantytär, s. 20.5.1886 Salmijärvi.

- Hilma Eliina, s. 12.12.1907 Salmijärvi.

Sieppi, Hans Alfred Kreetanpoika, s. 7.5.1884 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1909–1917). Puoliso vih. 6.9.1909 Aleksandrovsk: **Hilma Judita Kustaantytär Portti**, s. 31.10.1886 Salmijärvi. Talonpoika Kustaa Olli Matinpoika Portin tytär Salmijärveltä. Hansin ja Hilman avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kaksi lasta vuoden 1920 jälkeen.

- Hans Oskar, s. 3.2.1910 Salmijärvi.
- Osvald Magnus, s. 7.3.1912 Salmijärvi.
- Emil Aldrik, s. 17.6.1913 Salmijärvi, k. 23.8.1914 Salmijärvi.
- Jalmar Evert, s. 5.7.1915 Salmijärvi.
- Juhani, s. 17.5.1919 Salmijärvi.

Sieppi, Anton Kreetanpoika, s. 18.8.1889 Salmijärvi. Mainitaan mobilisoidun Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921 ja oleskelleen tämän jälkeen Venäjällä. Levguban eli Lohilahden Uusi elämä -kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 9.12.1937, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaa 17.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 27.1.1938. Rehabilitoitiin 13.8.1973. Puoliso: **Anna Antintytär**, s. noin 1886. Asui lastensa kanssa Oserkossa (1940). Karkotettiin 1920-luvulla syntyneiden tyttärensä ja poikansa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

SILTAKOSKI

Siltakoski, Matti Karoliinanpoika, s. 26.2.1860 Ii. Itsellisnaisen avioton poika Iin Olhavan kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1882. Kalastaja Vaitolahdessa (1914–1921). Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan siirtyi vaimonsa kanssa Venäjälle vuonna 1921. Puoliso vih. 15.9.1915 Vaihrolahti: **Anna Liisa Mäkelä**, s. 3.6.1866 Alajärvi.

SIMONEN

Simonen, Juho Henrik Tanelinpoika, s. 21.1.1852 Jokijärvi. Mainitaan saapuneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1875. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1887–1917). Puoliso vih. 7.7.1889 Pummanki: **Anna Erikintytär Hackman**, s. 23.5.1872 Suomussalmi. Kolonisti ja lukkari Erik Hermaninpoika Hackmanin tytär Pummangista.

- Johan Erik, s. 10.7.1890 Pummanki. →
- Maria Aleksandra, s. 5.11.1892 Pummanki, k. 30.7.1908 Pummanki.
- Alfa Elida, s. 1.6.1893 Pummanki, k. 8.11.1894 Pummanki.
- Albert Alfred, s. 3.6.1895 Pummanki, k. 17.4.1896 Pummanki.
- Otto Olof, s. 8.12.1897 Pummanki.
- Edvard Teodor, s. 5.4.1903 Pummanki, k. 14.5.1908 Pummanki.
- Fanny Serafina, s. 21.11.1904 Pummanki.
- Armo Anselm, s. 18.4.1907 Pummanki, k. 25.10.1908 Pummanki.
- Edvin Evert, s. 21.8.1910 Pummanki.
- Ilona Theresa, s. 16.11.1911 Pummanki.

Simonen, Johan Erik Juhonpoika, s. 10.7.1890 Pummanki, k. Venäjä. Kalastaja Pummangin kylässä. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan siirtyi vaimonsa kanssa kahdestaan Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle 1920-luvulla ja kuoli myöhemmin siellä, ja lähtiessään jätti poikansa Einon tämän isoisän luokse ja tyttärensä Mildridin Petsamon kunnalliskotiin. Puoliso: **Brita Maria Augustintytär Vaarala e. Putkivaara**, s. 15.7.1900 Muotka. Kolonisti Matias August Mikonpoika Putkivaaran tytär Muotkasta. Johanin ja Marian liitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin yksi poika 1920-luvulla, joka Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjojen mukaan oleskeli myöhemmin Venäjällä.

- Eino Reidar, s. 23.3.1919 Pummanki.
- Mildrid, s. 8.6.1920 Pummanki.

SJÖSTRAND

Sjöstrand, David Julius Andersinpoika, s. 14.6.1853 Espoo, k. 1925 Aleksandrovsk. Gustavelundin kartanoa vuokranneen ruotsalaisen agronomin poika. Kapteeni ja Bogskärin majakkamestari, mistä virasta sai eron luonnonhistoriallisen harrastuksen vuoksi

vuonna 1887.⁶¹⁰ Hyväksyttiin Societas pro Fauna et Flora Fennica -tutkimusseuran jäseneksi marraskuussa 1886.⁶¹¹ Asettui pysyväksi kalastajaksi pariaksi vuodeksi Ruijanrannalle Vuoreijaan keväällä 1888 ja siirtyi tämän jälkeen pysyväksi siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kolonisti Aleksandrovskissa (1908–1912). Toimi Muurmannin rannalla kalastajana, ensin hetken aikaa venäläisessä palveluksessa ja sitten omaan laskuun, sekä yrittäjänä rakentamalla kalastusveneitä. Mainitaan myöhemmin olleen myös Ruijan puolella Vesisaareissa konsuli Holmboen palveluksessa. Lähetti vuonna 1891 laina-anomuksen Helsinkiin konsuli Michael Holmboen antaman työtodistuksen kera tarkoituksenaan ostaa alus Itämeren kalastusta varten, mutta ilmeisesti anomus raukesi ja mahdollisesti suunnitteilla ollut paluu Suomeen jäi tapahtumatta. Mainitaan myöhemmin rakentaneen itselleen talon Kuolanvuonon rannalle.⁶¹² Mainitaan toimineen Kuolanvuonolla kalastajana ja kauppiana (1897).⁶¹³ Puoliso vih. 16.5.1911 Aleksandrovsk: **Sofia Loviisa Augustintytär Stjerna**, s. 11.6.1871 Kuusamo. Kolonisti August Juusonpoika Stjernan tytär kaiketi Kuolavuonolta. Davidin ja Sofian jälkeläisiä muutti Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen Norjan puolelle Kirkkoniemeeseen.⁶¹⁴

- Clas David Julius, s. 23.10.1892 Serina. Tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 7, 10 ja 11 nojalla kymmeneksi vuodeksi työleirille vuonna 1933 ja lähetettiin ilmeisesti Karjalan Viananmeren–Itämeren kanavalle. Vangittiin toistamiseen, tuomittiin kuolemaan 20.11.1937 ja teloitettiin Karhumäen Sandarmohissa 3.12.1937.
- Edith Areta Borea, s. 22.1.1896 Serina.
- Rogga Wiljam, s. 4.11.1898 Serina, k. noin 1910 Aleksandrovsk.
- Uno Anders, s. 26.7.1901 Serina.
- Ernst Jonathan, s. 5.12.1904 Aleksandrovsk.
- Ester Karolina Lovisa, s. 18.12.1907 Aleksandrovsk. Mainitaan avioituneen myöhemmin erään pomori Vladimir Mihailovitšin kanssa Arkangelista.

---

⁶¹⁰ *Hufvudstadsbladet* 8.10.1887.

⁶¹¹ Societas' pro Fauna et Flora fennica sammanträde d. 6 nov. 1886, *Finland* 18.11.1886.

⁶¹² Sjöstrandin vaiheista Rikkinen 1980, 174–175.

⁶¹³ Ailio 1899, 13.

⁶¹⁴ Lång längtan efter norsk mark, *Dagens Nyheter* 23.7.1997.

SKJERSETH

Skjerseth, Anders Johaninpoika, norjalainen, s. 7.1.1841 Nordmøn, Norja. Kolonisti ja kauppias Tsipnavolakissa (1869–1887). Ervastin mukaan hänellä oli kauppansa rannassa muutamia makasiinirakennuksia, minkä lisäksi rannassa kuivattiin turskan päitä (1882).⁶¹⁵ Puoliso: **Ellen Sofia Pederintytär Kaldal (?)**, s. 25.8.1841 Namsen, Norja.

- Johan Peder, s. 31.7.1869 Tsipnavolak. →
- Anna Albertina, s. 20.5.1871 Tsipnavolak.
- Maria Augusta, s. 6.3.1873 Tsipnavolak.
- Nils, s. 16.9.1875 Tsipnavolak. Kolonisti Kuolassa tai Aleksandrovskissa (1905).
- Anton, s. 4.10.1877 Tsipnavolak.
- Sofia, s. 6.3.1880 Tsipnavolak.

Skjerseth, Johan Peder Andersinpoika, norjalainen, s. 31.7.1869 Tsipnavolak, k. Kuola. Kolonisti Kuolassa (1907). Puoliso vih. 12.6.1903 Teno, Norja: **Marie Johanintytär Schanche**, s. 23.6.1878 Näättämö, Norja. Mahdollisesti Kuolassa asuneen Thoralf Carsteninpoika Schanchen sukulainen.

- Maria Augusta, s. 25.4.1904 Vuoreija.
- Ragna Birgitta, s. 14.1.1906 Vuoreija.

SKORE

Skore, Ivar Olofinpoika, saamelainen, s. 1795, k. 4.1.1849. Inarin kirkonkirjojen mukaan tunturisaamelainen Norjasta. Mahdollisesti hänen veljensä oli 200 poroa Petsamossa ja sen itäpuolella laiduntanut Anders Olofinpoika Skore, joka mainitaan Kuolan poliisipäällikön vuonna 1832 laatimassa luettelossa norjalaisista porosaamelaisista, jotka haluttiin palautettavan pikimmiten takaisin Norjaa.⁶¹⁶ Puoliso: **Margareta Olofintytär Panna**, s. 1799, k. 1859.

- Olof, s. 6.9.1825.
- Birgit, s. 20.9.1827.
- Ivar, s. 1.9.1831, k. maaliskuu 1854.
- Kristina, s. 4.8.1833, k. maaliskuu 1854.

---

⁶¹⁵ Ervasti 1884, 96.

⁶¹⁶ Leinonen 2009, 107.

- Anders, s. 30.10.1836. →

Skore, Anders Ivarinpoika, saamelainen, s. 30.10.1836. Puoliso vih. 21.2.1869 Kirkkonniemi, Norja: **Inger Jörgenintytär Martenson**, s. 1846.

- Magga s. 23.9.1872.

Skore, Pehr (Piera) Ivarinpoika, saamelainen, s. 1802, k. ennen 1887. Mainitaan Inarin kirkonkirjoissa Venäjän alamaaisena tunturisaamelaisena (1849). Puoliso: **Kristin Hansintytär**, s. 1816. Asui leskenä Uurassa (1887).

- Margaret, s. 20.9.1841.
- Hans, s. 16.3.1845.
- Bigga, s. 16.3.1845 Inari.
- Margareta, s. 2.1.1848. →
- Ivar, s. 17.6.1849 (Inari).⁶¹⁷ →
- Pehr (Piera), s. 30.10.1854 (Inari). Asui Uurassa (1887).
- Olof, s. 2.5.1852 (Inari), k. 16.7.1852.
- Kaisa, s. 1858. Asui Uurassa (1887).

Skore, Maria Pierantytär, saamelainen, s. 2.1.1848 Inari. Asui leskenä poikansa kanssa Uurassa (1887).

- Johan Pietari, s. 8.8.1877 Uura.

Skore, Ivar Pieranpoika, saamelainen, s. 17.6.1849 Inari. Saamelainen ja kalastaja Uurassa (1887–1913). 1. puoliso: **Maria Haltta**, s. Uura. 2. puoliso vih. 24.8.1891 Kirkkonniemi, Norja: **Ragna Perintytär**, s. 25.12.1851 Rautavuono, Norja.

- Ivar Olof.

Skore, Ivar Ivarinpoika, saamelainen, s. 1816. Mainitaan Inarin kirkonkirjoissa Venäjän alamaaisena tunturisaamelaisena (1849). 1. puoliso vih. 28.2.1847 Inari: **Birgit Andersintytär**, s. 1815, k. 8.5.1850. 2. puoliso: **Kaisa Rasmuksentytär**, k. 1.11.1857.

- Maria, s. 9.12.1845, k. 24.6.1849.

---

⁶¹⁷ Venäjällä asuneiden Skore-suvun jäsenten lapsia kastettiin Inarin seurakunnassa ja merkinnät kasteista on kirjattu Inarin seurakunnan luetteloihin muihin seurakuntiin kuuluvista kastetuista, vihityistä ja haudatuista 1848–1888.

- Karin Elin, s. 14.5.1849 (Inari).
- Margareta, s. 26.3.1852 (Inari). Todennäköisesti se saamelainen Maria Skore (s. 1852) Läätsistä, joka asui Kakkarissa (1887).
- Elli, s. 1854.

Skore, Olof (Ola) Ivarinpoika, saamelainen, s. 6.9.1825, k. 4.8.1903 Petsamo. 1. puoliso vih. 24.12.1854: **Bigga Matintytär Haltta**, s. 1834. 2. puoliso: **Elli Nilsen**, s. 31.8.1860 Rautavuono, Norja. Asui leskenä tyttärensä Biggan kanssa Petsamossa (1905).

- Magga, s. 1.10.1857.
- Matti, s. k. 12.4.1858.
- Ivar, s. 1.2.1861.
- Kristin, s. 22.11.1862.
- Pehr, s. 15.4.1868, k. 26.6.1871.
- Ellen, s. 1.10.1869.
- Antti, s. 20.1.1872. Asui Petsamossa (1905–1911). Myöhemmin kalastaja nuoremman veljensä Matin kanssa Petsamon Kaakkurin kylässä.
- Bigga.
- Matti, s. 2.2.1877 Petsamo. Asui Petsamossa (1905–1911). Myöhemmin kalastaja vanhemman veljensä Antin kanssa Petsamon Kaakkurin kylässä.

Skore, Ola, saamelainen, s. 1856, k. 4.9.1886 Uura.⁶¹⁸ Puoliso: **Kaisa**, saamelainen. Asui leskenä poikiensa kanssa Uurassa (1887).

- Ivar, s. 22.6.1883 Uura →
- Ola, s. 29.5.1886 Uura. →

Skore, Ivar Olanpoika, saamelainen, s. 22.6.1883 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1914). Puoliso vih. 26.11.1908 Aleksandrovsk: **Birgitta Laurintytär Oxehoved**, saamelainen, s. 14.6.1885 Kakkari. Saamelaisen Lauri Oxehovedin tytär Kakkarista.

- Anton, s. 4.1.1910 Uura, k. 17.6.1912 Uura.
- Kaisa Kristina, s. 3.6.1911 Uura.
- Anton Olof, s. 20.10.1913 Uura.

---

⁶¹⁸ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Maria Sylvia, s. 15.6.1916 Uura.

Skore, Uula Uulanpoika, saamelainen, s. 22.5.1886 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Puoliso vih. Aleksandrovsk: **Maria Matleena Absalomintytär Rajala**, s. 20.2.1894 Uura. Kolonisti Absalom Juhonpoika Rajalan tytär Uurasta.

SLIDEN

Sliden, Joni Johaninpoika, saamelainen, k. ennen 1915. Asui perheensä kanssa ensinnä Maattivuonossa (1890–1893) ja sittemmin Muotkassa (1905). Puoliso: **Karin Strimp**, s. 1855. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Kirkkoniemestä vuonna 1877.

- Inka, s. 1879.
- Birget, s. 1882. →
- Piera Nils, s. 1886. →
- Lassi, s. 1.8.1890 Maattivuono.
- Elli Maria, s. 21.4.1893 Maattivuono.
- Ola (Elsanpoika), s. 24.9.1915 Maattivuono.

Sliden, Piera Nils Joonanpoika, saamelainen, s. 1886. Kolonisti Muotkassa (1908–1910) ja kalastaja Maattivuonossa (1912–1917). 1. puoliso vih. 2.4.1908 Pummanki: **Inka Hannuntytär Olsen**, s. 27.2.1885 Etelä-Varanki, Norja, k. 24.8.1928 Maattivuono. Mainitaan siirtyneen Muurmannin rannalle Kirkkoniemestä vuonna 1906. 2. puoliso: **Elsa Maria Laurintytär Kokko**, s. 16.6.1905 Peuravuono. Kolonisti Lauri Abraham Johaninpoika Kokon tytär Peuravuonosta. Pieralla oli alla mainittujen lisäksi useampia vuoden 1920 jälkeen syntyneitä lapsia.

- Joona, s. 22.9.1908 Muotka.
- Elsa Maria, s. 9.7.1910 Muotka.
- Andreas, s. 14-27.4.1912 Maattivuono, k. 8.7.1921 Maattivuono.
- Jouni, s. 13.7.1914 Maattivuono, k. 10.5.1942 Petsamo
- Brita, s. 27.8.1916 Maattivuono.
- Kristiina, s. 3.9.1917 Maattivuono, k. 6.7.1921 Maattivuono.
- Akseli, s. 28.8.1918 Maattivuono.

Sliden, Lassi Jouninpoika, saamelainen, s. 1.8.1890 Maattivuono. Kalastaja Maattivuonossa (1914–1917). Puoliso vih. 27.3.1914 Petsamo: **Ellen Anna Hansintytär**

Hansen, norjalainen, s. 3.2.1890 Etelä-Varanki, Norja. Lassin ja Ellenin avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Inka Katariina, s. 19.8.1914 Maattivuono.
- Piera, s. 7.10.1916 Maattivuono, k. 7.10.1916 Maattivuono.
- Kristiina, s. 3.9.1917 Maattivuono, k. 6.7.1921 Maattivuono.
- Aryn, s. 30.9.1920 Maattivuono.
- Olof (Elsanpoika), s. 24.9.1915 Maattivuono, ottopoika.

SNAULA

Snaula, Piera, saamelainen, s. 1845 Muotka, k. 18.7.1911 Muotka. Asui perheensä kanssa Muotkassa (1887). Pastori Hinkulan luettelossa sukunimi on kirjattu muodossa Naula (1887). Puoliso: **Sigrid Haltta**, s. 1845 Rautavuono, Norja. Mahdollisesti sama pari kuin eräät Per Andersinpoika (s. 1849), kalastajasaamelainen Petsamosta, ja Sigrid Andersintytär (s. 1847), jotka vihittiin 23.10.1882 Vuoreijassa.⁶¹⁹

- Elsa, s. 1874 Petsamo.
- Inka, s. 1876 Petsamo.
- Brita Maria, s. 6.3.1885 Muotka. → Moilanen

Snaula, Anders, saamelainen, k. ennen 1887. Mahdollisesti edellä mainitun Piera Snaulan vanhempi veli. Puoliso: **Maria**, saamelainen, s. 1826 Varanki, Norja. Asui leskenä lastensa kanssa Muotkassa (1887).

- Ola, s. 1862 Kotajoki, Norja.
- Joona, s. 1865 Kotajoki. →
- Nilla, s. 1871 Kotajoki. →
- Matti, s. 1875 Kotajoki.

Snaula, Joona Antinpoika, saamelainen, s. 1865 Kotajoki, Norja. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1892–1917). Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 1.10.1937, NKVD:n erityistrouppa Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 10.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 18.1.1938.

---

⁶¹⁹ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1879–1886: 176.

Rehabilitoitiin 31.10.1957. Puoliso vih. 25.10.1892 Vuoreija, Norja: **Magga Antintytär Balne**, s. 23.9.1872.

- Piera Antti, s. 14.6.1893 Muotka. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 10.11.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradissa 18.1.1938. Rehabilitoitiin 31.10.1957.
- Maria s. 9.4.1895 Muotka.
- Inka, s. 22.1.1898 Muotka.
- Jooni, s. 6.9.1901 Muotka. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 10.11.1937, NKVD:n erityistroukka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain artiklan 6 ja 10 nojalla 10.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 18.1.1938. Rehabilitoitiin 31.10.1957.
- Kaisa, k. nuorena
- Nilla, s. 1904 Muotka. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 11.10.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 10.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 18.1.1938. Rehabilitoitiin 31.10.1957.
- Matti, s. 14.10.1907 Muotka. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 11.10.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 10.1.1938 ja teloitettiin Leningradissa 18.1.1938. Rehabilitoitiin 31.10.1957.
- Hans, s. 6.8.1910 Muotka. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 11.11.1937, NKVD:n erityistroukka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain artiklan 6 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 31.12.1937. Rehabilitoitiin 1.3.1958.
- Yrjö, s. 29.8.1913 Muotka. Oserkon Rajakalastaja-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 21.11.1937, NKVD:n erityistroukka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kahdeksaksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 31.12.1937. Rehabilitoitiin 1.3.1958.
- Kuolleena syntynyt tytär 29.8.1913 Muotka.

Snaula, Nilla Antinpoika, saamelainen, s. 1871 Kotajoki, Norja. Kolonisti Muotkassa (1905–1917). Puoliso: **Kaisa Pierantytär Matvig**, s. syyskuu 1882 Petsamo. Saamelaisen Piera Andersinpoika Snaulan tytär Maattivuonosta.

- Piera Antti, s. 11.7.1900 Muotka. Kalastaja Petsamon Maattivuonon kylässä. Puoliso vih. 24.4.1929 Petsamo: Anna Ustinantytär Kemova, s. 4.11.1910 Petsamo.
- Nilla Uula, s. 12.12.1902 Muotka.
- Matti.
- Jouni, s. 1905 Muotka.
- Matti, s. 14.10.1907 Muotka.
- Georg, s. 12.4.1910 Muotka.
- Hans, s. 26.12.1913 Muotka.

SORMULA

Sormula e. Sormunen, Juho Jaakko Britanpoika, s. 26.3.1825 Kemi, k. ennen 1905. Torppari Kemin Ala-Paakkolan kylän Peterin tilalla. Kemin kirkonkirjojen mukaan asui vaimonsa kanssa Norjassa, minne näyttää lähteneen siirtolaiseksi Ruijanrannalle 1860-luvun lopulla, ja mistä sittemmin siirtyi Muurmannin rannalle. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä Sormusen ja tämän vaimon esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kemin nimismies vastasi saman vuoden marraskuussa, ettei mitään estettä parin kohdalla ollut.⁶²⁰ Asui vaimonsa kanssa Läätsissä (1887), missä mainitaan kuolleen. Puoliso: **Kreetta Matilda Aapontytär Ruonaniemi**, s. 3.10.1823 Kemi, k. 14.6.1910 Läätsi. Mainitaan miehensä kuoleman jälkeen Norjassa, mutta Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan asui leskenä Läätsissä (1905–1910).

SOTKAJÄRVI

Sotkajärvi, Sigfrid Matinpoika, s. 25.4.1836 Kuolajärvi, k. 1.9.1910 Salmijärvi. Talollisen poika Kuolajärven Sotkajärven tilalta. Muutti Kuolajärveltä Kuusamoon vuonna 1853. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Kuusamosta arviolta 1870-luvulla. Talonpoika Salmijärvellä (1882–1910). Mainitaan hukkuneen. Puoliso vih. 21.6.1891: **Maria Johanna Ollintytär Karppinen**, s. 11.2.1855 Sodankylä, k. 10.6.1936 Salmijärvi. Talollisen tytär Sodankylän Sompion kylän Karppisen tilalta. Mainitaan saapuneen

---

⁶²⁰ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kemin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 11.11.1872.

siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1880. Asui leskenä Petsamon Salmijärven kylässä (1921).

- Hannu Uula (Marianpoika), s. 1.2.1876 Inari.
- Johan August, s. 15.7.1879 Inari. →
- Aleksander, s. 20.11.1882 Salmijärvi, k. 28.9.1916 Svistelnik. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan vihittiin avioliittoon Hämeenlinnassa 23.9.1909 erään Amanda Virtasen kanssa ja kuoli 17.10.1916 Galitsiassa. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarillisen armeijan 164. Zakatalin jalkaväkirykmentin sotamiehenä ja kaatui taistelussa Svistelnikin kylän lounaispuolella syyskuussa 1916.⁶²¹
- Sivert Aleksander, s. 6.11.1883 Salmijärvi.
- Elis Anselm, s. 8.9.1886 Salmijärvi, k. 12.7.1942 Petsamo.
- Sabina Lydia s. 5.7.1895 Salmijärvi. →

Sotkajärvi, Johan August Sigfridinpoika, s. 15.7.1879 Inari. Talonpoika Salmijärvellä (1905). Puoliso vih. 16.9.1903 Salmijärvi: **Emma Kristina Erkontytär Karinen**, s. 16.9.1883 Salmijärvi. Talonpoika Juho Erkki Juhonpoika Ylitalon eli Karisen tytär Salmijärveltä.

- Johan Anselm, s. 3.1.1904 Salmijärvi.
- Emil, s. 1905 Salmijärvi.

STENBAKK

Stenbakk, Johan Henrik Johan-Henrikinpoika, s. 1.7.1875 Pitkävuono, Norja. Kalastaja Salmijärvellä (1899). Puoliso vih. 17.12.1899 Kirkkoniemi, Norja: **Kaisa Sofia Erkontytär Karinen**, toisessa avioliitossa, s. 30.4.1875 Salmijärvi. Kalastaja August Ollinpoika Suikin leski Salmijärveltä.

- Erik Osvald, s. 29.9.1898 Melkefoss, Paatsjoen Norjan puoleinen ranta.

---

⁶²¹ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

Stjerna, Juuso Juhonpoika, s. 6.5.1799 Kuusamo, k. 15.12.1888 Kuusamo. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai talollisena passin vuoden määräajaksi Arkangelin kuvernementtiin joulukuussa 1856 ja uudelleen poikiensa Eliaksen ja Juhon kanssa vuodeksi Venäjälle tammikuussa 1871.⁶²² Puoliso: **Kaisa Simontytär Kämäräinen**, s. 17.6.1799 Kuusamo, k. 6.5.1869 Kuusamo. Juuson ja Kaisan avioliitosta syntyi kaikkiaan yksitoista lasta.

- Antti, s. 15.7.1831 Kuusamo. →
- Eeva Stiina, s. 20.5.1833 Kuusamo. → Törmänen
- Adolf, s. 2.11.1840 Kuusamo. →
- August, s. 14.4.1844 Kuusamo. →
- Anna Liisa, s. 17.6.1846 Kuusamo. → Törmänen
- Juho Abraham, s. 1847 Kuusamo. →

Stjerna, Antti Juusonpoika, s. 15.7.1831 Kuusamo, k. ennen 1905. Mäkitupalaisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1880-luvun alussa. Puoliso: **Anna Maria Laurintytär Kämäräinen**, s. 18.12.1831 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon kirkonkylästä. Mainitaan Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa osittain leikellyllä aukeamalla leskenä Kuolassa sekä kuolleeksi merkittynä.

- Anna Kaisa, s. 7.3.1859 Kuusamo, k. 7.3.1859 Kuusamo.
- Kalle Kustaa, s. 31.8.1862 Kuusamo.
- Juho, s. 8.7.1865 Kuusamo.
- Antti, s. 8.7.1865 Kuusamo, kaksonen.
- Josef, s. 1.8.1876 Kuusamo. Asui naimattomana Kuolassa (1905–1917).

Stjerna, Adolf (Aato) Juusonpoika, s. 2.11.1840 Kuusamo, k. 1914 Valkeakivi. Mäkitupalaisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä ja edellä mainittujen Antin ja Augustin nuorempi veli. Uudistilallinen ja talollinen mainitun kylän Murtolan tilalla. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle kaiketi 1870-luvun lopulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan asui perheensä kanssa Kuolassa ja sai passin uudisasukkaaksi Jäämeren rannalle

---

⁶²² KA, OLKA, Passiluettelot 1857–1867, BIIb:12; 1868–1882, BIIb:13.

vuonna 1892. Mainitaan asuneen ensinnä Kuolassa (1880)⁶²³ ja sittemmin Uurassa (1887). Lopulta kolonisti Valkeakivellä (1905–1914). Toimi kyytimiehenä pastori Mustakalliolle ja sanomalehtimies Ervastille yhdessä kiantalaisen Joona Materon kanssa Kuolasta Uuraan, jolloin Ervasti mainitsee Aato Stjernan olleen Kuusamosta kotoisin ollut työmies (1882).⁶²⁴ Puoliso vih. 26.12.1866 Kuusamo: **Kreetta Stiina Erkontytär Hänninen**, s. 3.6.1835 Kuusamo, k. 16.5.1910 Valkeakivi. Uudistilallisen tytär Kuusamon Heikkilän kylän Vattukummun eli Erkkolan tilalta.

- Juuso, s. 31.10.1867 Kuusamo. →
- Kaisa Kreetta, s. 29.10.1870 Kuusamo. → Lauri
- Kalle Kustaa, s. 10.12.1877 Kuusamo. →

Stjerna, Juuso Adolfinpoika, s. 31.10.1867 Kuusamo. Kalastaja Kuolavuonolla (1907). Puoliso vih. 10.4.1907 Vuoreija: **Eva Kristiina Ananiaksentytär Korkalo**, kolmannessa avioliitossa, s. 14.4.1856 Kuusamo. Kolonisti Antti Matinpoka Korkalan leski Valkeakiveltä.

Stjerna, Kalle Kustaa Adolfinpoika, s. 10.12.1877 Kuusamo. Kalastaja Kuolavuonolla (1899) ja myöhemmin kolonisti Valkeakivellä (1905–1912). Puoliso vih. 6.10.1899 Vuoreija, Norja: **Kaisa Matilda Juhontytär Lyhytniemi**, s. 14.9.1874 Uura. Kolonisti Juho Petteri Simonpoika Lyhytniemen tytär Valkeakiveltä.

Stjerna, August Juusonpoika, s. 14.2.1844 Kuusamo. Mäkitupalaisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä ja edellä mainitun Antin nuorempi veli. Mäkitupalainen Kuusamossa. Sakotettiin vaimonsa kanssa useamman kerran laittomasta paloviinan myynnistä 1870-luvun alkupuolella. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1880-luvun alussa. Asui myöhemmin mahdollisesti Muurmannin rannalla Kuolanvuonolla, missä lapset mainitaan 1900-luvun alkupuolella. Puoliso: **Anna Kaisa Hemmingintytär Eskolin**, s. 7.9.1839 Kuusamo, k. 27.8.1902 Vuoreija, Norja. Räätälin tytär Kuusamosta. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisen August Stjernan vaimona passin vuoden määräajaksi Venäjälle syyskuussa 1897.⁶²⁵ Mainitaan haudattujen luettelossa kalastajan vaimona Venäjältä.⁶²⁶

---

⁶²³ Siirtoretki Kittilästä jäämerelle Kittinaan, *Pohjois-Suomi* 27.7.1881.

⁶²⁴ Ervasti 1884, 53.

⁶²⁵ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

⁶²⁶ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1895–1907: 309.

- Juho Vilhelm, s. 12.7.1866 Kuusamo, k. 27.3.1867 Kuusamo.
- August, s. 8.6.1868 Kuusamo. →
- Sofia Loviisa, s. 11.6.1871 Kuusamo. → Sjöstrand

Stjerna, August Augustinpoika, s. 8.6.1868 Kuusamo, k. 1904. Kalastaja Vuoreijassa (1892–1898) ja Kuolavuonolla (1900). Kuolinvuosi mainitaan Vesisaaren seurakunnan kirkonkirjoissa vaimon toisen avioliiton vihkitietojen yhteydessä. 1. puoliso: **tuntematon**, k. ennen 1900. 2. puoliso vih. 27.6.1900 Vuoreija, Norja: **Elsa Maria Jaakontytär Päätalo**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 2.12.1879 Pummanki. Asui leskenä Serinassa (1905–1906). Elsan 2. puoliso vih. 21.10.1906 Vuoreija, Norja: **Mikko Pekanpoika Hiltunen**, s. 1871 Muhos. Kalastaja Vuoreijassa (1906).

- Edvin, s. 24.2.1892 Vuoreija.
- Anna, s. 13.6.1894 Vuoreija.
- Edvin, s. 2.3.1898 Vuoreija.
- Aksel, s. 24.6.1904 Vuoreija.

Stjerna, Juho Abraham Juusonpoika, s. 6.8.1846 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Kalastaja ja talollinen Pummangissa (1873). Mainitaan vaimonsa kanssa vihittäessä Venäjän alamaiseksi. Puoliso vih. 10.11.1873 Vuoreija, Norja: **Saara Amanda Erkintytär Sillanpää**, s. 21.7.1855 Alatornio. Talollisen tytär Alatornion Kaakamon kylän Sillanpään tilalta. Alatornion kirkonkirjojen mukaan lähti vanhempiansa mukana Norjaan vuonna 1866.

STOLT

Stolt, Kustaa Sigfridinpoika, s. 1.1.1824 Kuusamo. Rengin poika Kuusamon Posiolta. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan muutti alkuvuodesta 1840 annetulla muuttokirjalla Kuusamosta Rovaniemelle, missä työskenteli renkinä 1850-luvulla. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Suomen suuriruhtinaskunnasta 1860 ja työskenteli Salomon Arpelalle Uurassa (1864).⁶²⁷ Asui myöhemmin perheensä kanssa Uurassa (1872–1887). Rovaniemen kirkonkirjojen mukaan avioitui ensimmäisen vaimonsa kuoleman jälkeen toisen kerran Venäjän Lapissa. 1. puoliso vih.

---

⁶²⁷ Schrader 2005, 77.

16.3.1847 Rovaniemi: **Elsa Kreeta Juhontytär Ollila**, s. 13.4.1821 Rovaniemi, k. 1.3.1864 Rovaniemi. Rengin tytär Rovaniemeltä. 2. puoliso: **Anna Maria**, s. 1833.

- Tuomas, s. 1.11.1872 Uura
- Karl Gustaf, s. 17.9.1875 Uura. →
- Kreeta Maria, s. 17.9.1875 Uura, kaksonen.

Stolt, Karl Gustaf Kustaanpoika, s. 17.9.1875 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1917). Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso vih. 7.7.1895: **Eva Maria Antintytär Halonen**, toisessa avioliitossa, s. 3.10.1857 Näätämö, Norja. Kolonisti Antti Laurinpoika Halosen tytär Uurasta.

- Mathias Albert, s. 3.9.1895 Uura. →
- Hilma Josefina, s. 17.10.1898 Uura. →

Stolt, Mathias Albert Karlenpoika, s. 3.9.1895 Uura. Uuran Tarmo-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 6.3.1938, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 20.7.1938 ja teloitettiin 3.9.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957. Puoliso: **Elina Juhontytär**, s. 1897. Karkotettiin kahden 1920-luvulla syntyneen lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

Stolt, Hilma Josefina Karlentytär, s. 17.10.1898 Uura. Asui Uurassa (1940). Karkotettiin neljän vuoden 1920 jälkeen syntyneen lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Mainittujen patronyymien perusteella lasten isän nimi oli Jalmari.

SUIKKI

Suikki, Olli Nikunpoika, s. 25.1.1839 Kittilä. Talollinen Kittilän Kuivasalmen kylän Suikin tilalla 1881–1885. Kittilän kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Salmijärvellä vuodesta 1885 alkaen. Talonpoika Salmijärvellä (1885–1915). Puoliso vih. 25.11.1869 Kittilä: **Maria Josefintytär Pokka**, s. 28.4.1843 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylästä.

- August s. 5.5.1868 Kittilä. →
- Kaisa Henrika s. 27.2.1871 Kittilä. → Portti
- Johan Olof, s. 29.10.1872 Kittilä.

- Brita Susanna, s. 3.10.1874 Kittilä, k. 18.10.1874 Kittilä.
- Liisa Susanna, s. 25.10.1875 Kittilä. Kalastaja Vesisaarella (1909). Puoliso vih. 2.11.1909 Vesisaari, Norja: Karl Oluf Johaninpoika Marki, s. 5.4.1881 Vesisaari.
- Aleksander, s. 11.1.1879 Kittilä.
- Simo, s. 2.6.1881 Kittilä.
- Karl, s. 16.2.1883 Salmijärvi, k. 6.9.1887 Salmijärvi.⁶²⁸
- Kristina, s. 3.8.1886 Salmijärvi, k. 12.9.1887 Salmijärvi.⁶²⁹
- Sem, s. 22.2.1890 Salmijärvi.

Suikki, August Ollinpoika, s. 5.5.1868 Kittilä, k. 6.10.1894 Salmijärvi.⁶³⁰ Kalastaja Salmijärvellä (1893–1894). Mainitaan hukkuneen vaimonsa nuoremman veljen ja sisaren kanssa Paatsjoen koskeen. Puoliso vih. 28.9.1893 Kirkkoniepi, Norja: **Kaisa Sofia Erkontytär Karinen**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 30.4.1875 Salmijärvi. Talonpoika Juho Erkki Juhonpoika Ylitalon eli Karisen tytär Salmijärveltä. Augustin ja Kaisa Sofian avioliitto oli lapseton. Kaisa Sofian 2. puoliso: kalastaja **Johan Henrik Johan-Henrikinpoika Stenbakk** Salmijärveltä.

Suikki, Sem Ollinpoika, s. 22.2.1890 Salmijärvi. Kalastaja Vesisaarella (1919). Puoliso vih. 3.5.1919 Vesisaari, Norja: **Josefiina Matintytär Halonen**, s. 18.9.1899 Uura. Kolonisti Matti Antinpoika Halosen tytär Uurasta.

SUND

Sund, Elias, norjalainen, s. 1828 Trondheim, Norja. Siirtyi Norjan puolen Ruijanrannalta perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Asui perheensä kanssa Petsamossa (1887). Puoliso: **Kersti**, saamelainen, s. 1846 Porsanki, Norja.

- Karl Edvard, s. 1864 Vuoreija, Norja.
- Anna Elisabeth, s. 30.4.1866 Vuoreija.
- Antona Margaretha, s. 28.5.1870 Vaitolahti.
- Kristina Magdalena, s. 25.7.1873 Vaitolahti.
- Johan Aleksander, s. 24.10.1874 Vaitolahti. Kolonisti Vaitolahdessa (1905).

⁶²⁸ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 234.

⁶²⁹ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 233.

⁶³⁰ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 225.

SUNI

Suni e. Lahden Suni, Johan Hiskias Antinpoika, s. 12.2.1839 Pyhäjoki, k. 8.11.1917 Allouez, Michigan, Yhdysvallat.⁶³¹ Mäkitupalaisen poika Pyhäjoen Yppärin kylästä. Muutti Pyhäjoelta torpparin poikana Raaheen marraskuussa 1863. Seuraavat vaiheet ovat tuntemattomat, mutta näyttää päätyneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Asui ensinnä ainakin Kervannossa, missä mainitaan tarjonneen kahvit Ervastille tämän matkan aikana kesällä 1882,⁶³² ja sittemmin kolonistina Petsamossa (1887). Norjan Trondheimin poliisikamarin emigranttiluetteloiden mukaan lähti vaimonsa ja 19-vuotiaan tyttärensä kanssa Cunard-valtamerilinjan Domino-aluksella kohti Amerikkaa marraskuussa 1888, jolloin matkan kohteena mainitaan New Yorkin osavaltion Boston.⁶³³ Asui myöhemmin vaimonsa kanssa Yhdysvalloissa Michiganin osavaltion Keweenawin piirikunnan Allouezin kaupunkikunnassa (1900).⁶³⁴ Puoliso: **Anna Kreeta Juhonpoika Räisänen**, s. 4.4.1839 Kuolajärvi, k. 6.5.1927 Detroit, Michigan.⁶³⁵ Asui leskenä Michiganin osavaltion Waynen piirikunnan Detroitin kaupungissa (1927). Patronyymi, sukunimi ja syntymäaika on kirjattu kuolintodistukseen.

- Anna, s. noin 1869.

SUNNARBORG

Sunnarborg, Erik Kristerinpoika, s. 12.3.1841 Kemi, k. 9.8.1873 Pummanki.⁶³⁶ Talollisen poika Kemistä. Kemin kirkonkirjojen mukaan meni tulevan vaimonsa kanssa Norjaan 1860-luvun lopulla ja avioituneen täällä, ja mainitaan lisäksi saaneen passin Venäjän Lapissa oleskelua varten joulukuussa 1871. Kolonisti Pummangissa (1873). Puoliso: **Saara Maria Juhontytär Juopperi e. Niskala**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 11.10.1845 Kemi, k. 17.8.1910 Pummanki. Itsellisen tytär Kemistä. Saara Marian 2.

---

⁶³¹ Michigan Deaths and Burials 1800–1995. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:FHJS-M8Q>>, viitattu 1.9.2020.

⁶³² Ervasti 1884, 111.

⁶³³ SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1888–1892: 5907-5909.

⁶³⁴ United States Census 1900. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:MS9M-DSR>>, viitattu 1.9.2020.

⁶³⁵ Michigan Death Certificates 1921–1952. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:KF43-J39>>, viitattu 1.9.2020.

⁶³⁶ SATØ, Vardø sokneprestkontor, Ministerialbok 1872–1878: 194.

puoliso: kolonisti **Konrad Vilhelm Kustaanpoika Granroth** Pummangista. Erikin ja Saara Marian avioliitto lieenee ollut lapseton.

SUNNARI

Sunnari, Juho Erik Juhonpoika, s. 13.10.1846 Kemi. Itsellisen poika Kemistä. Kemin kirkonkirjoihin kirjattiin ensinnä epävarma tieto, että olisi saattanut olla avioitunut Norjassa tervolalaisen Maria Sandbergin kanssa vuonna 1870, ja tämän jälkeen tieto mainetodistuksen antamisesta passia varten Venäjän Lappiin joulukuussa 1871. Lähti siirtolaiseksi Ruijanrannalle 1860-luvun lopulla ja päätyi lopulta Muurmannin rannalle. Asui perheensä kanssa Pummangissa (1870–1887). Kolonisti Saitavuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 1870 Norja: **Maria Amanda Elsantytär Sandberg**, s. 24.9.1847 Kemi. Piian avioton tytär Kemin Lautiosaaren kylästä. Esiintyy äitinsä kanssa Kemin kirkonkirjoissa ilman muita merkintöjä ja huomioituna kysymysmerkein.

- Jaakko, s. 3.6.1870 Pummanki. →
- Juho, s. 30.9.1872 Pummanki. →
- Kaisa Maria, s. 14.2.1874 Pummanki. → March
- Kristian Albert, s. 30.12.1878 Pummanki.
- Erik Wilhelm, s. 6.9.1882 Pummanki.
- Anna Liisa, s. 25.7.1885 Pummanki. → Nikkonen

Sunnari, Jaakko Juhonpoika, s. 3.6.1870 Pummanki. Kolonisti Valkeakivellä (1905–1917). Puoliso vih. 18.7.1893 Uura: **Liisa Johanna Abrahamintytär Lauri**, s. 12.3.1868 Uura. Kolonisti Abraham Juhonpoika Laurin tytär Uurasta.

- Johan Ludvig, s. 6.10.1892 Saitavuono, k. 21.9.1907 Valkeakivi.
- Maria Everina, s. 3.2.1894 Saitavuono.
- Anna Lisa, s. 19.1.1903 Valkeakivi.

Sunnari, Juho Juhonpoika, s. 30.9.1872 Pummanki. Kolonisti Saitavuonossa (1905–1917). Puoliso: **Liisa Eliaksentytär Kuorinki**, s. 22.10.1877 Pummanki. Kolonisti Elias Samuelintytär Kuoringin tytär Pummangista. Karkotettiin tyttärensä Annan ja tämän lasten kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan.

- Kristo Albert, s. 15.9.1897 Saitavuono.
- Johan Erik Vilhelm, s. 23.1.1900 Saitavuono.

- Frans Jakob, s. 22.8.1902 Saitavuono.
- Valdemar Aksel Fredrik, s. 8.1.1906 Saitavuono. →
- Edvin Ludvig, s. 29.10.1909 Saitavuono.
- Anna Amanda, s. 27.11.1912 Saitavuono.
- Selma Emilia, s. 20.11.1915 Saitavuono.

Sunnari, Valdemar (Valter) Aksel Fredrik Juhonpoika, s. 8.1.1906 Saitavuono. Muurmannin alueen Valkeakiven Pohjantähti-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 20.1.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain § 58:n artiklojen 1, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 20.7.1938 ja teloitettiin Leningradissa 3.9.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957. Puoliso: **Ada Kallentytär Aksojärvi**, s. 14.3.1911 Valkeakivi. Karkotettiin kahden poikansa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan 1940. Valterin ja Adan liitosta syntyi ainakin kaksi poikaa.

Sunnari, Kristian Albert Juhonpoika, s. 30.12.1878 Pummanki. Kalastaja Saitavuonossa (1900). Kolonisti Valkeakivellä (1905–1917). Puoliso vih. 5.4.1900 Vuoreija, Norja: **Susanna Jaakontytär Uusitalo**, s. 1878 Uura.

- Matti Oskar, s. 16.8.1900 Valkeakivi.
- Frans, s. 25.9.1902 Valkeakivi. Valkeakiven kolhoosin kalastaja (1938). Mainitaan olleen VKB(b):n jäsen 1923–1937. Vangittiin 24.2.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 20.7.1938 ja teloitettiin Leningradissa 3.8.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957.
- Artur, s. 15.5.1906 Valkeakivi, k. 20.5.1942 Ivdelin keskitysleirillä. Karjalan Kiestingin piirin valistusosaston lukutaidottomuuden poistamisen ohjaaja (1937). Vangittiin 29.11.1937, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 9 ja 10 nojalla kymmeneksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 2.1.1938. Rehabilitoitiin 15.12.1956.
- Ada, s. 29.7.1908 Valkeakivi.
- Edit, s. 11.2.1915 Valkeakivi.

Sunnari, Erik Vilhelm Juhonpoika, s. 6.9.1882 Pummanki. Kolonisti Saitavuonossa (1915–1917). Puoliso vih. 2.10.1915 Aleksandrovsk: **Hilma Emilia Kallentytär Hie-**

tala, s. 14.10.1897 Saitavuono. Kolonisti Kalle Kustaa Antinpoika Hietalan tytär Saitavuonosta.

- Aurora, s. 15.5.1917 Saitavuono.

Sunnari, Jaakko Juhonpoika, s. 6.1.1858 Kemi, k. 4.11.1907 Pummanki. Kemin kirkonkirjojen mukaan oli Norjassa ja näyttää lähteneen edellä mainitun vanhemman veljensä jäljissä siirtolaiseksi Jäämeren rannoille 1870-luvulla. Kemin kirkonkirjojen mukaan oleskeli Kemissä kesäkuussa 1884. Kolonisti Maattivuonossa (1886–887) ja Pummangissa (1907–1907). Puoliso: **Matilda Juhontytär Aikioniemi**, s. 28.9.1862 Sodankylä. Katekeetan ja talollisen tytär Sodankylän kirkonkylän Aikioniemen tilalta.

- Olga Emilia, s. 9.1.1886 Maattivuono
- Frans Oskar, s. 9.2.1887 Maattivuono. →
- Maria Susanna, s. 6.9.1889 Pummanki. → Huotari & Kaikkonen
- Alfa Adelia, s. 10.12.1892 Pummanki. → Olsen
- Jaakob Hjalmar, s. 11.6.1895 Pummanki. Kalastaja Vaitolahdessa. Puoliso vih. 4.6.1922 Petsamo: Aliina Löyrä Tauriainen, s. 15.5.1902 Muotka. Mainitaan muuttaneen Muotkasta Pummankiin vuonna 1916.

Sunnari, Frans Oskar Jaakonpoika, s. 9.2.1887 Maattivuono. Kalastaja Vuoreijassa (1911). Puoliso vih. 10.12.1911 Vuoreija, Norja: **Anna Sofia Andersintytär Laukus**, toisessa avioliitossa, s. 9.10.1882 Vesisaari. Ed. puoliso k. 15.10.1910. Karkotettiin NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan 1940.

SUVANTO

Suvanto, Juho Topias Topiaksenpoika, s. 12.5.1846 Kittilä. Talollisen poika Kittilän Tepaston kylän Suvannon tilalta. Kittilän kirkonkirjojen mukaan otti naimattomana muuttotodistuksen Inariin joulukuussa 1865, mutta ei esiinny Inarin kirkonkirjoissa. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Kittilästä vuonna 1863 ja työskenteli Maurits Bergströmille Muotkassa (1864).⁶³⁷ Myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

---

⁶³⁷ Schrader 2005, 72.

SVENSEN

Svensen, Daniel, norjalainen, s. 1817 Egersund, Norja, k. ennen 1905. Asui perheensä kanssa Vesisaarella (1856). Venäläisten lähteiden mukaan asettui Petsamonvuonolle heinäkuussa 1866 ja harjoitti merikalastusta, karjankasvatusta sekä turvemökkien rakentamista.⁶³⁸ Asui myöhemmin vaimonsa ja poikansa perheen kanssa Supuskassa (1887). Puoliso vih. 28.12.1845 Buksnes, Norja: **Oliana Hansintytär**, s. 30.9.1820 Namdalen, Norja, k. 17.9.1906 Tsipnavolak. Kotoisin keski-Norjan Trøndelagin alueelta. Asui leskenä Tsipnavolakissa (1905–1906).

- Sofie Lovisa Katrine s. 2.6.1845.
- Frans Gustav s. 11.10.1856. →

Svensen, Frans Gustav Danielinpoika, norjalainen, s. 11.10.1856 Vesisaari, Norja, k. 23.5.1894 Supuska. Kolonisti Supuskassa (1879–1894). Puoliso vih. 27.7.1882 Supuska: **Kaisa Sofia Yrjöntytär Meskus**, ensimmäisessä avioliitossa, s. 23.9.1861 Kuusamo, k. 17.5.1915 Muotka. Kolonisti Yrjö Ollinpoika Karjalaisen eli Meskuksen tytär Uurasta.

- Sofia Mathilda, s. 27.9.1879 Supuska → Olsen
- Dina Oletta, s. 17.10.1881 Supuska.
- Karl Johan, s. 1.12.1883 Supuska. →
- Kyrina, s. 1.9.1885 Supuska, k. 28.2.1886 Supuska.⁶³⁹
- Frans Oskar, s. 6.10.1886 Supuska. →
- Daniel Ragvald, s. 11.12.1890 Supuska. →
- Magnus Ingvald, s. 2.3.1893 Supuska. →
- Dagny Maria (Kaisantytär), s. 20.12.1896 Supuska. → Pitkänen

Svensen, Karl Johan Fransinpoika, norjalainen, s. 1.12.1883 Supuska. Kolonisti Muotkassa (1905–1917). Puoliso vih. 7.9.1903: **Anna Kaisa Antintytär Polojärvi**, s. 4.12.1886 Pummanki. Kolonisti Antti Jaakonpoika Polojärven tytär Muotkasta.

- Kaisa Sofia, s. 21.8.1904 Muotka. → Moilanen
- Kristian, s. 5.10.1907 Muotka, k. 20.7.1909 Muotka.
- Kristian Arvid, s. 28.10.1911 Muotka.

---

⁶³⁸ Davydov 2005, 51.

⁶³⁹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

- Frans Olof, s. 10.12.1913 Muotka.
- Edvard Immanuel, s. 9.6.1916 Muotka.

Svensen, Frans Oskar Fransinpoika, norjalainen, s. 6.10.1886 Supuska, k. 22.1.1910 Muotka. Kolonisti Muotkassa (1907–1910). Puoliso vih. 9.5.1907 Uura: **Sofia Antintytär Polojärvi**, s. 30.7.1888 Pummanki. Kolonisti Antti Jaakonpoika Polojärven tytär Muotkasta.

- Johan Olof, s. 31.10.1907 Muotka, k. 16.5.1909 Muotka.
- Frans Olof, s. 31.8.1909 Muotka, k. 6.10.1909 Muotka.

Svensen, Daniel Ragvald Fransinpoika, norjalainen, s. 11.12.1890 Supuska. Kolonisti Saanivuonossa (1911–1917). Puoliso vih. 26.6.1911 Aleksandrovsk: **Kreetta Ulrika Matintytär Hiltunen**, s. 4.11.1889 Uura. Kolonisti Matti Matinpoika Hiltusen tytär Uurasta.

- Alfa Emilia, s. 3.10.1911 Uura.
- Iida Safira, s. 3.6.1913 Saanivuono.
- Sven Rudolf, s. 23.8.1914 Saanivuono.
- Hulda Sylvia, s. 3.6.1917 Saanivuono.

Svensen, Magnus Ingvald Fransinpoika, norjalainen, s. 2.3.1893 Supuska. Karkotettiin perheensä kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 18.7.2005. Puoliso: **Ingrid Eugenia Thorintytär Thorsen**, s. 19.11.1899 Tsipnavolak. Kolonisti Thor Thorsenin tytär Tsipnavolakista. Magnuksen ja Ingridin liitosta syntyi useampia lapsia.

SÄÄRELÄ

Säärelä, Elias Marianpoika, s. 14.9.1848 Sodankylä, k. 1912 Salmijärvi. Talollisen tytären avioton poika Sodankylän Saunavaaran kylän Säärelän tilalta. Äitinsä otti kahden poikansa kanssa muuttotodistuksen Sodankylästä Inariin elokuussa 1875, mutta perhe ei esiinny Inarin kirkonkirjoissa. Lähti siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1870-luvun puolivälissä. Kalastaja Salmijärvellä (1884–1912). Puoliso vih. 23.8.1893 Salmijärvi: **Maria Eveliina Niilontytär Rautiola**, s. 28.7.1869 Salmijärvi, k. 25.2.1952 Utsjoki. Talonpoika Niilo Juhonpoika Rautiolan tytär Salmijärveltä. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan eli leskenä yhdyselämää ja sai kaksi lasta erään Reinhold Seilosen kanssa, vaikka tällä oli vaimo ja lapsia kotiseudullaan Kuhmossa.

- Emma, s. 18.12.1884 Salmijärvi. → Elomaa
- Maria, s. 15.9.1888 Salmijärvi.
- Olga s. 18.1.1891 Salmijärvi. → Kumpula
- Judita, s. 6.8.1893 Salmijärvi.
- Benjamin, s. 3.7.1896 Salmijärvi, k. 20.7.1946 Kuivaniemi. Asui Petsamon Salmijärven kylässä. Puoliso vih. 10.10.1925 Petsamo: Eliina Heikintytär Mylläri, s. 26.6.1908 Kittilä.
- Reino (Eveliinanpoika), s. 8.10.1915 Salmijärvi.
- Aino (Eveliinantytär), s. 19.11.1917 Salmijärvi.

TAIVALKOSKI

Taivalkoski, Juho Jaakonpoika, s. 3.1.1852 Pudasjärvi. Talollisen poika Pudasjärven Kurjen kylästä, joka myöhemmin luettiin kuuluvaksi itsenäiseen Jokijärven eli Taivalkosken pitäjään. Pudasjärven kirkonkirjojen mukaan oleskeli ainoana usealapsisesta perheestään Norjassa noin vuodesta 1870 alkaen. Mahdollisesti se suomalainen, jonka Ervasti mainitsee asuneen kauppias Oskar Knudsenin kanssa kesällä 1882 Lapinmukassa, missä muutoin oleskeli vain venäläisiä kausikalastajia.⁶⁴⁰ Asui Lapinmukassa ainakin vuonna 1888. Myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

TAKKINEN

Takkinen, Juho Petter Kaisanpoika, s. 30.11.1846 Simo. Piian poika Simon Simonkylästä. Lähti siirtolaiseksi Ruijanrannalle 1860-luvulla ja päätyi Muurmannin rannalle 1890-luvulla. Simon kirkonkirjojen mukaan kalastaja Ruijassa ja sai todistuksen Venäjälle syyskuussa 1898. Kolonisti Roslikovassa (1905–1915). Puoliso vih. 29.6.1869 Vesisaari, Norja: **Maria Josefiina Erkintytär Joki**, s. 18.3.1848 Haaparanta, Ruotsi, k. 1919 Roslikova.

- Johan Arvid s. 7.4.1869 Vesisaari, Norja. →
- Marie Everina, s. 18.6.1871 Vesisaari.
- Alfa Kristina, s. 6.3.1879 Vesisaari.
- Magnus Kristian, s. 1.3.1882 Rautavuono, Norja. →

---

⁶⁴⁰ Ervasti 1884, 147. Kyseessä saattaa olla myös Juho Koskela, joka avioitui kalastajana Lapinmukasta Kirkkoniemessä vuonna 1887 ja asui seuraavana vuonna kylässä itsellisenä perheensä kanssa.

- Hilma Karolina, s. 1.3.1884 Rautavuono.
- Evita Vilhelmina, s. 18.4.1886 Rautavuono.
- Magna Greta s. 11.1.1890 Rautavuono.
- Frans Oskar, s. 23.5.1892 Rautavuono, k. 4.3.1907 Roslikova.

Takkinen, Johan Arvid Juhonpoika, s. 7.4.1869 Vesisaari, Norja, k. 16.9.1916. Kolonisti Roslikovassa (1905–1916). Puoliso vih. 20.11.1892 Kirkkoniemi, Norja: **Sigrid Martintytär**, s. 24.2.1874 Rautavuono, Norja.

- Maria Kristina, s. 23.9.1893 Rautavuono, Norja.
- Sigrid Ingeborg, s. 28.5.1895 Rautavuono, k. 3.3.1908 Roslikova.
- Johan Petter, s. 14.9.1898 Roslikova, k. 25.2.1907 Roslikova.
- Martin Vilhelm, s. 1.9.1900 Roslikova, k. 23.2.1907 Roslikova.
- Elsa Vilhelmiina, s. 2.3.1902 Roslikova.
- Magnus Ingvald, s. 27.11.1903 Roslikova.
- Ester Gunhild, s. 13.10.1907 Roslikova.
- Oskar Anders, s. 3.9.1909 Roslikova.
- Inka Birgitta, s. 26.4.1911 Roslikova, k. 20.6.1911 Roslikova.
- Johan Arvid, s. 15.5.1913 Roslikova. Asu Murmanskissa työttömänä (1934). Vangittiin 22.11.1938 ja OGPU:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 25.6.1935. Suoritti vankeuden ilmeisesti Tšeljabinskin keskitysleirillä. Vangittiin toistamiseen 29.4.1946 ja tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla kahdeksaksi vuodeksi leirille 10.6.1946. Rehabilitoitiin 29.1.1990 ja 26.5.1992.

Takkinen, Magnus Kristian Juhonpoika, s. 1.3.1882 Rautavuono, Norja. Kolonisti Valkeakivellä (1907) ja Roslikovassa (1909–1917). Vaaingan Taisto-kolhoosin Larguskalastusaluksen kapteeni (1938). Vangittiin 20.1.1938, NKVD:n komission ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6, 9, 10 ja 11 kuolemaan 1.7.1938 ja teloitettiin Leningradissa 8.7.1938. Rehabilitoitiin 18.5.1989. Puoliso vih. 20.5.1907 Valkeakivi: **Maria Johanna Juhontytär Lyhytniemi**, s. 1.12.1884 Saanivuono, k. 1941. Kolonisti Juho Petter Simonpoika Lyhytniemen tytär Valkeakiveltä. Karkotettiin tyttärensä Elinan ja miehensä veljenpojan Magnuksen (s. 1903) kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Asui karkotettuna myöhemmin Karhumäestä kaakkoon, Äänisjärven rannan Shungun kylässä ja ilmeisesti kuoli hukkumalla evakuointikuljetuksen yhteydessä vuonna 1941, kun Äänisniemen siviilivä-

estö evakuoitiin suomalaisten hyökkäyksen tieltä Äänisniemeltä proomuilla ja proomu tuhoutui suomalaisten tykkitulesta tai ilmapommituksesta.⁶⁴¹

- Maria Kristina s. 4.12.1907 Valkeakivi. →
- Signe Matilda, s. 7.3.1909 Roslikova. Puoliso: Väinö Meriheinä, s. Orimattila, k. 27.1.1938. Puuseppä Murmanskien veturivarikolla. Signen ja Väinön avioliitosta syntyi ainakin yksi poika, jonka nimeä tai syntymäaikaa ei tunneta.⁶⁴²
- Johan Rikhard, s. 11.5.1910 Roslikova. Mainitaan kuolleen parantolassa Mustalamerellä ennen vuonna 1924.⁶⁴³
- Elina Josefina, s. 6.6.1912 Roslikova. Kuoli ilmeisesti Valkeakiven eli Pieloin kylän läheisyydessä ryöstömurhan yhteydessä vuonna 1919, missä tapahtumassa isoisänsä ammuttiin kuoliaaksi ja nuorempi veljensä Kristian Edvard haavoitui.⁶⁴⁴
- Kristian Valdemar, s. 11.2.1914 Roslikova, k. 31.1.1915 Roslikova.
- Kristian Edvard, s. 7.1.1915 Roslikova.
- Leo Vilfrid, s. 21.6.1917 Roslikova.
- Elina, s. 27.9.1924 Roslikova. Elina on julkaissut kuolansuomalaisten elämää ja kohtaloitakin kuvaavan omaelämäkerran *Jäämeren myrskylintu – Elina Luukkaisen elämä* (2014) yhdessä Ilkka Markkulan kanssa.

Takkinen, Maria Kristina Magnuksentytär, s. 4.12.1907 Valkeakivi.

- Konrad Arvid, s. 15.9.1912 Roslikova.

Takkinen, Abraham Herman Kaisanpoika, s. 12.3.1855 Simo, k. 3.3.1909 Kervanto. Piian avioton tytär Simon Simonkylästä ja edellä mainitun Johan Petterin nuorempi veli. Simon kirkonkirjojen mukaan äitinsä oli kemiläisen Matti Ekin vaimona Urassa 1870-luvulla, ja itsensä mainitaan ensin olleen Norjassa ja sittemmin kalastajana Muurmannin rannikolla Kervannossa tuntemattoman Maria-vaimon kanssa, joka mainitaan naidun Ruijassa. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle äitinsä ja isäpuolensa luokse 1870-

---

⁶⁴¹ Luukkainen & Markkula 2014, 45, 47 & 144.

⁶⁴² Luukkainen & Markkula 2014, 144.

⁶⁴³ Luukkainen & Markkula 2014, 144.

⁶⁴⁴ Luukkainen & Markkula 2014, 22–23 & 144. Kerrottu tarina perustuu Takkisen suvun perimätietoon, mutta tapauksesta on säilynyt painettuna myös punapakolaisen Vilho Halmeen kertomus, minkä mukaan se tapahtui elokuussa 1919. Halmeen mukaan tapaus todettiin ryöstömurhaksi ja rikoksenteijä oli tietävästi perheen tuttu, mutta tapaus jäi tutkimatta. Halme 1930, 193–195.

luvun alkupuolella. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1877–1909). Puoliso vih. 7.7.1881 Kirkkoniemi, Norja: **Maria Abrahamintytär Dorf**, toisessa avioliitossa, s. 6.11.1859 Pulkkilä, k. 1.5.1908 Kervanto. Kolonisti Jaakko Paavonpoika Peltolan leski Pummangista.

- Juho Jaakko, s. 30.8.1877 Kervanto.
- Elsa Maria, s. Kervanto.
- Anna Liisa, s. 2.12.1879 Kervanto.
- Herman, s. 7.8.1882 Kervanto. →
- Selma Johanna, s. 7.2.1884 Kervanto.
- Henriika, s. 4.4.1885 Kervanto.
- Emma Karolina, s. 27.7.1886 Kervanto. → Inkilä
- Kaisa Margareta, s. 18.2.1888 Kervanto. Puoliso vih. 25.12.1916 Vuoreija, Norja: Johan Petter Emanuel Johan-Bernhardinpoika Siuruainen, s. 20.5.1896 Pohjois-Varanki, Norja. Kalastaja Paddebyssä (1916).
- Arvid Aleksander, s. 5.9.1889 Kervanto. →
- Hilma Henriika, s. 9.4.1891 Kervanto.
- Ida Sofia, s. 21.8.1892 Kervanto. Puoliso vih. 1.4.1915 Vuoreija, Norja: Fredrik Johan Olsen Fikse, s. 1.1.1884 Lebesby. Kalastaja Skjöfningbergissä (1915).
- Brita Matilda, s. 18.9.1894 Kervanto. → Inkilä
- Aurora Charlotta, s. 17.11.1896 Kervanto.
- Laura Severina, s. 30.10.1898 Kervanto.
- Aksel Fredrik, s. 4.7.1900 Kervanto.

Takkinen, Herman Hermaninpoika, s. 7.2.1882 Kervanto.⁶⁴⁵ Kolonisti Kervannossa (1905–1917). Puoliso vih. 16.9.1908 Aleksandrovsk: **Kaisa Sofia Kustaantytär Tuovila**, s. 4.8.1877 Kuusamo. Kolonisti Kustaa Henrik Henrikinpoika Tuovilan tytär Vaitolahdesta.

- Fredrik (Kaisantytär), s. 15.9.1901 Vaitolahti. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan mobilisoitiin Neuvosto-Venäjälle vuonna 1920 ja kuoli täällä, mutta kuolinaika jäi tuntemattomaksi.

---

⁶⁴⁵ Simon seurakunnan vuoden 1883 syntyneiden luettelon loppuun on jäljennetty Johannes Schwartzbergin (Mustakallio) Leppävirralla 10.1.1884 päiväämä kirje, jonka mukaan hän vahvisti Hermanin hätäkasteen kesällä 1882 Muurmannilaiselle rannalle tekemällään matkalla Kervannossa 30.7.1882.

- Maria Eugenia, s. 12.7.1909 Kervanto.
- Karl Arvid, s. 30.8.1910 Kervanto.
- Herman, s. 26.9.1911 Kervanto.
- Johan Viktor, s. 6.7.1913 Kervanto.
- Elina, s. 1.4.1915 Kervanto.
- Laila Helene, s. 10.9.1916 Kervanto.

Takkinen, Arvid Aleksander Hermaninpoika, s. 5.9.1889 Kervanto. Kolonisti ja kalastaja Kervannossa (1916). Puoliso vih. 13.9.1916 Vuoreija, Norja: **Ida Maria Matintytär Ukkola**, s. 20.1.1898 Likalahti. Kolonisti Matti Liisanpoika Ukkolan tytär Likalahdesta. Arvidin ja Idan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Olga Eliina, s. 28.9.1916 Kervanto.
- Hilja Elvira, s. 23.12.1917 Kervanto.
- Ludvig, s. 10.10.1920 Kervanto.

TAPIO

Tapio, Iisak Aleksander Abrahaminpoika, s. 9.10.1831 Kemi k. 14.12.1891 Vesisaari, Norja.⁶⁴⁶ Torpparin poika Kemin Ilmolan kylästä. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Vesisaaren kautta vuonna 1861 ja työskenteli kalastajana Maurits Bergströmille Muotkassa (1864).⁶⁴⁷ Asui Muurmannin rannalla 1860- ja 1870-luvuilla, minkä jälkeen mainitaan kalastajana Vesisaarella (1887). Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä kesäkuussa 1880 päivätyllä kirjeellä Tapion perheen esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kemin nimismies vastasi saman vuoden heinäkuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut.⁶⁴⁸ Puoliso: **Sara Maria**, s. 1835, k. 7.8.1895 Vesisaari.

- Erik Vilhelm, s. 1876 Venäjä.
- Johan Abraham, s. 23.9.1878 Muurmannin ranta, k. 23.2.1887 Vesisaari.⁶⁴⁹

---

⁶⁴⁶ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1885–1895: 173.

⁶⁴⁷ Schrader 2005, 72.

⁶⁴⁸ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1880, Ea3:30: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.6.1880 & Kemin nimismies Oulun läänin kuvernöörille 24.7.1880.

⁶⁴⁹ SATØ, Vadsø sokneprestkontor, Ministerialbok 1885–1895: 162.

TARKKINEN

Tarkkinen, Ferdinand Hildanpoika, s. 30.12.1841 Utajärvi. Naisihmisen avioton poika ja itsellinen Utajärven Niskan kylästä. Utajärven kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa 1870-luvulta alkaen ja sai ensimmäisen vaimon kuoltua naimakirjan toista avioliittoa varten Kestilään toukokuussa 1910. Mainitaan kalastajana Pummangissa vuonna 1876. Näyttää palanneen myöhemmin takaisin kotiseuduilleen 1900-luvun alussa. 1. puoliso vih. 19.4.1876 Vuoreija, Norja: **Anna Kaisa Abrahamintytär Kärenaho**, s. 11.9.1841 Pulkkila, k. 20.11.1908 Utajärvi (?). Itsellisen poika Pulkkilan Launolan kylästä. Merkintä kuolinajasta on kirjattu Utajärven kirkonkirjoihin. Annan veli oli kolonisti Abraham Abrahaminpoika Kärenaho Pummangista. 2. puoliso vih. 29.5.1910 Kestilä: **Kreetta Heikintytär Lähtevänoja s. Gröndahl**, toisessa avioliitossa, s. 3.3.1858 Kestilä. Muutti Kestilästä Utajärvelle vuonna 1911.

TAURIAINEN

Tauriainen, Tuomas Antinpoika, s. 18.9.1823 Suomussalmi, k. 4.1.1903 Suomussalmi. Talollisen poika Suomussalmen Kiannan kylän Taurialan eli Hemmilän tilalla, missä asui myöhemmin kanssa-asukkaana perheensä kanssa vanhemman veljensä isännöidessä taloa. Lähti leskenä poikiensa kanssa siirtolaiseksi Jäämeren rannalle ja asui Muotkassa (1887). Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Ruijassa, mistä näyttää palanneen takaisin Suomussalmelle noin vuonna 1889. Puoliso vih. 4.3.1847 Suomussalmi: **Stiina Laurintytär Manninen**, s. 12.12.1822 Suomussalmi, k. 13.2.1855 Suomussalmi. Talollisen tytär Suomussalmen Kiannalta.

- Antti, s. 15.2.1848 Suomussalmi, 16.2.1857 Suomussalmi.
- Lauri, s. 23.2.1850 Suomussalmi. →

Tauriainen, Lauri (Lassi) Tuomaanpoika, s. 23.2.1850 Suomussalmi. Asui perheensä kanssa Muotkassa (1887). Kolonisti Muotkassa (1905–1917). Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oletettiin oleskelevan Norjassa ja Ruijassa. Puoliso: **Anna Liisa Heikintytär Marsch**, s. 3.5.1858 Kuusamo. Kolonisti Henrik Iisakinpoika Marschin tytär Pummangista.

- Aksel Arvid, s. 25.3.1877 Muotka. →
- Isak Herman, s. syyskuu 1878 Muotka. →
- Gustava Karolina, s. 1880 Muotka. → Moilanen

- Greta Elisabet, s. 1883 Muotka. →
- Juho Edvard, s. 23.9.1884 Muotka, k. 19.1.1885 Muotka.⁶⁵⁰
- Serafina, s. 20.8.1885 Muotka. → Räinen
- Lars Oskar, s. 21.4.1887 Muotka.
- Henrik Oskar, s. 29.1.1889 Muotka.
- Anna Kaisa, s. 14.4.1896 Muotka.
- Ida Lovisa, s. 7.1.1899 Muotka.
- Hjalmar, s. 18.12.1900 Muotka. →
- Tuomas Alfred, s. 18.3.1903 Muotka.

Tauriainen, Aksel Arvid Laurinpoika, s. 25.3.1877 Muotka. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1901–1917). Oserkon Uusi elämä -kolhoosin kolhoosilainen (1938). Vangittiin 10.3.1938, NKVD:n komissio ja NL:n prokuratuuri NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 6, 10 ja 11 nojalla kuolemaan 20.7.1938 ja teloitettiin Leningradissa 3.8.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957. Puoliso vih. 4.7.1901 Vuoreija, Norja: **Anna Rikhardintytär Sellström**, s. 1884 Vesisaari, Norja. Kolonisti Bernhard Rikhard Sellströmin tytär Vaitolahdesta.

- Otto Alvar, s. 1.5.1905 Muotka, k. 25.4.1943 Tšeljabinskin keskitysleiri. Palokuntalainen Saitavuonossa (1938). Vangittiin 23.3.1938 ja NKVD:n erityiskoukous tuomitsi NL:n rikoslain artiklojen 6 ja 11 nojalla kolmeksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 29.9.1939. Rehabilitoitiin 7.4.1989.
- Hilja Agnes, s. 14.10.1906 Muotka, k. 23.3.1908 Muotka.
- Bernhard Viljam s, s 25.5.1908 Muotka, k. 15.8.1909 Muotka.
- Aune Sylvia, s. 14.8.1910 Muotka.
- Lempi Katariina, s. 2.12.1912 Muotka. → Kumpula
- Evert Valdemar, s. 17.7.1914 Muotka.
- Anna Emilia, s. 18.3.1916 Muotka.

Tauriainen, Hjalmar Lassinpoika, s. 18.12.1900 Muotka. Oserkon Uusi elämä -kolhoosin kolhoosilainen (1933). Vangittiin 13.3.1933 ja NKVD:n troikka Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla viideksi vuodeksi ojennus- ja työleirille 15.4.1933. Asui Oserkossa (1938). Vangittiin toistamiseen 5.3.1938, NKVD:n

---

⁶⁵⁰ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

komissio ja NL:n prokuratuuri tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklojen 1a, 6, 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin 3.9.1938. Rehabilitoitiin 21.9.1957. Puoliso: **Erika Pekantytär Berglund**, s. 1905. Asui Oserkossa (1940). Karkotettiin kolmen lapsena kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 8.4.1997. Hjalmarin ja Erikan liitosta syntyi useampia lapsia.

Tauriainen, Isak Herman Lassinpoika, s. syyskuu 1878 Muotka, k. 27.3.1911 Muotka. Kolonisti ja kalastaja Muotkassa (1901–1911). Puoliso vih. 27.6.1901 Vuoreija, Norja: **Anna Maria Hannuntytär Piippola**, s. 16.11.1879 Kakkari, k. 14.5.1905 Muotka. Kalastajan ja kauppiaan tytär Uurasta. 2. puoliso vih. 2.9.1907 Aleksandrovsk: **Ada Albertina Hannuntytär Piippola**, toisessa avioliitossa, s. 16.2.1883 Kakkari. Kolonisti Johan Jannenpoika Reginan leski Läätsistä.

- Laura Aliina, s. 2.4.1902 Muotka.
- Fredrik Waldemar, s. 4.2.1909 Muotka.
- Aina Emilia, s. 25.8.1910 Muotka.
- Ida Amalia, s. 18.5.1914 Muotka.
- Alfred Nikolai s. 10.10.1916 Muotka.

Tauriainen e. Manninen, Juho Kustaa Tuomaanpoika, s. 5.6.1830 Kuusamo. Talollinen Kuusamon Poussun kylän Tauriaisen eli Mannisen tilalla. Otti leskenä poikansa Erkin perheen kanssa muuttotodistuksen Kuusamosta Ylikiiminkiin maaliskuussa 1882. Päätyi siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun puolivälissä. Asui vaimonsa kanssa Muotkassa (1887). 1. puoliso: **Maria Leena Erkintytär Kurvinen**, s. 20.3.1820 Kuusamo, k. 2.10.1858 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Poussun kylästä. 2. puoliso vih. 18.4.1863 Kuusamo: **Brita Stiina Juhontytär Korhonen** s. 14.8.1828 Kuusamo, k. 12.7.1864 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon kirkonkylästä. 3. puoliso: **Brita Kaisa**, s. 1840.

- Erkki, s. 24.4.1855 Kuusamo. Puoliso vih. 9.4.1881 Kuusamo: Matleena Jaakon-tytär Kurvinen, s. 14.5.1868 Kuusamo.
- Anna Kristina, s. 13.2.1858 Kuusamo.
- Juho Kustaa, s. 6.7.1864 Kuusamo.

Tauriainen, Juho Kustaa Antipoika, s. 26.3.1830 Kuusamo. Itsellinen Kuusamon kirkonkylässä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun puolivälissä. Asui vaimonsa kanssa kolonistina Muotkassa (1884–1887). Puoliso vih. 8.4.1854 Kuusamo:

Brita Kaisa Juhontytär Määttä, s. 2.6.1826 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Läm-sän kylän Lusmingin tilalta.

- Anna Kaisa, s. 6.3.1854 Kuusamo.
- Juho Kustaa, s. 5.10.1856 Kuusamo, k. 22.10.1884 Muotka.⁶⁵¹
- Antti Herman, s. 8.8.1860 Kuusamo, k. 23.3.1861 Kuusamo.
- Kalle, s. 7.2.1862 Kuusamo.
- Matleena, s. 6.1.1867 Kuusamo.

TAUSTA

Tausta, Sigfrid (Sipo) Pietarinpoika, s. 11.5.1866 Hailuoto, k. 11.3.1931 Pummanki. Luotsin poika Hailuodosta Ojakylän Taustan tilalta. Hailuodon kirkonkirjojen mukaan oli poissa vuodesta 1881 alkaen ja mainitaan myöhemmin lähteneen siirtolaiseksi Muurman-nin rannalle vuonna 1883. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1902–1915). Oulun lää-ninkanslian passiluetteloiden mukaan sai talollisen poikana passin vuoden määräajaksi Venäjälle elokuussa 1900.⁶⁵² Puoliso vih. 12.12.1899: **Eva Aleksandra Mikontytär Mikkola**, s. 11.3.1870 Inari. Talollisen tytär Inarin Kyrön kylän Mikkolan tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1900.

- Anna Elvira (Evantytär), s. 28.3.1898 Vesisaari, Norja.
- Ihanelma Katarina, s. 5.3.1900 Etelä-Varanki, Norja. Petsamon luterilaisen seu-rakunnan kirkonkirjan mukaan meni palvelukseen Venäjälle vuonna 1919.
- Mikko, s. 31.5.1902 Pummanki.
- Petter Osvald, s. 5.8.1904 Pummanki.
- Johan Rudolf, s. 9.6.1907 Pummanki.
- Evert Sigfrid, s. 6.6.1909 Pummanki.
- Einar Edvin, s. 9.7.1911 Pummanki.

TENHUNEN

Tenhunen, Heikki Jahvetinpoika, s. 21.7.1875 Kiuruvesi. Petsamon luterilaisen seura-kunnan kirkonkirjojen mukaan saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Kiuruvedeltä

---

⁶⁵¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁵² KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

vuonna 1909 ja eli yhdessä leski Anna Hirsivaaran kanssa. Kalastaja Vaitolahdessa (1921). Mainitaan siirtyneen Petsamosta itärajan yli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1921 ja kuolleen sittemmin Venäjällä.

TERVANIEMI

Tervaniemi, Juho Juhonpoika, s. 6.5.1832 Kittilä, k. 6.11.1905 Etelä-Varanki, Norja. Talollisen poika Kittilän Kuivasalmen kylän Rautiolan tilalta. Kittilän kirkonkirjoihin arviolta 1870-luvun puolivälissä tehdyn merkinnän mukaan oli ollut Norjassa neljä–viisi vuotta. Asui Salmijärvellä (1873) ja myöhemmin Ruija Utsavuonolla, missä mainitaan kuolleen leskenä vanhuuteen. Puoliso vih. 19.1.1873 Kirkkoniemi, Norja: **Kaisa Kreeta Sakarintytär Onkamo**, s. 19.9.1847 Kuolajärvi. Talollisen tytär Kuolajärven Sallansuun kylän Onkamon tilalta.

Tervaniemi e. Salmijärvi, Niilo Niilonpoika, s. 5.2.1824 Kittilä. Uudistilallinen Kittilän Kellontekemän kylän Tervaniemen tilalla. Kittilän kirkonkirjojen mukaan lähti poikiensa Erkin ja Petterin kanssa Ruijanrannalle 1870-luvun alkupuolella ja otti myöhemmin entisenä talollisena vaimonsa sekä poikiensa Petterin ja Niilon kanssa muuttotodistuksen kalastusta varten Utsjoelle tammikuussa 1880, mutta perhe ei esiinny Utsjoen kirkonkirjoissa. Asui myöhemmin vaimonsa ja poikiensa kanssa Salmijärvellä. Puoliso: **Kaisa Kreeta Iisakintytär Seppälä**, s. 9.9.1824 Kittilä.

- Juho Erkki, s. 17.4.1849 Kittilä. →
- Iisakki, s. 5.6.1851 Kittilä, k. 1.10.1874 Norja. Merkintä kuolemasta on kirjattu Kittilän kirkonkirjoihin.
- Maria, s. 26.2.1854 Kittilä, k. 7.3.1886 Sodankylä. Puoliso vih. 18.10.1873 Kittilä: Juho Abraham Britanpoika Murtola e. Hinganmaa, ensimmäisessä avioliitossa, s. 1.5.1848 Sodankylä. Talollinen Sodankylän Vaalajärven Murtolan tilalla.
- Petter, s. 28.10.1856 Kittilä. →
- Kristiina Vilhelmiina, s. 27.9.1861 Kittilä, k. 20.5.1864 Kittilä.
- Niilo s. 16.4.1865 Kittilä. →

Tervaniemi, Juho Erkki Niilonpoika, s. 17.4.1849 Kittilä, k. 8.4.1905 Salmijärvi. Kittilän kirkonkirjojen mukaan lähti isänsä ja nuoremman veljensä Erkin kanssa Ruijanrannalle 1870-luvun alkupuolella ja otti myöhemmin muuttotodistuksen Utsjoelle vuonna 1878, mutta ei esiinny Utsjoen kirkonkirjoissa. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä

(1879–1905). Puoliso vih. 7.12.1879 Kirkkoniemi, Norja: **Johanna (Hanna) Matintytär Portti**, s. 12.10.1860 Sodankylä. Talonpoika Matti Matinpoika Portto Salmijärveltä.

- Juho Uolevi, s. 20.10.1880 Salmijärvi. →
- Nils Petter, s. 25.7.1882 Salmijärvi.
- Maria Helena, s. 25.3.1883 Salmijärvi. Puoliso vih. 18.2.1906 Vesisaari, Norja: Håkon Andreas Nikolaus Kristianinpoika Ebeltoft, s. 23.12.1885 Vesisaari. Kalastaja Vesisaarella (1906). Helenan ja Håkonin avioliitosta syntyi ainakin neljä lasta vuosina 1855–1899.
- Susanna, s. 10.12.1887 Salmijärvi.
- Elsa Johanna, s. 10.6.1890 Salmijärvi.

Tervaniemi, Juho Uolevi Erkinpoika, s. 20.10.1880 Salmijärvi. Talonpoika Salmijärvellä (1907–1917) ja myöhemmin talollinen Petsamon Töllevin kylässä. Puoliso vih. 22.7.1907 Aleksandrovsk: **Alfhilda Kustaantytär Kumpula**, s. 23.9.1890 Salmijärvi. Talonpoika Kustaa Herman Juhonpoika Kumpulan tytär Salmijärveltä. Juhon ja Alfhildan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kolme lasta vuoden 1920 jälkeen.

- Johan Frithiof, s. 11.11.1907 Salmijärvi, k. 17.3.1917 Salmijärvi.
- Nils Oskar, s. 14.3.1909 Salmijärvi.
- Emil Henrik, s. 17.7.1910 Salmijärvi.
- Robert, s. 24.7.1911 Salmijärvi, k. 3.4.1917 Salmijärvi.
- Evert, s. 25.6.1913 Salmijärvi.
- Stella Elvira, s. 1914 Salmijärvi, k. 13.3.1917 Salmijärvi.
- Jalmari, s. 10.11.1918 Vesissaari, Norja.
- Venla Elvira, s. 24.11.1920 Salmijärvi.

Tervaniemi, Petter Niilonpoika, s. 15.9.1857 Kittilä. Kittilän kirkonkirjojen mukaan lähti isänsä ja vanhemman veljensä Erkin kanssa Ruijanrannalle 1870-luvun alkupuolella. Talonpoika Salmijärvellä (1887–1905). 1. Puoliso: **tuntematon**. 2. puoliso vih. 4.7.1907 Salmijärvi: **Anna Maria Matintytär Paadar**, s. 7.3.1878 Inari. Talollisen tytär Inarin Kyrön kylän Hoikkaniemen tilalta, jonka isäpuoli oli myöhemmin talollinen Matti Henrikinpoika Äärelä Salmijärveltä.

- Sofia Vilhelmina, s. 10.12.1887 Salmijärvi. → Henriksson
- Sigrid, s. 19.6.1889 Salmijärvi.
- Frans Arthur, s. 2.9.1898 Salmijärvi.

- Kaisa Maria Annantytär, s. 11.8.1900 Salmijärvi.
- Matti, s. 12.12.1909 Salmijärvi, k. 6.1.1910 Salmijärvi.
- Johan Erik, s. 4.5.1911 Salmijärvi.

Tervaniemi, Niilo (Niku) Niilonpoika, s. 16.4.1865 Kittilä. Seurasi isäänsä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvulla. Talonpoika ja kalastaja Salmijärvellä (1891–1905). Puoliso vih. 27.11.1891 Kirkkoniemi, Norja: **Johanna Iisakintytär Marjala**, s. 23.3.1866 Kittilä, k. 18.8.1906 Salmijärvi. Talollisen tytär Kittilän pitäjän Kittilän kylän Marjalan tilalta.

- Albert (Johannanpoika), s. 25.3.1891 Salmijärvi, k. lapsena.
- Iisakki, s. 8.11.1892 Salmijärvi.
- Nils Alfrid, s. 9.5.1895 Salmijärvi.
- Ellert, s. 1.9.1897 Salmijärvi.
- (Nimi puuttuu kirkonkirjasta), s. 19.8.1899 Salmijärvi.
- Matilda, s. 5.6.1903 Salmijärvi.

THORSEN

Thorsen, Thor, norjalainen, s. 2.3.1853 Dovre, Norja. Kotoisin Opplandin läänistä, Etelä-Norjan sisämaasta. Kolonisti Tsipnavolakissa (1887–1917). Puoliso: **Anna Kreetta Abrahamintytär Palosaari**, s. 28.1.1860 Kuusamo. Siirtolaisen Abraham Britanpoika Palosaaren tytär Tsipnavolakista.

- Emma Anna, s. 28.12.1880 Vuoreija, Norja.
- Anton Bernhof, s. 13.3.1884 Tsipnavolak. →
- Thorvald, s. 1.8.1886 Tsipnavolak, k. 2.5.1913 Tsipnavolak.
- Ragna Maria, s. 25.1.1889 Tsipnavolak.
- Einar Leonard, s. 25.12.1890 Tsipnavolak.
- Anna Isidora, s. 16.8.1893 Tsipnavolak. → Eriksen
- Johan Kasper Nikolai, s. 10.9.1896 Tsipnavolak, k. 12.3.1913 Tsipnavolak.
- Laura Aurora, s. 18.8.1898 Tsipnavolak. → Polojärvi
- Ingrid Eugenia, s. 19.11.1899 Tsipnavolak.
- Delmar, Teodor, s. 1.8.1901 Tsipnavolak.
- Aga Norise Snevide, s. 22.8.1902 Tsipnavolak.

Thorsen, Anton Bernhof Thorinpoika, norjalainen, s. 13.3.1884 Tsipnavolak. Kolonisti ja kalastaja Tsipnavolakissa (1904–1917). Puoliso vih. 9.4.1904 Vuoreija, Norja: **Anna Fransiska Michelintytär Larssen**, s. 17.8.1878 Supuska.

- Arnulf Nikolai, s. 27.7.1904 Tsipnavolak.
- Inka Maria, s. 30.12.1905 Tsipnavolak.
- Laila Sofia, s. 6.5.1908 Tsipnavolak.
- Aksel Michel Bernhof, s. 6.8.1909 Tsipnavolak.
- Ragna, s. 6.1.1912 Tsipnavolak.
- Thor Johan, s. 21.6.1916 Tsipnavolak.

TIKLEN

Tiklen, Juho Kaarlonoika, s. Kolari. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä passin vuoden määräajaksi Venäjälle syyskuussa 1896.⁶⁵³ Kolonisti Muotkassa (1905–1911). Puoliso vih. 1893: **Sofia Johanna Antintytär Lahtinen**, s. Kolari. Juhon ja Sofian tausta ja myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

TOIVOLA

Toivola, Erkki Samulinpoika, s. 8.4.1824 Kittilä, k. 21.9.1907 Saitavuono. Talollinen isänsä jälkeen Kittilän Kuivasalmen kylän Toivolan tilalla. Kittilän kirkonkirjojen mukaan matkusti toisen vaimonsa ja kahden poikansa kanssa Venäjälle kesällä 1881. Mainitaan asuneen vaimonsa kanssa ensinnä Kiltinän saarelta hankkimassaan talossa (1880) ja sittemmin leskenä poikiensa taloudessa Kuolan kaupungin luona Saitavuonossa (1887–1907). 1. puoliso vih. 9.4.1855 Kittilä: **Maria Juhontytär Raudus**, s. 21.9.1828 Kittilä, k. 26.6.1867 Kittilä. Talollisen tytär Kittilän Könkään kylästä. 2. puoliso vih. 28.2.1869 Kittilä: **Anna Kaisa Erkintytär Lintula**, s. 28.9.1824 Kittilä, k. 8.10.1902 Saitavuono. Talollisen tytär Kittilän Kuivasalmen kylästä. Erkillä oli useampia lapsia ensimmäisestä avioliitosta.

- Matilda, s. 23.4.1857 Kittilä, k. 2.7.1863 Kittilä.
- Juhon Erik, s. 13.6.1858 Kittilä, k. lapsena.
- Matti, s. 25.7.1859 Kittilä. →

---

⁶⁵³ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

- Kaisa Elmina, s. 31.5.1862 Kittilä, k. 20.6.1864 Kittilä.
- Hilda Apollonia, s. 5.10.1863, k. 1935 Kittilä. Puoliso vih. 22.9.1889 Kittilä: Matti Ollinpoika Kouri, s. 26.1.1861 Kittilä. Torppari Kittilän Kuivasalmen kylässä.
- Hedvig, s. 5.10.1863 Kittilä, k. 27.6.1898 Kittilä. Puoliso vih. 22.6.1892 Vesi-saari, Norja: Johan Hannunpoika Åström, s. 27.2.1863 Oulu, k. 14.11.1943 Oulu.
- August Herman, s. 10.8.1864 Kittilä, k. 10.4.1870 Kittilä.
- Elfiina, s. 11.3.1865 Kittilä. Kittilän kirkonkirjojen mukaan palasi Inarista vuonna 1893 ja muutti edelleen Ouluun vuonna 1901.
- Johanna, s. 24.6.1866 Kittilä, k. 23.12.1948 Astoria, Oregon, Yhdysvallat. Kittilän kirkonkirjojen mukaan meni Amerikkaan huhtikuussa 1891 ja kuolinaika on kirjattu mainittuihin kirjoihin.
- Frans Oskar, s. 24.6.1868 Kittilä. →

Toivola, Matti Erkinpoika, s. 23.7.1859 Kittilä. Kolonisti Saitavuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 1899: **Anna Brita Pietarintytär Karjalainen**, s. 14.6.1869 Kuusamo. Kolonisti Pietari Enok Juhonpoika Karjalaisen tytär Läättsistä.

- Ida Maria (Annantytär), s. 2.3.1892 Läättsi. → March
- Matti, s. 12.6.1900 Saitavuono.
- Erik Vilhelm, s. 7.4.1903 Saitavuono.
- Kaisa Sofia Matilda, s. 15.10.1905 Saitavuono.

Toivola, Frans Oskar Erkinpoika, s. 24.6.1868 Kittilä. Kolonisti Saitavuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 18.7.1893 Uura: **Anna Kustaava Eliaksentytär Kuorinki**, s. 14.8.1875 Pummanki. Kolonisti Elias Samuelinpoika Kuoringin tytär Saitavuonosta.

- Elina Elisabeth, s. 10.10.1896 Saitavuono.
- Elsa Elvira, s. 20.5.1899 Saitavuono, k. 7.4.1903 Saitavuono.
- Johanna Katrina, s. 24.10.1901 Saitavuono.
- Anna Brita, s. 12.2.1903 Saitavuono.
- Hilda Evita, s. 1.2.1906 Saitavuono.
- Kristian Alfred, s. 28.3.1907 Saitavuono.
- Elias Leonard, s. 28.9.1910 Saitavuono. →
- Frans Emil, s. 15.4.1914 Saitavuono, k. 10.9.1914 Saitavuono.
- Ester Emilia, s. 24.6.1916 Saitavuono.

Toivola, Elias Leonard Fransinpoika, s. 28.9.1910 Saitavuono. Puoliso: **Alfa Aurora Erkontytär Lahdenperä**, s. 17.1.1913 Uura. Kolonisti Juho Erkki Erkinpoika Lahdenperän tytär Uurasta. Karkotettiin poikansa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 26.11.1994. Leonardin ja Alfian liitosta syntyi ainakin yksi lapsi.

TORVINEN

Torvinen e. Turunen, Gustaf Adolf Kreetanpoika, s. 13.11.1844 Oulu. Kotoisin Oulun kaupungista. Oulun kirkonkirjojen mukaan tuomittiin murtovarkaudesta keisarillisessa Vaasan hovioikeudessa joulukuussa 1864 ja istui kirkonkirjoissa olevista merkinnöistä päätellen tuomion Hämeenlinnassa. Päätyi siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun puolivälissä. Otti Oulusta esteettömyystodistuksen avioliittoa varten lokakuussa 1867 ja vihittiin pastori Thauvónin toimesta avioliittoon Uurassa tämän ensimmäisen matkan aikana vuonna 1870. Kolonisti Uurassa (1869–1917). Ervastin mukaan oli aikanaan kulkenut Oulusta merillä ja eli myöhemmin Uurassa hyvissä varoissa omistaen muun muassa oman vampöörin (1882).⁶⁵⁴ 1. puoliso vih. 1870 Uura: **Brita Maria Matintytär Puuperä**, s. 2.10.1832 Haukipudas, k. ennen 1893. Mäkitupalaisen tytär Haukiputaalta. Haukiputaan kirkonkirjojen mukaan tuomittiin ensikertaisesta paloviinan myynnistä ja sapattirikoksesta pitäjän syyskäräjillä 1866. Kirkonkirjojen mukaan sai synninpäästön ensikertaisesta salavuoteudesta tammikuussa 1868, minkä jälkeen näyttää lähteneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. 2. puoliso vih. 18.7.1893 Uura: **Maria Pierantytär Skore**, s. 2.1.1848 Inari. Saamelaisen Piera Skoren tytär Uurasta.

- Kreetta Liisa (Britantytär), s. 4.11.1867 Haukipudas, k. 2.9.1868 Haukipudas.
- Kustaa Adolf, s. 1.11.1869 Uura. →
- Kreetta Stiina, s. 15.10.1874 Uura.

Torvinen, Kustaa Aadolf Kustaanpoika, s. 1.11.1869 Uura. Kalastaja Uurassa (1895). Talonpoika Kuivakoskella (1898–1917). Puoliso vih. 3.3.1895 Vuoreija, Norja: **Anna Brita Matintytär Kuha**, s. 27.9.1877 Kuola. Kolonisti Matti Laurinpoika Kuhan tytär Kuolasta.

- Matti Alfred, s. 2.8.1896 Kuola.

---

⁶⁵⁴ Ervasti 1884, 81.

- Frans Gustaf, s. 21.6.1898 Kuivakoski.
- Fredrik Vilhelm, s. 27.10.1899 Kuivakoski.
- Hemming Sanfrid, s. 6.6.1903 Kuivakoski.
- Johan Evert Julius, s. 21.8.1909 Kuivakoski.
- Asta Lydia, s. 30.8.1912 Kuivakoski.

Torvinen e. Torvela, August Henrikinpoika, s. 22.6.1859 Ii. Itsellisen ”Kirjava-Heikin” poika Iin pitäjän Etelä-Iin kylästä. Lähti siirtolaiseksi Jäämeren rannalle 1880-luvulla ja päätyi Muurmannin rannalle. Asui perheensä kanssa Pummangissa (1882–1887). Puoliso: **Eeva Stina**, s. 1855 Kuusamo. Perheen myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat,

- Kalle Kustaa, s. 12.1877 Kuusamo.
- Vilhelm, s. heinäkuu 1882 Pummanki
- Kristian Albert, s. 7.11.1886 Pummanki.

TRENGER

Trenger, Piera Jouni, saamelainen, s. 1815 Kotajoki, Norja, k. ennen 1905. Saapui siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1860-luvun lopulla. Kolonisti Einassa (1871–1887). Ervasti kuvailee matkakertomuksessaan Jooni Pieran talon Muotkavuonon pohjoisrannalla vuonon suulla Einassa varakkaaksi (1882).⁶⁵⁵ Puoliso: **Maria Johanintytär**, s. 1834 Kotajoki, k. 6.4.1913 Eina. Asui kolonistin leskenä Einassa (1905–1913).

- Jouni, s. 11.12.1860 Kotajoki, Norja.
- Kaisa, s. Kotajoki.
- Maria, s. Kotajoki.
- Karin Bigga, s. 26.12.1871 Eina.

TUHKANEN

Tuhkanen, Juho Kreetanpoika, s. 10.5.1867 Pielisjärvi. Muutti Pielisjärveltä Nurmekseen vuonna 1890. Renki Nurmeksen Haapajärven kylässä (1890–1894). Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1890-luvun puolivälissä. Kalastaja Kuolassa (1900–1901). Talonpoika Luppokurpanassa (1905) ja Vierukoskella (1910–1911). Ilmeisesti sama henkilö kuin Paulaharjun mainitsema noin 20–25 virstaa Nuortijärveltä alavirtaan joen

---

⁶⁵⁵ Erwasti 1884, 90.

etelärannalla asunut itsepintainen pielisjärveläinen Tuhkas-Otto, jota venäläiset viranomaiset olivat monta kertaa ahdistelleet ja yrittäneet häätää pois asuinpaikaltaan, mutta joka oli kuitenkin pitänyt puolensa, jatkanut asumista ja viljellyt perunapeltojaan kolmatkymmenettä vuotta (1914).⁶⁵⁶ Puoliso vih. 3.10.1901 Vuoreija, Norja: **Maria Rosinda Juhontytär Kaulanen**, s. 6.4.1879 Kuolajärvi.

- Heino Verner, s. 21.9.1900 Kuola.
- Helmi Maria, s. 30.1.1905 Luppokuorpana.
- Vera Johanna, s. 31.8.1908 Vierukoski, k. 13.10.1909 Vierukoski.
- Karl Einar, s. 25.7.1910 Vierukoski

TUOVILA

Tuovila, Kustaa Henrik Henrikinpoika, s. 11.3.1848 Kuusamo, k. 31.7.1923 Vaitolahti. Rengin poika Kuusamon kirkonkylästä. Vävy appivanhempiensä taloudessa Kuusamossa, minkä jälkeen Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Venäjällä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1882. Asui perheensä kanssa ensinnä Petsamossa (1887) ja kolonistina Vaitolahdessa (1905–1917). Asui leskenä toiseksi vanhimman poikansa taloudessa. Puoliso vih. 16.9.1871 Kuusamo: **Sofia Charlotta Sigfridintytär Törmänen e. Taival (Taipale)**, s. 14.9.1842 Kuusamo, k. ennen 1921. Mäkitupalaisen tytär Kuusamosta.

- Kustaa Henrik, s. 21.7.1873 Kuusamo. →
- Juho Sigfrid, s. 3.6.1875 Kuusamo. →
- Kaisa Sofia, s. 4.8.1877 Kuusamo. → Takkinen
- Aleksandra (Sandra) Maria, s. 9.4.1880 Kuusamo.
- Kalle, s. 18.6.1882 Vaitolahti, k. 13.5.1906. Mainitaan kaatuneen sodassa.
- Herman, s. 8.6.1886 Vaitolahti, k. 21.3.1906 Vaitolahti.

Tuovila, Kustaa Henrik Kustaanpoika, s. 21.7.1873 Kuusamo. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1900–1917). Puoliso vih. 16.8.1900 Vuoreija, Norja: **Ida Josefina Iisakinpoika Lomakka**, s. 15.11.1879 Vesisaari, Norja. Kalastajan tytär Vesisaaresta. Mainitaan muuttaneen Vesisaaresta Vaitolahteen vuonna 1898.

- Alfred, s. 20.2.1901 Vaitolahti, k. 6.10.1908 Vaitolahti.

---

⁶⁵⁶ Paulaharju 1921, 20.

- Lempi Sofia, s. 11.5.1902 Vaitolahti.
- Hugo Herman, s. 14.6.1908 Vaitolahti, k. 7.10.1908 Vaitolahti.
- Toivo Herman, s. 23.8.1909 Vaitolahti.
- Alvar, s. 17.11.1910 Vaitolahti.
- Hjalmar, s. 7.11.1912 Vaitolahti.
- Henrik, s. 11.11.1914 Vaitolahti.
- Einar, s. 10.6.1916 Vaitolahti, k. 27.6.1916 Vaitolahti.
- Helmi Helena, s. 18.8.1919 Vaitolahti

Tuovila, Juho Sigfrid Kustaanpoika, s. 3.6.1875 Kuusamo. Kolonisti ja kalastaja Vaitolahdessa (1912–1917). Puoliso vih. 20.8.1912 Vaitolahti: **Hilda Karoliina Juhontytär Gustafsberg**, s. 27.11.1870 Sodankylä, k. 29.5.1930 Vuoreija, Norja. Itsellisen tytär Sodankylän kirkonkylästä. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Inariin vuonna 1889 ja palasi ilmeisesti parin vuoden kuluttua takaisin Sodankylään lähteäkseen Norjaan, minne mainitaan menneen vuonna 1891. Mainitaan kuolleen tapaturmaisesti Vuoreijassa.

TÖRMÄNEN

Törmänen, Tuomas Matinpoika, s. 14.8.1835 Kuusamo. Kolonisti Uurassa (1875–1887). Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Suomen suuriruhtinaskunnasta vuonna 1861 ja asui Pekka Marjavaaran talossa Uurassa (1864).⁶⁵⁷ Thauvónin mukaan saapui Muurmannin rannalle Marjavaarojen ja Arpeloiden tapaan Ruijan kautta.⁶⁵⁸ Törmäsen talo oli yksi Uuran kylän vanhimmista taloista Arpelan, Marjavaaran ja Pellon talojen rinnalla. Ilmeisesti se Tuomas Törmänen, jonka Thauvón mainitsee venäjänkielentaitoiseksi (1870).⁶⁵⁹ Puoliso vih. 8.12.1860 Kuusamo: **Kreetta Liisa Matintytär Ahonen**, s. 17.10.1843 Kuusamo. Rengin tytär Kuusamosta.

- Johan Petter, s. 3.3.1864 Kuusamo, k. 3.2.1871 Uura (?).
- Adolf, s. 25.12.1865 Kuusamo, k. 13.3.1870 Kuola.
- Brita Stina, s. 3.6.1868 Kuusamo.
- Anna Sofia, s. 1875 Uura.

---

⁶⁵⁷ Schrader 2005, 77.

⁶⁵⁸ Thauvon 1870, 259.

⁶⁵⁹ Thauvon 1870, 302.

- Erland, s. 20.9.1877 Uura.

Törmänen, Sigfrid Gustaf Eevanpoika, s. 15.7.1845 Kuusamo. Talollisen poika isäpuolensa isännöimältä Kuusamon Poussun kylän Niemitalon tilalta (1865). Mainitaan kirjautuneen kolonistiksi Uuraan vuoden 1873 lokakuussa ja lähteneen venäläisten tietojen mukaan vaimonsa kanssa Amerikkaan samana vuonna, mitä ennen oli myynyt turvemökinsä ja yhden lehmänsä paikalliselle kolonistille.⁶⁶⁰ Puoliso vih. 9.7.1871 Uura: **Eeva Stiina Juusontytär Stjerna**, s. 20.5.1833 Kuusamo. Mäkitupalaisen tytär Kuusamon Heikkilän kylästä. Tieto vihkimisestä on kirjattu Kuusamon kirkonkirjoihin.

Törmänen e. Hänninen, Adolf Fredrik Fredrikinpoika, s. 15.9.1819 Kuusamo, k. ennen 1887. Talollisen poika Kuusamon kirkonkylästä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oli Kuolassa. Puoliso vih. 3.5.1846 Kuusamo: **Maria Sofia Simontytär Riekk**i, s. 7.7.1815 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylästä. Asui kolonistin leskenä lastensa kanssa Pummangissa (1887).

- Antti, s. 16.9.1847 Kuusamo.
- Sofia Fredrika, s. 12.5.1850 Kuusamo.
- Anna Brita, s. 24.9.1852 Kuusamo.
- Kustaa Adolf, s. 7.8.1855 Kuusamo.

Törmänen, Juho Pietari Eliaksenpoika, s. 5.5.1827 Kuusamo. Itsellisen poika Kuusamon Suiningin kylästä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun puolivälissä. Kolonisti Pummangissa (1877–1887). Toimi yhtenä kuudesta allekirjoittajasta pummankilaisten Kuopion tuomiokapitulille osoittamassa anomuksessa saada pappi viiden vuoden tauon jälkeen Muurmannin rannalle (1881).⁶⁶¹ Puoliso: **Edla Katarina**, s. 10.8.1834 Kuusamo.

- Kreetta Ulrika, s. 6.2.1858 Kuusamo. → March
- Brita Maria, s. 30.12.1859 Kuusamo.
- Kaisa Sofia, s. 16.12.1862 Kuusamo.
- Eeva Karoliina, s. 28.5.1865 Kuusamo. → Kurvinen
- Johanna Kristina, s. 20.5.1867 Kuusamo.

---

⁶⁶⁰ Davydov 2005, 53.

⁶⁶¹ KA, OTKA, Saapuneet kirjeet 1881, Ea:118: Pummankilaisten päiväämätön ja diaariin merkitsemätön anomus Kuopion tuomiokapitulille.

- Edla Loviisa, s. 13.6.1870 Kuusamo.
- Johan Abraham, s. 6.3.1872 Kuusamo.
- Ida Lovisa, s. 25.3.1877 Pummanki,
- Herman, s. 11.6.1880 Pummanki. →

Törmänen, Herman Juhonpoika, s. 11.6.1880 Pummanki, k. 28.9.1911 Uura. Kolonisti Uurassa (1905–1911). Puoliso vih. 5.6.1904 Uura: **Johanna Abrahamintytär Perttula**, s. 25.3.1878 Uura. Kolonisti Abraham Matinpoika Perttulan tytär Uurasta.

- Konstantin, s. 13.6.1904 Uura. →
- Hjalmar, s. 19.7.1907 Uura.
- Edvard, s. 17.9.1911 Uura.

Törmänen, Konstantin Hermaninpoika, s. 13.6.1904 Uura. Asui Uurassa (1940). Kar-
kotettiin vaimonsa ja kolmen lapsensa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940)
Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Rehabilitoitiin 26.10.1993. Puoliso: **Jenni
Aleksanterintytär Rajala**, s. 12.6.1905 Krasnoj Selja. Kolonisti Fredrik Aleksander
Kustaanpoika Rajalan tytär Krasnoj Seljasta.

Törmänen, Kalle Kustaa Petterinpoika, s. 22.5.1850 Kuusamo. Talollisen poika Kuu-
samon Heikkilän kylän Heikkilän tilalta. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurman-
nin rannalle noin vuonna 1878. Kolonisti Pummangissa (1879–1887). Puoliso vih.
22.4.1878 Kuusamo: **Eva Erika Antintytär Laurila**, s. 6.7.1855 Kuusamo. Talollisen
tytär Kuusamon kirkonkylän Laurilan tilalta.

- Johan Petter, s. 1.11.1879 Pummanki
- Karl Edvard, s. 19.7.1881 Pummanki.
- Anders, s. 29.5.1883 Pummanki.
- Gustaf, s. 16.9.1885 Pummanki.
- Greta Ulrika, s. 1887 Pummanki.

Törmänen, Adolf Kustaa Sigfridinpoika, s. 10.1.1847 Kuusamo, k. 19.4.1933 Pum-
manki. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan
oleskeli perheensä kanssa Pummangissa 1870-luvun alkupuolelta alkaen. Kolonisti ja ka-
lastaja Pummangissa (1876–1917). Puoliso vih. 26.12.1869 Kuusamo: **Anna Liisa Juu-
sontytär Stjerna**, s. 17.6.1846 Kuusamo, k. 15.4.1907 Pummanki. Talollisen tytär Kuu-
samon Heikkilän kylästä.

- Kreetta Maria, s. 19.8.1870 Kuusamo.
- Eeva Stiina, s. 31.1.1872 Kuusamo.
- Maria Josefina, s. 2.6.1876 Pummanki. → Karjalainen
- Emil, s. 8.6.1878 Pummanki. →
- Anna Kaisa, s. 25.11.1880 Pummanki. → Granroth
- Greta Sofia, s. 12.10.1883 Pummanki. → Edström
- Herman, s. 21.10.1885 Pummanki.
- Liisa Matleena, s. 6.9.1891 Pummanki. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan meni Amerikkaan 1910-luvulla.

Törmänen, Emil Kustaanpoika, s. 8.6.1878 Pummanki, k. 29.7.1951 Dassel, Minnesota, Yhdysvallat. Kolonisti ja kalastaja Pummangissa (1900–1905). Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan lähti vaimonsa ja kolmen lapsensa kanssa Amerikkaan. Norjan Trondheimin poliisikamarin emigranttiluettelon mukaan perhe lähti Al-
lan-valtamerialinjan Tasso-aluksella kohti Amerikkaa heinäkuussa 1907, jolloin matkan kohteena mainitaan Minnesotan osavaltion Cokato.⁶⁶² Emigranttiluetteloissa mainitaan kalastajana Aleksandrovskista Venäjältä (1907). Matkustajaluetteloiden mukaan seilasivat Tunisian-aluksella Liverpoolista Kanadaan, missä saapuivat Québecin satamaan elokuussa 1908. Puoliso vih. 16.8.1900 Vuoreija, Norja: **Charlotta (Lotta) Loviisa Eliak-sentytär Törmänen**, s. 12.7.1881 Uura, k. 5.12.1942 Cokato, Minnesota.⁶⁶³ Kolonisti Elias Emanuel Pekanpoika Törmäsen tytär Uurasta.

- Johan, s. 1901 Pummanki
- Frida Stefania, s. 16.12.1902 Pummanki.
- Hilda Katrina, s. 16.6.1905 Pummanki.
- Selma, s. 4.10.1907 Meeker, Minnesota.
- William, s. 16.9.1909 Wright, Minnesota, k. 17.6.1944 Normandia, Ranska. Kautui toisessa maailmansodassa ja haudattiin Colleville-sur-Merin hautausmaalle.
- Jenny Mary, s. noin 1911 Minnesota.
- Elvira, s. 13.6.1913 Minnesota.
- John Peter, s. 21.3.1915 Minnesota.

---

⁶⁶² SAT, Trondheim politikammer, Emigrantprotokoll 1904–1907: nro 4311–4114.

⁶⁶³ Minnesota Deaths and Burials 1835–1990. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:FD7B-WBN>>, viitattu 1.9.2020.

- Alina Agnita, s. 17.1.1917 Cokato, Minnesota.
- Sylvia Estella (Stella), s. 3.3.1919 Meeker.

Törmänen, Petter Herman Antinpoika, s. 1.6.1851 Kuusamo. Itsellisen poika ja renki Kuusamon Heikkilän kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Kalastaja Petsamossa (1876). Kolonisti Pummangissa (1877–1887). Puoliso vih. 1.5.1876 Vuoreija, Norja: **Maria Fredrika Hansintytär Armi**, toisessa avioliitossa, s. 20.3.1851 Kemi. Tarkk'ampujan tytär Kemistä, joka muutti perheensä kanssa Norjaan vuonna 1868. Kemin kirkonkirjojen mukaan avioitui Norjassa. Marian 1. puoliso: **Lauri Niemelä**, k. 15.4.1875 Vuoreija, Norja.

- Kaisa Sofia, s. 9.4.1874 Pummanki, tytär vaimon ensimmäisestä avioliitosta.
- Johan Petter, s. 18.1.1877 Pummanki.
- Maria Matilta, s. 15.5.1879 Pummanki.
- Karl Gustaf, s. 13.8.1881 Pummanki.
- Anna Fredrika, s. 23.9.1883 Pummanki.
- Greta Liisa, s. 22.9.1886 Pummanki.

Törmänen, Elias Emanuel Pekanpoika, s. 9.10.1825 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Heikkilän kylän Uudentalon tilalta. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Kolonisti Uurassa (1874–1887). Puoliso: **Kaisa Kreeta Juhontytär Honkanen**, s. 20.10.1839 Kuusamo. Itsellisen tytär Kuusamosta.

- Anna Maria, s. 1874 Uura. → Kärenaho
- Juho Pietari, s. 24.5.1876 Uura.
- Karoliina, s. 18.7.1879 Uura. → Jaakola
- Charlotta Loviisa, s. 12.7.1881 Uura. → Törmänen
- Elias Fredrik, s. 12.7.1884 Uura. →

Törmänen, Elias Fredrik Eliaksenpoika, s. 12.7.1884 Uura. Kolonisti Uurassa (1903–1917). Puoliso vih. 7.9.1903: **Sofia Matilda Juhontytär Jaakola**, s. 15.6.1879 Uura. Kolonisti Juho Jaakko Juhonpoika Jaakolan tytär Uurasta.

- Hilda Elvira, s. 3.9.1903 Uura.
- Lydia Emilia Elisabeth, s. 12.5.1906 Uura.
- Johan Fredrik, s. 18.8.1909 Uura.
- Alma Edita, s. 23.3.1911 Uura.

- Arvo Petter, s. 15.10.1913 Uura.
- Enok, s. 11.6.1916 Uura.

Törmänen, Elias Fredrik Adolfinpoika, s. 2.7.1860 Kuusamo. Itsellisen poika Kuusamon Heikkilän kylästä. Kolonisti Muotkassa (1905–1911). Puoliso vih. 12.7.1899 Muotka: **Kaisa Sofia Yrjöntyttä Meskus**, toisessa avioliitossa, s. 23.9.1861 Kuusamo, k. 17.5.1915 Muotka. Kolonisti Frans Gustav Danielinpoika Svensenin leski Supuskasta.

- Adolf Fredrik, s. 14.9.1899 Muotka.
- Elvira, s. 16.5.1903 Muotka, k. 1906 Muotka.

UKKOLA

Ukkola, Matti Liisanpoika, s. 31.1.1843 Muhos, k. 21.2.1909 Likalahti. Renki Muhoksella useammissa taloissa Laitasaaren ja Muhoksen kylissä. Muhoksen kirkonkirjojen mukaan tuomittiin käräjillä eräästä rikoksesta vuonna 1864 ja merkinnät Muhoksella loppuvat 1870-luvulla, jolloin näyttää päätyneen siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Asui perheensä kanssa Muotkassa (1880) ja Pummangissa (1883–1890), sekä myöhemmin kolonististina Likalahdessa (1905–1909). Puoliso vih. 24.3.1882 Vuoreija, Norja: **Elsa Likantytär Heikkinen**, s. 4.5.1853 Suomussalmi. Mäkitupalaisen tytär Suomussalmen Kiannan kylän Palovaaran tilan Kylmälän mäkituvasta. Lähti veljensä Kallen perheen tavoin siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun alussa.

- Anna Alina (Elsantytär), s. 12.1.1878 Suomussalmi.
- Elsa Kaisa, s. 12.4.1880 Muotka. → Huotari
- Karolina, s. 2.9.1883 Pummanki. Asui Aleksandrovsmissa (1906–1917).
- Johan (Jussi) Petter, s. 22.10.1887 Pummanki. →
- Ida Maria, s. 20.1.1898 Likalahti. → Takkinen

Ukkola, Johan (Jussi) Petter Matinpoika, s. 22.10.1887 Pummanki. Asui Likalahdessa ja työskenteli Vaaingan Taisto-kolhoosin kalastajana (1933). Vangittiin 31.3.1933 ja tuomittiin NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 10 nojalla kymmeneksi vuodeksi ohennus- ja työleirille 6.5.1933. Rehabilitoitiin 18.5.1989. Karkotettiin vaimonsa ja 1920-luvulla syntyneen poikansa kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Puoliso: **Edla Sofia Antintytär Pesonen**, s. 14.8.1899 Uura. Kolonisti Antti Herman Fredrikinpoika Pesosen tytär Uurasta.

URSIN

Ursin, Herman Aleksander Loviisanpoika, s. 10.5.1881 Viipuri, k. 30.11.1939 Maattivuono. Piian avioton poika ja työmies Viipurin kaupungista. Mainitaan saapuneen Viipurista siirtolaiseksi Muurmannin rannalle vuonna 1900. Kalastaja Maattivuonossa. Puoliso vih. 19.8.1909 Petsamo (ort.): **Darja (Tanja) Nikolajevna Bogdanova**, toisessa avioliitossa, s. 21.3.1882 Petsamo, k. 12.5.1944 Maattivuono. Kolonisti Nikolai Vasiljevitš Bogdanovin tytär ja ortodoksiksi kääntyneen kolonisti Juho Henrikinpoika eli Apoloni Genrihovitš Karjalaisen leski Trifonasta.

Ursin, Vendi Reinhold Henrikinpoika, s. 16.7.1882 Varkaus. Työmiehen poika Varkaudesta. Mainitaan saapuneen vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Sodankylästä vuonna 1916. Työmies Salmijärvellä ja myöhemmin Petsamon Töllevin kylässä. Mainitaan Kansallisarkiston Sotasurmasampo-tietokannassa vuonna 1918 kadonneeksi punaiseksi.⁶⁶⁴ Puoliso vih. 1912 Sodankylä: **Aina Johanna Hermanintytär Mäkitalo**, s. 20.2.1891 Sodankylä. Talollisen tytär Sodankylän Vaalajärven kylän Häätylän eli Mäkitalon tilalta. Vending ja Ainan avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Lempi, s. 14.7.1917 Salmijärvi.
- Tyyne Eugenia, s. 16.9.1919 Salmijärvi, k. 8.4.1941 Petsamo.

UUSITALO

Uusitalo e. Luukkonen, Jaakko Erkinpoika, s. 14.2.1840 Kuusamo, k. 8.11.1911 Valkeakivi. Talollisen poika Kuusamon Suiningin kylän Uudentalon tilalta. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Asui perheensä kanssa Uurassa (1876–1887). Kolonisti Valkeakivellä (1905–1911). Puoliso: **Kreetta Eliaksentytär Hänninen**, s. 20.12.1839 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Heikkilän kylän Siikalan tilalta.

- Kreetta Matilda, s. 10.1.1871 Kuusamo, k. nuorena.
- Anna Liisa, s. 1.7.1876 Uura, kaksonen.
- Brita Stiina, s. 1.7.1876 Uura, k. nuorena.

---

⁶⁶⁴ Sotasurmasampo-tietokanta: Vendi Reinh. Ursin, saatavilla: <https://sotasurmat.narc.fi/fi/victims/page/p_24041/table>, viitattu 1.9.2020. Mainitaan tietokannassa todellisuudessa selvinneeksi.

- Susanna, s. 11.3.1878 Uura. → Sunnari
- Jaakko, s. 4.6.1881 Uura.

Uusitalo, Kalle Samuelinpoika, s. 11.3.1836 Kuusamo, k. 25.12.1908 Päiväjärvä. Talollisen poika Kuusamon Suiningin kylän Uudentalon tilalta. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Venäjän Lappiin 1860-luvun lopulla. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli vaimonsa kanssa Kuolassa. Talonpoika Päiväjärvellä (1905–1918). Puoliso vih. 8.12.1862 Kuusamo: **Kreetta Liisa Matintytär Määttä**, s. 17.10.1843 Kuusamo. Rengin tytär Kuusamosta.

- Brita Stiina s. 1868 Kuusamo.
- Anna Sofia, s. 1875 Uura.
- Erland, s. 20.9.1877 Uura. →
- Susanna, s. 1878 Uura.
- Jakob, s. 1881 Uura.

Uusitalo, Erland Kallenpoika, s. 20.9.1877 Uura. Talonpoika Päiväjärvellä (1919–1915). Puoliso vih. 4.9.1909 Aleksandrovsk: **Everina Hermanintytär Pesonen**, s. 21.10.1889 Pummanki. Kolonisti Herman Juhonpoika Pesosen tytär Pummangista.

- Karl Fredrik, s. 5.7.1910 Päiväjärvä.
- Selma, s. 14.6.1911 Päiväjärvä, k. 15.2.1913 Päiväjärvä.
- Edita, s. 12.11.1912 Päiväjärvä.
- Hilma Lydia, s. 1.5.1914 Päiväjärvä.
- Signe Aurora, s. 10.2.1916 Päiväjärvä.

VAINIONPÄÄ

Vainionpää, Artturi Matinpoika, s. 11.10.1898 Oulainen, k. 2.11.1970 Rovaniemi. Itsellisen poika Oulaisista. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1915. Työmies Pummangissa. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjaan on tehty merkintä, minkä mukaan meni perheensä kanssa Venäjälle, mutta tieto on myöhemmin yliviivattu. Asui myöhemmin Rovaniemellä. Puoliso: **Jenny Maria Kaarlentytär Granroth**, s. 29.4.1901 Pummanki, k. 24.2.1980 Rovaniemi. Kolonisti Kaarle Vilhelm Kustaanpoika Granrothin tytär Pummangista. Artturin ja Jennyn liitosta syntyi alla mainitun lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Helmi, s. 17.4.1920 Pummanki.

VALLE

Valle, Samuel Matinpoika, saamelainen, s. 9.5.1877 Inari. Kalastajasaamelaisen poika Inarista. Kolonisti Maattivuonossa (1907–1917). Puoliso vih. 5.11.1906 Muotka: **Bigga Olofintytär Oxehoved**, saamelainen, s. 10.12.1881. Mahdollisesti saamelaisen Olof Nil-sinpoika Oxehovedin tytär.

- Ola, s. 17.12.1907 Maattivuono.
- Matti, s. 13.1.1910 Maattivuono.
- Lassi, s. 10.3.1912 Maattivuono.
- Margit Bigga, s. 7.10.1914 Maattivuono.

Valle, Olli Britanpoika, s. 7.1.1868 Inari, k. 6.2.1940 Salmijärvi. Kalastajasaamelaisen vaimon avioton poika Inarin Paatsjoen kylästä. Talonpoika ja talollinen Salmijärvellä (1913–1940). Puoliso: **Kaisa Erika Ollinpoika Ranta**, s. 3.3.1878 Salmijärvi. Talonpoika Olli Juhonpoika Rannan tytär Salmijärveltä.

- Vilhelm (Kaisanpoika), s. 17.12.1900 Salmijärvi.
- Maria Eufrosyne (Kaisantytär), s. 3.11.1902 Salmijärvi.
- Hilmer (Kaisanpoika), s. 3.2.1904 Salmijärvi.
- Anselm (Kaisanpoika), s. 20.3.1908 Salmijärvi.
- Nils Viktor (Kaisanpoika), s. 7.8.1912 Salmijärvi.
- Magnus Edvin, s. 10.8.1913 Salmijärvi.
- Elmina, s. 10.10.1915 Salmijärvi.
- Levi, s. 4.2.1917 Salmijärvi, k. 11.5.1917 Salmijärvi.

VANHA

Vanha e. Kivijärvi, Juho Erik Mikonpoika, s. 4.5.1830 Turtola. Talollisen poika Turtolan Kolarin kylän Vanhan tilalta. Talollinen Kolarin Kurtakon kylän Kivijärven uudis-tilalla 1857–1859. Muutti irtolaisena perheensä kanssa helmikuussa 1860 päivätyllä muuttokirjalla Kolarista Kittilään. Perhettä ei mainita Kittilän kirkonkirjoissa. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Kittilästä vuonna 1862 ja asui vaimonsa ja kahden poikansa kanssa Pummangissa (1864).⁶⁶⁵ Raportin mukaan perhe eli karjankasvatuksella, kalastuksella ja vihannesten viljelyllä, ja

---

⁶⁶⁵ Schrader 2005, 71.

perheellä oli turpeella ulkoa ja laudoilla sisältä vuorattu kaksihuoneinen pienillä ikkunoilla varustettu talo, jota lämmitettiin rautakaminoilla, sekä karjasuoja, missä oli kolme lehmää ja yksi vasikka. Puoliso vih. 1.2.1857 Turtola: **Agneta Kaisa Pekantytär Angeli**, s. 13.1.1833 Enontekiö. Talollisen poika Enontekiön Peltovuoman kylän Angelin tilalta, mistä muutti Kittilään vuonna 1844 ja täältä edelleen Turtolaan vuonna 1854.

- Juho Henrik, s. 6.1.1858 Kolari.
- Juho Kaarle, s. 10.9.1859 Kolari, k. 23.9.1864 Pummanki.
- Greta Kaisa, s. 11.9.1864 Pummanki. Kolarin kirkonkirjojen mukaan syntyi Pummangissa Venäjällä Norjan rajalla joulukuussa 1866 saapuneen ilmoituksen mukaan.
- Karl Wilhelm, s. 1866 Pummanki, k. 27.3.1888 Vuoreija, Norja.

VANHAPIHA

Vanhapiha, Evert Iisakinpoika s. 8.7.1878 Turtola, k. 20.7.1934 Vaitolahti. Torpparin poika Turtolan Armassaaren kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle Ylitorniolta vuonna 1906. Kalastaja Vaitolahdessa (1906–1934). Mainitaan hukkuneen. Puoliso vih. 29.3.1915 Aleksandrovsk: **Anna Elisabet Eliaksentytär Sund**, toisessa avioliitossa, s. 30.4.1866 Vesisaari, Norja, k. 31.12.1939 Petsamo. Kolonisti Salomon Abrahaminpoika Arpelan leski Vaitolahdesta.

- Aslang Elvina Viktoria, s. 10.10.1919 Vaitolahti.

VEIKANMAA

Veikanmaa, Johan Rasmus Henrikinpoika, s. 31.1.1882 Sodankylä. Itsellisen poika Sodankylän Madetkosken kylästä. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan meni vanhempiensa mukana Norjaan 1880-luvulla. Mainitaan muuttaneen Kirkkoniemestä Muurmannin rannalle vuonna 1904. Kalastaja Vaitolahdessa. Puoliso vih. 8.10.1922 Petsamo: **Kreeta Stiina Taavetintytär Kellinsalmi**, s. 2.8.1895 Uura. Kolonisti Taavetti Tanelintytär Kellinsalmen tytär Uurasta. Mainitaan eläneen aiemmin vihkimättömänä yhteiselämää miehensä kanssa. Johanin ja Kreetan liitosta syntyi alla mainittujen lisäksi ainakin kaksi lasta vuoden 1920 jälkeen.

- Helga Alfilda (Kreetantytär), s. 14.7.1904 Vaitolahti
- Maria Eulalia (Kreetantytär), s. 15.1.1907 Vaitolahti

- Aino Eufemia, s. 22.8.1917 Petsamo.
- Astri Matilda, s. 26.1.1919 Vaitolahti.
- Onni Ragvald, s. 10.7.1920 Vaitolahti.

VELIKULTA

Velikulta e. Säkkinen, Juho Henrik Eliaksenpoika, s. 14.8.1850 Kuusamo. Talollisen poika Kuusamon Poussun kylän Velikullan eli Vihtavaaran tilalta. Lähti naimattomana poikamiehenä siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun lopulla. Kolonisti Uurassa (1882–1917). Puoliso vih. 23.7.1882 Uura: **Brita Maria Yrjöntyttä Meskus**, s. 23.6.1858 Kuusamo. Kolonisti Yrjö Ollinpoika Karjalaisen eli Meskuksen tytär Uurasta.

- Juho Herman, s. 4.6.1882 Uura, k. ilmeisesti lapsena.
- Greta Johanna, s. 14.3.1884 Uura, k. 7.9.1886 Uura.⁶⁶⁶
- Johan Gabriel, s. 2.10.1885 Uura, k. 10.9.1886 Uura.⁶⁶⁷
- Kaisa Erika, s. 22.7.1887 Uura. → Lahdenperä
- Maria Johanna, s. 7.7.1889 Uura. → Keränen
- Robert, s. 30.10.1891 Uura.
- Ulla Fredrika, s. 17.7.1894 Uura.
- Lotta Emilia, s. 29.5.1896 Uura.
- Emma Karolina, s. 22.6.1898 Uura.

Velikulta, Ulla Fredrika Juhontytär, s. 17.7.1894 Uura.

- Johan Ludvig, s. 23.12.1914 Uura.

VESMAJÄRVI

Vesma e. Vesmajärvi, Pekka Antinpoika, s. 2.8.1847 Kittilä, k. 5.5.1898 Salmijärvi. Talollisen poika Kittilän Kuivasalmen kylän Vesmajärven tilalta. Renki Kittilässä 1860-luvulla. Lähti siirtolaiseksi Ruijanrannalle 1860-luvun loppupuolella ja Kittilän kirkonkirjojen mukaan oleskeli myöhemmin Norjassa. Talonpoika ja kalastajana Salmijärvellä (1870–1898). Puoliso vih. 6.11.1870 Kirkkoniemi, Norja: **Elsa Karoliina Henrikintytär**

---

⁶⁶⁶ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁶⁷ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

Sotkajärvi, s. noin 1849 Kuolajärvi. Itsellisen tytär, jonka isä oli Kuolajärven Tenniön kylän Sotkajärven tilan entinen isäntä, ja joka meni Kuolajärven kirkonkirjojen mukaan perheensä kanssa Venäjälle. Thauvónin mukaan Elsa Karoliinan isänsissä oli aikanaan muuttanut ilman passia Kuolajärveltä rajan yli Juonnin kylään, missä oli riitautunut hänen sonniaan ahnehtineen Vasko-nimisen saamelaisen kanssa, ja Kuolaan ja Vienan Kemiin kuljettamisen jälkeen oikeuden päätöksellä määrättiin palaamaan Suomeen. Thauvónin mukaan oli palannut pian takaisin Juonniin, missä tämä hänen vuoden 1870 matkansa aikoihin oli asunut jo toistakymmentä vuotta, eli toinen muutto lienee tapahtunut 1850-luvulla.⁶⁶⁸

- Juho Pekka, s. 1874 Salmijärvi. →

Vesmajärvi, Juho Pekka Pekanpoika, s. 1874 Salmijärvi. Kalastaja Salmijärvellä (1899). Puoliso vih. 17.12.1899 Kirkkoniemi, Norja: **Kaisa Kreeta Matintytär Baggari** (?), s. 1882 Vaitolahti.

Vesmajärvi, Antti Antinpoika, s. 2.11.1844 Kittilä. Talollisen poika Kittilän Kuivasalmen kylän Vesmajärven tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle edellä mainitun vanhemman veljensä Pekan luokse Salmijärvelle 1870-luvun alussa ja Kittilän kirkonkirjojen mukaan vihittiin Etelä-Varangissa piika Maria Rannan kanssa 1873. Kalastaja Salmijärvellä (1873). Puoliso vih. 6.7.1873 Kirkkoniemi, Norja: **Maria Juho-Heikintytär Ranta**, s. 6.8.1854 Kittilä. Ilmeisesti talollisen tytär Kittilän Kaukosen kylän Rannan tilalta.

VESTERELV

Vesterelv, Per Olanpoika, s. noin 1825 Rautavuono, Norja. Etelä-Varangin kirkonkirjojen mukaan asui vihkimisen aikaan Muotkassa (1870). Puoliso vih. 24.2.1870 Kirkkoniemi, Norja: **Inger Olsintytär**, s. noin 1831.

- Ole, s. 1873. →

Vesterelv, Ole Perintytär, s. 1873. Kalastaja Muotkassa (1901). Puoliso vih. 7.10.1901 Kirkkoniemi, Norja: **Elsa Laurintytär Haltta**, saamelainen, s. 1874 Petsamo. Saamelaisen Lauri Laurinpoika Haltan tytär Petsamosta.

---

⁶⁶⁸ Thauvon 1870, 216.

Vesterelv, Hans Olanpoika, s. 2.6.1832 Rautavuono, Norja, k. 29.9.1906 Maattivuono. Edellä mainitun Perin nuorempi veli. Saapui Ruijasta perheensä kanssa siirtolaisiksi Muurmannin rannalle 1880-luvulla. Asui perheensä kansa Maattivuonossa (1905–1906). Puoliso vih. 25.6.1854 Vesisaari, Norja: **Anna Pederintytär Pandur**, s. 23.12.1826, k. 9.3.1908 Maattivuono.

- Ola s. 18.6.1857 Rautavuono, Norja. →
- Per, s. 1864 Rautavuono. →
- Maria.
- Karin Pandur, s. 25.3.1869 Rautavuono, kasvattitytär.

Vesterelv, Ola (Uula) Hansinpoika, s. 18.6.1857 Rautavuono, Norja, k. Maattivuono. Kolonisti Maattivuonossa (1905–1917). Puoliso: **Katrina (Kaisa) Ivarintytär Lotti**, s. 26.12.1847 Näätämö, Norja, k. joulukuu 1929 Maattivuono.

- Karin Pandur, s. 25.3.1869 Rautavuono, Norja, ottotytär.
- Kaisa, s. 1879 Näätämö, Norja. → Putkivaara
- Hans, s. 1.8.1882 Varkkilovuono.
- Anna s. 4.11.1885 Maattivuono. → Haltta
- Ivar, s. 8.4.1887 Maattivuono. →

Vesterelv, Ivar Olanpoika, s. 8.4.1887 Maattivuono, k. 22.2.1938 Maattivuono. Kalastaja Petsamon Maattivuonon kylässä. Mainitaan hukkuneen mereen. Puoliso vih. 12.9.1921 Petsamo: **Maria Majuri(n?)**, s. 24.11.1893 Läätsi, k. 15.8.1933 Maattivuono. Mahdollisesti sukua kolonisti Jevdokim Mooseksenpoika Majurinille Räätsistä. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan muutti Läätsistä Maattivuonolle vuonna 1915. Ivarin ja Marian avioliitosta syntyi alla mainittujen lisäksi useampia lapsia vuoden 1920 jälkeen.

- Ivar, s. 6.9.1917 Maattivuono.
- Anna, s. 27.9.1920 Maattivuono.

Vesterelv, Per (Piera) Hansinpoika, s. 23.3.1864 Rautavuono, Norja, k. 4.7.1936 Petsamo. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan olisi siirtynyt Muurmannin rannalle Ruijan Rautavuonosta vuonna 1890. Kalastaja Maattivuonossa (1911–1917) ja myöhemmin Petsamon Peuravuonon kylässä. Puoliso vih. 1893: **Elsa Uulantytär Skore**, s. 1.10.1869 Petsamo. Mahdollisesti saamelaisen Uula Skoren tytär Petsamosta. Petsamon luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa sukunimi on Banne.

VETELÄINEN

Veteläinen, Pekka Vilhelm (Peter William) Beatanpoika, s. 6.4.1849 Kuusamo, k. 19.10.1946 Hespero, Alberta, Kanada. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisen passin vuoden määräajaksi Venäjälle tammikuussa 1871.⁶⁶⁹ Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvun alussa. Kalastaja Pummangissa (1879). Mainitaan yhtenä Etelä-Dakotan osavaltion Savon kaupunkipiirin Finnish Apostolic Lutheran Churchin perustajajäsenenä yhteisön ensimmäisessä johtokunnassa (1887). Asui myöhemmin perheensä kanssa Kanadan Albertan provinssin Strathconan piirikunnassa (1906).⁶⁷⁰ 1. puoliso vih. 13.4.1879 Vuoreija, Norja: **Kustaava Henrikintytär Marsch**, s. 13.2.1861 Kuusamo, k. ennen 1906. Kolonisti Henrik Iisakinpoika Marschin tytär Pummangista. 2. puoliso: **Anna Kreeta Tuomaantytär Hoikka**, s. 24.8.1855 Rovaniemi, k. 1922 Sylvan Lake, Alberta, Kanada. Rengin tytär Rovaniemeltä. Pekalla oli ainakin viisi Amerikassa syntynyttä lasta.

Veteläinen, Elias Kustaa Eliaksenpoika, s. 20.6.1852 Kuusamo, k. ennen 1905. Itsellisen poika Kuusamon Poussun kylästä. Lähti vaimonsa kanssa siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun alussa. Kuusamon kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Pummangissa. Asui perheensä kanssa Pummangissa (1887). Kuusamon kirkonkirjoihin tehdyn merkinnän mukaan otettiin kolonistiksi Muurmannin rannalle kesäkuussa 1901. Puoliso vih. 29.1.1881 Kuusamo: **Kaisa Maria Ollintytär Salmivaara**, s. 17.6.1859 Kuusamo. Talollisen tytär Kuusamon Poussun kylästä. Asui leskenä Muotkassa (1905–1917).

- Juho Kustaa, s. 1.5.1882 Pummanki →
- Kreeta Liisa, s. 12.10.1883 Pummanki. → Myllymäki
- Abraham, s. 22.8.1885 Pummanki.
- Rikhard, s. 6.6.1887 Pummanki.
- Karl Edvard, s. 10.11.1888 Pummanki.
- Maria Matilda, s. 4.11.1893 Pummanki. → Enojärvi
- Anna Lydia, s. 17.9.1895 Muotka. → Jørstad

---

⁶⁶⁹ KA, OLKA, Passiluettelot 1868–1882, BIIb:13.

⁶⁷⁰ Canada Northwest Provinces Census 1906. FamilySearch-tietokanta kuvilla, saatavilla: <<https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:KHVF-7FN>>, viitattu 1.9.2020.

Veteläinen, Juho Kustaa Eliaanpoika, s. 5.1882 Pummanki. Kolonisti Muotkassa (1905–1917). Puoliso vih. 16.9.1908 Aleksandrovsk: **Saara Johanna Paavontytär Hokkanen**, s. 2.10.1891 Muotka. Kolonisti Paavo Niilonpoika Hokkasen tytär Einasta.

- Dagmar, s. 5.1.1910 Muotka.
- Matilda, s. 27.7.1911 Muotka, k. 23.9.1911 Muotka.
- Armida, s. 7.1.1913 Muotka.
- Karl Edvard, s. 14.8.1914 Muotka, k. 5.6.1916 Muotka.

VIINAMÄKI

Viinamäki, Heikki Juhonpoika, s. 8.7.1809 Ii, k. 1875 Pummanki. Talollisen poika ja itsellinen Iin Etelä-Iin kylästä. Iin kirkonkirjojen mukaan oleskeli ensinnä Uurassa ja sittemmin 21.1.1873 päivätyin kirjeen mukaan Pummangin koloniassa Muurmannin alueella, missä mainitaan kuolleen vuonna 1875.

VIITALA

Viitala, Juho Pietari Juhonpoika, s. 1.11.1856 Ii. Itsellisen poika Iistä. Lähti perheensä kanssa siirtolaiseksi Ruijanrannalle Vesisaareen noin vuonna 1878 ja perhe siirtyi lopulta Muurmannin rannalle 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Iin kirkonkirjojen mukaan oleskeli perheensä kanssa Ruijassa. Kolonisti Pahtahaminassa (1905–1917). Puoliso vih. 2.12.1876 Ii: **Maria Kalle-Kustaantytär Määttä**, s. 9.9.1850 Pudasjärvi. Mäkitupalaisen tytär Pudasjärveltä, mistä muutti Iihin vuonna 1868.

- Saara Maria (Mariantytär), s. 27.2.1870 Ii, tytärpuoli.
- Matti, s. 10.2.1877 Ii. →
- Susanna, s. 9.9.1879 Vesisaari, Norja.
- Hilma Karoliina, s. 19.7.1882 Vesisaari. Asui Aleksandrovskissa (1905–1917).
- Johan Alfred, s. 9.2.1885 Vesisaari, k. 27.1.1888 Vesisaari.
- Juho Petter, s. 9.3.1888 Vesisaari. →
- Georg Hilmar s. 19.1.1890 Vesisaari. →
- Jakob Henrik, s. 19.3.1895 Vesisaari, Norja.

Viitala, Matti Pietarinpoika, s. 10.2.1877 Ii. Kolonisti Pahtahaminassa (1903–1914). Puoliso vih. 18.9.1902 Vesisaari, Norja: **Marit Perintytär Somby**, saamelainen, s.

2.11.1876 Talvik, Norja. Norjan Koutokeinonsta Altavuonon Talvikiin muuttaneen saamelaisen tytär.

- Aleksandra Birgitta, s. 13.3.1903 Pahtahamina, k. 20.3.1903 Pahtahamina.
- Harald Theodorus, s. 17.3.1904 Pahtahamina, k. 30.3.1904 Pahtahamina.
- Matti, s. 4.5.1905 Pahtahamina.
- Anne Maria, s. 26.8.1907 Pahtahamina.
- Julia, s. 15.2.1910 Pahtahamina.
- Jenni Aliina, s. 23.4.1912 Pahtahamina.

Viitala, Juho Petter Pietarinpoika, s. 9.3.1888 Vesisaari, Norja, k. 27.6.1909 Pahtahamina. Kolonisti Pahtahaminassa (1905–1909). Puoliso vih. 4.9.1907 Aleksandrovsk: **Kaisa Sofia Adamintytär Leinonen**, s. 17.8.1886 Vaihtolahti. Kolonisti Adam Matinpöika Leinosen tytär Vaitolahdesta.

- Johan Alfred, s. 14.10.1907 Pahtahamina.
- Nanna Ovidia, s. 7.12.1908 Pahtahamina, k. 9.8.1909 Pahtahamina.
- Anna Kaisa, s. 8.12.1909 Pahtahamina.

Viitala, Georg Hilmar Pietarinpoika, s. 19.1.1890 Vesisaari, Norja. Kolonisti Pahtahaminassa (1908). Puoliso vih. 1.3.1915 Aleksandrovsk: **Andrea Karoline Bergentytär Bergesen**, norjalainen, s. 16.9.1889 Namdalen, Norja.

- Lempi Maria, s. 17.7.1915 Aleksandrovsk.

VINTER

Vinter, Hans Hansinpoika, saamelainen, s. 1826 Teno, Norja. Kemin ujestin poliisitar-kastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle mahdollisesti Norjan Vuoreijasta vuonna 1862 ja asui perheensä kanssa Muotkassa (1864). Raportin mukaan perhe eli kalastuksella, vaikkei omistanut omaa venettä, ja perhe asui turvemajassa kotieläimienään härkä, kymmenen lammasta ja viisi poroa.⁶⁷¹ Venäläisten lähteiden mukaan ei ollut siirtynyt Venäjän alamaiseksi vuonna 1866, jolloin mainitaan asuneen Läätsinjoen läheisyydessä kalastuksella ja karjankasvatuksella vuodesta 1862 alkaen.⁶⁷² Perhe asui Kakkarissa, Uurassa ja Muotkassa 1860–1870-luvuilla ja lopulta Kassivuonossa (1875–

---

⁶⁷¹ Schrader 2005, 76.

⁶⁷² Davydov 2005, 51.

1887). Puoliso vih. 18.2.1866 Kirkkoniemi, Norja: **Maria Henrikintytär**, s. 1841 Rautavuono, Norja.

- Martha, s. 1860 Kakkari.
- Niko (Nilla), s. 29.9.1869 Kakkari. Kolonisti Kassivuonossa (1905–1914).
- Karen, s. 5.5.1870, k. 24.5.1870 Uura.
- Karen Marie, s. 16.8.1871 Muotka, k. 19.4.1890 Vuoreija, Norja. Vuoreijan haudattujen luettelossa puolisona mainitaan Sivert Sivertinpoika Afden (?).
- Brita Margaretha, s. 1.1875 Kassivuono
- Hans (Hannu), s. elokuu 1876 Kassivuono. Kolonisti Kassivuonossa (1905–1914).
- Inka, s. 29.9.1883 Kassivuono.

VISURI

Visuri, Kustaa Kustaanpoika, s. 20.6.1865 Ylivieska. Torpparin poika Ylivieskan Raudaskylän Marjakankaan tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvulla. Kolonisti Alevuonossa (1905–1917). Puoliso vih. 16.9.1894 Kirkkoniemi, Norja: **Erika Ollintytär Kotala**, s. 1871 Näätämö, Norja, k. 9.3.1909 Läätsi. Kveenikalastajan tytär Ruijan Näätämöstä. 2. puoliso: vih. 5.9.1910 Aleksandrovsk: **Anna Kaisa Fredrikintytär Pesonen**, s. 12.8.1885 Uura. Kolonisti Juho Fredrik Antinpoika Pesosen tytär Uurasta.

- Tuomas Leonard, s. 2.11.1894 Etelä-Varanki, Norja. →
- Maria Johanna, s. 25.7.1897.
- Aina Adina, s. 14.1.1912.
- Johan Optatus, s. 12.6.1913 Tyyvä.
- August, s. Tyyvä.

Visuri, Tuomas Leonard Kustaanpoika, s. 2.11.1894 Etelä-Varanki, Norja. Valkeakiven Pohjantähti-kolhoosin kalastaja (1938). Vangittiin 14.7.1938, NKVD:n erityistrouppa Leningradin alueella tuomitsi NL:n rikoslain 58 §:n artiklan 6 nojalla kuolemaan 19.10.1938 ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 10.11.1938. Rehabilitoitiin 19.3.1957. Puoliso: **Anna Amanda Juhontytär Sunnari**, s. 27.11.1912 Saitavuono. Kolonisti Juho Juhonpoika Sunnarin tytär Saitavuonosta. Karkotettiin lastensa ja äitinsä

Liisan kanssa NKVD:n määräyksellä nro 761 (23.6.1940) Karjalan autonomiseen neuvostotasavaltaan. Tuomaksen ja Annan liitosta syntyi ainakin kaksi lasta.

VUOTILA

Vuotila, Antti Kustaa Antinpoika, s. 12.2.1871 Oulu, k. 19.3.1918 Oulu. Merimiehen poika Oulun kaupungista. Ylioppilas Oulun yksityisestä lukiosta 15.9.1890. Suoritti teologisen erotutkinnon ja vihittiin papiksi vuonna 1901. Toimi aluksi Käkisalmen kirkkoherran apulaisena ja sitten pappina Pietarin luterilaisessa hiippakunnan Kupanitsan ja Tuuterin seurakunnissa, viimeisimpänä rovastinapulaisena. Muurmannin luterilaisen seurakunnan pastori Aleksandrovs-kissa vuosina 1904–1917. Syytettiin vihollisen auttamisesta ja karkotettiin Ouluun vuonna 1916 ja myöhemmin Vjatkkaan, mistä vapautuessaan palasi vielä kirkonkirjamerkintöjen perusteella Aleksandrovskiin. Karkotettiin Aleksandrovs-kista syntymäkotikaupunkiinsa Ouluun. Puoliso vih. 21.6.1905 Vuoreija, Norja: **Hilma Matilda Aleksanterintytär Nikkonen**, s. 13.2.1885 Rautavuono, Norja, k. 1.11.1944 Oulu. Kolonisti Aleksanteri Juhonpoika Nikkosen tytär Tyyvästä.

- Armo Immanuel, s. 18.10.1905 Aleksandrovs-k.
- Toivo Elias, s. 14.2.1907 Aleksandrovs-k.

VÄISÄNEN

Väisänen, Simo Juho Paavonpoika, s. 30.3.1860 Suomussalmi, k. 1912 Tyyvä. Kotoisin Suomussalmen Piispanjärven kylästä. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvun alussa. Suomussalmen kirkonkirjan mukaan oleskeli Ruijassa ja Oulun läänin lääninhallituksen 14.3.1898 päivätyn kirjeen mukaan siirrettiin vaimonsa ja tyttärensä kanssa Muurmannin rannikolla uudisasukkaiksi ”Kuolan kihlakuntaan”. Asui perheensä kanssa Kakkariissa (1885) ja Läätsissä (1887). Kolonisti Tyyvässä (1905–1912). Puoliso: **Sigrid**, saamelainen, s. 10.10.1848 Eina.

- Elsa Kristiina, s. 15.2.1885 Kakkari.

Väisänen, Paavo Paavonpoika, s. 1.3.1863 Suomussalmi. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1880-luvulla. Suomussalmen kirkonkirjojen mukaan oleskeli Ruijassa. Kolonisti Läätsissä (1887–1917). Puoliso vih. 8.7.1889: **Selma Kallentytär Hulkkonen**, s. 18.2.1870 Suomussalmi. Kolonisti Kalle Laurinpoika Hulkkosen tytär Läätsistä.

- Lydia, s. 19.12.1892 Läätsi.

- Maria Matilda, s. 23.9.1894 Läätsi.
- Elsa Selina, s. 7.1.1896 Läätsi. → Juntunen
- Otto Aksel, s. 30.12.1898 Läätsi. Läntisen Läätsin Komintern-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 5.8.1937, tuomittiin NL:n rikoslain 58 § artiklojen 7 ja 10 nojalla kuolemaan ja teloitettiin Leningradin alueen Levassovassa 26.8.1937. Rehabilitoitiin 16.5.1989.
- Jalmar, s. 25.6.1902 Läätsi.
- Nikodemus, s. 19.5.1905 Läätsi.
- Hilma Katrina, s. 24.5.1907 Läätsi.
- Anna Sofia, s. 28.5.1914 Läätsi.

VÄYRYNEN

Väyrynen, Kalle Heikki Mikonpoika, s. 1.8.1877 Kuhmo. Kruununtorpparin ja räätälin poika Kuhmon Lentuan kylästä. Lähti ilmeisesti Arkangelin kuvernementissa vuonna 1898 kuolleeksi mainitun isänsä kanssa Venäjälle 1880-luvulla ja päätyi lopulta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle. Kuhmon kirkonkirjan mukaan sai naimakirjan Kuolaan kesällä 1903 ja Oulun läänin kuvernöörin 25.9.1906 päivätyn kirjeen mukaan siirrettiin Muurmannin rannalla ”Belokamenkan siirtolaan Aleksandrovskin piiriin” eli Valkeakivelle. Kolonisti Valkeakivellä (1904–1917). Puoliso vih. 9.11.1903 Aleksandrovsk: **Hilma Karoliina Kallentytär Karjalainen**, s. 29.5.1884 Kuusamo. Kolonisti Kalle Fredrikinpoika Karjalaisen tytär Valkeakiveltä.

- Juho Nestor, s. 18.3.1904 Valkeakivi, k. 2.11.1906 Valkeakivi.
- Karl Fredrik, s. 15.2.1906 Valkeakivi.
- Väinö Oskar, s. 4.9.1907 Valkeakivi. Valkeakiven Pohjantähti-kolhoosin kalastaja (1937). Vangittiin 12.11.1937, tuomittiin NL:n rikoslain 58 § artiklojen 7, 10 ja 11 nojalla kuolemaan ja teloitettiin 27.1.1938. Rehabilitoitiin 24.7.1958.
- Viljam, s. 6.4.1909 Valkeakivi.
- Evert Herman, s. 16.4.1911 Valkeakivi, k. 26.7.1912 Valkeakivi.
- Robert Anselm, s. 18.6.1913 Valkeakivi.
- Immanuel, s. 12.4.1916 Valkeakivi, k. 6.9.1917 Valkeakivi.

YLITALO

Ylitalo e. Karinen, Juho Erkki Juhonpoika, s. 11.2.1847 Sodankylä. Talollisen poika Sodankylän Kairalan kylän Ylitalon tilalta, jonka perhe Sodankylän kirkonkirjojen mukaan poistui seurakunnasta vuonna 1853. Ylitalon perhe lähti mahdollisesti siirtolaiseksi Ruijaa, mistä Erkki siirtyi Salmijärvelle 1860- ja 1870-lukujen taitteessa. Puoliso vih. 13.9.1868 Vesisaari, Norja: **Josefiina Pekantytär Laiti**, s. 2.5.1848 Karunki (?), k. 17.6.1912 Etelä-Varanki, Norja.

- Kaisa Sofia, s. 30.4.1875 Salmijärvi. → Suikki & Stenbakk
- Erik, s. 1877 Salmijärvi, k. 6.10.1894 Salmijärvi.⁶⁷³ Mainitaan hukkuneen nuoremman sisarensa ja lankonsa August Suikin kanssa Paatsjoen koskeen.
- Greta Matilda, s. 1880 Salmijärvi, k. 6.10.1893 Salmijärvi.⁶⁷⁴
- Emma Kristina, s. 16.9.1883 Salmijärvi. → Sotkajärvi

ÄÄRELÄ

Äärelä e. Jeesiöjärvi, Henrik Klaunpoika, s. 11.12.1802 Kittilä, k. 1.10.1863 Sodankylä. Talollinen Sodankylän Madetkosken kylän Äärelän tilalla 1840-luvulta alkaen. Puoliso: **Kristiina Juhontytär Laiti**, s. 9.10.1804 Muonio, k. 1900 Salmijärvi. Asui leskenä kolme vuotta Sodankylässä, minkä jälkeen sanotaan lähteneen tyttärensä Johannan ja vävynsä Abraham Kumpulan mukana Salmijärvelle vuonna 1866.

- Juho, s. 1.5.1829 Kittilä, k. 16.2.1886 Sodankylä. Talollinen isänsä jälkeen Sodankylän Madetkosken kylän Äärelän tilalla. Tunnettiin nimellä Laitin Jussa. 1. puoliso: Helena Tuomaantytär Kujala, s. 13.11.1830 Kittilä, k. 8.3.1863 Sodankylä. 2. puoliso vih. 28.3.1864 Sodankylä: Kreeta Kaisa Juhontytär Köngäs, s. 11.10.1843 Sodankylä, k. 15.6.1929 Sodankylä.
- Henrik, s. 2.1.1832 Kittilä. →
- Matti, s. 8.7.1834 Kittilä. →
- Simo Petter, s. 5.1.1837 Kittilä.
- Maria Stiina, s. 7.6.1839 Kittilä, k. 13.2.1852 Sodankylä.
- Johanna, s. 20.10.1842 Kittilä. → Kallatsa

---

⁶⁷³ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 225.

⁶⁷⁴ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 225.

- Niilo, s. 23.5.1846 Kittilä. →
- Margareta, s. 25.11.1849 Sodankylä, k. 23.11.1932 Sodankylä. Puoliso: Juho Erkki Marianpoika Ukkola e. Karhula, s. 16.10.1848 Kittilä, k. 22.7.1937 Sodankylä. Talollinen Sodankylän Madetkosken Kantolan eli Ukkolan tilalla.
- Mikko, s. 26.2.1852 Sodankylä, k. 5.9.1855 Sodankylä.

Äärelä, Henrik Henrikinpoika, s. 2.1.1832 Kittilä, k. 24.10.1910 Salmijärvi. Talollisen poika Sodankylän Madetkosken kylän Äärelän tilalta (1864). Sodankylän kirkon kirjojen mukaan otti muuttotodistuksen Inariin 1866. Talonpoika Salmijärvellä (1891–1917). Tunnettiin nimellä Laitin Heikki. Puoliso vih. 21.7.1891: **Rakel Vilhelmina Mikontytär Niva**, s. 10.8.1858 Kittilä. Talonpoika Mikko Mikonpoika Nivan tytär Salmijärveltä.

- Nanna, s. 1.1.1895 Salmijärvi.
- Johan Arvid, s. 22.8.1898 Salmijärvi.

Äärelä, Matti Henrikinpoika, s. 8.7.1834 Kittilä, k. 12.4.1926 Salmijärvi. Muutti 7.4.1863 päivätyllä muuttokirjalla Kittilästä Sodankylään. Talonpoika Salmijärvellä (1905–1917). Mainitaan olleen vuonna 1921 perustetun Petsamon luterilaisen seurakunnan vanhin jäsen. Puoliso vih. 16.7.1900: **Anna Johanintytär Morottaja**, toisessa avioliitossa, s. 30.4.1851 Inari, k. 7.2.1929 Salmijärvi. Kalastajan tytär Inarista. Annan 1. puoliso: **Matti Petterinpoika Paadar**, s. 22.2.1850 Inari, k. 14.6.1896 Inari. Talollinen Inarin Kyrön kylän Hoikkaniemen tilalla.

- Matti, s. 3.4.1900 Salmijärvi.

Äärelä, Niilo Henrikinpoika, s. 23.5.1846 Sodankylä, k. 1916 Salmijärvi. Talollisen poika Sodankylän Madetkosken kylän Äärelän tilalta. Sodankylän kirkonkirjojen mukaan oleskeli Norjassa. Meni Ruijasta siirtolaiseksi Muurmannin rannalle 1870-luvulla. Talonpoika Salmijärvellä (1883–1916). Tunnettiin nimellä Laitin Niku. Puoliso vih. 5.8.1883 Kirkkoniemi, Norja: **Matilda Karoliina Mikontytär Niva**, toisessa avioliitossa, s. 26.8.1855 Kittilä, k. 16.4.1928 Salmijärvi. Kalastaja Oskar Henrik Johaninpoika Mörsärin leski Salmijärveltä.

- Remalina, s. 19.4.1884 Salmijärvi, k. 14.4.1884 Salmijärvi.⁶⁷⁵
- Hilma Karolina, s. 21.4.1885 Salmijärvi.

---

⁶⁷⁵ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 221.

- Brita Johanna, s. 6.10.1887 Salmijärvi. → Ranta
- Kaisa Kustaava, s. 16.8.1890 Salmijärvi. → Portti
- Nils Fredrik, s. 23.3.1891 Salmijärvi. Mainitaan mobilisoidun Venäjälle vuonna 1920 ja palanneen seuraavana vuonna takaisin Salmijärvelle.
- Aksel, s. 15.3.1892 Salmijärvi, k. 3.3.1917 Salmijärvi.
- Remalin, s. 1896 Salmijärvi.
- Oskar, s. 1898 Salmijärvi.
- Enok (Eenokki), s. 30.8.1900 Salmijärvi, k. 29.10.1937 Salmijärvi. Talollinen Salmijärvellä. Puoliso vih. 18.6.1926: Alfa Aleksandra Jalmarintytär Mattila, ensimmäisessä avioliitossa, s. 29.11.1900 Inari, k. 23.5.1973 Inari. Alfän 2. puoliso: Aarne Kristianinpoika Ranta Salmijärveltä.

Äärelä, Kalle Juho Juhonpoika, s. 20.6.1861 Inari. Talollisen poika Sodankylän Matkosken kylän Äärelän tilalta. Lähti siirtolaiseksi Muurmannin rannalle noin vuonna 1890. Oulun lääninkanslian passiluetteloiden mukaan sai itsellisenä Inarista vaimonsa ja kahden vanhimman lapsensa kanssa passin vuoden määräajaksi Venäjälle huhtikuussa 1903.⁶⁷⁶ Talonpoika Salmijärvellä (1895–1917). Puoliso vih. 1893: **Vilhelmiina Matintytär Niskavaara**, s. 12.9.1876 Vesisaari, Norja. Muutti Vesisaaresta Salmijärvelle vuonna 1893.

- Agnes Teresia, s. 1.2.1894 Salmijärvi. → Ranta
- Enok Aleksanteri, s. 30.12.1895 Salmijärvi.
- Einar Ulrik, s. 15.5.1903 Salmijärvi.
- Alma Karolina, s. 2.9.1905 Salmijärvi. → Portti
- Helka Susanna, s. 11.8.1908 Salmijärvi.
- Ida Maria, s. 8.3.1911 Salmijärvi.
- Signe Aletta, s. 14.8.1912 Salmijärvi.
- Karl Hertoig, s. 20.8.1916 Salmijärvi.
- Laura Matilda, s. 28.3.1920 Salmijärvi.

---

⁶⁷⁶ KA, OLKA, Passiluettelot 1895–1902, BIIb:16.

Øien, Johan Theodor Pederinpoika, norjalainen 2.4.1848 Vuoreija, Norja, k. ennen 1905. Asui perheensä kanssa Uuran siirtokunnassa (1879). Kolonisti ja kauppias Supuskassa (1883–1893). Puoliso vih. 14.3.1875 Vesisaari, Norja: **Maria Johanintytär Kokko**, s. 25.10.1854 Vesisaari, Norja, k. 19.7.1906 Tsipnavolak. Asui kolonistin leskenä Tsipnavolakissa (1905–1906).

- Hjalmar Immanuel, s. 22.12.1879 Uura. →
- Magna Josefina, s. 22.12.1879 Uura, kaksonen. → Schanche
- Dagny Henriette, s. 10.3.1883 Supuska
- Einar Johan Teodor, s. 27.2.1885 Supuska.
- Jenny Maria, s. 7.3.1886 Supuska.
- Alman Gutrund, s. 22.3.1887 Supuska, k. 14.5.1887 Supuska.⁶⁷⁷
- Ragna Sofie, s. 29.7.1889 Supuska. → Fredriksen
- Gudrun Therese, s. 21.5.1891 Supuska, k. 27.5.1961 Sauda, Norja. Puoliso vih. 18.10.1918 Stavanger: Leif Svensen, s. 29.10.1892 Bergen.
- Gyda, s. 21.7.1892 Supuska.
- Jenny Maria, s. 15.3.1893 Supuska

Øien, Hjalmar Immanuel Johaninpoika, s. 22.12.1879 Uura, k. 1942 Tarza, Arkangelin alue, Neuvostoliitto. Kolonisti Tsipnavolakissa (1905–1917). Puoliso vih. 11.9.1905 Aleksandrovsk: **Konstance Følstad**, s. 17.7.1889 Vesisaari, Norja, k. joulukuu 1926 Tsipnavolak.

- Kuolleena syntynyt lapsi, s. 27.2.1906 Vuoreija, Norja.
- Arthur Johan, s. 13.6.1907 Tsipnavolak.
- Einar, s. 12.8.1909 Tsipnavolak, k. 1926 Tsipnavolak.
- Reidar Martin, s. 25.9.1910 Tsipnavolak.
- Haakon, s. 5.12.1911 Tsipnavolak.
- Leif Ingebritt, s. 2.3.1913 Tsipnavolak.
- Kaare, s. 28.5.1917 Tsipnavolak.

---

⁶⁷⁷ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

TUNTEMATTOMAT

Eva Gustava, s. noin 1848. Kemin ujestin poliisitarkastaja Amonin raportin mukaan saapui Muurmannin rannalle Turtolasta vuonna 1863 ja työskenteli Maurits Bergströmille Muotkassa (1864). Myöhemmät vaiheet tuntemattomat.

Frisk, Anna Karolina, suomalainen, s. 7.12.1868 Tornio. Asui Uurassa vuonna 1887, mistä mainitaan muuttaneen pois.

Frisk, Frans, suomalainen, s. 1844 Haaparanta, Ruotsi, k. 4.11.1908 Vaitolahti. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan kolonisti Vaitolahdessa (1877–1908). Puoliso: **Anna Kristina**, s. 1842 Haapajärvi.

Granroth, Oskar Titleff, s. 19.11.1885 Pummanki, k. 17.7.1887 Pummanki.⁶⁷⁸ Tuntemattoman kolonisti Granrothin poika Pummangista.

Grimstad, Maansen, norjalainen, s. 1827, k. 1887 Supuska.⁶⁷⁹

Hansen, Karl Johanssen, norjalainen. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan kolonisti Torossaarella (1905). Puoliso vih. 1.10.1895: **Anette Pauline Doner**, s. 16.9.1877.

Hiivala, Lassi, s. 1840 Ii. Saattoi olla kotoisin Lumijoelta, mistä muutamien Iin kirkonkirjoissa esiintyvien Hiivaloiden mainitaan muuttaneen. Asui Pummangissa yksin vuonna 1887.

Hiltunen, Petter, s. 1809, k. 14.5.1887 Stolbova.⁶⁸⁰ Mainitaan Etelä-Varangin seurakunnan haudattujen luetteloissa leskenä ja mainitaan hukkuneen.

Holappa, Juho Juhonpoika. Mainitaan kirjautuneen kolonistiksi Pummankiin lokakuussa 1873 ja lähteneen tuntemattomiksi jäävien vaimonsa ja yhden tyttärensä kanssa Amerikkaan samana vuonna.⁶⁸¹

---

⁶⁷⁸ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁷⁹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁸⁰ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 233.

⁶⁸¹ Davydov 2005, 54.

Holmgrén, Josefina, norjalainen, s. 28.10.1868 Alta, Norja. Asui naimattomana Lapinmukassa vuonna 1888.

Härkönen, Henrik, s. 1845 Paltamo. Asui leskimiehenä Saanivuonossa vuonna 1887.

Johannesen, Johan, norjalainen, s. 1826, 25.3.1886 Tsipnavolak.⁶⁸²

Juntunen, K. Kotosin Kiannalta. Ervastin mukaan kuoli Potseikan eli Tsipnavolakin lasaretissa muutaman viikon kuluttua siitä, kun eräs Torniojoen varresta kotoisin ollut väkivaltaiseksi ja riitaisaksi tunnettu Selperi, todennäköisesti kalastaja Johan August Sellberg Pummangista, oli lyönyt häntä puukolla kuolettavasti kylkeen. Syyksi tapaukseen mainitaan vuotta aikaisemmin Juntusen Selperiltä lainaama rupla, mikä koitui hiljaisena ja sovinnohollisena tunnetun miehen kohtaloksi.⁶⁸³

Jörgensen, Ola, saamelainen, s. 1848 Rautavuono, Norja. Asui Muotkassa vuonna 1887.

Kangas, Hannu. Pastori Thauvónin mukaan Kemijoen varrella asuva talollinen, joka oli toista kymmentä vuotta oleskellut Nuorttijoella, missä hänen isänsäkin oli kerran koettanut ohran viljelyä saaden erinomaisen sadon.⁶⁸⁴

Karjalainen, Juho Matinpoika. Mainitaan asuneen Vaitolahdessa ilman kirjautumista kolonistiksi (1873) ja lähteneen venäläisten tietojen mukaan vaimonsa ja nuoren tyttärensä kanssa Amerikkaan 1873.⁶⁸⁵

Karjalainen, Olli Ollinpoika. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä syyskuussa 1872 päivätyllä kirjeellä parin esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuusamon nimismies vastasi saman vuoden joulukuussa, ettei mitään esitettyä parin kohdalla ollut.⁶⁸⁶ Puoliso: **Anna Paavontytär**.

Keränen, Juho, s. 1847 Suomussalmi. Asui Saanivuonossa vuonna 1887.

---

⁶⁸² KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo lutherilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁸³ Ervasti 1884, 100–101.

⁶⁸⁴ Thauvon 1870, 217.

⁶⁸⁵ Davydov 2005, 53.

⁶⁸⁶ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1871–1874, Ea3:27: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 24.9.1872 & Kuusamon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 2.12.1872.

Kirilä. Kuolassa asunut seppä, joka puhui venäjää suomeksi murtaen ja toimi Ervastin ja pastori Mustakallion tulkkina Kuolan kaupungissa, kun he yrittivät matkansa aikana todistaa oikeutensa kyyditykseen ja hankkia sen Jeretnikan satamaan (1882).⁶⁸⁷

Korhonen, Iivana, karjalainen. Kotoisin Venäjän Karjalan Pistojärveltä. Ervastin mukaan työskenteli kauppias Sellströmillä renkinä Vaitolahdessa (1882) ja lienee ollut avio-
liitossa, sillä hänellä mainitaan olleen poika Oleksi.⁶⁸⁸

Kurtti, Alfred Reinhold, s. 18.9.1895 Vesisaari, Norja. Asui Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan Aleksandrovskissa (1911).

Kyllönen, Juho. Kolonisti Uurasta. Mainitaan kuolleen keripukkiin talvella 1903–1904, jolloin Muurmannin rannikolla vaivasivat poikkeuksellisen huonot olot.⁶⁸⁹

Larsen, Ellen Bergetta, saamelainen, s. 1870 Teno, Norja. Asui Uurassa vuonna 1887.

Larsen, Petter, norjalainen, s. 1816, k. huhtikuu 1886 Petsamo.⁶⁹⁰

Liimatta, Pekka Pekanpoika. Kenraalikuvernööri tiedusteli Oulun läänin kuvernööriltä kesäkuussa 1880 päivätyllä kirjeellä Liimatan esteettömyyttä siirtyä kolonisteiksi Muurmannin rannalle ja Kuhmon nimismies vastasi saman vuoden heinäkuussa, ettei mitään estettä perheen kohdalla ollut.⁶⁹¹

Manninen, Adam Juhonpoika, s. 31.3.1875 Suomussalmi. Asui Uurassa (1906). Puolison nimeä ei ole kirjattu Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjaan.

Mikkola, Heikki. Abraham Arpelan vävy Saanivuonosta, missä omisti veneen, jota kun-
nosti tervaamalla ja maalilla, ja millä kuljetti Ervastin Tsipnavolakiin. Ervasti mukaan Mikkolalla oli myös lapsia, joiden kanssa tämä vaimoineen aikoi kesällä 1882 matkustaa Amerikkaan, ja ennen tätä oli hankkinut tarvittavat 50 peesiä eli 100 ruplaa matkalippuja varten Tromssasta New Yorkiin.⁶⁹² Puoliso: **tuntematon Abrahamintytär Arpela.**

---

⁶⁸⁷ Ervasti 1884, 51.

⁶⁸⁸ Ervasti 1884, 111.

⁶⁸⁹ Kirje Muurmannin rannalta, *Wiipuri* 20.5.1904.

⁶⁹⁰ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁹¹ KA, OLKA, Kenraalikuvernööriltä saapuneet kirjeet 1880, Ea3:30: Kenraalikuvernööri Oulun läänin kuvernöörille 29.6.1880 & Kuhmon nimismies Oulun läänin kuvernöörille 26.7.1880.

⁶⁹² Ervasti 1884, 82.

Paadar, Aleksander Petterinpoika, s. 1866 Salmijärvi, k. 14.7.1884 Salmijärvi.⁶⁹³ Kalastaja Salmijärvellä (1884).

Palojärvi, Kaisa Johanna, s. 9.5.1885 Pummanki, k. 14.5.1885 Pummanki.⁶⁹⁴

Pedersen, Lauri, norjalainen, s. 1850 Solby, Norja. Asui Tsipnavolakissa (1887).

Penttilä, Erik Antinpoika. Mainitaan vannoneen uskollisuuden valan ja saaneen Venäjän kansalaisuuden vuonna 1866, jolloin mainitaan oleskelleen Uurassa vuodesta 1861 ja työskennelleen suomalaiselle Salomon Kaarlenpojalle (Arpela).⁶⁹⁵

Pietilä, Erik, s. 1815, k. huhtikuu 1885 Uura.⁶⁹⁶

Pitkänen, Sigfrid Herman Juhonpoika, s. 2.11.1857 Kuusamo. Asui Pummangissa vuonna 1887.

Pääjärvi, Isak Kustaa, s. 1856 Pajala, Ruotsi. Todennäköisesti kotoisin Pohjois-Ruotsin Pajalan Pääjärveltä.⁶⁹⁷ Asui perheensä kanssa Pummangissa (1887). Puoliso: **Greta Josefina**, s. 1854 Tornio. Perheen myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

- Sofia Everina, s. 1888 Pummanki (?).

Ram, Anders Rasmussen, s. 1829 Venäjä, k. 3.4.1907 Sandnesdalen, Norja.⁶⁹⁸ Etelä-Varangin kirkonkirjojen mukaan oli kuollessaan kalastaja (1907).

Raski, Nils Nilsinpoika, s. 28.9.1883 Rautavuono, Norja, k. 10.1.1917 Uura. Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan asui Uurassa (1905–1917).

Rauna, Kaisa, saamelainen, s. 1814 Rautavuono, Norja. Asui leskenä Kassivuonossa vuonna 1887.

Rotonen, Mikko Ivanovitš, s. 1854 Suantokylä, Venäjän Karjala, k. 17.4.1878 Pykeija, Norja.⁶⁹⁹ Mainitaan Etelä-Varangin haudattujen luettelossa kuolleen kevätkalassa.

---

⁶⁹³ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 222.

⁶⁹⁴ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁹⁵ Davydov 2005, 50.

⁶⁹⁶ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁶⁹⁷ Pajalan seurakunnan kirkonkirjat ovat tuhoutuneet vuosilta 1838–1884 ja syntyneiden luettelot vuosilta 1831–1876.

⁶⁹⁸ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 256.

⁶⁹⁹ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1878–1891: 206.

Sanka, Uula Pieranpoika, saamelainen, s. 16.3.1845 Inari, k. 26.4.1912 Uura. Asui pastori Hinkulan luettelon ja Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan Uurassa (1887–1912).

Saxvik, Maria, norjalainen, s. 3.3.1866 Trondheim, Norja. Asui Tsipnavolakissa vuonna 1887.

Seppälä. Yksinäinen suomalaisena mies Kolarista, joka Ervastian mukaan asui erään kolmihenkisen saamelaisperheen kanssa hirsituvassa Peuravuonossa (1882), missä heillä oli yhteensä neljä lehmää ja neljäntäkymmenettä lammasta.⁷⁰⁰

Smelin, Matti, ruotsalainen, s. 1824, k. maaliskuu 1887 Petsamo.⁷⁰¹

Ström e. Kouru, Elsa Kaisa, s. 1812, k. 6.4.1887 Saanivuono.⁷⁰²

Törmänen, Liisa Katarina, s. 11.9.1885 Muotka, k. 17.10.1885 Muotka.⁷⁰³

Ulpe, Edvard Petterinpoika, s. 30.6.1869. Kolonisti Serinassa (1915). Puoliso: **Julie Anna Andersintytär Laivin (?)**, s. 22.3.1866. Perheen tausta ja myöhemmät vaiheet ovat tuntemattomat.

- Herman, s. 14.1.1896. Otti osaa ensimmäiseen maailmansotaan Venäjän keisarlisen armeijan 12. Erikoisjalkaväkirykmentin sotamiehenä ja haavoittui Šloksen Samorokin kylässä (?) joulukuussa 1916.⁷⁰⁴
- Bernhard, s. 1.12.1893.

Uusitalo, Kaarlo. Ervasti mainitsee matkakertomuksessaan tämän miehen Kiannalta, muistaen hänet siksi, että tämä oli Uurassa käynyt hänen majatalonsa emännällä sidottamassa kättään, johon karhu oli edeltävänä keväänä pahasti purrut (1882).⁷⁰⁵

---

⁷⁰⁰ Ervasti 1884, 144.

⁷⁰¹ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁷⁰² KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁷⁰³ KA, KKK, Yleinen akti 59/1881: Luettelo luterilaiseen uskontoon kuuluneista vuosina 1884–1887 kuolleista asukkaista muurmannilaisella rannalla.

⁷⁰⁴ ”Suuren sodan sankarien muistolle 1914–1918” -tietokanta, saatavilla: <<https://gwar.mil.ru/heroes>>, viitattu 1.9.2020.

⁷⁰⁵ Ervasti 1884, 81.

Vestman, Jakob Jakobinpoika, s. 1842 Kokkola, k. 9.2.1894 Venäjä.⁷⁰⁶ Mainitaan Etelä-Varangin haudattujen luettelossa leskenä, kalastajana ja talollisena.

Väisänen, Juho Paavali, s. 22.5.1848. Asui Muurmannin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjan mukaan Salmijärvellä (1907–1915).

Väisänen, Juho Salomoninpoika, s. 10.6.1846 Suomussalmi. Itsellisen poika Suomussalmen Kiannalta. Asui Pummangissa vuonna 1887.

Wenberg, K. Mainitaan olleen syntyisin Turun puolesta. Ervastin mukaan toimi kalastajana Pummangissa (1882) ja oli aikaisemmin kesällä 1879 kärsinyt uskonvainoa Uhtualla Venäjän Karjalassa, missä oli joutunut viiden kumppaninsa kanssa pariaksi kuukaudeksi vankeuteen Kemissä.⁷⁰⁷

---

⁷⁰⁶ SATØ, Sør-Varanger sokneprestkontor, Ministerialbok 1891–1908: 224.

⁷⁰⁷ Ervasti 1884, 120.